JOZEFAS N. TYLENDA, J.D

JĖZUITAI ŠVENTIEJI IR KANKINIAI

JOZEFAS N. TYLENDA, J.D.

JĖZUITAI ŠVENTIEJI IR KANKINIAI

Trumpos Jėzaus Draugijos šventųjų, palaimintųjų, garbingųjų ir Dievo Tarnų biografijos

Vilnius Roma Čikaga

1995

English original
© Joseph N. Tylenda SJ
ISBN 0-8294-0447-3

Nihil Obstat:
Rev. Daniel Flaherty SJ
Censor Deputatus

Imprimatur:
Rev. Msgr. John F. Donoghue
Vicar General for the Archdiocese of Washington

June 2, 1983

The nihil obstat and imprimatur are official declarations that a book or pamphlet is free of doctrinal or moral error. No implication is contained therein that those who have granted the nihil obstat and the imprimatur agree with the content, opinions or statements expressed.

Library of Congress Cataloging in Publication Data

Tylenda, Joseph N.
Jėzuitai Šventieji ir Kankiniai. Translation into Lithuanian of Jesuit saints and martyrs by Kazimieras Ambrasas SJ

Includes index.
1. Jesuits—Biography. 2. Christian saints—Biography.
3. Christian martyrs—Biography. I. Title.
BX3755.T94 1984 271'.53'022 [B] 83-19907
ISBN 0-8294-0447-3

Lietuviškas vertimas:
Imprimi potest
Jonas Boruta SJ Provincijolas
© Lietuvos–Latvijos Jėzuitų Provincija

SL 166. 1997 10 30. 34,25 sp. lanko
Tiražas 1000 egz. Užsakymas Nr. 515
Spausdino UAB "Judex", Miško 15, 3000 Kaunas

SKATINIMAS MEILĖS IR KLUSNUMO
JĖZAUS DRAUGIJAI,
NUSIPELNIUSIAI NUO PAT ŠV. IGNACO
LAIKŲ
KĄ LIUDIJA ŠIŲ GYVENIMO
APRAŠYMŲ
NUOSTABŪS PAVYZDŽIAI,
ŠĮ SAVO DARBĄ
AUTORIUS
SKIRIA
PETRO ĮPĖDINIUI —
JONUI PAULIUI II

IOANNI PAVLO SEVNDO
AVCTOR
PIETATE ET OBOEDIENTIA
MOTVS
SOCIETATIS SEMPER PROPRIA IESV
IGNATIANIS AB INITIIS
ATQVE
HISCE VITAE NARRATIONIBUS
MIRANDVM COLLVSTRATA IN EXEMPLVM
OBSERVANTER DICAT AMANTER
SCRIPTIONEM SVAM
PETRI SUCCESSORI

Paklusdamas Urbono VIII 1625 kovo 3 bei 1631 birželio 16 dekretams ir panašiems popiežių nuostatans, autorius pareiškia, kad šios knygos turiniu tikėtina tik tiek, kiek paprastu žmogišku liudijimu, ypač apie antgamtines dovanas ir malones, kurių Bažnyčia dar neapsprendusi. Autorius taip tap pareiškia, kad knygos turiniu jokiu būdu nenorima apibūdinti būsimo aukščiausio bažnytinio autoriteto nuosprendžio.

TURINYS

Vertėjo pastabos xxii
Įvadas (Introduction) xxiv
Autoriaus žodis xxviii

Sausis

1 Marijos, Dievo Gimdytojos, ir Šventojo Jėzaus Vardo iškilmė 1
Svarbiausioji Jėzaus Draugijos šventė

5 Dievo Tarnas Ignacas Arámburu (1852-1935) 3
S.G. Ignatius Arámburu

9 Dievo Tarnas Petras Juozapas de Klorivjeras (1735-1820) 5
S.G. Peter Joseph de Clorivière

10 Dievo Tarnas Paulius Žinjakas (1824-†895) 9
S.G. Paul Ginhac

19 Palaimintasis Jokūbas Salė (1556-1593) 12
Bl. James Salès
Palaimintasis Viljamas Soltemušas (1557-1593)
Bl. William Saultemouche

24 Palaimintasis Viljamas Ajelendas (1636-1679) 16
Bl. William Ireland

28 Palaimintasis Žulianas Monuaras (1606-1683) 19
Bl. Juliam Maunoir

30 Dievo Tarnas Tomas Estebanas (1879-1934) 22
S.G. Thomas Estebán

31 Dievo Tarnas Petras Jonas Keironas (1672-1754) 26
S.G. Peter John Cayron

Vasaris

1 Šventasis Henrikas Morsas (1595-1645) 29
St. Henry Morse

3	Palaimintasis Jonas Nelsonas (1535-1578) Bl. John Nelson	33
4	Šventasis Jonas de Britas (1647-1693) St. John de Brito	35
6	Šventasis Paulius Mikis (1564-1597) St. Paul Miki Šventasis Jonas Soanas de Goto (1578-1579) St. John Soan de Goto Šventasis Jokūbas Kisajus (1533-1597) St. James Kisai	39
8	Garbingasis Pilypas Jeningenas (1642-1704) Ven. Philip Jeningen	42
9	Dievo Tarnas Saturninas Ibargurenas (1856-1927) S.G. Saturninus Ibarguren	44
15	Šventasis Klaudijus La Kolombjeras (1641-1682) St. Claude La Colombière	47
16	Garbingasis Liudvikas de La Puentė (1554-1624) Ven. Louis de La Puente	50
18	Dievo Tarnas Jonas Kardimas (1585-1615) S.G. John Cardim	52
19	Dievo Tarnas Jonas Salivenas (1861-1933) S.G. John Sullivan	54
21	Šventasis Robertas Sautvelis (1561-1595) St. Robert Southwell	57
22	Palaimintasis Jokūbas Karvaljis (1578-1624) Bl. James Carvalho	61
25	Garbingasis Pranciškus Nevilis (1595-1679) Ven. Francis Nevill	64
26	Dievo Tarnas Ričardas Fridlis (1847-1917) S.G. Richard Friedl	65
27	Palaimintasis Rodžeras Filkokas (1570-1601) Bl. Roger Filcock	67

Kovas

2 Šventasis Mikalojus Ouvenas (?-1606) 69
St. Nicholas Owen

14 Dievo Tarnas Gonsalvas Silveira (1526-1561) 73
S.G. Gonsalvo Silveira

15 Dievo Tarnas Euzebijus Pranciškus Kino (1645-1711) 75
S.G. Eusebio Francisco Kino

16 Šventasis Jonas de Brebefas (1593-1649) 78
St. John de Brébeuf

17 Šventasis Gabrielis Lalemanas (1610-1649) 84
St. Gabriel Lalemant

25 Dievo Tarnas Feliksas Kapelo (1879-1962) 86
S.G. Felix Cappello

Balandis

3 Palaimintasis Robertas Midltenas (1571-1601) 89
Bl. Robert Middleton

7 Šventasis Henrikas Volpoulis (1558-1595) 91
St. Henry Walpole

8 Palaimintasis Edvardas Ouldkonė (1561-1606) 94
Bl. Edward Oldcorne

9 Palaimintasis Ralfas Ešlis (?-1606) 98
Bl. Ralph Ashley

10 Dievo Tarnas Ferdinandas de Huidobras (1903-1937) 99
S.G. Ferdinand de Huidobro

11 Garbingasis Pranciškus del Kastiljas (1615-1673) 102
Ven. Francis del Castillo

12 Garbingasis Brunonas Brunis (1590-1640) 104
Ven. Bruno Bruni
Garbingasis Liudvikas Kardeira (1585-1640)
Ven. Louis Cardeira

15 Dievo Tarnas Petras Barbaričas (1874-1897) 107
S. G. Peter Barbaric

20 Palaimintasis Pranciškus Peidžas (?-1602) 110
Bl. Francis Page

22 Palaimintoji Mergelė Marija – Jėzaus Draugijos Motina 113

24 Dievo Tarnas Adalbertas Marija Bodisas (1842-1926) 116
S.G. Adalbert Mary Baudiss

25 Garbingasis Kasparas Pajėzas (1593-1635) 119
Ven. Gaspar Pais
Garbingasis Jonas Pereira (1601-1635)
Ven. John Pereira

27 Šventasis Petras Kanizijus (1521-1597) 121
St. Peter Canisius

28 Garbingasis Emanuelis Padialas (1661-1725) 125
Ven. Emmanuel Padial

30 Garbingasis Abraomas de Džiordžijis (1563-1595) 127
Ven. Abraham de Georgiis

Gegužė

4 Palaimintasis Juozapas Marija Rubijus (1864-1929) 129
Bl. Joseph Mary Rubio

8 Dievo Tarnas Jonas Pilypas Rotanas (1785-1853) 131
S.G. John Philip Roothaan

10 Dievo Tarnas Steponas Lefevras (1597-1657) 134
S.G. Stephen Le Fèvre

11 Šventasis Pranciškus Džeromas (1642-1716) 137
St. Francis Jerome

12 Dievo Tarnas Matas Ričis (1552-1610) 140
S.G. Matthew Ricci

16 Šventasis Andrius Bobola (1591-1657) 145
St. Andrew Bobola

19 Palaimintasis Petras Raitas (1603-1651) 148
Bl. Peter Wright

20 Garbingasis Adolfas Petitas (1822-1914) 150
Ven. Adolph Petit

22 Palaimintasis Jonas Baptistas Mašado de Tavora (1580-1617) 153
Bl. John Baptist Machado

24 Palaimintoji Kelrodė Mergelė Marija 155

25 Dievo Tarnas Leonas Dukudrėjis (1827-1871) 159
S.G. Leo Ducoudray
Dievo Tarnas Aleksandras Klerkas (1819-1871)
S.G. Alexis Clerc

26 Dievo Tarnas Petras Olivenas (1816-1871) 163
S.G. Peter Olivaint
Dievo Tarnas Jonas Koberas (1811-1871)
S.G. John Caubert
Dievo Tarnas Anatolis de Benžis (1824-1871)
S.G. Anatole de Bengy

28 Dievo Tarnas Antanas Kriminalis (1520-1549) 167
S.G. Anthony Criminali

30 Palaimintasis Tomas Kotemas (1549-1582) 170
Bl. Thomas Cottam

Birželis

6 Dievo Tarnas Sebastianas Vijeira (1574-1634) 172
S.G. Sebastian Vieira

8 Palaimintasis Jokūbas Berdjė (1838-1896) 176
Bl. James Berthieu

9 Palaimintasis Juozapas de Anšieta (1534-1597) 179
Bl. Joseph de Anchieta

15 Garbingasis Apolinaras de Almeida (1587-1638) 182
Ven. Apollinaris de Almeida
Garbingasis Hiacintas Frančeskis (1598-1638)
Ven. Hyacinth Franceschi

Garbingasis Pranciškus Rodrigesas (1600-1638)
Ven. Francis Rodrigues

16 Dievo Tarnas Edvardas Bijotė (1812-1860) ir 4 bendraminčiai 185
S.G. Edward Billottet and 4 Companions

17 Palaimintasis Modestas Andlaueris (1847-1900) 189
Bl. Modeste Andlauer
Palaimintasis Remis Isorė (1852-1900)
Bl. Rémy Isoré

18 Palaimintasis Tomas Vitbredas (1618-1679) 192
Bl. Thomas Whitbread
Palaimintasis Jonas Fenvikas (1628-1679)
Bl. John Fenwick

19 Palaimintasis Viljamas Harkurtas (1610-1679) 196
Bl. William Harcourt
Palaimintasis Jonas Geivenas (1640-1679)
Bl. John Gavan
Palaimintasis Antanas Turneris (1628-1679)
Bl. Anthony Turner

20 Palaimintasis Pranciškus Pašekas (1565-1626) su 8 bičiuliais 200
Bl. Francis Pacheco and 8 Companions

21 Šventasis Aloyzas Gonzaga (1568-1591) 205
St. Aloysius Gonzaga

22 Palaimintasis Tomas Vudhauzas (1535-1573) 209
Bl. Thomas Woodhouse

23 Šventasis Tomas Garnitas (1575-1608) 211
St. Thomas Garnet

Liepa

2 Šventasis Bernardinas Realinas (1530-1616) 213
St. Bernardine Realino

3 Palaimintasis Jonas Kornelijus (1557-1594) 217
Bl. John Cornelius

4 Šventasis Antanas Danielis (1601-1648) 220
St. Anthony Daniel

9 Garbingasis Andrius de Ovijedas (1517-1577) 222
Ven. Andrew de Oviedo

15 Palaimintasis Ignacas de Azevedas (1527-1570) su 39 bičiuliais 225
Bl. Igantius de Azevedo and 39 Companions

19 Dievo Tarnas Raimondas Artigesas (1902-1936) 231
S.G. Raymond Artigues

20 Palaimintasis Leonas Ignacas Manginas (1857-1900) 233
Bl. Leo Ignatius Mangin
Palaimintasis Paulius Denas (1847-1900)
Bl. Paul Denn

21 Dievo Tarnas Jonas Baptistas Reusas (1868-1947) 236
S.G. John Baptist Reus

22 Šventasis Pilypas Evansas (1645-1679) 238
St. Philip Evans

24 Dievo Tarnas Braulijus Martinezas (1852-1936) 241
S.G. Braulio Martínez
Dievo Tarnas Laurynas Isla (1865-1936)
S.G. Lawrence Isla

25 Palaimintasis Rudolfas Akvaviva (1550-1583) 244
Bl. Rudolph Acquaviva

26 Palaimintasis Petras Bernas (1553-1583) 248
Bl. Peter Berno
Palaimintasis Pranciškus Arania (1551-1583)
Bl. Francis Aranha

27 Palaimintasis Alfonsas Pašekas (1551-1583) 251
Bl. Alphonsus Pacheco
Palaimintasis Antanas Franciskas (1553-1583)
Bl. Anthony Francisco

29 Dievo Tarnas Emanuelis Peipokas (1870-1936) 253
S.G. Emmanuel Peypoch

31 Šventasis Ignacas Lojola (1491-1556) 255
St. Ignatius of Loyola

Rugpjūtis

2 Palaimintasis Petras Faberis (1505-1546) 265
Bl. Peter Faber

3 Garbingasis Brianas Kensfildas (1582-1645) 269
Ven. Brian Cansfield

14 Dievo Tarnas Juozapas Verges (1898-1936) 270
S.G. Joseph Vergés
Dievo Tarnas Liudvikas Bogunja (1893-1936)
S.G. Louis Boguñá
Dievo Tarnas Joakimas Valentis (1884-1936)
S.G. Joachim Valentí

18 Palaimintas Albertas Hurtadas (1901-1952) 273
Bl. Albert Hurtado

19 Dievo Tarnas Tomas Sitcharas (1866-1936) su 11 bičiulių 276
S.G. Sitjar and 11 Companions

23 Dievo Tarnas Martynas Santaela (1873-1936) 282
S.G. Martin Santaella
Dievo Tarnas Alfonsas Pajanas (1877-1936)
S.G. Alphonsus Payán
Dievo Tarnas Emanuelis Lukvė (1856-1936)
S.G. Emmanuel Luque

24 Dievo Tarnas Andrius Karijo (1876-1936) 285
S.G. Andrew Carrió

25 Palaimintasis Mykolas Karvalho (1577-1624) 287
Bl. Michael Carvalho

26 Garbingasis Aloyzas Marija Solaris (1795-1829) 290
Ven. Aloysius Mary Solari

27 Šventasis Dovydas Liuvis (1616-1679) 292
St. David Lewis

28 Šventasis Edmundas Erousmitas (1585-1628) 295
St. Edmund Arrowsmith

31 Dievo Tarnas Juozapas Pikas (1867-1946) 298
S.G. Joseph Picco

Rugsėjis

1 Dievo Tarnas Andrius Rudamina (1596-1631) 301
S.G. Andrius Rudamina

2 Palaimintasis Jokūbas Bono (1740-1792) 309
Bl. James Bonnaud
Palaimintasis Viljamas Delfo (1733-1792) su 12 bičiulių
Bl. William Delfaut and 12 Companions

3 Palaimintasis Aleksandras Lanfanas (1726-1792) su 8 bičiuliais 317
Bl. Alexander Lanfant and 8 Companions

4 Palaimintasis Antanas Išida (1570-1632) 322
Bl. Anthony Ishida

5 Palaimintasis Tomas Tsujis (1571-1627) 325
Bl. Thomas Tsuji

6 Palaimintasis Rudolfas Korbis (1598-1644) 327
Bl. Ralph Corby

7 Šventasis Melchioras Grodzieckis (1584-1619) 330
St. Melchoir Grodziecki
Šventasis Steponas Pongračas (1582-1619)
St. Stephen Pongrácz

8 Dievo Tarnas Ričardas Tena (1877-1936) 332
S.G. Richard Tena

9 Šventasis Petras Klaveras (1580-1654) 334
St. Peter Claver

10 Palaimintasis Karolis Spinola (1564-1622) 339
Bl. Charles Spinola
Palaimintasis Sebastianas Kimura (1565-1622) su 8 bičiuliais
Bl. Sebastian Kimura and 8 Companions

11 Palaimintasis Pranciškus Geratė (1857-1929) 346
Bl. Francis Gárate

12 Dievo Tarnas Emanuelis Gonsales (1889-1936) 348
S.G. Emmanuel González
Dievo Tarnas Juozas Sančesas (1891-1936) ir 2 bičiuliai
S.G. Joseph Sánchez and 2 Companions

13 Garbingasis Petras Dias su 11 bičiulių (1517-1571) 351
Ven. Peter Dias and 11 Companions

14 Dievo Tarnas Pranciškus Marija Galucis (1671-1731) 354
S.G. Francis Mary Galluzzi

15 Palaimintasis Kamilius Kostanco (1572-1622) 356
Bl. Camillus Costanzo
Palaimintasis Augustinas Ota (1570-1622)
Bl. Augustine Ota

17 Šventasis Robertas Belarminas (1542-1621) 359
St. Robert Bellarmine

24 Dievo Tarnas Ignacas de Velasko (1890-1936) su 6 bičiuliais 363
S.G. Ignatius de Velasco and 6 Companions

29 Šventasis Renė Gupilis (1607-1642) 368
St. René Goupil

Spalis

1 Dievo Tarnas Pranciškus Rodrigesas da Krusas (1859-1948) 371
S.G. Francis Rodrigues da Cruz

2 Garbingasis Jonas Beizymas (1850-1912) 374
Ven. John Beyzym

3 Šventasis Pranciškus Bordžija (1510-1572) 377
St. Francis Borgia

4 Dievo Tarnas Salvadoras Garsiduenjas (1856-1927) 381
S.G. Salvador Garcidueñas

6 Palaimintasis Jokūbas Aloyzas de San Vitorė (1627-1672) 384
Bl. James de San Vitores

7 Dievo Tarnas Emilis Martinesas (1893-1934) 387
S.G. Emile Martínez
Dievo Tarnas Jonas Baptistas Arkonada (1890-1934)
S.G. John Baptist Arconada

12 Dievo Tarnas Jokūbas Remas (1546-1618) 390
S.G. James Rem

13 Garbingasis Paulius Antanas Kapelionis (1776-1857) 392
Ven. Paul Anthony Capelloni

14 Šventasis Jonas Ogilvė (1579-1615) 394
St. John Ogilvie

15 Dievo Tarnas Pranciškus Masilionis (1902-1980) 397
S.G. Pranciškus Masilionis

19 Šventasis Izaokas Žogas (1607-1646) 402
St. Isaac Jogues
Šventasis Jonas de La Lande (? –1646)
St. John de La Lande

21 Garbingasis Aloyzas La Nuca (1591-1656) 409
Ven. Aloysius la Nuza

31 Šventasis Alfonsas Rodrigesas (1533-1617) 411
St. Aphonsus Rodríguez

Lapkritis

1 Palaimintasis Petras Paulius Novara (1560-1622) 414
Bl. Peter Paul Novarra
Palaimintasis Petras Onizuka (1602-1622)
Bl. Peter Onizucca Sandaju
Palaimintasis Denis Fujišima (1583-1622)
Bl. Denis Fugishima

3 Palaimintasis Rupertas Majeris (1876-1945) 417
Bl. Rupert Mayer

4 Dievo Tarnas Pranciškus Audis (1872-1936) 420
S.G. Francis Audí
Dievo Tarnas Jonas Rovira (1877-1936)
S.G. John Rovira
Dievo Tarnas Juozapas Latchė (1893-1936)
S.G. Joseph Llatje

5 Visų Jėzaus Draugijos šventųjų ir palaimintųjų šventė 423

6 Dievo Tarnas Jokūbas de Meskita (1553-1614) su 4 bičiuliais 427
S.G. James de Mesquita and 4 Companions

7 Palaimintasis Antanas Baldinučis (1665-1717) 433
Bl. Anthony Baldinucci

12 Palaimintasis Gajus (1572-1624) 435
Bl. Gaius

13 Šventasis Stanislovas Kostka (1550-1568) 437
St. Stanislaus Kostka

14 Šventasis Juozapas Pinjatelis (1737-1811) 441
St. Joseph Pignatelli

15 Šventasis Rokas Gonsalesas (1576-1628) 444
St. Roch González

16 Šventasis Alfonsas Rodrigesas (1598-1628) 447
St. Alphonsus Rodríguez

17 Šventasis Jonas del Kastiljo (1596-1628) 449
St. John del Castillo

18 Palaimintasis Leonardas Kimura (1575-1619) 450
Bl. Leonard Kimura

19 Dievo Tarnas Juozapas Morkus Figueroja (1865-1942) 453
S.G. Joseph Mark Figueroa

20 Dievo Tarnas Ernando de Santerenas (1567-1616) su 7 bičiuliais 455
S.G. Hernando de Santarén and 7 Companions

23 Palaimintas Mykolas Pro Huaresas (1891-1927) 460
Bl. Michael Pro Juárez

24 Garbingasis Edvardas Miko (1630-1678) 463
Ven. Edward Mico

26 Šventasis Jonas Berchmansas (1599-1621) 465
St. John Berchmans

28 Dievo Tarnas Baltramiejus Arbona (1862-1936) su 10 bičiulių 468
S.G. Bartholomew Arbona and 10 Companions

29 Dievo Tarnas Bernardas Pranciškus de Hojos (1711-1735) 477
S.G. Bernard Francis de Hoyos

Gruodis

1 Šventasis Edmundas Kempijonas (1540-1581) 479
St. Edmund Campion

2 Šventasis Aleksandras Briantas (1553-1581) 484
St. Alexander Briant

3 Šventasis Pranciškus Ksaveras (1506-1552) 486
St. Francis Xavier

4 Palaimintasis Jeronimas de Andželis (1568-1623) 492
Bl. Jerome De Angelis
Palaimintasis Simonas Jempo (1580-1623)
Bl. Simon Yempo

6 Dievo Tarnas Valteris Cišekas (1904-1984) 495
S.G. Walter Ciszek

7 Šventasis Karolis Garnijė (1606-1649) 499
St. Charles Garnier

8 Šventasis Noelis Šabanei (1613-1649) 501
St. Noel Chabanel

9 Dievo Tarnas Liudvika Steponas Rabusjė (1831-1897) 504
S.G. Louis Stephen Rabussier

10 Dievo Tarnas Jonas Petras Majoralas (1678-1754) 506
S.G. John Peter Mayoral

11 Dievo Tarnas Hiacintas Alegrė (1874-1930) 507
S.G. Hyacinth Alegre

12 Palaimintasis Tomas Holandas (1600-1642) 509
Bl. Thomas Holland

13 Garbingasis Pranciškus de Paola Tarinas (1847-1910) 512
Ven. Francis de Paola Tarín

14 Dievo Tarnas Horacijus de Vekis (1577-1612) 515
S.G. Horace De Vecchi
Dievo Tarnas Martynas de Aranda (1560-1612)
S.G. Martin de Aranda
Dievo Tarnas Jokūbas de Montalbanas (?-1612)
S.G. James de Montalbán

17 Dievo Tarnas Steponas Kasapas (1916-1935) 518
S.G. Stephen Kaszap

21 Garbingasis Tomas Bedingfildas (1617-1678) 521
Ven. Thomas Bedingfield

23 Dievo Tarnas Viljamas Eberšvaileris (1837-1921) 522
S.G. William Eberschweiler

25 Palaimintasis Mykolas Nagašima (1582-1628) 525
Bl. Michael Nagashima

28 Dievo Tarnas Olegarijo Koralas (1871-1936) 527
S.G. Olegario Corral
Dievo Tarnas Marcialis Majorga (1902-1936)
S.G. Martial Mayorga

31 Šventasis Jonas Pranciškus Redžis (1597-1640) 529
St. John Francis Regis

Priedai

I Svarbiausiasis liturginis Jėzaus Draugijos kalendorius 533
General Liturgical Calendar of the Society of Jesus

II Jėzaus Draugijos Šventieji 535
Saints of the Society Jesus

III Jėzaus Draugijos Palaimintieji 537
Blessed of the Society of Jesus

IV Jėzaus Draugijos Garbingieji 541
Venerables of the Society of Jesus

V Jėzaus Draugijos Dievo Tarnai 542
Servants of Gopdof the Society of Jesus

Šventųjų, Palaimintųjų, Garbingųjų ir Dievo Tarnų rodyklės 545

JĖZUITAI ŠVENTIEJI

IR

KANKINIAI

VERTĖJO PASTABOS

Knyga, kurią skaitytojas laiko savo rankose, pradėta versti Lietuvoje 1987.01.15 ir baigta Italijoje 1990.05.31 — Švč. M. Marijos apsilankymo šventės dieną. Per tiek laiko pasikeitė kurie ne kurie rašybos dalykai kartu su visuomeninėmis, politinėmis ir Bažnyčios sąlygomis. Todėl galutinai parengti rankraštį Romoje, į kur vertėjas buvo perkeltas dirbti, buvo gan nelengva: kartais stigo naujausios lieuviškos kalbinės ir kitokios literatūros. Štai kodėl galutinai suvienodinti asmenvardžių rašybos nepasisekė, nes Lietuvoje pradėta laikytis originalo rašybos principų, kurie dar iki galo neprigijo. Be to, Tylendos knygoje esama daugybės tautybių asmenvardžių ir vietovardžių, kurie iš dalies rašomi originalo, iš dalies transliteruojami angliškai.Todėl tiksliai išlaikyti originalią tikrinių vardų ir pavardžių rašybą būtų milžiniškas ir maža naudos duodąs darbas. Užtat pasirinktas anksčiau priimtas "Nelietuviškų tikrinių vardų rašymas" Lietuviškoje tarybinėje enciklopedijoje (Vilnius, Vyriausioji Enciklopedijų Redakcija, 1986). Stengtasi pasitaikančius asmenvardžius ir vietovardžius transkribuoti lietuviškai fonetiniu principu ir, pirmąsyk žodį pavartojus tekste ar straipsnyje, skliausteliuose pateikiami angliškieji variantai. Panašiai elgiamasi ir su kitais terminais ar būdingomis šios knygos turiniui sudėtingesnėmis realijomis. Dėl minėtų priežasčių knygos priedai ir rodyklės taip pat palikti originalo kalbos rašyba — angliškai. Turinyje rašomi tiek lietuvių, tiek ir anglų kalba asmenvardžiai todėl, kad skaitytojas galėtų be didelio vargo kitomis kalbomis susirasti rekalingą asmenvardį ar vietovardį.

Kadangi Tylendos knyga išleista 1984, atsirado nemaža papildymų ir pataisų, kuriomis autorius mielai leido pasinaudoti ir lietuviškajai laidai parašė savo žodį. Be to, gerbiamų Tėvų — A. Saulaičio ir J. Borutos — rūpesčiu ir pagalba į šią knygą pasisekė įtraukti ir du jėzuitus lietuvius Dievo Tarnus — A. Rudaminą ir Pr. Masilionį.

Iš visos širdies prisidėdamas prie šios T. J. Tylendos užrašytos dedikacijos, kartu dar vertėjas norėtų lietuviškąjį šios knygos vertimą skirti

ne tik kelis šimtmečius garbingai išlaikiusiai išmėginimus Jėzaus Draugijai ir Jos Įkūrėjui šv. Ignacui Lojolai, kurio 500 metų gimimo sukaktį 1990.09.27–1991.07.31 minėjo krikščioniškasis pasaulis, bet ir prisiminti gyvuosius ir mirusius šios bendruomenės narius, ypač visus brolius lietuvius, išsiblaškiusius svetur ir tebegyvenančius Lietuvoje. Visus, kurie, patyrę tiekos visokių negandų, tvirtai stovi po Kristaus vėliava ir tuos, kurie ateis į jų gretas. Šia proga nuoširdžiai dėkoju Jėzaus Draugijos Generolui T. Peter-Hans Kolvenbachui, Vatikano Radijo vadovams jėzuitams Tėvams — Pasquale Borgomeo, Eugenio Matis, Vincentui Pupiniui — ir daugeliui kitų, padėjusių šiai knygai pasirodyti viešumon.

Be to, jaučiu sūnišką prieraišumą ir bičiulišką neblėstantį dėkingumą visiems, kas padėjo man tapti jėzuitu: kardinolui Vincentui Sladkevičiui, arkivyskupui Julijonui Steponavičiui, kun. Jonui Danylai, kun. Jonui Lauriūnui, kun. Leonardui Jagminui, kun. Jonui Kastyčiui Matulioniui, kun. Donatui Valiukoniui, šauniems Vilniaus ir Kauno Arkikatedrų kunigams bei Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos profesoriam, taip pat daugeliui gerų gerų sielų, kurioms lig paskutinio atodūsio nesiliausiu mintimis ir lūpom kartojęs dėkui.

Kun. K.J. Ambrasas, J.D.

Roma, Vatikanas
1991 sausio 1

Marijos, Dievo Gimdytojos ir
šventojo Jėzaus vardo iškilmė —
svarbiausioj Jėzaus Draugijos šventė

ĮVADAS

(Introduction)

This is a book about Jesuit Saints, Blessed, Venerable, and Servants of God, and is intended for my fellow Jesuits interested in becoming familiar with those predecessors of ours who have eminently lived their vocation and have achieved holiness. It is likewise intended for our many friends who would like to know more about us, either because they have attended a Jesuit school or worship in a Jesuit church, or because they have a relative in the Order or have generously supported our apostolates in this country and abroad. Since these friends enjoy reading about us, these brief biographies may show them what it means to be a Jesuit.

There are a total of 160 entries dealing with 323 Jesuits. The date assigned to each individual is usually that of his death, and in some cases this coincides with the date of his liturgical celebration in the Society of Jesus. If two or more have died on the same date, the date is given to the one of higher rank: a Servant of God yields to a Blessed, and the one of lower rank is assigned a date as near as possible to the date of his death.

The Jesuits whose sketches follow are (1) those Saints and Blessed who appear in the general Liturgical Calendar of the Society of Jesus: (2) those whose causes for beatification are on file in Rome with the Congregation for the Causes of the Saints and (3) those whose causes are being prepared to be submitted to the same Congregation. Those of the first category may be found in Appendix I; those of the second category in Index ac status causarum beatificationis Servorum Dei et canonizationis Beatorum (Rome, 1975), and those of the third in the Acta Romana Societatis Iesu, the annual publication from Jesuit headquarters in Rome.

The title of Servant of God, Venerable, and Blessed are given to those whose causes are still in progress, whereas the title of Saint indicates that the process has come to its desired completion. Servant of God is given in the first stages of the process. After the death of an individu-

al who was known for holiness of life and whose intercessory power with God has been experienced by a great number of the faithful, the bishop of the diocese formally initiates the cause by meticulously investigating the person's life and by seeking the testimony of witnesses who had known him. The bishop also collects and investigates the person's writings for orthodoxy and seeks the assurance that no public cult or veneration has ever been granted him. If it is the cause of a martyr then the principal objective is to prove that he died for the faith. If the outcome of these early investigations is affirmative, the material is then submitted to the Congregation for the Causes of the Saints in Rome.

In Rome, the Congregation scrutinizes the work done under the bishop's guidance and, if it approves it, the congregation then seeks to determine whether the Servant of God, if not a martyr, had lived the Catholic faith to an extraordinary or exemplary degree, especially as manifested by his exercise of the theological virtues (faith, hope, charity) and the cardinal virtues (justice, prudence, temperance, fortitude). Once satisfied that the Servant of God has exercised virtue to a heroic degree, the Pope then issues a decree affirming this fact and the Servant of God becomes known as Venerable. To advance to the next step, which is beatification, two miracles, clinically proven, are usually required for the purpose of attesting to the Venerable's intercessory power with God in heaven. When the miracles have been formally accepted, the Venerable is beatified. With beatification the new Blessed is permitted public veneration for the first time, but this is limited to a definite geographic area, i.e., a country or a province where the Blessed lived, or to the religious Order of which he was a member. After two more miracles have been approved, the Blessed is then canonized a Saint and his name is proposed to the universal Church for public veneration. At this writing we Jesuits number 38 Saints, 134 Blessed, 36 Venerable and 115 Servants of God.

This book has seen completion only because of the kindness of many Jesuits throughout the world who most generously responded to my requests for information. Among those to whom I am in debt I am happy to mention:

Rev. Paolo Molinari, S.J., and Rev. Peter Gumpel, S.J., both of the Postulation Office at the Jesuit headquarters in Rome for their care in answering my many questions.

Rev. Renato Giudotto, S.J., of Chieri, Italy, for sending me the booklets of Fr. Joseph Picco, and Rev. Lorenzo Saggin, S.J., of the provincial's office in Rome for details on the lives of Frs. Richard Friedl and Francis Mary Galluzzi.

Rev. Hans Grünewald, S.J., archivist of the Munich province for supplying me with information on Fr. James Rem, and Rev. Peter Krumscheid, S.J., of Trier, Germany, for sharing with me his writings on Fr. William Eberschweiler.

Rev. Paul Duclos, S.J., of Chantilly, France, for resumé of the life of Fr. Louis Stephen Rabussier, and Rev. Henri Jalabert, S.J., archivist of the Near-East province, Beirut, for his material on Fr. Edward Billottet and companions.

Rev. Joaquim Leão, S.J., of the provincial's office in Portugal for the brief sketch of the life of Fr. John Cardim, and Rev. Stjepan Kuzmič, S.J., of Zagreb, Yugoslavia, for his enclosures on Peter Barbarič.

Rev. Juan Francisco Herrero García, S.J., of the provincial's office in León, Spain, for the notes on Fr. Emile Martínez and Br. John Baptist Arconada, and Rev. Joaquín Meseguer, S.J., of the Jesuit residence in Murcia, Spain, for details on the lives of Frs. Emmanuel González and Joseph Sánchez and companions.

Rev. Juan Luis Hoyos, S.J., of the provincial's office in Palencia, Spain, for the outlines of the lives of Frs. Olegario Corral and Martial Mayorga, and Rev. Joseph Luís Gómez Muntán, S.J.,of the provincial's office in Toledo for the short biographies of Fr. Ignatius Velasco and his companions.

Rev. Jordi Roca i Coll, S.J., of the provincial's office in Barcelona for his kindness in answering my many letters and for expeditiously sending me whatever I needed to complete the biographies of twenty-six Jesuits of the Aragon province who died during the Spanish Civil War, and Rev. Eduardo Moore, S.J., of the Faculty of Theology in Granada, for the information on Frs. Martin Santaella, Alphonsus Payán and Emmanuel Luque.

Rev. Juan Manuel Estebán, S.J., of Burgos, Spain, for the booklet on the life of Fr. Ignatius Arámburu, and Rev. Rafaele Valdes, S.J., from Alcalá de Henares for the brochure on Fr. Ferdinand de Huidobro.

Rev. Eugene Rooney, S.J., librarian at Bibliotheca Colegio Bellarmino in Santiago, Chile, for his help with the biographies of Frs. Albert Hur-

tado and John Peter Mayoral, and Rev. Miguel Angel Moreno, S.J., of the provincial's office in San Miguel, Argentina, for the book on Br. Joseph Mark Figueroa.

Rev. Hernan Umana, S.J., of the provincial's office in Bogotá, Colombia, for the information concerning Fr. Saturninus Ibarguren.

Rev. José Gutiérrez Cassilas, S.J., for sending me his book on Hernandes de Santarén and the other Tepehuane martyrs, as well as the booklet describing the life of Fr. Salvador Garciduežas.

Rev. Louis Stadelmann, S.J., Professor of Old Testament at the Jesuit theologate at Belo Horizonte, Brazil, and an old friend of mine from Roman days, for his usual generosity but especially for sending me the booklets on Fr. John Baptist Reus.

My final thanks is due to the Woodstock Theological Library, presently housed at Georgetown University, Washington, D.C., for its excellent collection of Jesuitica.

April 27, 1983
Feast of St. Peter Canisius

AUTORIAUS ŽODIS

Ši knyga aprašo jėzuitus šventuosius, palaimintuosius, garbinguosius ir Dievo tarnus. Ji skiriama mano broliams jėzuitams, kurie domisi ir nori geriau susipažinti su mūsų pirmtakais, kurie nuostabiai išgyveno savo pašaukimą ir pasiekė šventumą. Ji taip pat skiriama daugybei mūsų draugų ir bičiulių, kurie norėtų daugiau apie mus sužinoti, nes gal kada nors jie lankė jėzuitų mokyklą, dalyvavo jėzuitų vadovaujamose pamaldose, turi giminių Jėzuitų ordine arba vienu ar kitu metu gausiai parėmė mūsų apaštalinius darbus šiame krašte ir užsienyje. Kadangi jie mumis mielai domisi, reikia tikėtis, kad šios trumpos pastabos nusakys jiems, ką tai reiškia būti jėzuitu.

Knygoje yra 160 skirsnių, kurie aprašo 323 jėzuitus. Kiekvienam asmeniui skirta data yra jo mirties diena; kartais ši data sutampa su jo liturgine švente Jėzaus Draugijoje. Pasitaiko, kad tą pačią dieną yra mirę du ar daugiau jėzuitų; tokiu atveju diena yra skiriama aukštesnio laipsnio asmeniui: Dievo Tarnas užleidžia dieną palaimintajam, o žemesnio laipsnio asmeniui yra skiriama jo mirties datai artimiausia diena.

Knygoje randamos apybraižos apie šiuos jėzuitus, kurie yra įrašyti: 1. bendrame liturginiame Jėzaus Draugijos kalendoriuje; 2. kandidatų į beatifikaciją bylose Šventųjų Kongregacijoje Romoje ir 3. bylose, kurios yra ruošiamos ir bus įteiktos tai pačiai Kongregacijai. Aprašymai apie priklausančius pirmajai grupei randami *Pirmame* priede; antrajai - *Index ac status causarum beatificationis Servorum Dei et canonizationis Beatorum* (Roma, 1975) ir trečiajai - *Acta Romana Societatis Jesu*, – Romos jėzuitų centro metiniame leidinyje.

Dievo tarnu, Garbinguoju ir Palaimintuoju vadinami tie, kurių bylos tebesitęsia. Šventaisiais vadinami tie, kurių bylos buvo užbaigtos ir pasiekė savo tikslą. Dievo tarnu vadinamas kandidatas pirmame tarpsny-

je. Mirus asmeniui, kurio gyvenimo šventumas buvo žinomas ir kurio užtarimu didelis skaičius tikinčiųjų susilaukė Dievo malonių, diecezijos vyskupas formaliai pradeda bylą, kurios eigoje bus smulkmeniškai tiriamas to asmens gyvenimas ir paieškomi jį pažinojusių liudininkų parodymai. Vyskupas taip pat surenka ir ištiria to asmens raštų ortodoksinį turinį ir užsitikrina, kad tiriamam asmeniui niekad nebuvo suteiktas viešo garbinimo kultas. Jeigu yra kankinio byla, tada visų pirma reikia iš esmės įrodyti, kad jis mirė dėl tikėjimo. Jei šių pirmųjų tyrinėjimų rezultatai yra teigiami, tada visa surinkta medžiaga yra perduodama Šventųjų Kongregacijai Romoje.

Romoje Kongregacija kruopščiai ištiria vyskupo priežiūroje atliktą darbą ir, jeigu jam pritaria, Kongregacija bando nustatyti, ar Dievo tarnas, jeigu ne kankinys, nepaprastai ir didel iu pavyzdingumu išgyveno savo katalikišką tikėjimą, ypatingai atsižvelgiant į jo teologinių dorybių (tikėjimo, vilties, meilės) ir pagrindinių dorybių (teisingumo, išminties, susivaldymo, tvirtumo) praktikavimą. Aiškiai nutarus, kad tas Dievo tarnas herojiškai šias dorybes išgyveno, popiežius išleidžia dekretą, patvirtinantį šį faktą ir Dievo tarnas tada yra laikomas Garbinguoju. Siekiant naujo etapo, t.y. beatifikacijos, paprastai reikia dviejų stebuklų, kurie turės būti kanoniniu būdu įrodyti. Šitai turėtų patvirtinti Garbingojo užtariamąją galią pas Dievą danguje. Kai stebuklai yra formaliai priimti, Garbingasis yra beatifikuojamas. Po beatifikacijos Palaimintasis gali būti pirmą kartą viešai garbinamas, tačiau šis leidimas ribojasi tam tikra vietove, pvz. kraštu ar provincija, kurioje Palaimintasis gyveno, arba kongregacija, kuriai priklausė. Po to, kai bus patvirtinti dar du stebuklai, Palaimintasis yra kanonizuojamas Šventuoju, ir jo vardas yra pasiūlomas viešam garbinimui visoje Bažnyčioje. Šiuo metu jėzuitai turi 38 šventuosius, 134 Palaimintuosius, 36 Garbinguosius ir 115 Dievo tarnų.

MARIJOS, DIEVO GIMDYTOJOS,
ir
ŠVENTOJO JĖZAUS VARDO IŠKILMĖ

Svarbiausioji Jėzaus Draugijos šventė

ANOT šv. Luko 2,21, praėjus aštuonioms dienoms, kai gimė Betliejuje, VAIKELIS buvo apipjaustytas ir Jam buvo duotas Jėzaus vardas. Taigi ir Jėzaus Draugijos pavadinimas atsiradęs nuo šio šventojo vardo, — toji dáta — sausio 1-oji — Jėzaus apipjaustymo diena — svarbiausioji šventė.

Šv. Ignacas su savo bendražygiais ne visados buvo žinomas kaip Jėzaus Draugijos būrys. Iš tikrųjų jie šį vardą pasirinko tiktai po kelerių artimos bičiulystės ir karštos maldos metų. 1530–1535, kai Ignacas pirmąkart Paryžiuje ėmė burti savo vienminčius, jo būrelis dar neturėjo vardo. 1537 m. nukeliavę į Veneciją laukti atvykstančio maldininkų laivo, kuris juos nugabentų į Šventąją Žemę, jie atsidėję darbavosi dviejose šio miesto ligoninėse. Nors tąsyk jie dar neturėjo jokio vardo, betgi venecijiečiai šiuos vyrus vadino inigiečiais pagal šv. Ignaco ispaniškąjį krikšto vardą Inigo. Tiktai šio vardo jie patys nesirinko ir net nemėgo.

Dėl vykusio tarp Venecijos ir Turkijos karo viltis šiems keliauninkams išvykti į Jeruzalę žlugo. Tada Ignacas su bičiuliais 1537 m. rugsėjį susitiko Vicenzoje, — diena kelio nuo Venecijos, — aptarti ateities planų. Vienas iš klausimų, kuriuos jie svarstė: kai kas nors jų klaustų, kas jie tokie, — kaip atsakyti? Čia buvo svarbus praktiškas dalykas ir, norint jį deramai išspręsti, Ignacas nutarė melstis. Išklausius nuomones, kiekvienam buvo aišku, kad nė vienas iš jų nėra šios grupelės galva, o tiktai Jėzus Kristus, užtat norėdami nuo šiolei vien Jam tarnauti, privalo vadintis Jo vardu. Taip jie ir nusprendė pasivadinti Jėzaus Draugija. Jie gyveno ir dirbo vien tiktai Jėzui, troško, kad būtų žinomi tuo Vardu, kuris buvo viršesnis už visus kitus.

Nors nėra žinoma, kuris iš tos grupelės pirmasis bus pasiūlęs tą vardą, bet tikriausiai Ignacas, — šitai matyti iš pačios mąstysenos. Būdamas ištikimas savo atsivertimui Lojoloje, jis visiškai

pasišventė savo Viešpačiui. Jo kelionė į Šventąją Žemę 1523 m. buvo tarsi aidas perskaitytos Liudolfo Saksoniečio knygos "Kristaus gyvenimas": kai Ignacas vaikštinėjo Jeruzalės gatvėmis, stengėsi įsivaizduoti tomis pačiomis vietomis einantį Kristų. Jis net įsidėmėjo, į kokią pasaulio šalį buvo atsuktos Kristaus kojos, kai žengė į dangų! Kai Ignacas 1535 m. birželio 24 buvo įšvęstas į kunigus, besirengdamas aukoti pirmąsias mišias, jis kasdien meldėsi į Švč. Mergelę, kad jį nuneštų prie savo Sūnaus. Šventasis troško būti su Jėzumi, vaikščioti Jo pėdomis, mintyti Jo mintimis ir gyventi taip, kaip Jis gyveno. Štai kodėl jam Jėzaus Draugijos vardas šiam būriui buvo pats tinkamiausias.

Netrukus po viešnagės Vicenzoje Ignacas patyrė dvasios reginį, kur jis įsitikino, jog Dievas pritaria tokiam Draugijos vardui. Maždaug apie 1537 m. lapkričio pabaigą šventasis su dviem palydovais traukė į Romą pasiūlyti savo paslaugas popiežiui Pauliui III ir užėjo į nedidelę La Stortos koplyčią, vos kelios mylios nuo Romos. Ką tik peržengęs slenkstį, jis pajuto savyje staigią permainą, o besimelsdamas turėjo nuostabų regėjimą: pamatė Dievą Tėvą kartu su Sūnumi, nešančiu kryžių. Abudu — Tėvas su Sūnumi, — patikliai žvelgdami į jį, kalbėjosi. Ignacas išgirdo Tėvą sakant Sūnui: "Norėčiau, kad jį pasiimtum savo tarnu". Tada Jėzus ištarė klūpančiam maldininkui tokius žodžius: "Noriu, — būk mano tarnas". Juk šito šv. Ignacas kaip tik visados ir troško. Paskui Dievas Tėvas dar pridūrė: "Romoje jums būsiu palankus".

Šis regėjimas La Stortoje buvo Dievo atsakymas į atkaklią šv. Ignaco maldą: būtent čia, netoli Romos nedidelėje koplyčioje, jis buvo atsidūręs prie Marijos Sūnaus. Šv. Ignacas suprato, kad šitaip Dievas patvirtino Draugijos pavadinimą. Kadangi Ignacas turėjo tokį dangišką patikinimą, šio vardo daugiau ir negalvojo keisti. Dabar jis su savo bendrais buvo Jėzaus tarnai. Toks svarbus šventajam buvo šis Draugijos vardas, kad įrašė jį netgi į pačią pradžią savo rašto, kurį įteikė popiežiui, prašydamas pripažinti naująją Broliją. Iš tikrųjų joks ordinas ligi šiolei nebuvo pasivadinęs šitokiu vardu. Iš pirmųjų jėzuitų pusės čia nebuvo jokio perdėto pasitikėjimo savimi, — šitaip jie vien stengėsi parodyti vis labiau augantį troškimą tarnauti Kristui ir Bažnyčios labui.

Pasivadinusi šitokiu vardu, Draugija tuo pačiu nusibrėžė savo veiklos kryptį, būtent: vienintelis jų tikslas — JĖZUS. Draugijos nariai turi ne vien tik Jį mylėti ir pažinti, — privalo Juo sekti netgi

varge ir pažeminime. Draugijos vardas įpareigoja — jėzuitams būtina *gyventi taip, kaip Jėzus* gyveno.

Jėzui angelas atnešė šį vardą. Ir nors pirmiesiems jėzuitams neatnešė jo iš dangaus, tačiau šv. Ignacas su savo pasekėjais tikėjo, kad Dievas iš tikrųjų apsireiškė, davęs jiems savo Sūnaus šventąjį vardą.

MALDA

VIEŠPATIE DIEVE, davęs savo Amžinajam Žodžiui Jėzaus vardą ir leidęs gimti savo tarnaitei Mergelei Marijai, atverk mūsų protus ir širdis, kad šiais laikais priimtume Žodį, kurį mums tarei per savo Sūnų, mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

sausio 5

Dievo Tarnas IGNACAS ARÁMBURU
(Arámburu)
1852–1935

TĖVAS ARÁMBURU keturiasdešimt trejus savo gyvenimo metus praleido senoviniame Ispanijos Burgo (Burgos) mieste ir taip daug gera padarė žmonėms per savo kunigystę, kad buvo pramintas šio miesto apaštalu. Gimęs Ispanijos šiaurėje Seguros (Segura) mieste, Guipúskoa (Guipúzcoa) vietovėje 1852 sausio 31, o pakrikštytas Antiochijos nukankinto vyskupo šv. Ignaco vardu. Baigęs vietos mokyklą, devyniolikmetis Ignacas 1871 liepos 2 įstojo į Pojanos (Poyanne — Šiaurės Prancūzijoje) ištremtųjų jėzuitų naujokyną. Čia išbuvęs dvejus metus naujoku, suprato, ką reiškia būti jėzuitu ir kokiam tikslui jis pašauktas. 1873 liepos 31 jis davė tris įžadus. Prancūzijoje Ignacas išbuvo dar penkerius metus — dvejus studijavo graikų ir lotynų klasikus, o trejus — filosofiją. Kai 1878 buvo leista jėzuitams grįžti Ispanijon, Ignacas pradėjo dėstyti La Gvardijos (La Guardia)

kolegijoje, o po trejų metų — 1881 — Onjoje (Oña) ėmė mokytis teologijos. Šie mokslai Onjoje, buvusiame benediktinų vienuolyne, buvo ne taip seniai pradėti ir įsigytas namas jėzuitų buvo panaudotas studijų patalpoms. Kaip tik šio vienuolyno koplyčioje 1884 birželio 27 trisdešimt dvejų metų Ignacas buvo įšvęstas kunigu.

1886 pabaigus visus mokslus, T. Arámburu pirmoji užduotis — parašyti ir ispaniškoje leidykloje išleisti knygą: "Švč. Širdies pasiuntinys". Ji buvo išspausdinta Bilbao (Bilbao) mieste. Ją rašyti buvo nesunku — pats autorius buvo kupinas meilės, pasišventimo Švč. Jėzaus Širdžiai. Ėmus šlyti T. Arámburu sveikatai, Vyresnieji pagalvojo apie įpiečiau esančio Burgo miesto klimatą, kur paliegusiam būtų sveikiau, todėl 1891 rugsėjį T. Ignacas jau naujoje paskyrimo vietoje. Visą laik nuo šio persikraustymo iki mirties — keturiasdešimt trejus metus — Arámburu ir Burgo vardai tapo artimai susiję, — tiksliau sakant, beveik visiškai neperskiriami.

Įsikūręs Burgo jėzuitų namuose, T. Arámburu į visą miestą žvelgė kaip į savo parapiją. Žinodamas, jog didžiuma darbininkų neraštingi ir ypač stokojo religinio išprusimo, jis pradėjo juos šviesti. Su pavyzdingesniais katalikais katechetais, kurių jisai pats prisirinko, ėmėsi kartu su pagalbininkais savaitinių pamokų, o jas pastoviai ėmė lankyti šimtai klausytojų. Jis taip pat subūrė Eucharistines draugijas platinti dažnai komunijai ir skleisti pamaldumą mūsų Viešpačiui Švč. Sakramente. Turbūt didžiausio džiaugsmo T. Arámburu būdavo su jaunimu: miestiečių vaikai spietėsi aplink jį ir sudarė Švč. Mergelės bendruomenes (sodalicijas), kur būdavo skiepijama ištikimybė tikėjimui. Jis surasdavo namų ir prieglaudų, kuriose vargšai ir stokojantys galėdavo prakusti savo būsimajam amatui. T. Arámburu veikla užkabino ir tuos, kurie sėdėjo kalėjimuose, be perstojo lankė ligonius ir mirštančiuosius, kuriuos susirasdavo namuose. Be to, daugel valandų išsėdėdavo klausykloje, kur stiprino ir dvasiškai auklėjo. T. Arámburu, taip pamilęs miesto žmones, vienąsyk išsitarė: "Esu laimingas, esu nepaprastai laimingas tarp Burgo miestiečių. Jų tarpe neturiu nė vieno priešo, o tiktai visi čia mano draugai ir broliai". Lygiai tąpat galėjo apie jį pasakyti ir burgiečiai.

1930 religinė padėtis šalyje ėmė keistis. Masonų ložės Draugijos apaštalavimą Ispanijoje stengėsi siaurinti. Jie pradėjo spausdinti melagingus šmeižikiškus reportažus apie Draugiją, net vaikščiojančius po miestą jėzuitus įžeidinėdavo. Galų gale masonai išsikovojo, kad

Respublikos dekretu 1932 sausio 23 Draugija buvo panaikinta, o jėzuitų namai ateistinės valdžios konfiskuoti. Jaunesni jėzuitai buvo ištremti, bet T. Arámburu, dabar jau sulaukęs aštuoniasdešimties, su kitu dar senesniu bendražygiu, palikti mieste, — valdžia nesitikėjo, kad du persenę vyrai gali būti pavojingi. T. Arámburu dėl ištikusio jo numylėtą Draugiją smūgio buvo giliai sukrėstas, todėl viename iš paskutiniųjų laiškų jis pavadino save Kristaus tarnu, "ištremtu savo paties šalyje, be pilietybės po 80 tarnybos metų Ispanijai ir nūnai gyvenančiu kažkokiame keistame name išmaldomis..."

1934 spalio pabaigoje Ignacas Arámburu susirgo plaučiais ir atgulė. Ligai paūmėjus, 1935 sausio 5 mirė. Žinia tučtuojau pasklido po miestą. Netrukus, kai jis nukeliavo pas Dievą, prie jo palaikų ėmė plūsti minios išreikšti pagarbos. Ramiai žengdami pro karstą, jo bičiuliai lietė jį rožančiais ir medalikėliais. Tarp jų plūdo ir bendruomenių nariai — iš gatvės surinktieji berniukai ir religijos pamokose prusinti darbininkai. Visi jį prisiminė.

Tėvas Arámburu buvo palaidotas šv. Juozapo kapinėse, bet vėliau jo palaikai perkelti į Burgo jėzuitų bažnyčią La Mersed (La Merced). Kadangi liaudis mylėjo savo apaštalą, po mirties meldėsi į jį, vildamiesi užtarimo pas Dievą. Kai daugelis maldavimų buvo išklausyti, nutarta Romoje pradėti beatifikacijos bylą.

sausio 9

Dievo Tarnas
PETRAS JUOZAPAS de KLORIVJERAS
(Clorivière)
1735–1820

TĖVAS PETRAS de KLORIVJERAS yra istorinė senosios ir atnaujintos Jėzaus Draugijos jungtis Prancūzijoje. Gimęs Sent Malo (Saint-Malo), Bretanėje (Brittany) 1735 birželio 29, išsimokslinęs Anglijoje, Doujė (Douai) benediktinų mokykloje 1749–1753. Aštuoniolik-

metis jaunuolis, metus išbuvęs jūrininku, nepamėgo laivo, bet 1754 atsidūręs Paryžiuje pradėjo studijuoti teisę. Čionai jis sutiko šios vyskupijos kunigą, kuris pasiūlė pradėtą mokslą mesti. Tomis maldos kupinomis dienomis jis pajusdavo, kurlink krypsta jo atsivertimas: didėja susidomėjimas malda, auga meilė Dievui, šmėsteli pirmosios mintys apie kunigystę ir stiprėja nenugalimas troškimas kasdien eiti šv. Komunijos, — negirdėtas neregėtas dalykas aštuonioliktojo amžiaus Prancūzijoje.

Su jėzuitais Petras buvo susidūręs vienintelį kartą Paryžiuje, kai kažkada prie jų naujokyno prisišliejusioje bažnytėlėje jis klausėsi šv. Mišių. 1756 vasario 23, jam besirengiant išeiti iš bažnyčios, nepažįstama ledi tarusi: "Dievas jus kviečia dėtis prie šv. Ignaco ir šv. Pranciškaus. Štai čia naujokynas. Ženk į jį!" Jaunuolis, vėlei grįžęs bažnyčion, ilgam paniro maldon. Kuomet jis vėl pakilo, pajuto, kad iš tiesų trokšta būti jėzuitu.

1756 rugpjūčio 14 dvidešimt vienerių metų Petras įstojo į naujokyną, 1758 rugpjūčio 14 davęs įžadus, pradėjo studijuoti filosofiją. Kadangi jis buvo mikčius, būgštavo, jog niekados negalėsiąs kaip kunigas mokyti ir sakyti pamokslų. Štai kodėl jis apsisprendė būti broliu pagalbininku. Tačiau Vyresnieji Petrą ragino toliau rengtis kunigystei. Jis šitaip svarstė Kompanjėje (Compiègne) nuo 1759 iki 1762 balandžio 1, kai Prancūzijos vyriausybė įsakė uždaryti visas jėzuitų mokyklas ir visiškai iš Prancūzijos jėzuitus išvaryti. Iš tėvynės Petras išvažiavo Belgijon į Lježą (Liège) Anglijos jėzuitų kolegijoje studijuoti teologijos. Įšventintas į kunigus 1763 spalio 2, jis čia likosi baigti mokslų.

Po jėzuitiškų studijų T. Klorivjero pirmasis paskyrimas — Londonas, į kurį atvyko 1766 liepą. Tačiau vos tik čia atsiradęs buvo užkluptas paslaptingos ligos, trukusios net šešis mėnesius. Nuo šiol T. Klorivjero sveikata pašlijo; Vyresniųjų manymu, jam geriau būsią išvykti į Gentą (Ghent) Belgijon naujokyno magistro padėjėju — pareigos rimtos, bet neatsiliepiančios kūnui.

1770 jis paskiriamas Anglijos benediktinių seselių dvasios tėvu Briuselyje. Po trejų metų — 1773 liepos 21 — šv. Tėvas Klemensas XIV, spaudžiamas įvairių Europos monarchų uždrausti Jėzaus Draugiją, pakluso jų reikalavimams ir pasirašė brevę (raštą), panaikinančią šį ordiną. T. Klorivjeras daugiau jau nebuvo jėzuitas, bet jis tebevadovavo Briuselio vienuolių dvasiniam gyvenimui iki 1775, kol šios

pareigos kitos tautybės žmogui (šiuo atveju prancūzui) būti Belgijos vienuolyno dvasios vadu — tapo neteisėtu darbu. T. Klorivjeras, grįžęs į savąjį kraštą, perėmė kito netoli nuo Paryžiaus Žarsy (Jarcy) benediktinų vienuolyno vadovybę, o 1779 pasidarė Bretanės pajūrio miesto Paramė (Paramé) ganytoju. Mikčiojimas T. Klorivjerui buvo kančia ir pažeminimas, bet šis trūkumas neleido jam atsisakyti sakyklos. Savo maldomis jis šturmavo dangų, kad šios nelaimės atsikratytų ir vieną 1780 sekmadienį jis pabudęs kažkaip kitaip pasijuto. Kai tądien ėmė sakyti pamokslą, žinodamas, kad jo maldos bus išklausytos, mikčiojimas pranyko. Šioje parapijoje jis darbavosi iki 1786, o tada vyskupas jį paskyrė vadovauti šios vyskupijos mokyklai Dinane (Dinan).

Atūžusi prancūzų revoliucija ėmė persekioti Bažnyčią, tad nuo šiol jos tarnai kunigai buvo įkalinti namuose, todėl T. Klorivjeras parašė Baltimorės vyskupui Kerolui (Carroll) laišką: prašėsi, kad leistų pas jį dirbti. Kai buvo Lježo studentas, T. Klorivjeras su šiuo vyskupu kartu mokėsi. Tėvo Klorivjero svajonė — galbūt jis Amerikoje galėtų padėti atgaivinti Draugiją. Paaiškėjo, jog jis galįs keltis į Merilendą (Maryland), bet dieviškoji Apvaizda apšvietė jo protą. Mat jei jis gali dirbti savo numylėtos Draugijos labui Jungtinėse Valstijose, — mąstė pats sau T. Klorivjeras, — tai kodėl gi šiais sunkiais laikais nepavargti dėl jos pačioje gimtinėje — Prancūzijoje. Šitai apsvarstęs, jis pasiliko savojoje šalyje ir ėmėsi darbo, kuris virto tikruoju apaštalavimu. 1790 įkūrė Marijos Širdies Seserų Draugiją, o 1791 — Jėzaus Širdies Draugiją. Abi draugijos pasirinko tuos pačius kaip ir Jėzaus Draugijos tikslus ir uždavinius, tik dėl susidariusių laiko sąlygų abiejų bendruomenių nariai bendrai negyveno. T. Klorivjeras savo gyvenimą ir jėgas pašventė šioms bendrijoms — mokė religinio gyvenimo dėsnių ir parašė joms įstatus.

Sužinojęs, kad Jėzaus Draugija dar tebegyvuoja ir net veikli Rusijoje, kur carienė Jekaterina neleido spausdinti Draugiją uždraudžiančio popiežiaus rašto, kreipėsi T. Klorivjeras į Rusijos jėzuitų Vyriausiąjį su prašymu, kad įsileistų jį pas save. Tačiau dar prieš sulaukęs palankaus atsakymo, jis 1804 buvo suimtas ir Paryžiuje įkalintas už tai, kad buvo įtartas, jog 1804 dalyvavo Kadudalo (Cadoudal) pasikėsinime prieš Napoleoną. T. Klorivjeras iš tikrųjų buvo nekaltas, bet vyriausybė supainiojo jį su bendrapavardžiu giminaičiu, kuris

išties buvo įsivėlęs į tą sąmokslą ir, kaipmat sprukęs iš Prancūzijos, atsidūrė Savanoje (Savannah), Džordžijos (Georgia) valstijoje. Didžiausia T. Klorivjero nelaimė, kad kalėjime jis negalėdavo aukoti mišių, o tik retsykiais galėdavo pasiguosti bent jį kalėjime aplankančių draugų atnešamu Švenčiausiuoju. Netgi tarp kalėjimo sienų jis neužmiršo savo tikslo: iš tenai tebevadovavo abiem savo bendruomenėms, daugelį atversdavo į tikėjimą, daugeliui knygų apie Senąjį ir Naująjį Testamentą parašė paaiškinimus. Galų gale 1809, sulaukęs septyniasdešimt ketverių metų, iš kalėjimo buvo paleistas. Dabar jis vėlei rašo Rusijos jėzuitams, kad jį priimtų. Tačiau Rusijos Vyresnysis pataria jam liktis Prancūzijoje ir toliau darbuotis Draugijos labui.

1814 rugpjūčio 7 visų jėzuitų džiaugsmui popiežius Pijus VII visoje Bažnyčioje atnaujino Draugiją. Dekretas susilaukė ūmaus atgarsio: 1814 pabaigoje T. Klorivjeras jau turėjo 60 naujokų. Didžiuma buvo iš tų kunigų, kurie stojo į Tikėjimo Draugiją revoliucijos metais. Dabar vadovaujami T. Veirino (Varin), jie ieškojo kelių pakliūti į Jėzaus Draugiją. Per trejus metus T. Klorivjero būrys išaugo iki 144 narių, — jie turėjo dvejus namus ir penkias kolegijas. Draugija didėjo, bet T. Klorivjeras, jau pajutęs metų naštą, prašėsi atleidžiamas iš Vyresniojo pareigų, kad galėtų pasirengti mirčiai. Toliau jis gyveno paprastai: atlikdavo bendruomenės pareigas, kartu su visais valgė, ilsėjosi ir kiekvieną stiprindavo. 1820 sausio 9, kaip paprastai atsibudęs 5.45, valandą mąstė savo šaltame kambaryje. Septintą nuėjęs į koplyčią ir, suklupęs prie Dievo Stalo, pusvalandį garbino Švenčiausiąjį. Pusę aštuonių bendruomenei susirinkus, broliai apsižiūrėjo, kad jų mylimasis Tėvas, besimelsdamas savo mėgstamiausioje vietoje priešais Švč. Sakramentą, — jau miręs.

Tėvas Klorivjeras, nenuilstamai stengęsis, kad būtų atgaivinta Jėzaus Draugija Prancūzijoje, mirė eidamas aštuoniasdešimt penktuosius metus, tikrai vertas savo brolijos ir šv. Ignaco — jos įkūrėjo — Sūnus. Jo beatifikacijos byla šiuo metu svarstoma Romoje.

Dievo Tarnas PAULIUS ŽINJAKAS
(Ginhac)
1824–1895

TĖVAS PAULIUS ŽINJAKAS per visą savo kunigystę dvasiškai auklėjo jaunuosius jėzuitus. Gimęs 1824 gegužės 31 Mazel-Serverete (Mazel-Serverette), Langedoke (Languedoc), Prancūzijoje, septintasis iš dvylikos vaikų. Dvylikametis berniukas 1836 įstojo į Mendės (Mende) mokyklą, bet tėvas 1839 jį perkėlė į Širako (Chirac) seminariją, tikėdamasis, kad griežta drausmė apmalšins veržlią sūnaus prigimtį. Paulius smarkiai skundėsi seminarija: nėra laisvės, priverstas vergauti, maistas vienodas. 1840 tėvas vėl jį atsigabeno į Mendę, kur per dvejus metus baigė šią mokyklą. Jaunuolis buvo nepriklausomas, todėl, nors tėvai ir priešinosi, Paryžiuje ketino siekti pirklio karjeros. Kai išsipasakojo apie savo ketinimus seseriai, Mendės vizitiečių seselei, jinai patarė apie viską pasišnekėti su kokiu nors geru netoliese gyvenančiu dvasininku. Vaikinas padarė taip, kaip buvo sakyta; o tasai kunigas, savo ruožtu, pasiūlė Pauliui kartu su juo aplankyti vienoje vietos bažnyčioje jėzuitų vedamas misijas.

Nenorėdamas atsisakyti, kad neįžeistų kunigo, Paulius sutiko nueiti. Vaikino širdį čia netikėtai sujaudino pamokslai, kad jis įdėmiai klausėsi iki pabaigos. Paskutinę misijų dieną miesto gatvėmis buvo organizuota procesija. Eidamas kartu su minia, Paulius pamatė jaunuolį, nešant didžiulį krucifiksą. Žvilgterėjus į Išganytojo figūrą, Pauliui atrodė, kad iš Kristaus veido tryškę šviesos spinduliai viską aplinkui pakeitė. Visas virpėdamas vaikinas garsiai teištarė: "Nuo šios akimirkos priklausysiu tiktai vienam Dievui!" Ir nuo tada Paulius Žinjakas, miręs sau, tyriausia meile gyveno tiktai Dievui.

Paulius, į naujokyną įstojęs Avinjone (Avignon) 1843 sausio 4, nusprendė visados būti ištikimas Draugijos įstatams ir per visą gyvenimą be paliovos mokytis vienybės su Kristumi. Dar nebaigęs naujokyne lavybų, jis buvo išsiųstas į Ben-Eknauną (Ben-Aknoun) Alžyran našlaičių seniūnu (prefektu). 1848 grįžęs į Valsą (Vals) Prancūzijon, ėmė rengtis kunigystei. Įšventintas 1852 gruodžio 18 — šiek tiek anksčiau negu kiti jo bendrakursiai, — mat jis buvo paskirtas naujokyno (noviciato) viršininko pagalbininkù (assistant to the master).

1855 T. Žinjakas, tapęs Valso naujokyno viršininku, mokė jaunuosius Draugijos auklėtinius dvasinio gyvenimo, maldos ir apsimarinimo taisyklių. T. Žinjakas šiam atsakingam darbui buvo palyginti per jaunas, — dar tebuvo tuomet tiktai trisdešimt vienerių, — bet jo didelės dorybės ir geri sprendimai papildė patirties stygių, todėl sėkmingai dirbo šiose pareigose keturiolika metų. 1860 naujokynui išsikėlus iš Valso į Tulūzą (Toulouse), be naujokyno, jis dar pradėjo vadovauti kai kurioms rinktinėms šio didelio miesto sieloms. Iš jų paminėtinos įžymesnės asmenybės, būtent: Jėzaus Motinos Marijos Dievo Tarnaitė Emilija Dultremon (Emilie d'Oultremont), Marijos Atsiteisimo seserų Draugijos įkūrėja, ir palaimintoji Marija Teresė Subirū (Blessed Mary Teresa de Soubirou), Marijos Globėjos seserų Draugijos įkūrėja.

1869 m. T. Žinjakas tapo Kastro (Castres) trimečio* instruktoriumi, — panašios pareigos kaip naujokyno viršininko, tik atsakingesnės, nes trečiamečiai (terciorai) jau buvo vyresnio amžiaus, įšventinti kunigai, nebe jaunuoliai, bet dažnai jis, užuot mokęs juos dvasinio gyvenimo dėsnių, skiepydavo jiems šv. Ignaco mokslą ir skatindavo žengti tobulumo keliu. 1877-1880 gyvendamas Parei le Monial (Paray-le-Monial) vienuolyno tame pačiame name, kur buvo įsikūręs šventasis Klodas la Kolombjeras (Claude La Colombière), buvo šios įstaigos, o vėliau kito vienuolyno, kur Jėzus Kristus apreiškė savo Švč. Širdį šv. Margaritai Marijai Alakok, vadovu. 1880 antiklerikalinei Prancūzijos vyriausybei uždarius Draugijos bažnyčias, mokyklas ir namus, jėzuitai priversti palikti savo šalį, o studijas ir lavinimąsi baigti svetur. Tačiau dėl grafienės de Vijel (de Villèle) gailestingumo trečiamečiai likosi gyventi Murvilio pilyje (Mourvilles), todėl T. Žinjakas galėjo toliau ten dirbti savo darbą iki 1890, kolei trečiamečiai vėlei sugrįžo į Kastrą.

Kai 1894 vasarą gyveno Paryžiuje prisiglaudęs pas karmelites, T. Žinakui kojoje atsivėrė žaizda, — jį neapsakomai surėmė skausmai. Kaip buvo numatęs, vasarą kiek laiko kaip atsiskyrėlis pavie-

---

* Norintieji įstoti Jėzaus Draugijon kandidatai pirmiausia dvejus metus išbūna naujokyne (noviciate), kur jie vadinami naujokais. Prieš paskutiniuosius jėzuitų įžadus dar turi rengtis trečiuosius metus (jie paprastai šiais laikais tetrunka šešisdešimt mėnesių). Šis pasirengimo laikas vadinamas trimečiu (tertianship), o juose besirengiąs jėzuitas vadinamas trečiamečiu (tercioru). *Vertėjo pastaba*

šėjo pas šias vienuoles, paskui grįžo į Kastrą, bet kojai pablogėjo. Kai brolis slaugytojas patarė gultis, kad žaizda pagytų, Tėvas net girdėti apie tai nenorėjo. Po Kalėdų peršalus, vieną jo plautį ištiko trombozė ir užėjo karštligė. Dabar Tėvas jau buvo prispirtas atgulti, — mat visą kūną išbėrė raudonomis dėmėmis. Bemieges naktis jis praleido besiblaškydamas, — neišpasakytai kankino niežulys. Pro skausmus jis dažnai šnibždėdavo: "Būk pagarbintas, Viešpatie!" Sausio 10 paryčiu jau buvo aišku, kad ilgiau T. Žinjakas negalės ištverti: gavęs paskutinį patepimą, jis palaimino bendruomenę, susirinkusią jo kambaryje, atsisveikino ir kantriai laukė pabaigos. Vidurnaktį šis pavyzdingas jėzuitas, atidavęs sielą Dievui už visą iš dangaus gautąją meilę, mirė. Tėvas Žinjakas išgyveno septyniasdešimt vienerius metus; jėzuitu išbuvo penkiasdešimt dvejus. Beatifikacijos byla Romoje pradėta 1924 vasario 27.

Palaimintasis JOKŪBAS SALĖ
(Salès)
1556–1593
Palaimintasis VILJAMAS SOLTEMUŠAS
(Saultemouche)
1557–1593

Obeno kankiniai

TĖVAS JOKŪBAS SALĖ su broliu VILJAMU SOLTEMUŠU buvo nukankinti Prancūzijoje todėl, kad tvirtino, jog Kristus tikrai esąs Eucharistijoje.

Jokūbas Salė gimė Lezu (Lezoux) Overne (Auvergne) 1556 kovo 21. Bijome (Billom) 1568-1572 jis lankė jėzuitų mokyklą ir nuo pirmųjų vargo dienų ypatingai pasišventė mūsų Viešpačiui Švč. Sakramente. Paskutiniaisiais studijų metais Jokūbas pajuto Dievo balsą būti jėzuitų kunigu, tiktai jis buvo vienturtis sūnus, todėl suprato esąs reikalingas tėvams. 1572 būdamas Paryžiuje Klermono (Clermont) kolegijoje dar labiau ima trokšti jėzuito lemties, užtat dažnai suklupdavo priešais Švč. Sakramentą su prašymu pašalinti visas kliūtis, trukdančias jam būti šio ordino nariu. Kitąmet tėvas patenkino sūnaus troškimą — 1573 lapkričio 1 jis įstojo į Verduno (Verdun) jėzuitų naujokyną.

Pabuvęs dvejus metus naujokyne, Jokūbas 1575 spalį toliau mokslus tęsia Pont a Musono (Pont-à-Mousson) universitete — studijuoja filosofiją ir teologiją. 1580 mokymasis nutrūksta, kai Vyresnieji liepia jam universitete skaityti filosofijos paskaitas, — tuo pačiu nusikėlė ir jo šventimai. Trejus metus padėstęs, išvažiavo į Klermono kolegiją baigti teologijos ir 1585 balandžio 20 buvo įšventintas kunigu. Šįkart dvidešimt devynerių metų Tėvas jėzuitas vėlei paskirtas į Pont a Musoną dėstyti teologijos.

1587 sausį T. Salė parašė Tėvui Klaudijui Akvavivai (Acquaviva), Draugijos Generolui, į Romą laišką: domisi ir pageidauja vykti į bet kokias misijas Amerikon, Kinijon ar Japonijon. Iš pradžių atsakymas nepalankus, — misijos galinčios būti ir tėvynėje. Paskui įdėmiai ir itin pamaldžiai perskaitęs Tėvo Generolo laišką, štai ką supra-

to: Prancūzija jau savaime buvo misijų žemė, plėšoma pilietinių religinių karų. Taigi nuo 1562 hugenotai, arba Prancūzijos kalvinai, jėga stengėsi įpiršti katalikams savo klaidatikystę. T. Salė nusprendė Prancūziją paversti savo misijų lauku, stiprinti katalikų tikėjimą ir kelti kalvinų klaidas.

Iki 1589 T. Salė, pasilikęs Pont a Musone, — universitete dėstė filosofiją ir kartas nuo karto išvykdavo į aplinkinius miestus sakyti pamokslų — stiprinti katalikų tikėjimo. Viena tokia kelionė pasitaikė į Mecą (Metz), kalvinų lizdą, kur puikiai praktiškai išdėstė savo filosofines žinias. Hugenotai irgi atėjo į jo pamokslus ir, pamatę, kad katalikai ypač atidžiai klausosi Salės žodžių, mėgino sukėlę triukšmą klausytojus išgainioti, o visokiais riksmais kalbėtoją nušvilpti. Tačiau veltui kalvinai bandė misijoms pakenkti, — viskas apsivertė taip, kad katalikų tikėjimas sustiprėjo.

1590 T. Salė buvo paskirtas į Turnono (Tournon) universiteto poleminės teologijos katedrą. T. Salė, kaip tyčia, savo paskaitose mėgdavo panagrinėti tuolaikinės religijos prieštaravimus būtent: parodyti katalikų mokslo tiesą ir atremti protestantų priekaištus. Be savo tiesioginio paskaitinio darbo, jis rasdavo laiko pamokslams svetur. Šiam tikslui, norėdamas pasitarnauti pats sau ir kitiems geriau pasirengti, parašė kelias trumpas katalikų tikėjimą ginančias brošiūras. Vienas toks rašinys buvo skirtas Eucharistijai. Įsitikinęs šių brošiūrų verte, Provincijolas pageidavo, kad T. Salė jas išspausdintų kitų kunigų labui. Tačiau dar nespėjus įgyvendinti šio sumanymo, T. Salė buvo išsiųstas į paskutiniąsias savo misijas — į Obeną (Aubenas).

1587 Obeno katalikai buvo paveikti hugenotų, kurie anuos už nosies vedžiojo jau keleri metai. Užtat Monrealio (Montréal) baronas, Obeno gubernatorius, kasmet kviesdavosi jėzuitus advento ir gavėnios meto pamokslams. 1592 taip pat kelissyk prašė šiemet ne tik savo pamoksluose stiprinti katalikų tikėjimą, bet ir atsikirsti kalvinų vadams, kurių įžūlumas diena iš dienos vis augo. Kadangi šitokį darbą T. Salė jau varė Turnone, tokiam tikslui jis geriausiai tiko. Išgirdęs, jog kaip tik jam reikėsią keliauti į Obeną, — tarsi didžiausią naujieną sužinojęs — iš dėkingumo pabučiavo ant savo kaklo nešiojamas kankinio Edmundo Kempijono (Campion) relikvijas, kurias iš didelio prieraišumo laikydavo prie širdies.

Jo palydovu į Obeno misijas buvo paskirtas ne per seniausiai į Turnoną atvažiavęs brolis Viljamas Soltemušas. Jis, gimęs 1557 Sant

Žermen Lerme (Saint-Germain-l'Herm), į Draugiją įstojo broliu pagalbininku (koadjutoriumi) 1579 Verdune. Pont a Musone būdamas durininku, garsėjo kaip paprasto, mandagaus ir nuolankaus būdo vyras, todėl buvo laikomas tarsi "angelas, nužengęs iš dangaus žmogaus pavidalu". Jis buvo perkeltas į Paryžių, paskui į Lijoną (Lyon), o 1592 rudenį į Turnoną, — kaip tik pačiu laiku, kad būtų pasiųstas su T. Sale į Obeną.

Kai T. Salė rengėsi važiuoti iš Turnono, jau žinojo į čia daugiau negrįšiąs, todėl savo bendražygiams tarė: "Sudie, melskitės už mus! Mudu einame mirti". T. Salė savo adventinius pamokslus pradėjo lapkričio 29 ir juose ne tik aiškiai dėstė katalikų mokslą, bet ir akivaizdžius įrodymus. Neišgąsdino jokie protestantų įžeidinėjimai nei kaltinimai. Misijoms pasibaigus, pamokslininkas dar aplankė nemaža kitų provincijos miestų, tiktai trynimuisi tarp katalikų ir hugenotų paaštrėjus, jis jautė būtinybę grįžti į Obeną. Kai čionai jam buvo pasiūlyta pastogė apsisaugoti nuo hugenotų priešiškų antpuolių, Tėvas atsakęs: "Mirčiai rengiuosi jau penkiolika metų ir noriu savo gyvenimą paaukoti Kristui. Jei žūčiau dėl katalikų tikėjimo, tebūna palaiminta ranka, pasiuntusi mane myriop".

Du jėzuitai misionieriai grįžo į Obeną. 1593 vasario 5 išvakarėse, kai T. Salė šnekėjosi su kažkokia kalvinų šeima, lauke išgirdo neįprastą triukšmą. Sužinojęs, kas čia dedasi, pirmiausia stengėsi apsaugoti Švč. Sakramentą nuo hugenotų išniekinimo. Nubėgęs bažnyčion, rado brolį Soltemušą, tad abudu paaukojo savo gyvybę Dievui. Tada grįžę į savo būstą, visą naktį meldėsi.

Vos auštant vasario 6, gatvėse kilo šauksmai: "Mirtis! Mirtis!" ir po kelių minučių trys kareiviai, įsibrovę į jėzuitų kambarį, rado savo aukas besimeldžiančias. T. Salė su broliu Soltemušu buvo nuvesti į hugenotų štabą, kur susirinkę keli kalvinų dvasininkai ėmė juos tarsi kokius piktadarius tardyti. Apklausai vadovavo kalvinas Labatas (Labat), pradėjęs ginčą dėl kai kurių katalikų praktikų: pasninkų, dėl laisvos valios ir sakramentų, ypač dėl Eucharistijos. Šių užpuolimų metu T. Salė sugebėjo apginti tikrąjį Jėzaus buvimą Eucharistijoje, o hugenotai tai aiškino kaip stabmeldystę. Tikėdamiesi, jog įžeisti jėzuitai paneigs savo tikėjimą, kalvinai išvadino juodu netikrais pranašais, sukčiais, netikėliais, suvedžiotojais ir kitokiais vardais. Nors be atvangos jie trukdė T. Salei atsakyti į klausimus, bet tasai patarė jiems patiems pasiskaityti, ką apie Eucharistiją ir tikrąjį Kristaus bu-

vimą joje parašė jis pats. Iš sutanos kišenės išsitraukęs savo ranka parašytas brošiūras T. Salė padavė Labatui, kad pasiskaitytų. Kadangi brolis Soltemušas neįstengė įsitraukti į pokalbį, jis tebuvo akivaizdus liudininkas, kaip jo bendražygis paskutiniais žodžiais buvo koliojamas ir plūstamas, todėl už jį patyliukais meldėsi.

Visą šeštadienį nevalgę, naktį praleidę drėgname rūsyje, abu jėzuitai vėlei buvo atvesti į kalvinų štabo būstinę tolesniam tardymui. Vėlei buvo kalbama apie Eucharistiją, — nors T. Salė buvo išvargęs, nėsyk nesutriko dėl užgriuvusio Labato klausimų srauto. Kalvinas ėmė kabinėtis prie sekmadienį pasakyto pamokslo minčių, bet užuot minėjęs Dievą ir Kristų, ėmė plūste plūsti jėzuitus, išvadino juos antikristais ir dar piktesniais žodžiais.

Paskui, supratęs, kad T. Salė nesiduos dėl žiaurios apklausos parklupdomas, nusprendė kunigą nužudyti. Kai kareiviai tempė T. Salę laukan, brolis Soltemušas veržėsi kartu su juo: jei bičiulis bus nukankintas, jis irgi troško tos pačios karūnos.

Už štabo būstinės, atviroje aikštėje, Labatas dar kartą T. Salės paklausė, ar atsižadąs minties, kad šv. Komunijoje iš tikrųjų esąs gyvasis Kristus. Kunigui atsisakius taip padaryti, nuaidėjo už jo nugaros šūvis, ir Tėvas griuvo žemėn, pagarbiai tardamas "Jėzau! Marija!" vardus. Pargriuvusiojo krūtinę kareivis pervėrė kardu. Kai parkniubęs brolis Soltemušas bandė rankomis apkabinti mirštantį bičiulį, kažkas suvarė jam į pašonę kardą, ir tas parvirto prie žudiko kojų. Šitaip atsitiko 1593 vasario 6 vėlyvą popietę. T. Salė tuomet buvo trisdešimt septynerių, o brolis Soltemušas — trisdešimt šešerių metų.

Iš neapykantos jėzuitams kalvinai valkiojo abiejų kūnus kaip dvėselieną Obeno gatvėmis, todėl šešias dienas lavonai išbuvo nepalaidoti. Paskui kalvinų vadai liepė mirusiuosius, nutempus už miesto prie senos bažnyčios griuvėsių, kur miestiečiai suversdavo šiukšles ir kritusius gyvulius, pamesti. Prisidengdami nakties tamsa, du drąsuoliai katalikai, suradę kankinių lavonus, pakasė gretimo daržo kampelyje.

Tėvas Jokūbas Salė su broliu Soltemušu buvo popiežiaus Pijaus XI 1926 birželio 6 beatifikuoti, o jų liturginė šventė minima sausio 19.

MALDA

VIEŠPATIE DIEVE, altorių garbe išaukštinęs mūsų brolius — palaimintuosius Jokūbą Salę ir Viljamą Soltemušą, — praliejusius savo kraują už Tavo Sūnų, Jėzų Kristų, išgirsk jų maldas ir priimk į savo vienybę tuos, kurie Juo pasitiki. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavąjį Sūnų, kuris gyvena ir viešpatauja su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, per amžius.

sausio 24

Palaimintasis VILJAMAS AJELENDAS
(Ireland)
1636–1679

Anglijos kankinys

TĖVAS VILJAMAS AJELENDAS buvo pirmasis jėzuitų kankinys įžymiajame Tito Outso (Titus Oates) sąmoksle. Gimęs Linkelnšyre (Lincolnshire) 1636, vyriausiasis Viljamo Ajelendo iš Kroftono Holo Jorkšyre (Crofton Hall, Yorkshire) sūnus. Mokslus ėjo žemyne — Šv. Omero Anglijos kolegijoje — ir 1655 rugsėjo 7 devyniolikmetis Viljamas įstojo į anglų jėzuitų naujokyną Votene (Watten), Belgijoje. Teologiją studijavo Flandrijoje, kur įšventintas kunigu ir kelerius metus Graveline (Gravelines) buvo vargingųjų klariečių nuodėmklausys. 1677 birželį pasitaikė proga grįžti į tėvynę.

T. Ajelendas, paskirtas anglų jėzuitų ekonomu, apsistojo Londone ir buvo pramintas Geležium (Ironmonger), bet jo apaštalavimas gimtinėje truko tiktai vienerius metus. 1678 rugpjūčio-rugsėjo mėn. kažkoks Titas Outsas, Anglijos vyriausybės renegatas, iš neapykantos Jėzaus Draugijai prasimanė apie Izraelį Tongę (Israel Tonge) gandą, kur Anglijos jėzuitai buvo apkaltinti tariamu sąmokslu prieš karalių,

valdžios nuvertimu ir savo religijos — katalikų Bažnyčios — įvedimu. Šis pramanas, viešai vadinamas "popiežiaus sąmokslu", sukiršino tautą ir atnaujino katalikų persekiojimą. Rugsėjo 28 tėvai, — Ajelendas, Jonas Fenvikas (Fenwick) ir misteris Jonas Grouvė (Grove) su palydovais patį vidurnaktį Londone, Vaildo (Wild) gatvėje Kovent Gardene, — savo namuose buvo suimti. Įkalinti Njugeite (Newgate) jie ypač kentė dėl pasibjaurėtinų kalėjimo sąlygų ir sunkių retežių, kurie žalote žalojo kojas. Kone po trijų kalinimo mėnesių T. Ajelendas su draugais pristatytas į teismą gruodžio 17. Kartu su jais sėdėjo T. Tomas Vitbredas (Whitbread) ir benediktinų brolis Tomas Pikeringas (Pickering).

Teisme Outsas klastingai liudijo, jog tąmet balandžio mėn. dalyvavęs tam tyčia jėzuitų surengtame pasitarime, kur buvo nuspręsta nužudyti karalių, o dar vėliau jis išsigalvojo, kad tėvai — Ajelendas, Fenvikas ir Vitbredas — čionai įsivėlę, o brolis Pikeringas su misteriu Grouve paskirti pasikėsinimo vykdytojais. Outsas pareiškęs, jog T. Ajelendas šlaistęsis rugpjūčio mėn. apie karaliaus rūmus ir pasikėsinimas turėjęs būti įvykdytas, bet karalių triskart išgelbėjo vien užsikirtęs pistoletas. Antrasis liudininkas, kažkoks Bedlou (Bedlow), pritaręs daugeliui Outso kaltinimų, išskyrus gandą apie tai, jog tėvai — Vitbredas su Fenviku — dalyvavę balandžio susitikime. Kadangi liudijimai vienas kitam prieštaravo, teisėjas nusprendė, kad byla būtų perduota prisiekusiųjų teismui, o tėvai — Vitbredas su Fenviku — išteisinti. Kad taip neatsitiktų, teismas buvo atidėtas, nors šitaip buvo nusižengta teisėtvarkai, nes teismas jau buvo prasidėjęs ir jau buvo išklausyti liudininkai.

Nors T. Ajelendo teisinimasis, kad tuo metu, kai yra kaltinamas, jog šlaistęsis apie karaliaus rūmus, visiškai nebuvęs Londone, kitų liudininkų buvo paremtas ir daugelio buvo įrodyta, jog tuomet jis buvęs Midlanse (Midlands) ir Šiaurės Veilse (North Wales), Outsas iškrapštė liudininkę, kažin kokią merginą, kuri tvirtino, jog minimu laiku ji mačiusi kunigą Londone. Remiantis šiuo melagingu liudijimu, Ajelendas, brolis Pikeringas ir misteris Grouvė nuteisti aukščiausia bausme: pakarti, nukirsdinti ir ketvirčiuoti. Grįžęs į kalėjimo kamerą, T. Ajelendas paliko užrašus nuo rugpjūčio 3 iki rugsėjo 14, — aprašė lankytus miestus ir pokalbius su žmonėmis.

Nuosprendis atidėtas karaliaus įsakymu. Monarchas mat netikėjo, kad jėzuitai būtų mėginę kėsintis į jo gyvybę, bet kai Outsas

pristatė dar daugiau begėdiškų liudininkų, Karlas II (Charles II), bijodamas liaudies keršto, leido įvykdyti bausmę, kad minia nusiramintų.

1679 sausio 24, ketvirtadienį, T. Ajelendas su misteriu Grouve buvo nugabenti į Taiberną (Tyburn), egzekucijos vietą. Brolis Pikeringas lyg buvo išteisintas, bet vėliau irgi nukirsdintas gegužės 9. Gabenant T. Ajelendą su misteriu Grouve į Taiberną, londoniečiai juodu plūdo ir svaidė akmenimis. Atsiradęs prie kartuvių, T. Ajelendas kalbėjo už save ir savo bendro likimo draugą. Pagal to meto paprotį pripažino, jog jiedu nekalti ir paneigė, jog yra bandęs pakelti ranką prieš karaliaus gyvybę. Kalbos pabaigoje pasmerktasis pridūrė: "meldžiu visagalį Dievą siųsti be galo daug malonių mūsų Didenybei... ir visai karališkajai šeimai... taip pat visai karalystei... O jos katalikų prašom melsti geresnio gyvenimo aname pasaulyje... Tebūna Dievas gailestingas visoms krikščionių sieloms... Prašom visų gerųjų žmonių melstis už mus ir su mumis". Taręs šiuos žodžius, kunigas su savo bičiuliu susitelkė maldoje. Vežimui truktelėjus, jiedu pakibo ant virvių, kurios ir pasmaugė. Kūnus nuleidus žemyn, buvo nukirsdinti ir ketvirčiuoti. T. Ajelendas, sulaukęs keturiasdešimt trejų, Draugijoje išbuvo dvidešimt ketverius metus.

T. Ajelendas su misteriu Džonu Grouve popiežiaus Pijaus XI buvo paskelbti palaimintaisiais 1929 gruodžio 15, o T. Ajelendo šventę jėzuitai mini gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, pasirinkęs iš Anglijos ir Veilso palaimintuosius Viljamą Ajelendą ir jo bičiulį būti panašius į Kristų, kuris dėl pasaulio save paaukojo, išgirsk jų maldavimus, sustiprink tikėjimą ir meilę savo Bažnyčiai, palaimink ją savo malonėmis, — prašome Tave per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris gyvena ir viešpatauja su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, per amžius.

Palaimintasis ŽULIANAS MONUARAS
(Maunoir)
1606–1683

ŽULIANAS MONUARAS mylimųjų bretaniečių visuomet buvo vadinamas geruoju Tėveliu. Jis gimė 1606 spalio 1 Bretanėje (Brittany), Reno (Rennes) vyskupijoje, nedideliame šv. Jurgio Rentembolo (Saint-Georges-de-Reintembault) kaimelyje. Vietinis parapijos kunigas jį supažindino su lotynų k. pradmenimis, o 1620 keturiolikmetis Žulianas ėmė mokytis Reno jėzuitų kolegijoje. Čia jis įstojo į Mergelės Marijos sąjungą, o jėzuitų pedagogai, pastebėję jaunuolio potraukį dvasiniam gyvenimui, jį išmokė mąstomosios maldos ir dažnai pasakodavo apie drąsiuosius Kinijos, Japonijos ir Kanados jėzuitų misionierius. Mintyse jis, 1625 rugsėjo 16 būdamas devyniolikos metų, įstojo į Kanados misionierių Draugiją Paryžiuje. Davęs tris jėzuitų įžadus 1627 rugsėjo 17, išvažiavo studijuoti filosofijos į La Flešą (La Flèche), kur jo bičiuliu tapo Isakas Džoges (Isaac Jogues).

1630 Žulianas paskirtas į šv. Ivo kolegiją Kvimpėn (Saint-Ives at Quimper) Bretanėje, — mokyti lotynų ir graikų k. Vieną dieną, kai su savo auklėtiniais keliavo į vietos šventovę (Ty-Mamm-Doué) — Dievo Motinos Bažnyčią, Žulianas, paveiktas dangiško įkvėpimo, nusprendė išmokti bretanų kalbos, kad galėtų perniek laikomus tenykščius kaimiečius mokyti tikėjimo. Šis jo nutarimas tapo viso jo gyvenimo tikslu. Ėmęs mokytis šios sunkios kalbos, palyginti per trumpą laiką — du mėnesius — jau įstengė ganėtinai sklandžiai sakyti pamokslus. Kad šitaip sėkmingai galėjo išmokti kalbos, Žulianas laikė M. Marijos nuopelnu. Kiekvieną sekmadienį jis praleisdavo Kvimpėje: kur nors mieste ar nuošaliame kaimelyje sakydavo pamokslus. Šitaip gyveno iki 1633, o paskui išvažiavo į Turą (Tours). Kitąmet — 1634 — iškeliavo į Buržą (Bourges) studijuoti teologijos — rengtis kunigystei.

Dažna Buržo teologų pokalbio tema — Kanados misijos. Trys Žuliano bičiuliai iš šios senosios miesto katedros jau darbavosi Kanadoje, o vienas iš jų — kankinys Gabrielis Lalemanas (Lalemant). Žulianas irgi dvejojo, kurio misijų lauko imtis: Kanados ar Bretanės? Į Draugiją stojo tam, kad galėtų vykti į Kanadą, bet juste juto, jog Dievas specialiai jį šaukia į Bretanę. Išeitis rasta tada, kai jis at-

sidūrė prie mirties slenksčio. 1636 gruodžio vidury būsimąjį kunigą suėmė karštinė. Kairioji ranka ištino ir ėmė gangrenuoti. Kalėdų išvakarėse grėsė neišvengiama mirtis, tad belaukdamas Viatiko, Žulianas suskato padaryti tokį įžadą: jei sveikata pasitaisytų, savo gyvenimą pašvęs Bretanės krašte skelbti Dievo žodį. Užkratas liovėsi, ištinusi ranka atslūgo, ir po kelių dienų jis pakilo iš lovos. Neliko jokios abejonės, ko Dievas iš jo reikalauja. Žulianas įšventintas į kunigus 1637 birželio 6, trisdešimt vienerių, ir metams dar paliktas Burže baigti studijoms.

T. Monuaras 1640 vėlei grįžo į Bretanę — paskirtas į Kvimpę. Jis jau ketino pradėti misijas, tik gerai nenutuokė, už ko griebtis. Kaip tyčia, susitiko T. Mišelį Le Noblecą (Le Nobletz), dabar dėl pašlijusios sveikatos negalintį apaštalauti Žemutinės Bretanės (Lower Brittany) to meto keliaujantį pamokslininką. T. Monuaras iš patyrusio kolegos išsiklausinėjo, kaip derėtų elgtis su sunkiai plušančiais vargšais — pusiasalio žemdirbiais ir žvejais.

1640-1654 T. Monuaro bendražygis buvo T. Petras Bernardas (Bernard). Jiedu lankė žemyno ir pakrančių salų miestus ir miestelius, kur daugelis kunigo jau metų metais buvo nematę. Jiedu sakė pamokslus, katekizavo, klausė išpažinčių. Deja, bretaniečių didžiuma savo tikėjimo nebrangino vien todėl, kad nebuvo kam jų mokyti, užtat T. Monuaras stengėsi duoti jiems gerą krikščioniško mokslo pamatą. Misijos trukdavo keturias–penkias savaites. Čia jis šnekėdavo apie Dievą, gyvenimo prasmę, įsakymus, apie sakramentus ir keturis paskutiniuosius dalykus. Mokydamas žmones, kaip vaizdumo priemonę jis papasakodavo apie Kristaus gyvenimą, septynias didžiąsias nuodėmes, pragarą ir kt. Keli iš ryškesniųjų pavyzdžių — tokių iš T. Nobleco buvo sužinojęs apie keturiasdešimt, — reikalaudavo smulkesnių aiškinimų. Iš įgudusių misionierių jis buvo išmokęs himnų ir moralinių dalykų. Kai ką buvo išsiklausinėjęs iš T. Nobleco, bet daugiausia susikūrė pats, prisitaikęs visiems gerai žinomas melodijas. Žmonės tas giesmes per misijas įsimindavo ir po mėnesio galėdavo giedoti — pakartodavo išmoktąsias tikėjimo tiesas.

T. Monuaro misijos nešė brandų derlių, mat jo klausytojų prisirinkdavo net iš toliau. Net kelios parapijos susieidavo krūvon nuo 10.000 iki 30.000 galvų. Tokiomis progomis kaimyninių parapijų kunigų jis prašydavo pagalbos — padėti išpažinčių klausyti, katekizuoti, dalinti šv. Komuniją. Kunigai, matydami, kokia nauda iš tokių misi-

jų, net septyni prašėsi vyskupo, kad leistų prisidėti prie gerojo Tėvelio. T. Monuaras jau buvo sulaukęs kupetos metų, todėl ėmėsi rengtis pagalbininkų. 1651 jų buvo septyni, 1665 — trys šimtai, o 1683 — netgi — tūkstantis. Šiuos savo padėjėjus jis subūrė į "Bretanės misionierius", kurie išsilaikė net po T. Monuaro mirties.

Bretanės kraštui T. Monuaras atidavė keturiasdešimt trejus savo gyvenimo metus, turėjo apie keturis šimtus misijų: kasmet vidutiniškai po dešimt, o vieną mėnesį per metus ilsėdavosi ir rašydavo dvasines knygas. Paskutiniaisiais savo gyvenimo metais — 1681 ir 1682 — dėl silpnos sveikatos kasmet jis teturėjo po šešias misijas. 1682 gale, visiškai pasibaigus Skrinjake (Scrignac) misijoms, buvo iškeliaująs į kitą miestą, bet pajuto besėlinančią mirtį. Savojo bendražygio paprašė, kad jį palydėtų į Plėviną (Plévin). Kol atvyko į šį miestą, T. Monuaras buvo toks išvargęs, kad turėjo gultis lovon. Jau nekalbant, kad jis neapsakomai išsekęs, dar įsimetė plaučių uždegimas. Nors jėzuitai stengėsi ligonį nugabenti į Kvimpę, kur būtų geriau slaugomas, gerasis Tėvelis prašėsi paliekamas ten, kur apsistojo. Savaitę didvyriškai iškentęs skausmus, Bretanės apaštalas, skersai išilgai per savo amžių išmaišęs šį pusiasalį, atidavė savo sielą — kaip ir visą savo gyvenimą buvo pašventęs — Dievui. Šitai atsitiko 1683 sausio 28, 23 val.

Kvimpės vyskupas buvo sumanęs palaidoti T. Monuarą katedroje, bet Plėvino žmonės padarė savaip. Nors ganytojas grasino juos ekskomunika, jie neatidavė šventojo, kuris jų miestą pasirinko mirties vieta. Vyskupas galų gale nesipriešino, taigi gerasis Tėvelis buvo palaidotas Plėvino parapijos bažnyčioje. Tėvą Žulianą Monuarą palaimintuoju paskelbė popiežius Pijus XII 1951 gegužės 20, o jo šventė minima liepos 2.

MALDA

DIEVE, palaimintojo Žuliano Monuaro darbais prikėlęs tikėjimui žemdirbių širdis, išgirsk už mus skiriamas jo maldas ir leisk tvirtai išpažinti tą patį tikėjimą ir visus mūsų veiksmus pakreipk į save, — prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris gyvena ir viešpatauja su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, per amžius.

Dievo Tarnas TOMAS ESTEBANAS
(Esteban)
1879–1934

TĖVAS TOMAS ESTEBANAS 1931 gruodžio 16 išgirdo nelinksmą žinią: visiškai netoliese Vujuane (Wuyuán) pasirodę komunistų daliniai atgrius į čionai. Kiaurą naktį aplinkui kalnuose tratėjo šūviai — kinų nacionalistai mėgino sulaikyti komunistų veržimąsi. Nežinodamas, kas gali ištikti jį ir visus katalikus, atsikėlęs dar prieš aušrą T. Estebanas aukojo šv. Mišias. Net nepagalvojo, kad čia bus paskutinės jo pamaldos. Vos tik ėmus švisti, atskubėjęs jo ištikimasis tarnas Lao Mei įspėjo: reikia nedelsiant sprukti — komunistai jau kaime. Visgi T. Estebanas nerodė padų, — jei šitaip pasielgtų, parodytų, jog jam stokoja pasitikėjimo Dievo Apvaizda, o tatai būtų bailumo ženklas. Ne, jis liks savo namuose ir lauks.

Netrukus po to, kai nutarė niekur nekelti kojos, gatvėje nuaidėjo kareivių žingsniai, o paskui ir beldimasis į duris. Jam atsiliepus, į vidų įsiveržė trys ginkluoti vyrai. Paskubomis padarę kratą, tepasiėmė vien dvi šlepetes. Už valandėlės — jau kiti atbilda, — šįkart jau didesnis būrys sugužėjęs reikalauja pinigų. Sukrapštė tiktai dvidešimt piastrų — šitiek terado namuose, — T. Estebanas juos atidavė įsiveržėlių vadui, ir tie išsinešdino. Vėliau, jau vakarop, trečioji banda atgarmėjusi paprašė 10.000 piastrų. Toks jų reikalavimas buvo tikra nesąmonė — juk T. Estebanas dabar buvo grynas kaip misingis: net sudilusio piastro nebūtų sukrapštęs. Negana to, kareivių vyresnysis liepė iškrėsti patį kunigą ir namus, bet, ničnieko nesuradus, liepė užnėrus šeimininkui ant galvos virvę, tempti Vujuano gatvėmis į pietus — į savo štabo būstinę...

Tėvas Estebanas buvo gimęs Ispanijoje, nedideliame Navarijos (Navarra) kaimelyje Sesmoje (Sesma) 1879 rugsėjo 23. Iš pradžių lankė vietos mokyklą, o 1891 būdamas dvylikos metų, jau mokėsi Irachės (Irache) vienuolyno mokykloje. Po trejų metų įstojo į Pamplonos (Pamplona) šv. Pranciškaus Ksavero seminariją. Čionai baigęs filosofiją, ėmėsi teologijos. 1902 perkeliamas į šv. Valero ir šv. Braulio seminariją Saragoson (Saragossa). Įšventintas Pamplonoje 1904 rugsėjo 23, pirmąsias Mišias aukojo savo parapijos Sesmos bažnyčioje spalio 9.

Kadangi T. Estebanas buvo vyskupijos kunigas, vyskupas pirmiausia jį paskyrė į Melidą (Mélida) vikarū, o po kelių mėnesių — į Mendigoriją (Mendigorría). Kiek metų T. Estebanas mąstė apie Žydų Draugiją, o Pamplonos seminarijoje susipažino su daugeliu jėzuitų. 1909 pačioje pradžioje jėzuitai jų parapijoje turėjo misijas ir, netrukus joms pasibaigus, T. Estebanas nusprendė tapti jėzuitu. Gavęs vyskupo leidimą išvykti iš vyskupijos, 1909 balandžio 16 įstojo į Lojolos naujokyną. Per dvejus naujokyno metus ničniekuo neišsiskyrė iš septyniolikmečių naujokų. Nors jis buvo kunigas, turėjo patarnauti prie stalo, dirbti skalbykloje, virtuvėje ir kitur. Įžadus davė 1911 balandžio 17, o dar metus praleido Burge (Burgos) — toliau studijavo klasikus. 1912 Onjoje (Oña) gilino filosofijos ir teologijos žinias.

1913 Kastilijos (Castille) provincijoje, kuriai priklausė T. Estebanas, Kinija buvo paskelbta misijų kraštu. Anuomet jis ir nutarė keliauti į Rytus. Kai dar buvo visai mažas vaikas, motina jį paskyrė šv. Pranciškui Ksaverui, irgi navariečiui (Navarrese), todėl nūnai tikėjosi galutinai išpildyti duotąjį pažadą — vykti į misijas. Mąstydamas apie Kiniją, vis prisimindavo tokį posakį: "Išgelbėti daugybę sielų, o savo kraują ir gyvybę Jam paaukoti". T. Estebanas parašė savo Vyresniesiems laišką, — prašė, kad jį pasiųstų į misijas, bet dar prieš atsakymą buvo pasiųstas į Durango kolegiją dėstyti lotynų k. Nors jis ten dėstė dvejus metus, bet visos mintys ir troškimai sukosi apie Kiniją. Dienoraštyje įrašė: "Mąstau ir trokštu tik viena, — mano Viešpatie, dirbti, kentėti ir mirti vien Tau Kinijos misijose, kad išgelbėčiau daugybę sielų". 1916 vasarą jo lūkesčiai galutinai išsipildė — rugsėjį buvo pasiųstas Manreson (Manresa) į trimetį. 1917 vasarą kartu su kitais misionieriais išplaukė iš Barselonos (Barcelona) į Rytus. Kadangi Sueco kanalas buvo perpildytas jūrų laivyno, jiems reikėjo plaukti per Atlantą. Į Niujorką jie atplaukė rugsėjo 6, pasibastę Jungtinių Valstijų pakrantėmis, išlipo San Franciske (San Francisco). Spalio pabaigoje jau buvo Šanhajuje (Shanghai). Kinijos žemėn atsidūrę lapkričio 12, jie spėriai įkūrė savo misiją Vuhu (Wuhu), Anhui (Anhui) provincijoje.

Kinijoje misionieriams reikėdavo dvejus metus kantriai mokytis sunkios tenykštės kalbos. Tačiau po kelių mėnesių T. Estebanas, dar vos ne vos pramokęs kiniškai, buvo išsiųstas į Inšaną (Inshan) pagelbėti prancūzų misionieriui jėzuitui. Kadangi Inšanas buvo daugiausia katalikiškas, T. Estebanas kinų k. galėjo mokytis ir toliau atlikdamas

kunigo pareigas. Per penkerius Inšane praleistus metus jis pasižymėjo gerumu, paprastumu ir draugiškumu. 1923 paskirtas į Vujuano (Wuyuán) misijas. Čia buvo sunku. Apie 400 šeimų savaitėmis nematydavo kunigo. Be to, jie šnekėjo visiškai skirtinga negu mandarinai (Mandarin) tarme, kurią mokėjo T. Estebanas. Tačiau misionieriai pripratę stoti į dvikovą su kliūtimis, todėl be širdies nerimo T. Estebanas, palikęs Inšaną, iškeliavo į Vujuaną. Naujoji vietovė buvo didelė ir kalnuota, tad pasiekti aplinkinius kaimus pasirodė ne taip lengva. Tačiau sąžiningo katecheto pareiga skatino jį be perstojo lankyti savo aveles — retsykiais prisireikdavo įveikti net kokius penkis kalnagūbrius, kad pasiektum savo parapijiečius.

1927 Kinijos komunistai pradėjo vis daugiau įsigalėti, o kai generolas Čan Kaišekas (Chieng Kai-shek) 1928 atėjo į valdžią, jis pats ėmė kovoti prieš komunistų grėsmę. Nelaimei, raudonieji susirado gerą atramos tašką pietuose, kur kaip tik buvo įsikūrusi T. Estebano misija, — jų įtaka taip sustiprėjo, jog 1931 gruodžio 17 užėmė Vujuano kaimą.

Kai T. Estebanas buvo komunistų įkalintas, jam dar buvo leista per penkias dienas nueiti į Kojuankiai (Koyuankiai) — jėzuitų būstinę Čiangsi (Chianghsi) provincijoje. Grobikai nepaprastai stokojo pinigų, todėl savo auką svajojo panaudoti kaip įkaitą, už kurią vylėsi gauti milžinišką išpirką. Iš kalėjimo T. Estebanas rašė laiškus, kai kurie, be abejonės, buvo diktuoti pačių kairiųjų ir buvo adresuoti į Vuhu jėzuitų vyresniesiems, prancūzų konsului į Nankingą (Nanking) ir ispanų atstovybei į Pekiną (Peking). Jėzuitai, konsulas ir atstovybė mėgino diplomatinėmis priemonėmis išsaugoti kunigo gyvybę, bet nesėkmingai. Komunistams verkiant stigo pinigų, o diplomatijos nereikėjo.

Kadangi reikalautos 100.000 piastrų sumos nepasisekė išvilioti, nusivylę komunistai išpirką sumažino iki 10.000, o Estebanui sakę, kad tereikia vyresniesiems parašyti, jog užteksią netgi 3.000 ar 2.000 už misijas. Savo 1932 kovo 31 laiške vyskupui Tėvas rašė: "Triskart buvau atiduotas viešam minios teismui, o kartą, visiškai iš rūbų išvilktas, patyčioms; esu neišpasakytai jų neapkenčiamas, jau trissyk maniau, kas visiškai pribaigs. Nieko nebijau, tiktai trokštu gyventi, kad dirbčiau Jėzui, arba mirti, kad karaliaučiau su Juo kartu".

Kadangi jokios diplomatinės priemonės nepagelbėjo, dabar jėzuitai ieškojo tiesioginių derybų su komunistais: Lao Mei, buvęs T. Esteba-

no tarnas, su kitu kinu Vujulai (Wuyulai) pabuvo santarvininkais. Vujulai komunistams buvo pažįstamas, todėl, norint įeiti į komunistų valdomą teritoriją, buvo galima pasinaudoti pasu. Nors Vujulai nebuvo katalikas, bet per tas derybas, kai buvo stengiamasi išvaduoti T. Estebaną, atsivertė.

Vujulai pirmąkart mėgino derėtis 1932 liepą, kai kunigo galva buvo įvertinta 30.000 piastrų. Tačiau T. Estebanas įspėjo per tarpininką, kad jėzuitai jokiu būdu nesiųstų komunistams pinigų. Po dviejų mėnesių tylos Vujulai pasirodė su laišku, kad išpirka sumažėjusi iki 2.000 piastrų. Tarpininkas per apsilankymą matė T. Estebaną ir papasakojo, jog kalinio kojos ir rankos aptekusios žaizdomis. 1933 vasario 2 Lao Mei, įsisiuvęs į savo sudriskusio durtinio lopus 2.000 piastrų kartu su Vujulai aplankė Kojuankiai kalėjimo įkaitą. Už kokios mylios nuo miesto jiedu užtiko namą, kur sėdėjo T. Estebanas. Vos tik įžengęs vidun, Lao Mei pamatė kunigą, palinkusį viršum sulūžusios lovos, kur jiedu su kitu belaisviu ilsėdavosi. Iš pradžių dėl tų skudurų T. Estebanas neatpažino savo buvusio tarno, bet, išgirdęs balsą, suprato sulaukęs bičiulio.

Pasilabinę ir pasidaliję naujienomis, du santarvininkai, nužygiavę į komunistų vado būstinę, įteikė jam 2.000 sumą. Pamatęs pinigus, komunistų galva atšovė: "Manote, kad už 2.000 piastrų nusipirksite europiečio kailį?" Dabar išpirka jau kilstelėjo iki 30.000. Nusiminę derybininkai iškulniavo, o vasario 11 Vuhu jėzuitai gavo tokią telegramą: "Mes apgauti. Estebanas neišleidžiamas".

Jėzuitai ir nepuoselėjo jokios vilties. Balandžio mėn. Vujulai vėl aplankė kalinį ir pasakė, savo durtinyje atnešęs T. Estebanui šv. Komuniją. Šitaip tokiame šiukšliname kambaryje T. Estebanas po penkiolikos mėnesių priėmė šv. Komunijoje savo Viešpatį. Liepą išpirkos kaina vėlei nukrito iki 3.000, — matyt, jėzuitai taip sprendė, — kalinio sveikata itin bus sušlubavusi. Vujulai 1933 pabaigoje per apsilankymą kalinio jau neberado. Vėliau iš jo kameros draugo sužinota, jog T. Estebanas tuolaik gulėjęs ligoninėje. 1934 sausį Vujulai stengėsi dar ką nors sužinoti apie kalinį, bet ničnieko nepasisekė išgauti nei iš derybininkų, nei iš kitų, — niekas apie kunigą nė pusės žodžio jau nebegalėjo pasakyti. Jis dingo, — ir taip derybos nutrūko.

Tiksli T. Estebano mirties data nežinoma. Galbūt tai galėjo nutikti 1933 gruodį arba net, kai kas galvoja, 1934 metų liepą. Čia pasirinkta sausio 30 todėl, kad tuomet nebuvo jokios vilties T. Estebaną išgelbė-

ti. Rasi, Vujulai dar mėginęs pasiekti kalėjimą, bet jei T. Estebanas jau buvo miręs, komunistai pasistengė, kad be pėdsakų dingtų ir Vujulai.

Po kelių metų, kai komunistai išsidangino iš Čiangsi provincijos, jėzuitai išsiuntė būrį ieškoti T. Estebano palaikų. Atvykusi grupė į Kojuankiai, susirado miesto duobkasį ir paprašė parodyti, kur pakastas kunigas. Šisai parodė tarp dviejų griovių kapą, kur užtiktas pusiau atvožtu viršum kirmėlių apgraužtas karstas. Ištirtieji palaikų dantys paliudijo, kad tikrai čia būta T. Estebano kūno, kuris iškastas ir tinkamai palaidotas Vuhu jėzuitų misijoje.

T. Estebano byla pradėta vos tik po kelių metų po jo mirties, bet dėl susiklosčiusių nepalankių aplinkybių Kinijoje neįmanoma deramai jos užbaigti.

sausio 31

Dievo Tarnas PETRAS JONAS KEIRONAS
(Cayron)
1672–1754

TĖVAS PETRAS KEIRONAS gimė Rodė (Rodez), pietų Prancūzijoje 1672 sausio 13. Dešimties metų pradėjęs mokytis gimtojo miesto jėzuitų mokykloje, penkiolikos jau nusprendė stoti į Draugiją. Tėvai, žinoma, prieštaravo tokiam norui. Tikėdamiesi pakeisti sūnaus apsisprendimą, gimdytojai uždraudė matytis su savo jėzuitų mokytojais, nebent jei jau prireikdavo pasitarti dėl mokslo dalykų, ir netgi neleido klausyti sekmadienio Mišių. Petras šiuos suvaržymus kentė metus, bet jo ryžtas neatslūgo. Jo bičiulis, Ąntonis Delma (Delmas), įstojęs į Draugiją 1687, paprašė visų naujokų melstis už Petrą. Jų maldos buvo išklausytos. Tėvai, aiškiai pamatę, kad beviltiška priešintis akivaizdžiai Dievo valiai, leido sūnui 1687 gruodžio 7 stoti į Tulūzos (Toulouse) naujokyną.

Praleidęs dvejus metus naujokyne, Petras davė tris įžadus 1689 gruodžio 8 ir likosi Tulūzoje studijuoti filosofijos. Toliau mokslus ėjo nuo 1691 rudens iki 1698 vasaros: pirmiau Monpeljė (Montpellier), o nuo 1695 — Turnone (Tournon), kur T. Džonas Reži kadaise buvo studentas. Nuo jaunumės Petrą ypač žavėjo R. Reži šventumas, ir šis polinkis išliko visą gyvenimą. Išvažiavęs iš Turnono, šiek tiek gyveno Bezjė (Besiers), Le Piuji (Le Puy), galų gale Albyje (Albi). 1698 rugsėjį grįžęs į Tulūzą ėmėsi teologijos ir pradėjo rengtis šventimams. Įšventintas Rodėje 1700 rugsėjo 20. Tada T. Keironas, baigęs teologiją, per trimetį parašė Draugijos Generolui pirmąjį iš septynių laiškų, kad išleistų jį užsienin į misijas. Tačiau į visus šiuos laiškus sulaukė vieno atsakymo — liktis savo provincijolo žinioje.

Po ilgų mokymosi metų T. Keirono pirmasis paskyrimas — dėstyti Karkasone filosofiją. Nuo šiol jis gyvena ten, kur alsuoja T. Reži dvasia, todėl, be savo tiesioginio darbo — paskaitų, — įpareigotas skleisti T. Reži šventumą tarp tikinčiųjų. Šį prašymą jis kuo uoliausiai vykdė. 1708 grįžęs į Tulūzą mokyti jaunuosius jėzuitus filosofijos, čia jis T. Reži įkarščiu ėmėsi apaštalauti tarp vargšų. Rinkdamas išmaldas iš turtingųjų ir dalindamas stokojantiesiems, savo šalpos darbais įsigijo nemaža bičiulių, kuriuos jis mokė ir per trumpą laiką įpratino kas mėnesį priimti Komuniją. Kai klierikams nebūdavo paskaitų, jis keliaudavo į kaimus, kaip darė Reži, sakyti pamokslų, pabūti vienumoje.

1708 pabaigoje jis buvo perkeltas į Rodę, kur irgi mokė jaunuosius jėzuitus, bet vis viena knietėjo misijos užsienyje. Tiktai Rodėje jis galų gale suvokė, kad jo pašaukimas — pačioje Draugijoje. Vienądien besimelsdamas, gavo iš Dievo malonę suprasti, kad be galo jis gali pagelbėti sieloms savo paskaitomis ir lavybomis, kitus rengdamas kunigais ir misionieriais. Jam nebūtina dangintis į misijas, bet kitus rengti apaštalais — štai kur jo dalia. Iki paskutinės gyvenimo dienos T. Keironas ištikimai vykdė šį savo uždavinį.

1711 pabaigoje T. Keironas buvo paskirtas Tulūzos naujokyno vadovo padėjėju, o nuo 1713 vasario jis — bendruomenės galva ir rektorius. Šias pareigas ėjo iki 1729 pabaigos. Beje, dar buvo paskirtas Reži bylos ieškovo pagalbininku (vice-postulator). Dideliam jo džiaugsmui T. Reži 1716 gegužės 24 iškilmingai paskelbtas palaimintuoju. T. Keironas matė, kaip šis įvykis atšvęstas naujokyne. Norėdamas dar labiau paskleisti naujo palaimintojo kultą, T. Keironas

dažnai lankė ligonius. Daugel paliegėlių, net gan sunkių, pasveikdavo, kai Tėvas juos laimindavo palaimintojo Reži relikvijomis.

Šešiolika metų vadovavęs naujokynui, T. Keironas 1729 pabaigoje tapo Tulūzos kolegijos rektoriumi. Kai 1730 mirė jėzuitų Generolas T. Tamburinis (Tamburini), T. Keironas išrinktas vienu iš naujojo Generolų rinkėjų. Kelis mėnesius — nuo 1730 spalio iki 1731 balandžio — išbuvęs Amžinajame Mieste — Romoje — T. Keironas grįžo į Tulūzą. Naujasis Generolas paprašė T. Keironą ir toliau vadovauti naujokynui, tad nuo 1733 jis dar išbuvo penkerius metus. 1738 būdamas šešiasdešimt šešerių jis buvo paskirtas miesto namų jėzuitų rektoriumi. Kai palaimintasis Reži 1737 birželio 16 Romoje buvo kanonizuotas, T. Keironas, kaip Tulūzos bažnyčios galva, organizavo aštuondienio iškilmes naujo šventojo garbei.

1745, jau septyniasdešimt penkerių metų senelis, kai didžiuma tokio amžiaus žmonių iš aktyvios veiklos pasitraukia, jis į Tulūzos naujokyną grįžta garbingoms trimečio vadovo pareigoms, kurias jis ėjo iki 1752. T. Keirono pagarba Draugijos šventiesiems neapsiribojo vien Reži kanonizacija. Dabar jis pradėjo rūpintis Obeno (Aubens) kankinių ir didžiojo Bretanės (Brittany) misionieriaus T. Žuliano Monuaro bylomis.

T. Keirono, jau sulaukusio aštuoniasdešimties, po gilios maldos, savęs apsimarinimo ir pasiaukojimo metų, kūnas ėmė silpti. 1754 sausio mėn. jis mažumą sunegalavo, bet dar galėjo krutėti. Sausio 20 Tulūzoje pasitaikė gana šalta, ir šiaip ar taip T. Keironas stengėsi, bet nepasisekė sušilti. Pagalvojo: galbūt jau artėja baigtis. Ryte jis aukojo Mišias, bet su labai didžiulėmis pastangomis. Čia ir buvo jo paskutinės Mišios. Prieš savaitę brolio slaugytojo pasiklausęs, kokio šventojo būsianti sausio 31. Sužinojęs, jog tądien šv. Nolasko (Nolasco) šventė, ligonis šyptelėjo: mat žinojo, kad tai būsianti jo mirties diena. Jėgos pamažu seko, ir trisdešimt pirmąją jis iškentė smarkų astmos priepuolį. Tada sausio 31, ketvirtadienį, prie šalia suklaupusios jėzuitų bendruomenės T. Keironas atlaikė paskutiniąsias kančias ir atidavė savo sielą Dievui, kurį jis už visa labiau mylėjo.

Gyvenime T. Keironas buvo geros širdies, pamaldus, mylėjo vargšus ir ligonius. Kai jis mirė, jėzuitai ir tikintieji pripažino, kad čia — šventasis. Romoje pradėta byla toliau nagrinėjama.

Šventasis HENRIKAS MORSAS
(Morse)
1595–1645

Anglijos kankinys

HENRIKAS MORSAS, septyniolikmetis, 1612 palikęs Kristaus Kūno kolegiją Kembridže (Cambridge), pradėjo studijuoti Londone teisę Bernardo juridinėje korporacijoje. Gilindamasis į šiuos mokslus, vis labiau pradėjo būti nepatenkintas savąja religija, mat buvo gimęs protestantiškoje šeimoje Brumės kaimelyje, Safeke (Broome, Suffolk) 1595. Kaskart daugiau linko į katalikų tikėjimą. Užtat 1614 gegužės mėn. įstojo į Anglų kolegiją Duėje (Douai), Flandrijoje, ir čia birželio 5 priėmė katalikybę. Vyresnysis jo brolis Viljamas (William), kataliku tapęs prieš metus, jau mokėsi Duės seminarijoje. Netrukus po to, kai atsivertė, Henrikas grįžo Anglijon, kad rudeniop galėtų stoti į seminariją. Vos tik išlipus į krantą, uosto valdžia tučtuojau išmėgino jaunuolio tikėjimą: pareikalavo duoti ištikimybės priesaiką karaliui, kad pripažįstąs jam primatą visais religijos klausimais. Nors Henrikas tebuvo kataliku vos kelias savaites, griežtai atsisakė tokią priesaiką duoti. Už tai įkalintas Sautvorko (Southwark) Naujajame kalėjime. Jaunasis atsivertėlis, taip narsiai parodęs ištikimybę Kristui ir Bažnyčiai, didvyriškai iškentė kameroje ketverius metus. 1618 karalius, išvaduodamas kalinius dėl religinės išdavystės, paleido šimtus suimtųjų, taip pat nemažai ir kunigų, ir ištrėmė juos Prancūzijon. Henrikas, irgi pakliuvęs į tų tremtinių būrį, 1618 rugpjūčio mėn. atsidūrė Duėje, kur vylėsi įstoti seminarijon. Tačiau ši mokykla jau ir taip studentų buvo perpildyta, todėl jaunuolis buvo išsiųstas į Anglų kolegiją Romon, kur šventimus gavo 1623.

Po kunigystės šventimų jam parūpo grįžti Anglijon, bet prieš kelionę iš Amžinojo Miesto jis aplanko jėzuitų Generolą ir prašosi priimamas į Draugiją. Generolas sveikino tokį jo žingsnį, bet siūlė Draugijon stoti nuvažiavus į Angliją. Tuo pačiu Generolas Anglijos Vyresniajam parašė, kad T. Morsą laikytų jėzuitu. Šitaip jis greičiausiai 1624 buvo priimtas į Draugiją. Paskirtas į Njukaslio (Newcastle) apylinkes, apsigyveno Lovsone (Lawson), vadinamuosiuose Šv. Antano namuose. Per aštuoniolika mėnesių iš vienos į kitą vietą Šiau-

rės Anglijoje keliaudamas, atliko naujokyno trisdešimt dienų rekolekcijas Votene (Watten), Flandrijoje. Prisireikus iškeliauti, laivas, kuriuo jis plaukė, netikėtai sustojo 1626 balandžio 12, dar neišsikrapštęs iš Tainės (Tyne) upės. Kareiviai ieškojo kunigo, galėjusio panašėti į užjūrio pirklį. Užtat vietoj to suradę suėmė T. Morsą, bet pas jį tesuradę vien rožančių, negalėjo įrodyti, kad tasai kunigas. Vis dėlto Tėvas buvo įmestas į Njukaslio Njugeito (Newgate) kalėjimą.

Gegužės pirmąją, įtarus esant kunigą, į tą patį kalėjimą pasodino T. Joną Robinsoną (Robinson). Jis buvo pagautas balandžio 30, kai valtis, kuria atplaukė, jau buvo pasiekusi Njukaslį tam, kad atvykėlis pakeistų iš Šv. Antano namų suimtąjį T. Morsą. Kalėjimo kameroje susitiko du seni iš studijų laikų Romoje bičiuliai. Abudu kartu jiedu buvo nugabenti į Jorko (York) pilį, kur galėjo aptarnauti tiek katalikus, tiek ir nekatalikus. Kadangi T. Robinsonas jau šešerius metus išbuvo jėzuitu, sugebėjo vadovauti T. Morso trisdešimtdieniui ir tolesnėms lavyboms.

Iškalėjęs trejus metus Jorko pilyje, T. Morsas paleistas, rasi, 1630 kovo mėn. ir išguitas iš tėvynės, o Robinsonas dar vienuolika metų turėjo iškęsti kalėjime. T. Morsas, nukeliavęs į Voteną, tapo anglų kareivių, tarnavusių ispanų kariuomenėje Flandrijos daliniuose, kapelionu. Šias pareigas ėjo tol, kol pašlijo sveikata, o tuomet jis jau buvo paskirtas Voteno naujokyno vadovo padėjėju. 1633 jis išsiųstas Anglijon pakeisti T. Andriaus Vaito (White), kuris 1633 lapkričio mėn. išlydėjo pirmuosius katalikų naujakurius į pietų Merilendą (Maryland), kur jis tapo Bažnyčios įkūrėju Amerikos kolonijose.

T. Morsas buvo paskirtas į Šv. Džailzo (Giles) parapiją, priemiestinę Londono varguomenės apylinkę. Jis čionai maru apkrėstame rajone plušo ketverius metus. 1635 čia užtikti keli pavieniai siaubingosios ligos atvejai, bet 1636 balandžio mėn. londoniečiai sunerimo — miestas su priemiesčiais buvo siaubte nusiaubtas epidemijos, — žmones apėmė panika. T. Morsas buvo skirtas visąlaik aptarnauti apkrėstuosius maru: klausė išpažinčių, teikė Paskutinį Patepimą ir aprūpino mirštančiuosius Švenčiausiuoju, netgi parengdavo mirusius laidotuvėms. Per 1636 ir 1637 pradžią šitaip didvyriškai dirbdamas, pats kunigas triskart buvo užsikrėtęs ta liga. 1638 vasario 27 grįžtantį iš ligonio jį suėmė persekiotojai — kunigų medžiokliai. Apkaltintas kaip dvasininkas ir už 560 protestantų atvertimą, turėjo atsisveikinti su savo Katalikų Bažnyčios nariais. Kovo 28 nugabentas į Njugeito kalė-

jimą, o byla imta spręsti balandžio 22. Nors teismas jį apkaltino, bet galėjo gintis. Tačiau šįkart nuosprendis iš viso nebuvo paskelbtas. Pagaliau birželio 17 paleistas dėl karalienės Marijos Henrietės malonės, — mat pripažintas stebėtinas kunigo pasiaukojimas dirbant tarp maro aukų. Jis grįžo į Londono apylinkes prie savo darbų, bet, negalėdamas netrukdomai eiti pareigų, 1541 pradžioje išvažiavo į žemyną, kur vėl tapo anglų karių kapelionu ispanų kariuomenėje.

1643 T. Morsui liepta grįžti į Angliją, bet Londone jis buvo plačiai žinomas, tad paskirtas aptarnauti Kamberleno (Cumberland) apylinkes. Praslinkus aštuoniolikai mėnesių, vienąnakt, kai kunigas grįžo iš ligonio, jis atsitiktinai pasipainiojo po kojomis į Darhemą (Durham) žygiuojančiam kareivių būriui. Jie įtarė, jog čia galėtų būti kunigas, mat kulniavo nakčia, vienišas ir beginklis. Šie Tėvą pačiupę nusitempė nakčiai į vietinės valdžios būstą. Paaiškėjo, kad to valdininko žmona — katalikė; tad padėjo T. Morsui pabėgti. Savąja laisve Tėvas tesidžiaugė šešias savaites, kol vienąsyk, su palydovu traukdamas į kaimus, paklydęs atsitiktinai pasibeldė į duris paklausti kelio. O tasai džentelmenas, kurio teiravosi, pasirodė esąs vienas iš tų kareivių, kurie prieš šešias savaites jį buvo sugriebę kelyje. Vėlei sulaikytas T. Morsas, kelias savaites išbuvęs Darhemo kalėjime, perkeltas į Njukaslį, paskui 1645 sausio mėn. — į Njugeito kalėjimą, Londonan. Mėnesio pabaigoje jis buvo teisiamas Senajame Beilyje (Old Bailey). Čionai byla buvo labai trumpa, nes kaip kunigas prieš kelerius metus jis jau buvo teistas. Stovėdamas priešais teisėją, T. Morsas įrodė, kad jis sulaužė įstatymą: grįžo į Angliją, nors buvo ištremtas. Užtat jis buvo nubaustas aukščiausia bausme — pasmerktas mirti.

Per keturias dienas nuo teismo lig bausmės įvykdymo T. Morso kamerą aplankė daugel svečių: vieni prašė pasimelsti, kiti prisiminimo dovanėlių. Tarp tokių lankytojų pasitaikė net katalikiškų šalių ambasadorių, norėjusių parodyti savo vienybę su Anglijos katalikais. Vasario 1 dieną, septintą val. ryte, T. Morsas aukojo paskutiniąsias Mišias, aplankė kitus nuteistuosius kalinius ir kantriai laukė atvykstančio šerifo. Kai 12 valandą šis pasirodė, T. Morsas buvo nugabentas į Taiberną (Tyburn), už Londono esančią bausmės vietą. Taiberne jis buvo pasodintas po kartuvėmis ant vežimo su ant kaklo užnerta virve. Šitaip paskui jis dar prabilo žmonėms: "Čia atsidūriau, kad mirčiau už tikėjimą... Žinau paslaptį, ypač liečiančią Jo Didenybę ir žinotiną parlamentui. Anglijos karalystė niekados neturės palaimos, kolei

čia nebus elgiamasi su katalikų tikėjimu ir visais jo reikalais taip, kaip būtų daroma Romos vyskupo". Be to, dar pridūrė: "Meldžiu, kad mano mirtis būtų kaip atpildas už šios karalystės nusikaltimus". Šerifas įsakė pasimelsti ir, pats pasimeldęs, paprašė užsmaukti ant pasmerktojo akių kepurę ir tą pačią akimirką jis, triskart mušdamasis į krūtinę, davė kunigui ženklą, kad suteiktų jam išrišimą. Galop kankinys tarė: "Viešpatie, atiduodu į Tavo rankas savo sielą!" Vežimaitis pajudėjo į šalį, ir pasmerktasis pakibo ant virvės. Kai mirė, kūnas buvo perskrostas, išimta širdis, viduriai sudeginti, o visa kita — ketvirčiuota. Ano meto papročiu galva pasmeigta prie Londono tilto, o po vieną padalytą ketvirties dalį nuvežta prie keturių miesto vartų.

Tėvas Henrikas Morsas mirė penkiasdešimties metų amžiaus, dvidešimtį iš jų išbuvęs jėzuitu. Šv. Tėvas Pijus XI jį paskelbė palaimintuoju 1929 gruodžio 15, o šventuoju — popiežius Paulius VI 1970 spalio 25. Jo šventė minima gruodžio 1 kartu su kitais dvidešimt septyniais jėzuitais, nukankintais už tikėjimą Anglijoje ir Veilse.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, pasirinkęs iš Anglijos ir Veilso šventąjį Henriką Morsą su jo bičiuliais būti panašiais į Kristų, mirusį už pasaulio išgelbėjimą, išklausyk jų maldų, stiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos įkvėpei, laimink mus vienybės dovanomis. Prašome per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris, būdamas Dievas, su Tavimi ir Šventąja Dvasia gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis JONAS NELSONAS
(Nelson)
1535–1578

Anglijos kankinys

TĖVAS JONAS NELSONAS, stovėdamas Londono priemiestyje Taiberne (Tyburn) prie kartuvių, prieš savo mirtį pasakė: "Mirštu vienybėje su Katalikų Bažnyčia ir dėl šios vienybės mielai kenčiu — praliesiu net savo kraują. Meldžiu Dievo... kad jūs ir visi kiti, kurie dar nėra pasirengę, būtumėte tikri katalikai, gyventumėte ir mirtumėte su mūsų Šv. Motina, Romos Katalikų Bažnyčia". Jo džiaugsmas šventu tikėjimu šią savo mirties akimirką buvo didesnis negu tomis dienomis, kai gyveno Skeltone (Skelton) netoli Jorko (York).

Gimęs apie 1535, Nikalojaus Nelsono (Nicholas Nelson) sūnus visados pasižymėjo pavyzdingu pamaldumu. Nors karalienės Elzbietos I vyriausybė nebuvo palanki katalikams ir nors siautė šnipai, Jonas niekad nebijojo parodyti, jog jis — katalikas. Nuoširdžiai gailėjosi tų, kurie dėl silpnumo, spaudžiami valdžios grasinimų, lankė protestantų bažnyčias, kad tik išsisuktų nuo katalikams taikomų bausmių. Jonas buvo įsitikinęs, kad Anglija niekuomet negrįšianti į katalikų tikėjimą ir Bažnyčia nesiliaus liejusi kraujo. Šitaip tvirtai įsitikinęs, jis sulaukė 1573, kolei, būdamas trisdešimt aštuonerių, nuvažiavo į Flandriją, kur ėmė lankyti Duės (Douai) Anglų kolegiją. Dideliam jo džiaugsmui 1574 jaunesnieji jo broliai Martynas su Tomu ten pat pradėjo mokytis 1574 ir 1575 m. Jonas, įšventintas 1576 birželio 11 Bynče (Bynche), tų pačių metų lapkričio mėn. grįžo tėvynėn.

T. Nelsonas kunigavo vos vienerius metus; tad maža kas žinoma apie jo pastoraciją. Bet ji turėjusi būti panaši į veiklą kitų Anglijos katalikų kunigų, priverstų aukoti Mišias paslapčiomis tikinčiųjų namuose. 1577 gruodžio 1, kai vienuose londoniečių namuose vakare kalbėjo brevijorių, kunigų medžiokliai, jį tenai sučiupę, nugabeno į Njugeito (Newgate) kalėjimą. Kaltinimas — katalikų kunigas. Per savaitę nuo suėmimo jis atsidūrė prieš karalienės vyriausiąjį komisarą, kuriam ryžtingai atsisakė pripažinti karalienės primatą Bažnyčiai. Kai buvo paklaustas, kas esąs Bažnyčios galva, nė kiek nesvyruodamas atrėžė, jog popiežius. Kai vėlei buvo paklaustas, kaip turėtų būti

vertinama karalienės padėtis, jis drąsiai atsakė, kad jinai — atskalūnė, eretikė ir kad to laiko religinė praktika šalyje — valdovės pramanas. Teismas įvyko 1578 vasario 1, ir čia jis darsyk pakartojo tuos pačius žodžius, ką sakė vyriausiajam komisarui. Atsižvelgiant į tai, kad kunigas be perstojo atsisakė pripažinti karalienės pirmumą religijos reikaluose, jis nuteistas pačia aukščiausia bausme: palaikytas išdaviku, todėl nuspręsta — pakarti, išskrosti ir ketvirčiuoti.

Dvi paskutiniąsias savo gyvenimo dienas laikomas tamsiame, drėgname, parazitų pertekusiame kalėjimo požemyje; ten pasninkavo, meldėsi ir rengėsi mirčiai. Vasario 3 dienos rytą išvestas iš rūsio ir nugabentas į bausmės vietą — Taiberną. Kai jau buvo pastatytas po kartuvėmis, nuteistasis paprašė katalikus kartu su juo pasimelsti ir garsiai lotynų k. sukalbėjo "Tikiu", "Tėve mūsų" ir "Sveika Marija". Paskui dar padrąsino greta stovinčius tikinčiuosius, kad laikytųsi katalikų tikėjimo; paprašė visų, kad dovanotų kaltes, kurias galėjo padaryti, kad Dievas atleistų priešams ir kankintojams, kaip jis pats jiems atleidžia. Vos tarus šiuos žodžius, T. Nelsonas buvo pakartas, ir dar gyvam išplėšti viduriai, galva tik iš trečio karto nukirsta, kūnas sukapotas į keturias dalis. Kankinio galva atsidūrė ant Londono tilto, o ketvirčiuoto lavono po gabalą — prie keturių miesto vartų.

T. Nelsonas jėzuitams jautė pagarbą nuo tų laikų, kai gyveno Prancūzijoje, bet Draugijos nariai namų neturėjo Anglijoje iki 1580, t.y. tik po dvejų nuo jo mirties metų, — užtat jis iš kalėjimo buvo parašęs prancūzų jėzuitams, kad jį priimtų Draugijon; o šie buvo laimingi, galį turėti savo nariu būsimąjį kankinį už Kristų.

Palaimintuoju T. Nelsoną paskelbė šv. Tėvas Leonas XII 1886 gruodžio 29, o jo šventė minima gruodžio 1 kartu su kitais dvidešimt septyniais jėzuitais, kurie buvo nužudyti už Kristų Anglijoje ir Veilse.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, pasirinkęs iš Anglijos ir Veilso palaimintąjį Joną Nelsoną su jo bičiuliais būti panašiais į Kristų, mirusį už pasaulio išgelbėjimą, išklausyk jų maldų, stiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos įkvėpei, laimink mus vienybės dovanomis. Prašome per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris, būdamas Dievas, su Tavimi ir Šventąja Dvasia gyvena ir viešpatauja per amžius.

Šventasis JONAS de BRITAS
(de Brito)
1647–1693

Indijos kankinys

JONAS de BRITAS gimė Lisabonoje 1647 kovo 1. Kadangi jo gimdytojai priklausė Portugalijos aristokratijai, — tėvas buvo Brazilijos gubernatorium, — jau nuo devynerių metų tapo karaliaus dvariškiu ir pažu sosto įpėdinio — princo, kuris vėliau tapo Petru II. Nelaimei, Jonas smarkiai susirgo. Kai gydytojai atsisakė jam padėti, pamaldi motina kreipėsi pagalbos į šv. Pranciškų Ksaverą: pažadėjo, jei pasveiktų, kaip padėką berniukas metus nešiotų jėzuito sutaną. Šv. Pranciškus išklausė prašymo, — per kelias dienas Joniukas pakilo iš lovos. Kitąsyk atėjęs į rūmus, jis atrodė kaip mažas jėzuitas. Prabėgus įžado laikui, vaikas abitą nusivelka, bet dabar jis iš tikrųjų panūsta tapti jėzuitu. Nors karalius su princu įkalbinėjo nepalikti dvaro, berniukas vis viena nutarė eiti ten, kur įžvelgė Dievo valią.

Jonas į Lisabonos jėzuitų naujokyną įstojo 1662 gruodžio 17. Naujokas tuomet tebuvo vos penkiolikos metų. 1664 davęs įžadus, pradėjo studijuoti filosofiją Evoros (Evora) kolegijoje, tik čionai jo sveikatai netiko klimatas, todėl perkeltas į Koimbros (Coimbra) universitetą. Gilinantis į mokslus, susidomėjimas šv. Pranciškum Ksaveru ir Indija tolydžio brendo, ir 1668 jis parašo T. Generolui — prašo pasiųsti jį Indijon į misijas. Misijos savo laiku bus prisimintos, bet pirmiausia jam reikią baigti studijas — pasirengti kunigystei. Filosofijos mokslus jis baigė Šv. Antano kolegijoje per metus, o teologijos studijuoti grįžo į universitetą. 1673 gavo šventimus.

Jaunasis kunigas dabar ima rengtis į Indiją. Nors motina visaip stengėsi, kad neišvažiuotų, bet T. Britas, iki galo vykdydamas Dievo valią, 1673 kovo mėn. atsisveikinęs su Portugalija, rugsėjį jau išlipo Gojoje (Goa). Dar pasimokęs čia teologijos, mat jis buvo neeilinis klierikas, vyresniųjų buvo manomas palikti seminarijos dėstytoju, tik pats T. Britas pasakė: "Indijon ne mokslo laurų atsiradau skainioti, o kankinystės pelnyti".

Naujojo misionieriaus pirmoji vieta — Madura, kur daugiausia dėmesio skyrė Kolėjaus (Colei) ir Tatuvančerio (Tattouvantcheri) kraštui. Pats susipažinęs su Indijos kastomis ir su jų sudėtingomis apeigomis, pastebėjo, jog didžiuma krikščionių yra iš žemiausiųjų ir labiausiai niekinamų kastų. Kad krikščionybė turėtų lemiamo vaidmens, T. Britas nusprendė, kad aukštesnės kastos irgi turėtų būti atverstos. Kadangi Indijos asketams pandara svami (pandara suami) buvo prieinamos visos kastos, T. Britas save ėmė kaip tik tokiu laikyti. Jis gyveno lygiai taip, kaip ir jie: per dieną suvalgydavo tik kelias saujeles ryžių, o miegodavo ant grindų pasitiesęs kilimėlį. Nešiodavo irgi tokį pat rūbą — raudoną apsiaustą ir turbaną. Jis įsikūrė šiek tiek atokiau puslaukinėje vietoje, panašiai kaip atsiskyrėliai, kad smalsesnieji indai pas jį galėtų užeiti. Kartas nuo karto jis būdavo laikomas kaip pandara svami. Kunigo autoritetui išaugus, daugelį pasisekė atversti. Apsipratęs su Indijos asketo vaidmeniu, pradėjo lankyti savo misijų stotis Tanžero (Tanjaor) ir Ginjos (Ginja) karalystėse. Po vienuoliktųjų misionierystės metų — 1685 — jis paskiriamas Maduros vyresniuoju. Kadangi misionierius į katalikybę atvertė daugybę čiabuvių, braminai, aukščiausioji Indijos kasta, ketino jį nugalabyti. 1686 šitai padaryti jiems beveik ir pasisekė: pagavę T. Britą su kitais katechetais, kareiviai įkalino ir apkalė sunkiomis grandinėmis. Keliskart kariškiai mėgino misionierių nužudyti, o tas mielai siūlė jiems savo galvą, bet pačią paskutinę akimirką tie kažkodėl atsitraukdavo. Mėnesį išsėdėjęs nelaisvėje, jų visas būrys buvo paleistas ir grįžo į savo misijas.

Vos tik T. Britas grįžo, jam buvo sakyta važiuoti Portugalijon — nugabenti ataskaitą apie misijų ir Bažnyčios būklę Indijoje. Iš Gojos jis išplaukė 1686 pabaigoje, o Lisabonoje atsidūrė 1687 rugsėjo mėn. Tėvynėn sugrįžęs po keturiolikos metų, čia buvo laikomas didvyriu. Viešėdamas universitetuose ir kolegijose, savo kolegoms jėzuitams ir jų auklėtiniams klierikams pasakojo apie Indijos misionierių nuotykingą gyvenimą. Nuėjo ir į karaliaus dvarą, o Petras II, žiūrėdamas į savo vaikystės bendražygį, dabar sulysusį, gunktelėjusį, kankinio randais paženklintą, nuoširdžiai prašė misionierių liktis tėvynėje ir auklėti jo du sūnus. Tačiau Indijos apaštalas išvengė valdovo pasiūlymo, remdamasis tuo, jog Rytai jo labiau stokoja. Svečiuodamasis gimtajame krašte, kelissyk aplankė motiną ir šeimą. Kadaise jinai jį atkakliai atkalbinėjo liktis namie, bet dabar buvo laiminga, išgirdusi, kiek daug gera sūnus nuveikęs Dievo ir Bažnyčios labui.

T. Britas, 1690 balandžio mėn. atsisveikinęs su gimtąja žeme, vėl grįžo į misijas Maduron. Nors vandenynų platybės skyrė jį nuo savojo karaliaus, bet šisai nusprendė, kad misionierius būtų pašventintas arkivyskupu. Tačiau dėl mitros jėzuitas nenorėjo prarasti kankinio vainiko, todėl toliau dirbo: katekizavo, lankė misijas ir kūrė naujas stotis.

Ne per toliese nuo T. Brito buveinės gyveno princas Teriadevenas (Teriadeven), besidomįs krikščionybe ir pats turėjęs katechetą, kuris jį supažindino su tikėjimo tiesomis, o kai šis susirgo, paprašė T. Britą, kad atėjęs jį pakrikštytų. Norėdamas įsitikinti, ar iš tikrųjų princas esąs tokios nuomonės, Tėvas pasiuntęs vieną savo katechetą, kad viską išsiaiškintų. Atėjęs pasiuntinys pas princą, rado tąjį mirštant. Katechetui perskaičius skirsnelį iš Evangelijos, princas iškart pasijuto stipresnis ir netrukus visiškai pasveiko. Buvęs ligonis nusprendė, jog šitoks pasveikimas yra susijęs su jo mintimi tapti krikščioniu, todėl vėlei kvietėsi T. Britą, kad tasai jį pakrikštytų. 1693 sausio 6 T. Britas, atėjęs pas princą, sužinojo, kad šis kilmingasis čiabuvis turi kelias žmonas, todėl liepė kitas paleisti ir pasilikti sau vien pačią pirmąją. Princas, mielai visus liepimus išpildęs, buvo pakrikštytas.

Tačiau viena princo žmonų buvo Moravos radžios dukterėčia. Įsižeidęs, kad jo giminaitė buvo atstumta, radžia tykojo T. Britu atsikratyti. Sausio 8 jis pasiuntė savo karius suimti misionierių ir įmesti į kalėjimą. Sausio 28 radžia liepė atvesti misionierių pas save. Kadangi T. Britas anksčiau nepaklausė radžios įsakymo, — daugiau nekelti kojos į jo valdas ir neskelbti Kristaus mokslo, — krašto galva įsakė jį ištremti į Orijūrą (Oriyur). Šitaip Moravos radžia klastingai sumanė atkeršyti T. Britui. Laiške liepęs misionierių Orijūre, — o tas kraštas priklausė radžios broliui, — nugalabyti.

Į Orijūrą T. Britas atgabentas sausio 31 ir lig vasario 4 išlaikytas kalėjime. Vasario 4 vidurdienį išvežtas ant vaizdingos ir ramios paupio kalvos. Pasiekęs savo mirties vietą, kankinys su malda lūpose parklupo žemėn. Viešai perskaitytas radžios įsakymas, ir kai budeliai dar dvejojo, kaip toliau elgtis, T. Britas juos ragino: "Bičiuliai mano, aš jau pasimeldžiau Dievui. Savo ruožtu jau padariau, ką galėjau, o dabar — jūsų eilė. Pildykite duotąjį įsakymą".

Priėjęs artėliau, budelis ant aukos kaklo pamatė kabantį relikvijorių. Manydamas, kad tasai talismanas gali jam pakenkti, egzekutorius jį nupjovė. Nors tų šventų relikvijų atsikratė, bet tuo pačiu

sykiu skaudžiai sužalojo T. Brito krūtinę ir petį. Antrasis riesto rytietiško kardo smūgis kliudė kankinio kaklą, bet galva dar nenulėkė, todėl prireikė dar vieno smūgio, kad toji nuriedėtų į smėlį. Paskui buvo nukapotos rankos su kojomis, o stuomuo užmautas ant mieto paukščiams ir žvėrims pasimaitinti.

Šv. Tėvas Pijus IX 1853 rugpjūčio 21 T. Britą paskelbė palaimintuoju, o Pijus XII — 1947 birželio 22 — šventuoju. Jėzuitai T. Brito šventę mini vasario 4.

MALDA

VIEŠPATIE DIEVE, siuntęs savo šventąjį kankinį Joną de Britą skelbti Evangeliją žodžiu ir pavyzdžiu, subrandink gausų malonės derlių tiems, kurie be jokios baimės skelbia žodį mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus, Tavo Sūnaus, kuris, būdamas Dievas, su Tavimi ir Šventąja Dvasia gyvena ir viešpatauja per amžius.

Šventasis PAULIUS MIKIS
(Miki)
1564–1597
Šventasis JONAS SOANAS de GOTO
(Soan de Goto)
1578–1597
Šventasis JOKŪBAS KISAJUS
(Kisai)
1533–1597

Japonijos kankiniai

PRAĖJUS keturiasdešimt vieneriems metams nuo to laiko, kai Tėvas Pranciškus Ksaveras 1549 atsirado Japonijoje, krikščionybė čia sparčiai išaugo. 1590 krikščionių skaičius pasiekė 200.000, iš kurių didžiuma gyveno pietinėje Kijušu (Kyushu) saloje arba centrinėje šalies dalyje. Jėzuitų misijos tarpo, nes keli įtakingi politiniai veikėjai atsivertė, ir Tojotamis Hideošis (Toyotomi Hiedyoshi), 1587 apvainikuotas imperatoriaus karūna Taikosama, krikščionių atžvilgiu buvo nusiteikęs palankiai. Tačiau 1592 Hideošio laikysena pasikeičia: liepos 25 ediktu nutarta visus misionierius iš Japonijos ištremti. Šio rašto priežastis — kai kurie Japonijos lyderiai pabūgo, jog gausėjantys krikščionys, vadovaujami ispanų, gali užkariauti Japoniją, kaip atsitiko su Filipinais. Saujelė jėzuitų, paklusę ediktui, paliko šalį, bet didžiuma pasilikusių ir toliau slapčiomis aptarnavo savo aveles. Kadangi draudimo nebuvo griežtai laikomasi, evangelizacijos darbą misionieriai dirbo kone laisvai, tik niekados nebuvo tikri, kad ir vėl neužklups persekiojimas.

Išties nauja persekiojimų banga ištiko 1596 rudenį, kai Ispanijos laivą "San Felipe", plaukiantį iš Manilos į Meksiką, prie Japonijos krantų užklupo nelaimė. Konfiskuojant laive krovinį, atsitiktinė kapitono pastaba sukėlė įtarimą, jog Ispanijos valdžia ketina pavergti Japoniją. Hideošis su nekatalikais patarėjais, sukėlę triukšmą, įsakė suimti ispanų pranciškonus, kurie iš Filipinų 1593 buvo atsikraustę Japonijon. Policija susėmė tiek pranciškonus, tiek ir jėzuitų auklėtinius Paulių Mikį ir Joną Soaną de Gotą kartu su broliu Jokūbu Kisajum.

PAULIUS MIKIS, gimęs 1564 pasiturinčių Tokušimos (Tokushima) tėvų šeimoje, netoli nuo Mijako/Kijoto (Miyako/Kyoto). Gimdytojai krikščionimis tapo tada, kai berniukas tebuvo ketverių ar penkerių metų. Dvidešimtmetis Paulius įstojo į seminariją, įsikūrusią Acuchyje (Azuchi), ir taip pakliuvo jėzuitų žinion. Po dvejų metų, 1586 rugpjūčio mėn., jis įstoja į Draugiją. Dar būdamas studentu klieriku, išgarsėjo kaip puikus kalbėtojas, galįs diskutuoti su budistų vadais, ir užtat dažnai atversdavo netikinčiuosius į krikščionybę. Tarp krikščionių jis buvo pripažintas garsus oratorius, gebąs su tokiu įkarščiu pamokslauti, jog kitatikius patraukdavo į krikščionybę. Jis buvo toks iškalbus, kad, dar be kunigystės šventimų, jau buvo sakęs pamokslus keliuose Japonijos miestuose. 1596 gruodžio 26, vos tik prieš kelis mėnesius iki šventimų, su dviem bičiuliais jėzuitų būstinėje Osakoje (Osaka) buvo suimtas.

JONO SOANO de GOTO tėvai buvo krikščionys. Jis gimė 1578 vienoje Goto salyno dalyje. Kai daimijas (daimyo), arba Goto princas, krikščionis pradėjo persekioti, Soanas su šeima, perplaukusia su daugeliu kitų krikščionių į Nagasakį (Nagasaki), galėjo laisvai išpažinti savo tikėjimą. Sulaukęs 15 metų, jaunuolis stengėsi įstoti į Draugiją, tik jėzuitai pirmiau paprašė, kad jis misijose pabūtų katechetu. Viešėdamas Osakos jėzuitų bendruomenėje, jis ir buvo priimtas studentu į Draugiją.

JOKŪBAS KISAJUS gimė 1533 stabmeldžių šeimoje Hagamuros (Hagamura) kaime netoli Okajamos (Okayama). Pradinį mokslą išėjo pas budistų bonzą ir tik vėliau buvo pakrikštytas. Vedė krikščionę, kuri jam pagimdė sūnų. Galų gale žmona nusprendė grįžti į budistų tikėjimą, ir kai jam nepasisekė jos perkalbėti, išsiskyręs atidavė sūnų į krikščionišką šeimą, kad neprarastų tikėjimo. Pats Jokūbas, nukakęs į Osaką, pradėjo dirbti pas jėzuitus. Retsykiais jis padėdavo triūstis namuose, šiek tiek pabuvo durininku, patarnaudavo atvykstantiems pas jėzuitus svečiams. Jėzuitai, pamatę, kaip gerai jis išmokęs katekizmą, paskyrė jį katekizuoti žmones. Apie 1596 jis tapo naujoku broliu. Taigi, kai policija juos sulaikė, trys kankiniai sėdėjo po vienu stogu.

Trijulė atsidūrė Mijako (Miyako) — sostinės kalėjiman, kur rado šešis pranciškonus ir penkiolika jų tretininkų. 1597 sausio 3 dvidešimt keturi kaliniai buvo išvesti į viešą aikštę, kur būdavo baudžiami nusikaltėliai: prieš nukryžiuojant, kaip gėdos žymę, jiems nupjaudavę

kairiąją ausį. Kitądien kankiniai surištomis rankomis buvo suversti į vežimus — gabeno 600 mylių į Nagasakį. Suimtuosius vežant pro daugybę kaimų, stabmeldžiai iš kankinių tyčiojosi ir juos erzino, bet krikščionys nuo tokių išmėginimų tik tvirtėjo. Tiek Paulius Mikis, tiek ir pranciškonas T. Petras Baptistas (Baptist) susispietusiems žiūrovams sakydavę pamokslus. Po keturių vargingų savaičių vežimų vilkstinė pasiekė Nagasakį ir, eisenai stabtelėjus viename priemiestyje, jėzuitų dvasininkas, susisiekęs su trimis saviškiais kaliniais ir kitais belaisviais, išklausė išpažinčių ir priėmė Jono Soano de Goto su Jokūbu Kisajumi įžadus, — šitaip jie dabar buvo tikrieji Draugijos nariai.

Kitą rytą, vasario 5, praleidę Nagasakio kalėjime naktį, dvidešimt keturi suimtieji buvo nulydėti ant kalvos, kur turėjo būti įvykdyta bausmė. Pakeliui du krikščionys, norėję paguosti pasmerktuosius, irgi buvo sučiupti ir įbrukti į kankinių būrį. Kančios vietoje atgabentieji pamatė suguldytus linijon kryžius, ant kurių jie turėjo laukti mirties. Išvydę tuos savo išganymo įnagius, visi jie lyg susitarę pagal Bažnyčios paprotį užtraukė himną "Te Deum" ("Tave, Dieve, garbinam"). Trokšdami kuo greičiau susivienyti su Dievu, pribėgę prie savo kryžių, apkabinę bučiavo ir mielai ant jų gulėsi, — laukė, kad kankintojai juos greičiau pririštų virvėmis. Apie kaklus nukryžiuotiesiems buvo užnerti metaliniai antlankiai, kad galvos tiesiai laikytųsi. Kai tik kryžiai buvo pakelti ir nuleisti duobėsna, Jonas Soanas de Goto netoliese minioje pamatė savo tėvus ir tarė: "Atmink, tėve, kad sielos išganymas yra užvis brangiausias". Tąsyk anas atsakė: "Mano sūnau, dėkoju tau už tokį pamokymą. Pasitik mirtį su džiaugsmu, nes ją paaukojai už savo tikėjimą. Mudu su motina irgi esame pasirengę dėl to mirti"...

Paulius Mikis, kybodamas ant kryžiaus, dar sugraibštė jėgų tarti miniai paskutinį žodį: kvietė žiūrovus priimti krikščionybę, už kurią jis mielai aukojo gyvybę. Galop jis atleido savo budeliams, kurie jį pasiuntė myriop. Davus ženklą, po kryžiais stovintieji kareiviai paleido po dvi ietis į kiekvieno kankinio krūtinę. Su perverta ietimi krūtinėje Paulius Mikis ištarė: "Į Tavo rankas, o Viešpatie, atiduodu savo sielą". Šitaip trisdešimt trejų metų jis tapo pirmuoju jėzuitu ir pirmuoju Japonijos krikščionių kankiniu. Jonas Soanas de Goto tebuvo vos 19 metų, o Jokūbas Kisajus — trisdešimt šešerių.

Kalva, ant kurios išvydo Dievą dvidešimt šeši kankiniai, pavadinta kankinių vardu, o netoli nuo čia įsikūrė jėzuitai. Šie kankiniai

šv. Tėvo Urbono VIII palaimintaisiais buvo paskelbti 1627 liepos 3, o šventaisiais — Pijaus IX 1862 birželio 8. Draugija šių trijų jėzuitų šventę mini vasario 6.

MALDA

DIEVE, mūsų Tėve, visų šventųjų stiprybe, leidęs Pauliui Mikiui, Jonui Soanui de Goto ir Jokūbui Kisajui per kryžiaus kančias pasitikti amžinojo gyvenimo džiaugsmą, leisk, kad jų maldos ir mus padrąsintų iki mirties išlikti tikėjimui ištikimus, — prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

vasario 8

Garbingasis PILYPAS JENINGENAS
(Jeningen)
1642–1704

PILYPAS JENINGENAS gimė Vokietijoje — Eichštete (Eichstätt) Bavarijoje — 1642 sausio 5. Jis — antrasis miesto mero šeimoje sūnus. Gimtajame mieste lankęs jėzuitų mokyklą, šešiolikmetis jaunuolis jau panūdo stoti į Draugiją, bet, tėvams pasipriešinus, priverstas penkerius metus palaukti. 1663 sausio 19 visgi Landsberge (Landsberg) tapo šios Draugijos nariu. Filosofijos ir teologijos mokslus ėjo Ingolštato (Ingolstadt) universitete, į kunigus įšventintas 1672 birželio 11.

Studijų metais T. Jeningenas buvo parašęs T. Generolui, kad jį išleistų į misijas. Po rimtos ligos, iš kurios, pasak jo paties žodžių, teišsikapstęs vien tik 1670 šv. Pranciškaus Ksavero užtarimu, T. Jeningenas vis dažniau prašosi išleidžiamas misionieriauti. Tačiau jo darbo

lauku virto ne užsienis, o gimtasis kraštas. Galutinai užbaigęs visus mokslus, pasiunčiamas į Mindelheimą (Mindelheim) ir Dilingeną (Dillingen) — tik iš savo nuolankumo prašėsi, kad jam leistų mokyti jaunesnius klierikus. Po septynerių metų 1680 išsiųstas į Elvangeną (Ellwangen) Viurtembergan (Württemberg) pamedituoti ir padirbėti misionierium vienoje pietų Vokietijos parapijoje. Šis apaštalavimas užtruko dvidešimt ketverius metus ir pirmiausia buvo sėkmingas todėl, kad pats gyveno taip, kaip mokė. Jo sėkmės laidas, — kaip tvirtino misionierius, — apsimarinimas, malda ir nuolankumas, — ir visa to jis pats kuo stropiausiai laikėsi.

Svarbiausias T. Jeningeno pastoracijos taikinys: grąžinti paklydusias avis į kaimenę ir išjudinti apsileidusias, bet tuo pačiu stengėsi neužmiršti ligonių, vargšų ir ypač kalinių. Jam labai rūpėjo maži vaikai, jaunimas, kuriam jis pasakodavo apie Dievą.

Per savo gyvenimą T. Jeningenas, patyręs šmeižtų ir persekiojimų, nė kiek nenusiminė: gal net priešingai, — visos šios kliūtys jį skatino dar labiau gilintis į Dievo tiesas. 1681 vasario 13, kai jis buvo vos tik aukojęs Mišias ir itin prislėgtas, jam pasirodė Jėzus Kristus su Maloningąja Motina. Mūsų Viešpats, ištiesęs kunigui ranką, tarė: "Aš parodysiu, kad tikrai esu tavo tėvas", o Geroji Karalienė pridūrė: "O aš įtikinsiu, jog tikrai esu tavo motina". Šis apsilankymas atnaujino jo pasitikėjimą, tad nuo šiolei jokie pavyduoliai nei šmeižikai nesugebėjo sudrumsti jo vidinės ramybės. Kitąsyk pasirodęs Kristus tarė: "Myliu tave, Pilypai, ir mylėsiu amžinai".

Kartą 1674 aukodamas šv. Mišias, T. Jeningenas gavo šviesos suprasti, jog jis turėsiąs gyventi ir Viešpačiui darbuotis trisdešimt metų. Tada 1694 antrąkart jam buvo pakartota: dar likę dešimt metų plušti šioje žemėje. Tuomet 1704 sausio pradžioje, kai kunigas lankė gretimus Elvangeno kaimus, užtiko vieną ūkininką, kuris, vos tik pamatęs svečią, neapsakomai įtūžęs, ėmė burnoti, keikti Dievą. T. Jeningenas bandė sudrausti žmogų, bet juo šis labiau ramino, tuo anas smarkiau niršo. Dėl tokio Dievo įžeidimo T. Jeningenas taip susikrimto, kad net susirgo. Žinodamas, jog 1704 turėsiąs mirti, jis pranešė, jog dėl šios ligos jis keliausiąs pas Viešpatį. Daugelis buvo linkę manyti, jog šis negalavimas ne toks reikšmingas, bet ligonis buvo kitaip įsitikinęs. Taigi nusprendė rengtis kelionei pas Aukščiausiąjį, o geriausia tam priemonė — šv. Ignaco "Dvasiniai pratimai". Šeštąją savo susitelkimo dieną ligonis ėmė silpti ir vos begalėjo pavaikščioti. Ką

tik baigus sausio 28 susikaupimą, jį visiškai apleido jėgos, kad net buvo priverstas atsigulti lovon. Vasario 2 pasiprašė ligonio patepimo ir likusias dienas praleido artimoje draugystėje su Viešpačiu.

T. Jeningenas visiškai nesisielojo, kad reiksią mirti: jo siela buvo kupina tokios didžiulės ramybės ir džiugesio, jog sakėsi pradedąs regėti Dievo veidą. Vasario 8 ryte vyresniesiems jau buvo aišku, kad mirtis neišvengiama. Vakarop T. Jeningenas atsiprašė visos bendruomenės, jei kuo nors ką įžeidęs, visiems padėkojo už gerumą, paprašė jį prisiminti prie altoriaus. Tada šešiasdešimt antrųjų savo gyvenimo metų išvakarėse T. Jeningenas ramiai atidavė savo sielą Mylimajam, kuris kadaise buvo pasakęs: "Mano mielas Pilypai, mylėsiu tave amžinai".

Kai žinia apie mirusį kunigą pasklido po miestą ir gretimas apylinkes, kad iškeliavo anapus "šventasis žmogus", prie jėzuitų būsto atiduoti paskutinės pagarbos susirinko milžiniška minia. Palaidotas vasario 9 prie Elvangeno jėzuitų bažnytėlės prisišliejusio vienuolyno bažnyčioje. Beatifikacijos byla Romon pristatyta 1945, o 1989 gruodžio 21 paskelbta, kad jo dorybės buvo didvyriškos.

vasario 9

Dievo Tarnas SATURNINAS IBARGURENAS
(Ibarguren)
1856–1927

TĖVAS SATURNINAS IBARGURENAS, baskas, savo apaštališka veikla aprėpęs tris šalis — Ispaniją, Kubą ir Kolumbiją. Jo tėvynė — Ispanija, kur gimė 1856 vasario 11 Guipuskoa (Guipúszcoa) provincijoje Vilarelyje de Uretksu (Villarreal de Urretxu). Gimtajame mieste vos baigusį mokslus aštuoniolikmetį jaunuolį pašaukia į kariuomenę ir pasiunčia į karą. Dvejus metus — 1874–1875 — pabuvęs kareiviu, Saturninas sulaukia atostogų, o kai jos baigiasi, Prancūzijoje, Poja-

noje (Poyanne), įstoja į jėzuitų naujokyną 1876 kovo 31. Nuo pat jaunystės dienų jis pasižymėjo kaip sąžiningai religinių reikalavimų prisilaikąs žmogus, linkstąs į apsimarinimą. Jis pats sau taikydavo už nusižengimus bausmes ir ypač mėgo melstis. 1878 Saturninas, davęs tris įžadus, pradėjo dvejų metų mokslus ten pat Pojanoje. 1880–1883 praleido studijuodamas vienerius metus Karijone de los Kondes (Carrión de los Condes) ir dvejus metus Onjoje (Oña). 1883–1887 pats mokė kitus — metus Karijone de los Kondes ir trejus — La Gvardijoje (La Guardia), o tada išvažiavo į Onją studijuoti teologijos. 1890 liepos 27 buvo įšventintas kunigu.

Jaunasis T. Ibargurenas 1891 paskiriamas Lojolon (Loyola) naujokyno vadovo padėjėju. Provincijolui nusprendus Ksaverų pilyje Navaroje (Navarre) įkurti jėzuitų namus, T. Ibargurenas 1893 gruodžio mėn. buvo skirtas pirmuoju šių namų įkūrėju ir vyresniuoju. Vienuolika metų dirbo Navaroje, kur jis ne tik įkūrė jėzuitų buveinę, bet taip pat vadovavo bazilikos rekonstrukcijai, — ši šventovė statyta šv. Pranciškaus Ksavero garbei, — ir įsteigė vaikams apaštalinę mokyklą. Šalia čia jau minėtų pareigų ir užsiėmimų, jis, be to, keliaudavo iš miesto į miestą, sakydavo pamokslus, vadovaudavo dvasiniams susitelkimams ir misijoms.

Turtinga kubietė, poilsiavusi San Sebastiane (San Sebastián), Ispanijoje, šiaurės Kuboje norėjo Sagua la Grande įsteigti jėzuitų kolegiją ir misijų centrą. T. Ibargurenas buvo pakviestas būti šių sumanymų vykdytoju. Paklusęs savo vyresniųjų valiai, T. Ibargurenas 1906 balandžio 20 išplaukia į Kubą. Sagua kolegijoje pradėjo darbą 1908 pabaigoje — 1909 pradžioje. T. Ibargureno atidaryta jėzuitų bažnyčia buvo skirta Švč. Jėzaus Širdies garbei. Tačiau misionieriaus veikla nesiribojo vien kolegija. Jis ir čionai lankė Kubos vyskupijas, klausė išpažinčių, sakė pamokslus ir vadovavo dvasiniams susitelkimams. 1907–1908 žiemomis jis pasiekė netgi Puerto Riką (Puerto Rico), kur kalbėjo kunigams ir vienuolių bendruomenėms.

Kadangi T. Ibargureno uolumas sieloms ir sėkmė sakykloje buvo žinoma, Pinar del Rio (Pinar del Río) vyskupas paprašė jėzuitų vyresniojo skirti T. Ibargureną į šią vyskupiją misionieriumi. Prašymas buvo patenkintas 1909 gegužės mėn. Dešimt metų jis skersai išilgai išmaišė šią vyskupiją kaip keliaujantis pamokslininkas: katekizavo vaikus, suaugusius, krikštijo atsivertėlius, tvarkė vedybų reikalus. Nors vyskupija turėjo savo vyskupą ir kunigus, bet kaip tik T. Ibargu-

reno pamokslų nuopelnas, kad daugybė kubiečių grįžo į katalikybę. Tuomet 1919 liepos mėn. pabaigoje jis siunčiamas Kolumbijon į Kartageną (Cartagena).

Atsidūręs Kartagenoje, T. Ibargurenas, — anuomet jau šešiasdešimt trejų metų amžiaus, — ėmėsi veiklos šv. Petro Klavero pavyzdžiu. Kaip ir jo pirmtakas, jis ėmė darbuotis tarp juodųjų, guodė juos, ramino varge, kolei išugdė tose sielose katalikybės daigus. Jis be atvangos lankė miesto ligonines ir netoli esantį leprozoriumą (raupsuotųjų izoliatorių). 1925 kunigas ėmė kęsti skausmus dėl prostatos sutrikimų, bet atsisakė gydytojų paslaugų, kolei visiškai surėmė skausmai. 1926 kovo mėn. atsigulė į ligoninę, kur kelias savaites iškentė nežmoniškus skausmus, o rugpjūčio mėn. buvo išrašydintas. Po dviejų mėnesių liga pasikartojo, tad spalio mėn. dar kartą atsidūrė ligoninėje, kur išgulėjo ligi 1927 sausio. Gydytojai nutarė, jog šįkart be operacijos neapsieisią, todėl sergantis kunigas pasiųstas į Barankilos (Barranquilla) ligoninę, kur dirbo įžymus chirurgas. Jis tą ligoninę pasiekė 1927 sauso mėn., operacija sėkmingai padaryta vasario 8, bet operuojamojo sveikata buvo nekokia. Anksti ryte ramiai užmerkė akis Viešpatyje. Palaidotas Barankilos jėzuitų Šv. Juozapo kolegijos kriptoje, bet vėliau jo palaikai perkelti į Šv. Petro Klavero šventovę Kartagenoje.

Kadangi T. Saturninas Ibargurenas žinomas kaip buvęs maldos žmogus, gyvenęs šventą, dorybingą gyvenimą ir džiaugėsi Dievo artumu, jo byla jau pradėta ir eina priekin.

Šventasis KLAUDIJUS La KOLOMBJERAS
(La Colombière)
1641–1682

"TAU atsiųsiu savo ištikimąjį tarną ir puikų bičiulį", — tokiais žodžiais Jėzus Kristus apibūdino T. Kolombjerą seseriai Margaritai Marijai Alakok (Alacoque). Kunigas todėl buvo jai pasiųstas, kad jiedu abu imtų skleisti pasišventimą Švč. Jėzaus Širdžiai.

KLAUDIJUS KOLOMBJERAS gimė 1641 vasario 2 Sen Simforieno d'Ozono (Saint-Symphorien d'Ozon) miestelyje, pietų Prancūzijoje. Dar nesulaukęs dešimties metų, pradėjo mokytis Liono jėzuitų mokykloje. Nuodugniai įveikęs gramatikos mokslus, ėmėsi literatūros ir toliau pradėjo studijuoti filosofiją. 1658, sulaukęs septyniolikos metų, pajuto vidinį potraukį būti jėzuitu, todėl spalio 25 įstojo į Avinjono (Avignon) naujokyną. Davęs tris — neturto, skaistybės ir klusnumo — įžadus 1660 spalio 20, Klaudijus likosi Avinjone baigti filosofijos, kurią jau buvo pradėjęs Lione. 1661 Avinjono Švč. Trejybės kolegijos pirmosioms klasėms jis ėmė dėstyti gramatiką ir literatūrą. Dėstytoju išbuvęs ligi 1666, toliau buvo pasiųstas į Klermono (Clermont) kolegiją Paryžiuje. Šventimus gavo 1669 balandžio 6, kai baigė teologijos studijas. Nuo 1670 vasaros trejus metus T. Kolombjeras Lione dėstė retoriką. 1673 skiriamas pamokslininku jėzuitų bažnyčion, kuri buvo prie pat kolegijos. Šičia kiekvieną sekmadienį ir šventadienį savo Draugijos nariams jis pasakodavo apie katalikų tikėjimo pagrindus.

Metus šitaip sakykloje pamokslavus, panašiai kaip ir naujokyne — prasidėjo vienumos ir maldos metai. Tačiau, kaip labiau subrendęs jėzuitas, jis stengėsi pažengti dorybėmis ir labiau pasinerti į maldą. T. Kolombjerui nežinant, Dievas jį rengė individualioms misijoms. Per trejus metus jis mąstė apie tokius įžadus, kurie įpareigoja tiksliai vykdyti visus Jėzaus Draugijos įstatus, bet kadangi tokie įsipareigojimai buvo kiek neįprasti, apie tai palyginti ilgai atsidėjęs pamaldžiai svarstė. Per netrumpą laikotarpį 1674 gruodžio mėn. jis galutinai pasijuto pasirengęs pažadėti visišką ištikimybę visagaliam Dievui. Užbaigęs trimetį, T. Kolombjeras paskiriamas nedidelio Parė le Monialio (Paray-le-Monial) miestelio jėzuitų namų vyresniuoju; tik nenutuokė, kokiu tikslu Dievas jį siunčia į šią nedidelę Draugijos buveinę.

Šio miesto Švč. Mergelės Marijos Aplankymo vienuolyno sesuo Margarita Marija Alakok buvo ypatingai Jėzaus Kristaus apdovanota malonėmis — atskleidė jos sielai daugybę savo Švč. Širdies paslapčių. Kadangi ji vienuolyne nebuvo kai kieno deramai suprasta — laikoma savotiška apsimetėle, — sesuo Margarita neapsakomai krimtosi. Kaip tik šiomis skausmo ir liūdesio dienomis Jėzus Kristus jai taręs: "Siunčiu ištikimąjį ir puikų bičiulį", kuris galėsiąs ne tik ją suprasti, bet ir mokėsiąs jai vadovauti. T. Kolombjeras naujoje paskyrimo vietoje pasirodė 1675 vasario mėn. ir po kelių dienų aplankė vienuolyną. Tuo metu, kai buvo pristatomas bendruomenei, sesuo Margarita Marija išgirdo vidinį balsą: "Štai tasai, kurį tau siunčiu". Besikalbėdama su naujuoju Tėvu, Margarita atvėrė jam savo sielą — papasakojo apie nutikusius antgamtinius įvykius, ir jis savo giliu dvasiniu įžvalgumu pajuto, jog šie apreiškimai yra iš Dievo. Be to, jam buvo pasirodžiusi Kristaus Širdis. Vienąryt, kai jis vienuolyne aukojo Mišias, Išganytojas parodė jam savo liepsnojančią Širdį, — šiame liepsnų vainike jis išvydo tris širdis, — tada Jėzus tarė: "Tyriausioji mano meilė jungia visas šias tris širdis amžiams".

Kai Parė vienuolyne T. Klaudijus vedė misijas 1675 birželio mėn., jam paaiškėjo, kaip turėtų būti garbinama Jo Švč. Širdis. Marijai Margaritai pasirodęs per Dievo Kūno aštuondienį Jėzus prašė, kad pirmasis po Dievo Kūno aštuondienio penktadienis būtų skirtas tam tyčia Jo Švč. Širdies garbei. Kai sesuo Margarita pasiteiravo, kaip visa ta šventė turėtų būti atšvęsta, Kristus tepasakęs: "Nuėjusi pas Tėvą Klaudijų de la Kolombjerą, perduok mano pageidavimą, kad padarytų visa, ką leidžia jo jėgos, kad būtų pradėtas šis garbinimas ir suteiktų Mano Širdžiai džiaugsmo". Kaip tik po Dievo Kūno aštuondienio pirmąjį penktadienį, 1675 birželio 21, T. Kolombjeras su Margarita Marija Alakok ištesėjo Viešpaties norą: privačiai paminėjo pirmąją Švč. Širdies šventę.

T. Kolombjeras Parė vienuolyne išbuvo neilgai — vos pusantrų metų. Tuomet gavo naują paskyrimą — plaukti į Londoną kaip Jorko (York) kunigaikščio ir kunigaikštienės pamokslininkas, nes kunigaikščių šeima buvo katalikai. Todėl ir atsirado čionai 1676 spalio mėn. Londone. Specialia kunigaikščio brolio, Anglijos karaliaus Karolio II, privilegija jiems Šv. Jokūbo rūmuose leista turėti koplyčią. Kadangi Anglija oficialiai buvo nekatalikiška šalis, anglų dvasininkams viešai buvo uždrausta tikinčiuosius aptarnauti namuose, bet kunigaikščių

kapelionas buvo atvykęs iš Europos žemyno. T. Kolombjero pareigos — sakyti kiekvieną sekmadienį, taip pat per adventą ir gavėnią pamokslus apie tikėjimo tiesas ir būti kunigaikštienės dvasios tėvu. Pamokslluose dvariškiams kapelionas pradėjo pasakoti apie Kristaus meilę, kurią simbolizuoja Švč. Širdis. Jo žodžiai apie Švč. Jėzaus Širdį pasėjo sėklą kunigaikštienės sieloje, — toji po metų, — įsidėmėkime, jog čia buvo pirmoji karališkoji šeima, — kreipėsi į šv. Tėvą Inocentą XII įsteigti iškilmingą šventę Jėzaus Širdies garbei. Šitaip T. Kolombjeras buvo pirmasis apaštalas, pasistengęs, kad būtų pradėta švęsti šitoji šventė.

XVII amžiaus Anglija katalikų kunigams nebuvo saugus kraštas. 1678 kažkoks prancūzas, su kuriuo T. Kolombjeras bičiuliavosi ir Londone jam net pagelbėjo, užmiršęs kunigo parodytą gerumą ir panūdęs užsidirbti šimtą svarų sterlingų už tai, kad parodys valdžiai, kur galima rasti jėzuitą, — jį išdavė. 1678 lapkričio 24 ankstų rytą T. Kolombjeras buvo suimtas ir apkaltintas priešiškomis kalbomis prieš karalių ir parlamentą. Kunigas įmestas į drėgną ir šaltą požemį, kur jo sveikata labai pašlijo, kad netrukus dažnai ištikdavo priepuoliai, todėl kalėjimo galvos nutarė, jog geriausia jį išsiųsti Prancūzijon. Šitaip kalinys apie gruodžio vidurį buvo paleistas, o 1679 sausio pradžioje jis vėlei atsirado gimtajame krašte.

T. Kolombjeras, Paryžiuje pasirodęs 1679 sausio 14, pamažiukais, dėl silpnos sveikatos dažnai stabtelėdamas, kūprino į pietinę miesto dalį. Kovo 11 jau atsidūrė Lione. Negalėdamas kaip anksčiau apaštalauti, jis buvo paskirtas Švč. Trejybės kolegijos jaunų jėzuitų dvasios tėvu, kad juos uždegtų Jėzaus Širdies meile. Kadangi jo sveikata nesitaisė, Vyresnieji nutarė, ar ne geriau jam būsią Paiė le Monialyje. 1681 rugpjūčio 1 jis grįžo į numylėtąjį miestą. Čionai jis jau buvo taip išsekęs, kad neįstengė nei pats apsitaisyti, nei nusirengti. Kai tik šiek tiek atsistojo ant kojų, nuėjo vienuolynan ir šnektelėjo su Margarita Marija. 1682 vasario pradžioje jį ištiko karštinės priepuolis ir to pat mėnesio 15 dieną 10 valandą vakare keturiasdešimt vienerių metų T. Kolombjeras atidavė Dievui širdį, į kurią vienąsyk Jėzus jam buvo įdėjęs savąją. Kitądien jis buvo palaidotas jėzuitų koplyčioje. Šiandien jo palaikai ilsisi toje pačioje vietoje 1681 pastatytoje bažnyčioje.

Tėvas Klaudijus de la Kolombjeras šv. Tėvo Pijaus XI palaimintuoju paskelbtas 1929 birželio 16, o šventuoju paskelbė popiežius Jonas Paulius II 1992 gegužės 31. T. Klaudijaus Kolombjero šventė minima vasario 15.

MALDA

Mūsų VIEŠPATIE IR TĖVE, kadaise prabilęs savo ištikimajam tarnui, šventajam Klaudijui de la Kolombjerui, kad šis taptų Tavosios meilės turtų liudininku, pažerk malonės lobių, apšviesk ir paguosk savąją Bažnyčią. Prašome Tavęs, Viešpatie, per Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris gyvena ir viešpatauja su Tavimi ir Šv. Dvasia per amžius.

vasario 16

Garbingasis LIUDVIKAS de La PUENTĖ
(de La Puente)
1554–1624

TĖVAS LIUDVIKAS de La PUENTĖ — vienas iš garbingiausių XVII–XVIII a. asketinės literatūros rašytojų, iš kurio dvasinio gyvenimo paslapčių mokėsi daugybė kunigų ir tikinčiųjų. Gimęs 1554 lapkričio 11 Valjadolide (Valladolid), keturiolikmetis Liudvikas baigė klasikinių kalbų mokslus ir įstojo į to pačio miesto universitetą studijuoti filosofijos. Kai visiškai užbaigė ir šias studijas, 1572 Šv. Georgijaus dominikonų kolegijoje ėmėsi teologijos, bet tuo pačiu metu Šv. Ambroziejaus kolegijoje su jėzuitais dar lankė kai kurias paskaitas T. Suarezo (Suarez), vos tepradėjusio čia dirbti dėstytoju. T. Suarezo paskaitų ir T. Gutjerezo (Gutiérrez), Šv. Ambroziejaus kolegijos rektoriaus, pamokslų paskatintas, savo pirmykščio ketinimo būti dominikonu atsisako ir nusprendžia stoti į neseniai susikūrusią Jėzaus Draugiją. Tačiau du Liudviko jaunesnieji broliai tapo dominikonais. Liudvikas 1574 gruodžio 2 Medinoje del Kampo (Medina del Campo) įstojo į jėzuitų naujokyną.

Prieš įstodamas į Draugiją, Liudvikas turėjo pirmiau baigti teologijos mokslus, tai 1576 dar naujokas buvo pasiųstas toliau studijuoti Valjadolide. Čionai 1576 gruodžio 8 davęs įžadus, galutinai studijas

baigė 1578. Dvejus metus praleidęs Onjatėje (Oñate) ir Vilagarsijoje (Villagarcía), 1580 kovo 25 buvo įšventintas į kunigus. Leonėje (León) ir Salamankoje (Salamanca) nuo 1581 iki 1585 T. Le Puentė dėstė teologiją. 1585 paskiriamas naujokyno vadovu ir Vilagarsijos bendruomenės rektorium. Didžiumą savo kunigystės laiko T. La Puentė praleido formuodamas jaunųjų jėzuitų dvasinį gyvenimą, buvo naujokų vadovu (Vilagarsijoje 1585–1589, 1593–1594, 1599–1601, 1592, Salamankoje 1597–1599). Turėdamas puikią praktiką, T. La Puentė juto, kaip dera vadovauti dvasiniam sielų gyvenimui, — vesti jas maldos ir dorybių ieškojimo keliu. Kadangi jis pats buvo gavęs iš Dievo ypatingų maldos dovanų, netgi regėjimų, tad buvo ganėtinai parengtas ir kitus vesti tuo pačiu keliu.

T. La Puentė niekados savo sveikata negalėjo girtis, tad pabuvęs Šv. Ambroziejaus kolegijos rektoriumi Valjadolide 1601–1602, toliau priverstas imtis kitų mažiau jėgos reikalaujančių administracinių pareigų naštos — paskirtas prefektu. Kaip tik nuo tada jis ryžtasi daugiau padirbėti su plunksna: 1605 išspausdino "Mūsų tikėjimo paslapčių mąstymai". Tai praktinio pobūdžio knyga, apimanti mąstymo maldos pratybas, keturis svarbiausius dalykus, Kristaus gyvenimą ir dieviškąsias savybes. Per trumpą laiką šie mąstymai išversti į kelias kalbas ir pasirodė apie 4300 leidimų. Maža rastum tokių kunigų ar vienuolių, kurie savo kasdienos lavyboms nebūtų naudojęsi šiuo veikalu.

1609 T. La Puentė išspausdino "Dvasios vadovą", nuodugnų darbą apie kontempliatyvų ir aktyvųjį gyvenimą su įvairiais pratimais. Čia buvo kur kas vertingesnė knyga negu mąstymai ir gan plačiai žinoma, bet anaiptol neprilygo savo populiarumu kaip ankstesnieji mąstymai. 1612–1618 jis parašė keturtomį "Įvairių luomų tobulėjimo kelias". Čia pirmąsyk išdėstyti dvasinių lavybų pagrindai įvairiems krikščionio žmogaus gyvenimo laikotarpiams. Tatai nebuvo vien tik kunigo dvasinio gyvenimo patirtis, pasisemta vadovaujant kitiems, bet taip pat ir autoriaus gilios maldos, jo asmeninio apsimarinimo ir tobulo pasišventimo Visagaliam Dievui vaisius.

1615 T. La Puentė išspausdino savo buvusio auklėtinio T. Baltazaro Alvareso, kuriam jis buvo trimečio laikais dvasios vadovu, biografiją ir galų gale 1622 jis išleido "Giesmių Giesmės" paaiškinimus. Anuomet jis jau buvo sulaukęs šešiasdešimt aštuonerių metų, tad jau nykte nyko, užtat atsisakęs prefekto pareigų, dvejus metus gyveno, kiek buvo galima, vienatvėje. Jausdamas artėjančią baigtį, daug meldėsi,

ypač garbino mūsų Viešpatį Švč. Sakramente ir dažnai daugel valandų išbūdavo Šv. Ambroziejaus kolegijos koplyčioje Kūrėjo akistatoje. Prieš pat mirtį pasiprašęs Ligonių patepimo ir Švenčiausiojo, 1624 vasario 16 vidurnaktį įsmeigęs akis į krucifiksą ir šnibždėdamas: "Į tavo rankas, Viešpatie, atiduodu savo sielą", jis paskutinįsyk atsiduso. Taip ramiai ir tyliai jis iškeliavo pas Viešpatį, kad tąsyk mirštančiojo kambaryje budėję jėzuitai galvojo, jog Tėvas užsnūdo. T. Liudviko La Puentės byla Romoje pradėta 1667 spalio 4, o dekretas apie jo didvyriškas dorybes paskelbtas 1759.

vasario 18

Dievo Tarnas JONAS KARDIMAS
(Cardim)
1585–1615

TĖVAS JONAS KARDIMAS, portugalas, gimęs Tore de Monkorvo (Torre de Moncorvo) 1585 birželio 2, vyriausiasis iš dešimties vaikų. Tėvai taip stropiai rūpinosi religiniu savo vaikų auklėjimu, jog devyni įstojo į dvasišką luomą. Jau trylikametis Joniukas buvo įpratęs kasdien Švč. Mergelės Marijos šventovėje kalbėti rožančių. Berniuko mėgstamiausia literatūra — šventųjų gyvenimai. Ką iš religijos išgirsdavęs mokykloje, jis stengdavosi tomis žiniomis pasidalinti su kitais, todėl keliskart per savaitę surinkęs tarnus, dėstydavo jiems katekizmą. Iš pradžių mokėsi jėzuitų Šv. Antano kolegijoje Lisabonoje, o sulaukęs penkiolikos — 1600 — įstojo į garsųjį Koimbros (Coimbra) universitetą. Vos tik čia atsidūręs, užsigeidė stoti į Draugiją. Panūdęs būti jėzuitu, jis ėjo trijų savo dėdžių — dviejų iš tėvo, vieno iš motinos pusės — pėdomis. Jono sveikata buvo trapi, todėl jėzuitų Vyresnysis, su kuriuo jis kalbėjosi, nenorėjo pritarti jaunuolio norui būti jėzuitu. Tačiau Vyresniajam patiko kandidato troškimas, todėl padrąsino jį pirmiau baigti universitetą.

Nors pirmasis Jono mėginimas nesėkmingas, jis savo ketinimo neatsisakė. Aukštojoje mokykloje jis klausė kanonų ir civilinės teisės kursus, bet taip sėkmingai, kad profesoriai džiaugėsi, kad iš jo galėsiąs būti vienas iš geriausių kanonistų. Nors jis buvo talentingas ir jam puikiai sekėsi mokslas, bet visa tai negalėjo užgožti noro tapti dvasininku. Jis savo lūkesčius išklojo Dievo Motinai ir vienądien, kai prašė, kad jį būtų leista tapti jėzuitu, išgirdo atsaką, jog jo maldos galėsiančios būti išklausytos. Su džiugia viltimi jis darsyk kreipėsi į jėzuitų Vyresnįjį: prašė, kad būtų priimtas į Draugiją bent broliu pagalbininku. Ir vėlei Vyresnysis sudvejojo dėl vaikino nekokios sveikatos, — mat neišturėsiąs griežto vienuolinio gyvenimo sunkumų. Į tokius nuogąstavimus kandidatas šitaip atsakęs: "Dėl to nereikia būgštauti, — Dievas man davė tokį kūną, kuris užtektinai atlaikys būsimuosius išbandymus". Iš tiesų Vyresniajam ničnieko nebuvo žinoma, jog Jonas Kardimas jau kelinti metai laikosi kur kas griežtesnio režimo negu reikalauja vienuolių gyvenimo būdas. Jaunuolio veide išvydęs aiškų nusivylimą, vyresnysis galų gale sutiko, tik štai ką jam patarė: kadangi jam ne taip daug trūko ligi kunigystės šventimų, tebaigia pirma studijas, o tada bus priimtas į Draugiją.

J. Kardimas šventimus gavo 1611 ir netrukus — birželio 23 — įstojo į Koimbros (Coimbra) naujokyną dvejiems išmėginimo metams. Kaip naujokui, dukart per savaitę reikėdavo katekizuoti vaikus, o baigęs pasakoti, jis su jais sėsdavęs paplepėti ir užkąsti. 1612 Kardimas siunčiamas į Bragą (Braga) atnaujinti filosofijos žinių.

Kai būdamas Bragoje T. Kardimas susipažino su miesto ligoninėmis ir kalėjimais, per atostogas savaitę atitrūkęs nuo studijų, jis be perstojo lankė ligonines, kalėjimus ir eidavo į priemiesčių kaimus valstiečių vaikams pasakoti apie Dievą. Bragos varguoliai šiame kunige atrado bičiulį, o jisai anuose surado draugų. Kai kunigas Jonas su reikalais būdavo siunčiamas iš jėzuitų buveinės, jį pamatę žmonės, apsupę lydėdavo į ten, kur jam reikėdavo eiti. Kartais net gatvėje stabtelėjęs sakydavo pamokslus ir, toliau žingsniuodamas, visą kelią aiškindavo. Varguoliai stengdavosi ateiti jėzuitų bažnyčioje išklausyti jo aukojamų šv. Mišių; kai kurie sakydavo matę, jog maldų metu kunigas pakildavęs nuo grindų. Bragiečiai žinojo, kad šio kunigo asmuo — neįkainojamas lobis. Tik, deja, šiais lobiais jie neilgai naudojosi.

Pabuvęs ketverius metus jėzuitu, vos būdamas trisdešimt dvejų metų amžiaus, žinojo, kad jam nedaug telikę gyventi. Jis susirgo pleuri-

tu, o kai atėjo metas atsisveikinti su šiuo pasauliu, pagarbiai pabučiavo rankose laikomą kryželį. Mirties valandą pasirodęs savo motinai, buvusiai už kažin kiek mylių nuo sūnaus, tarė: "Džiaukis, motin, dabar aš jau einu gėrėtis Viešpačiu. Daugel už ką dėl savo dabartinės laimės dėkingas tau, kad man esi davusi šventų pamokų".

Po 1615 vasario 18 — T. Kardimo mirties — jo tarpininkavimu pasipylė daugybės malonių, tad Portugalijos jėzuitai suskato rinkti duomenis, kad būtų galima pradėti beatifikacijos bylą. Deja, šios pastangos nutrūko 1773–1814, kai Draugija buvo panaikinta, ir atsinaujino tiktai 1972, kai Portugalijos vyskupai vėlei susidomėjo T. Jono Kardimo byla.

vasario 19

Dievo Tarnas JONAS SALIVENAS
(Sullivan)
1861–1933

JONAS SALIVENAS, jaunas protestantas teisininkas, kelis mėnesius pabuvęs Graikijoje Atos (Mount Athos) vienuolyne, tarėsi jau būsiąs vienuoliu. Mat jautė potraukį artimon bičiulystėn su Dievu, betgi nutarė, jog čionai nebūsią užtektinai laiko tokiam žingsniui apsisvarstyti, todėl vėl grįžo Londonan prie advokato duonos. Jo tėvas — Airijos lordas kancleris (vyriausiasis teisėjas) — Edvardas Salivenas (Sullivan), motina — Elzbieta Beily (Baily). Jonas buvo gimęs 1861 gegužės 8 Dubline. Kadangi tėvas buvo protestantas, berniukas išauklėtas protestantiška dvasia. Tačiau jo motina — katalikė, užtat vaiką domino nuolatinės jos maldos. 1873 Jonas įstoja į Karališkąją Portoros mokyklą Eniskilene (Enniskillen Portora Royal School), kur mokėsi šešerius metus. Toliau perėjęs į Dublino Švč. Trejybės kolegiją, pasidarė klasikinių kalbų žinovu 1883. Paskui jo dėmesys nukrypo į teisę. Pradėjęs šias studijas Švč. Trejybės kolegijoje, 1885 per-

sikelia į Londoną — Linkolno advokatų korporacijon, kurią baigė 1888. Mokslo metais turėjo progų ir galimybių daug kur keliauti, ypač jam patikusi Graikija ir Mažoji Azija, todėl anuomet jis likęsis Graikijoje Atos vienuolyne. Kartą parkeliavęs iš Graikijos, nusprendė priimti motinos religiją ir 1896 gruodžio 21 Londone Farm gatvėje jėzuitų įkurtoje bažnyčioje jis tapo kataliku. Nuo šios akimirkos Jonas pradėjo visiškai kitaip vertinti gyvenimą: nors buvo dabitiškos išvaizdos jaunas advokatas, pradėjo paprastai rengtis ir skurdžiai gyventi. Išmėtė iš buto nereikalingus baldus, praretino drabužių spintą. Laisvalaikiais ėmė lankyti našlaičius ir ligonius, nunešdavo jiems dovanų, prasimanydavo aibes labdaringų darbų. Daug vienuolynų jis sušelpė savo aukomis. Praslinkus keliems mėnesiams po atsivertimo, ryžosi tapti kunigu. Iš pradžių buvo pasigviešęs tapti pranciškonu, bet keli jo pažįstami įtikino, jog jam tinkamiausia būti jėzuitu; užtat į Draugiją įstojo Airijoje, o naujokyną pradėjo 1900 rugsėjo 7 Taleibege (Tullabeg), kai sulaukė jau trisdešimt devynerių metų.

Įžadus davęs 1902 rugsėjo 8, Jonas 1902–1904 praleido Stouniherste (Stonyhurst) besigilindamas į filosofiją. Tada vėlei Dubline 1904–1907 Miltoun Parke (Milltown Park) mokėsi teologijos. Nors jis buvo amžiumi vyresnis, protingesnis ir labiau patyręs už jaunus jėzuitus, su kuriais kartu sėdėjo suole per tuos septynerius pasirengimo metus, niekados neriesdavo nosies ir net turėjo įprotį, save paniekinęs, labiau iškelti ir įvertinti kitus. Studijuodamas teologiją, jis kartas nuo karto apsilankydavo senelių prieglaudoje, kur maitindavo ir apžiūrėdavo nepagydomus. Toks apaštalavimo bruožas jam išliko svarbiausias per visus kunigystės metus. Miltoun Parke 1907 liepos 28 įšvęstas į kunigus, buvo išsiųstas į Klongouz Vudo (Clongowes Wood) mokyklą, kur ir praleido didžiumą kunigystės laiko. Čia jaunesniuosius berniukus mokė lotynų ir graikų k. ir, nors jis savęs nelaikė puikiu mokytoju, jaunuolius jis tiesiog sužavėdavo, kad daugelis jį pasirinkdavo savo nuodėmklausiu ar dvasios vadu.

T. Saliveno įtaka buvo jaučiama net ir už akademinės bendruomenės sienų, nes jis, žiūrėk, vis kur nors žygiuoja ar mina savo dviratį ten, kur kažkas serga ar prašo pagalbos. Nei tolimas kelias, nei prastas oras jam ne kliūtis: eidavo visur, kur tik būdavo reikalingas. Tikintieji, lanką Klongouzo jėzuitų bažnyčią, visuomet prašydavo aplankyti jų ligonius, nes kunigo maldos ir palaiminimai būdavo kur kas vaisingesni, nei gydytojo vizitai. Patyrę jo maldos galią, žmonės

pas jį plūste plūdo iš neapsakomo susižavėjimo. T. Salivenas, išties visiškai save pamiršęs, gyveno vien tam, kad kitus guostų ir mylėtų. Nors jo paties apdaras atrodė siaubingai sudėvėtas ir batai neišpasakytai sudilę, tačiau jis vaikščiojo švarus. Neturėjo netgi žiemą pirštinių. Batai gerokai prakiurę, bet sakydavęs, jog šalčio nejaučiąs. Saikingai valgydavo ir labai retai mėsos; nakčia miegodavo vos kelias valandas, — daugiausia laiko praleisdavo priešais Švč. Sakramentą. Tačiau griežtas tebūdavo vien sau, — kitiems ypač jautrus ir supratingas.

1919 T. Salivenas skiriamas į Ratfernhamo (Rathfernham) pilį susitelkimo ir jaunuolyno namų rektoriumi. Nūnai jo pareiga — vadovauti dvidešimties jaunų jėzuitų, vos tik išėjusių iš naujokyno ir besirengiančių studijuoti Dublino universitete, dvasiniam gyvenimui. Svarbiausias jo rūpestis — būti teisingam šiems jaunuoliams, — su jais elgdavosi nepaprastai maloniai, o kai laikas leisdavo, — apaštalaudavo kančia. Jis parašė moterų bendrijoms "Dvasios lavybas". 1924 grįžo į Klongouzą, iš kurio buvo išvažiavęs 1919. Čia tarp savo parapijiečių be atvangos dirbo kone lig pačios mirties.

1933 vasario 4 dėl ištinusios alkūnės turėjo kreiptis į gydytoją ir po kelių dienų buvo operuotas. Kai pasiliko ligoninėje atgauti jėgas, budinti slaugė pasakojo, kaip T. Salivenas, įsmeigęs akis į kryžių, melsdavosi. Vasario 17, kai atrodė, jog ligonio sveikata taisosi, priekinėje juosmens dalyje ligonis pajuto staigų nežmonišką skausmą. Gydytojas po apžiūros patarė kreiptis į chirurgą, kuris pasitaikė buvęs ligonio studentas Klongouze. Tasai nustatė, jog čia — vidurių užkietėjimas, be Dublino ligoninės apsieiti negalima. Tenai vakarop jis buvo operuotas. Rasta žarnaplėvės trombozė, ištikusi dėl gerokai sugangrenavusios plonosios žarnos. Operacija kur kas sumažino skausmą, bet gyvybės neišgelbėjo. Praleidęs dar dvi dienas maldoje, pirmadienį, vasario 19, apie vidurnaktį septyniasdešimt dvejų metų amžiaus T. Salivenas ramiai atidavė savo kančią ir visą gyvenimą Tam, kuris už jį kentėjo ir mirė. T. Saliveno laidotuvės įvyko Klongouze. Daugelis žmonių, atėjusių paskutinįsyk atiduoti jam pagarbos, glausdavo rožančius prie karsto ir iš duobės nešdavosi po saują žemių. T. Saliveno šūkis: padėti savo artimui — tarnauti Dievui, — atrodė, patiko Viešpačiui Dievui, kaip ir jo kuklus gyvenimas ir darbas. Dublino tikintieji ir nūnai prašo jo tarpininkauti pas Dievą. T. Jono Saliveno byla Romoje svarstoma.

Šventasis ROBERTAS SAUTVELIS
(Southwell)
1561–1595

Anglijos kankinys

TĖVAS ROBERTAS SAUTVELIS, Anglijos kankinys karalienės Elzbietos I viešpatavimo metais, vienas iš labiausiai pasižymėjusių tautos kankinių ir vienas iš geriausių poetų. Gimė pasiturinčioje šeimoje Hošeme, Norfolke (Horsham St. Faith, Norfolk). Kadangi visos mokymo įstaigos anuomet buvo protestantiškos, Robertas pasiųstas į Duės (Douai) Anglų kolegiją Prancūzijoje. Kiek laiko pasimokęs Klermonto (Clermont) kolegijoje Paryžiuje, kur jam įtakos padarė jėzuitas Tomas Darbišeris (Darbyshire). Netrukus po sėptynioliktųjų gimimo metinių Robertas Paryžiuje stojo į Draugiją, bet, deja, jam atsakyta — per jaunas. Pasiryžimas žūtbūt tapti jėzuitu nuvedė jį Romon. Čia įstoti pasisekė — 1578 spalio 7 pradėjo Šv. Andriaus (Sant' Andrea) naujokyną. Kiek laiko praleido Turnėje (Tournai), Belgijoje, kur davė tris įžadus 1580 spalio 18. Filosofijos ir teologijos mokėsi Romoje. Šventimus gavo 1584 vasarą ir tučtuojau paskiriamas rengiančios kunigus gimtajam kraštui Anglų kolegijos Romoje prefektu. Pagaliau jo maldos išklausytos — siunčiamas misijoms į Angliją. Jiedu kartu su T. Henriu Garnitu (Garnet) atsisveikino su Roma 1586 gegužės 8.

Abudu misionieriai, puikiausiai nutuokdami, jog uosto valdžia akylai stebi atvykstančius kunigus, išlipo iš laivo negyvenamoje pakrantėje liepos 17 ne taip toli nuo Fouksteno (Folkestone) ir kas sau nužygiavo į Londoną. T. Sautvelis buvo skirtas Londonui ir jo priemiesčiams, o T. Garnitas — centrinės Anglijos grafystėms. T. Sautvelio pirmasis kelionės taškas — Voks (Vaux) šeima. 1587 — antrasis punktas — grafienė Erendl (Arundel), kurios vyras seras Pilypas Hauerdas (Howard) už tikėjimą buvo įkalintas Tauerio (Tower) kalėjime. Londone T. Sautvelis padėdavo kunigams, kurie pasklisdavo po kraštą: jiems surasdavo apsistoti namus, patardavo, į kokias grafystes dera nukeliauti ir pas kuriuos žmones gali rasti prieglobstį. Sostinėje jis kartas nuo karto lankydavosi bent dešimtyje–dvylikoje kalėjimų, nere-

tai aptarnaudavo ir užmiesčio grafystes. Kai T. Garnitas tapo misijų galva ir apsibuvo Londone, T. Sautvelis galėjo ištrūkti į tolimesnes grafystes sakyti pamokslų ir teikti tikintiesiems sakramentų.

T. Garnitui sostinėje suorganizavus spaustuvę, T. Sautvelis padėdavo platinti slaptai išspausdintus katekizmus ir kitas religines knygas. Šitoji spaustuvė buvo vienintelis religinės literatūros šaltinis Anglijos katalikams. Kadangi T. Sautvelis grafienės Erendl buvo svetingai priimtas, jis parašė serui Pilypui užuojautos laišką, kurį vėliau išspausdino, pavadinęs "Paguodos laišku", turėdamas galvoje visus dėl tikėjimo kenčiančius kalinius. "Laiškas" — vienas iš geriausių karalienės Elzbietos laikų prozos kūrinių.

T. Sautvelio aktyvi pastoracija truko šešerius metus, per kuriuos tik per plauką kieksyk ištrūko iš kunigų persekiotojų nagų. Jo apaštalavimas nutrūko 1592 birželio mėn., kai buvo išduotas katalikės mergaitės Onos Belemi (Belamy), kurios šeimą kunigas pažinojo. Kadangi Ona atsisakė priimti protestantų tikybą, ji buvo įmesta į kalėjimą, kur, nelaimė, prarado tikėjimą ir, Ričardo Topklifo (Topcliffe), garsiojo kunigų persekiotojo paveikta, su juo susidėjo. Išlaisvinta iš kalėjimo, toji mergaitė namo grįžti pas tėvus atsisakė, o apsistojo Londone, Houberne (Holborn), ir sutiko su Topklifu bendradarbiauti. Žinodama, jog už kunigo išdavystę gausianti pinigų, pasistengė su T. Sautveliu tėvų namuose netoli Herou (Harrow), Aksendene (Uxendene), paskirti pasimatymą. Pagalvojęs, kad Ona sumanė priimti sakramentus, T. Sautvelis, nukakęs į Belemi namus 1592 birželio 25, jos laukė. Tačiau tąvakar Ona nerodė akių, užtat Topklifas su savo sėbrais apsupo namą. Išgirdęs kieme triukšmą, T. Sautvelis smuko į slaptąjį kambarį, kuriuo paprastai pasinaudodavo besisvečiuojantys kunigai. Tąvakar slaptavietė neišgelbėjo: Ona tiksliai policijai buvo nupasakojusi, kaip į ten nusigauti.

Sučiupęs auką, Topklifas neapsakomai džiūgavo — jis iš sučiuptojo tikėjosi išgauti visų Anglijoje dirbančių kunigų pavardes ir slaptavietes. Topklifas grandinėmis sukaustytą kunigą nusigabeno į savo būstinę netoli nuo Geithauzo (Gatehouse) kalėjimo į Vestminsterį (Westminster), kur jis turėjo asmeninę kankinimo kamerą. T. Sautvelis buvo jo karjeros viršūnė. Šėtoniškai jis ėmėsi laužyti kunigo sąnarius, pakabinęs už riešų, kad nesiektų kojomis žemės. Po kelių šitokios beširdiškos kankynės dienų Topklifas tesužinojo, kad sučiuptasis — jėzuitas kunigas, Anglijon atsiradęs sakyti pamokslų

apie katalikų tikėjimą, dėl kurio pasirengęs padėti galvą. Niekad iš Sautvelio lūpų Topklifas neišgirdo nė vienos pavardės. Kadangi, kaip buvo tikėtasi, tardytojas neišgirdo iš kunigo ničnieko, birželio 28 suimtasis nugabenamas į Geithauzą, kad būtų toliau kankinamas. Kaip mini pats T. Sautvelis, jis kankintas trylika kartų ir nėsyk iš jo nesužinota net menkiausios žinutės. Kadangi buvo toks drąsus, valdžia nusprendė ji patupdyti į vargšų kalėjimą — pasmerkti šalčiui, alkiui ir troškuliui.

Kaip tik vargšų kalėjime T. Sautvelį ir susirado aplankęs tėvas. Pamatęs savo sūnų, aptekusį kirminais, panašų į lavoną, pasiuntė karalienei prašymą: jei sūnus už ką nors nusikaltęs ir vertas mirties, tesiunčia myriop, bet jei nekaltas, tebūna laikomas taip, koks yra, — kaip tikras džentelmenas. Karalienės įsakymu T. Sautvelis perkeliamas į Tauerį, kur tėvas aprūpino būtiniausiais reikmenimis, T. Garnitas atsiuntė brevijoriaus tomelį, o grafienė perdavė šv. Bernardo pamokslus. Kalinimo ir slapstymosi metai T. Sautveliui buvo vaisingiausi — parašė daugybę poemų, kurios netrukus po jo nukirsdinimo buvo surinktos ir išleistos kaip "Šv. Petro skundas". Knyga ypač skaitoma katalikų.

Pustrečių metų Taueryje būdamas, rašė laiškus, priiminėdavo lankytojus. T. Sautvelis pasiuntė lordui Beliui (Burghley) laišką su prašymu: tebūna jo byla perduota teismui, teleidžia lankytojus arba tepaleidžia. Lordas jį perdavė teismui, todėl 1595 vasario 18 išgabenamas į Njugeito kalėjimą. Teismas įvyko Vestminsteryje 1595 vasario 20. Per teismą T. Sautvelis atvirai prisipažino esąs kunigas, atvykęs Anglijon aptarnauti tuos, kurie nori būti aprūpinti sakramentais, bet paneigė visa, kas buvo paistoma jį prisidėjus prie sąmokslo prieš karalienę. Kunigas vis dėlto nubaustas aukščiausia bausme. Vasario 21 rytą, kai buvo pranešta, jog tądien jis būsiąs pasiųstas myriop, kalėjimo prižiūrėtojui pasakęs, jog negalėjo sulaukti linksmesnės žinios. T. Sautvelis į Taiberno (Tyburn) kalėjimą buvo vežamas tris valandas. Su kilpa ant kaklo pastatytas po kartuvėmis, dar kalba aplinkui stovinčiai miniai, kad gerbtų karalienę, už kurios gerovę jis nuolatos meldžiasi. Vos tik ištarus paskutinius žodžius: "Į tavo rankas, Viešpatie, atiduodu savo sielą", vežimas pajuda, ir kankinys pakimba ant virvės, kuri nebuvo kaip dera užmegzta, todėl neužveržė kaklo. Tampomas mėšlungio, tabalavo, o surištomis rankomis vis tebesistengė padaryti kryžiaus ženklą. Nežinodamas, ką daryti, iš gailesčio budelis truk-

telėjo pasmerktajam už kojų, kad šitaip užbaigtų kančias. Netrukus galva buvo nukirsta ir pasmeigta ant tilto, o ketvirčiuoto kūno po dalį atsidūrė prie keturių miesto vartų. T. Sautvelis tuomet tebuvo vos trisdešimt ketverių metų.

Tėvas Robertas Sautvelis šv. Tėvo Pijaus XI buvo paskelbtas palaimintuoju 1929 gruodžio 15, o su kitais Anglijos kankiniais šventuoju — popiežiaus Pauliaus VI 1970 spalio 25. Jo šventė minima gruodžio 1 — tądien, kai Draugija švenčia 28 Anglijos ir Veilso kankinių šventę.

MALDA

VISAGALI, AMŽINASIS DIEVE, iš Anglijos ir Veilso pasirinkęs šventąjį Robertą Sautvelį su jo bičiuliais būti panašiais į Kristų, mirusį už pasaulio išgelbėjimą, išklausyk jų maldas, stiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos įkvėpei, laimink mus vienybės dovanomis. Prašome per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris, būdamas Dievas, su Tavimi ir Šventąja Dvasia gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis JOKŪBAS KARVALJIS
(Carvalho)
1578–1624

Japonijos kankinys

TĖVO JOKŪBO KARVALJO mirtis visiškai nepanaši į kitų Japonijos kankinių, paskelbtų 1867 palaimintaisiais, mirtį. Daugelis jų buvo kaitinami lėta ugnimi, o jis vasario vidury per šalčius ant upės kranto mirė nuo šalčio.

T. Karvaljis, gimęs 1578 Koimbroje (Coimbra), Portugalijoje, gimtojo miesto naujokynan įstojo 1594. Po šešerių metų išplaukęs iš Lisabonos, Indijoje, Gojoje (Goa) baigė filosofijos studijas. Vėliau nuvykęs į Makao (Macao), baigė teologiją ir 1609 įšventintas. Tais pačiais metais pasiekė Japoniją, kur rado gražiai tarpstančias ir ramiai gyvenančias krikščionių bendruomenes. Penkerius metus jis platino tikėjimą netoliese Mijako (Miyako), sostinės, be jokių trukdymų ir baimės. Tačiau toji ramybė baigėsi 1614, kai imperatorius Ijeiasas (Iyeyasu) po šešiolikos geranoriškos tolerancijos metų išleido raštą ištremti visus užsieniečius misionierius, uždaryti ar sunaikinti krikščionių bažnyčias. T. Karvaljis, kaip ir kiti — gal net daugiau nei šimtas jėzuitų — buvo ištremti į Makao. Per tą priverstinį tremties laiką jis su kitais Kočine (Cochin), Kinijoje, įkūrė japonų misijas. Kadangi jis paliko misijas Japonijoje, todėl į ten veržte veržėsi: slapčiomis 1616 ar 1617 atsirado vėlei Japonijoje ir gerokai padirbėjo netoliese Omuros (Omura). Netrukus prie jo prisijungė T. Jeronimas de Andželis (de Angelis), šiaurės Japonijoje ieškojęs prieglobsčio, nes iš pietų persekiotojai jį buvo išviję.

T. Karvaljis dirbo tarp šachtininkų — sidabro kasyklos buvo vos tik ką pradėtos — Ošu ir Deva (Oshu, Dewa) rajonuose. Atversti šachtų darbininkus buvo lengva, bet pernešti speigų šiaurės klimatą — sunku. Pastogės reikėjo ieškotis urvuose, daržinėse ar lūšnose. Nepaisydamas šiaurės orų ir didžiulių atstumų beieškant tuose rajonuose tikinčiųjų, jis džiaugėsi pamatęs, jog krikščionių gerokai padaugėję. 1620 jis nusigavo į pačias atšiauriausias Japonijos Jezos, Hokaido

(Yezo, Hokkaido) salas ir rugpjūčio 5 aukojo šv. Mišias Matsumėje (Matsumae), — pasak vietinių, čionai iš viso pirmąkart buvo atlaikytos pamaldos.

1625 Masamunėje (Masamune) Ošu princas, kuris anksčiau katalikų atžvilgiu buvo palankiai nusiteikęs, dabar tapo jų persekiotoju. Sekdamas žiauriu imperatoriaus pavyzdžiu, sostinės Sendajaus (Sendai) valdžiai įsakė medžioti visus krikščionis ir tuos, kurie neišsižadėjo tikėjimo, galabyti. T. Karvaljis buvo pasilikęs Mivake (Miwake) su Jonu Gotu, uoliu kataliku, švęsti Kalėdų ir Trijų Karalių. Tačiau išgirdęs Masamunės įsakymą, T. Karvaljis paliko Goto namus, kad bėdos nepadarytų šeimininkui. Tačiau per vėlai šitai susiprato. Du atkritėliai katalikai, sužinoję, kur T. Karvaljis apsistojęs, pranešė valdžiai, kuri pasiuntė būrį kareivių. Kaip tik prieš pasirodant persekiotojams, T. Karvaljis, su kokiu šešiasdešimt krikščionių sprukęs, giliame tarpeklyje ieškojo išsigelbėjimo. Nelaimei, sniege įspaustos pėdos kareiviams parodė, kurlink traukė pabėgėliai, ir taip persekiotojai užlipo ant kulnų. Dar nespėjus užpuolikams pasiteirauti, kuris čia bus kunigas, T. Karvaljis, paraginęs krikščionis kuo greičiau kas gali sprukti iš čia, pats nuėjo prie kareivių ir prisistatė esąs tas, kurio jie ieško. Į gaudytojų rankas pakliuvo dvylika, kiti — pabėgo. Šitai atsitiko 1624 sausio 7. Kol kareiviai kūrėsi laužą ir valgė, sučiuptieji stingo šaltame slėnyje. Pasistiprinę kareiviai savo aukas septynias dienas ginė į Sendajų, o kai du suimtieji krikščionys nebeįstengė paeiti su grupe, šiems nukirto galvas, o kūnus sukapojo į gabaliukus. Grupei pasiekus miestą, belaisviai buvo varomi gatvėmis. Į kalėjimą įmesti, jie ten išbuvo keturias savaites ir nieko negavo valgyti, tik saujelę kitą virtų ryžių, kad nenumirtų.

Vasario 18 atėjo paskutinis išmėginimas. Ne per toli už tvirtovės tekėjo Hirosė (Hirose), srauni ledu apsiklojusi upė. Ant šios upės krantų buvo išvestas krikščionių dešimtukas. Į kelių pėdų gylio keturkampę duobę kankintojai pripylė ledinio upės vandens, o kaliniai, lig paskutinio siūlo išrengti, nuogi suvaromi į tą vandenį. Ledinis vanduo tesiekė kelius, todėl, japonų papročiu, suimtieji turėjo klauptis ir vėl keltis, kol visiškai sustiro, o lauke dar galando žvarbus šiaurys. Šitaip jie klupinėjo tris valandas, kol visiškai sustingo, tada jau kankintojai liovėsi ir pasiūlė laisvę, jei atsižadėsią tikėjimo. Tik tokio neatsirado ir, vėl grįžus į tvirtovę, du mirė. Vasario 22 kančios vėl prasidėjo. T. Karvaljis su septyniais savo bičiuliais ledinėje duobėje

klaupėsi ir vėl kėlėsi valanda po valandos. Vakarop įsismarkavo vėjas, pradėjo pustyti. Vienas po kito kunigo bičiuliai atsisveikino su pasauliu, ligi vėlyvos nakties išsikankino tik pats T. Karvaljis. Jo balsas, vis garsiai kartojantis maldas, ėmė silpti. Pačioje pabaigoje teįstengė ištarti vien tik Jėzaus ir Marijos vardus. Taip ir mirė ledinio vandens duobėje, kur kareiviai jį paliko stingti. Po dviejų dienų atėję krikščionys jį palaidojo.

Kadangi trūko žinių apie T. Karvaljo bičiulių kankinystę, jie nepakliuvo į tą sąrašą kankinių, kuriuos šv. Tėvas Pijus IX paskelbė palaimintaisiais 1867 liepos 7. T. Karvaljo šventė minima su kitais trisdešimt trimis Japonijos kankiniais vasario 4.

MALDA

VISAGALI DIEVE, šis Tavo palaimintojo kankinio Jokūbo Karvaljo prisiminimas teatneša mums džiaugsmo. Prašome per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris, būdamas Dievas, su Tavimi ir Šv. Dvasia gyvena ir viešpatauja per amžius.

Garbingasis PRANCIŠKUS NEVILIS
(Nevill)
1595–1679

TĖVO PRANCIŠKAUS NEVILIO tikroji pavardė buvo Kotonas (Cotton). Gimė Hempšaire (Hampshire) 1595. Dvidešimt vienerių metų stojo į Anglijos jėzuitų naujokyną Votene (Watten), Flandrijoje. Baigęs mokslus ir įšventintas į kunigus, jis 1632 siunčiamas dirbti į Angliją. Per keturiasdešimt septynerius metus šiame krašte jis ėjo įvairias pareigas, kai kuriuose rajonuose buvo net vyresniuoju. Tačiau bene svarbiausioji jo veiklos vieta — pietų Veilsas (Wales). Iš prigimties malonus, todėl visi, kas tik su juo susidurdavo, pripažindavo nepaprastą jo asmens ir gyvenimo šventumą. Per savo apaštalavimo laiką jis daugelsyk išsisuko iš persekiotojų pinklių, betgi galų gale suimtas tuo metu, kai jėzuitai pradėti persekioti už tariamąjį dalyvavimą sąmoksle prieš karalių Karolį II. Šis sąmokslas, prasimanytas anglikonų renegato Tito Outso (Oates), tykojusio progos atsikeršyti Jėzaus Draugijai. 1679 vasario mėn., kai Nevilis plaukė į vieno kilmingo Stafordo (Stafford) kataliko namus, kažkokio persimetėlio kataliko buvo išduotas. Persekiotojams atvykus jo suimti, T. Nevilis pasislėpė ant aukšto, tik kratikai ryžosi taip išnaršyti visą namą, kol pagaliau išties surado. Iš neapykantos įtūžę kareiviai stūmė senelį kunigą nuo laiptų žemyn. Paskui ketino jį gabentis į Stafordo kalėjimą, bet kai aštuoniasdešimt ketverių metų T. Nevilis buvo mėginamas vestis, šis ant dviejų vyriškių rankų apalpo. Pabūgę, kad kalinys gali mirti pakeliui, kareiviai nunešė aukštyn laiptais į kambarį. Tada po kelių dienų nuo tokio žiauraus sukrėtimo šventasis T. Nevilis ramiai nukeliavo pas Viešpatį. Garbinguoju 1886 jį paskelbė šv. Tėvas Leonas XIII.

Dievo Tarnas RIČARDAS FRIDLIS
(Friedl)
1847–1917

TĖVAS RIČARDAS FRIDLIS, gimęs 1847 rugsėjo 16 Splite (Split), Dalmatijoje (Jugoslavija), antrasis iš penkių vaikų. 1852 šeima išvažiuoja į Dubrovniką (Ragusa, Dubrovnik) ir tenai berniukas, sulaukęs devynerių metų, įstoja į jėzuitų mokyklą. Kitąmet jis tapo M. Marijos sodalicijos nariu. Šeimai grįžus atgal į Dubrovniką 1859, Ričardas toliau mokėsi valstybinėje gimnazijoje. Po 1862 spalio dvasinio susitelkimo jis nusprendžia stoti į Jėzaus Draugiją, tad lapkričio 5 atsisveikinęs su gimtuoju miestu, už penkių dienų atsiduria Veronoje, Italijoje. Vos tik į ten nuvažiavęs, parašo savo tėvams laišką: čionai jis esąs toks laimingas, jog atgalinį adresą užrašo "Rojus".

1864 lapkričio 13 davęs įžadus, — tuomet jis buvo septyniolikmetis jaunuolis, — pradėjo humanitarinių mokslų studijas. Dėl augančio revoliucinio italų nepriklausomybės judėjimo jėzuitai 1866 liepos mėn. iš Veronos išsikelia į Feldkirchą (Feldkirch) Austrijon. Per metines rekolekcijas 1869 nuo rugsėjo 24 iki spalio 2 jis gavo Jėzaus kryžiaus reikšmės nuostabų vidinį apšvietimą, kurį paskui mąstys visą gyvenimą. 1869 spalio 5 išvažiuoja į Bresanonę (Bressanone) — į šiaurės Italijos Alpes, kur jis šešerius metus dėstė, o paskui pats studijavo teologiją, bet 1876, kai kolegija buvo uždaryta, atsidūrė Lavalyje (Laval), Prancūzijoje, baigti studijų. T. Ričardas šventimus gavo 1877 rugsėjo 9.

T. Fridlis troško važiuoti į misijas ir galų gale gavo žodį, kad jam būsią leista vykti Indijon. Norėdamas kuo geriau pasirengti tam naujam apaštalavimo darbui, jis 1878 kelis mėnesius praleido Londone, kad geriau pramoktų anglų k. Tačiau, prieš išvykdamas į Rytus, pirma turėjo atlikti trimetį ir šitaip pakliuvo Prancūzijon į Parė le Monialį (Paray le Monial), kur trimečio vadovu buvo šventasis T. Paulius Žinjakas (Ginhac). T. Fridlis šiuos Parė vienuolyne išbūtus mėnesius vertino taip, kaip anąsyk tą laiką, kai gavo Jėzaus kryžiaus reikšmės aiškesnį supratimą ir tikrąjį maldos vertės pajutimą. Pasibaigus trimečiui, jis nusiminė, jog Indija — ne jam. Užuot misijų,

1879 vyresnieji jį paskiria netoli Lavalio esančio naujokyno vadovo padėjėju. 1880 birželio mėn. Prancūzijos vyriausybė šiems Ozalėje (Aux Alleux) gyvenantiems jėzuitų naujokams tremtiniams įsako išsinešdinti, todėl liepos 3 T. Fridlis, su naujokais išplaukęs į Ispaniją, po dešimties dienų atsidūrė Valensijoje (Valencia). Tačiau Ispanijos žemėje T. Fridlis neilgai viešėjo. Vos tik atsikrausčius į čia, jam liepta vykti į Zaros (Zara) seminariją Jugoslavijon. Septynerius metus pasišventė ne tik dėstytojo darbui ir seminarijos vadovavimui, bet ir veikliam kalniečių tėvynainių dvasiniam auklėjimui. 1887 rugsėjo mėn. T. Fridlis paskiriamas Portorės (Portoré), Kraljevicoje (Kraljevica) naujokyno vadovu, — šioje provincijoje naujokynas buvo įkurtas nuo 1883. Nuo šio paskyrimo T. Fridlis pradėjo sunkų, trisdešimtį metų trukusį, vadovo darbą — buvo įpareigotas kitus vesti prie Dievo. Naujokyną 1894 rugsėjo mėn. perkėlus į Soresiną (Soresino), netoli Kremonos (Cremona), Italijon, T. Fridlis tapo jo rektoriumi. Kadangi jis buvo toks žmogus, kuriam malda turėjo didžiulės reikšmės, savo įstaigos bendradarbiams kalbėjo, kaip jis manąs čia tvarkytis: "Gerbiamieji Tėvai, aš meldžiuos, nepaprastai daug meldžiuos, mat tikiu, jog geriausias vadovavimo kelias — malda".

Sėkmingai pabuvęs Soresino rektoriumi, 1896 spalio mėn. T. Fridlis skiriamas Vaneto (Vaneto) provincijos Jėzaus Draugijos provincijolu. Vos tik užėmęs šias pareigas, jis į Soresino naujokyną, kurį ką tik paliko, parašo nuoširdų laišką, kur trumpai išdėsto, koks turėtų būti religinis gyvenimas: "Būkite laimingi Viešpatyje, o šitaip gyvendami, neatsakykite jokios aukos Viešpačiui. Nesvarbu, ko iš jūsų pageidautų, vykdykite tai laimingi". Sėkmingai išbuvęs savo laiką provincijos jėzuitų galva, T. Fridlis 1899 gegužės mėn. skiriamas Torino provincijolu. O kai tie metai prabėgo, 1903 gruodžio mėn. jis jau Torino provincijoje, Aviljanoje (Avigliana), naujokyno rektorius ir vadovas. 1905 spalio mėn. T. Fridlis Milano trimečio vadovas ir rektorius, o vėliau 1907 pasiųstas į Florenciją. Tiktai I pasaulinis karas 1916 sutrukdė jo darbus.

T. Fridliui likus Florencijoje, jau septyniasdešimtmečiui, į dešinę kojį įsimeta vėžys. Nors 1917 vasario 10 susirgo, bet kitąryt galėjo aukoti Mišias, kurios ir buvo paskutinės. Ligonį prižiūrintis gydytojas pasakęs, jog nesą jokios vilties pasveikti. Išgirdęs tokį nuosprendį, T. Fridlis, visados pasišventęs Dievo valiai, pakėlė į dangų akis, paskui nuleidęs tarė: "Tebūnie Viešpaties valia". 1917 vasario 27 apie vidu-

dienį jo alsavimas ypatingai pasunkėjo ir, iš lėto nuleidęs ant dešiniojo peties galvą, kunigas nuėjo atsiimti atlyginimo už sąžiningai praleistą gyvenimą. Rami mirtis patvirtino dažnai jo kartotą posakį: "Mirties akimirką man paguoda bus nuolatinės mano gyvenimo aukos ir kankinystės prisiminimas, nes aš daugelsyk esu kilnotas".

1930 T. Ričardo Fridlio palaikai perkelti Florencijon į Gerojo Ganytojo bažnyčią, o jo byla Romoje pradėta 1943 gruodžio 10.

vasario 27

Palaimintasis RODŽERAS FILKOKAS
(Filcock)
1570–1601
Anglijos kankinys

TĖVAS RODŽERAS FILKOKAS gimė Sendviče, Kente (Sandwich, Kent). Studijavo Reimso (Rheims) Anglų kolegijoje 1588 — buvo vienas iš pirmųjų studentų, kurie 1590 išvyko Ispanijon į Valjadolido (Valladolid) seminariją. Kunigystės šventimus gavo apie 1597. Jam besirengiant stoti Ispanijoje į Draugiją, buvo paskatintas bandomajam laikotarpiui išmėginti Anglijos karalienės Elzbietos antikatalikiškąjį valdymą, bet grįžo atgal. Apsistojęs Bilbajuje (Bilbao), Ispanijoje, 1597 gruodžio mėn., netrukus atsidūrė Kalėje (Calais). Laivas, kuriuo jis plaukė, nurimus vėjui, vos įsukęs į uostą, sustojo. Kitą rytą vienas iš olandų laivų užblokavo uostą todėl, kad ryžosi persekioti ispanų laivą. Nenorėdami, kad būtų sučiupti, daugelis keleivių, iššokę iš laivo, nuplaukė į krantą. Tačiau T. Filkokas buvo sugautas. Vėliau Anglijoje, Kento pakrantėje, jam pasiseka pasprukti ir išsilaipinti, kur jis, prisidengęs Arturo (Arthur) pavarde, pradėjo eiti kunigo pareigas. Noras tapti jėzuitu niekada neišblėso, — jis parašo Vyresniajam —

T. Henrikui Garnitui (Garnet), kad jį priimtų į Draugiją. 1600 jo prašymas patenkinamas kaip tik tada, kai, besirengiant vykti Flandrijon, buvo sulaikytas ir įkalintas Njugeito (Newgate) kalėjime Londone.

T. Filkokas buvo teisiamas 1601 vasario 23. Apkaltinus esant kunigu, jam nereikėjo nei prisipažinti, nei paneigti, nes jis reikalavo liudininkų ir kad byla būtų atidėta. Tik į jo pageidavimus neatsižvelgta. Vasario 26 grąžintas į teismą ir, išgirdęs nuosprendį, pareiškė, jog tokios pavardės, paminėtos kaltinime, jis niekados neturėjęs, todėl teismas jo tąsyk nejudino. Be to, jis reikalavo, kad teisme nebūtų prisiekusiųjų dėl to, kad jis nenorįs nuosprendžio, kuris, jo supratimu, turėtų būti priimtas prisiekusiųjų sąžinės vardan. Nepaisant T. Filkoko prašymo, nuosprendis liko toks pat ir, nors prieš jį nebuvo jokių įkalčių, teisėjas kreipęsis į prisiekusiuosius, kad šie pripažintų teisiamąjį kaltu, o šitie klusniai atliko visa, ko buvo reikalauta: šitaip T. Filkokas nubaustas aukščiausia bausme — pakarti.

Kalėjime T. Filkokas sėdėjo kartu su T. Morkum Bakvortu (Barkworth), benediktinu, su kuriuo jie kartu Valjadolide buvo studentais, o čia abudu pasiųsti myriop. Vasario 27 abiem buvo įvykdyta mirties bausmė. Abu kunigai buvo atgabenti į Taiberną (Tyburn), kaip tik netrukus po to, kai čia buvo pakarta Ona Lain (Line), neseniai vienąsyk išgelbėjusi T. Pranciškaus Peižo (Page) gyvybę ir kuri buvo T. Filkoko penitentė. Priešais save išvydęs kartuves, T. Bakvortas užtraukė lotyniškai psalmę "Štai Viešpaties diena atėjo", o T. Filkokas jam pritarė priegiesmiu "Leisk mums atėjus pasidžiaugti".

T. Filkokas turėjo žiūrėti, kaip kariamas ir kankinamas jo bičiulis, bet tas šiurpusis reginys dar labiau jį sustiprino mielai mirti už Kristų. Atėjus metui galvą kišti į kilpą, šerifas dar bandė jį kalbinti, kad prisipažintų kaltas, bet kunigas griežtai atsisakė. Užuot prašęs pasigailėti, prisipažino, jog "esąs katalikas, dvasininkas ir Jėzaus Draugijos narys". Minutėlę pasimeldus, vežimas pajudėjo, ir auka jau pakibo ant virvės, kuri buvo nupjauta, galva nukirsdinta, viduriai išplėšti, o kūnas — ketvirčiuotas.

T. Rodžeras Filkokas 1987 lapkričio 22 šv. Tėvo Jono Pauliaus II paskelbtas palaimintuoju, o jo šventė jėzuitų bendruomenės švenčiama gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, iš Anglijos ir Veilso pasirinkęs palaimintąjį Rodžerą Filkoką su jo bičiuliais būti panašiais į Kristų, mirusį už pasaulio išgelbėjimą, išklausyk jų maldų, stiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos įkvėpei, laimink mus vienybės dovanomis. Prašome per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris, būdamas Dievas, su Tavimi ir Šventąja Dvasia gyvena ir viešpatauja per amžius.

kovo 2

Šventasis NIKALOJUS OUVENAS
(Owen)
?–1606

Anglijos kankinys

BROLIS NIKALOJUS OUVENAS yra įsidėmėtinas tarp XVI–XVII a. Anglijos kankinių. Jis mūrininkas ir dailidė, labai sėkmingai savo amatą išnaudojo persekiojamos Bažnyčios labui. Savo išradingumu šimtus kunigų išgelbėjo nuo kilpos, — jo gudrumas padėjo surasti jiems prieglobstį nuo persekiotojų. Nikalojus gimė Oksforde, tiksliai nežinia kada. Jo tėvas Valteris (Walter) buvo dailidė, tad sūnus mokslus ėjo budrios tėvo akies stebimas. Iš trijų brolių du tapo kunigais, o trečiasis — pogrindinės katalikų spaustuvės darbininku. Pirmąkart Nikalojus su jėzuitais susidūrė 1580–1581 metais, kai buvo T. Edmundo Kempijono (Campion) tarnu. Šeimininką nukankinus, Nikalojus nesiliauja kalbėjęs, kad T. Kempijonas nekaltas, todėl 1582 Ouvenas suimamas, bet netrukus vėl paleidžiamas.

Kai apie 1587 Londone jėzuitų vyresnysis T. Henrikas Garnitas (Garnet) sumanė įkurti spaustuvę, patarimo kreipėsi į Nikalojaus brolį

— spaustuvininką Henriką Ouveną. Šitaip per Henriką Nikalojus galėjo bendrauti su T. Garnitu ir jam padėti. Kunigų persekiojimo laikais Nikalojus buvo laikomas T. Garnito patikėtiniu ir visų dėl neapsakomai mažo ūgio vadinamas mažuoju Jonu.

T. Garnitas, pasitelkęs Nikalojų, Anglijoje daugelyje palėpių įrengė kunigams slaptavietes. Tikrai nežinia, kada Nikalojus ėmė rengti tas slaptąsias vietas, bet maždaug apie 1580 metus, kai susipažino su T. Kempijonu, o gal ir 1587, kai susidūrė su T. Garnitu. Dienomis jis visados dirbdavo viešai lauke ar namo viduje, kad tarnai laikytų jį samdomu mūrininku. Tačiau vakarais ir naktimis kasdavosi giliai į žemes ar trupindavo storas mūro sienas. Kad išlaikytų paslaptį, visados dirbdavo vienas ir tiktai su namų šeimininku težinodavo, kur įrengta slėptuvė. Didesnėse palėpėse, kuriosna pasitarti susirinkdavo kunigai, išsitekdavo nuo šešių ligi dešimties žmonių. Dažnai norėdami apgauti persekiotojus, netgi šiose slėptuvėse jie palikdavo tariamąsias netikras angas. Šitaip vienų vienas betampydamas didžiulius akmenis ir sunkias sijas, jis gavo trūkį. Kartą, kai arklys atsistojęs piestu užgriuvo, Nikalojui įlaužė kojas, ir jis ėmė šlubčioti.

Laiške į Romą T. Garnitas 1588 yra parašęs, jog dailidė, kurio pavardės nenurodyta, galėtų netrukus stoti į Draugiją. Jei šis dailidė buvęs Nikalojus, jis apytikriai po 1588 galėjęs tapti jėzuitu. Savaime suprantama, kad čia jam negalėjo būti jokio formalaus naujokyno, bet savo religinį išprusimą jis galėjęs gauti artimai bendraudamas su savo Vyresniuoju.

1594 balandžio 23 brolis Ouvenas Londone pagelbėjo T. Jonui Žerardui (Gerard), ir čionai abudu buvo suimti ir įkalinti Kauntės (Counter) kalėjime. Brolis Ouvenas anuomet dar nebuvo žinomas kaip slėptuvių statytojas, o laikomas smulkia žuvele nepaklusniųjų katalikų vandenyne. Užtat jis buvo paleistas ir vėl grįžo prie savo išradingų darbų, kai kažin koks džentelmenas už jį sumokėjo išpirką. Nėra žinių, kiek brolis Ouvenas yra išmūrijęs slėptuvių, — kelios iš XVI a. slaptaviečių ligi šių dienų dar išlikusios, bet didžiuma sunaikinta. Net jis pats turėjo prisiglausti vienoje iš savo įrengtųjų slėptuvių, kai vyriausybė susekė vadinamąjį Parako sąmokslą (Gunpowder Plot). Kadangi karalius Jokūbas I ketino palengvinti persekiojamų katalikų likimą, keli tūžmingi sąmokslininkai 1605 lapkričio 5, karaliaus apsilankymo parlamente proga, rengėsi pastatą susprogdinti. Sąmokslą susekus, rengėjai buvo suimti, bet ypatingai prieš jėzuitus nusistačiusi

vyriausybė iš paskutiniųjų stengėsi į bylą įpainioti Draugijos Vyresnįjį. Užtat lapkričio 24 brolis Ouvenas su T. Garnitu žygiavo į Hinlipo (Hinlip) salę greta Vusterio (Worcester), kur buvo apsistojęs T. Edvardas Ouldkornė (Oldcorne), kad čia pratūnotų pavojingąjį metą. Ši vieta buvo ypatingai patogi slėptuvė, — turėjo nemaža landynių, iš kurių daugelis buvo brolio Ouveno rankomis surėsta. Kažkoks išdavikas Vusteršerio (Worcestershire) policijai buvo įskundęs, jog būtina apieškoti Hinlipo salę, — čia pasislėpęs T. Ouldkornė, o, ko gera, ir T. Garnitas. Su daugiau nei šimtine kareivių atsidanginęs, šerifas 1606 sausio 20 kuo rūpestingiausiai ėmė griozti apylinkę. Kai tėvai — Ouldkornė su Garnitu — įsitaisė vienoje slėptuvėje, broliai — Ouvenas su Ralfu Ešlėjum (Ashley) — susirado kitą. Nelaimei, brolių slėptuvėje nebuvo maisto atsargų, todėl ketvirtąją paieškų dieną — sausio 23 — išbadėję broliai buvo priversti iš savo slėpynių pasirodyti. Jiedu norėjo dėtis kunigais, — pabūti savotišku masalu, — kad persekiotojai liautųsi ieškoję. Vis dėlto tarp tų medžioklių atsirado vienas gudreivą, atpažinęs, jog šiedu nėra dvasininkai, todėl broliai buvo įmesti į daboklę, ir gaudynių įkarštis truko ligi sausio 27, kol abudu kunigai, — visiškai nusilpę ir ligoniai, — buvo užtikti. Per aštuonias atidžios paieškos dienas šerifas čionai surado daugiau nei trylika slėptuvių.

Keturi jėzuitai buvo nugabenti į Vusterio, o vėliau į Londono kalėjimą, bet tenai nepasisekus ničnieko iš jų daugiau išpešti kaip per pirminį tardymą, visi nuvežti į Tauerį (Tower) kankinimams. Karaliaus pakalikai žinojo, kad jie pagaliau užtiko Garnito vyrus vienoje garsiausių slaptaviečių, iš kur kunigai sklido po visą Angliją. Jie suprato, kad jei kankinimais priverstų kunigus išduoti, — šitaip sunaikintų visos Anglijos pogrindinę Bažnyčią. Nors ano meto papročiai nebeleido kankinti tų, kurie turi trūkį, visgi brolis Ouvenas tapo auka. Pasiguldęs ant kankinimo suolo, budelis jį pagret kelias dienas išlaikydavo suveržęs rankas, nežmoniškai kankindamas nuo penkių iki septynių valandų. Brolio Ouveno tyla dar labiau siutindavo budelius, užtat jam, kad dar labiau pasunkintų kančias, užslogindavo ant kojų švarsčius. Per šias neišpasakytai žiaurias kančias brolis Ouvenas teištardavo tik Jėzaus ir Marijos vardus ir, nors daugiau žinių troško kankintojai, ničnieko iš jo lūpų daugiau neišsprūdo. Kankinimai buvo tokie baisūs, kad kovo 1, pakabinus ant sienos, jam trūko pilvo ertmė ir išsivertė žarnos. Nutvilkintas nenusakomo skausmo, brolis

kovo 2 ankstyvą rytą atidavė savo nuskaidrintą sielą Viešpačiui. Nors kankintojas viršijo leistinas kankinimo ribas ir šitaip pasiuntė brolį myriop, bet jis iš baimės paleido gandą, kad Garnito bendras, brolis Ouvenas, pats nusižudęs.

Brolis Nikalojus Ouvenas, vienas iš didžiausių Anglijos kankinių, palaimintuoju buvo paskelbtas šv. Tėvo Pijaus XI, o šventuoju — popiežiaus Pauliaus VI — 1970 spalio 25. Jėzuitai šią šventę mini kartu su kitais dvidešimt septyniais, kurie mirė kankinio mirtimi Anglijoje ir Veilse, gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, iš Anglijos ir Veilso pasirinkęs šventąjį Nikalojų Ouveną su jo bičiuliais būti panašiais į Kristų, mirusį už pasaulio išgelbėjimą, išklausyk jų maldų, stiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos įkvėpei, laimink mus vienybės dovanomis. Prašome per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris, būdamas Dievas, su Tavimi ir Šventąja Dvasia gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas GONSALVAS SILVEIRA
(Silveira)
1526–1561

Monomotapos kankinys

TĖVAS GONSALVAS SILVEIRA — pirmasis Jėzaus Draugijos kankinys Afrikos žemyne.. Gimęs Almeirime (Almeirim), netoli Lisabonos (Lisbon), Portugalijoje, 1526 vasario 23, dešimtasis grafo Sorteljos (Sortelha) sūnus, todėl auklėtas karališkojo dvaro tarnybai. Pradinius mokslus ėjo Koimbroje (Coimbra), — Nikalojus studentu tenai buvo tuomet, kai T. Simonas Rodrigezas (Rodriguez), su savo bendraminčiais jėzuitais atsikraustęs į miestą, kūrė kolegiją. Po pažinties su šia Draugija Gonsalvas į ją įstoja 1543 birželio 9.

Baigusį mokslus ir gavusį kunigystės šventimus, T. Ignacas Lojola T. Silveirą paskiria pirmuoju Lisabonos jėzuitų namų Vyresniuoju, kad puoselėtų ir prižiūrėtų augančią Portugalijoje Draugiją. Susipažinęs su T. Pranciškaus Ksavero gyvenimu, T. Silveira panūdo žengti pramintais jo takais ir, nors sėkmingai dirbo Lisabonoje, — garsėjo kaip puikus pamokslininkas, — troško Kristaus pasiuntinybę nešti į svečias šalis ir mirti kankinio mirtimi — gauti šios pasiuntinybės atlygį. Kartą, šnekėdamas apie minėtą troškimą su bičiuliu, prasitarė: "Nešiu Evangeliją per jūras ir tenai praliesiu savo kraują už Jėzų Kristų, ir niekados mano vardas tenebūna įrašytas į garbingus Bažnyčios palaimintųjų sąrašus". Portugaliją pasiekus žiniai apie Pranciškaus Ksavero mirtį, T. Silveira 1555 sausio 1 parašė T. Ignacui į Romą laišką apie šį liūdną įvykį. Kadangi Pranciškus Ksaveras anuomet buvo Indijos provincijolas, 1556 T. Ignacas paskiria T. Silveirą Indijos Vyresniuoju.

Indijoje T. Silveira misijas labai sumaniai tvarkė: per trumpą jo buvimą provincijolu apaštalavimas klestėjo: vien tik Gojoje jėzuitai atvertė į krikščionių tikėjimą 7.000 čiabuvių. 1559 baigęs šias pareigas, T. Silveira 1560 pradeda naują veiklos barą. Vietinis Mozambiko princas vienoje pietų Afrikos karalystėje apsikrikštijo, užtat pageidavo, kad ir visa jo tauta priimtų krikščionybę. Šiuo tikslu parašo Gojoje esančiam jėzuitų provincijolui laišką — prašo atsiųsti jiems misio-

nierių. Tokiam darbui 1560 kovo 11 siunčiamas T. Silveira su dviem pagalbininkais, kurie ir nuvyko į Mozambiką. Jie nuplaukė į pietus — į Inambonę (Inhambone), kur skleidė tikėjimą šalies gilumoje link Otongvės (Otongwe), — per septynias savaites jie atvertė karalių, visą jo dvarą su 400 kitų gyventojų. Palikęs savo padėjėjus darbuotis Otongvėje, T. Silveira suka šiaurėn į Monomotapos sostinę Zimbabvę (Zimbabwe) ant Zambezės upės kranto apie 100 mylių į žiemius nuo dabartinio Rodezijos miesto Salisberio.

Monomotapoje T. Silveira, įsigijęs "aukso karaliaus" pasitikėjimą, po tam tikrų pasirengimų jį apkrikštijo su 300 tautiečių. Tačiau kurie ne kurie musulmonai pirkliai, pabūgę, kad portugalai gali iš jų pasiglemžti prekybą, karaliui pritauškė keisčiausių dalykų, kaip antai: T. Silveira esąs burtininkas, Portugalijos šnipas, kad verteivos užgrobsią jo kraštą ir kt. Nors tik prieš savaitę kitą karalius buvo priėmęs krikščionybę, nelaimei, patikėjo šiomis paskalomis ir įsakė nedelsiant misionierių nugalabyti.

T. Silveira, atrodo, tiesiog nujautė artėjančią mirtį — 1561 kovo 15 — visam penkiasdešimties atsivertėlių būriui įsakė tučtuojau krikštytis. Jis šiuos naujakrikštus aprūpino krikšto sakramentu, pamokė, kad reikia būti Kristaus mokslui ištikimiems. Vakarop jis suklupo prieš kryžių maldai. Šįkart meldėsi ilgiau nei paprastai, — mat laukė kankintojų. Pagaliau aštuonetas vietinių vogčiomis prisėlino prie maldoje paskendusio T. Silveiros ir pamatę, kad šisai vienišas ir beginklis, iškart šokę nužudė, o kūną įmetė į gretimą ežerą. Šio misionieriaus mirtimi jėzuitų veikla Monomotapoje baigėsi.

Po trijų šimtų keturiasdešimt ketverių metų — 1905 — nuo T. Gonsalvo Silveiros mirties jo kankinystė pripažinta oficialiai ir pradėta byla.

Dievo Tarnas EUZEBIJUS PRANCIŠKUS KINO
(Kino)
1645–1711

TĖVAS EUZEBIJUS KINO (itališkai Chino) — tyrinėtojas ir kartografas, miestų ir miestelių įkūrėjas, misionierius ir bažnyčių statytojas. Jo veikla pietų Arizonoje buvo tokio plataus masto, kad jo biustas JAV Kongreso rūmuose atsidūrė kaip vieno iš įžymiausių asmenų skulptūrų galerijoje.

Euzebijus gimė šiaurės Italijoje netoli Trento (Trent), Senjo (Segno) kaimelyje. Kadangi 1645 rugpjūčio 10 pakrikštytas, tad ši diena galėjo būti ir jo gimimo diena, o gal šiek tiek dar anksčiau. Studijavo Trento jėzuitų kolegijoje ir laimėjo stipendiją lankyti Halės (Hall) universitetą netoli Insbruko (Innsbruck), Austrijoje. Šiais studijų metais, apytikriai 1663, sunkiai susirgęs, pasižadėjo Dievui, jei pasveiktų, taptų jėzuitu ir savo gyvenimą, kaip Pranciškus Ksaveras, pašvęstų užsienio misijoms. Gydytojo nuostabai, Euzebijus pasveiko ir Dievo gerumo ženklan prie savo įprastinio vardo prisidūrė Pranciškų. Į Draugiją Euzebijus įstojo Landsberge (Landsberg), Bavarijoje 1665 lapkričio 20, o po dvejų naujokyno metų išvažiavo į Ingolštatą (Ingolstadt), kur trejus metus mokėsi filosofijos ir kitų mokslų. 1670 grįžęs į Halę, dėstė literatūrą, o nuo 1673 — Ingolštate mokėsi teologijos. Rengdamasis kunigystei, jis taip pat dėsto savo bendradarbiams matematiką, o paskui Friburgo (Freiburg) universitete toliau gilinasi į savo specialybę. Euzebijus buvo toks geras matematikas, kad 1676 Bavarijos kunigaikštis jam siūlė profesoriaus vietą Ingolštate, bet šį viliojo misijos. Kelissyk prašėsi Generolo išleidžiamas Kinijon ar kurion kiton šalin.

1677 birželio 12 T. Kino Eichštete įšventintas kunigu, o paskutiniaisiais jėzuito pasirengimo metais — per trimetį — T. Generolas išsiuntė jį su kitu jėzuitu: vieną paskyrė į Kiniją, kitą — į Meksiką, bet tiksliai nenurodė, kam į kurią šalį. Misionieriai traukė burtus, — T. Kino kliuvo Meksika. Su aštuoniolika kitų jėzuitų 1678 birželio 12 iš Genujos (Genoa) jis išplaukė į Ispaniją, bet tuomet, kai jie atsirado Kadise (Cádiz), laivynas į Naująjį pasaulį jau buvo išplaukęs.

Dvejus metus išlaukę, misionieriai tiktai 1680 liepos 7 teišplaukė. Tačiau dar neišsikapstęs iš uosto, laivas užstrigo ant seklumos, tad keleiviai grįžo į Kadisą. 1681 sausio 29 galų gale jie išplaukė, po trijų mėnesių, gegužės 3 pasiekė Verakrusą (Veracruz). T. Kino buvo paskirtas admirolo Atondo ekspedicijon į Žemutinę Kaliforniją, kur buvo astronomu, kartografu ir braižytoju. Ekspedicija, išplaukusi 1683 sausio mėn., lėtai slinko pakrantėmis, bet kelis kartus nesėkmingai pamėginę įkurti pastovią gyvenvietę, 1685 buvo priversti sugrįžti Meksikon. T. Kino dabar jau kūrė savo planus: jis toliau pastūmėjo į šiaurės Vakarų Meksiką jėzuitų misijas, — neatrastų genčių sąskaita patraukęs į Vakarus, o grįžo per Žemutinę Kaliforniją. 1686 lapkričio 20 jis pradėjo ilgą 1.500 mylių žygį į indėnų kraštą — Pimeriją Altą (Pimería Alta), į kurią įeina Šiaurės Sonora ir pietų Arizona, — toji šalis išsidriekusi į vakarus nuo San Pedro upės ir siekia šiaurę ten, kur suteka Hilo (Gila) ir Kolorado upės.

1687 kovo mėn. T. Kino atkeliauja į Pimeriją Altą — Pimos indėnų kraštą, kur iškart pradeda apaštalauti. Savo veiklos pradžiai pasirenka Kosario (Cosari) kaimą, kurį pavadino Dolores — Švč. Mergelės Marijos skausmų šlovei. Čionai jis pastatė namų ir koplyčią. Iš Dolores su savo padėjėjais pamažu plėtė veiklos ribas, — įkūrė misijas San Migelyje (San Miguel), Magdalenoje (Magdalena), Altare (Altar), Sonoitoje (Sonóita), Santakruse (Santa Cruz) ir San Pedro slėnyje. Kur tik kėlė koją, visur indėnus mokė sėti kviečius, pupas, sodinti moliūgus ir kitas kultūras. Mokė čiabuvius statytis tvirtus namus, augintis galvijus. Didesniuose kaimuose steigdavo vaikams mokyklas, kuriose mokė skaityti ir rašyti, dėstė tikėjimo tiesas. Vienas misijas įkūręs, ėjo kitur, kad ir ten kitas pradėtų. 1690 peržengęs dabartinės Arizonos sienas, 1700 jau buvo įkūręs šiuos miestus: San Kajetano de Tumakákori (San Cayetano de Tumacácori), San Havijė del Bak (San Javier del Bac), San Kozmė de Tukson (San Cosmé de Tucson) ir San Augustin de Ojo (San Augustín de Oyaut).

Dirbdamas Pimoje, T. Kino padėjo T. Salvatjerai (Salvatierra) įkurti Žemutinėje Kalifornijoje pirmąją nuolatinę misiją. Kadangi misijose uždėrėdavo apsčiai derliaus, surinkęs tą maistą, jis išsiųsdavo į naujas Žemutinės Kalifornijos vietas. T. Kino niekados nepamiršo, jog čionai — misijų kraštas, į kurį jis atvyko dirbti, ir prisiminė tuos, kurie čia dirbs tada, kai jo nebus, todėl jis rūpestingai braižė Sonoros ir pietų Arizonos žemėlapius. Iš šių dienoraščių aiškiai galime matyti,

kad jis surengęs kokias keturiasdešimt šiam kraštui tyrinėti ekspedicijų ir visuomet su aiškiu tikslu — įkurti misijas. Jis tiksliai įrodė, kad Žemutinė Kalifornija yra pusiasalis, o ne sala, kaip kad kažkieno anksčiau buvo tvirtinta.

1711 kovo mėn., kai T. Kino sulaukė šešiasdešimt šešerių metų, iš kurių trisdešimtį pašventė Naujajam Pasauliui, gavo T. Kampos (Campos) kvietimą pašventinti Magdalenoje šv. Pranciškaus Ksavero garbei bažnyčią. Kadangi čia buvo pirmoji jo įkurta misija ir dar jo Globėjo garbei, mielai sutiko atvykti. Kovo 15, kai atvykęs šventinimo dieną giedojo iškilmingąsias Mišias, staiga susirgo ir tą pačią naktį apie vidurnaktį Dievas pasišaukė šį nesavanaudišką ir nepavargstantį misionierių pas save. T. Kampos jį palaidojo po altoriumi. Velionio kūnas tenai išbuvo iki tol, kol gerokai prieš dvidešimt metų Meksikos vyriausybė nutarė pasiųsti grupę archeologų surasti ir atpažinti velionio palaikus. Archeologų laimei, T. Kino kūnas buvo įdėtas į relikvijų skrynią. Šio Sonoros ir pietų Arizonos apaštalo garbei Magdalenos miestas pavadintas de Kino vardu. Tėvo Euzebijaus Kino byla Romoje tebetyrinėjama.

Šventasis JONAS de BREBEFAS
(de Brébeuf)
1593–1649

Šiaurės Amerikos kankinys

JONAS de BREBEFAS gimė Kondėje prie Virės (Condé-sur-Vire), Normandijoje, Beijo (Bayeux) vyskupijoje 1593 kovo 25. Būdamas dvidešimt ketverių metų, visiškai užbaigęs universitete mokslus, įstojo 1617 lapkričio 18 Ruene (Rouen) į jėzuitų naujokyną. Jausdamas, kad geriau tiktų kuklesniems darbams, prašėsi, kad jam būtų leista tapti broliu, bet vyresnieji skatino jį siekti kunigystės. 1619–1621 Rueno jėzuitų kolegijoje Jonas mokė vaikus. 1622 vasario 22 įšventintas į kunigus, Brebefas tapo šios įstaigos iždininku.

1624 pranciškonai rekolektantai, darbavęsi Kanados misijose nuo 1615 tarp huronų, kreipėsi į kitų Prancūzijos religijų dvasininkus ir brolius, kad jie padėtų evangelizuoti Šiaurės Amerikos indėnus. Pirmoje grupėje jėzuitų, atsiliepusių į šį kvietimą ir išvykusių iš savo gimtinės į Naująją Prancūziją, buvo ir aukštas, petingas trisdešimt dvejų metų Jonas de Brebefas su kitais keturiais šio ordino nariais. Išbuvę du mėnesius kelyje, jie į Kvebeką atplaukė birželio 19. Rekolektantų misijos buvo maždaug 800 mylių nuo Kvebeko: ten, kur gyveno huronai — tauta, kaip atrodė pranciškonams, galinti lengviausiai priimti krikščionybę. Taigi T. Brebefo misijų dirva tapo Huronija.

Belaukdamas, kada huronai prancūzų gyvenvietėse atsiras kasmetiniam apsiprekinimui, T. Brebefas išsirengė į pirmąsias misijas. Spalio mėn. jis prisidėjo prie Montanės (Montagnais) indėnų medžioklių būrio ir bastėsi su jais iki kovo. Per šiuos penkis mėnesius jis daug ko išmoko: be jokių verkšlenimų pakelti nuovargį, ant kietos žemės miegoti, visiškai nesibaidyti neskanių indėniškų patiekalų. Jis taip pat patyrė, kad indėnai buvo prietaringi, apgavikai ir pasipūtę, kerštingi ir žiaurūs, gašlūs ir pakrikę.

Atėjus žinioms, kad huronai jau atvyko apsipirkti, T. Brebefas su kitu jėzuitu ir vienu rekolektantu išsirengė į Pergalės Viršūnę (Cap de la Victorie) jų pasitikti. Iš pradžių huronai nė vieno iš jų nenorėjo imti, bet pasiūlius daug dovanų, į kelionę sutiko leisti T. Brebefo bendražygį, tik ne patį Brebefą. Jis kyšojo virš indėnų galvų kaip

koks gremėzdiškas kaminas, todėl bijojo jo sodintis į kanoją. Galų gale godumas padarė savo: ir jam vieta atsirado. Tik dabar jis turėjo sergėtis, kad luotas neapsiverstų. Taigi 1626 liepos 26 T. Brebefas išplaukė į huronų šalį. Kelionė — daugiausia vandeniu — užtruko apie trisdešimt dienų. Kur per slenksčius trapios kanojos negalėjo praslysti, keliauninkai turėjo viską gabentis pėsčiomis, — pernešti luotus ir visą krovinį. Kadangi T. Brebefas buvo milžiniško ūgio ir neišpasakytai stiprus, galėjo neapsakomai daug pakelti. Jis taip nustebino huronus, kad buvo pramintas "Nešuliniu" (Echon) arba Daug Pakeliančiu Žmogum. Rugpjūčio pabaigoje pasiekus huronų kraštą, T. Brebefas apsistojo Toanšės (Toanché) kaimelyje Meškos gentyje.

T. Brebefas skelbti huronams Dievo žodžio negalėjo tol, kol gerai neišmoko šio krašto kalbos, todėl per pirmuosius dvejus metus jis mokėsi huroniškai kalbėti, stebėjo jų papročius ir tikėjimą, svarstė, kaip juos būtų geriau mokyti. Kalboms jis turėjo tiesiog įgimtų gabumų, tad tarp čiabuvių gyvendamas, parašė huronų k. gramatiką, sudarė frazeologizmų žodynėlį ir išvertė į šio krašto kalbą katekizmą. Kaip jam sekėsi su huronų kalba, taip visai prastai dėjosi su suaugusių atsivertimais. 1628 pasitaikė sausa vasara, todėl huronų burtininkai niekaip neįstengė dievo Perkūno išsiprašyti lietaus, — nusprendė, jog sausra juos kankina todėl, kad ant T. Brebefo šėtros kabo raudonas kryžius. Misionierius nukabinti kryžių atsisakė, bet norėdamas parodyti, kas iš tikrųjų siunčia lietų, kunigas liepęs čiabuviams į jo namelį susirinkti rytojaus dieną. Atėjus tam laikui, jis paskaitė maldų ir kiekvieną laukinį papraše pagarbinti kryžių — pabučiuoti. Pradėjo lyti — derlius buvo išsaugotas.

1628 žiemą T. Brebefas huronams pasakojo apie Dievą ir Kristų, lankė jų pirkiose sergančiuosius. Indėnai jo klausėsi, bet dar nebuvo nė vieno atsivertėlio iš suaugusiųjų, — krikštydavosi tik tie, kurie mirdavo. 1629 gegužės mėn. iš Toanšėje viešėjusio prancūzų agento T. Brebefas sužinojo, kad tarp Anglijos ir Prancūzijos prasidėjęs karas, — anglų laivai, plūduriuoją Šv. Lauryno žiotyse, neleidžia prancūzų laivams išplaukti ir aprūpinti Kvebeką maistu. Prancūzai Kvebeke praėjusią žiemą pusbadžiu mito ir, atrodė, kad badas juos greitai palauš. Bet T. Brebefas vežė jiems iš huronų javų. Su dvidešimčia kanojų 1629 liepos 17 jie atplaukė į Kvebeką, bet už dviejų dienų prancūzai anglams pasidavė. Visi naujakuriai su misionieriais buvo išsiųsdinti Prancūzijon, į kur jie atplaukė apie spalio pabaigą.

Prancūzijoje T. Brebefas vėlei buvo paskirtas Rueno studentų kapelionu, o 1631 pasidarė Eu kolegijos iždininku. 1632 kovo mėn. pasirašius su Anglija sutartį, Kanada vėl buvo grąžinta Prancūzijai, todėl atnaujinus misijas, T. Brebefas į čia sugrįžta 1633 gegužės 23.

Paprastai huronų luotai su prekėmis pasirodydavo liepos mėn. pabaigoje, todėl T. Brebefas tikėjosi su jais išvykti, bet Otavoje (Ottawa) kapitonas pasakojo, jog huronai jokio prancūzo pas save neįsileidžia, kolei iš Kvebeko kalėjimo nebūsiąs paleistas už žmogžudystę paimtas įkaitas. Kai huronai kitą 1634 vasarą grįžo, jų teatplaukė gal vienuolika kanojų, kurių šiaip pasirodydavo šimtas ar net daugiau. Jie niekaip negalėjo atsigauti nuo siautusios epidemijos, todėl dar ir tada tebesirgo drugiu. Štai kodėl grįždami atgal jie nenorėjo jokio svetimšalio su gremėzdiška manta. Galų gale jie sutiko vežtis kartu T. Brebefą su T. Antonijum Danieliu (Daniel). Būrelis kanojų išplaukė liepos 7 iš Trijų Upių (Three Rivers), bet kelyje abudu misionieriai, sėdėję skirtingose kanojose, pasimetė.

T. Brebefą plukdę indėnai jau taip geidė kuo greičiau grįžti namo, kad jie, rugpjūčio 5 atsiradę prie Toanšės įlankos, išbrozdino T. Brebefą su visais nešuliais, guosdami, kad kada nors jį čionai užtiksią. Šitaip ant kranto išmestas kunigas mąstė, jog Toanšė dabar bus ištuštėjusi, o jis nežinojo, kur įsikūręs naujasis kaimas, bet paėjęs kokias dvi mylias, kaip tik jį ir užtiko. Kai visas purvinas ir apsidraskęs tėvas pasirodė Tendjuetoje (Taendeuiata), — mat šitaip nūnai vadinosi naujoji gyvenvietė, — huronai atvykėlį sutiko su nepaprastu džiaugsmu. Nešulinis, kaip buvo žadėjęs, pas juos vėl sugrįžo. Žinodamas, kad čionai atsiras T. Danielius ir kiti misionieriai, suskato rūpinti jiems pastogę. Ji buvo surasta kiek nuošaliau, bet ne per toli nuo kaimo ir pavadinta Ihonatirija (Ihonatiria). Rugsėjo pabaigoje šioje pastogėje jau gyveno trys kunigai su penkiais pagalbininkais. Iš to būrelio tiktai vienintelis T. Brebefas šnekėjo huroniškai, todėl šis ėmė atvykėlius mokyti indėnų kalbos ir jų papročių.

1635 pradžioje T. Brebefas su T. Danielium pradėjo rimtai apaštalauti. Surinkę vaikus, mokydavo melstis ir giedoti. Vakarais sukviesti suaugusieji būdavo mokomi apie Dievą, Kristų ir įsakymų. Po metų tokio darbo Ihonatirijoje misionieriai teturėjo dvylika pakrikštytų — keturis mirštančius vaikus ir aštuonis mirštančius suaugusiuosius. Vėlų pavasarį vėl ištiko sausra. Kai burtininkams savo kerėjimais nepasisekė sulaukti lietaus, šie ir vėlei kaltino ant kunigų būsto pakabin-

tą kryžių. T. Brebefas ir vėl atsisakė nukabinti kryžių, bet, kaip ir anais metais, sukvietęs indėnus pasakė, kad ir pernai lietus pradėjęs lyti, nors kryžius ir buvo nenukabintas, — tad kuo jis čia dėtas. Jei nori lietaus, jie turį atsisakyti prietarų ir ryžtis mylėti Dievą, atgailauti dėl savo nuodėmių. T. Brebefas paskelbė iš eilės per 9 dienas darysiąs procesiją apie kaimą ir ta pačia proga laikysiąs Mišių noveną. Liepos 13, paskutinį devyndienio kartą, dar nesibaigus procesijai, dangus prakiuro: tuomet kiekvienas pajuto, kad jų maldos išklausytos.

1636 misija pasipildė dar dviem kunigais, — rugpjūčio mėn. atplaukė Karolis Garnjė, o rugsėjo mėn., — T. Isakas Žoges (Isaac Jogues). Vos tik pasirodžius T. Žoges, jėzuitus ir jų padėjėjus užpuolė raupaligė. Užkrečiamoji liga, siautėjusi per visą žiemą, įsisuko ir į indėnų tarpą. Epidemijos metu misionieriai, buvo sakoma, pakrikštiję apie tūkstantį, o gal ir daugiau mirštančių čiabuvių. Kadangi šie indėnai pakrikštyti mirdavo, huronai, visados įtariai žiūrėję į juodąsias sutanas, nusprendė, kad jėzuitai sumanę išnaikinti jų tautą. Misionieriai, supratę, kad jų gyvybė pakibusi ant plauko, bet laimė, kad epidemija praslinko, tad juodosios sutanos vėlei galėjo toliau skelbti evangeliją. 1637 birželio mėn. T. Brebefui išsirengus į Ososanę (Ossossané) misijoms, ir kadangi epidemija vis dar nesiliovė, indėnų karo taryba nutarė kunigą nužudyti. Susitaikęs su tokiu likimu, jei tokia Dievo valia, T. Brebefas nusprendė nepalikti misijų. 1638 birželio mėn. iškeliavo į Tenostėjų (Teanausteyé).

Galimybė tapti kankiniu vis labiau didėjo. Huronų karo taryboje, sušauktoje 1640 kovo mėn., nutarta, kad visi juodaskverniai turi mirti. Mat per visus šiuos penkerius metus indėnus ištikusios nelaimės vien per jų kaltę, ir kuo greičiau šalis atsikratysianti šiais žmonėmis, tuo sparčiau prapulsiančios negandos. Šio nutarimo akivaizdoje T. Brebefas išvyko į Santamariją (Sainte-Marie) — naują jėzuitų centrą huronų krašte. Čia tarp neutraliųjų, kurių protai dar nebuvo užnuodyti huronų priešų nuodais, jis praleido kelis liūdnus mėnesius. Tuomet pakibo iš tikrųjų rimta grėsmė. T. Brebefas buvo apkaltintas tuo, kad tuo metu, kai buvo susidėjęs su neutraliaisiais, susitaręs su Senekos (Seneca) genties irokėzais, aršiausiais huronų priešais, visiškai parduoti huronus. T. Brebefui neliko kitos išeities — keliauti į Kvebeką, kol šie gandai apsiramins. 1641 birželį atvykęs į minėtą miestą, pasidarė tarsi huronų misijų įgaliotiniu, aprūpinusiu keturiolika jėzuitų ir devyniolika jų padėjėjų būtiniausiais reikmenimis. Jis taip

pat padėjo dirbusiems Algonkino (Algonquin) misijai Sileryje (Sillery), kur išbuvo iki 1644 rugpjūčio, kai kartu su T. Noeliu Šabaneliu (Chabanel) ir T. Leonardu Garo (Garreau) jis kartu su huronais, prekiaujančiais kailiais, grįžo vėl pas huronų krašto indėnus. Su tais bendražygiais T. Brebefas, 1644 rugsėjo 7 atsiradęs Santamarijoje, vėlei atnaujino savo veiklą tarp indėnų, įsikūrusių netoli nuo misijų centro. Irokėzų grėsmė kaskart vis didėjo.

T. Isakas Žoges buvo nukankintas 1646 spalio mėn., o T. Antonijų Danielių kankinio mirtis ištiko 1648 liepą. Rugsėjo mėn. Santamarijoje pasirodė jėzuitų pamaina — naujokas T. Gabrielis Lalemanas (Lalemant). Kelis mėnesius pasimokęs kalbos, netrukus su T. Brebefu išsiruošė kartu į savaitinę kelionę po indėnų kaimus. 1649 kovo 15 iškeliavę iš Santamarijos, jiedu nakvynei apsistojo Šv. Liudviko kaimelyje. Tą naktį irokėzai už keturių mylių į pietus užpuolė Šv. Ignaco gyvenvietę. Laukdami antpuolio, Šv. Liudviko vyrai pasirengė mūšiui: išsiuntė vaikus su moterimis gilyn į miškus ir ragino su jais trauktis abiem Tėvams, bet šiedu nepaliko nelaimėje savųjų huronų.

Kovo 16-osios apyaušriu irokėzai jau repečkojo palei huronų stovyklos žiogrinę tvorą. Dar prieš užpuolant Šv. Liudviko kaimą, kurį gynė daugiausia krikščionys huronai, irokėzai buvo sučiupę belaisvį. Tasai parsidavėlis huronas mielai išplepėjo užpuolikams, kad jų kaime sučiuptas stipruolis Nešulinis, pats galingiausiasis juodaskvernių raganius, užsitarnavęs visų prašmatniausių kankinimų. Užtat irokėzai nūnai siauste siautė: žvėriškai skerdė ligonius, įsibrovę į lūšnas, padegė kaimą, o misionieriai, išrengti iš paskutinių apdarų, kentė su apkramtytais pirštais ir nulupinėtais nagais. Belaisvių, nugabentų į Šv. Ignaco kaimelį, laukė kiti kankintojai, — plikut plikutėliai suimtieji per sniegą basi, pučiant lediniam kovo vėjui, buvo genami tarp dviejų išsirikiavusių irokėzų eilių, kur buvo taip pliekiami, kad neliko sveikos kūno vietos. T. Brebefas drąsino suimtuosius krikščionis: "Nelaimės akimirką pakelkime akis į dangų — savo išsivadavimą. Prisiminkite, jog Dievas — mūsų kančių liudininkas, todėl netrukus pelnysime gausų atlyginimą". Perėjusius per tą žiauriąją rikiuotę, T. Brebefą su T. Lalemanu atvedė prie baslių, kur turėjo būti jų kančios vieta. Abu atvestieji suklupę bučiavo rąstgalius ir meldėsi, o indėnai tuo metu juos badė aštriais geležgaliais. Prasidėjo neapsakomas irokėzų žiaurumas. Iki raudonumo įkaitintais metaliniais strypais, gal kokiu pustuziniu, jie tarsi kokiu vėriniu apjuosė T. Brebefo pečius. Kur tik

žvilgterėsi į jo kūną, raudonavo kruvini raudoni dryžiai. Per visą šią žiaurią egzekuciją T. Brebefas nėkart nepasiskundė, net nėsyk nesudejavo. Jo tylėjimas dar smarkiau siutino kankintojus, mat jie tikėjosi, kad jisai maldaus jų pasigailėti, bet kunigas tikėjo vien visagalio Dievo galybe. Apimti nenusakomo įsiūčio, irokėzai visą T. Brebefo stuomenį aplipdė smaluotomis žievėmis, kurias aplinkui padegė. Su neįsivaizduojama narsa ir savitvarda kaip fakelas liepsnojantis kunigas vis drąsino krikščionis huronus, kurie kartu su juo tikėjosi pernešti kančias iškeisią į dangų. Kad pamokslininkas nutiltų, negailestingi irokėzai nupjovė jam nosį ir nuplėšė lūpas, o per burną iššiodę į gerklę įgrūdo įkaitintą geležį. Be to, šventvagiškai mėgdžiodami krikštą, ant galvos dar užpylė verdančio vandens puodus. Nuo tokios neapsakomai baisios kančios tėvo kūnas susmuko, todėl irokėzai, būgštaudami, kad kankinys nespėtų numirti, — vienas užšokęs ant Nešulinio nunėrė skalpą, antras nukirto kojas, o kiti rėžėsi iš kūno gabalus mėsos ir dar gyvo kankinio akivaizdoje čiaumojo. Galų gale kažkuris, čiupęs kirvį, smogė burnon ir atplėšė žandikaulį, o kai kūnas žnegtelėjo žemėn, sužvėrėjęs irokėzas užšoko ant krūtinės ir išsikapojo širdį, — mat šitaip tikėjosi įgausiąs tos neapsakomos kankinio drąsos.

Šitaip T. Jonas de Brebefas, huronų apaštalas, išbuvęs Naujojoje Prancūzijoje dvidešimt metų, 1649 kovo 16 po pietų mirė, sulaukęs penkiasdešimt šešerių metų amžiaus. Jis troško kankinio mirties, tad šioji malonė jo neaplenkė. Jo kūnas kartu su T. Gabrielio Lalemano palaikais atsidūrė Santamarijoje, iš kur 1650 buvo išgabentas į Kvebeką.

1925 birželio 21 šv. Tėvas Pijus XI T. Joną de Brebefą, T. Gabrielių Lalemaną su kitais šešiais jų bendradarbiais, kurie buvo nukankinti Šiaurės Amerikoje, paskelbė palaimintaisiais. Šventaisiais jie paskelbti 1930 birželio 29, o jų šventė minima spalio 19.

MALDA

TĖVE, pašventinęs pirmuosius Šiaurės Amerikos tikėjimo platintojus šv. Joną de Brebefą su bičiuliais kankinyste, jų maldaujamas, leisk ir toliau plisti tikėjimo šviesai po visą pasaulį, — prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris gyvena ir viešpatauja kartu su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, per amžius.

Šventasis GABRIELIS LALEMANAS
(Lalemant)
1610–1649

Šiaurės Amerikos kankinys

GABRIELIO LALEMANO dėdė Karolis Naujojoje Prancūzijoje buvo indėnų misionierius. Vos tik šisai perplaukė Atlantą, Gabrielio sieloje įsižiebė troškimas taip pat keliauti į misijas. Gabrielis gimė 1610 spalio 10 Paryžiuje. Auklėtas Klermono (Clermont) kolegijoje, o į jėzuitų naujokyną įstojo 1630 kovo 24 irgi Paryžiuje. Duodamas 1632 kovo 25 Draugijoje įžadus, jis dar pridūrė ir ketvirtąjį — pasišvęsti užjūrio misijoms. Visiškai užbaigus studijas, jo pageidavimas dėl misijų nebūdavo patenkinamas, užtat septynerius metus dar turėjo pabūti mokytoju. Kasmet jis savo prašymą pakartodadvo, bet kiekvienąsyk Vyresnysis vis kitaip nuspręsdavo. Mat Gabrielio sveikata nuo jaunumės buvo nekokia, todėl manyta, — geriau pasitarnauti Prancūzijoje Dievo labui, negu indėnų krašte.

Pagaliau jo maldos išklausytos — 1646 provincijolas Lalemaną siunčia į huronų misijas. Turbūt šis leidimas buvo pagrįstas tuo, kad kitas Gabrielio dėdė Jeronimas (Jerome) buvo paskirtas tų misijų Vyresniuoju. Kartu su kitais dviem jėzuitais kunigais ir vienu broliu 1646 birželio 13 išplaukę iš La Rošeljė (La Rochelle), Kvebeką pasiekė rugsėjo 20. Visiškai nesusipažinusiam su huronų kalba T. Gabrieliui pirmuosius dvejus metus reikėjo išbūti Sileryje (Sillery): mokytis huroniškai ir susipažinti su indėnų papročiais. 1648 rugpjūčio mėn. išsileido į Huroniją su pardavusiais kailius tos šalies indėnais ir į Santamariją (Saint-Marie) atvyko rugsėjo mėn.

Pirmaisiais mėnesiais T. Lalemanas vis dar mokėsi kalbėti tenykšte kalba. Kartą 1649 ankstyvą pavasarį jiedu su T. Brebefu išsirengė savaitei lankyti indėnų kaimų, bet T. Lalemano veikla šioje šalyje neilgai truko.

1649 kovo 15, vos tik pabuvęs šiame krašte pusmetį, su T. Brebefu išsirengė į indėnų kaimus savaitiniam žygiui. Šv. Liudviko (St. Louis) kaimelyje praleido su T. Brebefu tą naktį, kai irokėzai už kokių keturių mylių užgrobė Šv. Ignaco (St. Ignace) gyvenvietę. Tą puolimo riksmą girdėję Šv. Liudviko kaimo gyventojai tikėjosi to pačio

likimo. Ir iš tiesų kovo 16 vos auštant irokėzai slapčiomis jau korėsi per žiogrių tvorą ir kaipmat susidorojo su tais, kurie dar bandė ginti kaimą ir save. Po valandėlės Šv. Liudviko kaimelis jau buvo užgrobikų rankose, o T. Brebefas su T. Lalemanu ir daugybe huronų — belaisviai. Misionieriams laukiniai apkramtė pirštus, nulupinėjo nagus ir per sniegą nuogus, pučiant žvarbiam žiemos vėjui, nusivarė į Šv. Ignacą, kur daugybė irokėzų laukė savo aukų. Vos tik atvarius belaisvius, irokėzai juos taip vanojo apsupę dviem gretomis, kad daužė į galvą, kaklą, veidą, — kur pakliuvo. Po šios smūgių krušos abudu misionieriai buvo pririšti prie stulpų. Amžininkai liudija, kad T. Lalemanas aiškiausiai stebėjo savo bendražygio T. Brebefo visas siaubingąsias kančias ir tik pavakariop tokia pat lemtis jam atėjo.

Sužvėrėję irokėzai pakūrė po T. Lalemano padais ugnį, kad jis imtų šokinėti, o paskui iki raudonumo įkaitintais virbalais svilino kūną, pylė ant galvos verdantį vandenį, nupjaustė rankas, išlupę akis, į akiduobes prikimšo žarijų. Panūdę palikti gyvą auką kitai dienai, šiek tiek liovėsi, o rytojaus dieną vėl toliau kankino: grūdo į burną nuodėgulius, nupjovė liežuvį. T. Lalemanas, kaip ir T. Brebefas, pasirodė nepalaužiami, — kankinamas jokio pasigailėjimo neprašė, tik meldėsi visai paprastai: "Jėzau, būk mums gailestingas..." Žiaurūs raudonodžiai pjaustė gabalais jo kūną ir čia pat rijo, paskui nuvožę skalpą, taip tvojo į galvą prie kairiojo paausio, kad pradėjo trykšti smegenys. Pagaliau išsiplėšę širdį, suvalgė, kad būtų drąsesni. Po penkiolikos nežmoniškos kankynės valandų trisdešimt šešerių metų T. Gabrielis Lalemanas 1649 kovo 17 priešpiečiais atidavė Viešpačiui savo sielą. Bendražygiai tėvai — Gabrielis Lalemanas su Jonu de Brebefu — buvo palaidoti Santamarijos koplyčioje, o 1650 jų relikvijos pergabenamos į Kvebeką. Pagret vienas po kito mirę jėzuitai su kitais šešiais Šiaurės Amerikos kankiniais šv. Tėvo Pijaus XI palaimintaisiais paskelbti 1925 birželio 21, o šventaisiais — 1930 birželio 29. Kaip ir kitų Šiaurės Amerikos kankinių šventė minima spalio 19.

MALDA

TĖVE, šv. Gabrielių Lalemaną su bičiuliais, pirmuosius Šiaurės Amerikos tikėjimo platintojus pašventinęs kankinyste, padėk jų maldų užtarimu toliau plisti tikėjimui visame pasaulyje, — prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris kartu su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas FELIKSAS KAPELO
(Cappello)
1879–1962

FELIKSAS KAPELO, dešimtasis iš vienuolikos vaikų, gimė 1879 spalio 9 mažame Kavijola di Falkade kaimelyje, pačių aukščiausių Italijos Dolomitų kalnų širdyje (Caviola di Falcade, Dolomites). Gretimame kaime jis lankė pradžios mokyklą, kuriai vadovavo motinos brolis, o paskui kartu su savo dvejais metais vyresniu broliu Liudviku (Louis) ėjo į parengiamąją seminariją, kur darbavosi parapijos kunigas Forno di Kanale (Forno di Canale). Taigi, nepaisant koks oras: saulė, lietus ar sniegas, — tris mylias kasdien reikėdavo kulniuoti pėsčiomis. Po trejų metų — 1895 — broliai pradeda mokytis tarpdiecezinėje Feltrės (Feltre) seminarijoje, o dar vėliau — Beluno (Belluno) seminarijoje mokosi teologijos. Nors abu broliai — Liudvikas su Feliksu baigia kartu visus mokslus, bet vyresnysis įšventinamas į kunigus 1901 sausio 20, o Feliksas dėl jauno amžiaus turėjo palūkėti ir šventimus gavo tiktai 1902 balandžio 20.

Nors kun. Feliksas pradeda dirbti vyskupijoje mažuose dviejuose kaimeliuose, bet kartu įsitraukia į studijas: per kelerius metus apsigynė net tris daktaratus, — teologijos 1904 Bolonijos universitete, filosofijos 1905 Andželikume (Angelicum) Romoje, o kanonų ir civilinės teisės 1906 — Apolinare (Apollinare) Romoje.

1906 paskiriamas į Beluno seminariją dėstyti kanonų teisės ir dėstytojauja ligi 1909. Tais pat metais jis dar dėsto hebrajų kalbą ir Šv. Raštą, rašo straipsnius vyskupijos savaitraščiui ir išspausdina pirmąją knygą įvairiais kanonų klausimais. Čia buvo jo puikių monografijų ir kitų veikalų rašymo pradžia.

Kai seminarija perėjo Veronos Stigmatizuotųjų Tėvų žinion, T. Kapelo nustojo dėstęs ir su nauju rankraščiu iškeliavo Romon ieškoti leidėjų. Pagyvenęs keliose miesto kolegijose ir gerokai pasėdėjęs prie knygų, rašė ir taisė savo veikalus, o norėdamas pramisti, kartas nuo karto privačiai pamokydavo seminaristus, rašydavo recenzijas ir kt. Kai nepasisekė dukart gauti darbo Vatikane, nors jis juto, kad egzaminus išlaikęs neblogai, — nusprendžia kelias dienas pabūti Liurde, kur vėlai, po pasibaigusios procesijos su deglais, jis sugrįžta prie ištuštėjusios grotos ir praleidžia naktį maldoje. Kitąryt grįždamas iš grotos, kun. Feliksas nusprendžia būti jėzuitu.

Į Jėzaus Draugiją — į naujokyną — įstoja 1913 spalio 30. Šis 30 metų kelių knygų autorius, kurio vardą vis plačiau pradėjo minėti Italijos kanonų teisės specialistai, mielai pakluso nuobodokam naujokyno gyvenimo ritmui. Metams prabėgus, kun. Feliksas siunčiamas į Ananjį (Anagni) — Leoninėn kolegijon dėstyti moralinės teologijos, kanonų teisės ir liturgijos. Padėstęs šioje kolegijoje iki 1920, išsiunčiamas Romon į Grigaliaus universitetą.

T. Kapelo šiame universitete dirba 34 metus, tiktai 1959 išeina pensijon. Šie metai — kupini įtempto darbo: moralinės teologijos ir kanonų teisės paskaitos, straipsniai ir knygos, be to, daugelio Bažnyčios kongregacijų patarėjas, padėjęs daugeliui vienuolijų parengti įstatus, su daug kuo susirašinėjęs dėl įvairių problemų, buvo daugelio miestelėnų kunigų ir romiečių mėgstamas dvasios vadas ir nuodėmklausis.

Bažnyčios kanonų profesorius studentų buvo mėgstamas todėl, kad dėstydavo savo dalyką labai aiškiai ir tiksliai. Retai kada auditorijon atsinešdavo knygą ar užrašus, — teisės straipsnius ir pastraipas mokėdavo ir visados kitų mintis cituodavo atmintinai. Turėjo nuostabią dovaną: galėjo nežvilgterėjęs pasakyti atmintinai Vergilijaus "Eneidą" ir Dantės "Dieviškąją komediją". Studentus ragino atsargiai taikyti įstatymus kitiems. Jis sakydavo: "Principai lieka principais. Tebūnie jie tvirti ir visados tebūna ginami, bet sąžinė nėra jiems tolygi. Taikydami sąžinei įstatymus, būkite nepaprastai apdairūs, protingi ir geri". Arba dar mėgdavo kartoti: "Tenebūna jūsų nuomonė ir sprendimai niekados griežti. Viešpats to nenori. Būkite visad teisingi, bet niekados griežti. Tebūna tame sprendime, kurį taikote sielai, erdvės, kad jinai turėtų kuo kvėpuoti".

Tiek dvasininkai, tiek ir pasauliečiai išsipasakodavo savo reikalus, nes žinodavo, kad jie bus išklausyti ir tučtuojau sulauks greito atsakymo. Jis nedaug kalbėdavo ir pats buvo nedidelio ūgio. Įdėmiai išklausęs pasakojamą atvejį, iškart suvokdavo esmę, įsidėmėdavo svarbiausius dalykus ir tučtuojau, neaiškindamas priežasčių, pasakydavo sprendimą.

Profesoriavimo metais jis pagarsėjo ir kaip nuodėmklausis. Išpažinčių klausydavo ne vien tik brolius jėzuitus, bet ir daugel kunigų, tikinčiųjų, vyskupų ir kardinolų išsirikiuodavo šeštadieniais už jo kambario durų. Jam dažniausiai prireikdavo būti ypatinguoju kelių Amžinojo Miesto moterų vienuolynų nuodėmklausiu, o gal dau-

giau nei 40 metų netoliese nuo Grigalijaus esančioje Šv. Ignaco bažnyčioje klausydavo išpažinčių įžymiausių žmonių. Dėl T. Kapelo jautrumo ir gailestingumo, supratingumo ir gerumo išpažinčių ir dvasios vaikų skaičius kaskart vis didėjo. Daugiau valandų praleisdavo klausykloje nei auditorijoje. Tikrai būdavo neįprastas reginys, kad prie Grigaliaus universiteto durų lauktų 40–50 žmonių būrys, idant galėtų kartu su profesoriumi įžengti bažnyčion ir būti jo išklausyti išpažinties. Žmonės Šv. Ignaco bažnyčią praminė "Tėvo Kapelo bažnyčia", o kadangi daugelis romiečių buvo jo penitentai, tai buvo vadinamas "Romos nuodėmklausiu". Per išpažintį jis tepasakydavo vien kelis žodžius, bet tie žodžiai kaip tik būdavo tokie, kokių kaip tik reikėdavo nuraminti daugelį neturinčių ramybės ir netekusių pusiausvyros sielų.

Nuo 1959 T. Kapelo jau nebeprofesoriavo, bet dirbti nesiliovė. Ir toliau apaštalavo klausykloje, padėjo daugeliui komisijų rengti II Vatikano suvažiavimo dokumentus.

1962 kovo 22, antradienį, dabar jau būdamas 83 metų amžiaus, T. Kapelo pasijuto nekaip, bet vis viena nužingsniavo į vieną Romos vienuolyną klausyti išpažinčių. Namo grįžo nusikamavęs. 23-ąją dar aukojo šv. Mišias, bet jam dar labiau pablogėjo, o kiek vėliau įdienojus prasidėjo kartas nuo karto vėmimas. Nakčia jau nebegalėjo miegoti, o ryte reikėjo didžiulių pastangų prisiversti aukoti Mišias, nes nenorėjo jų praleisti. Popiet jį pradėjo krėsti šaltis ir pakilo karštis, o vakarop atėjus gydytojui, paaiškėjo, jog ligonis jau merdi. Paskutinėmis gyvenimo valandomis kun. Feliksas buvo budrus ir dažnai kalbėdavo maldelę "Švenčiausioji Jėzaus Širdie..." Prie mirštančiojo buvo meldžiamasi. Dešimt minučių kovo 25 prasidėjus paryčiais, mūsų Viešpaties Įsikūnijimo šventės dieną, T. Feliksas Kapelo atidavė savo sielą Tam, kuriam daugelį sielų buvo parengęs amžinajai kelionei.

Kai kovo 28 buvo laidotuvės, į Šv. Ignaco bažnyčią susirinko Grigaliaus fakulteto dėstytojai ir studentai, taip pat daugel Romos tikinčiųjų, vyskupų ir kardinolų. Bažnyčia buvo pilna tų, kurie kadaise ėjo pas T. Feliksą išpažinties. Jie čia atėjo ne vien tik su juo atsisveikinti, bet taip pat paprašyti užtarimo danguje. 1985 jo palaikai atgabenti į Šv. Ignaco bažnyčią ir įmūryti netoli tos klausyklos, kur jis sėdėdavo, kur daugelis romiečių buvo mokomi mylėti Dievą, surasti taiką ir sielos ramybę. T. Kapelo byla pradėta Romos vyskupijoje 1987.

Palaimintasis ROBERTAS MIDLTENAS (Middleton) 1571–1601

Anglijos kankinys

ROBERTAS MIDLTENAS, gimęs Jorke (York), Anglijoje, katalikiškoje šeimoje, bet jaunystėje ėjo į anglikonų bažnyčią. Tačiau daugiau apsiskaitęs ir tapęs sąmoningesnis, liovėsi ją lankęs. Galgi Margaritos Kliterou (Clitherow) 1586 kovo 25 nukankinimas Jorke jaunuolį paskatino žengti tokį žingsnį.

Margarita buvo gimusi Midltene ir galėjo būti Roberto giminaitė. Ši neapsakomai narsi moteris buvo suimta už tai, kad priglausdavo kunigus, todėl buvo nežmoniškai žiauriai kankinama. Jos didvyriškumas dėl tikėjimo pelnė šventosios vainiką, kuris 1970 buvo pripažintas keturiasdešimčiai Anglijos ir Veilso kankinių.

Eidamas aštuonioliktuosius gyvenimo metus, Robertas, palikęs Jorką, iškeliauja į Londoną ir Kingstoną prie Halo (Kingston-upon-Hull), o dvidešimtųjų savo amžiaus metų viduryje pradėjo studijuoti Anglų kolegijoje prie Reimso, dar už trejų metų — nuo 1597 balandžio 14 — Anglų kolegijoje Romoje. Kai 1598 pradžioje gavo kunigystės šventimus, — balandžio 20 išplaukė į gimtąjį kraštą. Olandų laivu nusigavęs per sąsiaurį, į krantą išlipo Anglijos pietuose ir iš lėto patraukė į Lankasterį (Lancaster), kur apaštalavo mažiau nei dvejus metus.

1600 rugsėjo 30 važiuojant iš Presteno (Preston) į Fidlį (Fydle) buvo sulaikytas sero Ričardo Houtono (Houghton). Vedamą sulaikytąjį keturi vyriškiai pabandė išvaduoti. Mėginimui nepasisekus, vienas gelbėtojas, T. Terstanas Hantas (Thurstan Hunt) buvo sučiuptas. Abu kunigai uždaryti į Lankasterio pilį ir per tardymą paaiškėjo, jog šiedu — kunigai. Kai buvo paklausti, kokios nuomonės esą apie karalienę Elzbietą, T. Midltenas drąsiai atšovęs, jog laikinųjų vertybių atžvilgiu pripažįstąs jos autoritetą ir meldžiąs Dievo, kad kuo greičiau taptų katalike. Pirmąją spalio seras Ričardas parašė lordui Sesliui (Cecil) į Londoną — sugauti kunigai ir teiraujasi, ką daryti: palikti juos

Lankasteryje iki teismo ar pasiųsti į Londoną. Slaptosios valstybės tarybos nutarimu kunigai atgabenti į Londono kalėjimą.

Apie 1599 T. Midltenas parašė jėzuitų Vyresniajam Anglijoje T. Henrikui Garnitui (Garnet), kad būtų priimtas į Draugiją, bet kol leidimas buvo gautas iš Romoje gyvenančio T. Generolo, T. Midltenas jau sėdėjo kalėjime. Šitaip T. Garnitas net nesužinojo, ar sėdįs Londone rūsiuose T. Midltenas gavo laišką, jog priimtas į Draugiją.

1601 kovo mėn. abu suimtieji vėlei nugabenti į Lankasterį ir nubausti myriop. Nuosprendis įvykdytas 1601 balandžio 3. T. Hantas pakartas pirmiau. Atėjus T. Midlteno eilei, nors šis jau buvo nebegyvas, vis viena nukirsta galva.

Popiežius Jonas Paulius II 1987 lapkričio 22 T. Robertą Midlteną paskelbė palaimintuoju, o jo šventė minima kartu su kitais nukankintais jėzuitais gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI, AMŽINASIS DIEVE, pasirinkęs iš Anglijos ir Veilso palaimintąjį Robertą Midlteną su jo bičiuliais būti panašiais į Kristų, mirusį už pasaulio išganymą, išklausyk jų maldų, suteik Bažnyčiai tvirto tikėjimo ir meilės, kuria buvai apdovanojęs savo kankinius, vesk mus vienybės keliais. Prašom per Tavo Sūnų, mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Šventasis HENRIKAS VOLPOULIS
(Walpole)
1558–1595

Anglijos kankinys

HENRIKAS VOLPOULIS, dvidešimt trejų metų jaunuolis, stypsojo tarp žiopsotojų, stebinčių kankinio T. Edmundo Kempijono mirtį. Mėnesių mėnesiais jis mąstydavo apie religijos priešybes Anglijoje ir, nors buvo gimęs kataliku ir linkstąs į šį tikėjimą, jis vis dar nesiliovė ieškojęs atsparos savo įsitikinimams. T. Kempijono pamokslų jis buvo klausęs su anglikonų teologais ir jautė, kad turinti būti malonė, jei kam Dievas skiria kankinio mirtį: Kai T. Kempijono ketvirčiuoto kūno gabalai buvo įmesti į verdantį vandenį, lašelis kankinio kraujo užtiško ant Henriko rūbų ir jį taip sujaudino, jog šis tarėsi čia esąs Dievo ženklas, rodąs, kad ir jam privalu žengti kankinio pėdomis. Grįžęs tą dieną namo šis pradedantis poetas parašė mirusio jėzuito garbei sklandžią poemą. Kadangi tas kūrinys įnirtingai puolė karalienės Elzbietos vyriausybę, autorius protingai pasielgė, išspausdinęs ją privačiai.

Henrikas gimė 1558 Dokinge (Docking), netoli Sendringemo (Sandringham), Norfolke (Norfolk). 1567–1574 jis lankė Noridžo (Norwich) pradinę mokyklą, paskui Kembridže Peterhauzą (Peterhouse, Cambridge), o 1578 — Londone ima studijuoti teisę. T. Kempijono mirtis pasuko Henriko gyvenimą kita vėže, — atidėjęs į šalį teisę, nusprendė tapti dvasininku. Pasirinkęs tokį tikslą, 1582 liepos mėn. įstojo į Anglų kolegiją prie Reimso, 1583 lankė Anglų kolegiją Romoje, o 1584 jau Jėzaus Draugijos narys. Dėl sveikatos išsiunčiamas į škotų kolegiją Pont a Musone (Pont-à-Mousson), kur baigė studijas. 1588 gruodžio 17 gavęs kunigystės šventimus, buvo paskirtas kapelionu į ispanų dalinius Olandijoje, kur 1589 buvo kalvinų sučiuptas ir metams pasodintas į kalėjimą. Išlaisvintas Sevilijoje (Seville), paskui Valjadolide (Valladolid) dėsto anglų seminarijose, o 1593 savo pageidavimu išleistas į Angliją.

Kadangi pietiniai Anglijos uostai dėl maro buvo uždaryti, T. Volpoulis kartu su broliu ir vienu kareiviu sėdo į prancūzų laivą, plaukiantį į Škotiją. Po dešimties neramaus plaukimo dienų 1593 gruodžio 4 Jorkšyre (Yorkshire), ties Flembero iškyšuliu (Flamborough Head) išsilaipino į krantą. Išsiskyrę kas sau, visi trys iškeliavo, — T. Volpoulis dešimt mylių į Kelhamą (Kelham) žengė Jorko (York) keliu. Pirmąją naktį apsinakvojęs vienoje užeigoje, sulaikytas — įtartas esąs kunigas. Nelaimei, jis buvo išduotas vieno škoto kalinio, kuris kartu su kunigu plaukęs prancūzų laivu, tik išlipo į krantą prieš tris dienas, kad galėtų už jo kailį užsidirbti pinigų. T. Volpouliui taip ir nekliuvo padirbėti kaip kunigui tarp savo tėvynainių, ir šią netektį skaudžiai pajuto Anglijos jėzuitai, mat buvo tikimasi, jog atvyksta naujas kunigas pratęs T. Roberto Sautvelo (Southwell) darbą, kuris nutrūko, šiam pakliuvus kalėjiman.

Per pirmąjį tardymą T. Volpoulis tepasakė tiek, kad jis jėzuitų kunigas, atsiradęs čionai atversti prie Dievo anglų. Po trijų dienų jis nugabenamas į Jorko kalėjimą, kur išsėdėjo iki 1594 vasario mėn. Kelissyk buvo išleistas padiskutuoti su protestantais dvasininkais. Topklifas (Topcliffe), garsusis kunigų kankintojas, atvažiavo į Jorką, tikėdamasis, gal pasiseksią iš kalinio prievarta išgauti kokių žinių, bet kalinys visas kančias vyriškai ištvėrė ir ničnieko neprasitarė. Kalėdamas jis prie savęs turėjo T. Roberto Belarmino "Priešingybes" ir brevijorių. Jis dar ištaikė laiko parašyti vieną nedidelį darbelį "Saugokimės netikrų pranašų" ir buvo pradėjęs kitą "Apie šventųjų užtarimą". 1594 vasario 25 perkeltas į Londoną, mat Topklifas buvo tikras, jog ko jam nepavyko padaryti su T. Sautvelu, pasiseksią su T. Volpouliu. Užtat šis kunigas buvo taip negailestingai kankinamas ir labai dažnai valandų valandomis su suveržtais riešais. Tačiau sergėdamasis, kad kankinama auka nemirtų per anksti, Topklifas savo kankinimus užtraukė net visus metus. Šitaip T. Volpoulis buvo kankinamas net keturiolika kartų, bet per viso to laiko kančias ir skausmus jis nėsyk neišdavė nieko, kad jam galėtų sudaryti ar įvelti į politinę bylą.

1595 T. Volpoulis grąžintas į Jorką, kad būtų teisiamas ten, kur sučiuptas. Balandžio 3 teismas apkaltino T. Volpoulį, kad jis, nepaisydamas įstatymo, draudžiančio užsienyje kunigu įšventintiems grįžti, įžengė į tėvynę. Gynimosi kalboje T. Volpoulis pabrėžęs, kad šisai įstatymas tegaliojąs dvasininkams, kurie, oficialiai negavę per tris paras

leidimo, peržengia savo krašto sienas. O jis, į krantą išsilaipinęs buvo suimtas mažiau nei per 24 valandas, tad įstatymas negalįs jo kaltinti. Nepasisekus iškart įrodyti kunigo kaltės, teisėjai reikalavo duoti priesaiką, kuria pripažįstama karalienei Elzbietai pirmenybė visais religiniais reikalais. Žinoma, T. Volpoulis tokios priesaikos atsisakė, todėl nuteistas aukščiausiąja bausme.

Balandžio 7 kartu su kitu kunigu Aleksandru Rolinzu (Rawlins) T. Volpoulis nugabenamas į Kneivsmairą (Knavesmire) — už Jorko plytinčią egzekucijų aikštę. T. Rolinzas nukirsdintas pirmiau, tad budeliai parodė T. Volpouliui ketvirčiuotą bendražygio kūną, kad priimtų naują tikėjimą ir taip išgelbėtų gyvybę. Jėzuitas ryžtingai atmetė tokį pasiūlymą ir drąsiai užlipo ant kartuvių, ir tik prašė visų pasimelsti nuo kartuvių viršaus. Nebaigus kalbėti "Tėve mūsų" ir "Sveika Marijos", — budeliui pristigo kantrybės laukti, jis buvo nustumtas nuo laiptų. Kai kankinys buvo nukirsdintas ir išimti viduriai, daugelis žiūrovų verkė.

Palaimintuoju T. Volpoulis paskelbtas šv. Tėvo Pijaus XI 1929 gruodžio 15, o šventuoju — Pauliaus VI 1970 spalio 25. Jėzuitai jo šventę mini kartu su kitais dvidešimt aštuoniais Anglijos ir Veilso jėzuitų kankiniais gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, pasirinkęs iš Anglijos ir Veilso šv. Henriką Volpoulį su bičiuliais būti panašiais į Kristų, mirusį už pasaulio išgelbėjimą, išklausyk jų maldų: sustiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos stiprinai, nepagailėk mums savo vienybės dovanų, — prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris kartu su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis EDVARDAS OULDKONĖ
(Oldcorne)
1561–1606

Anglijos kankinys

TĖVAS EDVARDAS OULDKONĖ, po vaisingų septyniolikos aktyvaus apaštalavimo metų Anglijoje ir daugelio sėkmingų pabėgimų iš kunigus medžiojusiųjų rankų, galų gale 1606 sugautas ir klastingai nuteistas už dalyvavimą Parako sąmoksle.

Edvardas Ouldkonė gimė Jorke (York) kitatikio tėvo ir katalikės motinos šeimoje, kuri keliskart dėl tikėjimo tupėjo kalėjime, todėl, be abejonės, buvo labai ryškus ir įkvepiantis pavyzdys tapti kunigu. Atidėjęs šalin medicinos mokslus, 1581 rugpjūčio mėn. išvažiuoja studijuoti į Anglų kolegiją prie Reimso, o 1583 siunčiamas į Romą baigti studijų. 1587 rugpjūčio 23 įšventinamas į kunigus ir tada jėzuitų Generolo prašo, kad būtų priimtas į Draugiją. Tėvas Akvaviva (Acquaviva) 1588 rugpjūčio 15 jo norą patenkina. Kadangi T. Ouldkonė rengiasi dirbti Anglijoje katalikų persekiojimo laikais, jaunojo kunigo mokslai Šv. Andriaus naujokyne Romoje greit nutrūksta. Kartu su T. Jonu Žerardu (Gerard) T. Ouldkonė išsilaipina nuošaliame Norfolko (Norfolk) paplūdimyje 1588 lapkričio mėn. Kad būtų saugiau, jiedu išsiskiria, T. Oldkonė prisišlieja prie Londonan traukiančių jūreivių būrio. Sostinėje susitinka su Anglijos jėzuitų Vyresniuoju T. Henriku Garnitu (Garnet), su kuriuo kelis mėnesius pabendrauja. 1589 T. Edvardas skiriamas į Hinlipo Holą (Hinlip Hall), netoli nuo Vusterio (Worcester) stovinčius rūmus. Holą valdė Tomas Hebintenas (Habington), uolus katalikas, visados pagelbėdavęs kunigams, tačiau tuo metu sėdėjęs kalėjime, o viską tvarkė jo sesuo Dorotėja. Jis tik šiaip taip prisiglaudė Hole, mat Dorotėja, protestantė, ketverius metus gyvenusi karalienės Elzbietos rūmuose, ne itin buvo patenkinta dvasininko viešnage. Jau kiek laiko ne vienas kunigas mėgino ją prikalbinti į katalikų tikėjimą, bet vis nesėkmingai. Reikėjo dabar T. Ouldkonei rasti šios paslapties raktą. Ji atidžiai klausėsi šio kunigo pamokslų ir pamokymų, bet nieko nepadėjo. Tiktai tada, kai moteris sužinojo, kad kunigas dėl jos atsivertimo dienų dienas pasninkavo, pagaliau nusilenkė

Dievo malonei. Dorotėjos žingsnis buvo tarsi koks lemtingas ženklas daugeliui tos grafystės žmonių — jie grįžo į katalikybę. Šešiolika metų T. Ouldkonė išgyveno šiuose namuose, tapusiuose jo veiklos centru ir netgi paplito kaip slaptažodis: "Hol". Šie rūmai virto viso Vusteršerio (Worcestershire) katalikų susibūrimo vieta, kur būdavo einama sakramentų, gaunama T. Ouldkonės patarimų. Jo apaštalavimas išplito net už grafystės ribų į kitas gretimas apylinkes. Jam būdavo taip sunku aplankyti visas susirinkimų vietas, kad per kelerius metus prisireikė pagalbininko.

Nuo to meto, kai T. Ouldkonė grįžo Anglijon, jam ne kažin kas buvo su sveikata: sirgo anemija, į gerklę įsimetė vėžys, kuris, jei būtų buvęs išoperuotas, kunigas būtų nustojęs amo. T. Edvardas kantriai nešė šią nelaimę daug metų, bet jo balsas ėmė gergžti, pradėjo sopėti stygas, tačiau jis nesiliovė sakęs pamokslų — skelbė Dievo žodį. Apie 1591 kunigas išsirengė maldingon kelionėn į Šv. Vinifredo (Winifred) šventovę Flintšere (Flintshire) ieškoti sveikatos ir — ačiū Dievui! — jo maldos buvo išklausytos: grįžo stipresnis ir sveikesnis negu buvo anksčiau. Vėžys išgijo, anemija prapuolė.

Karalienei Elzbietai I mirus, jos įpėdinis Jokūbas I, sėdęs į sostą 1603 kovo 24, davė vilčių, jog katalikų persekiojimas liausis, — karalius, regis, buvo didesnės tolerancijos. Tačiau lūkesčiai nepasiteisino — persekiojimai kaip tik dar labiau sustiprėjo. Užsirūstinę, kad karalius netesi duotojo žodžio, saujelė katalikų pasauliečių sumanė 1605 lapkričio 5 perversmą: nuversti karalių ir parlamentą. Sąmokslas, taikliai pramintas "parako" vardu, buvo susektas — parlamento rūsiuose rasta parako. Štai kodėl imta dar labiau neapkęsti katalikų ir valdžios nutarta į sąmokslą įpainioti jėzuitus.

1605 lapkričio 24 T. Henrikas Garnitas, jėzuitų Vyresnysis, supratęs, kad vyriausybė stengsis jį įvelti į pasikėsinimą, lydimas brolio Nikalojaus Ouveno (Owen) mėgino rasti prieglobstį kaip tik Hinlip Hole. Šitoji vieta pasislėpti buvo tinkamiausia, mat turėjo daugiausia slaptaviečių nei kiti Anglijos rūmai. Tačiau T. Ouldkonė su T. Garnitu buvo suimti vien todėl, kad juodu išdavė kažkoks Hamfris Litltenas (Humphrey Littleton), kuris buvo sučiuptas už tai, kad slėpė Joną Vinterą (Wintour), vieną iš tikrųjų sąmokslo organizatorių. Pamanęs, kad jam pasiseks išsikapstyti iš bėdos, jei išduos kunigą, Litltenas kunigų medžiokliams nurodė, kaip jie gali surasti T. Ouldkonę ir galbūt net T. Garnitą pusbrolio rūmuose Hinlip Hole.

Vusteršerio (Worcestershire) šerifas, 1605 sausio 20 rytą (pirmadienį) prisistatęs su daugiau nei šimtine vyrų, Hinlip Hole ėmė daryti kratą. Jis kiekviename kambaryje pastatęs po vyrą, kitiems liepęs baladoti į sienas, tikėdamasis rasti kunigų slaptavietes. Trečios dienos pabaigoje kratikai surado trylika slėptuvių, bet kunigų kaip nėra, taip nėra. Ketvirtąją dieną — sausio 23 — badas ir troškulys privertė brolį Ralfą Ešlį (Ashley), T. Ouldkonės pagalbininką, ir brolį Ouveną išsikepurnėti iš slėptuvės. Jiedu tikėjosi, jog šerifas galų gale apsidžiaugs savo aukomis ir daugiau kunigų nebetykos. Tačiau šerifo būta įžvalgaus: su savo vyrais toliau rūpestingai apžiūrinėjo rūmus ir galų gale aštuntąją dieną — sausio 27 — T. Ouldkonė su T. Garnitu buvo surasti išbalę, ligoti ir labai nusilpę. Keturi jėzuitai nugabenti į Vusterį. Kadangi abu Tėvai buvo neapsakomai išsekę, jiedu buvo laikomi šerifo namuose, o du broliai — Ešlis su Ouvenu — bendrame kalėjime. Vasario 3 kaliniai, lydimi sargybos, patraukė į Londoną. Kunigai atsidūrė Geithauzo (Gatehouse) kalėjime, o broliai — kitur, bet netrukus visi susitiko Londone — Taueryje.

Šio kalėjimo galvos susitarė, kad tam tikrą laiką abiem tėvams leisią pabūti gretimose kamerose ir kiekvienam tarsi iš gailesčio prasitarsią, jog sienoje esąs plyšys, pro kurį jiedu galėsią pasišnekėti vienas su kitu. Kai šitie pokalbiai prasidėdavo, jų slapčiomis klausydavęsi ir viską pasižymėdavo sekliai. Vyriausybė vis tikėjosi abu dvasininkus įpainioti į sąmokslą, tad tiedu plepėdavosi apie visokius niekniekius, o kai būdavo leidžiama klausyti išpažinties, jiedu kalbėdavosi visiškai pašnibždomis. Taigi daugiausia būdavo pasakoma patyliukais, o kas būdavo galima garsiai, nebuvo naudinga šnipams. Kai ši valdžios gudrybė nepasisekė, kunigus imta kankinti. Iš eilės per penkias kankinimo dienas T. Ouldkonė buvo tąsomas net po penkias valandas kasdien. Per šį nežmoniškos kančios metą budelis iš jo lūpų neišgirdo nė vienos pavardės ir nei pusės žodžio neišpešė, ką būtų galima panaudoti rezgamo sąmokslo labui.

Po tokių kankinimų T. Ouldkonė su broliu Ešliu ir Hamfriu Litltenu, jų išdaviku, bei Robertu Vinteru 1606 kovo 21 buvo nugabenti į Vusterį teisman. Per gavėnios išvažiuojamojo prisiekusiųjų teismo sesiją T. Ouldkonė melagingai buvo nuteistas kaip parako sąmokslo bendrininkas. Teisiamasis taip akivaizdžiai įrodė savo nekaltumą, kad nuosprendis buvo pakeistas — nubaustas už tai, kad jėzuitų kunigas ir daug sielų patraukęs į katalikų tikėjimą. Šitaip apkaltintas aukščiausia bausme — pakarti.

Didžiosios savaitės pirmadienį 1606 balandžio 7 Red Hile (Red Hill), Vusterio užmiestyje, T. Ouldkonė pirmasis atvestas prie kartuvių. Čia Litltenas viešai atsiprašė ir prisipažino, kad jėzuitus apkaltinęs neteisingai. Atleidęs savo išdavikui, T. Ouldkonė ėmė garsiai melstis už karalių ir karališkąją šeimą, visus skundikus, teisėjus ir liudininkus. Meldžiantis į šv. Vinifredą ir įrodinėjant, kad jis tikrai nekaltas, kirikas nustūmė jį nuo laiptų. Jam dar gyvam nukirsta galva ir kūnas ketvirčiuotas.

T. Edvardą Ouldkonę kartu su broliu Ralfu Ešliu, sykiu su juo mirusį, šv. Tėvas Pijus XI paskelbė palaimintaisiais 1929 gruodžio 15, o jų šventė kartu su kitais Anglijos ir Veilso jėzuitais kankiniais švenčiama gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, iš Anglijos ir Veilso išsirinkęs palaimintąjį Edvardą Ouldkonę su jo bičiuliais būti panašiais į mirusį už pasaulio išgelbėjimą Kristų, išklausyk jų maldų, stiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria ir juos stiprinai, suteik mums vienybės dovanų. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis RALFAS EŠLIS
(Ashley)
?–1606

Anglijos kankinys

RALFO EŠLIO tikslios gimimo datos ir žinių apie vaikystę neturime. Anglų kolegijoje Romoje jis buvo virėjas, o 1590 balandžio mėn. toms pačioms pareigoms perkeltas į vos tik susikūrusią Anglų kolegiją Valjadolide (Valladolid). Šiame Ispanijos mieste jis įstojo į Draugiją broliu. Tačiau dėl silpnos sveikatos jam patarta grįžti gimtojon šalin. 1598 kovo 9 atsidūria Londone. Kiek laiko pabendrauja su Londono jėzuitų vyresniuoju T. Henriku Garnitu (Garnet), o vėliau padeda T. Edvardui Ouldkonei (Oldcorne) Vusteršire (Worcestershire). Brolis Ešlis padeda T. Edvardui Ouldkonei Hinlip Hole Vusteršire (Hinlip Hall) aštuonerius metus ir tampa kartu kankiniais.

Kai saugodamiesi nuo Parako sąmokslo, T. Garnitas su broliu Nikalojum Ouvenu ieškojo slėptuvės Hinlip Hole, brolis Ešlis jau tenai buvo įsikūręs. 1606 sausio 20 šerifui atėjus į Hinlip Holą, brolis Ešlis su Ouvenu pataikė į tą slėptuvę, kur nebuvo maisto atsargų. Jie teįstengė išsilaikyti tris kratos dienas, bet ketvirtąją — sausio 23 — iš bado ir troškulio nebeįstengė ilgiau ištverti. Jiedu tikėjosi, kad šerifas apsidžiaugs juos sučiupęs ir daugiau nebeieškos. Tačiau tasai nepasitenkino dviem broliais: naršė po rūmus toliau dar rūpestingiau, kolei surado abu kunigus. Keturi jėzuitai nugabenti į Vusterį, o broliai — Ešlis su Ouvenu — vėliau įkalinti bendrame kalėjime. Tik vasario 3 visi kartu pervežti Londonan į Tauerį, kur T. Ouldkonė su broliu Ešliu negalėjo pasišnekėti. Abudu ganėtinai tysojo ant kankinimų suolo ir kovo 21 grąžinti į Vusterį teisman. Kai T. Ouldkonė čia buvo apkaltintas kaip kunigas ir išdaviko parduotas mirčiai, brolis Ešlis prilygintas kaip T. Ouldkonės padėjėjas, dirbęs nusikalstamą darbą.

Balandžio 7 brolis Ešlis su T. Ouldkone ir dviem kriminaliniais nusikaltėliais nuvežami į Red Hilą (Red Hill) Vusterio užmiestin prie kartuvių. Pakorus T. Ouldkonę, brolis Ešlis, pabučiavęs kabančio kar-

tuvėse kankinio kojas, tarė: "Koks esu laimingas, kad galiu žengti savo mylimo tėvelio pėdomis". Budelis stumtelėjo auką nuo laiptų, ir toji pakibo ant virvės.

Brolis Ralfas Ešlis palaimintuoju paskelbtas kartu su T. Ouldkone 1929 gruodžio 15 šv. Tėvo Pijaus XI, o jo šventė kartu su kitais dvidešimt septyniais Anglijos ir Veilso jėzuitų kankiniais minima gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, iš Anglijos ir Veilso pasirinkęs palaimintąjį Ralfą Ešlį su bičiuliais, kad būtų panašūs į Kristų, kuris mirė už pasaulio išgelbėjimą, išklausyk jų maldų, stiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos stiprinai, ir suteik mums vienybės dovanų, — prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris kartu su Tavimi ir Šv. Dvasia, — vienu Dievu, — gyvena ir viešpatauja per amžius.

balandžio 10

Dievo Tarnas FERDINANDAS de HUIDOBRAS (de Huidobro) 1903–1937

TĖVAS FERDINANDAS de HUIDOBRAS POLANKAS (Polanco), pilietinio karo metų kapelionas, mūšio lauke miręs Ispanijos tautinės kariuomenės legionierius. Ferdinandas, iš devynių šeštasis kalnakasybos inžinieriaus vaikas, gimė 1903 kovo 10 Ispanijoje, Santanderyje (Santander). 1908 kovo mėn. šeima išsikelia Šiaurės Afrikon į Melilą (Melilla), kur tėvas projektavo naują miesto uostą. Dėl politinių priežasčių 1911 gruodžio mėn. šeima apsigyveno Madride. Is-

panijos sostinėje jaunuolis 1912–1918 lankė Šv. Angelo kolegiją. Nors jis nepriklausė Šv. Stanislovo Kostkos sodalicijai jėzuitų kolegijoje, bet jon įstojęs per 1918 gavėnią atliko dvasinį susitelkimą. Baigdamas mokslus, Ferdinandas norėjo sužinoti Dievo valią ir vienų rekolekcijų metu nusprendė stoti į Draugiją. Kadangi tebuvo vos penkiolikos metų, motina patarė dar šiek tiek ūgtelėti, kad būtų tikresnis dėl savo pašaukimo. Užbaigęs mokslą Šv. Angelo kolegijoje, Ferdinandas ėmė studijuoti Madrido "Areneros" teisę. Metus išbuvęs tarp jėzuitų, įsitikino, kad čia kaip tik ir yra jo pašaukimas, todėl, motinai sutikus, 1919 spalio 16 išvažiuoja į naujokyną Granadon.

Kaip visi, taip ir Ferdinandas, naujokyne išbuvo dvejus metus ir 1921 spalio 21 davė tris įžadus. Tuose pačiuose Granados jėzuitų namuose jis 1921–1924 mokėsi humanitarinių dalykų, o 1924–1927 filosofijos. Tačiau viso laiko neleido prie knygų. Laisvalaikiu jis kartas nuo karto gretimuose kaimuose čigonų vaikus mokė katekizmo, surinkęs varguomenės būrius, jaunus alyvų rinkėjus, pasakodavo jiems apie Kristų.

1927–1930 mokė ispanų jaunuomenę, pirmuosius dvejus metus Aranchuėzėje (Aranjuéz) gramatiką, o trečiuosius — Šamartine (Chamartín) — literatūrą. Teologiją studijuoti pradėjo nuo 1930 spalio Onjoje (Oña). Politinė padėtis Ispanijoje pradėjo keistis. 1931 balandžio 12 karaliui pasitraukus į tremtį, respubliką ėmė valdyti diktatorius. Visa sumaištis pavirto siaubingu pilietiniu karu. Respublikos vyriausybė atsigręžė prieš jėzuitus: sudegino jų būstinę Madride, o spalio 13 nutarė Draugiją panaikinti ir jos turtus nusavinti. Ferdinandas, tuo sykiu mokęsis teologijos Onjoje, stebėdamas politinius šalies įvykius, teisingai nuspėjo, kad netrukus prasidės persekiojimai. Ir iš tikrųjų įsakas panaikinti Draugiją pasirašytas sausio 23, o teologijos fakultetas Onjoje uždarytas. Pirmosiomis vasario dienomis Ferdinandas su keliais bendraminčiais išsirengė tremtin į Marnefą (Marneffe) Belgijon, kur atsirado vasario 7. Tų metų rugsėjo mėn. Ferdinandas nukeliavo Olandijon į Valkenburgą (Valkenburg) toliau mokytis teologijos, o 1933 rugpjūčio 27 gavo kunigystės šventimus. Valkenburge pasilikęs iki 1934 vasaros, paskui išvažiavo gilinti filosofijos į Berlyną. 1934 rudenį jis jau vyksta į Bragą (Braga) Portugalijon, kur pradeda trimetį. Grįždamas tą vasarą į Vokietiją, T. Huidobras stabtelėjo Madride išsilaikyti reikalingus filosofijos daktaratui egzaminus. Jo numatyta gauti du daktaratus: vieną Ispanijoje, kitą — Vokietijoje.

1935 spalio 20 Friburge (Freiburg), vadovaujamas įžymaus filosofo Martyno Haidegerio (Martin Heidegger), pradėjo rašyti mokslinį darbą. 1936 Ispanijoje prasideda pilietinis karas. T. Huidobras, visad sielojęsis dėl kitų dvasinio gyvenimo, dabar, kai šalis šitaip liūdnai suskilo, T. Generolui į Romą parašė, kad jam leistų tarnauti ispanų tautinėje kariuomenėje kapelionu, — kautis su raudonaisiais, kuriems vadovavo komunistai. Leidimas netrukus buvo gautas, ir T. Huidobras, atidėjęs į šalį filosofijos knygas, atvyko Ispanijon. Rugsėjo 8 jis tapo Legiono 4-ojo pulko kapelionu.

T. Huidobras neilgai teišbuvo šiose pareigose, — vos šešis mėnesius, bet ir per tiek laiko spėjo pasirodyti kaip tikras didvyris. Kaip tikras legionierius, kartu su kariais žygiavo ir kentė visas kariško gyvenimo negandas. Kai 1936 lapkričio mėn. ties Madridu 4-asis pulkas susirėmė su priešu, su kokiu pasišventimu jis rūpinosi sužeistaisiais, beveik pats visai nesisaugodamas. Stengdamasis, kad mirštantieji būtų apsaugoti nuo didesnių žaizdų, pats savimi užstodavo jų kūnus. Lapkričio 9 pats kapelionas buvo sužeistas ir nugabentas į Talaveros (Talavera) ligoninę. Kadangi čia buvo civilinė ligoninė, todėl T. Huidobras itin pasigedo legionierių, — jis troško būti su jais, bet tik po ilgų maldavimų Talaveros medikai jam leido išvažiuoti.

T. Huidobras grįžo į savo pulko klinikas lapkričio 15. Jis negalėjo be lazdos pavaikščioti, tiksliau sakant, vos pasivilkti paskui lazdą. Nepaisydamas nieko, jis lankė karius, juos glebėsčiavo kaip tikras brolis. 1937 sausio pabaigoje jų pulkui buvo įsakyta rengtis lemiamajam puolimui. Po užtarnauto septynių dienų poilsio pulkas vėlei žygiavo toliau link Madrido priemiesčio Charama (Jarama). T. Huidobro pulkas turėjo tiktai 2.000 vyrų, o turėjo atsilaikyti prieš 20.000. Kruvinų kautynių metu T. Huidobras taip didvyriškai rūpinosi sužeistaisiais, juos slaugė ir vežiojo, — kad pulko vadas jį pristatė Karo medaliui. Kad pulkas galėjo atsispirti prieš tokį raudonųjų antpuolį, reikia vien dėkoti Dievo Apvaizdai ir T. Huidobro maldoms.

Trumpam atitrūkęs nuo fronto gyvenimo, kapelionas atsidūrė Vilafrankoje (Villafranca), kad duotų balandžio 5 paskutiniuosius jėzuito įžadus, o kitą rytą vėl iššygiavo į savo pulką Aravakon (Aravaca). Pulkas turėjo dalyvauti Madrido apsuptyje. Mūšis truko nuo balandžio 8 iki 13 — įnirtingas ir be perstojo žūtbūtinis. Nuo pat pradžių kapelionas — pirmose linijose guodė mirštančiuosius ir slaugė tranšėjose sužeistuosius, nepaisydamas švilpiančių kulkų ir kitų pavojų, kad vado-

vybė jam įsakė grįžus užnugarin rūpintis sužeistaisiais. Kapelionas pakluso įsakymui, bet kai ėmėsi savo darbo, priešas tą vietą ėmė apšaudyti. Nuo vieno sprogimo žuvo keli kareiviai, o su jais ir kapelionas. Šitai nutiko 1937 balandžio 11, kai jam buvo sukakę trisdešimt ketveri metai.

Tiktai meilė Dievui ir artimui pastūmėjo kunigą pasišvęsti savo pulko sužeistiems kariams. Tačiau ši didvyriška mūšio lauke parodyta meilė buvo per daug metų išpuoselėta jėzuitiško gyvenimo. Prireikė tam tikrų sąlygų, kad, pasitaikius progai, toji meilė išsiskleistų.

Išsyk T. Huidobras palaidotas Tolede (Toledo). 1942 jo palaikai pergabenti į jėzuitų naujokyną Archanuėzyje, o iš ten 1958 lapkričio mėn. pervežti į Švč. Širdies ir Šv. Pranciškaus Bordžijos (Borgia) bažnyčią Madride. Jo byla pradėta 1947 lapkričio 19.

balandžio 11

Garbingasis PRANCIŠKUS del KASTILJAS
(del Castillo)
1615–1673

TĖVAS PRANCIŠKUS del KASTILJAS, ypač pasišventęs Peru krašto, Limos (Lima) miesto apaštalas taip vaisingai dirbo, kad žmonių atmintyje išlikęs Limos apaštalo vardu. Gimęs Limoje 1615 vasario 9, į Draugiją įstojo 1632 pabaigoje. Įveikęs filosofijos mokslus, kiek laiko limiečių vaikus mokė gramatikos, paskui Limos Šv. Pauliaus kolegijoje pradėjo studijuoti teologiją. Kunigystės šventimus gavęs 1642, T. Kastiljas troško apaštalauti Peru ar Paragvajaus indėnams, bet dėl silpnos sveikatos, kuri niekad nebuvo stipri, jo Vyresnieji, pabūgę, kad misionieriaus gyvenimo sunkumai ir nepritekliai gali visiškai suardyti ir taip nusilpusį organizmą, nusiuntė jį dėstyti gramatikos į Kalao (Callao) kolegiją. Kada Peru vicekaralius marki-

zas de Mansera (Marquis de Mancera), norėdamas užkirsti kelią olandų piratams, organizavo ekspediciją į Čilę, Valdivijos krantą, T. Kastiljį pakvietė į šį žygį kapelionu. Sėkmingai 1645 šiai ekspedicijai per pusmetį pasibaigus, jis vėl dėstė Limos kolegijoje.

1648 prasideda tikrasis T. Kastiljo apaštalavimas. Kas sekmadienį miesto centre, didžiulėje miesto aikštėje, vadinamojoje Baratiljo (Baratillo), susirinkdavo minios žmonių. Vieną sekmadienį, kai alkūnėmis grumdydamiesi šurmuliavo tūkstančiai žmonių, apžiūrinėdami prekes ir derėdamiesi dėl jų kainų, T. Kastiljui šovė mintis pasakyti jiems pamokslą. Nusipirkęs iš kažin kur stalelį, atsistojo ant jo, sukvietė žmones ir ėmė jiems, lygiai kaip šv. Jonas Krikštytojas, pradėjęs savo apaštalystę, dėstyti tokiais žodžiais: "Atgailaukite, Dievo karalystė čia pat!" Kai minia patikliai išklausė šių žodžių, pamokslininkas šnekėjo toliau. Ir šitaip savaitė iš savaitės T. Kastiljo pamokslai pasidarė nuolatiniu įvykiu ir truko dvidešimt penkerius metus. Nuo 1653 jam daugiau jau nebereikėjo tampyti staliuko, mat mūrininkai jam sulipdė iš plytų ir kokliais gražiai apdailino pakylą. Šitaip T. Kastiljo pamokslai tapo sekmadienio turgaus svarbiausiu įvykiu, įkvėpusiu klausytojus gyventi pagal Kristaus nurodytus dėsnius ir dažnai eiti sakramentų, dorai gyventi. Jo pamokslai nebuvo nei išdailinti, nei retoriškai išbaigti, bet nuoširdžiai sakomi suvirpindavo daugelio širdis.

Kai T. Kastiljas sakydavo pamokslą, jis paprastai pasistatydavo didžiulį kryžių, o prie jo pasidėdavo Švč. Mergelės Marijos paveikslą. Po pamokslo jis dažniausiai savo klausytojus vesdavosi į netoliese stovinčią Švč. Mergelės Marijos koplyčią melstis prie Švč. Sakramento. Kadangi kunigas tokiems reikalams dažnai šia šventove pasinaudodavo, vyskupijos vadovai šią koplyčią paskyrė jėzuitų žiniai, ir šitaip jinai tapo T. Kastiljo apaštališkos veiklos centru.

Panašiai kaip T. Petras Klaveras, taip ir T. Kastiljas ypač rūpinosi Limoje gyvenančiais negrais ir indėnais. Kai šie iš pat ryto susirinkdavo parsisamdyti į darbus, misionierius juos guosdavo, žadindavo viltį, rengdavo krikštui, mokydavo. Taip lygiai elgdavosi ir su indėnais: rūpinosi jų dvasiniais poreikiais, stiprino tikėjimą, stengėsi juos įtraukti į krikščioniškąjį Limos bendruomenės gyvenimą.

Su savo lankytojais, nepaisant, ar jie indėnai, negrai ar ispanai, sukurdavo brolijas, kurių grupės pastoviai skirtomis dienomis rinkdavosi koplyčion ir kas mėnesį eidavo komunijos. Ispanų brolija vadinosi Kristaus Mokyklos vardu. Jos tikslas — tikėjimo pagrindų stiprini-

mas, kad visi nariai gyventų intensyvų religinį gyvenimą. Jie kas savaitę rinkdavosi klausyti pamokslų ir pamąstyti. Kai šie žmonės pasklisdavo į įvairius plačios Limos vyskupystės kraštus, jie kartu išplatindavo ir šiuos krikščioniškojo gyvenimo daigus net naujose gyvenvietėse. Neturtingųjų vaikams T. Kastiljas organizavo mokyklą, o puolusioms mergaitėms surado prieglaudą, kur jos galėtų atsistoti ant kojų.

Būdamas gailestingas kiekvienam žmogiškajam sutvėrimui, T. Pranciškus Kastiljas buvo ankstyvųjų socialinių reformų šalininkas ir buvo tarsi tėvas vargšui ir nuskriaustajam. Jis mirė Šv. Pauliaus kolegijoje Limoje 1673 balandžio 11, sulaukęs penkiasdešimt aštuonerių metų. Romoje jo byla imta tyrinėti 1741 rugsėjo 22.

balandžio 12

Garbingasis BRUNONAS BRUNIS
(Bruni)
1590–1640
Garbingasis LIUDVIKAS KARDEIRA
(Cardeira)
1585–1640

Etiopijos kankiniai

TĖVAI — BRUNONAS BRUNIS ir LIUDVIKAS KARDEIRA — paskutinieji Etiopijos kankiniai, atidavę savo gyvybę už Kristų ir Bažnyčią. Kai 1632 Etiopijos imperatorius Susenijos (Susenyos) atkrito nuo katalikų tikėjimo į schizmą, tai reiškė, kad jėzuitų misijos baigėsi. Atėjus į sostą jo sūnui Fasilidui (Fasilidas), jų apaštalavimas nutrūko, — jėzuitams įsakyta 1633 susirinkti į misijų centrą Fermonoje (Fermona). Kitais metais imperatorius išleidžia įsaką išsikraustyti misionieriams iš krašto, bet jėzuitai sėkmingai išsisuko — buvo priglausti viename pajūrio dvare, kurio savininkas dvasininkams buvo palankus

ir kėlė galvą prieš imperatorių. Tasai globėjas kitiems parūpino priemones saugiau iškeliauti iš šio krašto, o septyniems jėzuitams davė prieglobstį. T. Brunis kartu su tėvais — Kasparu Pajėzu (Paies) ir Jonu Pereira (Pereira) apsistojo Asoje (Assa), kur slapčiomis aptarnavo katalikus. 1635 balandžio 25, kai kunigai kraustėsi iš miške įtaisytos slėptuvės, kareiviai juos apsupo ir apšaudė. Išsyk mirė T. Pajėzas, o po kelių dienų ir T. Pereira. T. Brunis, gavęs apie 15 žaizdų, paliktas kaip negyvėlis, bet atsigaivelėjęs.

Brunis gimė Tronto Čiviteloje (Civitella del Tronto) 1590 lapkričio 7. Atkeliavęs Romon 1605 pradeda studijuoti Romos kolegijoje. Čia jis pradėjo skaityti laiškus didžiojo misionieriaus Pranciškaus Ksavero, kurio žygdarbiai, atlikti Dievo garbei, paskatino jaunikaitį tapti misionierium ir jėzuitu. Į naujokyną jis įstojo 1608 rugpjūčio 14 ir toliau mokėsi filosofijos Romos kolegijoje. Trejus metus padėstęs Florencijoje, į Romą grįžta studijuoti teologijos. Būdamas Romos kolegijoje, susipažįsta su Jonu Berchmansu (Berchmans). Kai šis gulėjo mirties patale, Brunonas dažnai su juo praleisdavo naktis, — skaitė jam Aloyzo Gonsagos (Gonzaga) gyvenimą, ypač skyrių apie šventojo mirtį. Mirus Berchmansui, Brunonas parašė nekrologą. Visai pabaigęs studijas ir gavęs kunigo šventimus, Brunonas iš Italijos iškeliauja 1623 kovą Indijon ir Goją (Goa) pasiekia 1624 gegužę, o Fremoną — 1625 birželį. Čia iškart ima mokytis amariko, etiopų kalbos. Paapaštalavęs trejus metus Fremonoje, išsikelia į Nebesę (Nebessê), Gojamos (Gojam) provincijon, kur įkuria jėzuitų namus ir atstato Mergelės Marijos — mūsų Karalienės bažnyčią. Užbaigęs šiuos darbus, kunigas išmoko ne tik projektuoti, bet ir sienas mūryti. Dirbdamas tuos metus Nebesėje, padėjo savo provincijoje net trims vienuolynams, kur sulaukdavo daugel atsivertimų.

Nors T. Brunis buvo sunkiai sužeistas, kai du jo bičiuliai — T. Pajėzas su T. Pereira — buvo nušauti, katalikas, kuris surado jį merdintį, taip rūpestingai ligino, kad kunigas visiškai pasitaisė. Misionierių globojo Tembeno gubernatorius, kažin koks Sa Marijam (Za Mariam), — jiedu gyveno ir kartu dirbo su T. Liudviku Kardeira pačioje Amba Salama kalnagūbrio viršukalnėje. Bemaž penkerius metus abu jėzuitai aprūpindavo tikinčiuosius sakramentais ir skelbė Dievo žodį. Kai vyskupas Apolinaris de Almeida (de Almeida) su dviem savo draugais krito kankinio mirtimi, Tėvai — Brunis su Kardeira — likosi vieninteliai Etiopijoje besidarbuoją jėzuitai.

Liudvikas Kardeira gimė 1585 Beiroje (Beira), Portugalijoje, o po studijų Evoros universitete (Evora) 1600 gruodžio 25 įstojo į Draugiją. Pabaigęs lavinimąsi naujokyne, toliau mokėsi universitete kalbų, filosofijos, muzikos ir matematikos. Koimbroje (Coimbra) dvejus metus pastudijavęs teologiją, 1616 kovo 20 išvažiuoja Indijon, kur, baigęs teologijos mokslus, gauna kunigystės šventimus. Toliau 8 metus darbuojasi Kambajos ir Mogoro (Cambaia, Mogor) misijose. Iš Indijos į Etiopiją iškeliauja 1624. Šis vyras — devynių amatų meistras: geras teologas ir matematikas, puikus kalbininkas, gabus braižytojas ir nuostabus muzikantas. Jis dėstė Fremonos seminarijoje, paskui išmoko amariko kalbos ir išvertė nemaža religinių knygų šia kalba šnekantiems tikintiesiems. 1627 Gorgoroje (Gorgorra) buvo Vyresniuoju, o 1631–1632 Gojamoje, kur toliau tebevertė knygas. Būdamas Etiopijoje, misionieriams mokytis išvertė amariko kalbos žodyną ir gramatiką.

Gyvenimas ant Ambos Salamos kalno buvo kupinas nepriteklių ir išmėginimų, bet jiedu džiaugėsi galį aptarnauti iš visur pas juos ateinančius tikinčiuosius. Kai buvo nužudytas Sa Marijamas, kalno viršūnė tapo nesaugi. Kai gavo iš imperatoriaus pranešimą, jog jiems žadama apsauga ir saugus išvažiavimas į savo šalį, jiedu nusikraustė nuo viršukalnės. Tatai buvo 1640 balandžio 6 — Didysis Penktadienis. Abudu kunigai patraukia vandenyno linkui ir buvo besitikį išvažiuosią Indijon, bet naujasis Tembeno gubernatorius juodu suima. Schizmatikai vienuoliai pareiškia, jog jie turį imperatoriaus įsakymą jėzuitus nužudyti. Patikėjęs jų žodžiams, gubernatorius kunigus sulaiko. Po Velykų ketvirtadienį, balandžio 12, jiedu nuvedami į Tembeno turgavietę, kur liūliavo didžiulė minia. Išvydę čionai pastatytas kartuves, jėzuitai suprato, kokia mirtis jų abiejų laukia. Įsitikinę, kad dabar jiedu miršta už Kristų, vienas kitą padrąsina ir duoda išrišimą. Prisiartinęs prie kartuvių, T. Kardeira pamatė virves, kuriomis juodu turėjo pakarti, tarė: "Viešpatie Dieve, palaimink šias virves, taip pat ir Etiopiją, kad gausiai apšlakstyta kankinių krauju, būtų vaisinga tikėjimui!" Tada budeliai užnarino apie kaklą kilpą ir truktelėjo viršun. Kai kūnai pakibo, žiūrovai kankinius apsvaidė akmenimis. Šitaip kūnai kybojo gal tris–keturias dienas, paskui katalikai net nesužinojo, kur dingo šios brangios relikvijos.

T. Brunono Brunio ir T. Liudviko Kardeiros su kitų šešių brolių jėzuitų, Etiopijoje mirusių už katalikų tikėjimą, byla Romą pasiekė 1902 birželio 19.

Dievo Tarnas PETRAS BARBARIČAS
(Barbaric)
1874–1897

PETRAS BARBARIČAS mirė dvidešimt trejų metų, jėzuitu teišbuvęs gal dvi dienas. Šis kroatas gimė Jugoslavijoje Bosnijos–Hercegovinos kaimelyje Šiljevišta, netoli Klobuko (Klobuk). Petras — vienas iš devynių vaikų šeimos. Pirmieji berniuko mokytojai — tėvai — pamokė vaikus ne tik katekizmo, bet ir davė rimtus pradžiamokslio pamatus. Kaip ir abu tėvai, sūnus iš mažumės nuostabiai pamilo Švč. Jėzaus ir Marijos širdis. Varydamas ganyklon avis, visad pasiimdavo rožančių, kad veltui neleistų laiko. Vos įkopęs į paauglio amžių, pradėjo lankyti neseniai Veljacyje (Veljaci) atidarytą mokyklą. Pusantros valandos į tą kaimo mokyklą žingsniuodamas, nieko daugiau negalvodavo, o tiktai vien kartodavo pamokas. Kadangi tėvai gerokai prakutino vaikus namie, Petras ketverių metų mokslą baigė per dvejus. Tada tėvas davė jam darbo Vitinos (Vitina) krautuvėje, kur vaikinas išdirbo daugiau nei metus. Apvaizda jį kvietė imtis kažin ko kita. Senasis Veljacio mokytojas iš Travniko (Travnik) vyskupijos seminarijos rektoriaus gavo laišką, kur prašoma nurodyti aukštesniam mokslui arba kunigystei tinkamą kandidatą. Netrukus šią žinią užsimena Petrui, o to net akys sublizgo. Juk jis šito ir telaukė.

Penkiolikmetis vaikinas su tėvu ant arklių išsileido į trijų dienų kelionę Travnikan — į vyskupijos žinioje esančią, bet tėvų jėzuitų tvarkomą seminariją, kurioj atsidūrė 1889 rugpjūčio 27. Joje Petras taip gerai mokėsi, kad, be įprastinių dalykų, 1892 dar ėmė mokytis italų, prancūzų ir vokiečių kalbų, iš anksto pagalvojęs, kad jų jam prireiks tada, kai klausys išpažinčių. Mokydamasis jis įstoja į Marijos sodaliciją, o vyresniuose kursuose dar išrenkamas klasės seniūnu. Savo bendraklasius jis paragindavo pirmaisiais mėnesių ketvirtadieniais ir penktadieniais eiti šv. Komunijos, taip pat platino pirmųjų 9 mėnesio penktadienių praktiką. Metai iš metų vis labiau brendo noras būti kunigu, tik vis negalėjo ryžtis: būti eiliniu vyskupijos kunigu ar jėzuitu, tačiau 1896 per mokyklos dvasinį susitelkimą šį klausimą galų gale išsprendė — būti jėzuitu.

Kaip paprastai po Velykų 1896 antradienį mokiniai rengėsi iškylon. Balandžio 7 rytas pasitaikė saulėtas ir gražus. Labai smagu su draugais pabūti gamtoje. Tokia giedra diena, todėl nėra ko šiltai rengtis, bet oras ūmai pabjuro. Jaunuolius užklupo debesys, o paskui ir smarki liūtis permerkė lig nago juodymo — grįžo visi šlaputukai. Petras nuo to peršalo, ir staiga pakilo karštis. Balandžio 26 atsigula ligoninėn. Netrukus įsimetė džiova ir prie lovos prikaustomas ne dienoms, bet savaičių savaitėms. Vasarop per atostogas mokyklos gydytojas Petrui pataria grįžti tėviškėn, kad gimtinės oras jam padėtų, tikėdamasis, kad Šilajevištės gamta jam pagelbės daugiau nei vaistai. Petras 1896 vasarą praleidžia gimtinėje, bet kai jis sau laimingai gyveno su artimaisiais, džiova visai jį suėmė. Grįždamas atgalios į mokyklą, pakeliui vis dėl silpnos sveikatos stabtelėdavo pailsėti, šitaip šiek tiek užtruko ir Sarajevo seminarijoje, kur gydytojas patikrino sveikatą. Mediko žodis — paskutinės stadijos džiova, — plaučiai jau taip buvo apimti ligos, kad jokios vilties pasveikti nebėra. Vaikinas tokia gydytojo diagnoze visiškai netikėjo, — jam regėjos, kad jis atsistos ant kojų, užbaigs studijas ir bus įšventintas į kunigus. 1897 Petras vis labiau ir labiau menksta, todėl kai kurias paskaitas ėmė praleidinėti, bet netrukus jau visiškai nebeįstengė nueiti į auditoriją, o visąlaik išbūdavo ambulatorijoje. Kovo mėn. pereiti kambarį jau reikėdavo su lazdele. Kovo 11 savo nuodėmklausiui jis prisipažino: "Buvau bepradedąs devyndienį į šv. Pranciškų Ksaverą, kad pasveikčiau, bet rytoj pradėsiu melstis į šv. Juozapą, kad sulaukčiau laimingos mirties". Balandžio mėn. sveikata taip sparčiai geso, kad apie 10-ają jau buvo marinamas.

Petro nuodėmklausis žinojo, kad jaunuolis troškta būti jėzuitu, nes jau prieš metus buvo atlikęs reikalingas rekolekcijas ir iš tikrųjų jau buvo pradėjęs naujokyną, tik Vyresnieji patarė lukterėti tol, kol baigs mokslą. Nuodėmklausis, kartą užsukęs į Petro kambarį, paklausė, jei būtų leista, ar jis nenorėtų duoti jėzuito įžadų ir mirti kaip šios Draugijos narys. Petras atsakė, jog apie tai seniai galvojęs, bet nesiryžęs tokios ypatingos malonės prašyti. Taigi nuodėmklausis visa pasakė rektoriui, o tas tučtuojau pasiuntė laišką provincijolui, ar sutiktų padaryti tokią išimtį.

Verbų sekmadienį, balandžio 11, Petras atgabenamas į seminarijos koplyčią pamaldoms, ir čia jis pamatė visus, stovinčius ir besiklausančius ilgo skaitymo apie Kristaus kančią. Kasdien vaikino sveika-

ta vis labiau ir labiau silpo. Jau pats nujautė, kad jo dienos suskaitytos, tad vienąsyk pasakė: "Kaip būtų gera Velykas atšvęsti danguje!" Balandžio 13 popietę gauta provincijolo telegrama, kur pranešama, jog rektorius galįs priimti Petrą į Draugiją. Taigi vaikinas jau galėjo duoti įžadus ir nešioti Jėzaus Draugijos apdarą. Ligonis svajojo, jog Didįjį Ketvirtadienį būtų gera proga tokiai aukai ir jau buvo beketinąs po velykinės komunijos atlikti šias apeigas. Tačiau nuodėmklausis suabejojo, ar ligonis gali ištverti iki balandžio 15 — Didžiojo Ketvirtadienio, todėl patarė visa atlikti tą pat dieną. Vakarop apie 9 val. prie liudininkų Petras davė įžadus, — prisiekė neturtą, skaistybę ir klusnumą, pasižadėjo visą likusį gyvenimą praleisti Jėzaus Draugijoje. Kitądien jis nesikėlė iš lovos, visiškai išsekęs, visas degąs karščiu. Susirinkusi visa bendruomenė į ligonio kambarį kalbėjo mirštančiųjų maldas. Didįjį Ketvirtadienį, balandžio 15, Petras jau nebegalėjo nei valgyti, nei beveik kalbėti. Per popietę pasiprašė paduoti kryželį, kurį pabučiavęs teištarė: "Jėzus!" Dabar jau buvo ramus ir patenkintas. Po kelių akimirkų giliai atsidusęs lygiai antrą valandą atidavęs savo nekaltą ir šventą gyvenimą į Viešpaties rankas, Petras nukeliavo pas Dievą, pirmąsyk apsivilkęs jėzuito apdaru. Palaidotas balandžio 17 — Didįjį Šeštadienį Travniko priemiesčio kapinėse.

Petras Barbaričas visai neturėjo paslaptingo būdo šventumo siekti. Jo gyvenimas buvo panašus į šv. Stanislovo Kostkos, šv. Aloyzo Gonsagos ir šv. Jono Berchmanso gyvenimą, kurį jis maždaug tokiais žodžiais nusakė: "Iš visų kelių, kurie veda į šventumą, pats trumpiausias, lengviausias ir patikimiausias — sąžiningai atlikti kasdienes savo pareigas". Jo byla tebetyrinėjama Romoje.

Palaimintasis PRANCIŠKUS PEIDŽAS
(Page)
?–1602

Anglijos kankinys

TĖVAS PRANCIŠKUS PEIDŽAS jau buvo apsitaisęs bažnytiniais rūbais ir buvo ketinąs pradėti šv. Mišias, kai gatvėje imta triukšmauti ir rėkauti, — aišku, kad namą apsupo kunigų medžiokliai. Tai buvo 1601 balandžio 2. Kunigas, vos spėjęs nusirengti liturginius apdarus ir juos paskubomis paslėpti, pats atsisėdo tarp žmonių, atėjusių išklausyti Mišių. Gaudytojai, pamatę kambarį pilną žmonių, sėdinčių priešais parengtą altorių, sutriko: patikėjo, kad tikintieji laukia kunigo. Dėl viso šio sąmyšio susirūpinusi namų šeimininkė Ona Lain (Line), ištraukusi iš pasimetusios minios T. Peidžą įspraudė slėptuvėn. Kunigas paspruko, bet šeimininkė dėl susirinkusio klausytis Mišių tikinčiųjų būrio buvo areštuota ir nukankinta, kad priglaudė dvasininką. 1970 už šį didvyrišką poelgį ji buvo paskelbta šventąja.

Pranciškus Peidžas gimė Antverpene (Antwerp), Belgijoje. Gimimo data tiksliai nežinoma. Tėvai — pasiturintys protestantai, kilę iš Herou prie Hilo (Harrow-on-the-Hill) Midlesekso (Midllesex) grafystėje. Jaunystėje Pranciškus buvo nusprendęs tapti teisininku, todėl atvažiavo Londonan studijuoti teisės. Sostinėje ėmė dirbti pas įžymų kataliką advokatą ir įsimylėjo jo vienturtę dukrą, tik šioji nė į kalbas nesileido apie vedybas, kol vaikinas nebus katalikas. Pranciškaus kambario draugas, irgi katalikas, lankydavosi pas T. Joną Žerardą (Gerard), savo nuodėmklausį, jėzuitą, tuo metu sėdėjusį Londono Klinko (Clink) kalėjime. Taigi patartas jį Pranciškus ir aplankė. Kai jaunuolis ėmė domėtis tikėjimu, jo siela pamažu ėmė krypti į Kristų. Dideliam jaunosios sielvartui, jaunikis, atsisakęs vedybų, pradėjo galvoti apie kunigystę. T. Žerardą išgabenus į Londono Tauerį, kur jau nebebuvo galima jo lankyti, Pranciškus krimtosi, jog neturi dvasinio patarėjo. Jis taip šito kunigo ilgėjosi, kad kasdien Temzės pakrantėmis slampinėjo palei Tauerį, vildamasis bent per kalėjimo langelį išvysti savo nuodėmklausį. Vienądien T. Žerardas išties pastebėjo ant krantinės jaunuolį. Kai tasai reikšdamas pagarbą kilstelėjo skrybėlę, kunigas vaikiną palaimino. Nuo tada jaunasis Pranciškus pagalvojo, kad ši-

toks pasisveikinimas nebus kalėjimo sargų pastebėtas, todėl šį ceremonialą jis kasdien ėmė kartoti. Pagaliau jis buvo įtartas, kad mėgina susisiekti su kaliniais, bet po kelių dienų, neradus kuo daugiau apkaltinti, Pranciškus paleistas.

Dabar jaunasis teisininkas net nesudvejojo, kad jo likimas — būti kunigu. Perplaukęs sąsiaurį, įstoja į Reimso Anglų kolegiją. 1600 gavęs kunigystės šventimus, netrukus grįžta Anglijon ir sėkmingai ima apaštalauti Londone ir jo apylinkėse. Kaip jau anksčiau minėta, 1601 vasario mėn. jis laimingai išvengė kunigų medžioklių nagų tik dėl didvyriško moters poelgio, bet netrukus po keturiolikos mėnesių buvo išduotas kitos moters. Kadangi galimybės dienos metu rodytis kunigui mieste vis kaskart mažėjo, jie dažniausiai darbuodavosi naktimis. Vieną 1602 balandžio pradžios naktį, kai T. Peidžas rengėsi išeiti iš vienų namų, jį pažino viena londonietė apsimetėlė, tarsi trokštanti būti katalike. Tačiau buvo žinoma, kad jinai už gerą pinigų sumą valdžiai išdavusi jau kelis kunigus. Įsidėmėjęs tą asmenybę, kunigas paspartino žingsnį. Moteris, sekdama iš paskos, šūkčiojo, kad norinti su juo pasišnekėti. Dėdamasis, kad neišgirdo, kunigas nėrė paskubomis žemyn siaura alėja. Vengdamas užsukti pas katalikų šeimas, — to, kaip suprato T. Peidžas, išdavikė kaip tik troško, — jis drožė pro praviras viešbučio duris. Vos įžengęs vidun, užšovė duris, o viešbučio savininko paprašė, kad jam leistų išeiti pro kitas, kad iš paskos einą jo nepamatytų. Dar nespėjus T. Peidžui dingti pro užpakalines duris, prie paradinių įžūliai ėmė daužytis ir šaukti, kad čionai įėjęs kunigas. Į šitokį riksmą subėgo kaimynai, o savininkas, buvęs protestantas, sulaikė T. Peidžą, kolei pasirodė policija.

Per pirmąjį tardymą Njugeito (Newgate) kalėjime iš Peidžo ničnieko tardytojams nepasisekė išpešti. Per 1602 balandžio 19 teismą jis apkaltinamas: plaukęs užjūrin gauti šventimų ir grįžęs dirbo kunigo darbą. Gindamasis T. Peidžas pareiškė, kad Anglijos įstatymai jo neliečią, — jis gimęs Antverpene. Nepaisant to, kunigas nuteisiamas pačia aukščiausia bausme — pakarti. Tada grąžintas į kalėjimą. Kai gretimoje kameroje sėdėjęs jėzuitas T. Henris Floidas (Floyd) didžiai krimtosi, kad T. Peidžas nuteistas mirti, tasai šitaip guodėsi: "Abudu pasidalinkime šiuo dideliu džiaugsmu, kuris nuves į tokią begalinę laimę". T. Peidžo mirties išvakarėse kalėjimo valdžia leido pas jį apsilankyti T. Henriui Floidui. Abu kunigai naktį praleido besimelsdami, o anksti ryte T. Floidas aukojo šv. Mišias.

Kadangi iki šiolei vis tebesibičiuliavo su T. Žerardu, T. Peidžas troško būti jėzuitu. Grįžęs Anglijon kunigu, susisiekęs su vyresniuoju T. Henriku Garnitu (Garnet), kai teiravosi apie Draugiją, jam atsakyta, kad reiksią vykti Flandrijon į naujokyną. Dabar, kadangi jis pasmerktas mirti, parašė priesaikos žodžius ir T. Floido akivaizdoje pasirašė. Rytui išaušus, T. Peidžas nugabentas į Taiberną (Tyburn), Londono užmiestyje žudymo vietą, kur susidūrė su kitais dviem kunigais — T. Tomu Tišbonu (Tichborne) ir Robertu Votkinsonu (Watkinson). Prie kartuvių protestantų dvasininkas dar mėgino kunigą įtraukti į religinius ginčus, bet tasai nenorėjo apie tai net klausytis. Atsigręžęs į žmones, viešai išpažino katalikybę ir išreiškė džiaugsmą mirti už tokį gražų tikslą — tikėjimą ir kunigystę. Jis taip pat prisipažino, kad vos tik tapęs nariu — davęs tris Jėzaus Draugijos įžadus. Kai tik ištarė Jėzaus vardą, vežimas krustelėjo iš po kojų, ir kunigas pakibo ant virvės, o paskui kūnas ketvirčiuotas.

Šv. Tėvas Pijus XI 1929 gruodžio 15 T. Pranciškų Peidžą paskelbė palaimintuoju, o jo šventė kartu su kitais Anglijos ir Veilso broliais jėzuitais ir kankiniais švenčiama gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, iš Anglijos ir Veilso pasirinkęs palaimintąjį Pranciškų Peidžą su jo bičiuliais būti panašiais į Kristų, mirusį dėl pasaulio išgelbėjimo, išklausyk jų maldų, stiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria stiprinai juos, mus visados laimink savo vienybės dovanomis, — prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia — vienu Dievu — gyvena ir viešpatauja per amžius.

PALAIMINTOJI MERGELĖ MARIJA — JĖZAUS DRAUGIJOS MOTINA

ŠVENTO IGNACO visomis svarbiausiomis gyvenimo akimirkomis Švč. Mergelė suvaidino didžiulį vaidmenį. Toji meilė ir prieraišumas buvo toks, kad jis save ir visą Draugiją pavedė jos globai ir paprašė rūpintis kaip motiną savo vaikais. Užtat Draugija balandžio 22 — mūsų Karalienės motiniškos Globos dieną — mini, kai šv. Ignacas su savo bičiuliais davė pirmuosius jėzuitų įžadus.

Netrukus po to, kai Ignacas 1541 balandžio 8 buvo išrinktas Jėzaus Draugijos Generolu, jis su savo bendražygiais Romoje tarėsi, kaip duoti tris įžadus. Po Velykų penktadienį, 1541 balandžio 22, jėzuitų būrelis aplankė septynias Romos bažnyčias: Šv. Petro, Šv. Marijos Kilmingosios, Kelrodės Marijos, Šv. Jeruzalės Kryžiaus, Šv. Lauryno, Šv. Sebastijono ir Šv. Pauliaus. Atėję į paskutinę bažnyčią, vienas kitą išklausė išpažinties. Ignacas, kaip naujai išrinktas Generolas, prie Marijos altoriaus aukojo šv. Mišias.

Per Komuniją šv. Ignacas, kairiąja ranka laikydamas konsekruotą Ostiją su patena, dešiniąja — įžadų tekstą: atsigręžęs į priešais klūpančius savo bendražygius, perskaitė tokius žodžius: "Aš, Ignacas Lojola, prisiekiu Visagaliui Dievui, Aukščiausiajam Romos popiežiui, Jo Vietininkui žemėje, Palaimintosios Mergelės Marijos, viso dangiškojo pulko ir visų Draugijos narių akivaizdoje amžiną neturtą, skaistybę, klusnumą — gyventi pagal Jėzaus Draugijos nustatytą tvarką ir nuostatus, esamus ir būsimus. Taip pat Aukščiausiajam Romos popiežiui pasižadu ateityje dirbti ten, kur tik būsiu jo pasiųstas, kaip vaikas laikytis visų tikėjimo dalykų, kaip nurodyta Draugijos nuostatuose". Visiems penkiems šitaip prisiekus, šv. Ignacas padalijo komuniją. Tokie buvo patys pirmieji Jėzaus Draugijos įžadai.

Šv. Ignaco meilė Marijai prasidėjo ne vien nuo tada, kai pasveiko Pamplonoje (Pamplona) nuo žaizdų. Kaip ispanas, jis buvo auklėtas mylėti savo dangiškąją Motiną, bet kaip tik Lojolos pilyje šis pasaulietiškas dvariškis virto uoliu maldininku, trokštančiu sekti Kristumi. Nuotykių nestokojantys šventųjų gyvenimai, kuriuos jis sirgdamas skaitė, taip pavergė riterišką jo prigimtį, kad ryžosi tapti antruo-

ju šv. Dominiku ar antruoju šv. Pranciškum Asyžiečiu. Lemtingos reikšmės šiam pasiryžimui turėjo 1521 rugpjūčio viduryje jam pasirodžiusi Švč. Mergelė Marija su Kūdikėliu. Nors šv. Ignacas nėra smulkiai aprašęs šios vizijos, bet tatai buvo jo atsivertimo naktis. 1555 metais, rašydamas apie šį įvykį, jis užsiminė: "...aiškiai pamačiau Mergelės Marijos ir Kūdikėlio panašumą. Per tam tikrą laiką patyriau neapsakomo paguodos apstumo. Taip ėmiau koktėtis praėjusiu gyvenimu, ypač kūno nuodėmių, jog taip giliai sielon įstrigęs šis įspūdis mane draskyte draskė". Štai kodėl po šios permainų kupinos nakties sužeistasis karys iškeitė savo ištikimybę naujajam Kapitonui.

Ignaco budynė priešais Juodąją Monserato (Montserrat) Madoną 1522 kovo 24–25 buvo mūsų Karalienei ir Jos dangiškajam Sūnui pasišventimo metas. Tąnakt jis tapo Marijos riteriu ir kuomet maldavo Jos ir Sūnaus globos, jiems tąsyk davė ir savo didįjį pažadą, — jo kuo ištikimiausiai laikėsi iki gyvenimo pabaigos. Kaip atgailautojui, besimeldžiančiam 1522–1523 Manrėzos (Manresa) oloje, Dievas jį apdovanojo dvasinėmis malonėmis. Dažnai jį aplankydavusi Švč. Mergelė Marija sustiprindavo jo ryžtą. Dar būdamas Paryžiuje studentu, Ignacas su savo bičiuliais 1534 rugpjūčio 15 — Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo šventės dieną — pasirinko tada, kai jie privačiai davė skaistybės ir neturto įžadus.

Gavęs kunigo šventimus, prieš aukodamas pirmąsias Mišias, Ignacas nuolat prašydavo dangiškosios Motinos, kad išmelstų "jam vietą greta Sūnaus". Atėjus pirmųjų šv. Mišių valandai Romoje, jis nepanūdo jų aukoti ant šv. Petro kapo: pasirinko Švč. Mergelės Marijos bažnyčios altorių. Šitai atsitiko 1538 gruodžio 25. O kai 1541 balandžio 22 davė jėzuito įžadus, taip pat prie Marijos altoriaus tarė žodžius: "Palaimintosios Mergelės Marijos akivaizdoje".

Kad didžiuma šv. Ignaco ir pirmųjų jėzuitų gyvenimo įvykių susiję su Mergele Marija — nėra joks atsitiktinumas. Ignacas sąmoningai pasirinkdavo šias datas ir tokias vietas, — žinojo, kad jis su savo bičiuliais stokoja nuolatinės Gerosios Motinos paramos. Pirmieji jėzuitai ištikimai sekė savo Draugijos įkūrėjų pėdomis.

1966 trisdešimt pirmasis Jėzaus Draugijos Generolas skatino savosios bendruomenės narius "pasitikėti savo skirtuose uždaviniuose ir veikloje Palaimintosios Mergelės Marijos globa ir visur išganymo darbe kuo daugiau ir aiškiau rodyti pasitikėjimą Išganytojo Motina. Juk šv. Bažnyčios ir mūsų tradicijose Švč. Mergelė Marija po Kris-

taus užima pačią garbingiausią vietą ir yra vis labiau mums artimesnė".

Iš visų Jėzaus Draugijos narių, rašiusių ar kalbėjusių apie Mariją, ypač įsidėmėtini Bažnyčios daktaro, šv. Petro Kanizijaus (Canasius) žodžiai: "Visi mūsų Draugijos nariai teisėtai pripažįsta išimtinį prieraišumą mūsų Motinai Marijai... Nė viena motina neturėjo šitiek sūnų, ničniekas taip nebuvo palaimintas ir neparodė tokios ištikimybės... Niekas iki šiolei dar nebuvo toks šventas ir gražus, garbingas ar šitaip apdovanotas Šv. Dvasios dovanomis. Jokia motina neparodė šitiek savo meilės nė vienam sūnui... Gyvybės, gėrio ir gyvenimo Kūrėja, Dievą ir visus mus mylinti Motina, melski ir maldauki už mus Dievą".

MALDA

VISAGALI IR AMŽINASIS DIEVE, išsirinkęs Mergelę Mariją būti savo Sūnaus, amžinojo Žodžio, Motina, išmelsk mums jėgų būti ištikimais šio Žodžio tarnais Jėzaus Draugijoje, kuri pašvęsta Mergelės Marijos, mūsų Motinos, akivaizdoje Tavo garbei, — prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas ADALBERTAS MARIJA BODISAS
(Baudiss)
1842–1926

ADALBERTAS MARIJA BODISAS gimė 1842 balandžio 14 Bojanų (Bojany) mieste, Bukovinos (Bukowina) krašte, Vakarų Ukrainoje. Jaunuolis, mokydamasis Lvovo jėzuitų mokykloje, Šv. Petro ir Pauliaus jėzuitų bažnyčioje patarnaudavo Mišioms ir iškart čia susibičiuliavo su broliu zakristijonu. Jiedu dažnai pasišnekėdavo apie religiją, retsykiais pasiskaitydavo religinio turinio knygų, sukalbėdavo rožančių ar pasimelsdavo prieš Švč. Sakramentą. Po kiek metų T. Bodisas nesyk prisimindavo šį gerą ir kuklų broliuką, su kuriuo susipažinęs kaip tik išmoko melstis. Kaip tyčia ši draugystė paskatino Adalbertą pagalvoti apie Draugiją. Deja, tuo metu Galicijos lenkų jėzuitai neturėjo savo naujokyno, tad, kai Adalbertas ryžosi tapti jėzuitu, buvo nusiųstas į Austrijos jėzuitų naujokyną Baumgartenberge (Baumgartenberg) netoli Linco (Linz). Į naujokyną atvykęs 1856 spalio 10, tebebuvo vos puspenkioliktų metų. Vaikinas džiaugėsi, kai į tą patį naujokyną kitąmet įstojo vyresnysis jo brolis Klementas. 1858 provincijolas Senkaimyje (Stara Wies) įkūrė saviškį naujokyną ir pirmuosius studijų kursus, todėl lenkų naujokai iš Baumgartenbergo grįžo gimtinėn. Dar nesulaukęs septyniolikos, Adalbertas užbaigė naujokyną, užtat iki 1859 luktelėjo, kol galės duoti vienuolio įžadus. Likęs Senkaimyje mokytis humanitarinių mokslų, 1861 kibo į filosofiją. 1864 pasiunčiamas prefektu į Tarnopolio (Tarnopol) jėzuitų mokyklą, kur padėjo auklėti seminaristus (prefektu), pagelbėjo bibliotekininkui, mokė prancūzų kalbos. Be to, 1867 dar pradėjo dėstyti graikų ir lotynų k. 1869 išvažiavo Krokuvon studijuoti teologijos, o 1871 rugsėjo 10 istorinėje Vavelio pilies katedroje įšventintas į kunigus. Galutinai studijas užbaigė 1873, būdamas trisdešimt vienerių metų.

T. Bodisas vienuolika metų praleido Senkaimyje prie įvairių darbų: dėstė ir egzaminavo seminaristus, vadovavo dvasiniam jaunų jėzuitų gyvenimui, organizavo susitelkimus ir mąstymus, dirbo naujokų vadovo pagalbininku. 1878 pats tapo naujokų vadovu, — viena iš svarbiausių jėzuitų gyvenime pareigybių, — dėti svarbiausius naujokų re-

liginio gyvenimo pamatus, vadovauti jų maldai. Šias pareigas T. Bodisas ėjo iki 1884, kai Apvaizda jį pašaukė dar svarbesniam darbui: visiškai nelauktam ir subtiliam, bet kuriam T. Adalbertas buvo puikiausiai pasirengęs.

Anuomet Galicijoje veikė 16 rytų apeigų katalikų Šv. Bazilijaus vienuolynų, bet tik su 61 vienuoliu. Didžiuma iš jų — apyseniai, todėl gyveno ne itin laikydamiesi nuostatų. Kai kurie tiesiog skurste skurdo. Metų metais jie neturėjo naujokyno, todėl bendruomenė regėjos išnyksianti. Lvovo arkivyskupas, aplankęs vienuolynus, buvo giliai sukrėstas apgailėtinos bazilijonų vienuolių būklės. Nebežinodamas ko griebtis, kreipėsi į Aukščiausiąją Galvą. Šv. Tėvas Leonas XIII, ištyrinėjęs padėtį, pritarė, jog bazilijonų bendriją būtina perorganizuoti ir reformuoti, bet bazilijonų provincijolas, jau gerokai senstelėjęs ir ligotas, stokojo jėgų imtis tokio reikšmingo darbo. Tada popiežius kreipėsi pagalbos į lenkų jėzuitus. Šitaip bazilijonų reformatoriumi ir buvo išrinktas T. Bodisas.

Sunki našta užgulė T. Adalberto pečius, tik kadangi uždėta šv. Tėvo, kunigas ją mielai sutiko nešti. Popiežius nusprendė: reorganizaciją pirmiausia derėtų pradėti nuo lopšio — Dobromilos (Dobromila) vienuolyno, todėl T. Bodisą į čia ir atsiunčia. Jis paskiriamas rektoriaus pavaduotoju ir naujokyno vadovo padėjėju ir, be to, dar turėjo mokyti jaunuosius kandidatus. Negirtina, kad čionai atsirado nesutarimų, bet niekuo čia dėtas T. Bodisas. Jis juk buvo lotynų apeigų katalikas, o jam reikėjo pertvarkyti rytų katalikų vienuolių gyvenimą. Be to, lenkas, atsiųstas pas ukrainiečius; jėzuitas, turįs reformuoti ir atnaujinti visiškai skirtingą negu jėzuitai broliją. Jo atsiradimas tarp bazilijonų buvo palaikytas jėzuitiška intervencija. Tačiau T. Adalbertas atvirai pareiškė, jog jis anaiptol neketinąs ukrainiečių lenkinti, bet trokštąs atnaujinti bendruomenę ir atgaivinti jų dvasinį gyvenimą. Kad galėtų vadovauti, jis nuodugniai išstudijavo jų vienuolinio gyvenimo taisykles, gerbė graikiškus jų papročius ir tradicijas. Po kelerių metų bazilijonų bendruomenė iš naujo atgijo.

1889 T. Bodisas skiriamas Lavruvo (Lawrów) vienuolyno Vyresniuoju, o 1892 grįžo į Dobromilą dėstyti vokiečių k. ir istorijos. Kitais metais jis paskirtas bendruomenės Vyresniuoju ir studijų prefektu, 1896 — naujokų vadovu; 1901, kai T. Bodisas pas bazilijonus jau buvo išgyvenęs 17 metų, jų bendros atsinaujinimo pastangos davė gražių vaisių, — bendrijoje 67 kunigai, 40 klierikų ir 70 brolių, iš

viso — 177 asmenys. Bazilijonai taip pamilo T. Bodisą, kad net prašė liktis jų provincijolu, bet kunigas iš kuklumo nuo šių pareigų išsisuko. Dabar bendrijos gyveniman įsiliejo nauja karta, atnešusi gaivios ir tikros dvasios, užtat galėjo tvarkytis patys. Štai kodėl T. Bodisas 1902 išvažiavo iš Dobromilos į Chyrovo (Chyrow) jėzuitų mokyklą.

1905 siunčiamas į Jasus (Iasi) Moldavijon, kur daug rumunų, vyskupijos seminarijos rektoriumi. Kadangi buvo išsimokslinęs ir protingas, gebėjo suglostyti santykius tarp vyskupo ir Draugijos. Sėkmingai įveikęs šį uždavinį, 1906 rudenį paskirtas Galicijos provincijolu: tai ženklas, kaip tėvai jėzuitai šį žmogų gerbė ir mylėjo; pasibaigus kadencijai, tapo trimečio vadovu Tarnopoly (Tarnopol). Iš tenai siaubingomis Pirmojo pasaulinio karo dienomis turėjo bėgti į Chyrovą. 1915, būdamas jau septyniasdešimt trejų metų amžiaus, T. Bodisas grįžo į Senkaimį, kur išbuvo ligi pat mirties. Jis dar pabuvo jėzuitų dvasios tėvu ir gretimo seselių vienuolyno kapelionu.

Vieną 1923 pavasario rytą, lipdamas iš lovos, pajuto galvos svaigulį ir griūdamas nusilaužė koją. Nors ir sveikdamas jautė skausmus, bet dar įstengdavo pakrutėti. Tačiau su laiku nustojo girdėjęs, todėl daugiau nebegalėjo klausyti išpažinčių. Galop visai atsisakė tarnauti koja, tad nebegalėjo seselėms aukoti Mišių. Šiaip ar taip, priverstas atgulti lovon.

Išbuvęs septyniasdešimt metų jėzuitu, didžiumą to laiko vadovavo jauniesiems jėzuitams ir bazilijonams, rengė šventėjimo keliui, skiepijo tiek Romos, tiek ir graikų katalikams pagarbą Švč. Jėzaus Širdžiai. 1926 balandžio 25 atidavė savo sielą Jėzui, savo vienintelei ir didžiausiai meilei. Tėvo Adalberto Marijos Bodiso byla tebenagrinėjama.

Garbingasis KASPARAS PAJĖZAS
(Pais)
1593–1635
Garbingasis JONAS PEREIRA
(Pereira)
1601–1635

Etiopijos kankiniai

PIRMOJI JĖZUITŲ MISIJA Etiopijoje sužlugo patriarcho Andriaus de Oviedo laikais 1577, bet jėzuitas T. Petras Pajėzas, 1603 atvykęs į šį kraštą, sėkmingai dirbo toliau. T. Pajėzas į katalikybę atvertė imperatorių Susenijos (Susenyos) 1622 ir šitaip praskynė kelią patriarchui Alfonsui Mendezai (Mendez), kuris į čia atvyko 1623.

Tikriausiai apie 1624 į šią šalį atkeliavo ir T. Petro Pajėzos giminaitis — T. KASPARAS PAJĖZAS, gimęs Kaviljajo (Cavilhao), Portugalijoje apie 1593, o kai berniukas ėjo dvyliktuosius metus, šeima išvažiavo Indijon. 1607 spalio 25 Kasparas Gojoje įstojo į Draugiją. Pasigviešęs dirbti sielų labui, prašosi leidimo vykti Etiopijon, kur vėl darbavosi jėzuitai. Laiškuose, rašytuose T. Generolui Romon 1625–1626, matyti plati misionierių veikla. Tarp kitų darbų, 1626 jo užsiminta, kad jėzuitai verčią Šv. Raštą ir kitas populiarias religines knygas liaudžiai, ir kad imperatorius savo lėšomis padėjęs įkurti spaustuvę.

Nelaimei, vos tik prieš pačią mirtį — 1632 — Susenijos atkrito į pirmykštį savo tikėjimą ir šitai padarė didžiulės žalos misionieriams. Fasilidui atėjus į sostą, jėzuitų nuosavybė ir namai nusavinti, o jiems patiems įsakyta visiems susirinkti į svarbiausią būstinę Fremonoje (Fremona), kur kunigai buvo sergėjami. Dar prieš 1634 Fasilidui išgujant misionierius iš krašto, — o jų šalyje plušo 20, septyni liko Etiopijoje ir dirbo pogrindyje, tarp jų buvo ir T. Pajėzas. Jį priglaudė kažin koks Tekla Manuelis (Manuel), etiopietis, rodęs daug palankumo kunigams ir kurio dvaras buvęs netoli Asės (Assa) miesto. Susiradęs kažkokį urvą, iš čia T. Pajėzas lengvai galėjo lankytis pas portugalus ir kitus netoliese gyvenančius katalikus. Prie T. Pajėzo netrukus prisidėjo T. Jonas Pereira ir T. Bruno Brunis.

Abudu tėvai — Pereira su Pajėzu — portugalai. T. JONAS PEREIRA gimė Seloje (Cela), netoli Lisabonos 1601, o į Etiopiją atvažiavo 1628. T. Brunis gimė Italijoje, netoli Romos 1590. Teklos Manuelio globojami, trys jėzuitai galėjo bemaž visiškai saugiai ir toliau apaštalauti. Imperatorius užpyko, kad jėzuitai jo nepaklausė ir todėl įsakė visus surasti, — pažadėjo net pinigų, kas juos išduos. Kai po Teklos Manuelio buvo paskirtas naujas gubernatorius, pirmojo brolis, Melcha Krestos, užkietėjęs atskalūnas, globėjas pranešė jėzuitams, jog jo brolis jiems nepalankus ir ragino juos išsiskirti ir kuo greičiau susirasti saugesnę vietą, nes gubernatoriui žinoma, kad jie gyvena jo dvare. Misionieriai nutarė išsikraustyti iš slaptavietės, bet nesisklaidyti, — jie susirado kitą vietą, jų akimis žiūrint, gana tinkamą, — gilų slėnį, apsuptą medžiais apaugusių kalvų ir krūmokšnių.

Savo naujojoje slėptuvėje jėzuitai teišbuvo vos keturias dienas, — 1635 balandžio 25 rytą jie buvo užklupti. Melcha Krestos su 127 vyrais juos apsupo. Visi jie nepastebimai išsidėstė aplink lūšneles, kur kunigai su keliais tikinčiaisiais etiopais buvo susirinkę, — palaukė, kolei gerokai prašvis. Prie lūšnų atėjo vienas Melcha. T. Brunis, pažinęs jį, jau buvo bežengiąs pasisveikinti, — pagalvojo, kad šis atnešęs jam kokią žinią, — tik staiga ginkluoti kariai iššoko ir ietimis priplojo jį žemėn, — 15 žaizdų liko jo kūne. T. Pajėzas, tąsyk aukojęs šv. Mišias, išėjo iš pastogės ir kaipmat strėle pervertas per širdį. Tada užpuolikai šoko prie T. Pereiros, tik keli buvę čia per pamaldas žmonės norėjo jį apginti, tačiau kunigas neleido jiems kištis. Ir šis kunigas, sunkiai sužeistas krūtinėn ir kojosna, tučtuojau sugriuvo žemėn. Nusprendę, kad jų aukos jau nebegyvos, budeliai dingo iš kruvinos puotos lauko. Kai tie išnyko tarp medžių, katalikai, apžiūrėję lavonus, pamatė, jog du tėvai — Pereira su Bruniu, dar gyvi, todėl ėmė juodu slaugyti. Tą pačią popietę jie užkasė T. Pajėzą. T. Pereira niekaip nuo žaizdų negalėjo atsipeikėti, tad gegužės 1, prabėgus nuo tų skerdynių savaitei, matydamas, jog netrukus reikės atsisveikinti su šiuo pasauliu, paprašė savo bičiulių įnešti jį urvan, kuris jiems atstodavo koplyčią. Visą dieną jis meldėsi, paskui, gegužės 2, visai prieš pat mirtį, tarė susispietusiems aplinkui: "Manęs neraudokite, — savo kraują praliejau Dievo šlovei!" T. Brunis, išsikepurnėjęs iš visų negalių, dar pagyveno 5 metus, o paskui mirė kankinio mirtimi. 1639 liepos mėn. T. Brunis parašė T. Generolui, Mucijui Vitelešiui (Vitelleschi) Romon laišką, kur aprašė savo brolių — dviejų jėzuitų mirtį.

Etiopijos kankinių — T. Kasparo Pajėzo, Jono Pereiros ir vyskupo Apolinaro de Almeidos (de Almeida) ir 5 kitų jėzuitų byla Romoje pristatyta 1902 birželio 19.

balandžio 27

Šventasis PETRAS KANIZIJUS
(Canisius)
1521–1597

TĖVAS PETRAS KANIZIJUS, garsus teologas, rašytojas, pamokslininkas ir administratorius, taip sumaniai sugebėjęs panaudoti savo gabumus katalikybės atgaivinimui Vokietijoje, gimė Nijmegene (Nijmegen), Olandijoje 1521 gegužės 8. Petras Kanis (Canisius — sulotyninta jo pavardė) pradžiamokslį baigė gimtajame mieste, o 1536 sausio mėn. išsirengęs į Vokietiją, Kelne (Köln) įstoja į universitetą. 1540 gegužės mėn. gavo magistro laipsnį. Rimtai panūdęs tapti kunigu, likosi universitete studijuoti teologijos. Dievo Žodis jam įkvėpė troškimą pasirinkti anuomet vos tik įsikūrusią Jėzaus Draugiją. Įsigeidęs apie ją daugiau sužinoti, Petras nuvažiuoja į Maincą (Mainz) pas T. Petrą Faberį (Faber), vieną iš šio ordino įkūrėjų. Po ilgų pašnekesių T. Faberis nusprendė, kad jaunuolis galėtų būti kandidatu, ir jį supažindina su T. Lojolos "Dvasiniais pratimais". Jau antrąją dvasinio susitelkimo savaitę svetys nusprendžia būti jėzuitu, todėl T. Faberis jį mielai priėmė naujoku. Šitai nutiko 1543 gegužės 8, kai kandidatas šventė dvidešimt antrąjį gimtadienį.

Grįžęs į Kelną, baigia teologijos studijas ir 1546 birželio 12 gavo kunigystės šventimus. Prieš juos jis gerokai pamąstė apie Šv. Raštą. Be to, išspausdino dvitomį savo darbą "Bažnyčios tėvai", kur sudėti Kirilo Aleksandriečio ir Leono Didžiojo tekstai. 1547 vasario–rugsėjo

mėn. buvo kardinolo Tručesio (Truchesess) teologijos patarėju Trento bažnyčios susirinkime. Iš čia jis nuvažiavo Romon, kur T. Ignacas jį paskyrė pirmosios jėzuitų mokyklos Mesinoje, Sicilijoje, dėstytoju. Iš Mesinos šv. Tėvas Paulius III 1549 rugsėjo mėn. jį pasiunčia į Vokietiją ginti nuo reformacijos katalikų Bažnyčios. Per dvidešimt penkerius metus Bažnyčia buvo daužoma tai silpnesnių, tai stipresnių protestantizmo bangų. Kanizijus buvo prašytas lyginti tarp katalikų atsirandančius nukrypimus ir grąžinti Bažnyčiai tuos, kurie pasiklydo. Atrodė, kad šitokį milžinišką uždavinį vienam žmogui išspręsti neįmanoma, bet T. Petras Kanizijus jį išsprendė sėkmingai.

1549 lapkričio 13 atvažiuoja į Ingolštatą (Ingolstadt). Su savo bičiuliais tučtuojau suskato kurti mokyklą. Dideliam liūdesiui, jie įsitikino, kad katalikai čionai tiktai iš vardo — jau metai iš metų jie savo tikėjimo nepraktikuoja. Tiktai pamokslais juos tebuvo galima laimėti, todėl, vis atitrūkdamas nuo darbų universitete, T. Petras iš sakyklos kuo nuoširdžiausiai dėsto svarbiausias tikėjimo tiesas. Jau po mėnesio Mišių klausytojų padaugėjo, užtat, nuoširdžiai padėkojęs už visa Dievui, imasi dar daugiau šnekėti apie tikėjimo dalykus. 1552 Tėvas Kanizijus tuo pačiu tikslu siunčiamas Vienon, — įkurti jėzuitų kolegiją ir vėlei įžiebti katalikų širdyse tikėjimo ugnį. Austrijos sostinėje jis rado daugel bažnyčių, turinčių maža lankytojų, o nemažai ir tokių, kur reikėjo visai uždaryti dėl kunigų stokos. Ėmęs ieškoti kandidatų kunigystei, prie kolegijos įsteigia seminariją. Be įvairių švietimo rūpesčių, jis dar paskiriamas karaliaus dvaro pamokslininku. Vienoje jam taip sekėsi, kad, prisireikus Austrijos sostinei naujo vyskupo, tiek popiežius, tiek ir karalius rengėsi į šią vietą skirti trisdešimt dvejų metų Kanizijų, tik kadangi jėzuitams privalu vengti bažnytinių hierarchų sosto, jis sutiko pabūti vyskupijos valdytoju, kolei bus surastas tinkamas kandidatas.

Būdamas Vienoje, T. Kanizijus parašo savo garsųjį "Katekizmą", tapusį Vokietijoje populiariausia knyga, mat jinai patenkino anuometinius būtiniausius poreikius. Parašytas lotyniškai, šis veikalas išspausdintas 1555 balandžio mėn. tokiu pavadinimu: "Krikščioniškojo mokslo santrauka". Sudarytas klausimų–atsakymų forma, buvo pritaikytas kaip vadovėlis kolegijos studentams. Katekizmo tezės neužkliūdavo protestantams dėl trumpų atsakymų, o šie gi mėgdavo savo disputuose labai išsiplėsti. 1556 knyga išversta į vokiečių k. ir sutrumpintai spausdinama vidurinei mokyklai pavadinimu: "Trumpas katekiz-

mas". Kitas, taip pat sutrumpintas leidimas "Katalikų katekizmas" vaikams, vėl netrukus pasirodė. Šitaip prie gyvos Kanizijaus galvos katekizmo išleista apie 200 laidų, ir jis tebebuvo spausdinamas iki XIX a. Vokietijoje Kanizijaus pavardė tapo lyg šio katekizmo sinonimas.

1555 liepos mėn. T. Petras jau Prahoje ima steigti kolegiją. 1556 birželio mėn. skiriamas Vokietijos provincijolu, tad jam reikėjo rūpintis Švabija, Bavarija, Austrija, Bohemija ir Vengrija. Šios pareigos vertė aplankyti daugelį jėzuitams priklausančių namų, kurie buvo jo žinioje, todėl rinkdavosi tuos miestus, kur derėdavo kurti mokslo įstaigas. Užtat T. Kanizijus ne vien tik skatindavo Draugijos plitimą, bet tuo pačiu telkė galingą atspirtį prieš Vokietijos reformacinį judėjimą.

Būdamas provincijolu, jis atstovavo Bažnyčiai ekumeniniame susirinkime su protestantais Ratisbonoje (Ratisbon), 1556–1557, 1559–1566 gyveno Augsburge ir sakė katedroje pamokslus. Jo iškalba drungniausius katalikus paversdavo uoliausiais tikinčiaisiais. 1562 gegužės mėn. jis — Trento bažnytinio susirinkimo teologijos ekspertas, bet tik priverstas iš čia anksčiau, negu buvo numatęs, išvažiuoti. Mat tuomet, kai jo nebūta Augsburge, protestantai atkuto, todėl katalikai nedelsiant prašė grįžti.

T. Kanizijus provincijolu išbuvo 14 metų. 1569 išsivadavęs nuo šios naštos ir nukeliavęs Insbrukan (Innsbruck), rašė mokslo knygas ir sakė pamokslus. 1573 pavasarį apsilankęs Romoje su šv. Tėvu aptarė Bažnyčios padėtį Vokietijoje ir pasiūlė kuo daugiau čia steigti seminarijų. Jo supratimu, juo bus geriau parengti kunigai, tuo parapijiečiai bus geresni katalikai. Grįžęs Insbrukan, toliau rašė knygas ir sakė pamokslus.

1580 lapkričio mėn. kviečiamas Šveicarijon į Friburgą (Fribourg) steigti naujos kolegijos. Čia jis pats turėjo susirinkti lėšų, apsižiūrėti sklypą ir netgi prižiūrėti statybas. Mokykla atidaryta 1582 ir pavadinta Šv. Mikalojaus, vieno iš mylimiausių statytojo šventųjų, vardu. Ir čia jis imasi pamokslų, kasdien kyla sakyklon Šv. Mikalojaus bažnyčioje. Pamokslus sakė ligi 1589 pavasario, kol sukrypusi sveikata toliau nebeleido pamokslauti, — mat jau sulaukė šešiasdešimt aštuonerių metų amžiaus. 1591 smarkiai kankina paralyžius — reikėjo net lazdžiuke pasiramsčiuoti, bet rankraščius spaudai dar vis viena rengė. 1597 rugsėjį prisidėjo dar kelios fizinės negalios: įsimetė vandenligė, plaučių trombozė, o gerklėje atsirado piktžaizdžių. Daugiau

jau nebeįstengė aukoti Mišių. 1597 gruodžio 21, eidamas septyniasdešimt šeštuosius metus, ramiai užmigo Viešpatyje. Per savo gyvenimą įkūrė 18 kolegijų ir parašė 37 knygas. Tačiau didžiausias jo nuopelnas Bažnyčiai — pamokslai, padėję šiuo apaštališku būdu prikelti katalikybę Vokietijoje.

T. Kanizijus buvo palaidotas Friburgo Šv. Mikalojaus bažnyčioje. 1625 jo palaikai perkelti į naująją Šv. Mikalojaus bažnyčią, kur padėti viduryje choro. Prieš 1864 lapkričio 20 — paskelbiant palaimintuoju šv. Tėvui Pijui IX — jo palaikai pagerbti po Švč. Širdies koplyčios altoriumi, bet nūnai koplyčia pavadinta šv. Petro Kanizijaus vardu. Daktaro — jo veikalai pripažinti giną tikėjimą. Šv. Petro Kanizijaus šventė minima balandžio 27.

MALDA

KANTRYBĖS IR GAILESTINGUMO DIEVE, atsiųsk mums šiandien tokių protingų ir toliaregių vyrų, kaip šv. Petras Kanizijus, kad pasėtų Tavo Žodžio gerąją sėklą tarp pasaulio tautų, kad jas Tau laimėtų, gyvajam Dievui ir Tam, kurį Tu siuntei — Jėzui Kristui, Tavo Sūnui, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Garbingasis EMANUELIS PADIALAS
(Padial)
1661–1725

EMANUELIS PADIALAS gimė 1661 balandžio 15, Didįjį Penktadienį, Granadoje (Granada), Ispanijoje, septintasis, jauniausias vaikas šeimoje. Gimtajame mieste lankė jėzuitų kolegiją. Dvidešimtmetis vaikinas, jau visiškai pabaigęs filosofijos ir teologijos studijas, 1681 gegužės 5 įstojo Sevilijoje (Seville) į jėzuitų naujokyną. Nuo pirmųjų jėzuitiško gyvenimo metų Dievas Emanueliui nepagailėjo ypatingų mistinės maldos dovanų, kurios nenutrūko per visą jo amžių.

Davęs Draugijoje įžadus, Emanuelis Karmonoje (Carmona) toliau gilinosi į humanitarinius mokslus. Tačiau pajutęs, kad to krašto oras netinka sveikatai, grįžta Granadon 1683 rugpjūčio mėn. Išskyrus dvejus naujokyno metus ir tris mėnesius, praleistus Karmonoje, visą laiką išbuvo gimtajame mieste. Granadoje dar pasigilinęs į filosofiją ir teologiją, 1687 gavo kunigystės šventimus. 1687–1692 dėstė kolegijoje, kurią pats buvo baigęs, užėmė filosofijos katedrą, o 1698 paskiriamas į teologijos katedrą. Palikęs katedrą, trejus metus išbuvo kolegijos rektoriumi. 1711 pradeda dirbti parapijoje kunigu, ir šitoks apaštalavimas truko ligi mirties.

T. Padialo gyvenimas — vieni kontrastai: su žmonėmis jis būdavo linksmas ir draugiškas, o pats sau — griežtas ir nepaprastai santūrus. Pasišventęs Nukryžiuotajam, penktadienius praleisdavo itin asketiškai. Dažnai griebdavosi atgailos priemonių savo kūnui: nedaug nakčia miegodavo, griežtai pasninkaudavo. Per apaštalų ir mylimiausių šventųjų vardadienius kiaurą dieną visiškai nevalgydavo, o kai artėdavo Kristaus ar Marijos šventės, norėdamas jas kuo labiau pažymėti, net po tris dienas alkdavo. Valgiui jam užtekdavo kriaukšlelio duonos ar šlakelio sriubos.

Rengdamasis suvaldyti savo kūną ar gomurį, T. Pedialas vis melsdavosi, o Dievas jam už tai dosniai atsilygindavo antgamtinėmis malonėmis. Ypatingai jis gerbė Kūdikėlį Jėzų ir šią pagarbą skiepydavo savo lankytojams. Buvo pasakojama, kad jam užtekdavę vien tik

žvilgterėti į Kūdikėlio Jėzaus paveikslą ir pakliūdavo ekstazėn. Ruošdamasis Kalėdoms, adventą jis paversdavo dvasinio susitelkimo dienomis. Nors mieste buvo žinomas nuodėmklausis ir daugelio mėgstamas dvasinis vadas, paties sąžinė buvo itin skrupulinga, labai bijanti ir neapkenčianti nuodėmės.

Paskutinieji T. Padialo gyvenimo metai prabėgo tarytum viena agonija. 1720 pavasarį pradėjo kęsti reumatizmą, nuo kurio jam neišpasakytai sopėjo rankas ir kojas. Tikrai jam sunku buvo tvarkytis, bet vien stiprios valios kaina dar įstengė aptarnauti parapiją. Tačiau 1722 balandžio mėn. priverstas atgulti lovon ilgesniam laikui. Atsiradusius pūlinius reikėdavo perrišti, todėl jam būdavo baisiai nepatogu. Dar jaunas kunigas Emanuelis paprašė Kristaus, kad su juo Išganytojas pasidalintų savo kančiomis. Šitaip maldos ir buvo išklausytos. Ligai nepadėjo jokie vaistai, todėl net geriausi gydytojai tegalėjo tik stengtis sumažinti skausmus. Paskutiniuosius keturis mėnesius ligonis net pasikrutinti visiškai nebeįstengė. Kančios buvo tokios nepakeliamos, kad jis nesijudindamas tysojo nelyginant paralyžuotas. Tačiau per visas šias skausmingąsias dienas ir naktis jo galva — blaivut blaivutėlė, tad su visais, kas tik apsilankydavo, linksmai šnekučiuodavosi ir prieš išeinant paprastai prašydavo už jį pasimelsti, kad Dievas suteiktų jėgų kantriai pernešti kančias. Galų gale 1725 balandžio 25, baigęs 64 amžiaus, 40 Draugijoje ir penkerius skausminguosius metus, T. Padialas atidavė savo sielą Nukryžiuotajam, kurį taip mylėjo. Su juo gyvenantiems ir Granadoje pažinojusiems jėzuitams T. Padialas savo šventumu ir neapsakoma kantrybe buvo didvyriško Kristaus sekėjo akivaizdžiausias pavyzdys.

T. Emanuelio Padialo byla Romoje pradėta 1749.

Garbingasis ABRAOMAS de DŽIORDŽIJIS
(de Georgiis)
1563–1595

Etiopijos kankinys

TĖVAS ABRAOMAS de DŽIORDŽIJIS — pirmasis iš aštuonių Etiopijos kankinių, praliejusių kraują už Kristų. Jis, maronitas krikščionis, gimęs 1563 Alepo (Aleppo) mieste Sirijoje. Išvykęs Romon studijuoti, įstojo į Šv. Andriaus (Sant' Andrea) jėzuitų naujokyną. Gavęs kunigo šventimus, prašėsi išsiunčiamas į misijas, todėl 1591 iš Romos išplaukia Lisabonon, kad iš ten toliau keliautų į Indiją. Būdamas Lisabonoje, vidiniu regėjimu patyrė, jog turėsiąs kraują pralieti už Kristų.

T. Džiordžijis, atsidūręs Indijon, pakliuvo į Goją (Goa), kur dirbo Malabaro (Malabar) krašte tarp šv. Tomo krikščionių atskalūnų. Nors šis apaštalavimas truko trumpai, — vos metus, — bet buvo vaisingas: daugel žmonių grįžo į tikrąjį tikėjimą. Iš Indijos 1594 jis išsirengia Etiopijon. Ankstesnės patriarcho Andriaus de Ovijedo (de Oviedo) misijos Etiopijoje sužlugo, ir tos šalies valdovai dar nesutiko leisti katalikų misionierių evangelizuoti jų krašto. Vienintelis Etiopijoje anuomet tebedirbęs jėzuitas buvo T. Pranciškus Lopesas (Lopes), aštuoniasdešimtmetis kunigas, tąsyk gyvenęs Fremonoje (Fremona) ir aptarnavęs čia gyvenančias portugalų šeimas. T. de Džiordžijis buvo paskirtas pakeisti nusenusį kunigą. Šiam darbui jis tikrai tiko: kun. Abraomas laisvai šnekėjo arabiškai ir siriškai, o jo išvaizda buvo tokia, kad galėjo lengvai praeiti visokias turkų kontroles.

T. de Džiordžijis iš Gojos į Diju (Diu), šiauriavakarę Indijos pakrantę, išsirengė 1595 sausio 6 apsitaisęs kaip armėnų pirklys, užsiauginęs vešlią barzdą ir lydimas abisino, jauno tarno. Iš Diju kovo mėn. laivu išplaukė į Etiopijos pakrančių salas — Masavą (Massawa), svarbiausiąjį šalies uostą.

Vieną balandžio dieną, vos tik atplaukus į Masavą, T. de Džiordžijis nusprendžia, jog jam būsią saugiau grįžti į žemyną ir susiras-

ti jėzuitus Fremonoje. Pasiprašė turkų valdžios salyne duoti leidimą, kad galėtų nuplaukti prisipirkti kitur rūbų. Gavęs leidimą, bet dar prieš išplauksiant laivui, jis kviečiamas uosto valdžios.

Visai prieš pat laivo išplaukimą T. Džiordžijo tarnas buvo užkluptas valgant, — toks elgesys buvo įtartinas, nes tada buvo Ramadano mėnuo, kai musulmonai pasninkauja. Norėdamas išvengti už pasninko sulaužymą bausmės, jaunuolis prisipažino, kad jam neprivalu laikytis šio reikalavimo, nes esąs kito tikėjimo — krikščionis. Toliau klausinėjamas pasakė, jog jo šeimininkas irgi toks pat, užtat T. Džiordžijis nedelsiant iškviečiamas į uostą. Gubernatoriaus Ksafero (Xafer) akistatoje jis iškart pasisakė esąs katalikas, o paklaustas, kodėl jam prireikę nusigauti į žemyną, kunigas atsakė: "Kad galėčiau skelbti šiai tautai Kristaus tikėjimo tiesą!" Tada Ksaferas pradėjo su kunigu derėtis: jei šis tapsiąs musulmonu, prekės jam bus grąžintos ir galėsiąs plaukti į bet kokį uostą ar net galėsiąs būti bet kokios salos valdžios žmogum. Kunigas į visus šiuos pasiūlymus labai tvirtai atrėžęs: "Jūs niekados manęs nepriversite laikytis Mahomedo įsakymų. Jie nėra verti šito. Į juos žiūriu lygiai taip, kaip į savo batus". Išgirdęs tokius žodžius, Ksaferas įsakė kunigą suimti ir nukankinti.

Palaikytas apie tris savaites kalėjime, pagaliau buvo išgabentas užmiestin ir parklupdytas: budelis išsitraukė iš makštų trumpą kardą. Liudininkai tvirtina, jog pirmąsyk, užsimojus nukirsti galvą, kardas lūžo. Antrąkart kunigo kaklą palietęs kardas irgi sutrupėjo, tepalikęs vos menką įbrėžimą ant sprando. Trečiąjį kartą kirtis buvo taiklus, o kai ritosi kankinio galva, jisai dar spėjo sušnibždėti: "Jėzau, Jėzau!" Šitai nutiko 1595 balandžio 30. Kūnas nugabentas į gretimą salą ir sunaikintas.

T. Abraomo de Džiordžijo byla kartu su kitais Etiopijos jėzuitais kankiniais Romon pristatyta 1902 birželio 19.

Palaimintasis JUOZAPAS MARIJA RUBIJUS
(Rubio)
1864–1929

TĖVAS JUOZAPAS MARIJA RUBIJUS Peralta buvo žinomas Madrido apaštalas, gimęs 1864 birželio 22 pietų Ispanijoje, Almerijos (Almería) provincijoje, Dalijo (Dalías) bažnytkaimyje. 1875 iškeliavo provincijos sostinėn pradėti mokslų. Kadangi norėjo tapti dvasininku, dvylikametis Juozapas perkeltas į žemesniąją seminariją. Po dvejų metų vaikinas jau mokosi aukštesnėje seminarijoje — Granadoje aštuonerius metus studijuoja filosofiją, teologiją ir kanonų teisę. Tenai bebūdamas, gyveno kartu su T. Joakimu Toresu Asensijum (Torres Asensio), seminarijos profesorium. T. Toresą paskyrus į Madrido katedrą, kartu su juo baigti mokslų išvažiuoja į sostinę Juozapas Marija ir čia 1887 rugsėjo 24 gauna kunigystės šventimus.

Iš pradžių kun. Rubijus paskiriamas vikaru į Činčoną (Chinchón), kur apaštalauja 1887–1889, o paskui Estremeroje 1889 pradeda dirbti klebonu. Nuo 1890 pakviestas Madridan seminarijos dėstytoju, kur moko lotynų kalbos, filosofijos ir pastoralinės teologijos 4 metus. T. Rubijus linko prie jėzuitų ir manė stoti į Draugiją, bet iš dėkingumo kun. Toresui, kuris nūn gyveno pas jį, nenorėjo savo ketinimų įgyvendinti. Nors iš tikro nebuvo jėzuitu, bet tokiu save laikė širdyje. 1893 jis paskirtas cistersių seselių kapelionu ir čia, pačiame Madrido centre, jis paskirtas vyskupijos notaru. Per devyniolika darbo metų šioje arkivyskupijoje T. Rubijus kunigams buvo šventumo pavyzdys.

1906 mirus kun. Toresui, T. Rubijui jau nebuvo jokių kliūčių būti jėzuitu, todėl jis tų pačių metų spalio 11 įstoja į Granados naujokyną. Tada jau buvo su didele patirtimi keturiasdešimt dvejų metų amžiaus kunigas. 1908 spalio 12 davęs įžadus, trumpam paskiriamas į Sevilijos jėzuitų namus, metus pasimoko teologijos. 1911 grįžęs Madridan, išbūna 18 metų.

T. Rubijus sostinėje išgarsėjo dvejopa apaštalavimo praktika: klausykla ir sakykla. Prie jo klausyklos langelio lūkuriuodavo ilgos eilės, kur pasitaikydavo diduomenės ir paprastų žmonelių. Šeimi-

ninkai su tarnais šioje vietoje būdavo lygūs, ir didžiuma ateidavo pas jį ne tiek nuodėmių atleidimo, kiek išgirsti dvasinių patarimų. Su šio apaštalo didėjančiu garsu eilutės prie bažnyčios durų kaskart vis ilgėjo, — mat žmonės dar prieš bažnyčios atidarymą sustodavo, vildamiesi pasitarti su savo nuodėmklausiu. Jį tiesiog traukte traukė klausyklon. Nors iškalbingiausi Ispanijos pamokslininkai plūsdavo sostinėn, liaudžiai patiko paprasti ir nuoširdūs T. Rubijaus žodžiai, visados smigdavę širdin. Jis geriausiai įrodydavo, jog paprasti pamokslai atnešdavo geriausių vaisių. Maldininkai niekados nepavargdavo jo klausytis, o jis niekuomet nepailsdavo dėstyti apie Jėzaus meilę, Švč. Sakramentą ir pagarbą Jo Švenčiausiajai Širdžiai.

T. Rubijaus apaštalavimas nesiribojo vien bažnyčios sienomis, — jis be atvangos lankė miesto lūšnas, kur sakė pamokslus apleistiesiems ir vargšams. Šie nelaimingieji kunigo asmenyje surado bičiulį, užtat savaitė po savaitės jis būdavo užverčiamas prašymais: pagelbėti, padėti, surasti vietą nakčiai prisiglausti ar neturtingai mergaitei kraitį parūpinti. Visi, kas tik pas jį ateidavo, žinodavo, jog bus išklausyti.

T. Rubijus subūrė draugiją, apie 6.000 moterų pulką, vadinamą Tabernakulo Marijomis, kurios lankydavo priemiesčių ir Madrido apylinkių bažnyčias, — prižiūrėdavo, ar deramai aptaisyti altoriai. Didžiumai šių bažnyčių tos moterys parūpindavo lininių užtiesalų ir padovanodavo parapijoms liturginių rūbų. T. Rubijus taip pat suorganizavo antrą, vadinamą riterių ir mergelių būrį, išaugusį iki 5.000. Šios brolijos tikslas — skleisti pagarbą Švč. Jėzaus Širdžiai ir apaštalauti socialiniu būdu. Šios bendruomenės nariai rūpindavosi stipendijomis ir finansine parama mokykloms, sutaisydavo kraičius neturtingoms mergaitėms, lankė ligonius ir puolusius, rengė parapijose misijas ir dvasinius susikaupimus.

Neliko tokio Madrido užkampio, kur nebūtų jaučiamos jo rankos. Sakoma, kad per keturiasdešimt vienerius kunigystės metus pagelbėjęs atsistoti ant kojų apie 10.000 žmonių. Daugybę berniukų paskatinęs pasirinkti kunigo luomą, o kiek pasiuntęs į religines brolijas ir bendruomenes! Paskutiniuosius dešimt metų žmonės jį praminė stebukladariu, nes tikrai daugel nepaprastų įvykių su juo buvo susiję. Madridiečiai lygiai tąpat jautė, ką Prancūzijoje arsiečiai savo numylėtajam Jonui Baptistui Viany (Vianney).

Lankydamas Aranchuėzo (Aranjuéz) jėzuitų naujokyną, — pasijuto su sveikata nekaip, — T. Rubijus gavo anginos priepuolį ir 1929 gegužės 2 vakarop 18.35 val. mirė. Sulaukė 64 metų, o jėzuitu išbuvo 23 metus. Nors palaidotas naujokyno kapinėse, bet 1953 jo palaikai pergabenti į Madridą profesų namuosna Kalė Maldonado (Calle Maldonado).

1985 spalio 6 šv. Tėvas Jonas Paulius II T. Juozapą Mariją Rubijų paskelbė palaimintuoju, o jo šventė minima gegužės 4.

MALDA

GAILESTINGUMO TĖVE, pašaukęs palaimintąjį Juozapą būti kunigu, paguodos nešėju ir vargšų tėvu, leisk, kad ir mes, šios pačios dvasios palytėti, galėtume parodyti meilę visiems ir pasirūpinti atstumtaisiais. Prašome mūsų Viešpaties, Jėzaus Kristaus, Tavo Sūnaus, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

gegužės 8

Dievo Tarnas JONAS PILYPAS ROTANAS
(Roothaan)
1785–1853

TĖVAS JONAS PILYPAS ROTANAS — dvidešimt pirmasis Jėzaus Draugijos generolas. Kadangi jis buvo išrinktas kaip tik atkūrus šią bendruomenę, privalėjo rūpintis jos augimu ir plėtote. Jis taip sėkmingai šiais sunkiaisiais metais visur tvarkėsi, kad jėzuitai jį praminė antruoju įkūrėju.

Šv. Tėvas Klemensas XIV, paklusęs kelių Europos valdovų politiniam spaudimui, 1773 Draugiją panaikina, tad gimus Amsterdame 1785 lapkričio 23 Jonui Pilypui, Draugija jau prieš dvylika metų buvo išsklaidyta. Berniukas pradžios mokslus baigė jėzuito, po išblaškymo dirbusio parapijoje kunigu, T. Adomo Bekerio (Becker) vadovaujamoje mokykloje. Vaikas iš jo gavo ne tik gerus pradžiamokslio, bet ir dvasinius pagrindus. Nuo 1796 Jonas Pilypas viduri-

nėje mokykloje mokėsi lotynų ir graikų k., o 1800 įstoja į Amsterdamo Ateneumą (Atheneum), kur gilinosi į filosofiją ir hebraistiką. Nors Jonas Pilypas rengėsi stoti į seminariją, bet tiksliai nežinojo, kur atsidursiąs. Iš T. Bekerio sužinojęs, kad carinės Rusijos Gudijoje Draugija tebeveikia, — mat carienė Jekaterina savo krašte atsisakė platinti popiežiaus raštą dėl Draugijos panaikinimo, — ir kad jo bičiulis vėlei į ją priimtas, Jonas Pilypas pakeičia nuomonę, — ketino būti vyskupijos kunigu, — ryžtasi važiuoti į Rusiją. 1804 gegužės 29 palikęs tėvynę, išplaukia į Rygą, ir birželio 20 jį tenai pasitinka lenkų jėzuitai. Ir taip birželio 30 Jonas Pilypas jau Daugpilio (Daugavpils) jėzuitų naujokyno auklėtinis.

Po dvejų metų, 1806 birželio 21 davęs įžadus, dar trejus metus išbūna Daugpilio jėzuitų mokykloje. Nuo 1809 rudens Polocke mokosi teologijos, o 1812 sausio 27 gauna kunigystės šventimus. Kadangi Napoleono armija, ėjusi į Maskvą, artėjo prie Polocko, jėzuitai turėjo iš čia pasitraukti. T. Rotanas iškeliavo į Pušą (Pusza) Latvijon, kur junioratas laikinai įsikūrė sename apleistame dvare. Čia jis scholastams dėstė latvių ir graikų k. 1816 rugpjūtį jis iškeliamas į Oršos kolegiją, netoli nuo Polocko, o 1818 paskiriamas dirbti į jėzuitų bažnyčią, buvusią prie pat jo mokyklos. Be to, jis dar lanko ligonines ir kalėjimus. Nors Napoleonas karą pralaimėjo ir šv. Tėvas Pijus VII atnaujino Draugiją 1814 rugpjūčio 7, T. Rotanas carinėje Rusijoje likosi iki 1820, kolei iš šios šalies jėzuitai buvo ištremti. Keturiolika metų pabendravęs su lenkų jėzuitais, jis 1820 balandžio mėn. išvažiavęs, liepos 23 su grupe tremtinių atsiduria Brige (Brig), Šveicarijoje.

Šiame mieste besimokantiems jėzuitų klierikams jis dėsto klasikines kalbas, o pats, tobulindamas vokiečių k. žinias, nuo 1821 ėmė sėkmingai apaštalauti po šio kantono kaimiškąsias parapijas. 1823 T. Generolas jam paskiria atidaryti Turine (Turin), Italijoje, jėzuitų kolegiją, kuri taip sėkmingai veikė, kad per šešerius metus, kai jis buvo šios mokyklos rektoriumi, tiesiog klestėjo — nuo 30 mokinių 1823 išaugo iki 200 — 1829. T. Rotanas kviečiamas dar atsakingesniam darbui. T. Aloyzas Fortis, jėzuitų generolas, mirė, o italų provincijolas T. Pavanis (Pavani) tapo vicegenerolu. Kadangi T. Pavanis privalėjo vadovauti Draugijai, kolei bus išrinktas naujas generolas, jis paskyrė T. Rotaną Italijos viceprovincijolu. Nors T. Rotanas save laikė nevertu ir nepakankamai pasirengusiu tokioms

pareigoms, jis paklusniai prisistatė Romon 1829 vasario 28. Vienintelė naujo viceprovincijolo paguoda, kad šis paskyrimas — laikinas.

Kai Draugijos delegatai liepos mėn. susirinko naujojo savo generolo išsirinkti, T. Rotanas tada buvo 44 metų, pats jauniausias iš visų. Savo nuostabai, jis 1829 liepos 9 ir buvo išrinktas T. Forčio įpėdiniu, dvidešimt pirmuoju Draugijos generolu. Per penkiolika metų Draugija stengėsi atsistoti ant kojų. Į šį aukščiausiąjį Draugijos postą T. Rotanas įžengė su uždaviniu — atkurti pirmykštę Draugijos būklę ir autoritetą, koks buvo prieš panaikinimą.

Per dvidešimt ketverius savo, kaip generolo, darbo metus išeities tašku pertvarkydamas ordiną, T. Rotanas daug dėmesio skyrė šv. Ignaco "Dvasinėms lavyboms". Jis išleido naują jų laidą ir parašė paaiškinimus. Norėdamas, kad jėzuitai iš "Dvasinių lavybų" gautų kuo daugiau naudos, jis parašo knygą "Mąstymai", jėzuitų pamėgtą veikalą. Stengdamasis atkurti jėzuitų mokyklų sistemą, jis atnaujina mokslo tvarką — "Mokslo esmė". Pats prisideda prie organizacinio darbo, kai atidaromos kelios kolegijos JAV, sakysime, Fordamo Bronkse (Fordham, Bronx), Šv. Kryžiaus Vusteryje (Worcester), Šv. Juozapo Filadelfijoje (Philadelphia), Lojolos Baltimorėje (Baltimore) ir Šv. Liudviko universitetas Šv. Liudviko (St. Louis) mieste. Kai vyskupas Simonas Brutė (Brute) pageidavo įkurti vyrų kolegiją Notre Dame, Indianoje, jis atsisakė užtat, kad ne tik galį pritrūkti čia vyrų, bet ir todėl, kad tokioje nuošalumoje iš viso ar gali mokykla išsilaikyti. Tačiau jis Merilendo (Maryland) misijas padarė provincija, o Šv. Liudviko misijas nepriklausomas. Generolas T. Rotanas siuntė vokiečių jėzuitus įsteigti Marketo universitetą Milvoke (Marquette, Milwaukee), belgų jėzuitus dirbti su Amerikos indėnais, o italus — įkurti misijas Oregono teritorijoje. 1846 T. De Smetas (De Smet), didysis jėzuitų misionierius tarp Amerikos indėnų, šiauriniame Idage (Idaho) suradęs ežerą, iš pagarbos pavadino Rotano ežeru, kuris dabar yra minimas populiaresniu vardu — Kunigo ežeru.

T. Rotano nuopelnai Draugijai ženklūs ir kituose kraštuose. Jis įsteigęs kolegiją Kalkutoje (Calcutta), Indijoje, nusiuntęs misionierių į Alžyrą, Egiptą, Australiją ir Braziliją.

Po dvidešimt ketverių T. Rotano vadovavimo metų šis ordinas, anksčiau patyręs savo negandų dienas, vėlei tapo toks, kaip buvęs. Tačiau 1853 T. Rotano sveikata ėmė šlubuoti. Dabar, jau sulau-

kęs šešiasdešimt aštuonerių metų amžiaus, pastebimai ėmė nykti ir vaikščioti susikūprinęs. Po vasario 7 ištikusio priepuolio suparalyžuota dešinioji pusė, ir šitaip tris mėnesius be perstojo kentė didžiausius sopulius. Tačiau ir per tuos mėnesius, dienąnakt kentėdamas, neištarė jokių nusiskundimų ir nevilties žodžių. Gegužės 7 labai suskaudo širdį ir dešinį šoną, o kitą dieną, kai jau buvo aišku artėjant mirčiai, jėzuitai susirinko į jo kambarį palydėti jo sielos pas Dievą. T. Generolui skaitant atodūsius iš jo mėgstamosios knygos "Kristaus siela" (Anima Christi), mirštantysis ramiai atidavė sielą į Viešpaties rankas.

T. Jono Pilypo Rotano byla tebenagrinėjama Romoje

gegužės 10

Dievo Tarnas STEPONAS LEFEVRAS
(Le Fèvre)
1597–1657

TĖVAS STEPONAS LEFEVRAS — pirmasis prancūzų jėzuitas, išsiųstas į Kiniją. Gimęs Murijere (Mourières), netoli Avinjono (Avignon) 1597 vasario 14, iš mažumės troško būti kunigu, bet jų šeima buvo tokia neturtinga, kad apie mokslus negalima buvo net svajoti. Tačiau nuoširdžiausias noras sekti Kristų paskatino mažąjį Steponą savo tikslo siekti per mokyklą. Jis pradėjo dirbti Avinjono jėzuitų kolegijoje ir vietoj uždarbio pasiprašė kampo, maisto ir leidimo kartu su studentais lankyti paskaitas. Kadangi jam reikėdavo valyti auditorijas, dieną galėdavo klausytis paskaitų. Šitaip Steponas šešerius metus dirbo ir mokėsi toje mokykloje, o kartu ne tik tapo Marijos sodalicijos nariu, bet buvo išrinktas ir jos seniūnu. Per šiuos metus iš arčiau susipažinęs su jėzuitais ir jų gyvenimo tvarka, Steponas juto, kad ir jis turįs tokiu būti, todėl 1615 rugsėjo 26 aštuoniolikmetis jaunuolis įstoja į Avinjono naujokyną. Po dvejų metų davęs įžadus, trejus mokosi gramatikos. 1623 Lijone pradėjo mokytis filosofijos, o nuo 1625 Avinjone rengėsi kunigystei — studijavo teologiją.

Antraisiais teologijos studijų metais Stepono gyvenimas pakrypo visai kita vaga. 1627 vasarą keliaudamas į Romą, Avinjone stabtelėjo T. Sebastianas Vijeira (Vieira), parvažiavęs iš Japonijos misionierius, turįs T. Generolui ir šv. Tėvui referuoti apie Japonijos misijas. T. Vijeirai pasakojant klierikams apie Japoniją, Stepono širdin tarsi kas smilktelėjo. Išgirdęs apie apaštalų aukas ir džiaugsmus, būsimasis levitas įsitikino, jog šitaip ir jis turi žengti, todėl pasiprašė čia pat T. Vijeiros leisti su juo kartu plaukti Japonijon. Provincijolas tokį Stepono ryžtą palaimino ir leido iš anksto, dar nebaigus viso teologijos kurso, įšvęsti Lefevrą kunigu. 1628 sausio mėn. neopresbiteris Lefevras Lisabonoje jau laukia kitų 43 misionierių, kad galėtų plaukti į Goją (Goa), bet dėl priešingų vėjų laivai nepasirodė, tad misionieriai buvo priversti grįžti į uostamiestį. Nors nemiela buvo tokia gaištis, bet visi tikėjosi, kad kitąmet vis viena išplauks. 1629 kovo pradžioje misionieriai vėlei sugužėjo į Lisaboną, tik čia jų būrys, padalintas į devynis laivus, į Goją koją įkėlė spalio mėn. 21.

Vos tik atsidūręs Gojoje, T. Lefevras ima mokytis japoniškai ir 1630 balandžio 6 jis išplaukia Kinijon į Makao (Macao). Pasirodęs čionai rugsėjo mėn., išgirsta liūdną žinią: Japonijoje siaučia persekiotojai, todėl misionieriai čia nepageidaujami. Japonija nepasiekiama! Tačiau Kinija — rami ir čia tiek atsirado darbų, tiek reikia atversti sielų, todėl T. Lefevras keičia savo darbo lauką. Kelias savaites paskyręs kinų kalbos studijoms, 1630 pabaigoje jau keliauja į Šansi (Shansi) provinciją.

Šitaip T. Lefevro veikla sukasi Šansi ir Šensi (Shensi) provincijose. Stipri misionieriaus sveikata leido prisiderinti prie skurdaus vargšų kinų maisto — daržovių ir vaisių. Išmokęs kalbos, netrukus jis jau gebėjo sakyti pamokslus ir pamokyti tuos, kurie troško tapti krikščionimis. 1635 T. Steponas skiriamas Šensi misijų vyresniuoju, kuriuo dirba iki 1641. Paskui siunčiamas į Pekiną (Peking) padėti įžymiam astronomui T. Adomui Šalui (Schall) parengti naują kinų kalendorių ir išversti kelias mokslo knygas į kinų kalbą.

T. Lefevrui dirbant Pekine, Šansi krikščionys meldė jėzuitų Vyresnįjį grįžti pas juos atgal. Šitaip trejus metus vis plūstant laiškams, galų gale išsikaulijo: T. Lefevras keliauja atgalios pas tuos, kurie šitaip jį myli. Ir tarp Šansi krikščionių praleidžia paskutiniuosius keturiolika savo gyvenimo metų. Sulaukus 59 metų amžiaus, 1656 pabaigoje misionieriaus sveikata pradėjo menkti. Per tiekos

bado metų jo organizmas sudilo. Nors silpnas ir ligotas, tačiau savo Hančungo (Hanchung) tikinčiųjų neapleido. Mėnesis po mėnesio jis vis labiau nyko ir, berods, 1657 balandžio ar gegužės mėn. T. Ignacui da Kostai (da Costa), portugalų jėzuitui, apsistojusiam netoli nuo Hančungo, šovė mintis pasikviesti pas save T. Lefevrą ne tam, kad galėtų pailsėti dideliame mieste, o kad mažumėlę pasigydytų. Kinų krikščionys kunigui, kad keliaudamas į T. da Kostos parapiją nejustų didelio vargo, netgi padarė neštuvus. Gegužės 10, Dangun Žengimo šventės dienos rytą, Lefevras, be abejonės žinojęs, kad toji diena jam čia, žemėje, paskutinė, paprašė vieno katalikо, nužygiavus pas T. da Kostą, padėkoti jam už visa gera, ką iš jo patyrė, ir paaiškinti, kad T. Lefevrui jau ničnieko daugiau nebereiksią. Tada kunigas, nusvyravo į savo kambarį suregzti savo bičiuliui paskutinio laiško, kurį gautų po mirties. Rašydamas T. Lefevras prisipažino, jog einąs pas Viešpatį ir jam dėkoja už visa, ką jam šis per tiek metų padaręs, ir nuolankiai atsiprašąs už visas kaltes.

Tada vargais negalais jis pasiekia bažnyčią, kad paaukotų paskutiniąsias Mišias. Nusitaisęs rūbus, jis suklupo prie altoriaus padėkai. Kadangi čia pat prigužėjo tikinčiųjų, pasiėmęs šaką ir įsikibęs į ją rankomis, kunigas atsigręžė į žmones: tardamas paskutinį žodį, visus drąsino tvirtai laikytis tikėjimo ir naujo gyvenimo, kurį jie pelnė krikštu. Su tąja lazda jis šitaip juos visus susirinkusius ir palaimino kryžiaus ženklu, bet vietoje laiminimo žodžių ištaręs šventus vardus "Jėzau, Marija!", ramiai užsimerkė ir gražiai susmuko ant grindų priešais altorių. Šitaip vidudienį T. Lefevras nukeliavo pas Dievą.

Šansi provincijos krikščionys, gerbę savo kunigą dar gyvą, o mirusį laikė šventuoju. Jis lygiai buvo mylimas ir nekatalikų, su kuriais bendravo, todėl visi jo garbei pastatė pagodą.*

Tėvo Stepono Lefevro byla tebetyrinėjama.

---

* pagoda — daugiaaukštė budistų maldykla, kurios aukštus dažniausiai skiria su į viršų užriestais kraštais stogeliai; relikvijų saugykla arba memorialinis statinys. *Vertėjo pastaba.*

Šventasis PRANCIŠKUS DŽEROMAS
(Jerome)
1642–1716

TĖVAS PRANCIŠKUS DŽEROMAS į visą Neapolį žiūrėjo kaip į savo parapiją, o į 500.000 gyventojų — kaip į savo parapijiečius. Pirmasis iš vienuolikos vaikų Pranciškus gimė 1642 gruodžio 17 Grotaljyje (Grottaglie), netoli Taranto, pietų Italijoje, šeimoje, vadinamoje Džeronimo (Geronimo). Pradžios mokslus išėjo gimtajame mieste, o sulaukęs dešimties ar vienuolikos metų, pradėjo gyventi su tėvais teatinais, kuriems už kampą ir išlaikymą dirbo jų bažnyčioje zakristijonu. Tėvai teatinai aplinkiniuose miestuose rengė misijas, tad jaunasis Pranciškus jiems neretai pabūdavo katechetu. Šešiolikmetis vaikinas 1658 gavo tonzūrą,* liudijančią, kad ketina būti kunigu. 1659 Neapolio jėzuitų kolegijoje ima studijuoti civilinę ir Bažnyčios teisę. Kitąmet, kai jėzuitams prireikė jauno pavyzdingo auklėtojo besimokantiems kilmingųjų italų vaikams, šią vietą užimti buvo pasiūlyta Pranciškui. Pradėjęs eiti šias pareigas, 1666 kovo 18 įšventintas kunigu ir toliau dirbo didikų jaunuomenės prefektu. Per dešimtį metų susipažinęs su ordino narių gyvenimu, pats panūdo tokiu būti, todėl 1670 liepos 1, būdamas dvidešimt aštuonerių metų, įstojo į naujokyną.

Pabuvęs čionai vienerius metus, T. Pranciškus išsiunčiamas į Leksę (Lecce) padėti prityrusiam misionieriui rengti dvasinius susitelkimus ir misijas. 1671–1674 pietų Italijoje jis sakė pamokslus ir maža ką nutuokė, kad panašiai prabėgs ir visas likęs jo gyvenimas. Grįžęs į Neapolį, gilinasi į teologiją — rengiasi galutiniams egzaminams, kuriuos sėkmingai įveikia 1676 pavasarį. Tada jis skiriamas į "Neapolio misijas", ir šitaip prasideda pats našiausias apaštalavimo metas, trukęs 43 metus — iki pat mirties.

---

* tonzūra — (lot. tonsura – kirpimas) katalikų dvasininkų viršugalvyje išskusta ar iškirpta vieta. *Vertėjo pastaba.*

T. Džeromui Neapolio misijos turėjo įvairių užduočių. Viena iš jų — burti į sodaliciją amatininkus, kas sekmadienį susirenkančius į koplyčią po Jėzaus bažnyčia Mišioms ir pamokslui. Kaip tik iš šio būrio jis pasirenka sau pagalbininkų plėsti apaštalavimo darbą šiame mieste. Kas sekmadienį ir šventadienių pavakarėmis T. Džeromas sakydavo pamokslus vienoje iš viešųjų aikščių ar judresnių gatvių, kur lengvai galėtų susirinkti klausytojų. Jis panašiai garsino ir kas mėnesį priimamą visuotinę komuniją. Mat XVII a. buvo toks paprotys, — komunijos einama tiktai vienąsyk per mėnesį, o Jėzaus koplyčioje tokiai komunijai būdavo skirtas trečiasis sekmadienis. T. Džeromas jau savaitę prieš nurodytą dieną primindavo tikintiesiems, kad ateinantį sekmadienį — šv. Komunijos diena ir paragindavo visus ateiti. Pirmadieniais ir šeštadieniais jis pamokslus sakydavo Neapolio gatvėse, o antradieniais ir ketvirtadieniais — priemiesčiuose. Pasakojama, kad per vieną dieną jis kartais pasakydavo apie 40 trumpų pamokslukų, o kada ateidavo trečiasis sekmadienis, niekas nesistebėdavo, kad Jėzaus bažnyčion suplūsdavo minios žmonių.

Be šių svarbiausių veiklos barų, dar buvo ir kitų. Kada galerų vilkstinės pasirodydavo Neapolyje, misionierius aplankydavo vergus ir nusikaltėlius, prirakintus prie savo suolų, — visaip, kiek galėdamas, mėgindavo juos paguosti ir palengvinti jų kančias. Retsykiais pasisekdavo juos išvaduoti iš laivo grandinių ir leisti išklausyti kaimyninėje bažnyčioje Mišių. T. Džeromas žinojo, kad nėra tokio nusidėjėlio, kurio nepaliestų Dievo malonė, todėl rizikuodavo, lydimas savo bendruomenės narių, skverbtis į tuos Neapolio sluoksnius, kur viešpatavo blogis, kad atneštų Dievo gailestingumą. Nesuskaičiuojama daugybė nusidėjėlių, sujaudinti T. Džeromo žodžių, per Dievo malonę nusigręždavo nuo nuodėmingo gyvenimo. Kai Tėvas Pranciškus vis piršdavosi į Indijos ar Japonijos misijas, T. Generolas jam atsakydavo: "Neapolio karalystė tebūna Tamstai Indija ir Japonija". Iš tiesų šitaip ir buvo.

T. Džeromas ligonius lankė dienąnakt. Į šitokias keliones jis visados imdavosi gydytojo šv. Kyro Aleksandriečio, nukankinto III a., relikvijas. Amžininkų liudijimu, daugelis pagydavo, kai T. Džeromas pasimelsdavo prie ligonio ir palaimindavo su relikvijomis, bet, kad nukreiptų nuo savęs pagyras, visus nuopelnus skirdavo šv. Kyrui.

Per pirmuosius Neapolyje praleistus šešerius metus T. Džeromui sekėsi, bet per kitus šešerius — 1688–1694 — patyrė pažeminimo ir priešginos. Kai kurie bažnyčios vyrai prikalbėjo arkivyskupui, jog rimtai abejoją, ar T. Džeromas, gatvėse pamokslaująs ir be atvangos susiduriąs su didžiausiais miesto nusikaltėliais, yra tinkamas vadovauti tiems, — kunigų ir seselių dvasiniams susitelkimams, — kurie siekia dorybių. Dėl šių priekaištų arkivyskupas susiaurino misionieriaus veiklos ribas: nuo šiol daugiau nebegalėjo pamokslauti miesto gatvėse, todėl pačios avys turėjo ieškoti savo ganytojo. Laimė, arkivyskupas, įsitikinęs, kad skundus prieš T. Džeromą paskleidė prietaringi ir pavydūs asmenys, atsiprašė T. Džeromo ir atšaukė draudimus. Tuomet jėzuitų Vyresnysis pats apkartino misionieriaus gyvenimą. Provincijolas nusiskundė, kad T. Džeromo išorinė veikla už jėzuitų bendruomenės ribų taip daug atimanti laiko, kad jam nelieka kada atlikti tiesioginių pareigų. Užtat nuo tol jam įsakyta prašytis leidimo, jei nori ką nors veikti mieste. Nūn, jei ko nuolankusis T. Džeromas prašydavo, dažniausiai negaudavo arba provincijolo būdavo į tą vietą paskirtas kitas kunigas. Nepaisydamas šių suvaržymų, T. Džeromas niekados nenusiminė, — tuos metus jis pavertė dvasinės brandos laikotarpiu. 1694 provincijolas, galutinai įsitikinęs savo klaida, leido jam laisvai apaštalauti neapoliečiams.

T. Džeromas apaštalavo Neapolyje ir jo priemiesčiuose iki 1702, kolei buvo paprašytas aplankyti ir kur kas atokiau esančias vietoves. Užtatai 1702–1716 kasmet šešis mėnesius jis išbūdavo Neapolyje ir tiek pat svetur. Po visą Neapolio karalystę skambėjo jo pamokslai ir pagijimai: visi jį laikė nuostabiu pamokslininku ne vien todėl, kad jo žodžiai atitiko tų laikų klasikinį stilių, bet dėl paprastos kalbos ir nuoširdžios, įtikinamos tiesos, perpintos šmaikščiais posakiais. 1715 jis baigė paskutiniąsias misijas ir 1716 kovo mėn. trečiąjį sekmadienį išdalijo šv. Visuotinę Komuniją. Paskutinėmis dienomis sirgo pleuritu ir, kai jau buvo aišku, kad mirtis neišvengiama, neapoliečiai, susibūrę prie Jėzaus bažnyčios, teiravosi apie ligonio sveikatą. Gegužės 9 T. Džeromas aprūpintas Ligonių sakramentais, o gegužės 11 paryčiais susirinkęs jėzuitų būrelis palydėjo jo sielą pas Viešpatį. Dešimtai valandai atslinkus, T. Džeromas, didysis Neapolio misionierius, baigė šios žemės kelionę: sulaukęs 76 metų, iš jų 46 išbuvo jėzuitu.

Misionierius palaidotas Jėzaus bažnyčioje, o 1736 jo palaikai perkelti į Šv. Ignaco koplyčią. Prancūzams XIX a. pradžioje užėmus Neapolį, abiejų šventųjų karstai, nugabenti į saugią vietą, laukė, kol apsiraminus vėlei buvo grąžinti į Jėzaus bažnyčią. Po Antrojo pasaulinio karo T. Džeromo palaikai nugabenti į gimtojo Grotaljės miesto bažnyčią.

1806 gegužės 2 šv. Tėvas Pijus VII T. Pranciškų Džeromą paskelbė palaimintuoju, o popiežius Grigalius XVI 1839 gegužės 26 — šventuoju. Jo šventė minima liepos 2.

MALDA

DIEVE, šventąjį Pranciškų Džeromą padaręs savo dieviškosios pasiuntinybės šaukliu, kvieti žmones į išsigelbėjimą, — išklausyk jo maldų ir suteik jėgų, kad ir mes visados galėtume savo gyvenimu spinduliuoti tąja meile, kurios reikalauja Tavo įsakymai ir ištikimieji liudininkai. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

gegužės 12

Dievo Tarnas MATAS RIČIS
(Ricci)
1552–1610

TĖVĄ MATĄ RIČĮ Kinijos katalikai laiko savo krašto apaštalu ir ne vien tik todėl, kad jis, kaip ir šv. Pranciškus Ksaveras Indijoje, atvertė tūkstančius, bet ir dėl to, kad pasėjo krikščionybės sėklą anuomet izoliuotoje ir atsisakiusioje priimti bet kokius užsieniečius šalyje. Šiuolaikiniai Kinijos katalikai yra dvasiškieji palikuonys tų laimingųjų, kurie apie Kristų ir Bažnyčią turėjo laimės išgirsti iš pirmutinių jėzuitų misionierių, o ypač iš lūpų to, kurį kinai pagarbiai vadindavo "protinguoju žmogumi iš Vakarų".

Matas Ričis gimė Mačeratoje (Macerata), Italijoje, 1552 spalio 6. Tuo laiku ši šeima čia buvo garsi — tėvas buvo miesto gubernatorius. Pirmasis Mato auklėtojas — vietinės parapijos kunigas, bet, kai jėzuitai Mačeratoje atidarė 1561 mokyklą, berniukas pats pirmasis įstojo. Šitaip jį auklėjo jėzuitai iki 1568, kol atėjo laikas stoti į universitetą. Kadangi Matas buvo vyriausiasis sūnus, tikėtasi, jog pratęs garbingą šeimos tradiciją ir kada nors taps miesto galva, todėl ateities vardan jo tėvas buvo labiau linkęs išsiųsti jį į kokį garsų Romos universitetą, negu kad jis įstotų kur nors mokytis namie.

Šitaip šešiolikmetis Matas atsiduria Romos universitete studijuoti teisės. Nors vaikinas niekaip nebuvo susijęs su jėzuitais, bet ieškojo jų Romos kolegijoje, susipažino su jais ir įstojo į jų vadovaujamą Švč. M. Marijos broliją. Šios pažinties vaisius — 1571 rugpjūčio 15 Matas įstoja į Šv. Andriaus jėzuitų naujokyną Romoje.

1572 Matas Romos kolegijoje ima studijuoti iškalbą, o paskui — filosofiją. Kolegijoje jo auklėtoju pasitaikė puikus matematikas T. Kristoforas Klavijus (Clavius). Kai Matas ėmė domėtis astronomija ir dėtis šių mokslų pagrindus, jaunasis jėzuitas visiškai nenutuokė, jog čia būsią tos sritys, kurios jam leis atverti didžiąsias duris į Kiniją.

Matą domino užsienio misijos, todėl jis keliskart prašė Vyresniųjų, kad išleistų Indijon, bet tiktai 1577 ankstyvą pavasarį į jo prašymą atsiliepta palankiai. Iš Romos iškeliavęs 1577 gegužės 18, nukako Genujon, o iš ten — į Lisaboną, iš kur paprastai būdavo leidžiamasi į Indiją. Kadangi iki kito pavasario reikėjo laukti, kol pradės plaukioti laivai, Matas toliau mokėsi teologijos Koimbroje (Coimbra). 1578 kovo 24 su kitais 13 jėzuitų jis išplaukė į tolimąsias užjūrio misijas. Vos tik rugsėjo 13 atsiradęs Gojoje (Goa), Indijoje, Matas iškart toliau mokosi teologijos Šv. Pauliaus kolegijoje.

1579 lapkričio mėn. dėl pašlijusios sveikatos Matas iškeliauja į Kočiną (Cochin) pasitaisyti, kur 1580 gauna kunigystės šventimus. Netrukus vėlei grįžta į Goją ir baigia studijas. Beskaitydamas šv. Tomo Akviniečio raštus, užtiko mintį, kuri jam tapo būsimosiomis apaštalavimo gairėmis: "netikintieji ne prievarta turi būti atversti, bet įtikinimu".

Galų gale jis atsidūrė Makao, Kinijos pakrantės portugališkoje kolonijoje, kur mokėsi kinų kalbos. Nebuvo visai aišku, kada jis galės pasiekti Kiniją, mat šis kraštas užsieniečiams buvo uždarytas,

tiktai pirkliai ir verslininkai būdavo įsileidžiami ir tai vien tam tikru laiku ir su sargybiniais. Taigi, jeigu Kinija pravertų bent kiek duris, kun. Matas buvo pasirengęs į ją smukti.

T. Ričis į Makao atkeliavo 1582 rugpjūčio 7 ir pradėjo studijuoti kinų k. Kadangi pasižymėjo nuostabia atmintimi, kinų k. jam sekėsi: nors gabūs studentai jos mokydavosi trejus metus, T. Matas šią kliūtį įveikė per tris mėnesius.

Su T. Ričiu Makao kartu gyveno T. Mykolas Rugieris (Ruggieri). T. Rugieris jau keturissyk buvo įkėlęs koją Kinijon, bet kiekvienąsyk iš ten būdavo išgujamas. Paskutinėje kelionėje šis tėvas Šiuinge (Shuihing) prasitaręs, jog jo bičiulis, gyvenąs Makao, yra puikus matematikas ir sugeba braižyti žemėlapius, daryti laikrodžius ir gaublius. 1583 vidurvasarį nutiko kažkas nelaukta ir netikėta. Provincijos gubernatorius pakvietė abu jėzuitus į Šiuingą, kur jiedu atkeliauja 1583 rugsėjo 10 nuskustomis galvomis ir bebarzdžiai, apsitaisę kaip budistų bonzos tam, kad kinai žinotų, jog čia Dievo tarnai. Tame krašte jie pasistatė namus ir koplyčią — tatai buvo pirmųjų Kinijos jėzuitų misija. Savo namuose jie išdėstė atsivežtuosius iš Vakarų laikrodžius, Venecijos prizmes, europietiškų tapytojų darbus, oda įrištus tomus, Kinijoje visiškai nežinomas prekes, kurių pasižiūrėti kasdien suplaukdavo būriai lankytojų. Iš pradžių kurie ne kurie išprusę kinai, vien tik iš smalsumo susidomėję jėzuitais, vėliau rimtai pradėjo juos vertinti ir iš jų netrukus susirado nemaža draugų. Vietinių akyse kunigai buvo labiausiai vertinami už pavyzdingą gyvenimą, pasišventimą mokslui, — ką kinai sugebėjo tikrai puikiai įvertinti. Žinoma, kai kas dar juos įtarė esant portugalų agentais; kas ne kas, ėmus laikrodžiams garsiai skambinti, šituodu užsieniečius palaikydavo magais.

T. Ričis niekados nepamiršo to, kad ši šalis — Kinija, kurią reikia atversti Kristui. Tačiau iki tol, kol krikščionybė galėjo būti priimta, jis pirma pats šių žmonių turėjo būti priimtas ir tik tada sėkmingai galėjo išryškėti krikščioniškosios religijos privalumas. Aišku, svarbiausias T. Ričio uždavinys — aplankyti ir paskui atversti imperatorių, tačiau jis turėjo būti kantrus. Per šešerius Šiuinge praleistus metus jėzuitai jau turėjo apie septyniasdešimt atsivertėlių, bet 1589 atėjus naujam gubernatoriui, apaštalai šį kraštą turėjo apleisti. Užuot atsidūrus Makao, T. Ričis prikalbino valdžią leisti jiedviem persikraustyti į kitą provinciją. Šitaip jie atsidūrė Šaokau (Shao-

chow). Čionai jie įsikūrė 1589 rugpjūtį, pasistatė namus, koplyčią ir pradėjo darbą su aukštuomene, t.y. išprususiais kinais. Per šešerius metus T. Ričis užbaigė versti Konfucijaus knygas į lotynų kalbą, — šitaip pirmąkart lotyniškai pasirodė iš kinų kalbos išverstos knygos. T. Ričio žvilgsnis vis krypo į Pekiną (Peking) — į imperatorių, kad pasitaikius pirmai progai persikeltų toliau į šiaurę, arčiau prie sostinės. Jis šitaip ir padaro. Be to, šis kunigas žengė dar vieną žingsnį: kadangi budistų bonzos dėl menko išsilavinimo buvo ne itin gerbiami, — ir jis nusprendžia, metus šalin budistiškus apdarus, apsitaisyti taip, kaip rengiasi baigusieji aukštuosius mokslus. Užtat 1595 birželio 28 atsiradęs Nančane (Nanchang), jis buvo užsidėjęs skrybėlę ir su puošnia eiiute.

T. Ričis kaip mat buvo mielai priimtas Nančano inteligentijos, iš kur turėjo aibes bičiulių. Čionai jis parašė kinų kalba pirmąją knygą apie draugystę, netrukus tapusią kinų klasika. Kun. Ričis pertvarkė savo katekizmą, be to, gavo leidimą, kad į Nančaną atsikeltų daugiau išsilavinusių pamokslininkų, t.y. — jėzuitų. Apaštalavimo darbas šiame mieste klestėjo. Kada Nankino (Nanking) apeigų ministras pasiprašė T. Ričio palydėti jį kelionėje į Pekiną, — čionai šis kinų pareigūnas ketino misionierių pristatyti imperatoriaus dvarui, kad galėtų parodyti savo matematines ir astronomines žinias, taip pat pataisyti kinų kalendorių, — jėzuitas šį pasiūlymą mielai priėmė. Kadangi jis ketina susitikti su imperatoriumi, — pasiima kai kokių dovanų, kurios turėsiančios sudominti valdovą ir galbūt jis būtų pakviestas liktis Pekine. Keliauninkai į sostinę atvyko 1598 rugsėjo 7, bet dėl prasidėjusio karo tarp Kinijos ir Japonijos misionieriai taip ir nepamatė imperatoriaus, — veltui išlaukę mėnesį, grįžo į pietus, — šįkart į Nankiną, buvusią sostinę, kurią pasiekė 1599 vasario 6.

Šiuo metu T. Ričis jau buvo plačiai žinomas kinų inteligentijoje. Garsėjo kaip nepaprastų gabumų žmogus, o dėl savo knygų tapo tiesiog išminčiumi. Kai tik jis apsigyveno Nankine, daugelis jį aplankiusiųjų pradėjo klausytis jo dėstomos geometrijos ir trigonometrijos kursų. Šiame mieste kunigas neilgai teišbuvo, kadangi 1600 pasipainiojo kita galimybė aplankyti Pekiną. Su kitais dviem jėzuitais išsirengęs iš Nankino, sostinę pasiekė 1601 sausio 24. Per tarpininkus jis įteikė imperatoriui dovanų, bet veltui laukė pakvietimo jį aplankyti. Imperatorius buvo patenkintas dovanomis, ypač susižavėjo vakarietiškais laikrodžiais, bet niekados nesiteikė pasi-

kviesti šių dovanų įteikėjo savo didybės akistaton. T. Ričis su bičiuliais gavo butą miesto centre, tad šviesuomenė ėmė juos lankyti, ir taip Pekinas netrukus sulaukė pirmųjų atsivertusių katalikų. Begyvendamas Pekine, kunigas Ričis parašo ir išverčia kelis mokslo veikalus iš kinų k. Tuo metu Kinijoje šis tėvas išleido apie 20 knygų, o metais vėliau, kai buvo išleista "Didžioji keturių lobių enciklopedija" 1781, į ją pakliuvo net penki T. Ričio darbai.

Nors didžiausias T. Ričio troškimas – atversti į krikščionybę imperatorių, bet per 27 metus, praleistus Kinijoje ir dešimt Pekine, jam niekados net žvilgterėti nepasitaikė į imperatorių Van Lį (Wan Li). Kad ir čia patyrė nesėkmę, bet užtat 1609 — tėvų jėzuitų nuopelnas, — Kinijoje jau buvo 2.500 katalikų. Toji sėkla išdygo ir suvešėjo taip, kad vėliau atėję visokie suvaržymai, persekiojimai ir priespauda šių daigų jau nebepajėgė sunaikinti.

1609 T. Ričis pradeda jausti, jog per tiek metų savo jėgas buvo pernelyg įtempęs, todėl pradeda rašyti savo istoriją "Jėzaus Draugijos ir krikščionybės žingsniai Kinijoje". Tatai buvo tarsi kokia Kinijos istorijos atšvaita, pirmoji knyga europiečiui skaitytojui apie šią tolimąją šalį. Visos iki tol parašytos knygos apie tuos kraštus tebuvo vien pirklių pasakėlės. 1610 gegužės 10 pradeda šlubuoti šio kunigo širdis, ir nuo tol jis ima nykte nykti. Gegužės 10 jam suteikti Ligonio sakramentai, o 11 atsisveikinęs su kitais tėvais misionieriais ir dar įsijungęs į maldas už mirštančiuosius, atidavė savo drąsią ir didžiadvasišką sielą visų tautų Tėvui ir Valdovui.

Kinija deramai pagerbė T. Matą Ričį — "išmintingąjį Vakarų šalies vyrą", o pasaulio istorikai nutarę, jog jis buvęs įžymiausias kultūros tarpininkas tarp Kinijos ir Vakarų. Be to, visa jėzuitų bendruomenė, su juo gyvenusi ir pažinojusi, vieningai liudija jį buvus nuolankų ir šventą, kad savo didžius gabumus tenaudojęs vien tik Dievo ir Jo karalystės platinimui. Kinijos vyskupai, aplankę Vatikaną II Suvažiavimo dienomis, sutartinai prašę popiežiaus pradėti T. Ričio šventuoju paskelbimo bylą.

Šventasis ANDRIUS BOBOLA
(Bobola)
1591–1657

Lenkijos kankinys

TĖVAS ANDRIUS BOBOLA mirė žiauria ir didvyriška mirtimi nuo fanatiškos kazokų rankos. Gimė 1591 tikriausiai lapkričio 30 ir greičiausiai Sandomyro Palatinate, Mažojoje Lenkijoje. Dalis jų šeimos priklausė šiokiems tokiems kilmingiesiems ir buvo ištikimi katalikų Bažnyčiai. 1606 penkiolikmetis Andrius išsirengė studijuoti į Lietuvos sostinę Vilnių jėzuitų mokyklon. Po penkerių metų — 1611 liepos 31 — įstoja į Jėzaus Draugiją. Įžadus davė 1613 liepos 31 Vilniuje ir 1613–1616 čionai mokėsi filosofijos. Metus dėstė gramatiką Braneve (Braniewo), o dvejus — Pultuske (Pultusk). 1619 į Vilnių grįžta baigti teologijos studijų ir 1622 kovo 12 gauna kunigystės šventimus.

T. Bobolos pirmoji darbo vieta — Nesvyžiaus bažnyčios, priklausiusios jėzuitams, kunigas. Per tuos metus, kuriuos jis čionai išbuvo, daug atvertė į tikėjimą ir surengė misijų priemiesčiuose. 1624 grįžęs į Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčią, pagarsėja savo pamokslais ir įvairiapuse veikla Marijos sodalicijose. Iš šių brolijų jis pasitelkia sau pagalbininkų, su kuriais lanko kalinius ir vargšus. Šių bendruomenių nariai padeda jam katekizuoti vaikus. 1624–1629 Vilnių užgriuvusiais maro metais T. Bobola su savo padėjėjais ir toliau be atvangos dar uoliau darbuojasi. Nors daugel kitų kunigų ir jo pagalbininkų siaučiąs maras pasičiupo, bet misionierius Andrius išsilaikė. 1630 iš Vilniaus jis išvažiuoja į Bobruiską, kur pasižymėjo kaip pavyzdingas kunigas. Čia jis įsitikino, kad rytinėje Lenkijos dalyje didžiuma gyvenančių katalikų, kadangi ilgai išbuvo be bažnyčios ir kunigų, priklausė stačiatikiams. T. Bobola, tokiems tikintiesiems pastatęs bažnyčią, kvietė, kas nori, grįžti į katalikų tikėjimą. 1633–1652 T. Andrius apaštalauja įvairiuose miestuose ir vietovėse — Polocke, Lomžoje, Pinske: dirba įvairius darbus, — kartais sako pamokslus, kartais pabūna mokyklos prefektu. 1636 neretai didesnėse

Varšuvos jėzuitų bažnyčiose sako pamokslus, o 1642 vėl atsiradęs Vilniuje sako nemaža pamokslų iš Šventojo Rašto. Vilniuje praleisti 1646–1652 dėl pašlijusios sveikatos buvo palyginti ramūs ir nežymūs.

Ėmus plisti gandams, kad prieš katalikus ir jėzuitus kyla pasipriešinimo banga, T. Andrius veržiasi atgal į misijas. Pagal Lietuvos Brastoje sudarytą sutartį (1596) Romos ir Rytų Bažnyčios susitarė gyventi santarvėje. Tačiau kai kurie stačiatikiai, palaikomi karingai nusiteikusių kazokų, buvo pasigviešę šią sutartį sulaužyti ir teritoriją išvalyti nuo katalikų ir jų bažnyčių. Tokių fanatiškų kazokų galva buvo Bogdanas Chmelnickis, daręs visa, kad tik suardytų šią sąjungą ir išguitų katalikus. 1655 apkaltinęs schizma, jis užgrobė nemaža carinės Rusijos Gudijos plotų. Tarp Rusijos ir Lenkijos prasidėjo karas. Kai caro kariuomenė 1655 rugpjūčio 8 įžengė į Lietuvos sostinę Vilnių ir ją nusiaubė, T. Bobola dar buvo mieste. Matydamas, kad daugiau čia apaštalauti nebegalima, išvažiavo į Pinską ir jo apylinkes, kad palaikytų tenykščius katalikus, sustiprintų jų tikėjimą netgi tokiais kazokų siautėjimo laikais. Visi pripažino T. Bobolos veiklos sėkmę. Manoma, kad jis savo pamokslais atvertęs net du ištisus kaimus. Dėl to jo priešininkai pravardžiavo jį "sielų medžiotoju" ir už tai jo neapkentė. Priešiškai nusiteikę prieš katalikus suaugusieji užpjudė kunigą gatvės valkatomis, kad šie apmėtytų jį dumblais ir akmenimis, kai jis pasirodydavo mieste. Tačiau T. Bobolai rūpėjo Viešpaties vynuogynas, todėl jam nė motais tokie smulkūs nemalonumai — šitai jo nė kiek neatgrasė siekti didžiojo tikslo. Matyt, kunigas juto, kad kankinio mirtis jau nebetoli.

1657 gegužės mėn., kai Pinskas jau buvo užgrobtas kazokų, lenkai su katalikais spruko miškuosna. Gegužės 16 kazokai, užgriuvę Januvą (Janów), išskerdė katalikus ir žydus. T. Bobolos tąsyk mieste nebuvo, bet atskalūnai pranešė plėšikaujantiems kazokams, kad kunigas Peredile (Peredil), tad šitie ten jį ir sučiupo. Neįstengę jį atversti į stačiatikius, kuo baisiausiai iš jo tyčiodamiesi, pradėjo kankinti. Nė kiek nepabūgęs šių kančių, kunigas tvirtai laikėsi savo įsitikinimų. Matydami, kad niekaip nepasiseks jo padaryti stačiatikiu, kazokai jį išrengė, pririšo prie žiogrių tvoros ir ėmė taip pliekti, kad kūnas pasruvo kraujais. Nupynę iš žilvičių vainiką, uždėjo ant galvos ir, pririšę tarp dviejų žirgų, šitaip vilko į Januvą. Mieste jį nutempė į mėsininko parduotuvę, užmetė ant mėsinėjimų stalo ir, kadangi vis neatsižadėjo katalikų tikėjimo, žiaurūs kazokai jį taip

sumaitojo, kad tokių kančių dar nebuvo pernešęs nė vienas Kristaus karys. Per visą kankinimų metą misionierius taip buvo stiprinamas Dievo malonės, kad visus skausmus pakėlė be jokio silpnybės šešėlio. Sužvėrėję kazokai lupo nuo rankų ir galvos odą, o paskui, norėdami pamėgdžioti kunigą, su arnotu aukojantį Mišias, nudyrė nuo kankinio krūtinės ir nugaros odą. Tada, lygiai kaip Kristui, išdūrė rankų plaštakose skyles. Po dviejų tokios kančios valandų, per kurias T. Andrius visąlaik meldėsi už savo kankintojus, jie į kankinio paširdžius suvarė mėsininko kaponę. Paskui parišę virvę už vienos kojos, vienu kardo smūgiu išvadavo nuo begalinės kančios.

Tąsyk, kai kankinio siela jau skriejo pas Viešpatį, lenkų būrys įsiveržė į Januvą gelbėti kunigo, bet atkako per vėlai, todėl tik kazokus išblaškė. Tikintieji pagarbiai kunigą palaidojo savo bažnyčioje, iš kur jo kūnas išvežtas į Pinską ir palaidotas po didžiuoju jėzuitų bažnyčios altoriumi. 1808 velionio palaikai pergabenti į Polocką, o 1922 bolševikai, kurie jau buvo paėmę valdžią į savo rankas, šias šventojo relikvijas išvežė Maskvon į muziejų. 1923 du amerikiečių jėzuitai — T. Edmundas A. Ualšas (Walsh) su T. Liudviku Dž. Galageriu (Gallagher), Vatikano šalpos misijos vadovai Rusijai, šv. Tėvo Pijaus XI vardu pareikalavo šventojo kūno, kuris pargabentas Romon, o paskui T. Bobola 1938 balandžio 17 paskelbtas šventuoju ir grąžintas Lenkijai, kur dabar garbinamas Varšuvoje jėzuitų bažnyčioje. Jo šventė minima gegužės 16.

MALDA

VIEŠPATIE, mūsų Dieve, Tavo Sūnus atidavė savo gyvybę, kad būtų suvienyti išsiblaškę vaikai. Suteik mums ištvermės, kad savo darbais paguostume Kristų, dėl kurio šv. Andrius Bobola mirė kankinio mirtimi. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis PETRAS RAITAS
(Wright)
1603–1651

Anglijos kankinys

PETRAS RAITAS gimė Sliptone, Nortemptonšire (Slipton, Northamptonshire) 1603 neturtingoje, bet uolių katalikų tėvų dvylikos vaikų šeimoje. Kadangi tėvas jau buvo miręs, Petrui dar jaunam prisireikė Trepstone (Thrapston) tarnauti pas advokatą, kad namie galėtų sudurti galą su galu. Nuolatos susidurdamas su vietinį advokatą besilankančiais protestantais, be atvangos girdėdamas religinius ginčus, jaunuolis tolydžio atšalo nuo gimdytojų jam įskiepyto tikėjimo. Padirbėjęs šitaip vietinėje kontoroje, jis lengvapėdiškai įsirašė į anglų kariuomenę Olandijon, bet po mėnesio įsitikino: šiurkštus kareivio gyvenimas ne jam, todėl nusivilkęs karišką uniformą, iškeliavo į Brabantą (Brabant). Buvo pasišovęs į maldingą kelionę Romon, bet užsukęs į Lježą (Liège), aplankė jėzuitus ir pasiryžo susitaikyti su katalikų Bažnyčia. Iš čia 1627 jis keliauja į Gentą (Ghent), kur dvejus metus lanko flamandų jėzuitų kolegiją. 1629 nusprendęs tapti jėzuitu, įstoja į Voteno (Watten) jėzuitų naujokyną. Teologiją baigia Lježe, kur, įšventintas į kunigus, tikėjosi būsiąs pasiųstas į misijas Anglijon. Tačiau Vyresnieji jį skiria į Šv. Omero (Omer) anglų kolegiją. Paskiau siunčiamas Flandrijon į ispanų kariuomenę kapelionu, kur rūpinsis anglų kareiviais.

T. Raitas pakliūva į sero Henrio Geidžo (Gage) pulką, tą patį dalinį, kur kadaise kapelionavo T. Henris Mosas (Morse). Anglijon T. Mosas grįžo kartu su pulkininku Geidžu ir jo pulku 1644 pavasarį, kai dar tebesiautėjo pilietinis karas. Pulkininkas Geidžas žuvo Abingtono (Abington) apsuptyje 1645 sausio 13. Užtat T. Raitas nūnai tapo Vinčesterio (Winchester) markizo kapelionu Londone ir jam tarnavo iki 1651 vasario 2 — iki Kristaus Paaukojimo (Grabnyčių) šventės. Kadangi kunigų medžiokliai buvo tikri, jog T. Raitas šią dieną švęs markizo rūmuose, jie kantriai laukė patogios progos, kai prasidės Mišios, kad galėtų labiau įbauginti. Kai toji valanda

prisiartino, į rūmus įsiveržė kareiviai, bet markizas juos sėkmingai suturėjo ant laiptų, vildamasis, kad kunigas suspės pasprukti. T. Raitas iš tikrųjų jau buvo pradėjęs aukoti Mišias. Išgirdęs apačioje triukšmą, paskubomis nusitaisė bažnytinius drabužius ir, nėręs pro langą, pasislėpė ant stogo. Įsibrovėliai, atsidūrę koplyčion ir pamatę, kad viskas parengta pamaldoms, suprato kunigą esant kur nors ne per toliese. O išvydę atvirą langą, keli šoko pro jį ir kaipmat užtiko savo auką. T. Raitas nugabentas į Njugeito kalėjimą (Newgate) ir įmestas rūsin, kaip įtariamas kunigu. Teismas atidedamas, mat prokuroras turi pristatyti tam tyčia liudininką, tikrai žinantį, kad kaltinamasis išties kunigas. Nelaimei, tokiu liudininku pasidarė Tomas Geidžas, atkritėlis elgetaująs vienuolis, T. Raito bičiulio — pulkininko Henrio Geidžo — brolis, tikrai žinojęs, jog T. Petras tarnavo su jo broliu Flandrijos pulke.

Per 1651 kovo 16 teismą Geidžas paliudijo, kad teisiamasis sugundęs daugelį protestantų atsisakyti tikėjimo ir pereiti į katalikus, kad jis — jėzuitų kunigas, kurį dažnai matęs aukojant Mišias. Paskiriama aukščiausia bausmė. Ją išgirdęs, kunigas šūktelėjo: "Tebūna garbinamas Visagalio Dievo šventas vardas dabar ir per amžius!" Kitądien — gegužės 17 — T. Raitas pasmerkiamas myriop, — nuosprendis pradžiugino kunigą, bet nuliūdino jo bičiulius. Ispanijos ambasadorius mėgino išgelbėti T. Petro gyvybę, bet visos pastangos veltui. Daugel draugų ir pažįstamų, atėję į jo kamerą, prašė prisiminti juos maldoje ir meldė kokio nors menkniekio atminčiai.

Naktį prieš nuosprendžio įvykdymą kunigas Petras ramiai meldėsi — rengėsi mirčiai. Gegužės 19 — pirmadienio rytą — pabudęs penktą valandą, paaukojo paskutiniąsias Mišias. Išgirdęs kalėjimo sargą krebždant prie durų, kalinys atsakęs: "Ateinu, brangusis Jėzau, ateinu!" Atsisveikinęs su kitais kaliniais, buvo įgrūstas, pririštas mediniame narve ir nuvežtas į mirties vietą. Gatvės lingavo nuo žmonių, o Taiberne (Tyburn) norinčių pamatyti pas Dievą keliaujantį kankinį suplūdo 20.000 minia. Tą dieną šioje vietoje dar turėjo mirti trylika nusikaltėlių, tad, kol šitie buvo kariami, T. Raitas tyliai meldėsi.

Atėjus jo eilei, jis pasilypėjo ant vežimo po kartuvėmis ir, užnėrus ant kaklo virvę, šitaip prabilo į minią: "Ponai, trumpas kelias į amžinybę... Aš čionai atsidūriau vien todėl, kad apkaltintas esąs kunigas. Mielai prisipažįstu: esu kunigas. Esu katalikas... Jėzaus

Draugijos narys... Štai už ką turiu mirti, kad platinau katalikų tikėjimą. Dėl tokio tikslo mielai aukoju savo gyvenimą ir, jei reikėtų, tūkstančius kartų taip padaryčiau". Paprašęs žmones kartu su juo ir už jį pasimelsti, dar pridūrė: "... kai nueisiu į dangų, daug ką jūsų labui padarysiu". Akimirką susikaupus, vežimas truktelėjo, ir kankinio kūnas pakibo ant virvės. Kai jau buvo negyvas, nukirsdintas, išimti viduriai ir ketvirčiuotas. Draugams leista tokį išmėsinėtą kūną pasiimti, todėl deramu metu jis atsidūrė Lježe, kur tinkamai jėzuitų kolegijoje palaidotas.

Tėvas Petras Raitas, 48 metų amžiaus, iš jų 22 praleidęs Draugijoje, šv. Tėvo Pijaus XI paskelbtas palaimintuoju 1929 gruodžio 15. Jėzuitai jo šventę mini kartu su kitais už tikėjimą galvas paguldžiusiais Anglijos ir Veilso broliais gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, iš Anglijos ir Veilso išsirinkęs palaimintąjį Petrą Raitą su jo bičiuliais, kad būtų panašūs į Kristų, mirusį už pasaulio išgelbėjimą, išgirski jų maldas, stiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos stiprinai, suteik mums vienybės dovanų, — prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

gegužės 20

Garbingasis ADOLFAS PETITAS
(Petit)
1822–1914

TĖVAS ADOLFAS PETITAS, belgas, gimė Gente (Ghent) 1822 gegužės 22. Kadangi motina mirė, kai Adolfas tebuvo vos penkerių metų, tėvas, negalėdamas išauginti vaikų, sūnų atidavė krikštatėviui. Palankęs kaimo mokyklą, berniukas turėjo eiti pas rojalių

meistrą dirbti. Adolfas, per visą gyvenimą patyręs vien skurdą, troško būti kunigu, tik nežinojo, kaip šito pasiekti, todėl atidavė šį rūpestį *Marijai, kurią laikė savąja Motina. Berniukas dažnai eidavo į Gento* Marijos šventovę — katedrą, kur jį matydavo viena ponia, dažnai ateidavusi į čia pasimelsti. Vienąsyk jinai Adolfą susistabdžiusi paklausia, ką jis manąs veikti ateityje. Keturiolikmetis vaikas be jokių užuolankų atsakė norįs būti kunigu. Toji ponia mielai parūpino Šv. Barboros jėzuitų mokykloje stipendiją, tad jis nuo 1836 pas jėzuitus jau semiasi pirmųjų mokslų. Šią mokyklą 1842 baigęs, tų pačių metų rugsėjo 25 įstojo į už trijų mylių esantį Dronžo (Drongen) naujokyną. 1844 rugsėjo 26 davė neturto, skaistybės ir klusnumo įžadus ir išvažiavo į Namurą (Namur) studijuoti filosofijos. Ketverius metus dėstytojavo Antverpene (Antwerp), o nuo 1852 Liuvene (Louvain) mokėsi teologijos. Į kunigus įšventintas 1855 spalio 15. Pačią paskutinę jėzuitų mokslo pakopą — trimetį T. Adolfas praleido Dronže.

Pirmoji jo darbovietė — Briuselio Šv. Mykolo kolegija. Jis dėstytojas. Trejus metus pabuvęs sostinėje, jis 1860 skiriamas į Nemurą jaunųjų jėzuitų auklėtinių dvasios vadu. 1865 jam patikima atstovauti savo provincijai: parengti Jono Berchmanso palaimintuoju paskelbimo iškilmes, o tada sugrįžęs skiriamas Dronžo trimečio vadovu. Apie dvidešimt metų jis vadovavo ką tik įšventintiems į kunigus jėzuitams gilinti savo maldą, stiprinti savo dvasinį gyvenimą. Išbuvęs šitiek metų trimečio vadovu, Dronže likosi jaunų, ką tik baigusių naujokyną, jėzuitų dvasios tėvu. Didžiumą keturiasdešimt devynerių senoje Dronžo abatijoje praleistų metų jis išbuvo vienos ar kitos bendruomenės grupės dvasios vadu, tačiau tuo laiku jis įsitraukia ir į kitokį reikšmingą apaštalavimo barą. 1866, vos tik atvažiavęs į šią seną abatiją, jis pradėjo vyrų dvasinius susitelkimus. Vasaromis jis, keliaudamas po vyskupiją, seselėms, broliams ir kunigams rengdavo rekolekcijas, kurios Dronže išties turėjo pasisekimą, užtat netrukus net kituose Belgijos miestuose pridygo rekolekcijų namų.

T. Petito veikla nesiribojo vien dvasiniais susikaupimais, nes jis darė didžiulės įtakos vyskupijos dvasininkijai. Jis ne tik rengdavo metines rekolekcijas, bet organizuodavo ir šiaip kada pokalbius. Daugelis kunigų jį pasirinkdavo nuodėmklausiu ir dažnai pas jį ateidavo išgirsti protingų patarimų. Dvasininkijos tarpe jis įsteigė Apaštališkos vienybės draugiją, kurios tikslas — gilinti dvasinį jos narių

gyvenimą, kad jų tarnyba būtų vaisingesnė Viešpačiui. Sėkmingai įkurdinęs šią draugiją Namuro vyskupijoje, jis ryžosi ją išplėsti ir kitose vyskupijose. Norėdamas padėti kunigams žengti į šventumą, jis parašė kelias mąstymų ir pokalbių knygas — jose ragino visus mokytis Švč. Širdies dorybių. XIX a. pabaigoje vargu ar būtume galėję Belgijoje užtikti bent vieną kunigą, neskaičiusį nors vienos šio autoriaus knygos.

1911, kai T. Adolfas jau buvo sulaukęs 89 metų, sveikata ėmė menkti. Diena iš dienos geso, bet nesiliovė krutėjęs. Su laiku turėjo apsiprasti, kad baigtis jau už durų, todėl ėmė rengtis sutikti savo Išganytoją. Lėtu žingsniu su rožančiumi rankoje ir šypsena veide jis kūprindavo po abatijos vienuolyną, padrąsindamas čia gyvenančius jaunuosius jėzuitus. 1914 gegužės pradžioje jam pablogėjo plaučiai, o apie vidurį mėnesio jau turėjo gultis lovon. Gydytojai nustatė bronchinį plaučių uždegimą ir įspėjo sergantį dėl šios rimtos ligos. Nuolankusis kunigas teatsakė: "Dėkoju, gydytojau, teišsipildo Dievo valia!" Paskutinėmis dienomis be atvangos vis būdavo su Dievu. Jo lūpos dažnai šnibždėdavo žodžius: "Mano Jėzau, būk gailestingas! Dievo Avinėli, kuris naikini pasaulio nuodėmes, pasigailėk manęs!" Maldingus šūksnius ištardavo įvairiomis progomis tai lotyniškai, tai prancūziškai, o kartais flamandų kalba. T. Petitui buvo suteiktas Ligonio sakramentas ir iki tol, kol galėdavo praryti, — Švenčiausiasis. Galų gale gegužės dvidešimtosios ankstyvą rytą kuklusis T. Petitas apleido šį pasaulį, kad amžiams gyventų su Dievu. Gegužės 23 palaidotas parapijos kapinėse. Tėvo Adolfo Petito byla Romon pristatyta 1937, o po kruopščiausių tyrinėjimų radus, kad jo gyvenimas pasižymėjo neeilinėmis dorybėmis, 1966 paskelbtas garbinguoju.

Palaimintasis JONAS BAPTISTAS MAŠADO de TAVORA
(Machado)
1580–1617

Japonijos kankinys

Šv. TĖVAS PIJUS IX 1867 liepos 7 iškilmingai paskelbė palaimintaisiais 206 kankinius, mirusius už katalikų tikėjimą Japonijoje imperatoriaus Tokugava Ijejasu (shogun Tokugawa Iyeyasu), jo sūnaus Hidetados (Hidetada) ir vaikaičio Ijemitsu (Iyemitsu) persekiojimo laikais. Iš minėto skaičiaus 33 atidavę gyvybes jėzuitai, o iš jų Didžiojo persekiojimo metu mirtį pats pirmasis pasitiko TĖVAS JONAS BAPTISTAS MAŠADO de TAVORA.

1598 po mirties Taikosamos Tojotomio Hidejošio (Taikosama Toyotomi Hideyoshi), kuris žiauriai įsakė nukankinti Paulių Mikį (Miki) su bičiuliais, katalikai vėlei 1598–1612 ramiai gyveno, — taip sparčiai daugėjo bažnyčių, kad tas laikotarpis Japonijoje buvo pramintas krikščionybės aukso amžiumi. Tik 1612 kai kurių provincijų valdžios pradėjo judėti prieš krikščionis, o 1614 persekiojimai dar labiau įsisiūbavo, kai Idejasu įsakė nubausti visus misionierius, išgriauti ar uždaryti bažnyčias, nusavinti visą bažnyčios turtą, o krikščionių tikėjimą paskelbti už įstatymo ribų. Jėzuitų misionierių didžiuma išsikėlė į Manilą arba Makao (Macao), bet koks dvidešimt ar šiek tiek mažiau likosi krašte aprūpinti krikščionis, kuriems anuomet taip reikėjo ganytojų. Vienas iš tokių, rizikavusių savo gyvybe, ir buvo T. Jonas Baptistas Mašado.

Portugalas T. Mašado gimė 1580 Angroje (Angra), Azorų salyno Terseiros (Terceira) saloje. Dar iš mažens motina jam pasakodavo apie Indiją ir Japoniją — anuomet neseniai išspausdinti T. Pranciškaus Ksavero laiškai, taip išgarsėję Iberijos pusiasalyje, — tad prisiklausius šių pasakojimų, ir gimė troškimas žengti šio didžiojo misionieriaus pėdomis. Jonas su jėzuitais studijavo Koimbroje (Coimbra), Portugalijoje, ir 1597 balandžio 10 įstoja į Draugiją. 1601, vos tik dveji metai, kai buvo užbaigęs naujokyną, iš Lisabonos išplaukia

Indijon į Gojį (Goa), kur studijavo filosofiją. Iš ten pakliuvo į Makao (Macao), Kinijos pakrantėn, kur mokėsi teologijos ir buvo įšventintas kunigu.

Į Japoniją, Nagasakin, T. Mašado atvyko 1609 birželio 29 ir dirbo 5 metus tarp sostinės Mijako-Kijoto (Miyako, Kyoto) ir jos apylinkių krikščionių iki 1614-ųjų metų edikto paskelbimo. Vyresnieji šią šalį jam liepė apleisti kartu su kitais šimtais jėzuitų, bet, primygtinai pasiprašęs, buvo paliktas. Matydamas, kad, persekiojimo gniuždomi, daugel krikščionių atsigręžia nuo katalikybės, trejus metus misionierius nepaprastai sielvartavo, bet iš kitos pusės džiūgavo, — mat daugybė japonų visgi išliko ištikimi priimtajam tikėjimui. Daugiausia laiko jis praleido Nagasakyje ir jo apylinkėse — dienomis besislapstydamas, o naktimis persirengęs keliaudavo.

1617 balandį jis ryžosi plaukti į Goto salos raupsuotųjų koloniją, kur gyveno nemaža katalikų. Nagasakiečiai bičiuliai misionierių atkalbinėjo nuo tokio žygio: šnipai akylai sergėjo uostą ir kiekvieną, kas atplaukia, tučtuojau įsidėmi. Balandžio 21 visgi jis pasiekia koloniją, kur neišpasakytai apsidžiaugė jo atvykimu. Kunigas lanko varganas jų lūšnas, už juos aukoja Mišias, bet iš pasalų čia pat yra sekamas. Po dienos, balandžio 22 jis suimamas, sukaustomas grandinėmis ir nugabenamas į žemyną. Iš pradžių į Omurą (Omur), Nagasakio šiaurę, paskui perkeltas į Korio (Kori) miestą, kur jau kalėjo pranciškonų vienuolis, Dangun Žengimo Petras. Abudu belaisviai laikomi namuose žemesnio rango valdininko Tomonagos (Tomonaga), atkritėlio krikščionio, jėzuito kunigo brolio, kuris misionieriams ne tik neleido aukoti Mišių, bet net dažniau pasišnekėti. Kone po trijų namų arešto savaičių — gegužės 22 — Tomonaga grįžo iš miesto nusiminęs: su ašaromis akyse pranešė, kad šiandien, Švč. Trejybės šventės dieną, popiet jiedu turėsią mirti. Kai Tomonaga liejo graudžias ašaras, abu kunigai giedojo džiaugsmo himnus ir dėkojo Viešpačiui. T. Mašado, nulikęs kelias minutes, spėjo brūkštelėti kelis paskutiniuosius žodžius: "Vos ką tik sužinojau gerą žinią — netrukus iš meilės savo brangiajam Viešpačiui turėsiu mirti. Aukoju jam visą gyvenimą ir visą savo meilę".

Tą popietę abudu kunigai kartu sukalbėjo Visų Šventųjų ir Marijos litaniją, tada buvo išvesti už miesto ant medžiais apaugusios kalvos; jiedu, akis įsmeigę į dangų, tempė viršun po kryžių. Viską pasirengę, budeliai ten jų laukė. Vienas kitą išklausius išpažinties,

T. Petras suklupo prie kaladės, kad patogiau galėtų padėti galvą. Paskui lygiai tąpat padarė ir T. Mašadas, trisdešimt septynerių metų vyras, dvidešimt vienerius išbuvęs jėzuitu. Po šešių mėnesių nuo šio įvykio Tomonaga grįžo į katalikų tikėjimą ir mirė kankinio mirtimi.

Tėvą Joną Mašadą kartu su T. Petru ir kitus 203 kankinius šv. Tėvas Pijus IX 1867 gegužės 7 paskelbė palaimintaisiais, o jėzuitų bendruomenė jų šventę mini vasario 4.

MALDA

VISAGALI DIEVE, suteik mums malonę, kad garbingas švento kankinio palaimintojo Jono Baptisto Mašado mirties prisiminimas atneštų mums džiaugsmo ir per jo maldas nueitume į dangų. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

gegužės 24

Palaimintoji KELRODĖ MERGELĖ MARIJA

JĖZUITAI jaučia ypatingą prieraišumą Švč. Kelrodei Mergelei Marijai, arba Kelionių Motinai (Madonna della Strada), mat Romos Bažnyčia šį vardą yra paėmusi iš Draugijos pirmosios bažnyčios, kurią šv. Ignacas su pirmaisiais jėzuitais pasirinko sau apaštalavimui.

1538 rudenį šv. Ignacas su būreliu bičiulių atžygiavo į tuščią Frangipanio (Frangipani) dvaro namą netoli del Melangolo (Torre del Melangolo), visiškai netoli nuo šios Kelrodės Marijos bažnyčios. Kadangi greta buvo bažnyčia, ten šv. Ignacas su kitais jėzuitais dažnai aukojo Mišias, klausė išpažinčių, sakė pamokslus ir mokė romiečių vaikus katekizmo. Kunigas Petras Kodasijas (Codacio), labai gerbęs šv. Ignacą su jo vyrais, džiaugėsi galįs jiems leisti pasinaudoti šia bažnytėle.

Nuo 1538 gruodžio ligi 1539 gegužės mėn. Romą ir jos apylinkes paspaudė rūstūs šalčiai, todėl žmonėms buvo striuka su maistu: miestelėnai badavo, vis dažniau ir dažniau girdėdavosi, kad naktimis nemaža išmirusių. Pamatęs, kad sostinėje tie bėdžiai niekaip neatsispirs šioms žiemos negandoms, šv. Ignacas, šimtus jų surinkęs, apgyvendino po visokius Frangipanio užkampius. Jėzuitai tąsyk pasklido pas turtingiausias šeimas, kad sušelptų badaujančiuosius maistu. Sakoma, kad per tuos siaubinguosius mėnesius šv. Ignacas išgelbėjęs apie 3.000 žmonių.

Tuo metu Romoje gyvenęs kažkoks kunigas iš Lodi, šiaurės Italijos. T. Petras Kodasijas buvo Lodi katedros kanauninkas ir popiežiaus Pauliaus III rūmų valdytojas. Per tuos rūsčius speigus kun. Kodasijus matė, kaip be perstojo plūsta alkani ir beglobiai, kurie ieško ir suranda pagalbą ten, kur apsistoję jėzuitai. Sujaudintas tokio evangeliško geraširdiškumo, kunigas pats pasiprašė priimamas į jų būrį. Jau turbūt po badmečio atlikęs dvasines lavybas, 1539 priimtas į Jėzaus Draugiją prokuratoriumi, arba bendruomenės iždininku. T. Kodasijus gerai mena du dalykus: jis — pirmasis į Jėzaus Draugiją priimtas italas ir per jį ši Draugija prisiglaudė Kelrodės Marijos bažnyčioje.

1540, kai dvaro savininkas atsisakė savo labo, — prie Mergelės Kelrodės bažnyčios stovinčio dvaro, — šv. Tėvas bažnyčią su visu kitu padidėjusiu turtu tų pačių metų lapkričio 18 padovanoja T. Kodasijui. Šis kunigas atsikrausčiusiems iš Frangipani palivarko jėzuitams viską perleidžia, kad jie čia įsikurtų savo veiklos centrą. 1541 birželio 24 kun. Kodasijus oficialiai paprašo šv. Tėvo, kad leistų Mergelės Kelrodės bažnyčią su visu kitu turtu perduoti Jėzaus Draugijos generolui, kad šitaip Amžinajame Mieste jie turėtų savo pirmąją bažnyčią. Popiežius mielai šį prašymą patenkina ir padovanoja bažnyčią šv. Ignacui, kuris ją 1542 gegužės 15 priima. Kelrodės Marijos bažnytėlė buvo maža ir siaura, netgi anuomet, dar šv. Ignaco laikais, jau buvo gerokai senstelėjusi. Jos tikrasis pavadinimas — Šv. Marijos Astali bažnyčia (Santa Maria degli Astalli), t.y. Astalių (Astalli) šeimos pastatyta šv. Marijos bažnyčia, bet su laiku žmonės ją ėmė vadinti šv. Marijos Kelrodės bažnyčia (Santa Maria della Strada). Pirmykštis vardas lig mūsų dienų neišliko, bet retsykiais sakoma, kad bažnyčia taip pavadinta todėl, kad gatvė, arba kelias tiesiai veda į bažnyčią. Šią bažnytėlę ypač pamilo Ignacas

ir jo padėjėjai. Daugel jėzuitų klūpojo priešais Marijos su Kūdikėliu ant rankų paveikslą, o prieš jos altorių pirmieji jėzuitai duodavo įžadus. Daugel šventųjų čionai meldėsi, dar daugiau jėzuitų meldė jos pagalbos.

Šv. Ignacas, nusprendęs Kelrodės Marijos bažnyčią padaryti Draugijos veiklos centru, išsinuomojo gretimą prie bažnyčios namą, pakankamai erdvų, kad tiktų jėzuitams gyventi Romoje. Naujasis pastatas buvo galutinai įrengtas 1544 rugsėjį. Kambariai, kur gyveno šv. Ignacas, išliko ligi mūsų dienų, — jie taip sukomponuoti į naujausios konstrukcijos pastatą, kuris tinkamai derinasi su XVI a. statiniais. Tie kambariai ir šiandien Romos tikinčiųjų lankomi.

Mažutė Marijos bažnytėlė greitai pasidarė per ankšta jėzuitų pamokslų klausytis plūstančioms minioms. Nors T. Ignacas pridūrė priestatą, bet vis viena žmonės dažnai klausydavosi pamokslų, stovėdami atokiai aikštėje. Šv. Ignacas nutarė perstatyti bažnyčią ir, kai šv. Pranciškus Bordžija (Borgia) 1550 aplankė jį, buvo aptartas perstatymo planas, tik jokios naudos iš tų kalbų neišėjo.

Kai pirmieji jėzuitai Romoje ėmė išmirti, buvo laidojami Kelrodės Marijos bažnytėlėje: palaimintasis Petras Faberis (Faber) 1546 rugpjūčio 1 ir T. Kodasijus (Codacio), miręs 1569 gruodžio 7. Atėjus metui ir šv. Ignacui keliauti pas Viešpatį 1556 liepos 31, ir tas buvo ten pat palaidotas priešais didįjį Marijos altorių, kad visą laiką į jį žiūrėtų.

1565 Draugijos Generolu tapo Pranciškus Bordžija ir su finansų patarėju kardinolu Aleksandru Farnėzu (Farnese) suplanavo naują Švč. Jėzaus Vardo bažnyčią, arba populiariai vadinamą Jėzaus bažnyčią (Gesú). Tačiau, nelaimei, naujoji visiškai nušlavė senąją bažnytėlę. Tik naujojoje iš pat pradžių numatyta koplyčia, kurion buvo perkeltas garsusis Kelrodės Marijos paveikslas. Naująją bažnyčią baigus statyti, tasai paveikslas perkeltas į gretimą Šv. Morkaus (San Marco) bažnyčią, kur išbuvo 14 metų. 1575 paveikslas deramai pakabintas koplyčioje iš kairės prie didžiojo altoriaus. Jėzaus bažnyčia ir nūnai tebestovi Romoje — viena iš gražiausių miesto šventovių. Dešinėje pusėje ženkli vieta, kur stovėjusi Kelrodės Mergelės bažnytėlė.

Baigus statyti Jėzaus bažnyčią, pirmųjų jėzuitų palaikai buvo sumūryti į sienas. Didžiuma — prieangyje, tik šv. Ignaco kūnas atsidūrė netoli Kelrodės Mergelės koplyčios. Kai jis buvo paskelbtas

palaimintuoju, pirmosios Mišios šiai garbei buvo paaukotos 1609 liepos 27 Kelrodės Mergelės koplyčioje T. Generolo Akvavivos. 1622 šventuoju paskelbimo proga įrengtas altorius kairėje skersinėje navoje vėlei greta Kelrodės Mergelės koplyčios, kuri dar ir šiandien Romoje yra didžiai gerbiama, o labiausiai — jėzuitų. Kiekvienas Draugijos narys, apsilankęs Romoje, pirmiausia stengiasi aukoti Mišias prieš Kelrodės Mergelės paveikslą, kur šitokia daugybė garbių jėzuitų, netgi šventųjų aukojo tą pačią auką. Šv. Ignaco meilė Kelrodei Mergelei gyva jo sūnų širdyse net po keturių šimtmečių.

MALDA

VIEŠPATIE, Šventasis Tėve, parodęs mums kelią, tiesą ir gyvenimą savo mylimajame Sūnuje, suteik, kad, ištikimai sekdami jo pavyzdžiu ir mokslu, per palaimintosios Mergelės Marijos maldas galėtume saugiai pas Tave nukeliauti. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas LEONAS DUKUDRĖJIS
(Ducoudray)
1827–1871
Dievo Tarnas ALEKSANDRAS KLERKAS
(Clerc)
1819–1871

Paryžiaus komunos kankiniai

SIAUBINGOMIS ir teroro kupinomis Paryžiaus komunos dienomis, kai revoliucionieriai perdėm kontroliavo visą Prancūzijos sostinės gyvenimą, penki jėzuitai laisvanoriškai atidavė savo gyvybes už katalikų tikėjimą. Tėvas Leonas Dukudrėjis su Tėvu Aleksandru Klerku mirė 1871 gegužės 24, o Tėvai — Petras Olivenas (Olivaint), Jonas Koberas (Caubert) ir Anatolijus de Benžis (de Bengy) — gegužės 26.

T. DUKUDRĖJIS gimė 1827 gegužės 6 Lavalyje (Laval). Iš pradžių palankęs Paryžiaus mažąją seminariją, paskui baigė savo mokslus Šato-Gontjė kolegijoje. Gavęs teisės laipsnį, 1852 spalio 2 įstojo Andžere (Angers) į Jėzaus Draugiją, o įžadus davė po dvejų metų. Pastudijavęs Lavalyje trejus metus filosofiją, vėliau tapo Šv. Genovaitės jėzuitų mokyklos Paryžiuje prefekto padėjėju. 1861 Lijone pradeda ketverių metų teologijos studijas, po kurių įšventinamas į kunigus. Visiškai užbaigęs mokslus trimečiu, 1866 rugpjūčio 25 paskiriamas Šv. Genovaitės karo mokyklos Paryžiuje rektoriumi. Iš čia T. Dukudrėjis su T. Klerku buvo suimti.

T. ALEKSANDRAS KLERKAS gimė 1819 gruodžio 11 Paryžiuje. Kadangi jo tėvai vaikystėje nesirūpino vaikų religiniu auklėjimu, vaikas lankė Henriko IV kolegiją ir Paryžiaus Politechnikos mokyklą. 1841 jis tapo kariūnu (karinės mokyklos kursantu) ir trylika metų ištarnavo laivyne. Besibičiuliaudamas su keliais praktikuojančiais katalikais jūreiviais, 1847 Aleksandras grįžta krikščionybėn ir, laivyne bebūdamas, gilina savo dvasios gyvenimą. 1850 jo dvasinio susitelkimo pabaigai vadovavo įžymusis jėzuitų pamokslininkas T. de Ravinjonas (de Ravignon). Aleksandras jau buvo bestojąs į Draugiją, bet jo dvasios vadas patarė lukterėti. Vaikinas likęs laivyne ir išplaukęs

jūron. 1854 grįžus Paryžiun, jam siūloma būti leitenantu ir vadovauti laivui. Kai jūreivis aplankė T. Ravinjoną ir antrąsyk pradėjo rekolekcijas — šįkart jau naujokyne, — nusprendė žengti dvasinio gyvenimo keliu. Atsisakęs karininko antpečių, 1854 rugpjūčio 28 įstoja į naujokyną (St. Achull). 1856 rugsėjo 8 davęs vienuolio įžadus, metus praleidžia Vožiraro (Vogirard) kolegijoje Paryžiuje, kur toliau gilinasi į filosofiją. 1858 paskiriamas į Šv. Genovaitės mokyklą dėstyti matematikos. Čionai susitinka abu būsimieji kankiniai — Dukudrėjis su Klerku. 1861 Aleksandras Lavalyje pradeda mokytis teologijos, vėliau grįžta į Šv. Genovaitės mokyklą. 1870 jam besirengiant į trimetį Laonan (Laon), Prancūzija paskelbia Prūsijai karą liepos mėn., todėl iškeliauja į Vožirarą aptarnauti sužeistųjų ir mirštančiųjų.

Netrukus vokiečiai apgula Paryžių. Kadangi grėsė pavojus miestui kapituliuoti, vyriausybė išsikelia į Versalį. Miestui nustojus valdžios, socialistai, prieš katalikus nusiteikę revoliucionieriai, 1871 kovo 18 paėmę vadovybę į savo rankas, įkuria Komuną, uždraudžia visų dvasininkų veiklą ir balandžio 3 paskelbia visų religinių bendruomenių nuosavybės konfiskaciją. T. Dukudrėjis, Šv. Genovaitės mokyklos rektorius, numatęs šiuos įvykius, visus klierikus ir jėzuitus iškėlė į Paryžiaus priemiesčio Atis (Athis) vilą. Jau buvo besirengiąs ir pats į ten keliauti, bet, netikėtai mirus vienam Draugijos nariui balandžio 3 ryte, priverstas liktis. Iš Ačio į Paryžių grįžę jėzuitai ruošėsi balandžio 4 laidotuvėms. Tačiau šios dienos rytui vos auštant — patį vidunaktį — mokyklą apsupa ginkluoti komunarai. Beldimasis į namų duris aiškiai liudijo — jėzuitai netrukus bus suimti. Kai užpuolikai įsiveržė vidun, vienas iš kunigų nuskubėjo koplyčion paslėpti iš tabernakulo komunikantų, kad nebūtų išniekinti. Tą naktį revoliucionieriai išsivarė rektorių su septyniais kitais kunigais, tarp kurių ir T. Anatolį de Benžį, taip pat keturis brolius ir septynis namų tarnus. Paryčiais devyniolika suimtųjų buvo pristatyti į policijos prefektūrą. T. Dukudrėjis įmestas į Konseržerio (Conciergerie) kalėjimą, o kiti patupdyti į didžiulį greta kalėjimo buvusį sandėlį su kitais trisdešimčia kalinių.

Atsidūręs vienų vienas, T. Dukudrėjis pareikalavo, kad jam į kamerą atkeltų T. Klerką. Didelei kalinio nuostabai, prašymas patenkintas. Balandžio 6 abu kunigai išgabenti į Mazaso (Mazas) kalėjimą, o kartu ir T. Benžis su kitais septyniais iš sandėlio bendrojo būrio kaliniais. Kadangi suimtiesiems maistą buvo galima pristatyti

trissyk į savaitę, bičiuliai ėmė gabenti visokių gėrybių. Be sargybos žinios, kartu su valgiu paprastai būdavo perduodamas ir Švenčiausiasis.

Gyventi Mazaso kalėjime buvo nuobodoka. Kunigai čia ilgokai melsdavosi arba rašydavo laiškus ne vien tik jėzuitų Vyresniesiems, bet taip pat savo šeimų nariams ir bičiuliams. Laiškuose jie minėdavo, kad esą šiokių tokių sunkumų, bet labiausiai nusiskųsdavo, kad negali išklausyti nei patys aukoti Mišių. Viename savo laiške T. Klerkas prašęs iš Šv. Genovaitės mokyklos jam atsiųsti matematikos knygų, kad galėtų pasirengti paskaitoms.

Balandžio 13 dar du jėzuitai — T. Petras Olivenas su Jonu Koberu — atgabenti kalėjiman, o kiti devyni su septyniais tarnais, buvusiais bendrame sandėlyje, be jokių paaiškinimų buvo paleisti.

Kadangi Komuną spaudė Prancūzijos vyriausybė, įsitaisiusi Versalyje, tad buvo aišku, kad revoliucionieriai neišsilaikys, todėl gegužės 22 įsakyta, kaip represijos ženklą, iššudyti visus Mazaso kalėjimo įkaitus. Tačiau vos tik toks įsakymas buvo duotas, iškart atšauktas ir pernakt įkaitai atsidūrė La Roketo (La Roquette) kalėjime su nuteistaisiais kriminaliniais nusikaltėliais. Laimei, kad į Mazaso kalėjimą tą dieną kuo anksčiausiai buvo įsibrovusios dvi pagyvenusios moteriškės ir kiekvienam kunigui įdavė po keturis konsekruotus komunikantus, kamuolėlį virvelės ir ploną šilko kapšelį ant kaklo neštis Švč. Sakramentą. Kadangi jėzuitai atsidūrė La Roketo kalėjime, suprato, jog mirtis neišvengiama ir gegužės 24 per kasdienį pasivaikščiojimą jie vienas kitą išklausė išpažinties. Išgirdę, kad Versalio armija žygiuoja prieš Paryžiaus komuną, sukilėliai nusprendė, kad jie labiausiai pakenksią vyriausybei, jei sunaikinsią įkaitus. Taigi duotas įsakymas: tos dienos ryte šešiasdešimt sušaudyti. Tačiau ir vėlei įsakymas pakeistas — turįs būti sušaudytas tik kas dešimtas — tiktai šešiese. Tą valandą, kai visi kaliniai vaikštinėjo aptvare, kalėjimo valdžia, sudrumsčiusi įprastinę tvarką, perskaitė šešias pavardes, tarp kurių — Jurgis Darbua (Darboy), Paryžiaus arkivyskupas, T. Dukudrėjis su T. Klerku, du vyskupijos kunigai ir miesto burmistras.

Šešiese išvesti už kalėjimo ir sustatyti prie sienos. Trokšdamas parodyti, kaip laukia kankinio mirties, atsisagstęs sutanos viršų, atstatė krūtinę šaulių būriui T. Klerkas, o T. Dukudrėjis, pakėlęs ranką, rodė, kur taikyti. Šūvių papliūpa šešis įkaitus pavertė kankiniais, — nuaidėjo salvė kalėjimo tarpusieniais ir šitaip atsku-

bėjo mirtis. Likę kaliniai ruošėsi mirti, ir žiauresnė lemtis juos ištiko gegužės 26.

Šešių kankinių kūnai gegužės 25 nugabenti į Pero Lažezo (Père Lachaise) kapines ir be karstų suversti į iškastą griovį. Kai Komuna žlugo, kūnai surasti gegužės 29 ir nugabenti jėzuitų bažnyčion de Sevrė (de Sèvres) gatvėn. Kartu su kitų kankinių — T. Oliveno, Kobero ir de Benžio — palaikais kartu palaidoti Japonijos kankinių koplyčioje. Gegužės 31 kūnai deramai palaidoti Mon Parnaso (Mont-Parnasse) kapinėse, bet po metų šios šventos relikvijos grąžintos de Sevrė gatvėn ir paliktos kankinių koplyčioje.

T. Dukudrėjo ir T. Aleksandro Klerko byla kartu su trimis jėzuitų broliais, žuvusiais 1871 gegužės 26, Romon pristatyta 1937 vasario 17.

Dievo Tarnas PETRAS OLIVENAS
(Olivaint)
1816–1871
Dievo Tarnas JONAS KOBERAS
(Caubert)
1811–1871
Dievo Tarnas ANATOLIS de BENŽIS
(de Bengy)
1824–1871

Paryžiaus komunos kankiniai

TARP penkių jėzuitų, tomis pragaištingomis dienomis nužudytų Paryžiaus komunos, buvo T. Petras Olivenas, Jonas Koberas ir Anatolis de Benžis.

TĖVAS OLIVENAS, gimęs Prancūzijos sostinėje 1816 vasario 22, sūnus į atsargą iš kariuomenės pasitraukusio karininko, kuris tarnavo prie Maskvos Napoleonui. Nors Petrą, kai buvo kūdikis, tėvai pakrikštijo, bet krikščioniškai neauklėjo. Dvylikametis berniukas 1828 įstoja į Paryžiaus Šarlemajės (Charlemagne) kolegiją, kur gauna bakalauro laipsnį. 1836 gavęs stipendiją, lanko atkurtą pedagoginę mokyklą, — čia gilinasi į istoriją ir ją 1839 baigia. Iš mokyklos bendraklasių draugų sužino apie katalikų tikėjimą ir juo ypač susidomi. 1835 itin godžiai klausosi garsaus dominikono T. Lakordero (Lacordaire) Paryžiaus Dievo Motinos (Notre Dame) katedroje pamokslų. Kai 1836 T. Lakorderas šios katedros sakyklą perleido T. de Ravinjanui (de Ravignan), jėzuitui, jaunuolis nė kiek ne mažiau uoliai kas savaitę klausėsi ir šito pamokslininko žodžių. Tokio įspūdžio padarė Petrui tie pamokslai, kad jis 1837 vasario 22 atliko viso gyvenimo išpažintį ir nusprendė, kad toji diena buvo jo atsivertimo data. Pasiryžimą žengti gilaus dvasinio gyvenimo keliu dar labiau sustiprino jo bičiuliai, visi jaunieji katalikų intelektualai, iš kurių vienas — šv. Frederikas Ozanamas (Ozanam), drauge plėtė Šv. Vincento Pauliečio draugiją.

1839 Petras rimtai galvoja tapti dominikonu. T. Lakorderas ketino atkurti dominikonų ordiną Prancūzijoje, todėl žvalgėsi kandidatų, bet dėl lėšų stokos, — mat mirė tėvas, — Petras savo ketinimą tapti kunigu turėjo atidėti vėlesniam laikui. Baigęs pedagoginę mokyklą, 1839 Grenoblyje (Grenoble) pradeda dėstyti istoriją, bet dėl sveikatos 1840 grįžta Paryžiun, kur profesoriauja iki 1841 Burbonų (Bourbon) kolegijoje, o tada tampa kunigaikščio La Rošfuko Liankuro (La Rouchefoucauld-Liancourt) jaunesniojo sūnaus auklėtoju ir mokytoju.

1845 šeimai stipriau ant kojų atsistojus, Petras jau gali laisvai stoti Dievo tarnybon, bet šįkart jis pasirenka Jėzaus Draugiją. Jėzuitus jis pažinojo nuo studijų laikų, gerbė jų sugebėjimus ir troško prisidėti prie jų apaštalavimo darbo, ypač tada, kai prieš juos ėmė grumėti laisvamaniški balsai. 1845 gegužės 2 Petras įstoja į Lavalio (Laval) naujokyną, bet kai čia vyriausybės spaudžiama ši įstaiga turi užsidaryti, tad persikelia naujokai Anglijon į Vanę (Vannes) 1845 spalio mėn. Čionai pabuvęs iki 1846 rugsėjo, Petras išsirengia Belgijon į Bruželetą (Brugelette) toliau tęsti naujokyną ir dėstyti istoriją. 1847 gegužės 3 Bruželete davęs įžadus ir, tą vasarą grįžęs Prancūzijon, studijuoja teologiją Lavalyje, kur 1850 rugsėjo 21 įšventinamas į kunigus.

1852 spalio mėn. T. Olivenas Paryžiuje ima dėstyti Vožiraro (Vaugirard) kolegijoje ir, išskyrus tik vienerius metus, praleistus Parei Le Moniale (Paray-Le-Monial), kur trimečiui vadovauja T. Paulius Žinjakas (Ginhac), čia jis išbūna iki 1865. 1857 rugsėjo mėn. jis tampa mokyklos rektoriumi, ir jo vadovavimo metu ši mokslo įstaiga gerokai sustiprėja, todėl imama ją gerbti ir įgyja tėvų bei klierikų pasitikėjimą. 1856 įkuria Šv. Pranciškaus Ksavero draugiją, kuri turėjo patenkinti darbo žmonių religinius poreikius. 1859 jis įsteigia Kūdikėlio Jėzaus bendriją, kurios tikslas — parengti visokiose prieglaudose išsimėčiusias neturtingas ir benames mergaites Pirmajai šv. Komunijai.

1865 rugpjūčio 11 T. Olivenas perkeliamas į jėzuitų namus de Sevrės (de Sèvres) gatvėn, šitaip jis studentų auditoriją ir akademines lavybas iškeitė į sakyklą ir vadovavimą sieloms. 1870 liepos mėn. prasidėjus prancūzų-vokiečių karui, jėzuitų namai virto pagalbine karo ligonine, todėl su kitais jėzuitais pasiaukojančiai rūpinasi sužeistaisiais ir mirštančiais, atvežamais per ilgą Paryžiaus apgulties metą.

Dar prieš karo paskelbimą T. Olivenas, matydamas augantį laisvamaniškai nusistačiusių prieš Draugiją ir Katalikų Bažnyčią judėjimą, sakydavo: "Persekiojimai beldžiasi į mūsų duris ir jie bus žiaurūs. Braidysime po kraujo klanus". Dabar, kai karas buvo paskelbtas, aiškėja, kad tie sunkūs laikai neišvengiami — kabo virš galvos. Kai Prancūzijos vyriausybė persikėlė į Versalį, o 1871 kovo 18 revoliucionieriai ėmė kontroliuoti sostinę, T. Petras savo mokyklą perkėlė užmiestin. Jis jau buvo besirengiąs išvažiuoti iš Paryžiaus, tik balandžio 4 išgirdo liūdną žinią: suimti Šv. Genovaitės mokyklos broliai jėzuitai, todėl kolei anie kalėjime, jam negalima niekur dingti, nors ir kažin kas čia grėstų.

Su T. Olivenu kartu buvo T. Jonas Koberas. TĖVAS KOBERAS gimė 1811 liepos 20 Paryžiuje. Iš pradžių studijavo Liudviko Didžiojo kolegijoje, o toliau siekė teisės mokslų laipsnio. Septynerius metus pabuvęs Paryžiuje advokatu, įstojo į naujokyną (St. Acheul) 1845 liepos 10, o po dvejų metų, kai jau buvo trisdešimt šešerių metų amžiaus, davė įžadus. Pasimokęs metus filosofijos, prieš kunigystę trejus studijavo teologiją. 1851–1861 T. Koberas — Blua (Blois) seminarijos nuodėmklausis ir septynerius metus Šv. Genovaitės mokyklos Paryžiuje dėstytojas. 1861 jis ėjo provincijos iždininko pareigas ir įsikūrė Sevrės gatvėje, iš kur su T. Olivenu buvo suimti.

1871 balandžio 4 vienas Paryžiaus komunos narys, jausdamas dėkingumą T. Olivenui už praeities gerus darbus, pavakare užsuko jį perspėti, kad bėgtų iš miesto, nes jiedu su T. Koberu šįvakar būsią suimti. Iš tikrųjų komunarai, kaip buvo sakyta, pasirodė tuo laiku ir, rūpestingai iškratę namus, T. Oliveną su T. Koberu paėmė kaip įkaitus. Konsjeržero kalėjime juodu įgrūdo į skirtingas kameras, kad visiškai nebendrautų. Tame pačiame kalėjime jau sėdėjo apie dvylika jėzuitų įkaitų iš Šv. Genovaitės mokyklos, tarp kurių — T. Leonas Dukudrėjis, T. Aleksandras Klerkas ir T. Anatolis de Benžis.

TĖVAS de BENŽIS gimė Burže (Bourges) 1824 rugsėjo 19, o po 9 Belgijoje jėzuitų mokykloje praleistų metų išvažiavo Romon. Tenai 1845 lapkričio 12 įstoja į romėniškąjį Šv. Andriaus naujokyną, o 1847 lapkričio 13 davė įžadus. Grįžęs ketveriems metams į Bruželetą, nemažai studijuoja ir kartu dėsto. Po kunigystės šventimų dirbo keliose Prancūzijos kolegijose, bet 1856 jis — prancūzų kariuomenės kapelionas Kryme. Įsivyravus taikai, vėliau dirbo dėstytoju. Įsiliepsnojus prancūzų-vokiečių karui, vėlei laisvanoriškai dirbo Šv. Geno-

vaitės mokykloje Paryžiuje kapelionu: rūpinosi ligoniais, sužeistaisiais ir iš tenai su kitais vienuolika jėzuitų balandžio 4 iš pat anksčiausio ryto suimamas.

Balandžio 6 Tėvai — Dukudrėjis, Klerkas ir Benžis — išgabenami į Mazaso kalėjimą, bet T. Olivenas su T. Koberu paliekami Konsjeržero kalėjime. Čionai nebuvo ideali vieta metiniam susitelkimui, bet nežinodami, kas dėsis ateityje ir norėdami kaip nors rasti paguodos, T. Olivenas su T. Koberu pradėjo "Dvasines lavybas". Jų džiaugsmui, triskart per savaitę į kalėjimą atnešus maistą, kunigai galėdavo priimti į produktus įdėtą Švč. Sakramentą.

Balandžio 15 T. Olivenas su R. Koberu išgabenami į Mazaso kalėjimą, retkarčiais parašydavo laišką Vyresniesiems ar artimiesiems. Gegužės 22 įkaitus išvežus iš Mazaso į La Roketą, myriop nuteistųjų kalėjimą, kaliniai pamatė, kad mirtis gali ištikti kiekvieną akimirką. Todėl gegužės 24 nė vienas nebuvo nei tardytas, nei pripažintas kaltas, pasivaikščiojimo metu visi atliko išpažintį.

Paryžiaus komunos dienos buvo suskaitytos, — komunarai galų gale įsitikino, kad vyriausybės jie nieku gyvu neįveiks. Tačiau smūgį, kurį jie gviešėsi smogti vyriausybei, nutarė nukreipti į nekaltus įkaitus. Gegužės 24 vakare kalėjimo valdžia viešai paskelbė šešis įkaitus — pirmąsias Paryžiaus komunos aukas: trys jėzuitai, Paryžiaus arkivyskupas, du vyskupijos kunigai ir miesto meras. Šešis kalinius išvedus, likusieji puolė ant kelių melstis. Netrukus kieme jie išgirdo šūvių salvę.

Visi Roketo kalėjime buvo pasirengę mirčiai. Nieko nenutiko gegužės 25-ąją, bet rytojaus dieną, kai Versalio kariuomenė puolė komunarus, šie pasirinko daugiau įkaitų. Šįkart kalėjimo galvos išvardino 15 pavardžių, iš kurių pirmosios: Tėvai — Olivenas, Koberas ir Benžis. Visi buvo išvardyti, išvesti kitur ir suvaryti su kitais kaliniais iš kitų korpusų. Jie buvo nužudyti Paryžiaus Belvilio (Belleville) kvartale, už maždaug pusantros mylios. Kaliniai pradėjo žygį apypietę sostinės gatvėmis, o iš paskos traukė valkatos, nusikaltėliai ir dezertyrai. Pasmerktųjų būriui žygiuojant, minia didėjo, triukšmas stiprėjo ir vis sunkiau būdavo įmanoma juos sutramdyti. Pagaliau porą valandų vargę, apie šeštą pasiekė Hekso (Haxo) gatvę. Kaliniai suvaromi į kiemą, vadinamą Sitė Vinsenę (Cité-Vincennes), kur driskių minia visai išėjo iš kraštų. Kaip laukiniai puolė beginklius belaisvius su vėzdais ir lazdomis, šautuvais ir durtuvais, užtat per

valandą šitaip daužę, badę ir skerdę nepaliko nė vieno gyvo. Septintą valandą penkiasdešimt du kūnai tysojo kieme — žmogaus neapykantos aukos.

Gegužės 27 Prancūzijos kariuomenė įžengė į Paryžiaus gatves, nelaimei, dieną per vėlai. Garsioji Paryžiaus komuna gavo, ko buvo nusipelniusi. Laisvės daliniai paleido visus įkaitus iš kalėjimo ir ėmė rūpintis žuvusiųjų kūnais. T. Olivenas rastas su šautuvo kulka perverta krūtine. T. Kobero nebuvo galima atpažinti, vienintelis ženklas — ant kaklo kabėjęs kryžius, o T. de Benžis — žiauriai sukapotas kardu ir subadytas durklu. Šie trys jėzuitai kartu su T. Dukudrėjo ir T. Klerko kūnais pašarvoti de Sevrės gatvėje, paskui perkelti į Japonijos kankinių koplyčią, iš kur gegužės 31 buvo paimti ir pagarbiai palaidoti Mon Parnaso (Mont-Parnasse) kapinėse. Po kelerių metų kankinių relikvijos atsidūrė de Sevrės gatvės bažnyčioje kankinių koplyčioje.

Tėvų — Petro Oliveno, Jono Kobero ir Anatolio de Benžio, kartu su T. Leono Dukudrėjo ir Aleksandro Klerko — byla Romon pristatyta 1937 vasario 17.

gegužės 28

Dievo Tarnas ANTANAS KRIMINALIS
(Criminali)
1520–1549

Indijos kankinys

JĖZAUS Draugija, per 450 savo gyvavimo metų turėjusi daugel kankinių, ypač brangina T. ANTANĄ KRIMINALĮ, kuris pirmasis iš jos narių praliejo kraują už Kristų. Jis gimė Italijoje, Sisoje (Sissa), Parmos vyskupijoje, 1520 vasario 7. Pasimokęs pas savo parapijos kunigą, iškeliavo Parmon, kad išeitų į kunigus ir ten aštuoniolikmetis jau tapo subdiakonu. 1539 T. Petras Faberis Parmoje sakė per parapijos misijas pamokslus, tad Antanas čia su juo ir susipažino. T.

Faberio vadovaujamas atliko 30 dienų dvasines lavybas. Nors keli jo bičiuliai tapo jėzuitais, bet jis į Draugiją tada nestojo. 1641 rugsėjo mėn. atsisveikinęs su tėvais, apsitaisęs maldininko apdarais, patraukia Romon. Savo kelionės tikslą pasiekęs lapkričio mėn., tučtuojau nusiskubina į T. Ignaco būstinę. Kalbėdamasis su jėzuitų įkūrėju, Antanas, iš kuklumo neišdrįsęs pasiprašyti kandidatu, tik pasisiūlė pagelbėti tėvams prie įvairių ūkio darbų. Įžvelgęs vaikino asmenyje troškimą pildyti Dievo valią, T. Ignacas jį mielai priima.

Vos tik atvykęs į Amžinąjį Miestą, Antanas sužino, kad mirė motina, o tėvas iš to didžio sielvarto būgštaująs, jog galįs nukeliauti iš paskos. Jautrus kiekvienai nelaimei, T. Ignacas pataria jaunuoliui aplankyti tėvą, o kai sugrįš, jį tikina, — būsiąs priimtas į naujokyną. Kaip paaiškėjo, Antanas Sisoje neilgai šilo. Tėvas, iš netekties atsipeikėjęs, pasveiko, tad sūnus vėlei Romoje, kur 1542 kovo 2 priimamas į Draugiją. Balandžio 23 d. išvyksta Portugalijon į Koimbros (Coimbra) universitetą baigti studijų. Į kunigus įšventintas 1544 sausio 6 ir tų pačių metų kovą iš Lisabonos iškeliauja Indijon. Su savo bičiuliu sėdęs laivan balandžio 22 dar neišplaukia, — grįžta uostan. Išlaukus iki 1545 kovo 29, pagaliau abiem pasiseka iškeliauti ir rugsėjo 2 pasiekti Goją (Goa).

T. Pranciškus Ksaveras T. Kriminalį paskiria apaštalauti nuo Malabaro iki Komorino Rago (Malabar Cape Comorin) pakrantės žvejams. Šį darbą jis pradėjo 1545 pabaigoje — 1546 pradžioje. Nors T. Kriminalis buvo jaunas, vos 26 metų amžiaus, — tapo misijų Vyresniuoju. Per trejus metus jis įsteigė misijų stočių, kuriose įkurdindavo po kunigą arba katechetą. Kas mėnesį, nepaisydamas nei karščio, šalčio, nei lietaus, kiekvieną stotį pėsčias aplankydavo. Jo malonų būdą visi žinojo, net nekatalikai jį gerbė ir vertino. 1549 sausio 14 laiške šv. Ignacui štai kokią charakteristiką atsiunčia apie jį šv. Pranciškus Ksaveras: "Antanas Kriminalis su kitais šešiais Draugijos nariais darbuojasi Komorino Rage. Iš tikrųjų — tai šventas žmogus ir, atrodo, gimęs dirbti šiuose kraštuose. Tokie, kaip jis, žmonės gali atnešti daug naudos, — norėčiau, kad tokių pasiųstumėte daugiau. Komorino Rage T. Antanas — Vyresnysis, mylimas brolių krikščionių, stabmeldžių ir musulmonų. Tos meilės negalima nusakyti žodžiais".

1549 antrąją gegužės pusę ar birželio pradžioje jis lankė Vedalajaus (Vedalai) stotį. Netoliese nuo jos indusai turėjo garsią šventyk-

lą, kurią švenčių dienomis aplankydavo minios maldininkų. Nelaimei, portugalai, valdę šią Indijos dalį, priešais šventyklą įsitaisė užkardą, pro kurią einantiems reikėdavę mokėti mokestį. T. Kriminalis protingai pataręs portugalams nekiršinti žmonių ir leisti jiems laisvai atlikti savo religines apeigas, bet portugalai išmintingų misionieriaus žodžių neklausė. Tada šventyklos dvasininkai visą šią bėdą papasakojo Ramnado princui Maravai (Marava). Tokie trukdymai turėjo būti pašalinti: princas, susirinkęs iš karingos Badagos kastos 7.000 karių, netikėtai užgriuvo portugalų gyvenvietes.

Portugalai, išgirdę žinią apie gresiantį pavojų, tučtuojau šoko į uoste stovinčius laivus, beginklius indų krikščionis palikę vienus. T. Kriminalis suskato pasirūpinti gyvenvietės krikščionimis, — juos taip pat susodinti į laivus. Tačiau karingieji badagiečiai, jau atsiradę čia pat, kunigo akivaizdoje nužudė vieną katechetą. Užpuolikai kaipmat apsupo jėzuitą, kuris, negalėdamas pabėgti nei kitiems padėti, suklupo viduryje įsiveržėlių ir, iškėlęs rankas į dangų, laukė mirties. Vienas karys pervėrė klūpantį ietimi, o kiti mėgino nuvilkti sutaną. Paskui įsiveržėliai savo auką paliko betysančią žemėje. T. Kriminalis pakilo nuo žemės, o iš krūtinės kliokė kraujas. Dar pabandė nusvirduliuoti koplyčion, kad galėtų numirti, bet dar sykį buvo užpultas. Vėl kita ietis susmigo krūtinėn. Kai mėgino toliau nusigauti koplyčion, buvo persmeigtas trečia ietimi. Šįkart pataikyta į dešinį šoną, tad kai kunigas nugriuvo žemėn, badagietis nusikirto sužeistojo galvą.

Nugalėję priešus, badagiečiai nusigabeno T. Kriminalio galvą su drabužiais ant savo altoriaus šventyklon. O tuo tarpu katalikai, pasiėmę kunigo kūną, negiliai pakasė pakrantės smėlin, — mat priešai kiekvieną akimirką vėl galėjo užpulti, laukė progos jį deramai palaidoti. Kai kitąsyk ieškojo, jie niekaip tos vietos nerado. Buvo šnekama, jog galėjęs musonas nusinešti, o rasi potvynis išplovė smėlį ir nusinešė kūną jūron. Krikščionys taip kūno ir nesurado.

T. Kriminalis, išbuvęs jėzuitu 7 metus, mirė 29 amžiaus. Jo byla Romoje tyrinėjama.

Palaimintasis TOMAS KOTEMAS
(Cottam)
1549–1582

Anglijos kankinys

TĖVAS TOMAS KOTEMAS gimė Lankašire (Lancashire), Anglijoje, 1549 protestantų šeimoje. Mokėsi Oksforde Brasenozo (Brasenose) kolegijoje, kur gavo bakalauro laipsnį 1568. Nuvažiavęs į Londoną, ėjo mokyklos vedėjo pareigas ir čia susitiko su Tomu Paundu (Pound), uoliu kataliku, kurio nuopelnas, kad Kotemas tapo kataliku. Kai jaunuolio tikėjimas subrendo, Poundas jį ragino eiti į kunigus. 1577 gegužės mėn. palikęs mokyklą, Tomas iškeliauja žemynan į Doujė (Douai) anglų kolegiją. 1578 neilgam grįžęs Anglijon, iš Oksfordo universiteto kartu išsiveža į savo kolegiją penkis atsivertusius auklėtinius. Skatinamas troškimo į griežtesnį gyvenimo būdą, stengiasi pakliūti į Draugiją ir 1579 vasario mėn., kai jau buvo gavęs diakono šventimus, išvažiuoja į Romą, kur 1579 balandžio 8 įstoja į Šv. Andriaus naujokyną. Tomas niekad nesitikėjo, kad gali atsidurti Anglijoje, — mat į šį kraštą jėzuitai nebuvo siunčiami, — jis tikėjosi pakliūti į Indijos misijas. Tačiau vos mėnesio trūko, kad būtų jėzuitu, nuo pietų klimato susirgo chroniška liga, todėl gydytojai patarė grįžti šiaurėn, galbūt net tėviškėn gydytis.

Atsiradęs Lijone, galvojo, kad čia bus tinkamas oras, bet sveikata negerėjo. Šiame Prancūzijos mieste Tomas susiduria su niekšu misteriu Sledu (Sledd), tėvynainiu, kuris savo krašto vyriausybei šnipinėjo anglų kunigus, norinčius grįžti namo. Apsimetęs, jog nori būti uoliu kataliku, Sledas įsipiršo Tomui į bičiulius ir iššniukštinėjo, jog tasai ketina įsišventinti į kunigus ir grįžti tėvynėn, kad padėtų persekiojamiems katalikams. Sledas lydi savo draugą į Paryžių, bet Tomas nuvažiavo į Reimsą, į kur persikėlė Anglų kolegija, ir 1580 buvo įšventintas į kunigus. Sledas tiksliai nusakė Kotemo išvaizdą Anglijos ambasadoriui Paryžiuje ir pranešė, jog T. Kotemas išlipo Doverio (Dover) uoste į krantą, kur jau laukė uosto policija ir kaipmat suėmė kunigą, atpažino ir teisėjas, kuris iš tiesų vadinosi Ham-

fris Elis (Humphrey Ely), keliaująs į Londoną, turėjo pristatyti jį lordui Kobemui (Cobham), sostinės merui. Teisėjas, iš tikrųjų tik juo apsimetęs, buvo Doujė profesorius. Kai jis viską papasakojo T. Kotemui, išaiškėjo, kad tasai nenori jo perduoti į karalienės pakalikų rankas, užtat, atvažiavę į didžiulį miestą, jiedu nužygiavo kur kas sau. T. Kotemo sąžinę ėmė graužti tokia išdavystė, tad jis jau buvo pasišovęs pasiduoti į lordo Kobemo rankas, bet pažįstami nuo šio žingsnio suturėjo. Tačiau sužinojęs, kad Elis dėl jo tardomas, jis pats prisistatė Kobemui, kad išgelbėtų Elį nuo nemalonumų.

Teismas T. Kotemą apkaltino už tai, kad yra katalikų kunigas, ir jis per pirminį tardymą aiškiausiai išdėstė, jog jis neketinąs keisti savo religinių įsitikinimų, net jei grėstų pavojus jo gyvybei, todėl išgabenamas į Londono Maršalsio (Marshalsea) kalėjimą. 1581 spalio 4 išvežamas į Tauerį (Tower), kur žiauriai kankinamas. Lapkričio mėn. kartu su Tėvais — Edmundu Kempijonu (Campion) ir Aleksandru Brianu (Briant) — nuteisiamas aukščiausia bausme: pakarti, nukirsdinti ir ketvirčiuoti. Būdamas kalėjime, Anglijos jėzuitų vyresniajam parašo laišką, kad priimtų jį į Draugiją, — šitai jam buvo mielai pažadėta. 1581 gruodžio 1 įvykdžius T. Kempijonui ir T. Brienui nuosprendį, T. Kotemas penkis mėnesius dar paliekamas pūti Taueryje su kitais trimis vyskupijų kunigais — Viljamu Filbiu (Filby), Luku Kerbiu (Kirby) ir Laurynu Ričardsonu (Richardson), o paskui visi buvo nugabenti į Taiberną (Tyburn). Kadangi jį budeliai išlaikė paskutinį, jis matė, kaip anuos tris korė, draskė vidurius ir širdis plėšė, kaip kapojo galūnes, todėl kiekvienam vis tardavo: "Viljamai, melskis už mane!", "Laurynai, melskis už mane!" "Lukai, melskis už mane!" Kai valdžios pareigūnai jam siūlė maldauti karalienės malonės, sakė, jog valdovė gailestinga ir norinti dovanoti bausmę, į tokius pasiūlymus kunigas atrėžė: "Nė per plauką nenukrypsiu nuo savo tikėjimo ir, jei net turėčiau tūkstantį gyvybių, visas paaukočiau vardan katalikų tikėjimo". Neįstengus atgrasyti nuo tikėjimo, T. Kotemas buvo įstumtas į vežėčias ir atvežtas prie kartuvių. Užnarinus virvę, kunigas paprašė su juo pasimelsti ir garsiai ėmė kalbėti "Tėve mūsų". Dar nebaigus "Sveika Marija!", budelis paragino arklius, ir kankinys pakibo ant virvės. Kiek pakybojus, jo viduriai išverčiami, kūnas ketvirčiuojamas, o kad žmonėms nieko neliktų relikvijoms, visų keturių kankinių kūnai sumetami į verdančio vandens katilą.

T. Tomas Kotemas kartu su kitais trimis nukankintais vyskupijų kunigais 1886 gruodžio 9 šv. Tėvo Leono XIII buvo paskelbtas palaimintuoju, o jo šventė minima gruodžio 1, kai Draugija švenčia visų Anglijos ir Veilso kankinių šventę.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, iš Anglijos ir Veilso išsirinkęs palaimintąjį Tomą Kotemą su jo bičiuliais būti panašiais į Kristų, mirusį už pasaulio išgelbėjimą, išklausyk jų maldų, stiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos stiprinai, suteik mums visiems vienybės dovanų. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

birželio 6

Dievo Tarnas SEBASTIANAS VIJEIRA
(Vieira)
1574–1634

Japonijos kankinys

TĖVAS SEBASTIANAS VIJEIRA 1632 ketvirtąjį ir paskutinį sykį išplaukė į Japoniją, kur už Kristaus žodį buvo kuo žiauriausiai nukankintas. Kelerius metus išbuvęs Europoje, jis ir vėl grįžo į Makao (Macao), — čia taip troško būti kartu su atsivertusiais krikščionimis. Nusigavęs į Manilą, papirko kinų kapitoną, kad savo džonka (toks laivas) nuvežtų jį Japonijon. Nors kunigas buvo apsitaisęs kaip kinų jūreivis, kelionės pradžioje T. Vijeira dešimt dienų turėjo slėptis laivo triume, kur visiškai nebuvo galima skaityti — trūko šviesos, — ir oras beveik nepakeliamas: vežamos elnių odos neapsa-

komai dvokė. Šitaip besislapstydamas, sužinojo, kad tame pačiame laive, slapčiomis kapitoną įkalbėjus, dar buvo gabenami du pranciškonų kunigai ir dominikonas misionierius.

Apie laivu plaukiančius misionierius netruko sužinoti jūreiviai, kurie spyrė kapitoną arba grąžinti juos į Manilą, arba išmesti į pirmą pasitaikiusią salą. Jūreiviai buvo taip tvirtai įsitikinę, kad kunigai jiems vis viena atneš kokią nelaimę, kad panūdo kuo greičiausiai jais atsikratyti. Kadangi jie buvo aptikti, misionieriai, pasirodę denyje, išgirdo jūreivius ir kitus japonų keleivius besiginčijančius, reikia ar nereikia juos išlaipinti į Formozos salą, pro kurią netrukus jie praplauksią. Tarp keleivių T. Vijeira pamatė vieną iš savo buvusių krikščionių naujatikių, dabar jau atsimetėlį, su kuriuo pasišnekėjo apie juodviejų ankstyvesnę bičiulystę. Tasai pasistengė žmones įtikinti, kad jūreiviai paliktų kunigus laive.

Staiga atūžė audra. Jūreiviai šią nelaimę suvertė misionieriams. Atsimetėliai krikščionys visa tai palaikė kaip ženklą, kad jie išniekinę katalikybę. Pabūgę neišvengiamos mirties, atsimetėliai prašėsi, kad juos išklausytų išpažinties ir pažadėjo, jei vėtra laimingai nusiris, nepranešti Japonijos valdžiai apie vežamus misionierius. Audra, nieko nekliudžiusi, nurimo, todėl likusi kelionė baigėsi laimingai. Vos tik džonka įsuko į uostą, juos pasitiko valdžios atstovai apžiūrėti laivą ir patikrinti atplaukusius keleivius, — misionieriai vėlei priversti slėptis. T. Vijeira įlindo į vandens cisterną, kurioje jis dėl oro stokos alpte alpo, bet kai kontrolė baigėsi, kunigai išsilaipino niekieno nepastebėti.

Vos tik įkėlęs koją į Japonijos žemę, T. Vijeira, parklupęs pabučiavo ją, ir tarė: "Čia bus mano poilsio vieta amžinybei. Čia Dievo namai ir dangun vartai". T. Vijeira ne tik laukė kankinystės, bet ir jai rengėsi.

Tėvas Sebastianas Vijeira gimė Kastro Daire (Castro Daire), šiaurės Portugalijoje 1574 (kai kieno nuomone, 1571). Į Draugiją įstojo 1591 vasario 3, o kunigystei rengėsi Evoroje (Evora). 1602 su kitais uoliais misionieriais iš Lisabonos išplaukė Indijon. Iš čia nusigavo į Makao — Kinijos pajūrin, kur pabuvo jėzuitų naujokų vadovu. Pirmąsyk į Japoniją įžengė apie 1610, ir čia tučtuojau prasidėjo atsivertimų banga.

1614 vasario mėn. imperatoriaus Ijejasu (Shogun Iyeyasu) išleido dekretą: visi užsieniečiai misionieriai iš Japonijos ištremiami ir

turi rinktis į Nagasakį, kad iš ten juos kitur išgabentų. Devynis mėnesius misionieriai laukė pasirodančių laivų, tik pagaliau lapkričio pradžioje tremtiniai nuplukdyti į Makao ir Manilą. T. Vijeira pakliuvo į Manilą, bet 1615 rugpjūčio mėn. jis jau vėl Omuroje (Omura) su japonų krikščionimis. 1620–1623 jis trečiąsyk keliavo, bet grįžo į Makao, kad ten dalyvautų jėzuitų susirinkime, kuris, kaip žinoma, įvyko 1623 gruodžio 14–23 kaip Draugijos narių posėdis. Vienas iš jo tikslų — išrinkti atstovą, kuris praneštų Generolui Romoje apie misijų būklę, išdėstytų svarbiausius laimėjimus ir būtiną pagalbą — pinigus ir žmones. Kadangi į šią kelionę buvo išrinktas T. Vijeira, iš Makao jis išplaukė 1624 vasario mėn. ir į šią Kinijos pakrantę tegrįžo po septynerių metų. Kelionė vandenimis į Europą truko daugiau nei pusmetį, tad atplaukęs Portugalijon, aplankė jėzuitus ir savo artimuosius.

1627 pasiekęs Romą, kalbėjosi su Generolu T. Mucijum Vitelešiu (Mutius Vitelleschi) ir buvo priimtas šv. Tėvo Urbono VIII. Popiežius ypač domėjosi katalikų skaičiaus augimu Japonijoje, todėl Jo Šventenybei misionierius papasakojo apie Japonijos Bažnyčios sėkmę ir visas nelaimes. Priešybių tikrai užteko ir kankinių pamokos buvo akivaizdi mokykla kiekvienam, bet greta buvo ir tamsių dėmių — atsiradusieji atkritėliai. Teikdamas popiežiškąjį palaiminimą, šv. Tėvas tarė: "Eik, mano sūnau, stiprinti Japonijos tikėjimo ir pats netausok savęs. Jei išgirsiu, kad budelio kardas dėl šio kilnaus tikslo pralietų tavo kraują, savo ranka tavo vardą įrašysiu į palaimintųjų sąrašus!"

Su nemažu naujųjų misionierių būriu T. Vijeira išplaukė iš Europos ir po šios antrosios kelionės, trukusios kone metus, jis grįžo į Makao papasakoti apie sėkmingą žygį į Amžinąjį Miestą. Vos tik įkėlęs koją į Makao, jau rengėsi ketvirtąkart leistis į Japoniją. Grįžęs 1632 į Japoniją, čia gavo dvejas garbingas pareigas: jis tapo jėzuitų provincijolo padėjėju, — tai turėjo rūpintis Draugijos misijų reikalais, ir vyskupijos vikaru, — turėjo prižiūrėti krikščionių augimą Japonijoje. Norėdamas kuo geriau atlikti abejas pareigas, turėjo daug keliauti ir daugiausia — slapčiomis arba naktimis.

Vienąsyk pasklido gandas, kad "Romos kunigas", — mat japonai tokį vardą jam davė todėl, kad T. Vijeira lankėsi pas popiežių, — vėlei yra šalyje. Nagasakio valdžia paskyrė 1.500 auksinių už misionieriaus galvą. Tokia didžiulė suma paskatino šnipus ir atkritėlius

dar uoliau jo ieškoti, bet 20 mėnesių kunigas sėkmingai išvengė šių spąstų. 1633 pabaigoje, būnant laive Osakos pakrantėje, jis netikėtai buvo pažintas ir nugabentas į Omuros kalėjimą Jedo mieste (dabar Tokijas). Jaunasis imperatorius, išgirdęs, kad suimtas Romos kunigas, norėjo šį tą sužinoti apie jo platinamą mokslą, todėl įsakė kalinį atgabenti 1634 į imperijos sostinę. Kadangi nusikaltėliams Jo Didenybės akivaizdoje nebūdavo leidžiama rodytis, T. Vijeira būdavo klausinėjamas visokiausių dvaro pareigūnų, kurie jo atsakymus perduodavo sostui. Imperatoriui domintis katalikų tikėjimu, kunigas parašė japoniškai katalikų tikėjimo santrauką, kurią valdovas įdėmiai perskaitė. Galų gale susipažinęs šitaip su katalikų tiesomis, valdovas tarė: "Jei tai, ką sako katalikų bonza, yra tiesa, jog mūsų siela yra nemirtinga, tai kokie mes esme vargšai. Ką mums daryti?" Jausdamas, jog imperatorius linksta į T. Vijeiros mokslą, valdovo dėdė jam primena, jog privalu laikytis valstybinės religijos, todėl įstatymo dera laikytis. Todėl T. Vijeira kartu su kitais septyniais suimtaisiais nuteisiami didžiausioms kančioms.

Turbūt duobė — pats nežmoniškiausias japonų kankinimo būdas. Auka būdavo standžiai lig pat krūtinės apraišiojama ir tiktai viena ranka paliekama laisva, kad, jei panūstų atsižadėti tikėjimo, galėtų pamoti budeliams. Ant panašaus į kartuves įtaiso auka žemyn galva būdavo pakariama ir nuleidžiama į išmatų bei smirdalų duobę. Kadangi į aukos galvą suplūsdavo kraujas, tad, norint išvengti tokio spaudimo, kankinio viršugalvis ir smilkiniai būdavo mažumėlę įpjaunami, idant iš lėto lašąs kraujas migdančiai ramintų. Mirtis ištikdavo tik po kokių dviejų–trijų dienų. Tarp T. Vijeiros bendro likimo bičiulių buvo penki tarnai katechetai, visi su juo kartu atvežti iš Osakos, taip pat vienas pranciškonas kunigas — T. Aloyzas Gomesas (Gomez) su savo katechetu. Po dviejų dienų visi šie išmirė, bet T. Vijeira išsilaikė iki trečiosios dienos. Kadangi kunigas nerodė jokio ženklo nei noro išsižadėti savo tikėjimo ir nebuvo panašu, kad ketina mirti, nekantrūs kankintojai, sukūrę aplinkui kankinį laužą, sudegino gyvą.

Tėvas Sebastianas Vijeira nukankintas 1634 birželio 6, eidamas 60 metus. Jo byla Makao ir Japonijoje pradėta tyrinėti 1901 metais.

Palaimintasis JOKŪBAS BERDJĖ
(Berthieu)
1838–1896

Madagaskaro kankinys

TĖVAS JOKŪBAS BERDJĖ buvo nužudytas 1896 rytinėje Madagaskaro salos pakrantėje. Jis buvo prancūzas, gimęs 1838 lapkričio 28 nedideliame Monloži (Monlogis) ūkyje, Sen Floro (Saint-Flour) vyskupijoje, Overnėje (Ouvergne). 1853 jaunuolis lankė mažąją Plio (Pléaux) seminariją, o 1864 gegužės 21 įšventintas į kunigus. Pirmoji darbo vieta — Šv. Marijos Roano (Roannes-Saint-Mary) kaimo parapija, kur išdirba dešimt metų, bet tik tada nusprendžia stoti į Jėzaus Draugiją. Gavęs vyskupo leidimą, 35 metų T. Berdjė 1873 liepos 31 įstoja į Po (Pau) jėzuitų naujokyną. Kadangi šitiek metų jau išbuvo kunigu, jo gyvenimas naujokyne mažumą skyrėsi nuo tų penkiolikmečių, kurie čionai mokėsi. Po vienerių Po praleistų metų jis išsikelia į Valsą (Vals), netoli Le Pui (Le Puy), kur metus mokėsi teologijos. Dar nebaigęs antrųjų naujokyno metų, siunčiamas misijosna į Madagaskarą. Kartu su misionierių grupe T. Berdjė iš Marselio išplaukė 1875 rugsėjo 26. Laivas, stabtelėjęs Neapolyje, per Vidužemio pasiekė Raudonąją jūrą, o įplaukęs į Indijos vandenyną, išmetė inkarą Madagaskaro rytuose prie Reuniono (Réunion) salos. Laivas stovėjo Sen Deny (Saint-Dénis) uoste, tad misionieriai patraukė į jėzuitų būstinę, iš kur T. Berdjė nusiųstas į Šv. Marijos salą. Prieš išvykdamas į paskyrimo vietą, 1875 lapkričio 13 T. Berdjė davė įžadus.

Vos tik gruodžio 14 atsidūręs Madagaskaro pakrantėje Šv. Marijos saloje, kunigas kaipmat įsitraukia į apaštalavimą: katekizuoja vaikus, aprūpina sakramentais, klauso išpažinčių ir netgi slaugo ligonius. Kartu su juo saloje dar pastoravo kiti du jėzuitai, bet vienas iš jų — senas, o kitas, misijų naštos palaužtas, irgi sukiužo. Ketverius metus T. Berdjė čia ramiai darbavosi, tik šią veiklą nutraukia Prancūzijos vyriausybės dekretas — jėzuitus ištremti. 1880 kovo mėn. prancūzų valdžia uždarė jėzuitų mokyklas, o jėzuitus ištrėmė. Mada-

gaskaro misijos taip pat pajuto dekreto pasekmes: 1880 rugsėjo pabaigoje Berdjė buvo priverstas palikti savo pamiltąją Šv. Marijos salą ir kraustytis į Tamatavę (Tamatave) Madagaskaran. Iš čia jis dar pakliuvo į Tatanarivą (Tatanarive) — sostinę, paskui — į Amboimandrosą (Ambohimandroso), netoli nuo Fianarancoa (Fianarantsoa), į pietus — dirbti su Betsilėjo (Betsileo) tautele. Po dvejų metų misijų darbas nutrūko — malagasai, Prancūzijai paskelbus karą, 1883 gegužės mėn. kunigus iš savo krašto išginė. Birželio mėn. vidury T. Berdjė, palikęs savo misijas, apie 200 mylių nužygiavęs pėsčiomis, liepos 10 atsirado Tamatavėje, kur susitiko kitus jėzuitus tremtinius. Kadangi pusantrų metų visiškai nebuvo galima apaštalauti, T. Berdjė ėmėsi daržininkystės, todėl jo rūpesčiu ant stalo netrūkdavo daržovių.

Prancūzų kareiviai saloje neturėjo sau kapelionų, užtat keli jėzuitai, tarp jų ir T. Berdjė, iškeliavo šiaurėn. 1885 prasidėjo paliaubos ir, 1886 pasirašius taiką, T. Berdjė vėlei atnaujino misijas Ambositroje (Ambositra). Tada jis 1891 gruodžio mėn. pradėjo skelbti Dievo žodį Merinos (Merina) tautai, visai ne per toliese į šiaurę nuo Tananarivo, Andrainarivo (Anjozorofady) rajone.

Naujoji T. Berdjė misijų vietovė buvo gerokai išsiplėtusi. Jis turėjo 18 misijų stočių, todėl dažnai prisireikdavo keliauti iš vienos į kitą vietą. Tačiau jo apaštalavimą vėl sukliudė 1895 malagasų maištas prieš prancūzus. Spalio mėn. savo darbą priverstas palikti, išsikėlė į Reuniono salą. Vos tik karas liovėsi, misionieriai vėlei grįžo į stotis, bet paliaubos neilgai truko: 1896 sukilimas antrąsyk įsiliepsnojo — sukilo Menalambo (Menalamba) gentis. Šis sąmyšis prasiveržė Ambatomainty stotyje, vos kelios valandos kelio nuo T. Verdjė misijų stoties. Todėl, jausdamas pavojų katalikų tikėjimui, prancūzų pulkininkas įsakė gegužės 25 kaimui pasitraukti. Kunigas pasitraukė kartu su kaimo gyventojais ir apsistojo laukuose po medžiais. To meto vaizdą T. Berdjė nusakė maždaug tokiais žodžiais: "Katalikų persekiojimo grėsmė čia persipynusi su tikru nepriklausomybės troškimu. Tačiau velnias čia vadovauja visam veiksmui". Vienu tarpu nekatalikų misionieriai kurstė nekatalikus priešintis vis didėjančiai krikščionių misionierių įtakai saloje. Berdjė savo tikinčiuosius išvedė į žygį su manta ant pečių dienąnakt kęsti po atviru dangumi visas negandas.

1896 birželio 6 dar tebežygiuodamas su savo krikščionimis, visiškai netoli nuo sostinės gavo žinią, jog su savo būriu geriausia būtų mieste prisiglausti. Birželio 7 rengdamasis ieškoti prieglobsčio sostinėje, paryčiais apie 4 val. aukojo Mišias. Paskui, kai žygiavo į Tananarivą, buvo užpulti Menalambros (Menalambra) genties, — reikėjo išsisklaidyti ir ieškoti pagalbos gretimuose kaimuose. T. Berdjė su keliais tikinčiaisiais apsistojo Amboibemasoandre (Ambohibemasoandro) kaime, kur didžiuma gyventojų nekatalikai, bet kadangi svetingumas čia šventas daiktas, tad buvo mielai priimti. Kitą rytą, birželio 8, menalambiečiai, užėmę kaimą, suėmė T. Berdjė, iš jo gerokai pasityčiojo, išvanojo lazdomis, sužeidė, nudraskė sutaną ir per šaltą lietų privertė klampoti į gretimą kaimą pas jų vyresnįjį. T. Berdjė, atsiradęs Ambiatibėje (Ambiatibé), visas virpėjo nuo šalčio, jo marškiniai permirko krauju. Vadas žinojo, kokios įtakos katalikams turėjo T. Berdjė, todėl bandė jį atgrasyti nuo tikėjimo, tik veltui. Pagaliau jam vadas tarė: "Atsižadėk tos savo šlykščios religijos ir liaukis apgaudinėjęs šiuos žmones, mes tave išrinksime savo vadu ir patarėju, paliksime gyvą". Į tokius žodžius misionierius teatsakė: "Mano sūnau, negaliu tokio pasiūlymo priimti. Geriau jau mirsiu". Taręs tokią mintį, žinojo, kas jo laukia. Paklusę vado įsakymui, keli kareiviai lazdomis ėmė talžyti misionierių, vienas tvojo per galvą ir partiesė ant žemės. Kai budeliai baigė savo darbą, lavonas išmestas upėn, kur niekas nebesurado.

T. Berdjė mirė 1896 birželio 8, būdamas penkiasdešimt aštuonerių metų. Šv. Tėvas Paulius VI 1965 spalio 17 jį paskelbė palaimintuoju, o jėzuitai jo šventę mini vasario 4.

MALDA

O DIEVE, Madagaskaro saloje palaistęs savo Bažnyčią kankinio palaimintojo Jokūbo Berdjė krauju, meldžiame Tave, neišsenkamais savo turtais pasėk krikščionybės sėklą, kad ji suvešėtų. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris kartu su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis JUOZAPAS de ANŠIETA (de Anchieta) 1534–1597

JUOZAPAS de ANŠIETA, įžymusis Brazilijos misionierius, San Paulo (São Paulo) ir Riodežaneiro (Rio de Janeiro) miestų įkūrėjas, gimė 1534 kovo 19 San Kristobale de la Lagūna (San Cristobál de la Laguna) Tenerifėje (Tenerife), Kanarų salose. Pasimokęs Koimbros (Coimbra) jėzuitų kolegijoje, po metų — 1551 gegužės 1 — įstoja į jėzuitų naujokyną. Devyniolikmetis vaikinas siunčiamas į misijas, į Braziliją. Naujokyno laikais sušlubuoja jo sveikata: iškrypęs stuburas jam visą gyvenimą apkartino skausmu. Kadangi Brazilijos klimatas palyginti švelnus, Vyresnieji siunčia jį į šį kraštą taisyti sveikatos, kuri, deja, niekados jam nepagerėjo, bet nesutrukdė tapti Brazilijos apaštalu.

1553 liepos 13 su kitais šešiais jėzuitais Anšieta į krantą išlipo Bajoje (Bahía) ir iškart nukako į San Visente (São Vicente), kur pirmąsyk susidūrė su apylinkėse gyvenančiais tupiais (Tupi) indėnais. Apsipratęs su jų kalba, per trumpą laiką išmoko tupių gvaranių (Tupi-Guarani) šneką, kuria kalba didžiuma indėnų, bet šis susidomėjimas nebuvo mokslo požiūriu, — Juozapas žinojo, — jei nori atversti vietinius gyventojus katalikybėn, turi pirma išmokti jų kalbą. 1554 sausio mėn. į indėnų Piratiningos (Piratininga) kaimą lydėjo savo Vyresnįjį T. Nobregą (Nóbrega), kuris tikėjosi ten įkurti misijas ir mokyklą. Į tą kaimą jiedu atplaukė sausio 24. Kitądien T. Nobrega aukojo Mišias ir kadangi pasitaikė šv. Pauliaus diena, tąsias misijas pavadino San Paulu (São Paulo). Šitaip iš tokios menkutės misijų stotelės išaugo šandieninis San Paulo didmiestis. Besirengiantiems kunigystėn Anšieta dėstė lotynų kalbą, o tupių ir portugalų vaikus mokė gramatikos ir katekizmo.

Anšieta, du dešimtmečius išbuvęs San Paulo apylinkėse, apaštalavimo darbus varė dviem kryptimis: savo laiką dalijo ateiviams ir indėnams. Tapęs tupių kalbos žinovu, 1555 jis parašė jos gramatiką, kuria naudojosi portugalų senbuviai ir misionieriai. Kiek vėliau misionierius parašo ir tupių žodyną.

Vienintelė atvanga nuo misijų būdavo ekskursijos su savo Vyresniuoju, kuriam dažnai pabūdavo vertėju. 1563 su T. Nobrega jiedu išsirengė derybų keliu sudaryti taiką tarp portugalų ir tamojų (Tamoyo), laukinių genties, dažnai užpuldinėdavusios San Visentės misijas ir netgi grasinusios San Paului. Tamojus ginklais aprūpindavo hugenotai, kurie stengėsi išvyti iš čia portugalus ir įkurti prancūzų gyvenvietę. Derybos užtruko ilgiau negu buvo tikėtasi. Pagaliau padarytos paliaubos, tik Anšieta Iperoige (Iperoig) likosi pas aršiuosius tamojus portugalų įkaitu. Per tuos tris vientulystės ir visų užmojų žlugdymo mėnesius jis Švč. Mergelei Marijai sukūrė herojinę poemą. Kadangi neturėjo nei popieriaus, nei plunksnos, nei rašalo, lotyniškus žodžius rašydavo ant jūros skalaujamo šlapio smėlio pakrantėje, o paskui viską išmokdavo atmintinai. Kai autorius vėlei atsidūrė San Visentėje, poemą surašė popieriun — iš viso 4.172 eilutes.

1566, sukakęs trisdešimt dvejus metus, Juozapas Baijos katedroje gavo kunigystės šventimus. Kitąmet jiedu su T. Nobrega važiuoja įkurti naujos gyvenvietės, nūnai vadinamos Riodežaneiru, kur jis buvo paskirtas San Paulo ir San Visentės misijų Vyresniuoju. Nors dabar jam prisidėjo administracinių rūpesčių, bet indėnais nesiliovė domėjęsis. Jam pasisekė į krikščionybę atversti maramomių (Maramomi) gentį ir kaip tik šiuo metu jis ima rašyti savo studentams dramas įvairiomis kalbomis: lotynų, ispanų, portugalų ir tupių. Jų temos imamos iš tikinčiųjų gyvenimo ir būdavo tarsi iliustracija tikybos mokslo įstatymams ir įsakymams. Kadangi šie kūriniai pirmiausia buvo parašyti Brazilijoje, T. Anšietai suteiktas Brazilijos nacionalinės literatūros pradininko garbės vardas. 1577 jis paskiriamas gal 1.500 pajūrio mylių pakrančių provincijolu. Lankydavosi po šias misijas dažniausiai mažu luoteliu, o sausžemiu keliaudavo pėsčiomis. Be perstojo jam sopėdavo strėnas, todėl joti arkliu jam būdavo neapsakoma kančia, mat į senatvę visiškai susimetė į kuprą.

Būdamas provincijolu, dukart žvelgė mirčiai į akis, užtat prašėsi iš tokių pareigų atleidžiamas, nes sveikata vis smarkiau šlijo. 1587 jis apgyvendinamas Šv. Dvasios (Espírito Santo) misijose, kur dešimt metų rašė dramas ir poemas. Be to, dar išsileidęs į miškus, susirasdavo indėnų, juos atversdavo ir kviesdavosi apsigyventi indėnų gyvenvietėse. Per 44 Brazilijoje išgyventus metus vienas iš T. Anšietos veiklos principų buvo toks: "Niekas nesunku, kai dirbama

Dievo garbei ir sielų labui". Sudilinęs save vardan Viešpaties, jis 1595 buvo apgyvendintas Reritiboje (Reritiba; šiandien — Anšieta [Anchieta]), kur 1597 birželio 9, sulaukęs šešiasdešimt trejų metų, šis nenuilstantis misionierius atidavė savo sielą Dievui. Jo kūnas nuvežtas į Espirito Santą ir palaidotas jėzuitų koplyčioje.

Šv. Tėvas Jonas Paulius II paskelbė T. Juozapą de Anšietą palaimintuoju 1980 birželio 22, o jo šventė minima birželio 9.

MALDA

O VIEŠPATIE, atsiųsk mums Šv. Dvasios dovanų, kaip esi jų nepagailėjęs palaimintajam Juozapui de Anšietai, savo kunigui, kad ir mes kaip jis taptume visiems viskuo ir, kaip ištikimi Tavojo Žodžio tarnai, viską stengtumės laimėti Tavo karalystei: visus suvienytume meilėje Tavo Sūnaus, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Garbingasis APOLIŅARAS de ALMEIDA
(de Almeida)
1587–1638
Garbingasis HIACINTAS FRANČESKIS
(Franceschi)
1598–1638
Garbingasis PRANCIŠKUS RODRIGESAS
(Rodrigues)
1600–1638

Etiopijos kankiniai

Iš JĖZAUS Draugijos kankinių, padėjusių galvas Etiopijoje, yra vysk. APOLINARAS de ALMEIDA, T. HIACINTAS FRANČESKIS ir T. PRANCIŠKUS RODRIGESAS. Vysk. Almeida gimė Lisabonoje 1587 liepos 22, į Draugiją įstojo keturiolikmetis 1601 lapkričio 5 Kampolide (Campolide). Baigęs mokslus ir gavęs kunigystės šventimus, jis kelerius metus dėstė Evoroje (Evora) ir Koimbroje (Coimbra) literatūrą ir retoriką, paskui Šv. Antano kolegijoje Lisabonoje — filosofiją ir Šv. Raštą — Evoros universitete. 1634 karalius Pilypas IV jį paskiria Nicėjos vyskupo padėjėju su teise į Etiopijos patriarcho Alfonso Mendesos (Mendez) sostą. T. Almeida dukart rašė karaliui, kad jo neskirtų į šią vietą, mat jis jautėsi esąs nevertas tokioms garbingoms pareigoms ir kaip jėzuitas privaląs atsisakyti bažnytinių hierarchų vietos. Tik karališkasis įsakymas privertė paklusti tokiam paskyrimui.

Vyskupas Almeida konsekruotas Evoroje 1628 pradžioje, o balandį jis išplaukia Indijon, bet, pasitaikius priešiniams vėjams, laivas priverstas grįžti Lisabonon. Vėlei antrąkart išplaukęs kitąmet, Gojį (Goa) pasiekia 1629 spalio 21. Paskui Etiopijon išplaukia lapkričio 18, bet dar stabtelėję dėl nepalankių orų keliuose miestuose, Masavą (Massawa), Etiopijos šiaurėje esančios salos pakrantę, pasiekia 1630 liepos 25. Iš čia nusigauna į žemyną ir Fremoną, misijų centrą, pasiekia 1630 rugpjūčio 20. Pirmaisiais mėnesiais jis čia rinko žinias apie gyvenimą patriarcho Andriaus de Oviedo (de Oviedo), mirusio 1577. Jo byla pristatyta Romon. Jis taip pat tyrinėjo 1595 nukankinto T. Abraomo de Džiordžijo (de George) mirties aplinkybes.

1630 gruodžio 16 oficialiu Ispanijos karaliaus ir Indijos vicekaraliaus laišku vysk. Almeida buvo pristatytas imperatoriui Susenijui (Negus Susenyos) ir su jo žinia pradėjo eiti pareigas Dankase (Dancaz). Imperatorius buvo priėmęs katalikų tikėjimą 1622, kai čia dirbo jėzuitas Petras Pajėzas (Paez), tad misijos čia klestėte klestėjo. Imperatorius davė jėzuitams žemių, patalpų ir netgi leido pastatyti vietiniams dvasininkams auklėti kunigų seminariją. Kadangi valdovas nuo katalikybės netrukus atkrito, šalyje kilo suirutė ir sąmyšis. Įsitikinęs, kad visos šios nelaimės užgriuvo dėl to, kad jis pakeitė tikėjimą, Susenijus, 1632 liepos mėn. palikęs sostą, perleido jį savo sūnui Fasilidui (Fasilidas) ir nesipriešino tautai nusigręžti nuo pirmykščio įsitikinimo, — jog Kristus turėjo vieną prigimtį. Toks valdovo pasaulėžiūros posūkis reiškė neišvengiamą Etiopijos misijų žlugimą. Po Susenijaus mirties 1632 rugsėjo mėn. Fasilidas atėmė iš jėzuitų jo tėvo duotą nuosavybę ir namus, be to, 1633 įsakė jiems susirinkti į savo būstinę Fremonon.

Kai jėzuitai 1634 sužinojo, kad Fasilidas įsakė juos išginti iš krašto, daugelis sugrįžo Indijon, tačiau vysk. Almeida su 6 kitais kunigais pasilikę dirba slapčiomis. Vyskupas su T. Hiacintu Frančeskiu rado saugų prieglobstį pas kažkokį Kaflą Marijamą (Cafla Mariam), Etiopijos vyriausybės vyrą, kataliką. T. Frančeskis Etiopijoje gyveno iki 1625. Jis buvo gimęs 1598 Florencijoje (Italijoje), o į Draugiją buvo įstojęs Romoje 1614 spalio 14. Kadangi labai veržėsi į misijas, pasiunčiamas studijuoti Koimbron (Coimbra) į Portugaliją, o 1618 iš Lisabonos iškeliavęs į Goją, ten baigia mokslus. Atkakęs Etiopijon, pradeda mokytis amariko kalbos, o kai laisvai ėmė ja šnekėti, apaštalavo Tigro (Tigre), Dambea ir Begamederio (Begameder) provincijose. Jo darbas nešė puikių vaisių — daugelis atsivertė ir didžiuma išsilavinusių žmonių. 1630 iškeliavęs į Fremoną toliau apaštalauja.

Vyskupas Almeida su T. Frančeskiu iš Kaflos Marijamo suteiktos pastogės išsikrausto tada, kai dėl jų kilo grėsmė šeimininkui. Jiedu patraukė į Defalo dykumą, — visai netoli nuo Raudonosios jūros, jie pasislėpė tankiuose atžalynuose. Keturis mėnesius kentę didžiausią badą ir karštį, pagaliau buvo išgelbėti kelių portugalų, T. Pranciškaus Rodrigeso pasiųstų kaip gelbėjimo būrio ieškoti dviejų šioje dykumoje pasislėpusių jėzuitų. Surastasis T. Frančeskis apsistojo ne per toli kaimynystėje pas kažkokį žemvaldį, o vyskupas su T. Rodrigesu įsikūrė ūkyje Jono Akei (Akay), pajūrio provinci-

jos gubernatoriaus, kuris buvo draugiškas portugalams ir aiškus imperatoriaus priešas.

T. Rodrigesas, portugalas, gimęs 1600 Lisabonos priemiestyje Karnidoje (Carnide) ir, dar būdamas jaunuolis, buvo vysk. Almeidos studentas. 1618 lapkričio 18 įstojęs į Koimbros naujokyną, iš Portugalijos iškeliavo 1625, o 1628 atvyko Etiopijon į misijas, kur daugiausia apaštalavo sostinėje Dankase (Dancaz) arba jos apylinkėse, kur jam buvo paskirta rūpintis naujos katedros statyba.

Iš saugios užuoglaudos pas Akei Tigre vysk. Almeida su T. Rodrigesu galėjo aptarnauti to krašto katalikus ir net ištirti T. Kaspar o Pajėzo (Pais) ir Jono Pereiros (Pereira) 1635 mirties aplinkybes.

Kai tiedu jėzuitai taip veikliai darbavosi, netikėtai T. Frančeskis savo šeimininko buvo patupdytas į kalėjimą, kuris buvo skurdi lūšna. Iš ten nebuvo įmanoma išeiti nei dieną, nei nakčia. Su ničnieku jis negalėjo čia pasimatyti, gaudavo vos ne vos pavalgyti. Šitaip kunigas pusbadžiu išgyveno kokius metus, bet daugiau negalėjo ištverti, todėl atsikraustė pas kitus jėzuitus į Akei dvarą.

Kai Fasilidas sužinojo, jog dvare prisiglaudę trys jėzuitai misionieriai, jis pasiūlė Akei viską atleisti, kad tik atiduotų jam šiuos kunigus. Gal būgštaudamas dėl savo gyvybės, o gal vildamasis, jog imperatorius leis misionieriams iškeliauti tėvynėn, dvarininkas atiduoda savo įnamius valdovui. Iš pat pradžių jie pasodinami į labai žiauraus prižiūrėtojo saugomą kalėjimą, kur jie surakinami grandinėmis ir priversti gulėti ant grindų. Imperatorius vėliau juos parsigabeno į Tano (Tana) ežero salos vienuolyną — šis jų kalėjimas vienintelis pastatas kyšojo vandens skalaujamas iš visų pusių.

Metus šitaip išgyvenę sukaustyti grandinėmis tarp atsimetėlių vienuolių ir šitiek prisikentę nuo tų, kurie neapkentė Romos Bažnyčios, visi trys jėzuitai, jų prašymu, atiduoti nukankinti. Jie išgabenami į miestą Oinadega Dambėjoje (Oinadega, Dambea), kur turgaus dieną buvo pakarti ant didžiulio medžio. Minia į kybančius kūnus mėtė akmenimis. Šitai atsitiko 1638 birželio pradžioje, bet tikslios datos nežinoma. Patriarchas Mendesas (Mendes), pranešęs Romon apie jų mirtį, pažymi: šitai galėję įvykti 1638 birželio 10–15 d.

Šių trijų jėzuitų byla su kitais penkiais Etiopijos kankiniais Romon pristatyta 1902 birželio 19.

Dievo Tarnas EDVARDAS BIJOTĖ (Billottet) 1812–1860 ir Keturi Jo Bendraminčiai

Libano kankiniai

FANATIŠKA musulmonų sekta druzai 1860 birželio mėn. pietų Libane pradėjo skersti maronitus krikščionis. Taip žiauriai imta siautėti, kad per tris savaites buvo iššudyta 7.750 krikščionių, sugriauta 560 bažnyčių, sudeginta 360 kaimų, sunaikinti 42 vienuolynai, nušluotos 28 mokyklos. Labiausiai nukentėjo Zala (Zahlah), nes šiame mieste buvo ypač daug susispietusių katalikų, tarp kurių tuo metu žuvo ir jėzuitų kankiniai — T. Edvardas Bijotė su keturiais bičiuliais.

TĖVAS BIJOTĖ, prancūzas, gimęs 1812 gegužės 3 Vijafransone (Villefrancon), mokėsi Liuksueilio (Luxueil) ir Besansono (Besançon) seminarijose, kur 1836 gavo kunigystės šventimus. Kiek laiko Marnei (Marnay) žemesnėje seminarijoje dėstė, o paskui tapo Riozo (Rioz) parapijos kunigu. Sukakęs trisdešimt ketverius metus, Bijotė 1843 vasario 1 įstoja į Avinjono (Avignon) jėzuitų naujokyną, o 1843 davęs įžadus, paskirtas į La Luvesko (La Louvesco) misijas ir išsiųstas į Libaną, — Beirutą pasiekė 1846 gruodžio 27.

T. Bijotė trejus metus dėstė prancūzų k. ir pats mokėsi arabiškai. 1848 paskiriamas į Beirutą, o 1850 lapkričio 25 — Libano-Sirijos misijų Vyresniuoju. Tikėjimo Platinimo lygos surinktais pinigais kaip Vyresnysis T. Bijotė įkūrė daugybę mokyklų ir 1853 ėmė rūpintis religinės arabų spaudos platinimu. Aštuonerius metus išbuvęs Vyresniuoju, vasario mėn. išsirengė į mažą Zalos Švč. Širdies būstinę. Kadangi Zalos bažnyčia priemiesty buvo gavusi vynuogyną dovanų, musulmonų valdžia visaip stengėsi priversti T. Bijotę mokėti mokesčius. Tik jis buvo prancūzas, tad sultono žiniai nepriklausė.

Įsiutę, kad pajamos už vynuogynus einančios išlaikyti katalikų mokyklai ir jų bažnyčiai, musulmonų vadai nesiliovė varginę T.

Bijotę: bandė visokiais būdais jį išguiti iš miesto, tik šis nesitraukė. Vienąsyk jie įsibrovė bažnyčion net per pamaldas, už ką kunigas iškalbėjo — tatai nepagarba maldai, ko jiems nederėtų daryti. Reikšdami savo panieką, įžūlėliai jį apdaužydavo, tampydavo už barzdos, tąsė po kalėjimus, kur jis išbuvęs naktį, paryčiais paleidžiamas. T. Bijotė suprato, kad taip dėsis tol, kol jis bus gyvas, todėl rengėsi mirčiai.

Druzų įtūžis išsiliejo per kraštus 1860 balandžio vidury: pleškėjo bažnyčios, žuvo tikintieji. Nors Zaloje dar nieko nenutiko, bet jėzuitai žinojo, kad ir jiems ateis eilė. Misijų Vyresnysis patarė T. Bijotei pasitraukus kur nors ieškotis saugesnės vietos, tik kunigas nenorėjo palikti vienų savųjų, kaip tik šiuomet stokojančių jo paramos. Birželio 17, kaip tik dieną prieš Zalos žūtį, T. Bijotė pasakė pamokslą apie būtinybę kiekvienam krikščioniui būti pasirengus pasitikti Viešpatį.

Birželio 18-ąją buvo užpulta Zala. Kai tąryt ant miestą juosiančių kalvų krikščionys pamatė išsidėsčiusius musulmonų karius, visi tikintieji sugužėjo bažnyčion. Pagal signalą musulmonai pasileido žemyn, ir kaipmat Zala buvo paimta. T. Bijotė meldėsi kartu su žmonėmis priešais Švč. Sakramentą, tad išgirdęs šauksmą ir klyksmus, išėjo pasižvalgyti, kas dedasi. Brolis Habibas Maksudas (Habib Maksoud), stojęs į kunigo vietą prie altoriaus, garsiai skaitė mirčiai pasirengimo maldas, retsykiais stabtelėdamas padrąsinti žmones. Brolis taip ir nepabaigė skaityti maldų: druzai, įvirtę bažnyčion, ėmė siautėti. Vienas, kardu tvojęs per tabernakulį, ant grindų ištaškė komunikantus. Kitas, pamatęs juodu rūbu apsisiautusį brolį, stovintį prie altoriaus, šovė į krūtinę ir žiūrėjo, kaip tasai griūva žemėn. Paskui nelabėliai išsijuosę ėmė žudyti kitus žmones.

T. Bijotė kartu su broliais — Ferdinandu Bonasina (Bonacina), Eliju Jounzu (Younès) — ir keturiais mokyklos mokytojais grįžęs į bažnyčią, jau nebegalėjo įeiti vidun, todėl, susiradę viršum viškų užkaborį, pasislėpė. Jie tikėjosi sulaukti čionai tamsos, kad nakčia galėtų išsprukti. Tik tokie ketinimai neišsipildė: triukšmui ir riksmams gatvėse aptilus, brolis Bonasina, išslinkęs iš savo slėptuvės, nusėlino į kitą kambarį dirstelėti pro langą. Vos tik žvilgterėjęs, pamatė jėzuitų būstinę saugančius kelis druzus, iš kurių vienas, kaip tyčia, užmatė žiūrint pro langą Bonasiną, kuriam įsakė nulipus žemyn atiduoti pinigus, tai grąžinsiąs jam laisvę. Brolis atsakė, jog

pinigų neturįs, — jis puikiausiai nutuokė, kad nulipus žemyn, bus nugalabytas. Tuo metu nuaidėjo šūvis — Bonasinos kairįjį petį pervėrė kulka ir smarkiai pasipylė kraujas. Pamanęs, kad jau ateina mirtis, brolis nukepėstavo pas kitus pasislėpusius, kad T. Bijotė jam duotų išrišimą. Druzai, užsiropštę į bažnyčios viršų, rado slaptąjį kambarį ir privertė visus septynis išsikrapštyti į terasą, kur jie darsyk paleido šūvį į Bonasiną. Vos tik T. Bijotei pakėlus akis į dangų ir pradėjus dėkoti Dievui už tai, kad ir jis save gali paaukoti, kelios kulkos pervėrė jo krūtinę. Toks pat likimas ištiko ir brolį Jounzą.

Šitaip padėjo galvas vyrai kartu su jėzuitais — du žuvo, o kiti du paleisti gyvi. Iš dviejų mirusių vienas — jaunuolis Šerfanas Honore Habeichė (Cherfân Honoré Habeiche) — dar tik penkiolikmetis vaikinas, prieš metus norėjęs stoti į Draugiją broliu padėjėju, bet dėl jauno amžiaus jėzuitai jam dar liepę pabūti mokykloje, kur mokėsi ir buvo zakristijonu. Taigi 1860 birželio 18 Zaloje mirė keturi jėzuitai ir vienas kandidatas.

Penktasis iš šios grupės jėzuitas kankinys mirė Deir el Kamare (Deir-ël-Qamar). Po Zalos skerdynių Deir el Kamaro jėzuitai, tikėdamiesi irgi tokio pačio likimo, išdūmė iš būstinės, išskyrus brolį Alfonsą Haidarą Habeichę (Haïdar Habeiche). Jis panūdo liktis ir sergėti mokyklą. Druzai šį miestą užpuolė birželio 21, ir jų vadas apgavo miestelėnus: liepė atiduoti visus ginklus, tai duos laisvę. Kadangi vargšai žmonės menkai teturėjo ginkluotės, palyginus su gerai apsirūpinusiais šaudmenimis užpuolikais, pasidavė be mūšio. Tada apgavikai ėmėsi negailestingai su jais susidoroti. Brolis Habeichė irgi žygiavo su beginkle minia, ragindamas prisiminti Kristaus kančią ir mirtį, siūlė bučiuoti kryžių ir skatino gailėtis už nuodėmes. Šitaip parengus tikinčiuosius mirčiai, druzai jį nugalabijo — brolio kraujas susimaišė su kitų žuvusiųjų krauju.

Praėjus kiek laiko po šių įvykių, jėzuitų kūnai, užtikti po Zalos ir Deir el Kvamaro griuvėsiais, buvo deramai palaidoti. Kai Zaloje buvo atstatyta Švč. Jėzaus Širdies bažnyčia, kankinių kūnai pagerbti priešais didįjį altorių.

TĖVO BIJOTĖS BENDRAMINČIAI:

Br. FERDINANDAS BONASINA (Bonacina) gimė Gavasete (Gavassetto) Redžio Emilijoje (Reggio Emilia), Italijoje, 1804 balan-

džio 7, o į naujokyną įstojo 1826 spalio 10. Tai didžiulių gabumų vyras: nagingas dailidė, puikus mūrininkas ir praktikas architektas. Pasiųstas Sirijon 1840, dirbo misijose — statė pastatus: Beirute jėzuitams būstinę, Gazoje — seminariją kolegiją, Bikfajo (Bikfaya) ir Zalos bažnyčias, maronitų — seminariją. Kadangi Zalos bažnyčia buvo pertvarkoma, tad jis 1860 iš Lento (Lent) grįžo į tą miestą rekonstruoti šio pastato. Užpuolikams šis brolis tarė: "Ar neprisimenate, kad aš jums pastačiau medvilnės fabriką?" "Taip, prisimename, — atsakė šitie, — bet dabar tu esi mūsų priešas todėl, kad esi krikščionis".

Br. ALFONSAS HAIDARAS HABAICHĖ (Haïdar Habeiche) gimė 1815 gegužės 31 Gazire (Ghazîr). Kaip jaunas, trokštąs nuotykių vyras, nukeliavo į Egiptą. Pinigams pasibaigus, sau duonos užsidirbti turėjo įvairiais patarnavimais. Tiktai atsidūręs pačiame dugne, pamatė savo tuštybę ir veltui iššvaistytą savo gyvenimą. Užtat tvirtai pasiryžo pradėti pavyzdingą krikščionišką kelią. Jam didžiulę įtaką turėjo Aleksandrijos maronitų kunigas, padėjęs grįžti į tikėjimą ir tapti vienuoliu. Parsiradęs namo į Gazą, kasdien lankė šv. Mišias jėzuitų bažnyčioje ir savo metu prašėsi priimamas į Draugiją. Kaip kandidatas jis gyveno su jėzuitais Gazoje ir buvo durininku mokykloje. 1852 birželio 30 įstojo į naujokyną, o kai davė įžadus, taip pat pasivadino Alfonsu, kaip Alfonsas Rodrigesas, irgi buvęs Palmos (Palma) jėzuitų kolegijos durininkas. 1857 brolis Habeichė lydėjo T. Skaramučį (Scaramucci) kelionėje į Romą, kai šis grįžo po sėkmingų misijų iš Sirijos. Didžiuma šio brolio laiko praleista Gazoje, išskyrus metus Zaloje, kai buvo katechetu. 1860 pradžioje jis buvo nusiųstas į Deir el Kamarą (Qamar) mokyti jėzuitų mokykloje, kur nukankintas 1860 birželio 21.

Brolis JONAS MEKSAUDAS (HABIBAS MAKSOUD) gimė Zaloje 1810 rugsėjo 27. Laikėsi melkitų apeigų. Kaip jaunas pasiturintis pirklys, jėzuitams padėjo perstatyti Moalbakoje (Moalbaqua) mokyklą, kurioje dėstė be užmokesčio. Į Draugiją įstojo 1847 rugsėjo 24 — tai pirmasis naujokas iš Artimųjų Rytų nuo to laiko, kai 1814 čia buvo atgaivinta ši bendruomenė. Jis mokė dailyraščio vaikus, o klierikus — katekizmo, bažnyčioje dirbo zakristijonu, buvo mokyklos iždininkas, rūpinosi bendruomenės buitimi.

Brolis ELIJAS JOUNZAS (YOUNÈS), libanietis, gimęs 1830 Metno (Metn) rajone, laikėsi maronitų apeigų. Nors jėzuitų išauklėtas ir į Draugiją įstojo, bet nusprendė pirma pabūti katechetu ir

jėzuitų mokykloje mokytoju. Davęs įžadus, kiek laiko praleido Saidoje (Sayda), o paskui Zaloje, kur prižiūrėjo priemiestyje Moalakos (Moallaqua) mokyklą. Galutinius įžadus davė 1856 spalio 30 ir toliau buvo katechetu bei mokytoju. Persekiojimams nesiliaujant, T. Bijotė jį išsikvietė į Zalą, tikėdamasis, kad čionai būsią saugiau.

Kanoniškasis šių penkių jėzuitų kankinių tyrinėjimas pradėtas 1932.

birželio 17

Palaimintasis MODESTAS ANDLAUERIS
(Andlauer)
1847–1900
Palaimintasis REMIS ISORĖ
(Isoré)
1852–1900

Boksininkų sukilimo kankiniai

PAGAL 1858 Kinijos sutartį su Prancūzija katalikams misionieriams buvo leista važiuoti į Kiniją, todėl XIX a. pabaigoje Bažnyčia čionai sustiprėjo. Atsivertimų kasmet pasitaikydavo tūkstančiais, padidėjo statomų bažnyčių, bet taika tarp šių kinų katalikų su čia gyvenančiais nekatalikais truko neilgai. Netgi sutarties pasirašymo metu atsirado tokių, kurie šnairavo į katalikus. Kadangi tikintieji nedalyvaudavo bendruose visuomenės festivaliuose Kinijos dievų garbei, kai kam tatai atrodė neleistinas nusižengimas. Viešai atmetanti oficialią Konfucijaus tikybą Katalikų Bažnyčia, pasak jų, yra potencialus krašto priešas. Prie šios antikatalikiškos srovės dar prisidėjo tam tikros antiužsienietiškos nuotaikos prieš misionierius: jie kaltinami atitraukią Kiniją nuo protėvių tikėjimo. 1898 valstybinio perversmo proga, kai imperatorius Doudžė Cu Hsi (Dowger Tzu-Hsi) įkalino savo vaikaitį, jauną imperatorių Kvang Hsu (Kwang-Hsu), boksininkams pasitaikė puiki dingstis persekioti Kinijos katalikus.

Boksininkai buvo tarsi religinis judėjimas, žinomas Kinijoje kaip I-Ho-Chuan, bet anglai jį vadino todėl boksininkų sukilimu, kad jie buvo stiprūs ir gerai išsimankštinę. Šitie stipruoliai ypač nekentė katalikų, už tai be atvangos juos pradėjo žudyti. Nors imperatorius Doudžė tokio nutarimo viešai nebuvo priėmęs, boksininkai ėmė vykdyti jo norą — valyti kraštą nuo užsieniečių. Nustatyta, kad per boksininkų sukilimą apytikriai buvo žiauriausiai susidorota su 30.000 katalikų.

T. REMIS ISORĖ ir T. MODESTAS ANDLAUERIS — pirmieji jėzuitai, kritę nuo sulaukėjusių sukilėlių rankos. T. Isorė gimė Prancūzijoje, Bambekvės (Bambecque) mieste 1852 sausio 22, rengėsi būti vyskupijos kunigu. Mokslus ėjo mažojoje Kambrai (Cambrai) seminarijoje, bet, kiek pagalvojęs prieš kunigystės šventimus, nutarė tapti jėzuitu. Į naujokyną (St. Acheul) įstojo 1875 lapkričio 20. Šiek tiek pasimokęs Prancūzijoje, 1882 siunčiamas į Kiniją baigti teologijos ir apie 1886 liepos 31 įšvenčiamas į kunigus.

Prasidėjus boksininkų sukilimui, T. Isorė, rimtas ir energingas misionierius, buvo apsistojęs Veisiene (Weihsien), Tiancinio (Tientsin) rajono miestelyje Celyje (Ce-li). Atėjus atostogų metui, jis iškeliavo į jėzuitų namus Čangiachvange (Changkiachwang) pabūti tarp savųjų, bet 1900 birželio 17 pasklido žinios, jog smarkiai ėmė siautėti netolimame Veisiene boksininkai. Nenorėdamas tokią kritišką akimirką palikti vienų tikinčiųjų likimo valiai, T. Isorė nusprendžia grįžti misijosna. Nutaria į savo parapiją iškeliauti birželio 18 ryte, tad vidudienyje jau buvo Vujy (Wuyi), kur dirbo T. Andlaueris. Kadangi kunigas sukilėlių vėliavas jau matė kaime, stabtelėjo aplankyti savo bičiulio. Boksininkai į Vujį atėjo išlaisvinti savo sėbrų, kurie praėjusią žiemą buvo sučiupti. Sužinoję, kad čia esama misionierių, iš čia nesiskubino trauktis.

T. Andlaueris, ketveriais metais vyresnis už T. Isorę, gimė Rozeime (Rosheim) Elzase (Alsace) 1847 gegužės 22, į Draugiją įstojo 1872 spalio 8 (Acheul), kunigu įšventintas Prancūzijoje 1877 rugsėjo 22. Kinijoje atsidūrė 1882. Nuolankus ir pamaldus kunigas. Dabar, kai boksininkai atsirado kaime, abu jėzuitai žinojo, kad juodvejų maldos sulaukti kankinystės netrukus išsipildys, todėl, užuot nuėję ilsėtis, naktį praleido maldoje.

Birželio 19 popietę išgirdę garsų kardų žvangesį prie namų durų, nuėję koplyčion, užsidarė duris. Netrukus išgirdo lūžtant lau-

kujas duris, ir po akimirkos koplyčion prie klūpančių įsiveržė įnirtę boksininkai. Vieną po kito kunigus persmeigę ietimis, atliko darbą: tiedu abu tysojo paplūdę kraujais Dievo altoriaus papėdėje. Kitądien žudikai, pasmeigę kankinių galvas ant mietų, paliko prie kaimo vartų, — štai kas laukia visų krikščionių, jei šie negrįš į senėvių tikybą.

1955 popiežius Pijus XII T. Modestą Andlauerį ir T. Remį Isorę paskelbė palaimintaisiais kartu su kitais jėzuitais — T. Leonu Manginu (Mangin) ir T. Paulium Denu (Denn) — ir 52 pasauliečiais kinais. Boksininkų sukilimo aukos — kankiniai — minimi vasario 4.

MALDA

O VIEŠPATIE, leidęs pralieti kankinių kraują, kad sėkmingai plistų Bažnyčia, išgirsk palaimintųjų Modesto Andlauerio, Remio Isorės ir jų bičiulių maldas, kad pribrėstų neaprėpiamas krikščionybės derlius, leisk ir mums dalintis garbe su šventaisiais. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis TOMAS VITBREDAS
(Whitbread)
1618–1679
Palaimintasis JONAS FENVIKAS
(Fenwick)
1628–1679
Anglijos kankiniai

TĖVAI — TOMAS VITBREDAS IR JONAS FENVIKAS — kartu su kitais trimis jėzuitais, kurių biografijos pagarsintos birželio 19-ąją dieną, nekaltos aukos šmeižikiško sąmokslo, kurį sulipdė liūdnai išgarsėjęs Titas Outsas (Oates).

T. Vitbredas gimė 1618 Esekse (Essex). Iš pradžių mokęsis namuose, paskui Flandrijoje Šv. Omero jėzuitų kolegijoje (St. Omer). 1635 rugsėjo 7 septyniolikmetis Tomas įstojo į Voteno (Watten) Anglijos jėzuitų naujokyną Flandrijoje. Toliau studijavęs užsienyje, 1646 gavo kunigystės šventimus ir 1647 grįžo Anglijon, kur daugiau nei 30 metų sėkmingai apaštalavo. Vėliau T. Vitbredas buvo Safeko (Suffolk) rajono ir Linkolnširo (Lincolnshire) jėzuitų Vyresniuoju, o 1677 gruodžio mėn. tapo visos Anglijos jėzuitų galva. 1678 pradžioje jis jau aplankė visas Europos žemyne veikiančias anglų seminarijas. Birželio mėn. jis atkeliavo į Šv. Omero kolegiją, kur susitiko gerą vardą praradusį Titą Outsą, kadaise buvusį anglikonų dvasininką, bet už palaidą gyvenimą pašalintą. Tada šis metėsi prie katalikų, Ispanijoje Valjadolide (Valladolid) lankė jėzuitų kolegiją, iš kur 1677 spalį irgi išgrūstas. Atsidūręs Šv. Omero kolegijoje, taikstėsi į ją įsisprausti. Kai T. Vitbredas birželio vidury čia atvažiavo, Outsas, dabar jau 29 metų vyras, prašėsi priimamas į Jėzaus Draugiją. Žinodamas vingiuotą šio žmogaus gyvenimo kelią, T. Vitbredas ne tik pasipriešino jo priėmimui, bet 1678 birželio 23 visiškai išginė iš kolegijos už nerimtą ir netinkamą elgesį.

Grįžęs į Londoną, Outsas susiduria su kažkokiu pamišėliu Izraeliu Tondže (Israel Tonge), kurį įtikina, kad jėzuitai visados rezgę sąmokslus prieš karalių. Jėzuitų atstumtas Outsas ieškojo progos

atsikeršyti: su Tondže aptarė smulkų 1678 balandžio sąmokslo planą: jėzuitai kėsinosi nužudyti karalių, nuversti vyriausybę, atskirti nuo valstybės protestantus ir atkurti Katalikų Bažnyčią. Prasimanytas pasikėsinimas buvo pateiktas Karoliui II rugpjūčio vidury, tik valdovas nepatikėjo, kad jėzuitai galėtų pakelti prieš jį ranką. Outsas savo kėslą narpliojo toliau, — rugsėjo 27 savo kaltinimus išdėstė slaptajai valstybės tarybai, šitaip į kartuves ir kalėjimą pasiuntęs ne vieną kankinį.

Rugsėjo 28 nakties glūdumoje Outsas su parlamento karių gauja suėmė tėvus: Joną Fenviką (Fenwick) su Viljamu Airlendu (Ireland). Tą ankstyvą rytmetį dar prieš aušrą Outsas su būriu sargybinių suima T. Vitbredą ir T. Edvardą Miko (Mico), kuriedu buvo sunkūs ligoniai, vos tik atvažiavę Anglijon, — mat Antverpene užsikrėtė maru. Ispanijos ambasadorius, taip pat gyvenęs toje pačioje Kovent Gardeno Laukinių (Wild Street, Covent Garden) gatvėje, mėgino, pasinaudodamas savo padėtimi, išgelbėti nuo skaudaus likimo T. Vitbredą. T. Fenvikas su Airlendu nugabenti į Njugeito (Newgate) kalėjimą, o T. Vitbredas, kurį sergantį kareivis saugojo kambaryje, prie jų prisidėjo gruodį, kai tik sveikata leido pakelti žiaurias teismo sąlygas.

Tikroji T. Fenviko pavardė — Koldvelas (Coldwell) — gimė 1628 Durhame (Durham). Tėvai berniuką išauklėjo protestantiškai. Paaugęs susipažino su savo šalies religijos prieštaravimais ir įsitikino Katalikų Bažnyčios tiesų teisingumu, todėl ir priėmė šią religiją. Nesugebėjęs sūnaus atkalbėti nuo šio žingsnio, tėvas jį išvaro iš namų. Pasijutęs pasaulyje vienišas, Jonas nuvažiuoja į anglų Šv. Omero kolegiją, kur įniko į mokslus ir 1656 rugsėjo 28, būdamas 28 metų, įstoja į Voteno jėzuitų naujokyną. Teologijos mokėsi Lježe (Liège), 1664 įšventintas į kunigus ir grįžęs prokuratoriumi į Šv. Omero kolegiją, čia likosi iki 1676, o tada išvažiavo Anglijon į misijas. Apsistojęs Londone, buvo Šv. Omero kolegijos prokuratoriumi. T. Fenvikas suimtas rugsėjo 28 kartu su T. Airlendu, įkalinti Njugeite. Čia grandinėmis buvo taip baisiai surakintas, kad jos įsigraužė į kūną, ir kalėjimo vadovybė vienu metu galvojo, kad reiksią dėl žaizdų vieną koją nupjauti. Tačiau netrukus turėjo būti teismas, grasinęs neišvengiama mirtimi, tai šios minties atsisakyta.

T. Vitbredas su T. Fenviku ir T. Airlendu pirmąsyk nuteisti 1678 gruodžio 17 Ould Beily (Old Bailey). Per tą trumpą laiką Out-

sas liudijo, jog jis matęs tuos tris jėzuitų kunigus balandžio mėn. pasitarime, kur nutarta pasikėsinti prieš karalių. Antrąsyk liudininkus apklausinėjant, kažkoks Viljamas Bedlou (Bedloe) jau visiškai nepripažino Outso parodymų, sakęs, kad jis vienintelis girdėjęs gandus, jog T. Vitbredas su T. Fenviku dalyvavę tame suokalbyje. Supratę, jog tokių parodymų per maža myriop nuteisti du kunigus, (mat prisiekusieji dėl parodymų stokos juos išteisintų), teismas, trokštąs, kad T. Vitbredas, kuris buvo provincijolas ir tariamasis suokalbio organizatorius, mirtų, — atidėjo teismą kitam kartui. Tai negirdėta teismo išmonė: liudininkai apklausinėti, o čia teismas atidedamas.

Grįžus T. Vitbredui su T. Fenviku į kalėjimą, 1679 buvo įkalinti dar trys jėzuitai: T. Viljamas Harkurtas (Harcourt), Jonas Geivenas (Gavan) ir Antanas Teneris (Turner). Todėl nūnai daugiau parodymų duoda kažin koks Steponas Dagdeilas (Dugdale) — teismas 5 kunigams vėlei šaukiamas 1679 birželio 13. Visi penki jėzuitai pakartotinai kaltinami, jog 1678 balandžio 24 tarėsi nužudyti karalių, ir Outsas pareiškęs, jog pats dalyvavęs tame posėdyje Baltojo žirgo užeigoje (White Horsė Tavern). Bedlou, dabar paneigęs ankstesniuosius parodymus, sutinka su Outso žodžiais. Gynyba pristatė 16 liudininkų iš Šv. Omero kolegijos, įrodančių, jog Outsas 1678 balandžio mėn. buvęs Šv. Omero kolegijoje ir niekaip negalėjęs būti jėzuitų suokalbio dalyvis. Iš tikrųjų jėzuitai buvo susirinkę balandžio 24–25, bet čia svarstė ne kokioje užeigoje, o paprasčiausius jėzuitų reikalus Šv. Jokūbo rūmuose, kur T. Klaudijus Kolombjeras buvo Jorko hercogienės kapelionas. Susirinkimas buvo sušauktas tam, kad būtų išrinktas delegatas Romon pranešti jėzuitų Generolui apie Anglijos apaštalavimo būklę. Būdamas Šv. Omero kolegijoje, rasi, Outsas ir bus nugirdęs apie tą posėdį. Nors Outso melas čia kuo aiškiausiai pasirodė ir nors buvo ganėtinai įrodyta, jog jis negalėjęs dalyvauti posėdyje, vis viena teismas privertė prisiekusiuosius patikėti kaltinimo parodymais, o ne tais, kurie buvo pateikti iš Šv. Omero. Prisiekusieji nutarė, jog kunigai kalti, — šitaip penki jėzuitai pasmerkti mirti: atitinkamai pagal bausmės dydį — pakarti, išdarinėti ir ketvirčiuoti.

Bausmė įvykdyta penktadienį birželio 20 Taiberne (Tyburn), ir kadangi prieš mirtį būdavo leidžiama viešai pareikšti savo nekaltumą, T. Vitbredas tarė: "Jums ir visam pasauliui pareiškiu: išeinu iš pasaulio nekaltas ir laisvas nuo tų visų kaltinimų, kuriais čia esu

apdrabstytas, nekaltas tarsi būčiau iš motinos įsčių kūdikis... O tiems, kurie mane nekaltai įskundė, kuo nuoširdžiausiai atleidžiu ir meldžiu Dievo malonės, kad jie apgailėtų neteisingą mano įskundimą..." Atėjus eilei T. Fenvikui, šis taip prašneko: "Čionai Dievo akivaizdoje pranešu... esu visiškai nekaltas dėl to, kuo čia esu apkaltintas: pasikėsinimu prieš karaliaus gyvybę, ketinimu nuversti vyriausybę, pastatyti valdžion užsieniečius... Jei teisėjas ir prisiekusieji būtų suklydę... jiems iš visos širdies atleidžiu... Esu pasirengęs mielai iškęsti šią mirtį. Prašau Dievo atleisti mano kaltes ir išgelbėti mano sielą".

Kiti trys jėzuitai irgi panašiai kalbėjo. Tarę savo žodį, jie visi kas sau pasimeldė ir su kilpomis ant kaklo stovėjo po kartuvėmis, laukdami, kada vežimas truktelės ir jie pakibs ore. Staiga atšuoliavęs raitelis sušuko: "Malonė, malonė!" Šerifas perskaitė raštą, jog karalius visiems dovanojąs gyvybes su sąlyga, jei prisipažintų, jog dalyvavę sąmoksle ir viską prisipažintų apie tai žinoję. Kankiniai padėkojo karaliui už pasiūlytą malonę, bet kadangi jie nėra dalyvavę sąmoksle, tai negalį prisipažinti kalti. Jie dar kartą patvirtinę savo nekaltumą, negalėjo priimti malonės, nes tai būtų buvęs melas. Dar kartą susikaupus, vežimas krustelėjo, ir penkios Outso neapykantos aukos pakibo ant virvių. Paskui kankinių kūnai išmėsinėti, ketvirčiuoti ir šitaip apkapoti buvo išprašyti bičiulių, kurie juos deramai palaidojo Šv. Džailso (St. Giles-in-the-fields) bažnyčios šventoriuje.

T. Tomas Vitbredas ir T. Jonas Fenvikas kartu su kitais jėzuitų bičiuliais popiežiaus Pijaus XI pripažinti palaimintaisiais 1929 gruodžio 15. Jų šventė minima gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, pasirinkęs iš Anglijos ir Veilso palaimintuosius Tomą Vitbredą ir Joną Fenviką su kitais bičiuliais būti panašiais į Kristų, mirusį už pasaulio išgelbėjimą, išklausyk jų maldų, sustiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria stiprinai juos, palaimink visus savo vienybės dovanomis. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris kartu su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis VILJAMAS HARKURTAS
(Harcourt)
1610–1679
Palaimintasis JONAS GEIVENAS
(Gavan)
1640–1679
Palaimintasis ANTANAS TURNERIS
(Turner)
1628–1679

Anglijos kankiniai

ŠIE TRYS JĖZUITŲ KANKINIAI mirė 1679 birželio 20 kartu su T. Tomu Vitbredu ir T. Jonu Fenviku. Jie apkaltinti tuo pačiu prasimanytu pasikėsinimu į karaliaus gyvybę.

Tikroji HARKURTO pavardė Berou (Barrow), bet Anglijos misijose jis žinomas Harkurto ir Vorino (Warren) pravardėmis (angl. wariness — atsargumas). Gimė Lankasteryje (Lancaster) apie 1610, jaunystėje lankė Flandrijoje Šv. Omero kolegiją. Paskui 1632 spalio 12, būdamas 23 metų amžiaus, įstojo į Voteno (Watten) anglų naujokyną. Užbaigęs teologijos studijas Flandrijoje, 1641 gavo kunigystės šventimus ir 1644 grįžo į Angliją dirbti Londono rajone. 1671–1677 išbuvo Anglijos provincijos Vyresniuoju. Kai buvo suregztas sąmokslas prieš jėzuitus, neva jie 1678 rugsėjo mėn. buvo kėsinęsi į karaliaus gyvybę, jo tuomet nesučiupo, nors ir labai stropiai ieškojo. Kadangi visi jėzuitai buvo įtariami, jis kalbino kitus išvažiuoti iš Londono ir apsigyventi kitur, bet kai pats buvo šnekinamas vykti į žemyną, atsisakė: esą jo pareiga liktis kartu su tais, kurie kalėjime. Nenorėdamas, kad būtų sučiuptas, savo butus keisdavo beveik kasdien ir dažnai persirenginėdavo. Nelaimei, vienų namų, kur jis buvo apsistojęs, tarnaitė jį išdavė. Kadangi jis buvo santūrus ir malonaus elgesio, mergina nusprendė, jog turįs būti jėzuitas, ir pranešė vietos valdžiai, kuri netrukus atėjusi kunigą ir suima. Kai T. Harkurtas kalėjo Njugeite, jis jau buvo 70 metų ir 35 iš jų išdirbęs anglų misijose.

T. JONAS GEIVENAS (Gaven, Gawen), kilęs iš Londono 1640. Į Šv. Omero kolegiją studijuoti išvažiavo apie 1660. Dėl jaunumo, nekaltumo ir tiesumo bičiuliai jį švelniai vadino "Angelu". Dvidešimtmetis jaunuolis 1660 rugsėjo 7 įstojo į Voteno (Watten) jėzuitų kolegiją, toliau teologijos studijas tęsė Lježe ir Romoje, o į kunigus įšventintas Europoje. Anglijon grįžo 1671. Aštuonerius metus dirbo Stafordšyre (Staffordshire) ir Volverhemptone (Wolverhampton), savo veiklos centre. Kadangi buvo puikus pamokslininkas ir nenuilstantis Viešpaties vynuogyno darbininkas, daug ką atvertė į katalikų tikėjimą. Jam taip gerai sekėsi apaštalauti, kad Volverhemptonas buvo vadinamas "mažąja Roma". Kai pasklido gandas apie Outso sulipdytąjį sąmokslą, T. Geiveno vardas buvo linksniuojamas Stepono Dagdeilo (Dugdale) parodymuose, ir to pakako, kad įsakyta jį suimti ir išmokėti 50 svarų tam, kas jį išduos. Kunigų medžiokliai tučtuojau suskato kuo uoliausiai jo ieškoti, o kadangi šiame savo rajone jis buvo pernelyg gerai pažįstamas, nusprendė sprukti į Londoną, kad iš tenai pakliūtų Belgijon. Apsitaisęs tarnu, išsileido kelionėn ir sėmingai pasiekė sostinę, kur kelias dienas praleido vyriausio ambasadoriaus namuose. Čionai kaip tik buvo užtiktas ir sausio 23 suimtas. Iš pradžių patupdytas Geithauze (Gatehouse), bet, kai atėjo teismo diena, perkeliamas į Njugeito kalėjimą.

T. ANTANAS TURNERIS gimė Mažajame Dolbyje (Little Dalby) Leičesteršyre (Leicestershire), 1628 protestantų dvasininko šeimoje. Mokęsis Kembridžo (Cambridge) universitete, kur abu su broliu Edvardu, motinos pavyzdžio paskatinti, perėjo į katalikų tikėjimą. Mirus tėvui, abu su broliu Edvardu nukeliavę Romon įstoja į Anglų kolegiją rengtis kunigystei. Kai jiedu čia 1650 atsirado, Antanas jau buvo 22 m. jaunuolis. 1653 balandžio mėn. broliai, palikę Amžinąjį Miestą, išsirengė Flandrijon į Voteną, kur birželio 21 įstoja į anglų jėzuitų vienuolyną. Studijuodamas Lježe, 1659 balandžio 12 gavo kunigystės šventimus. 1661 grįžo Anglijon ir 18 metų ėjo kunigo pareigas Vusteryje (Worcester). Kadangi pats auklėtas buvo protestantiškai, ypač rūpinosi atsivertėliais ir visaip stengėsi su kitatikiais užmegzti kalbą. Labai troško kentėti dėl katalikų tikėjimo ir net buvo pasirengęs už jį mirti. 1678 rugsėjo mėn. Outsui iškepus sąmokslą, tokiai aukai pasitaikė puiki proga. Išgirdęs, kad keli jo bendraminčiai jėzuitai uždaryti kalėjiman, geidė su jais dalintis likimu, tik Vyresnysis spyrė, kad išvažiuotų iš Anglijos. T. Turneris patraukė

į Londoną, tikėdamasis rasti bičiulį jėzuitą, kuris jam sukrapštytų smulkių perplaukti sąsiaurį. Tačiau visos pastangos veltui. Tada nusprendžia paskutinius pinigus atiduoti pirmam pasitaikiusiam jaunuoliui ir, nuėjus su tuščia kišene į artimiausią teismo įstaigą, įsiprašyti, kad suimtų: jis, kunigas ir jėzuitas, nors jo pavardės nei Outsas savo parodymuose neminėjo, nei buvo kieno nors ieškomas. Šitaip savo noru jis atsidūrė Geithauzo kalėjime, o paskui nuvežtas teismui į Njugeitą. Jo brolis 1657 irgi įstojo į Draugiją ir 1681 mirė Njugeito kalėjime.

Per teismą 1679 birželio 13 Ould Beile T. Geivenas atstovavo visų teisiamųjų jėzuitų grupelei: atrėmė melagingus Outso, Bedlou ir Dagdeilo parodymus. Tačiau tiesa paminta, o melu patikėta, — remiantis teismo sprendimu, prisiekusieji nutarė, jog penki jėzuitai baustini pačia aukščiausia bausme.

T. Vitbredo ir T. Fenviko žodžiai prieš mirtį jau užrašyti birželio 18 skirtame tekste. Kai atėjo eilė tarti savo žodį T. Harkurtui, tasai prabilo šitaip: "Visagalio Dievo, viso dangiškojo dvaro ir visų čia susirinkusiųjų akivaizdoje turiu pareikšti pasitikėdamas mūsų Viešpačiu, kaip tikiu mūsų mielaširdingo Išganytojo, Jėzaus Kristaus, nuopelnais ir amžinąja kančia bei palaima, kad esu nekaltas kaip negimęs kūdikis dėl visa to, kuo čia buvau apkaltintas ir dėl ko turiu mirti... Atleidžiu visiems, kas mane pastūmėjo myriop ir nuolankiai meldžiu jiems ir visam pasauliui atleisti. Prašau Dievo Didybės palaimos ir Amžinosios karalystės malonės..."

T. Geivenas irgi panašiai kalbėjo: "Šią valandą iškilmingai prisiekiu visatuo, kas šventa danguje ir žemėje, ir kaip tikiuosi pamatyti Dievą savo garbėje, tikrai prisipažįstu, kad esu nekaltas kaip negimęs kūdikis už tuos visus nusižengimus, kuriais misterio Outso ir misterio Dagdeilo priesaika teisme esu apkaltintas ir už ką šiandien esu visiškai neseniai pasmerktas mirti... Džiaugiuosi iš meilės jums ir brangiajam Jėzui galįs mirti tokia gėdinga mirtimi..."

T. Turneris, žvelgdamas į aplinkui stovinčius žmones, prabilo: "Sąžinės verčiamas turiu pareikšti, kad be jokio pamato esu apkaltintas... Esu laisvas nuo šio nuosprendžio, mat esu nekaltas kaip negimęs kūdikis ir niekados nekaltinu tų, kurie mane įstūmė į šitokią žūtį... Mirštu, kaip Romos katalikas, ir nuolankiai prašau maldų, kurios man padėtų laimingai žengti taku į geresnį gyvenimą... Gailestingasis Dievas tebūna maloningas visiems, kas mane neteisingai

apkaltino ar kuo nors kitu prisidėjo prie mano mirties... Atleidžiu jiems iš visos širdies ir pats tikiuosi sau gailestingumo iš Viešpaties rankos..."

Šiek tiek susikaupę ir paprašę atleidimo karaliui, T. Harkurtas, T. Geivenas ir T. Turneris kartu su T. Vitbredu ir T. Fenviku buvo pakarti. Nors jų kūnai buvo ketvirčiuoti, bet katalikų broliams buvo leista juos deramai palaidoti Šv. Džailso (St. Giles-in-the-fields) bažnyčios šventoriuje. Taip 1679 birželio 20 didvyriškai mirė penki jėzuitai, kuriuos šv. Tėvas Pijus XI 1929 gruodžio 15 paskelbė palaimintaisiais. Jėzaus Draugija šią šventę kartu su kitais 28 Anglijos ir Veilso kankiniais mini gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, išsirinkęs iš Anglijos ir Veilso palaimintuosius Viljamą Harkurtą, Joną Geivenį ir Antaną Turnerį su jų bičiuliais būti panašiais į Kristų, mirusį už pasaulio išgelbėjimą, išklausyk jų maldų, sustiprink savąją Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos rėmei, palaimink visus mus savo vienybės dovanomis. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia — vienu Dievu — gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis PRANCIŠKUS PAŠEKAS (Pacheco) 1566–1626

su Aštuoniais Bičiuliais

Japonijos kankiniai

TĖVAS PRANCIŠKUS PAŠEKAS buvo pats svarbiausias ir labiausiai patyręs iš jėzuitų, 1617–1632 Didžiojo persekiojimo laikais kankinio mirties sulaukusių Japonijoje. Kaip paaiškėjo, jis buvo provincijos Vyresnysis ir apaštališkasis vyskupijos administratorius. Jį sučiupus, vyriausybė pajuto, kad jėzuitams ir katalikų Bažnyčiai jie smogė skaudžiausią smūgį.

T. Pašekas gimė 1565 Ponte de Limoje (Ponte di Lima), netoli Bragos, Portugalijoje. Jaunystėje girdėjęs apie Japonijos misionierių žygius, norėjo sekti jų pėdomis ir, mokydamasis Lisabonos jėzuitų mokykloje, jis kasmet matydavo įspūdingas išvykstančių misionierių palydas. Šie reginiai jo troškimą dar labiau stiprino, todėl jis 1586 sausį įstoja į Draugiją. Jo pageidavimai neišsipildė iki 1592, ir tik tais metais išsirengia į Rytus. Pirmąsyk išlipo į Goją (Goa) Indijoje, kur baigė teologiją ir 1596 gavo kunigystės šventimus. Tada Makao (Macao), Kinijos pakrantėje, dėstė teologiją iki 1604 ir galų gale išvyko Japonijon.

Jis ketverius metus dirbo vidurio Japonijoje — Osakoje ir sostinėje Mijalo (dabartiniame Kijote — Kyoto). 1608 paskiriamas vadovauti jėzuitų kolegijai Makao ir todėl grįžta į Kiniją. Eidamas šias pareigas, 1612 išplaukia į Japoniją, kur tampa vyskupo Liudviko de Kerkveiros (de Cerquieira) generalvikaru. Nagasakyje (Nagasaki) dirbo tol, kol 1614 pasirodė imperatoriaus dekretas, ištremiąs visus užsienio misionierius ir draudžiąs Japonijos krikščionims praktikuoti savo religiją

T. Pašeko tremtis į Makao truko neilgai: kitąmet — 1615 birželį — jis slapčiomis grįžo ir, apsimetęs pirkliu, toliau apaštalavo Takaku,

Amakuso (Amakusa) ir Kanio (Kani) salose. Žiauraus persekiojimo metais regėjo, kaip tūkstančiai krikščionių, vyriausybės spaudžiami ir kančiomis bauginami, atsisakė tikėjimo. Tačiau jis buvo akivaizdus liudininkas nuostabios brolių jėzuitų ir tūkstančių katalikų mirties — jie liko ištikimi savo tikėjimui, nors juos nukirsdavo arba degindavo ugnyje. T. Pašekas aiškiai suprato, — juo ilgiau jis užsibus Japonijoje, tuo greičiau sulauks kankinio mirties.

T. Pašekas iki vyskupo mirties 1614 išbuvo apaštališkuoju administratoriumi, o 1620 paskirtas jėzuitų provincijos Vyresniuoju. Iki šio naujojo paskyrimo jėzuitų provincijolas paprastai būdavo įsikūręs Nagasakyje, bet T. Pašekas savo rezidenciją perkėlė į uostamiestį — Kučinocu Arimoje (Kuchinotsu, Arima), kur buvo kur kas saugiau ir lengviau susisiekti su Japonijos jėzuitais.

1625 imperatorius sustiprino jėzuitų misionierių ir tų, kurie juos priglausdavo, persekiojimą, priveisė daugiau šnipų. Vienas iš buvusių T. Pašeko šeimininkų misionierių išdavė. Atsimetėlis, geisdamas pinigų ir vietinės valdžios palankumo, pranešė, kur apsistojęs T. Pašekas. 1625 gruodžio 18 namą apsupo daugybė kareivių — iš viso 200. Niekaip nepaspruksi. Kareiviai T. Pašeką rado viduje su dviem katechetais — Paulium Ksinsukiu (Xinsuki) ir Petru Rinsėjumi (Rinscei), o gretimame name jie dar užtiko brolį Kasparą Sadamačą (Sadamatzu) su kitu katechetu Jonu Kinsako (Kinsaco). Jėzuitai, katechetai, jų šeimininkai su šeimomis buvo suimti ir sumesti į Šimabaros (Shimabara) požemio kalėjimą, kur kentė žiemos šalčius ir drėgmę. Po kelių dienų nuo šio suėmimo į čionai dar buvo atgabentas T. Jonas Baptistas Zola (Zola) su savo katechetu Vincentu Konu (Caun), suimti 1625 gruodžio 22.

Kalėjime T. Pašekas į Draugiją priėmė 4 katechetus, pertvarkė kalinių, netgi pasauliečių gyvenimą tarsi į tam tikrą bendruomenę: kartu keldavosi, melsdavosi ir mąstydavo. Nors visiems stigo maisto, būtiniausių reikmenų ir sanitarinių sąlygų, nepaisydami visų trūkumų, jie kelias dienas į savaitę pasninkaudavo. Šitaip jie tikėjosi geriau pasirengti ir sustiprėti prieš mirtį, kuri tikrai jau laukė. Visų tų šešių kalinimo mėnesių didžiausia našta, — jie negalėjo aukoti šv. Mišių nei kalbėti brevijoriaus. Iš jų buvo atimti netgi rožančiai.

1626 birželio 17 tos apylinkės valdžia, ką tik grįžusi iš imperatoriaus, parsivežė valdovo įsakymą — kalinius nužudyti. Gubernatorius klusniai pasiuntė žinią Šimabaran, kad kalinius birželio 20

atgabentų Nagasakin, ir lygiai tokį pat raštą pasiuntė į Omurą (Omura), kur sėdėjo abudu kaliniai jėzuitai — T. Baltazaras De Toresas (De Torres) su savo katechėtu Mykolu Tozu (Tozo). Jiedu sugauti 1626 kovo 15 nedideliame kaimelyje netoliese nuo Nagasakio, todėl kalinimo dienomis T. Toresas Mykolą priėmė Draugijon. Kaliniai iš Šimabaros — 7 jėzuitai ir 9 krikščionys pasauliečiai, tarp kurių pakliuvo ir šeima, priglaudusi T. Pašeką Kučinoce, — su 50 kareivių apsauga buvo lydima į Nagasakį. Iš Omuros belaisvius lydėjo 30 sargų. Abi suimtųjų grupės susitiko birželio 20 ant šventosios kalvos užmiestyje, kur turėjo būti įvykdyta visiems mirties bausmė. Vienas kitą pamatę jėzuitai apsidžiaugė ir paskutinį sykį nuoširdžiai apsikabino. Pirmieji turėjo mirti jėzuitai. Valdžia pasauliečius laikė nuošaliau, rasi, kuris nors nusigręš nuo tikėjimo, — ir, priešingai japonų papročiams, įsakė atgabenti kuo daugiau malkų, kad aukoms nereiktų ilgai svilti ant smaigtų. Lėta mirtis, — tarė žudikai, — kriminalistams, o ne tiems, kurie miršta dėl savo įsitikinimų. Laužus užkūrus, per ketvirtį valandos visi devyni jėzuitai su malda lūpose atidavė savo sielas Dievui.

Liepsnose žūstančių kankinių vaizdas tik dar labiau sustiprino kitų krikščionių dvasią. Kadangi jų tikėjimas nesušlubavo, juos vėlei grąžino į Nagasakio kalėjimą, kol nutars mirti už Kristų — šie nukankinti liepos 12.

T. Pašekas su 8 jėzuitais bičiuliais ir kitais 9 krikščionimis, mirusiais vėliau po trijų savaičių, įtraukti į sąrašus tų 205 kankinių, kuriuos 1867 liepos 7 palaimintaisiais paskelbė šv. Tėvas Pijus IX. Šventą tų kankinių atminimą jėzuitai pagerbia vasario 4.

SU T. PAŠEKU KARTU ŽUVUSIEJI BIČIULIAI:

JONAS KISAKAS (Kisaku) gimė Kučinocu (Kuchinotsu), Japonijoje, apie 1605. Kai kareiviai suėmė T. Pašeką, jiedu buvo kartu su broliu Sadamacu (Sadamatsu). Kareiviai nesuprato, kad Jonas — katechetas, todėl brolio Sadamacu paklausė: "Ką veikia čionai šis jaunuolis?" Brolis Sadamacu atsakė: "Tvarko namus". Tačiau nenorėjęs praleisti progos mirti kankinio mirtimi, vaikinas, pats nuėjęs pas kareivius, pasiprašė: "Aš ilgai išbuvau su šiais tėvais ir nenorėčiau nuo jų dabar atsiskirti". Šitaip buvo prirakintas prie kitų ir nugabentas į Šimabarą, — tikriausiai mirė Nagasakyje. Jėzuitu tapo kalėjime.

PETRAS RINSĖJUS (Rinscei) gimė Haširao (Hachirao), Japonijoje, apie 1588. Mokėsi Arimos seminarijoje ir su jėzuitų misionieriais dirbo katechetu. Nuo 1618 dirbo su T. Pašeku ir sučiuptas kartu su juo 1625 gruodžio mėn. Kalėjime priimtas į Draugiją, netrukus 1626 birželio 20 mirė kartu su savo broliais jėzuitais.

BROLIS KASPARAS SADAMACU (Sadamatsu) gimė apie 1565 Hasame (Hasami), Japonijoje. Jėzuitų išauklėtas, į Draugiją įstojo 1582 spalio 31 kaip brolis. Kadangi mokėjo japoniškai rašyti, tapo provincijolo pagalbininku. Ištremtas 1614, bet su T. Pašeku 1615 grįžo ir su juo išdirbo 11 metų. Suimtas 1625 gruodžio 18, kalinio vargus kentė kartu su T. Pašeku ir kitais metais birželio 20 nukankintas.

PAULIUS ŠINSUKĖ (Shinsuke) gimė Uradoje (Urada), Japonijoje, apie 1581. Vienu metu buvo Jeronimo De Anželio (De Angelis) katechetu. O šičia tą pat darbą varė su J. Petru Navaru (Navarro). Po T. Navaro mirties jis prisirišo prie T. Pašeko ir su juo buvo suimtas. Jo troškimas išsipildė Šimabaros kalėjime — priimtas į Draugiją.

JONAS BAPTISTAS ZOLA (Zola), italas, 1575 lapkričio 1 gimęs Brešijoje (Brescia), į Draugiją įstojo 1593 spalio 15. Indijos misijose išbuvo 1602–1606, o paskui atplaukė Japonijon. Misijas įkūrė Takaku, iš kur lankė gretimas salas ir taip šiose vietose apaštalavo apie 20 metų. Įsisiūbavus persekiojimams, vis viena išradingai rasdavo kelių, kaip aplankyti įkalintus kitus jėzuitus. Jis buvo sučiuptas kartu su katechetu Vincentu Konu (apie jį žr. toliau), 1625 gruodžio 22 su T. Pašeku įmestas į kalėjimą Šimabaroje. 1626 birželio 20 mirė Nagasakyje.

VINCENTAS KONAS (Kaun), korėjietis, kilęs iš kilmingos šeimos. Greičiausiai 1579 per Korėjos karą paimtas į Japoniją ir atiduotas auklėti jėzuitams. 30 metų pakrikštytas ir ketverius metus praleido jėzuitų Arimos (Arima) seminarijoje. Tapęs katechetu, su T. Zola paskirtas Korėjoje įkurti misijas, bet nepasisekus šio uždavinio atlikti — 1612 pasiunčiamas Korėjon. Dėl nežinomų priežasčių Konas 1612 išvyksta į Pekiną, iš kur būtų arčiausia patraukti Korėjon. Apie Pekiną apaštalavo ketverius metus ir vis bandė sugrįžti tėvynėn, bet nesėkmingai. Čionai išmoko skaityti ir rašyti kiniškai. Grįžęs Japonijon, tapo Zola katechetu. Jis ypač būdavo naudingas misijose ne tik su japonais, bet ir su kinais ir korėjiečiais. Suimtas

kartu su T. Zola ir įmestas į Šimabaros kalėjimą. Arimos gubernatorius Bungodonas (Bungodono), išgirdęs, kad Vincentas išmokęs kinų rašto, paprašė būti jo sekretoriumi. Kai šis atsisakė, jį įsakyta nukankinti, turint viltį, kad jisai ne tik atsisakysiąs savojo tikėjimo, bet ir sutiks būti jo sekretoriumi. Kada kankinimai nieko nepaveikė, gubernatorius liepė kankinimus nutraukti. Vincentas kalėjime atsigavo ir buvo priimtas į Draugiją. Mirė kartu su T. Zola ir kitais 7 jėzuitais 1626 birželio 20.

T. BALTAZARAS DE TORESAS (De Torres) gimė Granadoje (Granada), Ispanijoje 1563 gruodžio 14. Jėzuitu tapo 1579, kai buvo 16 metų, o už 6 metų išplaukė Indijon į Goją. Studijas baigė Makao ir po kunigystės šventimų seminarijoje dėstė teologiją. 1600 atvyko Japonijon, kur praleido 25 metus kaip uolus misionierius, gerai darbavęsis tarp krikščionių japonų. Po 1614 edikto paskelbimo, užuot pasitraukęs iš šalies, T. Toresas pasislėpęs apaštalavo. 1626 kovo 15 su savo katechetu Mykolu Tozo (žr. apie jį toliau) mažame kaimelyje netoli Nagasakio sučiuptas ir abu pristatyti į Omuros kalėjimą. T. Toresas kankinio mirtimi mirė Nagasakyje 1626 birželio 20.

MYKOLAS TOZO (Tozo), gimęs Chijivoje (Chijiwa), Japonijoje, 1588. Iš pat jaunumės dirbo su jėzuitais katechetu. Iš pradžių su T. Jeronimu De Anželu (De Angelis), paskui su T. Sebastionu Kimura (Kimura), o galiausiai — su T. Toresu. Suimtas irgi kartu su T. Toresu 1626 kovo 15, pasodintas su juo kartu Omuros kalėjiman. Į Draugiją priimtas Omuroje, 1626 birželio 20 sudegintas kartu su kitais jėzuitais.

MALDA

VISAGALI DIEVE, suteik savo kankinių — palaimintųjų Pranciškaus Pašeko ir jo draugų prisiminimu mums džiaugsmo, kad per jų šlovingas maldas galėtume gėrėtis dangaus garbe. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius. Amen.

Šventasis ALOYZAS GONZAGA
(Gonzaga)
1568–1591

ALOYZAS GONZAGA, Kastiljonės (Castiglione) markizo vyriausiasis sūnus, gimė 1568 kovo 9. Kadangi jis buvo šeimos herbo paveldėtojas, vos ketverių metų vaikas paimtas į karo stovyklą pratintis prie kareiviško gyvenimo. Berniukas čia dėvėjo karine uniforma ir per pulkų apžiūras jodavo ant arklio šalia tėvo. Tačiau žaisti kareivėliu neilgai lemta: vaikas apserga maliarija — dažnai karščiuoja ir tokie priepuoliai neleidžia toliau imtis kariškų žaidimų. Jau nuo septynerių metų amžiaus, sakydavo pats Aloyzas, jis nusigręžė nuo dvariškių gyvenimo būdo ir palinko į vidinio pasaulio sferas. Nuo šiol Aloyzas pradeda melstis ir ypač įninka recituoti psalmes. Grįžęs po dvejų metų kelionės po Ispaniją 1576, tėvas savo aštuonmetę atžalą rado ramų ir suaugusį vyrą, tikrai vertą Kastiljonės herbo paveldėtojo vardo. Kadangi Aloyzas — vyriausiasis sūnus, tad jo likimas nuspręstas. Nors šeimos galva svajojo savo sūnų matyti žengiant tėvo pėdomis, tasai apsisprendė sukti visai kitur.

1577 Aloyzas su broliu Rudolfu pakliuvo į Florenciją, į savo tėvo bičiulio Medičių Didžiojo kunigaikščio Frančesko (Francesco de' Medici) dvarą mokytis princo gyvenimo papročių. Europoje anuomet Medičių rūmai garsėjo prašmatnumu, bet tuo pačiu metu visa tatai perpinta intrigomis, apgaubta melu, o daugel klausimų čia būdavo sprendžiama durklu ir nuodais, klestėjo geiduliai ir nuodėmės žavesys. Tokios aplinkos apgaubtas, jausmingasis Aloyzas, užsidaręs savyje, šalindavosi žaidimų, pramogų ir tuščio florentiečių šurmulio. Toks buvo vienintelis kelias išvengti nuodėmės. Berniukas taip šiaušėsi prieš tokį gyvenimą, kad 1578 Švč. Mergelės Apsireiškimo bažnyčioje jis kuo tvirčiausiai pasiryžo niekados Dievui nenusidėti.

Iš Florencijos 1579 lapkričio mėn. Aloyzas pasiųstas į Mantują (Mantua), kur gyveno su giminaičiais, iš kurių vienas turėjo privačią koplyčią, kuri jam ypač patiko. Čionai jis skaitydavo Surijaus (Surio) "Šventųjų gyvenimus" ir recituodavo psalmes. Per šį kasdienį "Psalmyno" skaitymą jam šovė mintis būti kunigu. Aloyzas, grįžęs į

Kastiljonę 1580, šeimos bibliotekoje rado Petro Kanizijaus (Canisius) krikščioniškojo mokslo trumpą apžvalgą su kasdieniais mąstymėliais pabaigoje. Aloyzas imdavosi šios mąstymo maldos, kuri dažnai jam suteikdavo džiaugsmo. Karolis Baromėjus (Barromeo), Milano kardinolas, lankydamas savo arkivyskupiją, Kastiljonėje pamatė berniuką, kuris jam itin patikęs. Iš pokalbio su Aloyzu šventasis kardinolas sužinojo, kad tasai dar nepriėmęs Pirmosios Komunijos, todėl jį šiek tiek pamokęs, liepos 22 leido pirmąsyk prie Dievo stalo. Nuo tada Aloyzas kas savaitę eidavo prie komunijos, — mat kasdienė komunija anuomet nebuvo įprasta. Be to, berniukas tris dienas per savaitę pasninkaudavo, rytais vakarais mąstė ir, kai tik galėdavo, kasdien išklausydavo Mišias.

Kai 1581 Austrijos imperatoriaus Maksimiljano II našlė Marija per Italiją grįžo Ispanijon, Aloyzo tėvas nusprendė, kad ir jų šeima privalo su ja keliauti.

Aloyzas su imperatoriene į Madridą atvyko 1582 kovo 7 ir tapo pažu Asturijo kunigaikščio, karaliaus sosto paveldėtojo, kuris vėliau įkūrė Šv. Jokūbo riterių ordiną. Anuomet Aloyzas aiškiai įsitikino, jog princo gyvenimas skirtas ne jam. Madride susiradęs jėzuitą nuodėmklausį, juo toliau, tuo labiau troško būti jėzuitu. Šis noras dar labiau sustiprėjo 1583 rugpjūčio 15, kai meldėsi priešais Švč. Mergelės paveikslą jėzuitų bažnyčioje. Savo vidumi pajuto, kad Kristus šio žingsnio pageidauja ir, išeidamas iš bažnyčios, nusprendė apie visa tai pakalbėti su nuodėmklausiu, kuris patarė pasiprašyti tėvų leidimo.

Markizas, išgirdęs, kad vienuolyno sienos nori praryti jo vyriausiąjį sūnų ir kartu visos šeimos turto paveldėtoją, įtūžo. Kadangi abu — tėvas ir sūnus — tvirtai laikėsi savo nuomonės, jų santykiai pašlijo. Kėsindamasis pakeisti sūnaus nuosprendį, tėvas, su šeima grįžęs į Kastiljonę, Aloyzą su broliu pasiunčia į kelionę po Italijos karaliaus dvarus, vildamasis, kad šitaip atvės sūnaus religinis įkarštis. Grįžęs iš tokios pramogos, jaunuolis savo ketinimų nepakeitė. Galų gale išprašęs iš tėvo leidimą, lapkričio pradžioje Aloyzas atsisako palikimo, išvažiuoja į Romą ir prisistato T. Generolui Akvavivai (Acquaviva), o 1585 lapkričio 25 įstoja į Šv. Andriaus naujokyną.

Aloyzas tuomet teįpusėjo tiktai aštuonioliktuosius metus, bet dėl savo kilmės ir įžadų buvo subrendęs. Naujokyne iš tikrųjų jam buvo lengviau gyventi negu namuose. Vyresniųjų prižiūrimas jis negalėdavo, kiek būdavo įpratęs, savęs plakti nei taip dažnai pasninkauti.

Principai, jį atvedę į naujokyną, išliko per visą gyvenimą: "Pats esu suraitytos geležies sprindis, todėl esu religingas, kad kreivuosius galėčiau taisyti". Aloyzas labai stengėsi, kad būtų jėzuitu. Dar prieš baigdamas dvejus naujokyno metus, įstojo į Romos kolegiją baigti filosofijos studijas, kurias buvo pradėjęs dar tada, kai gyveno karališkajame Madrido dvare. 1587 lapkričio 25 jis davė tris — neturto, skaistybės ir klusnumo — įžadus, o 1588 pradžioje gavo ir mažuosius šventimus. Dabar jis ėmėsi teologijos ir čia pasirodė kaip nuostabios išminties studentas. Trumpam 1589 grįžęs į Kastiljonę sutaikyti savo brolio su Mantujos kunigaikščiu, netrukus tai atliko ir 1590 gegužės mėn. vėl iškeliavo Romon.

Kitąmet Italiją užgriuvo badas ir maras. Aloyzas elgetavo, prašė išmaldos sergantiems maru ir pats juos visaip slaugė. Rankiojo iš gatvių mirštančiuosius ir gabeno į ligoninę, prausė ir valgydino, rengė prie sakramentų. Nors trapi jo prigimtis šiaušėsi, susidūrusi su ligomis, krauju ir visa kita, kas lydi šią siaubingą nelaimę, tačiau jis, įveikęs šį pasibjaurėjimą, rūpinosi nelaimingaisiais. Vienąsyk grįžęs iš ligoninės, savo dvasios vadui T. Robertui Belarminui (Bellarmino) prasitarė: "Regis, mano dienos suskaitytos. Jaučiu nepaprastą troškimą dirbti ir tarnauti Dievui ... negaliu patikėti, kad Dievas man dar ilgai leistų darbuotis, pasiims mane netrukus..." Kadangi daugel jaunų jėzuitų užsikrėtė užkrečiamomis ligomis, Vyresnysis uždraudė Aloyzui lankyti ligonius. Antrąkart Aloyzui pasiprašius leidimo, jam leista eiti tiktai į Švč. Mergelės Marijos Paguodos ligoninę. Ten atsidūręs, Aloyzas ligonius kilnodavo, apkuopdavo jų lovas ir vėl paguldydavo. Nors į šią ligoninę paprastai sergančių užkrečiamomis ligomis neleisdavo, tačiau ligoniai sirgo maru. Užsikrėtė šia liga Aloyzas ir 1591 kovo 3 pats atgulė į patalą.

Po kiek laiko liga įsismarkavo, bet Aloyzas, sukaupęs visas jėgas, įveikė ligą. Tačiau jinai vis viena savo pėdsakus paliko — lig galo jau nebepasveiko. Giliai įsismelkęs karštis ir kosulys jam savaitėmis nedavė ramybės, todėl vaikinas vis labiau silpo. Aloyzui per maldas buvo pranešta, jog mirsiąs per Dievo Kūno šventės aštuondienį. Kai ši diena atėjo — 1591 birželio 21, — ligonis pasijuto geriau negu pirma. Tada jis pasiprašė Viatiko, bet Vyresnysis manė atidėti šią progą, mat neatrodė, jog ligonis mirtinas. Tąvakar Aloyzas darsyk pasiprašė aprūpinamas Švenčiausiuoju ir kantriai laukė, kol jam sakramentai buvo suteikti. Du kunigai, tą vakarą budėję prie jo lovos, maždaug

po 10 val. pastebėjo, kad ligonis kenčia neapsakomus žaizdų skausmus, todėl prašėsi mažumėlę pakeliamas iš lovos. Kai abu jėzuitai iš kraštų prisiartino, pamatė, kad ligonio veidas persimainęs, — suprato, kad jaunasis Aloyzas miršta. Įsmeigęs akis į Nukryžiuotąjį, keldamas rankas aukštyn, mėgino ištarti Jėzaus vardą ir mirė, išgyvenęs 23 metus. Palaidotas Apsireiškimo bažnyčioje netoli Romos kolegijos. Neilgai trukus jo šventieji palaikai perkelti Šv. Ignaco bažnyčion, kur ligi šiol rūpestingai gerbiami. Šv. Tėvas Paulius V 1605 spalio 19 jį paskelbė palaimintuoju, o šv. Tėvas Benediktas XIII 1726 gruodžio 31 kartu su Stanislovu Kostka paskelbė šventaisiais. Šv. Aloyzo šventė švenčiama birželio 21.

MALDA

VIEŠPATIE DIEVE, padėk mums, kaip šv. Aloyzui nepašykštėjai garbės ir progų Tau tarnauti, neleisk mūsų paliesti pasaulio dvasiai, kad galėtume visur ieškoti Tavosios garbės. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis TOMAS VUDHAUZAS
(Woodhouse)
1535–1573

Anglijos kankinys

TĖVAS TOMAS VUDHAUZAS, pirmasis, praliejęs kraują už Kristų iš dvidešimt šešių Anglijoje ir Veilse 1573–1679 nužudytų jėzuitų šventųjų ir palaimintųjų. Labai mažai težinoma apie gyvenimą iki to meto, kai jis karalienės Elzbietos I buvo pasodintas į kalėjimą. Gimęs turbūt apie 1535, o į kunigus įšventintas greičiausiai 1558, kai kraštą paskutiniuosius metus valdė katalikė karalienė Marija Tudor. 1558 lapkričio 17 atėjus į sostą Elzbietai ir priėmus naują nekatalikišką maldyną, kartu su 1559 dekretu, kur pareikšta, kad karalienė yra aukščiausias religijos atžvilgiu autoritetas, T. Vudhauzas įsitikino, kad tokio tikėjimo jis negali laikytis ir pasiliko kataliku. 1560 atsisakęs Linkolnširo (Lincolnshire) parapijos, mokė ir auklėjo kilmingų šeimų vaikus. Darbdavių ir kunigo pasaulėžiūros skirtumai ne kartą versdavo iš šių pareigų pasitraukti.

Nepaisant priešingų katalikų Mišioms įstatymų, T. Vudhauzas, kai tik pasitaikydavo tinkama proga, atlaikydavo pamaldas. 1561 gegužės 14 šitaip beaukojant Mišias, jis buvo suimtas ir įmestas į Flyto (Fleet) kalėjimą. Čionai jis praleido dvylika savo gyvenimo metų ir kadangi kalėjimo vadovybė pasirodė atlaidoka, T. Vudhauzas savo kameroje galėdavo aukoti šv. Mišias, apaštalauti tarp šių sienų įnamių, kurių nemaža atvertė katalikybėn. Jis įsitraukė į ypatingos rūšies apaštalavimo darbą: rašė trumpus straipsnelius, raginančius savo tėvynainius ištikimai laikytis tikrojo tikėjimo, tokius rašinėlius pririšdavo prie akmens ir, pamatęs prošal žingsniuojantį tinkamą žmogų, išmesdavo pro langą.

1572 jis parašė laišką jėzuitų provincijolui į Paryžių, — Anglijoje jėzuitų misijų anuomet jau nebuvo, — su prašymu, kad būtų priimtas į Draugiją. Kai gavo palankų atsakymą, iš to džiaugsmo pranoko savo galimybes: šiek tiek neapgalvotai parašė 1572 lapkričio 19 Viljamui Sesiliui (Cecil), karalienės Elzbietos iždininkui, kad kalbintų valdo-

vę paklusti popiežiui. Nors šv. Tėvas ją buvo ekskomunikavęs 1570, bet tatai padaryta, — pasak T. Vudhauzo, — teisėtai, nes karalienė "pasirodė didžiai nepaklusni". Užuot patenkinęs T. Vudhauzo prašymą, Sesilis kunigo bylą įsakė perduoti į teismą. Teismas posėdžiavo 1573 birželio 16 Londono Gildijos (Guildhouse) rūmuose, kur T. Vudhauzas griežtai atsisakė pripažinti teisėjams balsą spręsti religinius dalykus, todėl reikalavo sušaukti šimtametį tribunolą. Tačiau jis buvo kunigas ir gavo, kaip visada įprasta tokiais atvejais, kad nepalankiai kalbėjo prieš karalienę, kaip išdavikas aukščiausią bausmę — pakarti, išdarinėti ir ketvirčiuoti. Paskui jis išvežamas į Njugeito (Newgate) kalėjimą, o po dviejų mėnesių, kai jau buvo nuteistas, pakliuvo į Taiberną (Tyburn), kur patyrė skausmingą kankinio mirtį už Kristų ir Jo Bažnyčią.

T. Tomas Vudhauzas — antrasis kunigas, bet pirmasis jėzuitas, nukankintas už tikėjimą Anglijoje. Palaimintuoju paskelbtas popiežiaus Leono XIII 1886 gruodžio 29, o jo šventė minima gruodžio 1, kai Draugija prisimena kitus Anglijos ir Veilso jėzuitus kankinius.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, išsirinkęs iš Anglijos ir Veilso palaimintąjį Tomą Vudhauzą su jo bičiuliais būti panašiais į Kristų, mirusį už pasaulio išgelbėjimą, išklausyk jų maldų: stiprink savąją Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos stiprinai, suteik mums savo vienybės dovanų. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Šventasis TOMAS GARNITAS
(Garnet)
1575–1608

Anglijos kankinys

TOMAS GARNITAS gimė Sautvoke (Southwork), Londone, 1575 katalikų tikėjimui prijaučiančių tėvų šeimoje. Mokėsi iš pradžių Hošemo (Horsham) mokykloje ir nuo ankstyvų paauglio metų tarnavo pažu lordui Viljamui Hovardui (Howard). Kadangi Anglijoje visos aukštosios mokyklos Elzbietos karaliavimo laikais suprotestantėjo, Tomas 1593 išvažiavo į Europą mokytis į ką tik įsikūrusią Šv. Omero jėzuitų kolegiją. Iš Šv. Omero kolegijos 1595 sausio mėn. ryžosi plaukti į Valjadolido (Valladolid) Anglijos seminariją, bet jos nepasiekė — į čionai atkeliavo tiktai po 14 mėnesių, mat kai laivas, kuriame su kitais 5 seminaristais plaukė per Padėkalės (Calais) sąsiaurį, buvo užkluptas tokios smarkios audros, kad reikėjo ieškotis prieglobsčio prie Anglijos pakrančių. Laivas pakliuvo Anglijos laivyno žinion, o šeši klierikai — į kalėjimą. Londono valdininkai juos stengėsi versti į Elzbietos tikėjimą, bet jaunuoliai atsisakė. Šitaip mėnesiais juos įkyriai tardę ir tampę po įvairiausius kalėjimus, pagaliau paleido, ir jie patraukė į Valjadolidą. Vienas iš šios mokyklos bičiulių klierikų — Andrius Vaitas (White) — vėliau tapęs jėzuitu, išplaukė su lordo Baltimorės (Baltimore) ekspedicija į Ameriką, kur įsteigė Merilendo (Maryland) misijas. Pabaigęs teologijos studijas, Tomas 1599 buvo įšventintas į kunigus ir liepos mėn. išvažiavo gimtojon šalin.

Kai T. Garnitas įkėlė koją Anglijon, jo dėdė, T. Henrikas Garnitas (Garnet) buvo Anglijos jėzuitų Vyresniuoju, apaštalavęs čia nuo 1586. Jis tvarkė visą tinklą slaptai šiame krašte dirbančių kunigų, kurie atsisakė pripažinti karalienės autoritetą religiniais reikalais. T. Garnitas dirbo Vervikširo (Warwickshire) apylinkėse šešerius metus ir taip buvo užsidegęs dėdės didvyrišku darbu ir šventa kelių jėzuitų kankinyste, kad pasiprašė priimti į Draugiją ir tapo jos nariu 1604 rugsėjo 29. Tačiau jo kunigystės dienos tirpte tirpo, nes sulipdžius Parako sąmokslą, kur keli katalikai bandė susprogdinti 1605 lapkričio

5 Parlamento rūmus su karaliumi, vyriausybė mėgino T. Henriką Garnitą supainioti su šiuo suokalbiu, todėl jam reikėjo slėptis. Tuo metu T. Tomas Garnitas buvo įsikūręs kartu su Tomu Rukvudu (Rookwood), nelaimei, tikrai įsivėlusiu į šį sąmokslą. Vyriausybei ėmus krėsti Rukvudą, užtiktas T. Tomas Garnitas. Įmetamas į Londono Geithauzo (Gatehouse) kalėjimą, paskui išgabenamas į Tauerį (Tower). Kadangi jis buvo T. Henriko giminaitis, jo persekiotojai tikėjosi iš T. Tomo išpešti žinių, kad galėtų suregzti bylą ir jo dėdei. Nei skausmų akistata, nei kankinimų suolas kunigo neįbaugino; galų gale, kai jau buvo įsitikinta, jog jis sąmoksle nedalyvavo, sugrąžintas į kalėjimą. T. Tomui Garnitui išbuvus septynis mėnesius Taueryje, vyriausybė nutarė ištuštinti kameras nuo mažiau kenksmingų kunigų, kad pasidarytų vietos kitiems. Šitaip 1606 liepos 10 T. Tomas Garnitas su kitais 46 kunigais pasodintas į laivą ir, prigrasinus mirties bausme, jei kuris išdrįstų grįžti Anglijon, saugiai išlaipintas Flandrijoje.

Nukeliavęs į anglų jėzuitų naujokyną Liuvene (Louvain), išbuvo metus. Davęs jėzuitų įžadus 1607 liepos 2, rugsėjį jau vaikščiojo po Angliją. Už šešių savaičių nuo sugrįžimo jį išdavė atsimetėlis kunigas, vardu Rūzas (Rouse). Taigi vėlei atsidūrė Londone Geithauzo kalėjime. Per tardymą jis nei gynėsi, nei pasisakė, jog esąs kunigas, nei priesaika pripažino Jokūbą I dvasiniu Anglijos vadu. Kadangi nebuvo jokios naudos iš jo apklausos, T. Garnitas nuvežtas į Njugeito kalėjimą ir netrukus teisiamas Ould Beilyje (Old Bailey). Tenai nustatyta, jog jis — kunigas, kurio profesiją liudija raštas iš Romos ir kuris grįžęs į Angliją, nepaisydamas tremties įstatymo. Vienintelis įrodymas, pateiktas šiam procesui, kad jis kunigas, — trijų liudininkų žodis, kai šie pareiškė matę po laišku pasirašyta: "Kunigas Tomas Garnitas". Užteko tokio menko parodymo nubausti pačia aukščiausia bausme — pakarti, išdarinėti ir ketvirčiuoti. Šią žinią kunigas kuo džiaugsmingiausiai išklausė.

1608 birželio 23 T. Tomas Garnitas iš kalėjimo kameros nuvežtas į Taiberną, kur, užsilipęs ant vežėčių, pabučiavo kartuves — tą įnagį, kuris nuves jį dangun. Atsigręžęs į aplinkui stovinčią minią, pasakė, jog iš tikrųjų jis — jėzuitas, kunigas, dirbęs Anglijoje tam, kad kviestų avis į Kristaus kaimenę. Prisipažino, jog niekados neturėjęs jokių piktų kėslų nei prieš karalių, nei karalienę. Sukryžiavęs rankas ant krūtinės, prabilo: "Šitoji yra mano gyvenimo laimingiausioji diena". Tada meldė Dievą, kad jo mirtis nekristų ant galvos tų,

kurie jį išdavė, suėmė ir nuteisė. Sukalbėjęs "Tėve mūsų", "Sveika Marija" ir "Tikiu", pradėjo "O Dvasia, Viešpatie, nuženk...", bet važis iš po kojų krustelėjo, ir kankinys pakibo ore. Tada jis turėjo tiktai trisdešimt trejus metus amžiaus.

Tėvą Tomą Garnitą palaimintuoju paskelbė 1929 gruodžio 15 šv. Tėvas Pijus XI, o šventuoju — šv. Tėvas Paulius VI 1970 spalio 25. Jo šventė minima gruodžio 1 kartu su kitais Anglijos ir Veilso kankiniais jėzuitais.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, išsirinkęs iš Anglijos ir Veilso šv. Tomą Garnitą su jo bičiuliais, kad būtų panašūs į Kristų, mirusį už pasaulio išgelbėjimą, išgirsk jų maldas, sustiprink savąją Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos stiprinai, suteik visiems mums vienybės dovanų. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

liepos 2

Šventasis BERNARDINAS REALINAS
(Realino)
1530–1616

BERNARDINAS REALINAS, sėkmingai dirbęs advokatas, sumanė atsisakyti savo profesijos ir pasukti prie tikybos dalykų. Didžiumą savo gyvenimo praleido kuklioje Lečės (Lecce) parapijoje. Bernardinas gimė Karpyje (Carpi), netoli Modenos (Modena), Italijoje, 1530 gruodžio 1. Šešiolikmetis ėmė lankyti Modenos akademiją, kur ypač susidomėjo humanitariniais mokslais, o labiausiai — graikų ir lotynų k. 1548 pradėjo mokytis Bolonijos (Bologna) universitete — studija-

vo filosofiją ir mediciną, bet 1551, trečiaisiais mokslo metais, nukrypo į teisę: susiviliojo teisininko darbu — čia mat tikėjosi prasimušti į žmones ir gerai uždirbti.

Teisininko diplomą Bernardinas gavo 1556 ir per tėvo pažintį su kardinolu Madruciu (Madruzzo), Milano gubernatoriumi, dvidešimt šešerių metų teisininkas tapo Felicano (Felizzano) meru, o tuo pačiu ir šio miesto teisėju. Praėjus valdymo laikui, miestelėnai prašė teisėjo, kad ir toliau eitų šias pareigas, mat jisai kasdien išklausąs Mišias, esąs sąžiningas. Netrukus jis dar buvo išrinktas Aleksandrijos (Alessandria) mokesčių rinkėju, o paskui tapo Kasino (Cassine) meru.

Tuolaik Bernardinas buvo 32 metų ir savo laiške broliui jis išdėstė, kaip jam nepatinką būti miesto galva: "Visiškai nenoriu šio pasaulio garbės, bet tiktai Dievo garbės ir savo sielos išganymo". Jis visados save laikė Dievo Apvaizdos įrankiu ir savo visą algą išdalindavo neturtingiesiems. 1564 markizas jį paskiria Neapolio kunigaikštystėje savo dvaro valdytoju, užtat birželio pabaigoje ar liepos pradžioje Bernardinas persikrausto į miestą. Tačiau Neapolyje trumpai išbūna, mat susipažįsta su jėzuitais.

Vieną rugpjūčio popietę, eidamas per miestą, Bernardinas pastebi praeinančius du mąslius jėzuitų naujokus. Šiais vaikinais jis susidomi ir išklausinėja, kas jie tokie, kur tiedu klierikai mokosi. Išgirdęs, kad šiedu jėzuitai, panūdo daugiau apie ordiną sužinoti: iš vieno pažįstamo išgirsta, kad Neapolin ne taip seniai atsikraustė Draugija. Tuomet jis nueina į jų bažnyčią ir pasiklauso pamokslo, kuris giliai įsmigo į širdį. Po trijų dienų, sumanęs atlikti visuotinę išpažintį, Bernardinas nueina aplankyti jėzuito pamokslininko, kuris, žinodamas savo lankytojo religinį įkarštį, paprašė, kad šisai aštuonias dienas palūkėtų ir, apmąstęs tam tikromis temomis, vėl pas jį pasirodytų. Po išpažinties, šitaip padarius, tomis ramybės kupinomis dienomis jo siela skendėjo matyta Švč. Mergelės vizija — jinai liepusi įstoti į Jėzaus Draugiją. Bernardinas mielai iškeitė tarnybą markizui į tarnybą Kristui: prisistatė Neapolio provincijolui ir į naujokyną įstojo 1564 spalio 13.

Iš savo nuolankumo Bernardinas laikė save tinkamu menkiausiems darbams, todėl prašėsi broliu, tik vyresnieji, įvertinę jo gabumus, ragino siekti kunigystės. 1566 spalio mėn. daveęs tris vienuolio įžadus, netikėtai gavo nurodymą rengtis kunigystei, kurią gavo 1567 gegužės 24. Nors T. Realinas jėzuitu teišbuvo trejus metus, T. Pranciškus Bordžija (Borgia) jį paskyrė Neapolio naujokyno vadu. Jei ir

trūko Bernardinui sistemingos auklybos, — jis tuomet dar tebestudijavo teologiją, — šio vyro didžiulė išmintis ir sveika nuovoka atstojo viską. Kadangi jau buvo įšvęstas į kunigus, nuo šiolei imasi tokio darbo, kuris truks per visą gyvenimą: sako pamokslus ir katekizuoja vaikus, lanko galerų vergus Neapolio uoste ir valandų valandas išbūna klausykloje. Sielovada — ypatinga Realino dovana. 1574 T. Realinas paskiriamas Apulėjon — į Lečę, kad apsidairytų, ar nebūtų galima šiame mieste įkurti jėzuitų namų ar kolegijos. Šio miesto gyventojai taip apsidžiaugė, kad pas juos įsikūrė jėzuitai, kad iškart atvykėliams naujakuriams davė namą ir griebėsi statyti bažnyčią. Šitaip prasidėjo 42 metus trukęs pastoracinis darbas: pamokslai jėzuitų bažnyčioje ir katedroje, vaikų katekizacija, išpažinčių klausymas, patarimai dvasininkams, ligonių ir kalinių lankymas, susitelkimai bendruomenėse ir vienuolynuose. Surentus naująją bažnyčią, tikintieji suskato rūpintis jėzuitų kolegija, kuri pradėjo veikti 1583 rugsėjo mėn.

T. Realinas ir Lečė buvo neatskiriami. Kelissyk kunigas iš savo provincijolo ir generolo gavo įsakymą išsikelti į Neapolį arba į Romą, bet kiekvieną kartą, kai tik jis mėgindavo iš miesto iškeliauti, arba ištikdavo paslaptingi didžiuliai karščio priepuoliai, pareikalavę kiek nors ilgėliau kvėptelėti, arba užklupdavo kokia nors siaubinga vėtra. Po tokių kelių antgamtiškų nutikimų, kunigas paliktas Lečėje: Vyresnieji nutarę, kad čia būsianti tokia Dievo valia, kad tenai liktųsi, ir niekados niekas daugiau jo iš to miesto nejudino.

T. Realino darbai savaitėmis beveik nesikeisdavo. Jis dosniai viskuo dalijosi su tais, kurie prašė jo patarimų, o eilės prie jo klausyklos kartas nuo karto vis ilgėjo. Princai ir prelatai stoviniavo kartu su paprastais Lečės žmoneliais, kad galėtų pasitarti su "šventu senuoju žmogumi", kaip neretai vadindavo jį miestelėnai. 1583 jis įkuria savo vyskupijos kunigų sodaliciją, kad ugdytų kunigų dorybes ir apginkluotų juos moralinės teologijos šarvais, idant šie būtų geresni nuodėmklausiai. T. Realinas taip buvo mylimas ir kartais dažnai taip taikliai patardavo žmonėms, jog šie buvo įsitikinę, kad jisai taip galėdavęs pasielgti vien tik su Dievo žinia — šitiek būdavę pasveikimų ir stebuklų Lečėje.

1616 birželio 11 prasidėjo paskutinė T. Realino liga — užgriuvo neapsakomas karštis ir silpnumas. Liga nesiliovė ir dingo žadas, bet ligonis sąmonės neprarado. Tačiau birželio 29 priėmė Viatiką ir Ligonio sakramentus. Miestelėnams sužinojus, kad kunigas miršta, aplink

kolegiją susirinko minios. Peržengti jėzuitų vienuolyno slenkstį tebuvo leista vien tik vyrams, kurie klaupėsi, bučiavo T. Realino palaikus ir pagarbiai lietė devocionalijomis šventą jo kūną. Kol atvyko Lečės vyskupas liepos 1, jėzuitai vos įstengė išsaugoti ligonio kambarį, kad nebūtų išgrobstytas "relikvijoms". Tik kai vyskupas pats atsirėžė lopelį merdinčiojo apdaro, žmonių jau nebebuvo galima daugiau suturėti, — netrukus maža kas teliko griebti. Atsirado meras su keliais magistrato atstovais, norinčiais perskaityti mirštančiam kažkokį dokumentą, kur pažymėta, kad miestiečiai prašo būti T. Bernardiną Lečės miesto gynėju ir globėju. Išgirdęs rašto turinį, ligonis vien tik nežymiu judesiu parodęs, kad sutinka taip padaryti. Tačiau meras geidavo iš tikrųjų įsitikinti, kad mirštantis kunigas tikrai sutinkąs su tuo prašymu, mat čia esą labai svarbu miestui, todėl su tais delegatais dar sugrįžo liepos 2. Šįkart T. Realinas linktelėjo galva ir sumurmėjo kažin kokį nesuprantamą žodį, bet meras jį palaikė palankiu atsakymu ir tada 86 metų kunigas, apypietę įsmeigęs akis į Nukryžiuotąjį, dar atgavęs žadą, ištarė paskutiniuosius žodžius: "O Marija, Švenčiausioji mano Mergele!" T. Realinas į Draugiją įstojo Marijos lieptas ir mirė su Jos vardu lūpose. Palaimintuoju paskelbtas šv. Tėvo Leono XIII 1895 rugsėjo 27, o šventuoju — Pijaus XII 1947 birželio 22. T. Bernardino Realino šventė minima birželio 2.

MALDA

VIEŠPATIE DIEVE, išgirsk šv. Bernardino Realino maldas ir siųsk mums nuolankumo ir gerumo dvasios, kurios nepašykštėjai, kai pavertei jį savo nuoširdžios meilės įrankiu. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis JONAS KORNELIJUS
(Cornelius)
1557–1594

Anglijos kankinys

JONAS KORNELIJUS, kurio tikrasis vardas ir pavardė — Jonas Konoras O'Mahonis (Conor O'Mahony) — gimė airių tėvų šeimoje, gyvenusioje Bodmine, Konvolyje (Bodmin, Cornwall) 1557. Antrasis sulotynintas jo vardas tapo Kornelijus, o slapyvardis "Mohun" — sutrumpinta pavardės forma. Berniuko tėvas tarnavo serui Jonui Eirandeliui (Arundel of Lanhere), kuris itin domėjosi mažuoju Joniuku. Seras Jonas išsirūpino, kad jaunuolis galėtų lankyti Oksfordo Egzeterio kolegiją (Exeter College, Oxford). Kai 1578 rugpjūčio 3 buvo išmestas už katalikybę, — kad laikėsi katalikų tikėjimo, tada įstojo į Reimso Anglų kolegiją 1579 rugsėjo mėn., o jau balandžio 1 mokėsi anglų kolegijoje Romoje. Vaikinas taip puikiai mokėsi, kad 1581 gruodžio 26 per šv. Stepono šventę buvo išrinktas iš kolegijos atstovu per Kalėdas sveikinti popiežių Gregorijų XIII. Amžinajame Mieste gavęs šventimus 1583 liepos mėn., grįžo Anglijon tų pačių metų rugsėjį.

Vos tik čia atsiradęs, įsikūrė Londone sero Jono rūmuose ir iš ten plėtė savo veiklą. Sutvirtino savo šeimininko tikėjimą, — mat seras Jonas, neseniai buvęs protestantas, būgštavo netekti turto ir garbės. T. Jonas atvertė savo motiną į katalikybę ir surado jai šeimininkės vietą Eirandelyje. Čia kunigas garsėjo savo apaštališka dvasia, o tikintieji jį laikė maldos ir didelio šventumo vyru. Jis čionai taip veikliai ir vaisingai darbavosi, jog šnipai iš kailio nėrėsi, norėdami jį sugauti.

Vienas iš didžiausių Kornelijaus troškimų — tapti jėzuitu. Kai su jais susidūrė Romoje studijuodamas, nusprendė, kad, progai pasitaikius, įstos į Draugiją. Grįžus Anglijon, šis troškimas vis didėjo, todėl parašė jėzuitų generolui Romon, kad leistų jam įstoti. Pagal nusistovėjusį paprotį visi kandidatai turėdavo pabūti Flandrijos naujokyne, bet Kornelijus negalėjo palikti be kunigo vienų katalikų, užtatai formalusis įstojimas atidėtas. Tačiau šis kunigas bendravo su T. Henriku

Garnitu, Anglijos jėzuitų Vyresniuoju, ir pagal jo nurodymus įsikurdavo ten, kur šis sakydavo. T. Garnitas ima ir parašo Romon, kad T. Kornelijui būtų leista naujokyną atlikti gimtojoje šalyje, bet dar neatėjus palankiam atsakymui, Dievo Apvaizda viską sutvarkė kitaip.

1591 sausio 17 mirus serui Jonui, ledi Eirandel, jo antroji žmona, išvažiavo į Čaidiouką Dorsetan (Chideock, Dorset), tad ir T. Kornelijus su jų šeima persikraustė į šią pilį toliau apaštalauti Dorsetšire (Dorsetshire). Čaidiouke jį išduoda tarnas Viljamas Holmsas (Holmes), kurį kunigas anksčiau buvo papeikęs už tai, kad nedorai elgėsi su viena ledi Eirandel tarnaite. Kai valdžios žmonės atkako T. Kornelijaus suimti, — o tatai buvo 1594 kovo 31 Velykų rytą, — šis jau buvo pasprukęs miškan ir pasislėpęs. Po dviejų savaičių, balandžio 14, atsidanginę kunigų medžiokliai kokias penkias valandas naršė, kolei užtiko slaptavietę. Sekliams suradus joje kunigą, šerifas apsidžiaugė: "Esu patenkintas, kad jūs galų gale pakliuvote į mano rankas". Suimtasis jam atšovė: "O aš džiaugiuosi, kad pagaliau esu suimtas". Paklaustas, ar esąs jėzuitas, T. Jonas atsakęs, jog jis yra toks, kokio jie norį, kad jis būtų. Trys pasauliečiai — Tomas Bosgreivas (Bosgrave), ledi Eirandel sūnėnas, Jonas Kary (Carey) ir Patrikas Selmonas (Salmon) — irgi pasodinti į kalėjimą.

Taręs sudie savo perkaršusiai motušei, sargybos karininko Jurgio Trenčardo (Trenchard) lydimas, su kitais trimis kaliniais T. Kornelijus iškeliavo į valdžios būstinę laukti įsakymo iš Londono. T. Kornelijus buvo laikomas sėkmingu grobiu, todėl Trenčardui magėjo, kaip šį žygį vertins Londonas. Ištisas dvi savaites T. Kornelijus su Trenčardo namiškiais ir protestantų dvasininkais disputavo apie religiją ir ne veltui — per tą laiką į katalikybę atvertė Trenčardo mošą. Keturi kaliniai atsidūrė Londono Maršalsy (Marshalsea) kalėjime, kur T. Kornelijų tardė slaptosios Valstybės Tarybos nariai su Kenterberio (Canterbury) arkivyskupu. Dabar jis buvo laikomas ant kankinimų suolo, kad išduotų tuos katalikus šeimininkus, kurie buvo jį priglaudę ar kuo nors pagelbėję. Tačiau T. Kornelijus nė vieno neišdavė. Jausdamas, kad gyventi jam liko nedaug ir nebuvo sulaukęs jokio konkretaus atsako dėl jėzuitų naujokyno, vienuolio įžadus davė prie trijų liudininkų: dviejų pasauliečių ir vieno jėzuito, — ir paprašė, kad šią žinią perduotų Anglijos jėzuitų Vyresniajam.

Teismas įvyko mieste, kur buvo sučiupti, todėl keturis kalinius per visą pietų Angliją gabeno į Dorčesterį. 1594 liepos 2 T. Korne-

lijus buvo pasmerktas kartuvėms, ketvirčiavimui, mat buvo kunigas, aukojo Mišias ir klausė išpažinčių, nors tatai buvo uždrausta, atvertė į katalikybę protestantų. Kiti trys jo bendražygiai tenuteisti pakarti, mat šie aukščiausios bausmės nenusipelnė — tiktai kriminalinis nusikaltimas, — padėjo ir tarnavo kunigui. Per dvi dienas pasmerktieji parengiami mirčiai ir liepos 4 popietę nuvedami prie kartuvių. Jonas Kary mirė pirmasis, paskui — Patrikas Selmonas, ir galų gale — Tomas Bosgreivas. Atėjus T. Kornelijaus eilei, šis prisiartino prie kartuvių, atsiklaupė prie kopėčių ir, minutėlę pasimeldęs, pabučiavo žemę ir savo trijų bičiulių kojas, kurie vis tebekybojo ant skersinio. Atsigręžęs į kankinimo padargus, tarė: "O gerasis kryžiau, kaip ilgai tavęs troškau!" Palypėjęs kopėčiom, dar pasimeldė už savo persekiotojus, karalienę ir, nors jau nebuvo leidžiama toliau šnekėti, dar kreipėsi į susirinkusią minią: prisipažino esąs jėzuitas. Tuomet pabučiavo viršum galvos budelio iškeltą kilpą ir pats ją užsinėrė ant kaklo. Netrukus buvo nustumtas nuo kopėčių ir ketvirčiuotas.

T. Joną Kornelijų su trimis bičiuliais palaimintaisiais paskelbė 1929 gruodžio 15 popiežius Pijus XI, o jo šventė minima gruodžio 1 kartu su kitais Anglijos ir Veilso jėzuitais kankiniais.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, iš Anglijos ir Veilso išsirinkęs palaimintąjį Joną Kornelijų su jo bičiuliais būti panašiais į Kristų, kuris mirė, kad išgelbėtų pasaulį, išklausyk jų maldų ir sustiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos stiprinai, suteik mums vienybės dovanų. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Šventasis ANTANAS DANIELIS
(Daniel)
1601–1648

Šiaurės Amerikos kankinys

ANTANAS DANIELIS gimė Diepe (Dieppe), Prancūzijoje, 1601 gegužės 27. Besimokydamas teisės, nusprendė tapti jėzuitu ir 1621 spalio 1 įstojo į Ruano (Rouen) naujokyną. Po įžadų dėstė Ruane ir čia tuomet iš Kanados atsikliuvo misionierių atsiųstas berniukas studijuoti kolegijoje. Išgirdęs pasakojimus apie huronus, jaunuolis užsigeidė keliauti į Naująją Prancūziją misijosna; Antano troškimas kaskart vis stiprėjo — geidavo prisidėti prie huronų atsivertimo. Tuomet vaikinas mokėsi teologijos Paryžiaus kolegijoje. Į kunigus įšventintas 1631 ir išsiųstas mokytis į Eu kolegiją, kur susitinka neseniai iš Naujosios Prancūzijos ištremtą T. Brebefą.

1632 pavasarį T. Danielis su T. Davostu (Davost), perplaukę Atlantą, ėmėsi apaštalauti Keip Bretono (Cape Breton) saloje tarp naujakurių. 1633 abiem kunigams siūloma vykti į Kvebeką (Quebec), kur birželį atvykęs T. Antanas tėvo Brebefo padedamas iškart kimba mokytis huronų kalbos. T. Brebefas ką tik buvo grįžęs į šias misijas. 1634 liepos 7 T. Danielis su bičiuliu T. Brebefu išsirengė pirmojon kelionėn pas huronus, prekiavusius kailiais prie Trijų Upių (Three Rivers) ir nuo karštligės epidemijos, ne per seniausiai nusiaubusios jų gentį, dar nepasveikusius. Misionieriai pataikė į niūrių ir šiurkščių vyrų grupę, kurie abu kunigus priėmė vien dėl gausių dovanų. Pakeliui huronų kanojos, gabenusios kunigus, išsiskyrė ir, kai abi atsiskyrusios indėnų saujos viena nuo kitos ganėtinai toli nuplaukė, raudonodžiai, vežęsi T. Danielių, piktai išgrūdo iš valties ir su bagažu paliko Alumetės (Allumette) saloje, o patys vieni sau nuirklavo tolyn. Laimei, misionierių išgelbėjo Lokių genties vadas, kaip tyčia plaukęs į Teandeujatą (Teandeuiata), kur prieš kelias dienas atsirado T. Brebefas.

T. Brebefas pradėjo darbą 1635 pradžioje. Jiedu su T. Danielium pasikviesdavo į savo pastogę vaikų ir, kai T. Brebefas jiems ką nors aiškindavo, T. Danielis, mokėjęs rasti su mažyliais kalbą, išmokyda-

vo juos maldų ir įsakymų, žodžiams pritaikęs muziką. Jis taip mitriai apsisukdavo su vaikais, jog tuomet, kai Vyresnieji sumanė Kvebeke įkurti indėnų vaikams mokyklą, T. Danielis paskiriamas jos vedėju. Misionieriai ragino tėvus, kad huronai savo vaikus leistų į šią mokyklą. Tik prireikus vaikams atsisveikinti su užpakalyje verkšlenančiomis motinomis, atkeliavusiomis su savo atžalomis iš savųjų miškų, iš dvylikos būsimųjų pradinukų teliko vos trys. Štai kodėl T. Danielis 1636 rudenį mokslo metus pradėjo tiktai su penkiais auklėtiniais. Ir galop tiems mokslams visiškai iškrikus, 1638 vasarą T. Antanas vėl atsiduria pas huronus.

Šįkart T. Danielis skiriamas į Ososonės (Ossossané) kaimą. Čia padirbėjęs metus siunčiamas į Kajaguję (Cachiagué) 1639 lapkričio mėn. įkurti naujas misijas. Atsikraustęs į naująją vietą, T. Danielis savo parapijiečius rado sergančius raupais, todėl kūprino iš lūšnos į lūšną, slaugydamas ligonius. Kai užkrečiamoji liga liovėsi, prietaringi indėnai jos atsiradimą sutapatino su kunigo atvažiavimu, bet tasai drąsiai taryboje šovėsi įtikinėti, kad epidemija prasidėjusi kur kas anksčiau nei jis čia atkeliavo, todėl jis negalįs būti jos priežastimi, ir, be to, kaip būtų galėjęs juos išgydyti. Šitaip T. Danielis užsikariavo čiabuvių pasitikėjimą, todėl kitąmet pavasariop jau 140 suaugusiųjų pasikrikštijo. Aštuonerius metus praleidęs Kajagujėje, T. Danielis pavertė šį kampelį žydinčiu krikščioniško sodu.

1647 T. Danielis keliamas į Teanaustaję (Teanaustayé), kur išbuvo iki pat mirties. Čionai jam irgi nuostabiai sekėsi, bet, nelaimei, ėmė grasinti irokėzai, mat kaimelis pasitaikė kone prie pat jų karo kelio. 1648 birželio mėn. T. Danielis iškeliavo į Santamariją (Sainte Maria), misijų centrą, atlikti kasmetinio aštuonių dienų dvasinio susitelkimo, tad sugrįžo liepos 2. Po dviejų dienų, vos tik baigus aukoti šv. Mišias, nuskardėjo išgąstingas balsas per visą kaimą: "Irokėzai, irokėzai!" Moterys su vaikais išsislapstė, o vyrai čiupo už ginklų. T. Danielis suskato aprūpinti sergančius ir krikštyti su tokiais žodžiais: "Broli, šiandien mes visi būsime danguje!" Kadangi užpuolikų atplūdo kur kas daugiau, huronai neįstengė apginti savo kaimo, todėl sulėkė bažnyčion, pamanę, kad čia būsią pati saugiausia vieta mirti. T. Danielis, palikęs sergančiuosius, irgi prisidėjo prie kitų ir, kai tik grobikai pasirodė, jis be jokios baimės sutiko juos prie slenksčio ir neleido žengti vidun. Kraugeriai indėnai, iš pradžių nustebę tokia narsa ir ryžtu, paskui tarsi atsaką į tokį žingsnį jie paleido strėlių spiečių ir kulką

į kunigo širdį. Tasai, griūdamas žemėn, teištarė vienintelį žodį: "Jėzau!" ir žmogžudžiai jau draskė jo apdarą, žiauriai iš jo tyčiojosi. Kai koplyčia paskendo liepsnose, įsibrovėliai šventvagiškai sviedė kūną į liepsnas, ir taip T. Danielis, tesulaukęs 47 metus amžiaus, savo gyvybę paaukojo už savo avis ir Kristų, Išganytoją. Broliams jėzuitams suskatus ieškoti jo palaikų, ničnieko nerasta.

Su kitais septyniais Jėzaus Draugijos nariais, irgi indėnų nukankintais Šiaurės Amerikoje, Tėvas Antanas Danielis 1927 birželio 21 šv. Tėvo Pijaus XI buvo paskelbtas palaimintuoju, o 1930 birželio 29 — šventuoju. Šv. Antano Danielio šventė minima spalio 19 kartu su kitais Šiaurės Amerikos kankiniais.

MALDA

TĖVE, pirmuosius Šiaurės Amerikos tikinčiuosius pašlakstęs šv. Antano Danielio ir jo bičiulių krauju ir pašventinęs maldomis, leiski per jų maldavimus toliau plisti krikščionybei po pasaulį. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

liepos 9

Garbingasis ANDRIUS de OVIJEDAS
(de Oviedo)
1517–1577

VYSKUPAS ANDRIUS de OVIJEDAS buvo Etiopijos patriarchas, dvidešimt metų praleidęs šiose misijose. Jei šiuos metus vertintume vien žmogaus akimis, atrodytų, kad šis žmogus patyrė visišką nesėkmę, tačiau amžinybės požiūriu šis laikas — šventėjimo metas. Andrius gimė apie 1517 Iljeske (Illescas), Toledo provincijoje, Ispanijoje. Nukeliavęs Romon, pasižadėjo įstoti į Draugiją. Į jos narius priimtas 1541 birželio 19 T. Ignaco. Studijavo Paryžiuje, Londone ir Koimbroje. Netrukus po to, kai gavo kunigystės šventimus, paskiria-

mas Ispanijon Gandijos (Gandía) jėzuitų kolegijos, kurią neseniai buvo įkūręs hercogas Pranciškus Bordžija (Borgia), rektoriumi. T. Ovijedas Gandijoje atsirado 1545 lapkričio mėn. 1549 gegužės mėn. mirštant hercogo žmonai Eleonorai, budėjo prie jos mirties patalo. Savaitei prabėgus po Eleonoros laidotuvių, jos vyras, T. Ovijedo vadovaujamas, ėmėsi "Dvasinių lavybų". Kai hercogas pasisakė norįs stoti į Draugiją, T. Ovijedas naujokyno metais jam vadovavo, taip pat ir priėmė Draugijon 1548 vasario 1 dieną. 1550 T. Ovijedas šaukiamas į Romą, o kadangi hercogas Šventųjų Metų proga vyko į Amžinąjį Miestą pamatyti T. Ignacą, T. Ovijedas keliavo kartu su jo palyda. Vos tik atvažiavus į sostinę, 1551 T. Ovijedas paskiriamas Neapolio naujosios kolegijos rektoriumi.

Etiopija Portugalijai rūpėjo nuo XVI a. pradžios, o dabar, amžiaus viduryje, karalius Jonas III panūdo Abisinijos krikščionis įtraukti į katalikų Bažnyčią. Kad būtų galutinai išspręsti šie reikalai, susirašinėta su imperatoriumi Galavdevosu (Galawdewos), kuris užtikrinęs, kad šalyje pasirengta priimti katalikybę. Karalius Jonas paprašė jėzuitų parengti apaštalų šiai naujajai tikėjimo dirvai, kuri, regis, pasirengusi pjūčiai. Misionieriai parinkti ir trys iš jų paskirti vyskupais: T. Nunesas Baretas (Nužes Barreto) — patriarchu, T. Ovijedas Hieropolis (Hieropolio) ir T. Melchioras Karneiro (Carneiro) Nicėjos (Nicea) — vyskupais. Šiedu paskirti patriarcho vyskupais pagalbininkais su įpėdinystės teise. T. Baretas su T. Ovijedu vyskupais įšventinti 1555 gegužės 5 Lisabonoje, o kitų metų kovo 5 palikę Portugaliją, Indijon į Goją atplaukė rugsėjo 13. Prieš keldamas koją Etiopijon, patriarchas pirmiausia nutarė susipažinti su religine krašto padėtimi, todėl pasiuntė T. Ovijedą su penkiais jėzuitais tarsi žvalgybinį būrį įsitikinti, kaip imperatorius vertina misionierius. 1557 vasario 16 toji kuopelė, išplaukusi iš Gojos, kovo 17 išlipo Arkikon (Arkiko) į Tigro pakrantę. Dideliam nusivylimui, vyskupas Ovijedas sužinojo, kad imperatorius net neketinąs atsiversti ir nemanąs atsisakyti klaidingos pažiūros, kad Kristus yra ne vienos, bet dviejų prigimčių. Nesuradęs jokios kalbos su valdovu, vyskupas ėmė aptarnauti saujelę katalikų portugalų, gyvenančių sostinėje, o širdy puoselėjo karštą viltį — galbūt ateis tokia diena, kai šalis bus atversta katalikybėn. 1559 imperatorių Galavdevosą pakeitė jo brolis Minas, kuris, sužinojęs, kad vyskupas Ovijedas atvertęs nemaža žmonių į katalikybę, jam uždraudė sakyti pamokslus ir kalbinti žmones atsiversti į krikščionybę. Trejus Mino valdymo metus vyskupui

buvo sunku, bet neviltis jo nesuklupdė. Pagaliau 1563 į sostą įkopė imperatoriaus sūnus Sarsa Dengelis (Dengel) ir, nors vyskupas dar negalėjo sakyti pamokslų nei laisvai apaštalauti, bet iškeliavo į nedidelį Maigogos (Maigoga) kaimelį tarp Adovos ir Aksumo (Adowa, Axum), kur apie šimtas portugalų šeimų spietėsi apie Šv. Jurgio bažnyčią. Vyskupas Fremonos (Fremona) kaimelį pavadino vardu Šv. Frumentijaus, kuris IV šimtmečio pabaigoje pirmasis atvertė abisinus į katalikybę.

1562 gruodžio 22 mirus patriarchui Baretui, kuris net akies krašteliu nežvilgtelėjo į Etiopiją, jo įpėdiniu tuojau tapo T. Ovijedas. Nors garbės vardas tikrai buvo nemenkas, bet keturiolika Fremonoje praleistų metų gyventa nepaprastai skurdžiai. Jis jau taip vargingai gyveno, kad įsikūrė nendrinėje lūšnelėje ir mito iš savo daržo užsiaugintomis daržovėmis. Tokias apverktinas sąlygas pakėlė todėl, kad būtų naudingas katalikų Bažnyčiai. Kai T. Bordžija, anuometinis ordino generolas, sužinojo apie buvusio savo bičiulio neturtą, jam parašė nuostabų laišką, kupiną pagarbos ir pasigėrėjimo jo kančiomis dėl tikėjimo. Portugalijos karaliui Sebastijonui ir šv. Tėvui Pijui V tapo aišku, kad jokios naudos iš Etiopijos misijų nėra ko tikėtis, todėl abu — karalius ir popiežius — vyskupui siūlė laiške įkurti episkopatą ir jam vadovauti Kinijoje arba Japonijoje. Kadangi čia nebuvo popiežiaus įsakymas, vyskupas Ovijedas prašėsi paliekamas dėl dviejų priežasčių: 1. Etiopijos vandenyse knibždėte knibžda turkų laivų, todėl ničniekas iš jų nagų nepaspruks. 2. Nors ne kiek iš jo čia naudos, bet portugalų šeimoms Fremonoje reikia ganytojo. Šitaip patriarchas likosi savo vietoje toliau stumti sau vienišas ir skurdžias dienas.

Ne kažin ką žinome apie šio vyskupo gyvenimo dienas Fremonoje, bet kai kurie autoriai, norėdami pabrėžti kraštutinį ir skurdų šio žmogaus gyvenimą, rašo, jog mėgindamas atsakyti į karaliaus laišką, jis išplėšęs tuščią brevijoriaus lapą, o jau popiežiui prisireikė rašyti — nuo kitų lapų atplėštose paraštėse. Jei jis iš tikrųjų taip pasielgęs, tų garsiųjų laiškų iki mūsų dienų neišliko. Tačiau Fremonos gyvenimo metais jis parašė knygą "Romos Bažnyčios pranašumas ir abisinų (etiopų) klaidos".

Patriarcho gyvenimas kupinas skurdo ir nepriteklių. Tarnaudamas Kristui, jis susidėvėjo ir mirė Fremonoje tiksliai nežinia kada — galbūt 1577 birželio 29 — liepos 9. Palaidotas Šv. Jurgio bažnyčioje. Jo byla Romon pristatyta 1630 birželio 8.

Palaimintasis IGNACAS de AZEVEDAS su 39 Bičiuliais (de Azevedo) 1529–1570

Brazilijos kankiniai

ŠIE KANKINIAI mirtį sutiko Kanarų salose iš prancūzų hugenotų piratų rankos. T. Ignacas Azevedas vežėsi jaunus jėzuitų misionierius į Braziliją, bet Dievo Apvaizda viską patvarkė kitaip.

IGNACAS de AZEVEDAS gimė 1527 Oporto mieste, Portugalijoje. Draugijon įstojo 1548 gruodžio 28 Koimbroje (Coimbra). Į kunigus įšventintas 1553 ir pasiųstas įkurti Šv. Antano kolegijos Lisabonoje. 1560 siunčiamas Bragon (Braga) įsteigti Šv. Pauliaus kolegijos. 1565 naujo generolo rinkimo metu T. Azevedas atvyko Romon kaip Indijos ir Brazilijos misijų įgaliotinis. Naujasis generolas T. Pranciškus Bordžija (Borgia) paskyrė jį Brazilijon vizitatorium: ištirti, ką nuveikė jėzuitai, kokiais nurodymais vadovaujasi, sužinoti, kaip jiems galima pagelbėti. Į Baiją (Bahía) T. Azevedas atplaukė 1566 rugpjūčio 24 ir per dvejus metus skersai išilgai išmaišė šalį: lankė jėzuitų namus, mokyklas, misijas ir vis teiravosi apie darbą. 1569 gegužės mėn. grįžęs Europon, viską išklostė T. Bordžijai, kuris buvo patenkintas daugybe Brazilijos jėzuitų pakrikštytųjų ir galimų atsivertėlių. Vizitatorius nušvietė jų darbus, papasakojo apie įkurtas mokyklas, kur mokėsi apsčiai mokinių. Aptarta ir viena didžiulė spraga — nepaprastai stigo žmonių. T. Bordžija siunčia T. Azevedą Ispanijon ir Portugalijon ieškoti Brazilijos misijoms savanorių ir paskiria jį provincijolu. Stulbinantys jo apsilankymo Iberijos pusiasalyje vaisiai: 72 savanoriai — 49 jėzuitai, būrelis kunigų, klierikų ir brolių, daugiausia pirmamečių naujokų, o kiti — pasauliečiai. Visi jie troško keliauti Brazilijon, mat jų širdis sujudino Dievo malonė ir šventas paties T. Azevedo pavyzdys.

Kadangi čia susirinko itin mišri publika, T. Azevedas juos surinko į Val de Rozalį (Val de Rosal), netoli Lisabonos, ir 5 mėnesius juos pratino prie būsimojo misijų gyvenimo. 73 misionieriai 1570 birželio 5 išplaukė iš Lisabonos į Madeiros salas Afrikos pakrantėn. T. Azevedas su 42 jėzuitais pakliuvo į "Šv. Jokūbo" laivą, o kitame grei-

taeigiame buriniame laive — daugiausia naujai Brazilijai paskirto gubernatoriaus Liudviko de Vaskonselos (de Vasconcelos) palyda. T. Azevedas savojo laivo keleivius pavertė savotiška religine bendruomene: pagal dienotvarkę jie klausė Mišių, meldėsi, skaitė, mokėsi ir pan. Jūreiviai klausėsi Azevedo pokalbių jauniesiems jėzuitams ir dalyvaudavo Mišiose, kai tik jos būdavo laikomos denyje. Kelionei pasitaikė puikus oras, tad laivynas birželio 12 priplaukė salas, kur T. Azevedas aplankė tris jėzuitus, vadovavusius Funcalos (Funchal) mokyklai. Šiame uoste laivai išbuvo iki mėnesio galo.

Kitąsyk rengtasi sustoti Kanarų salose, bet Domas Liudvikas de Vaskonselos įspėjo, jog geriau neplaukti, mat sklindą gandai, jog jūroje siaučia prancūzų piratai. Visiems pasitarus, "Santjago" ("Šv. Jokūbo") kapitonas ryžosi išmėginti laimę. Išgirdęs tokį nutarimą, T. Azevedas įspėjo grupę apie tykantį pavojų: jie galį išsisukti, bet iš kitos pusės — gali būti pagrobti arba net žūti. Visi misionieriai troško keliauti toliau, išskyrus keturis, kurie persikraustė į kitą laivą.

Birželio 29 iš visų laivų susirinkę misionieriai išklausė iškilmingas Mišias, kiekvienas priėmė komuniją. Kai T. Azevedas atsisveikino su savo bičiuliu, T. Petru Diasu (Dias), vadovavusiu jėzuitams, plaukusiems gubernatoriaus laivu, T. Diasas apsiašarojo, nežinodamas, ar jiedu kada nors daugiau susitiks. Birželio 30 "Santjagas" išplaukė į Kanarų salas.

Septynias dienas oras buvo palankus ir jūra rami, bet vos tik priartėjo prie Palma salos, pakilo priešinis vėjas, todėl kapitonas nusprendė užsukti į Tesakorte (Tezacorte) įlanką. Čionai T. Azevedas susitiko savo seną mokyklos laikų draugą daną, su kuriuo kartu lankė Oporto mokyklą ir kuris dabar buvo jų šeimininkas. Po penkių dienų misionieriai jau buvo pasišovę pėstute žygiuoti į kitoje pusėje salos esantį uostą, kad galėtų išplaukti į Braziliją. Danas jiems patarė eiti sausuma, — anot jo, — šitaip būsią netgi greičiau negu jūra, ypač dabar, kai tokie nepalankūs vėjai. T. Azevedas jam pritarė, bet atėjus rytojui, aukodamas Mišias per regėjimą sužinojo, kaip jis ir visi tie, kur su juo plaukia, turį pašlovinti Dievą. Šitai supratęs, pakeitė sausumą ir ryžosi keliauti vandenimis. Savo bendražygiams misionierių vadas taręs: "Buvau nutaręs leistis sausuma, kad apsisaugotume nuo prancūzų, bet šiandien ketinu plaukti jūra: jaučiu, kad šitaip privalome pasitarnauti Viešpačiui. Jei mus prancūzai sučiups, ką gi jie mums padarys? Nebent tik tai, kad mus greičiau pasiųstų į dangų".

Užtat jie išplaukė ir po dviejų dienų jau suko į Santa Kruz de la Palma (Santa Cruz de la Palma) rytinį salos kranto uostą, tik sargybinis pranešė — akiratyje penki laivai. Iš pradžių įgula nusprendė, jog čionai galį būti tie laivai, kuriuos paliko Madeiroje, bet priplaukus arčiau, jūreiviai atpažino, kas jie tokie: prancūzų hugenoto Jokūbo Sury (Sourie), — anksčiau buvusio kataliko, nūnai — aršaus tikinčiųjų priešo, — vadovaujami piratų laivai.

Kadangi Sury laivai daug greičiau plaukė, "Santjagą" ("Šv. Jokūbą") jie pasivijo, dar nespėjus pasiekti uosto. Vienas piratų laivas prisišliejo prie misionierių laivo šono ir trys piratai, liuoktelėję per bortą ant denio, akimirka buvo patiesti ant žemės. Mat laivai buvo priversti išsiskirti, tad daugiau nespėjo sušokti. T. Azevedas prie pagrindinio laivo stiebo pakabino Dievo Motinos paveikslą, gautą iš popiežiaus Pijaus V, kai 1569 lankėsi Romoje. Jėzuitai, kartu su savo vadu suklaupę, meldėsi. Kai jūreiviai turėjo kautis su grįžusiais piratais, keli jėzuitai stojo į tų darbo vietas apačioje, kiti nusiųsti į triumą. Piratai šįsyk sėkmingai atakavo ir, prisišlieję prie "Šv. Jokūbo" pašonės, ėmė daigoti jūreivius. Kai hugenotai išvydo T. Azevedo rankomis iškeltą Švč. Mergelės Marijos paveikslą, su baisia neapykanta šoko prie būrio. Jiems kaipmat atlėkus, T. Azevedas tarė: "Jūs esate liudininkai, kad mirštu už katalikų tikėjimą ir šventąją Romos Bažnyčią". Tą akimirką piratas kardu nuskynė misionieriaus galvą, o kiti du dar kiaurai persmeigė. Įnirtę žmogžudžiai, stvėrę kankinio kūną, kuris dar tvirtai suspaudęs rankomis tebelaikė paveikslą, sviedė jūron.

Dabar žudikai pirmiausia griuvo prie tų, kurie buvo apsitaisę juodomis sutanomis: vienus, iškart sužaloję, nužudė, kitus, išvilkę iš rūbų, nukapojo rankas kojas ir tada sušlavė į vandenį. Per kelias akimirkas Sury gauja šeimininkavo visame laive, o kai piratai nusileido žemyn pasižiūrėti, ką čia jie užgrobė, kaip nustebo čionai užtikę kitą jėzuitų grupę, kartu besimeldžiančią. Vėl ir šiuos užgriuvę kraugeriai kelis nugalabijo, o didžiumą išsitempė ant denio.

Dabar laivas jau visiškai priklausė jiems, — piratai klausė, ką daryti su kitais misionieriais. Žmogžudžių vadas atrėžė: "Tėvai ketina skleisti Brazilijoje klaidingus mokslus — visus per bortą jūron!" Pasirinkę, kurie atrodė vyresnio amžiaus, — pagalvojo, kad turėtų būti kunigai, — piratai juos pirma kardais sužalodavo, o paskui versdavo per bortą vandenin, o jaunesniųjų kardais neliesdavo, bet tiesiog vieną po kito mesdavo jūron.

Vienas iš tokių į jūrą išmestųjų pasitaikė "Šv. Jokūbo" laivo kapitono sūnėnas, vardu Jonas. Jis pasisakė norįs būti jėzuitu, tad per mūšį, kuris virte virė ant denio viršuje, susiradęs nuvilktą vieno kankinio sutaną, ja apsitaisė ir, įsimaišęs į kitų tarpą, buvo išmestas į jūrą. Negalėjęs gyventi kaip jėzuitas, bent troško mirti kartu su jais. Visi šie kankiniai mirė 1570 liepos 15.

Tiktai vienintelis jėzuitas, Simonas da Kosta (da Costa), mirė rytojaus dieną. Kadangi jis buvo be sutanos, — jėzuitu dar vos tik mėnesį pabuvo, — nė vienas iš jūreivių jo ir nepastebėjo, tik pradėjus įgulą tardyti, šis prisipažino iš tikrųjų esąs jėzuitas. Sury nedelsiant įsakė nušnioti jaunuoliui galvą, o lavoną nuvilkti per bortą jūron. Šitaip kankinių skaičius pasiekė keturiasdešimt. Tiktai vieną jėzuitą iš "Šv. Jokūbo" laivo — Joną Sančesą (Sanchez) — piratai patausojo. Kraugeriai jo nenukankino todėl, kad jiems reikėjo virėjo, užtat jį privertė dirbti. Sančesas maitino piratus kelis mėnesius, bet kai "Šv. Jokūbas" įplaukė į La Rošelės (La Rochelle) uostą, o hugenotai įsitvirtino pietų Prancūzijoje, jis, sėkmingai ištrūkęs, pagaliau pasiekė Portugaliją, kur papasakojo savo bičiuliams liūdną atsitikimą, nutikusį 1570 liepos 15–16.

Šv. Tėvas Pijus IX 1584 gegužės 11 patvirtino šių keturiasdešimties Brazilijos kankinių garbinimo kultą ir paskelbė, kad jie danguje yra tarp palaimintųjų. Šių vyrų šventė minima sausio 19.

TĖVO IGNACO AZEVEDO 39 BIČIULIŲ SĄRAŠAS:

1. Jokūbas de Andadės (de Andrade), kunigas, gimęs Pedrógão-Grande 1531, Draugijon įstojęs 1558 liepos 7, žiauriai sužalotas ir jūron įmestas gyvas.

2. Pranciškus Alvaresas, brolis, Draugijon įstojęs 1564 gruodžio 21, gyvas įmestas jūron.

3. Kasparas Alvaresas, brolis, portugalas, gimęs Oporte (Oporto), gyvas įmestas į jūrą.

4. Emanuelis Alvaresas (Alvares), brolis, portugalas, gimęs Estremosoje (Evora, Estremoz), Draugijon įstojo 1559 vasario 12, neapsakomai sumaitotas ir įmestas jūron.

5. Alfonsas de Baena (de Baena), brolis, ispanas, gimęs 1537 Vilatobase, Tolede (Villatobas, Toledo), Draugijon įstojo 1567, gyvas įmestas jūron.

6. Morkus Kaldeira (Caldeira), naujokas, scholastas, portugalas, gimęs Viloje de Feira (Vila de Feira) 1547, Draugijon įstojo 1567 spalio 2, jūron įmestas gyvas.

7. Bentas de Kastras (de Castro), scholastas, portugalas, gimęs 1544 Viloje da Kasim (da Chacim, Trás-os-Montes), Draugijon įstojo 1561 rugpjūčio 2, sunkiai sužalotas, o paskui įmestas jūron.

8. Antanas Korėja (Correia), naujokas seminaristas, portugalas, gimęs 1553 Oporte (Oporto), Draugijon įstojo 1569 birželio 1, jūron įmestas gyvas.

9. Liudvikas Korėja (Correia), scholastas, klierikas, portugalas, gimęs Evoroje (Evora), gyvas įmestas jūron.

10. Simonas da Kosta (da Costa), naujokas, brolis, portugalas, gimęs Oporte 1507, nukirtus galvą, buvo išmestas jūron.

11. Aleksandras Delgadas (Delgado), naujokas, scholastas, portugalas, gimęs Elvase (Elvas), gyvas įmestas jūron.

12. Nikalojus Dinis (Dinis), naujokas, scholastas, portugalas, gimęs Bragansoje (Braganca) 1553, pas jėzuitus įstojo 1570, gyvas įmestas jūron.

13. Gregoris Eskribanas (Escribano), brolis, ispanas, gimęs Logronjo (Longožo), gyvas įmestas jūron.

14. Antanas Fernandesas (Fernandes), brolis, portugalas, sunkiai sužeistas, įmestas jūron.

15. Dominikas Fernandesas (Fernandes), brolis, portugalas, gimęs 1553 Vila de Borba (Vila Vičosa), į Draugiją įstojo 1569 rugsėjo 25; gyvas įmestas jūron.

16. Jonas Fernandesas (Fernandes), klierikas, gimęs Bragoje (Braga), Draugijon įstojo 1569 birželio 5; gyvas įmestas į jūrą.

17. Jonas Fernandesas (Fernandes), naujokas, portugalas, gimęs 1551 Lisabonoje. Draugijon įstojo 1568 balandžio 5; gyvas įmestas jūron.

18. Manuelis Fernandesas (Fernandes), klierikas, portugalas, gimęs Seloriko (Celorico); gyvas įmestas jūron.

19. Petras de Fontūra (de Fontoura), brolis, portugalas, gimęs Bragos (Braga) arkivyskupijoje; sužeistas ir gyvas įmestas jūron.

20. Andrius Gonkalvesas (Goncalves), klierikas, portugalas, gimęs Vianoje de Alvito (Viana de Alvito); sužeistas ir gyvas įmestas jūron.

21. Henrikas Gonsalvo (Gonsalvo), klierikas, diakonas, portugalas, gimęs Oporto; gyvas įmestas jūron.

22. Simonas Lopesas (Lopes), portugalas, gimęs Oureme (Ourem); gyvas įmestas jūron.

23. Pranciškus de Magaljesas (de Magalhães), naujokas, scholastas, portugalas, gimęs 1549 Alkasere do Sale (Alcacer do Sal), Draugijon įstojo 1568 gruodžio 27; gyvas įmestas jūron.

24. Jonas de Majorga (de Mayorga), naujokas, brolis, ispanas, gimęs 1539 Sen Žane diu Piede de Porte Gaskonijoje (Saint Jean du Pied de Port, Gascogny), tuometinės senosios Navaros (Navarre) dalyje, Draugijon įstojo 1568; gyvas įmestas jūron.

25. Alvaras Mendesas (Mendes), klierikas, portugalas, gimęs Elvase (Elvas); gyvas įmestas jūron.

26. Petras Nunesas (Nunes), klierikas, portugalas, gimęs Fronteiroje (Fronteira); gyvas įmestas jūron.

27. Manuelis Pašekas (Pacheco), klierikas, portugalas, gimęs Seutoje (Ceuta), Šiaurės Afrikoje; gyvas įmestas jūron.

28. Pranciškus Perezas Godojus (Pérez Godoy), naujokas, klierikas, ispanas, gimęs Torijoje (Torrijos, Toledo), jėzuitų Draugijon įstojo 1569 balandžio 15; sužeistas ir gyvas įmestas jūron.

29. Jokūbas Piresas (Pires), klierikas, gimęs Nisoje (Nisa), persmeigtas ietim, paskui įmestas jūron.

30. Blažiejus Ribeiras (Ribeiro), naujokas brolis, gimęs 1546, portugalas, Draugijon įstojo 1569, nukirtus galvą, įmestas jūron.

31. Liudvikas Rodrigesas (Rodrigues), klierikas, portugalas, gimęs Evoroje (Evora) 1554, Draugijon įstojo 1570 sausio 15; sužeistas ir gyvas įmestas jūron.

32. Manuelis Rodrigesas (Rodrigues), klierikas, portugalas, gimęs Alkokete (Alcochete), gyvas įmestas jūron.

33. Ferdinandas Sančesas (Sánchez), klierikas, ispanas, gimęs Kastilijoje la Viehoje (Castilla la Vieja); sužeistas ir įmestas jūron.

34. Jonas de San Martinas (de San Martín), ispanas, gimęs 1550 Junkos (Yuncos, Toledo), į Draugiją įstojo 1570 vasario 8; gyvas įmestas jūron.

35. Antanas Soaresas (Soares), brolis, portugalas, gimęs Trankoso da Beiroje (Trancoso da Beira), į Jėzaus Draugiją įstojo 1565 birželio 5; sunkiai sužalotas ir įmestas jūron.

36. Amaras Vasas (Vaz), naujokas brolis, portugalas, gimęs 1554 netoli Oporto, į Jėzaus Draugiją istojo 1569 lapkričio 1; sužeistas ir gyvas įmestas jūron.

37. Jonas de Sáfra (de Zafral, Zafra), naujokas brolis, ispanas, gimęs 1507 vasario 8 Herese de Badachose (Jerez de Badajoz); gyvas įmestas jūron.

38. Steponas Surara (Zurara, Zuraire, Zudaire), brolis, ispanas, gimęs Sudaire (Zudaire, Vizcaya); gyvas įmestas jūron.

39. Jonas, kandidatas, portugalas, laivo kapitono sūnėnas, gimęs Entre Duro e Mino (Entre Douro-e-Minho); gyvas įmestas jūron.

MALDA

TĖVE, minint palaimintąjį Ignacą de Azevedą ir jo bičiulius, mirusius už ištikimybę Kristui, suteik mums jėgų sekti jų ištikimybės ir pasišventimo pavyzdžiu. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia — vienu Dievu — gyvena ir viešpatauja per amžius.

liepos 19

Dievo Tarnas RAIMONDAS ARTIGESAS
(Artigues)
1902–1936

Ispanijos pilietinio karo kankinys

TĖVAS RAIMONDAS ARTIGESAS — pirmasis kunigas, Ispanijos pilietinio karo metais nukankintas Lėridos (Lérida) vyskupijoje. Mirė, dar nepradėjęs naujokyno, būdamas tiktai kandidatu. Gimė 1902 gruodžio 29 Lėridoje, į kunigus pradėjo rengtis 1915 vietinėje vyskupijos seminarijoje. Įšventintas 1927 birželio 11, trejus metus Almenaro (Almenar) parapijoje buvo vikaru. 1930 persikėlęs į Lėridos parapiją, čionai dirbo iki pat mirties.

Parapijoje T. Artigesas ypač stengėsi platinti Švč. Jėzaus Širdies garbinimą ir Katalikiškos akcijos grupes. Katekizuodamas jaunimą, nepaprastai paveikdavo jų gyvenimo būdą, štai kodėl dėl šios įtakos

augąs ateistiškos krypties revoliucinis judėjimas Lėridoje jį numatė vienu iš pirmųjų taikinių.

T. Artigesas pradėjo galvoti apie Draugiją jau nuo 1934 pradžios. Nukako pas vyskupą, kuris, praslinkus dviem savaitėms po kunigo Artigeso mirties, irgi mirė kankiniu, su prašymu, kad iš parapijos jį perkeltų į Draugiją, išgirdo ne visiškai palankų atsakymą. Toks atsakymas buvo ne dėl kokios nors jėzuitams netinkamos kunigo savybės, bet iš tiesų vyskupas jį labai palankiai vertino ir netgi linkėjo, kad T. Artigesas taptų šios Draugijos nariu. Tačiau tuomet Ispanija kentė nuo vidinių politinių skaudulių ir Bažnyčia drebėjo dėl augančios galingos antikatalikiškos veiklos. Vyskupijai neišpasakytai stigo dvasininkų, užtat ganytojas meldė T. Artigesą šiek tiek palūkėti savojoje parapijoje. Kunigas pakluso prašymui, bet jo mintys ir troškimai klaidžiojo po naujokyną. Jaunesniajam broliui įstojus į jėzuitų ordiną, T. Raimondas dar labiau panūdo į jį pakliūti, todėl su šia mintimi 1935 liepos 18 apsilankė pas jėzuitų provincijolą išdėstyti savo ketinimų. Šios kelionės vaisius — provincijolas lankytoją tąpat dieną priėmė kandidatu, tik paprašė liktis savo parapijoje, kur jo verkiant reikėjo. Atėjus Ispanijos Bažnyčiai ramesniems laikams, jis rengėsi į naujokyną ir tuomet oficialiai jau buvo priimtas į Draugiją. Šis įvykis jam suteikė jėgų ir paguodos, tačiau iš tikrųjų naujokyno šis vyras taip ir neišvydo.

1936 liepos 6–11 T. Artigesas turėjo metines rekolekcijas, po kurių parašė broliui jėzuitui laišką, kad esąs patenkintas, — pasirinkęs tokį kelią, kokio norėjo Dievas. Liepos 18 užvirė pilietinis karas. Liepos 19 Emanuelis Kambrėjus (Cambray), gyvenęs netoli nuo T. Artigeso klebonijos kaimynas, pasikvietė pas save, kad kunigui čia būtų saugiau. Vakarop apie pusę dešimtos iš tikrųjų T. Artigesas nuėjo pas kaimyną, kur už namo abu vyrai, vaikštinėdami po sodą, kelias valandas šnekučiavosi apie susidariusią kritišką Ispanijos padėtį. T. Artigesas jautė, jog šalį užgriuvo skaudus metas. Kai svetys jau buvo beketinąs grįžti namo, šeimininkas tikino, kad jau pernelyg vėlu ir geriau jam liktis čionai. Ryte tarnas, pažadinęs eiti bažnyčion laikyti pamaldų, pasakęs, kad per visą naktį girdėjęs vaikščiojančius patrulius. T. Artigesui išeinant, Kambrėjus prašė vakare vėl pas jį ateiti, todėl jis net paliksiąs neužrakintas duris. Tąvakar apie vidurnaktį T. Artigesas, prie paradinių klebonijos durų išgirdęs neįprastą beldimąsi, paskubomis per užpakalines duris mėgino per sodus sprukti pas Kambrėjų, bet buvo su-

laikytas ir nusivestas. Gal koks dvylika vyriškių jį apsupę vedė į netoliese esančią būstinę. Šitaip beeinant, vienas iš jų triskart skaudžiai smogė kunigui į galvą, kad tas parkrito ant žemės. Kiti trys, stovėdami apie tysantį žemėje T. Artigesą, su pistoletais rankoje paleido kelis šūvius. Kitos dienos paryčiais jis su kitais, tąnakt per suirutę nužudytaisiais, buvo užkastas bendron duobėn.

Tėvo Raimondo kūnas atrastas ir atpažintas 1940 spalio mėn. ir, žinoma, perkeltas į kitą kapinių šoną. Vyskupijos komisija T. Artigeso kankinystės tyrinėjimus Lėridoje pradėjo 1953 kovo mėn.

liepos 20

Palaimintasis LEONAS IGNACAS MANGINAS
(Mangin)
1857–1900
Palaimintasis PAULIUS DENAS
(Denn)
1847–1900

Boksininkų sukilimo kankiniai

TĖVAS LEONAS IGNACAS MANGINAS ir T. PAULIUS DENAS kankinių palmes gavo 1898–1900 per boksininkų sukilimą. Boksininkai, slaptoji kinų draugija, todėl taip vadinama, kad garbino fizinę jėgą ir patys labai energingai daug mankštindavosi. Katalikų tikėjimo ir užsienio misionierių priešai persekiojimo bangą sukėlė 1898 ir, jų įžūlumui vis augant, padidėjo Kinijos kankinių skaičius iki 30.000. Visas Tiancinio Ce-li (Ce-li, Tientsin) rajono kaimas jų rankomis buvo išpjautas 1900 liepos 20 užtat, kad kaimiečiai katalikai tvirtai laikėsi tikėjimo į tikrąjį Dievą.

T. Leonas Manginas gimė Vernyje, netoli Meco (Verny, Metz), Prancūzijoje, 1857 liepos 30. Iš pradžių jis mokėsi pas Kristaus Brolius, o paskui lankė Meco ir Amijeno (Amiens) kolegijas. 1875 lapkričio

5 įstojo į Draugiją. Filosofiją studijavo Liuvene (Louvain), o Lježe šiek tiek dėstė. 1882 išsirengė Kinijon į misijas. Ketverius metus jam studijuojant teologiją ir kinų kalbą, nukankintas jo bičiulis Remis Isorė (Rémy Isoré), su kuriuo jis kartu gavo kunigystės šventimus 1886 liepos 31.

T. Leonas Manginas savo misionieriavimo metais dirbo visokius darbus, o 1900 apsistojo Čukijaho (Chukiaho) mieste, iš pradžių teturėjusiame tiktai 400 gyventojų. Dėl boksininkų siautėjimo aplinkui į čia plūdo žmonės, norį rasti prieglobstį nuo žiauriųjų kraugerių, tad per trumpą laiką šiame miestelyje susispietė ligi 3.000 galvų. Žinodamas, kad vienądien boksininkai ir čionai atsibastys, T. Manginas kiek tik pajėgė gyvenvietę sustiprino. Kadangi jis buvo šios apylinkės vyresnysis, pasiprašė T. Paulių Deną, įsikūrusį Kučengo (Koutcheng) stotyje, atkeliauti pas jį į Čukijahą.

Paulius Denas gimė 1847 balandžio 1 Lilyje (Lille), Prancūzijoje, ir prieš įstodamas į Draugiją Amijene 1872 liepos 6, kad išlaikytų savo našlę motiną, dirbo banke. Paulius dažnąsyk pasvajodavo apie užsienio misijas, bet aplinkybės prirakindavo prie namų, vis neleisdavo įgyvendinti savo troškimų, tačiau jaunuolis tapo veikliu pasauliečių apaštalu tarp savo bendradarbių ir Šv. Vincento Pauliečio draugijos nariu. Tiktai sulaukęs 25 metų amžiaus tegalėjo ištrūkti iš namų į naujokyną. Netrukus po įstojimo jis iškeliavo Kinijon, kur 1880 gruodžio 19 įšventinamas į kunigus.

Boksininkai pirmąsyk Čukijahę užgriuvo 1900 liepos 15, bet kadangi kaimas buvo deramai pasiruošęs užpuolimui, sėkmingai juos atrėmė. Kitądien žmonės taip pat narsiai gynė savo kampelį. Tačiau liepos 17 du tūkstančiai imperijos kareivių, traukiančių į Pekiną, prisijungė prie boksininkų. Kai T. Manginas užsiropštė ant koplyčios stogo apsidairyti į priešo pozicijas, pamatė negailestingai retinamus gynėjus ir įsitikino, jog išsilaikyti vilties nėra. Vis viena jie, kiek tik galėjo, kovėsi iš peties. Tą vakarą saujelė žmonių paslapčiomis dingo iš kaimo, bet kunigai, kurie irgi buvo kalbinami sprukti iš apsupties, kad galėtų toliau tęsti savo darbą kitur, likosi iki paskutiniosios su savo kaimenės avimis. Liepos 18 jų gynyba buvo palaužta, o 20-ąją kareiviai surentė bokštus, kad galėtų sugniuždę barikadas įsiveržti į kaimą. Vilčiai vis mažėjant, T. Manginas sukvietė vaikus ir moteris į koplyčią, kur jiedu su T. Denu, apsivilkę kamžomis ir užsidėję stulas, klaupėsi prieš altorių ir su visa bažnyčia ėmė melstis. Šūviams ir riksmams

vis artėjant ir garsėjant, kai kurios moterys ėmė nerimauti, bet T. Manginas nuramino jas tokiais žodžiais: "Lukterėkite minutėlę kitą, ir mes visi būsime danguje". Ničniekas daugiau nebeįstengė atlaikyti atakos spaudimo, tad išlikę gyvi vyrai atskuodė į koplyčią, kur suklupę laukė savosios lemties.

Apie devintą valandą ryto boksininkai, išlaužę bažnyčios duris, išvydo ant kelių suklupusius tikinčiuosius, o du barzdotus misionierius prie altoriaus. Nesutikę jokio pasipriešinimo, boksininkai pasiūlė pasigailėti tų, kurie išsižadėsią tikėjimo, — išsigandusių atsirado tiktai keli. Tuomet prasidėjo skerdynės. Supoškėjus pirmosioms šautuvų salvėms, T. Denas užgiedojo "Prisipažįstu" (Confiteor), o T. Manginas sukalbėjo nuodėmių atleidimo maldą. Abudu kunigai vieni iš pirmųjų susmuko ant aslos. Žiauriai atsiskaičius su dvasios tėvais, keli sužvėrėję boksininkai ėmė tratinti į besimeldžiančius žmones, o kiti pradėjo genėti aukas kardais. Galų gale padegus bažnytėlės stogą, vidus pritvinko dūmų. Tik vienas kitas, murmėdamas katalikų tikėjimo atsižadančius žodžius, išgriuvo pro langus, bet didžiuma katalikų susidegino prie altoriaus.

Kankinių kūnai liko nejudinti tragedijos vietoje iki 1901, — tiktai tada jie buvo surinkti, supilti į 57 karstus ir toje pačioje vietoje naujai iškilusioje bažnyčioje palaidoti. Duoklę mirčiai 1900 liepos 20 atidavė 1.370 tikinčiųjų.

1955 balandžio 17 šv. Tėvas Pijus XII paskelbė palaimintaisiais T. Leoną Manginą, T. Paulių Deną kartu su T. Modestu Andlaueriu (Andlauer), T. Remiu Isore (Isoré) ir su 52 kinų katalikais, parinktais iš daugybės boksininkų sukilimo aukų.

MALDA

O DIEVE, leidęs pralieti kankinių kraują, kad sėkmingai pražystų Bažnyčia, atsiliepk į palaimintųjų Leono Mangino, Pauliaus Deno ir jų bendraminčių maldas, leisk pribręsti neaprėpiamam krikščionybės derliui ir mums gėrėtis Tavo šventųjų garbe. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia — vienu Dievu — gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas JONAS BAPTISTAS REUSAS
(Reus)
1868–1947

TĖVAS JONAS BAPTISTAS REUSAS, kilimo vokietis, 1900 išvažiavo misionieriauti Brazilijon ir šioje antroje tėvynėje praleido 47 metus. Jam mirus, kiekvienas juto šio žmogaus šventumą, tik maža kas žinojo apie nepaprastas šiam kunigui Dievo dovanotas antgamtines malones. Gimė 1868 liepos 10 Potenštaine (Pottensteine), pietų Vokietijoje, aštuntasis iš vienuolikos vaikų. Pradžios mokyklą baigęs gimtajame mieste, toliau nuo 1880 gegužės mėn. aukštesnius mokslus ėjo Bamberge, kur išbuvo ligi 1889. Baptistas, kaip įprastai buvo vadinamas šeimynykščių, nusprendė būti kunigu, tik pirmiau turėjo atlikti karinę tarnybą, todėl 1889 spalio mėn. stojo į kariuomenę. Po metų — 1890 spalio 1 — iš šios tarnybos paleistas jau dvidešimtmetis jaunuolis tąpat mėnesį įstoja į vyskupijos kunigų seminariją. Jaunasis klierikas turėjo dėdę jėzuitą, todėl ir pats tokiu norėjo tapti. Su šia mintimi jis atsidūrė pas Vokietijos jėzuitų provincijolą 1892 rugsėjo mėn. ir pasiprašė priimamas į Draugiją. Kadangi Baptistui jau nedaug trūko ligi šventimų, tad vyresnysis jam patarė geriau pirma įsišventinti, o tuomet įstoti į Draugiją. 1893 liepos 30 tapo kunigu — įšventintas Bambergo katedroje — ir pirmąsias Mišias aukojo liepos 31 gimtajame mieste šv. Ignaco šventės dieną. T. Reusas pirmuosius kunigystės metus praleido Nauhauzo (Nauhaus an der Pegnitz) parapijoje. 1894 spalio 16 įstoja į jėzuitų naujokyną senojoje olandų Blijenbeko (Blijenbeck) pilyje — mat dėl Bismarko paskelbto Kulturkampfo jėzuitai negalėjo turėti studijoms namų Vokietijoje, — kur pasitaikė laimė turėti dvasios vadu šventąjį T. Viljamą Eberšvailerį (Eberschweiler). Po dvejų naujokyno metų T. Reusas siunčiamas Olandijon į Valkenburgą (Valkenburg) pagilinti teologijos žinių ir čia ryžtasi išvažiuoti į misijų kraštus.

Kartu su kitais keturiais jėzuitais T. Reusas atkeliauja Brazilijon 1900 rugsėjo mėn. į Rio Grande do Sul, kur vokiečių jėzuitai turėjo savo misijas. Pirmiausia jis apsistoja Rio Grande jėzuitų kolegijoje, kur dėstė ir iki 1905 lapkričio 30 buvo prefektu — prižiūrėjo tvarką, o paskui tapo šios bendruomenės Vyresniuoju. 1912 išvažiuo-

ja į Porto Alegre, o po metų — 1913 — jis jau São Leopoldo kunigas. Kai jėzuitai ėmė tvarkyti šio miesto vyskupijos seminariją, jis pasidarė seminaristų dvasios vadu ir nuo 1914 iki 1944 jiems dėsto liturgiją.

T. Reusas tuojau po kunigystės šventimų gavo mistinių dovanų, kurios metai iš metų gausėjo. Šios antgamtinės dovanos todėl gerai žinomos, kad jis nuo 1934 liepos Vyresniojo įpareigotas stropiai aprašė savo sielos išgyvenimus dienoraštyje, kaip liepta, apsakė visus Dievo siųstuosius nuostabius ženklus. Iš minėtų šaltinių žinome, kad, vos tik dvejus metus pabuvus Brazilijoje, jam buvo leista turėti vidines Kristaus žaizdas. 1912 rugsėjo 4 maldos metu, panašiai kaip šv. Pranciškus Asyžietis, pasakęs Kristui, kad nori Jį mylėti serafiškąja meile, todėl prašė, kad toji meilės liepsna taip nuskaidrintų jo širdį, kad virstų tarytum tabernakulis. Į šią maldą jam palankiai atsiliepta. Rugsėjo 6 Švč. Mergelė su šv. Juozapu jam pasirodę per maldą. Paskui rugsėjo 7 naktį, T. Reusas rašė, jis kelissyk prabudęs: kiekvienąsyk jautė, kad kambaryje esąs Viešpats. Kitą rugsėjo 8 rytą jis pajuto per maldą įsmeigtą Kristaus žvilgsnį ir netikėtai pasijuto apimtas tokios meilės, kad visas kūnas liepsnote liepsnojo ir pakilo nuo žemės. Užplūdo nenusakomas karštis, apėmęs visą širdį, o tada penki tos šviesos spinduliai susmigo į penkias jo kūno vietas, — kaip tik ten, kur Kristaus penkios žaizdos. Kai šitaip nutiko, kunigas sušukęs: "Ne, Mano Meile, ne!" ir mėgino savo rankas užgniaužti, kojas delnais dangstyti, kad tik tie spinduliai negalėtų pasiekti, bet viskas veltui.

Tokios mistinės malonės — regėjimai ir ekstazės — įprastiniai T. Reuso, anuomet apaštalavusio São Leopolde, reiškiniai, bet nei klierikai, nei broliai jėzuitai net nenutuokė, kaip Dievas šį vyrą ištobulino. Tačiau su metais jo spėkos ėmė sekti. Gerokai sulėtėjo žingsnis ir 1947 birželio 10, eidamas 79 amžiaus metus, aukojo paskutiniąsias Mišias. Šis įvykis irgi paminėtas dienoraštyje, kur aprašyta, kaip rytinių pamaldų metu išgyveno tris ekstazes: prieš ir po konsekracijos, o trečiąją po komunijos. T. Reuso meilė Mišioms buvo tokia didžiulė, kad jam reiškė "nuostabiausiąją dienos valandą", todėl vadino jas "dangumi žemėje". Nors paskutinėmis gyvenimo savaitėmis astma jo nebe taip vargino, bet liepos 11 taip prastai jautėsi, jog visi tikrai laukė mirties. T. Reusas paprašė nuodėmių išrišimo ir, akimirką sėstelėjęs lovoje, su džiaugsmu pranešė, kad Švč. Mergelė ką tik atėjo į kambarį. T. Rektorius, kaip tik tąsyk šalia sėdėjęs, pasakė, kad Mer-

gelių Karalienė atėjusi jo pasiimti į Amžinuosius Namus, o kai šalimais sėdintysis kalbėjo mirštančiojo maldas, ligonis jį pertraukęs pasakė: "Dabar visa Šventoji Šeima čia susirinko". Visų nuostabai krizė praslinko ir ligoniui pasidarė geriau. Tik jis pats puikiai žinojo, jog tučtuojau mirs, bet šiam žingsniui buvo pasirengęs. Kiekvienądien jis priimdavo šv. Komuniją, bet griežtai atsisakė vaistų: gerdavo tiktai vandenį ir mažumėlę užkąsdavo. Paskutinėmis dienomis sušlubavo jo kalba, todėl beveik nebūdavo įmanoma suprasti, ką sako. Liepos 20 pasijutęs stipriau, ištarė kelis žodžius, bet 21 vėl pablogėjo ir kas valandą vis labiau silpo. Broliui slaugytojui apie ketvirtą valandą atnešus šlakelį pieno, pastebėta, jog T. Reusas neteko žado, todėl tučtuojau nuskubėta kviesti T. Rektoriaus. Tačiau šiam dar nespėjus pasirodyti, T. Reuso siela ramiai ir tiesiai nuskrido pas savo Viešpatį ir Sutvėrėją. T. Reuso vienintelis gyvenimo troškimas — vykdyti Tėvo valią iki pačio paskutinio atodūsio — kuo tobuliausiai išsipildė.

Tėvo Jono Baptisto Reuso byla šiuo metu tyrinėjama Romoje.

liepos 22

Šventasis PILYPAS EVANSAS
(Evans)
1645–1679

Veilso kankinys

TĖVUI PILYPUI EVANSUI, Kardifo (Cardiff) pilies belaisviui, buvo leista laisvai vaikščioti po kiemus. 1679 liepos 21, jam bežaidžiant stalo tenisą, atėjęs kalėjimo sargas pranešė, kad rytoj nukirsdins galvą, todėl reikia grįžti į kamerą. Nudžiugęs tokia naujiena, pirmiausia paklausė, ar jam neleistų baigti pradėto žaidimo. Kalinys taip neapsakomai džiaugėsi, jog atsiradęs kameroje, iškart pasiėmęs arfą, ėmė giedoti Dievui padėkos ir šlovės giesmes, kad leido jam būti vienu iš savo kankinių.

Pilypas Evansas gimė Gvente (Gwent), Veilse, 1645. Pasimokęs anglų Šv. Omero (Omer) kolegijoje Flandrijoje, dvidešimtmetis jaunuolis 1665 rugsėjo mėn. Votene (Watten) įstoja į naujokyną. Teologiją studijavo Lježe, Belgijoje, o po kunigystės šventimų 1675 išvažiuoja į Angliją, į pietų Veilsą, misijosna. Vos ketverius metus padirbėjo savo numylėtoje gimtinėje, bet ir per tiek laiko sėkmingai plušęs, išgarsėjo uolumu ir gera širdimi. Jei reikėjo dirbti dėl Dievo garbės ir artimo išganymo, jo nebaugino ničniekas. Po Outso sąmokslo 1678 rugsėjo mėn. ūžtelėjus naujam persekiojimo antplūdžiui, kai jėzuitai visai nekaltai buvo apšmeižti kėsinęsi į karaliaus Karolio II gyvybę, T. Evansas buvo ypač gaudomas. Be įprastinės 50 svarų vietinės valdžios skiriamos premijos už jėzuito išdavimą, kažin koks Jonas Arnoldas iš Abergeivenio (Abergavenny), užkietėjęs kalvinistas, dar pasiūlė papildomą 200 svarų sumą už Evanso suėmimą. Nors jis buvo raginamas pasitraukti iš Veilso, kolei aptils neramumai, T. Evansas ryžosi rizikuoti dėl savųjų avių, todėl gruodžio 2 keli policininkai Kristupo Tubervilio de Skero Glemorgane (Tuberville de Skere in Glamorgan) namuose jį suima. Čia buvo kunigo globėjo namai, jis buvo kapelionu. Neradę namie, policininkai jau buvo beišsinešdiną, tik netikėtai įžengus T. Evansui į namus, jis suimamas. Kadangi jis atsisakė priesaika pripažinti karaliaus pirmenybę religijos požiūriu, nugabentas į Kardifo pilį.

T. Evansas pirmąsias tris savaites praleido vienišas požemio rūsyje, bet paskui perkeltas į paprastą kalėjimą. Gruodžio gale buvo suimtas T. Jonas Loidas (Lloyd), vyskupijos kunigas, ir įmestas į T. Evanso kamerą. Kunigai ne tik susibičiuliavo, bet ir kartu mirė kankinio mirtimi.

Iki 1679 gegužės 3 įvykusio teismo abudu kaliniai išlaukė penkis mėnesius užtatai, kad procesui trūko liudininkų, kurie galėtų patvirtinti, jog šiedu vyrai yra kunigai. Visgi valdžia sukrapštė kažkokią katalikų tikėjimo išsižadėjusią moterį su dukra, kuriodvi prisiekusios, jog dalyvavo T. Evanso aukotose Mišiose, girdėjo jo pamokslą ir iš jo rankų priėmė šv. Komuniją. Kadangi jiedviejų parodymai buvo nepaneigiami, kunigas net neprieštaravo. Panašiai atsirado liudininkų ir prieš T. Loidą, todėl galų gale abu kunigai nubausti pačia aukščiausiąja bausme — pakarti, išdarinėti ir ketvirčiuoti. Išgirdęs tokį nuosprendį, T. Evansas, nulenkęs galvą, padėkojo teisėjui, prisiekusiems ir, sugrįžęs savo kameron, pasiėmęs arfą, pagrojo sau ir bičiuliams

kaliniams. Tik bausmės įvykdymas kelias savaites buvo atidėliojamas ir galų gale liepos 21, kai T. Evansas žaidė tenisą, jam pranešta, kad kitądien reikėsią mirti. Žiniai išsprūdus už pilies sienų, daugel Veilso katalikų atėjo paskutinįsyk atsisveikinti su savaisiais kunigais. Tik užuot leidę žmonėms išreikšti savo liūdesį, ganytojai juos pačius drąsino ir ragino likti ištikimiems savo tikėjimui ir ištverti kančias. Liepos 22 rytą šerifas abu dvasininkus nugabena į Kardifo užmiestį prie Kartuvių lauko, kur kankiniai, išvydę skersinius, nejučiomis šūktelėjo: "Sveikas, gerasis kryžiau!" Abudu suklupę, nuoširdžiai pabučiavo savo kančios padargus, kurie turėjo juodu pasiųsti dangun. T. Evansui buvo lemta pirmajam mirti, užtat iš pradžių ir žodį tarė: "Nereikia net užsiminti, kodėl čionai atsidūriau, mums skirtasis nuosprendis dar kartą įrodo, jog mes čia ne dėl sumanytojo sąmokslo ar kito nusikaltimo atsidūrėme, bet užtat, kad esame kunigai; taigi — mirštu už religiją ir švarios sąžinės vardan... Žinoma, jei žmogus sako tiesą, ypač mirties akivaizdoje, todėl tikiu, kad niekas mano žodžiais neabejoja. Pasaulyje turėjau ir turiu priešų, kurių nepažįstu ir nežinau, kuo jiems nusikaltau, bet jiems kuo nuoširdžiausiai atleidžiu, ką jie prieš mane sakė ar ką padarė; jei ką nors esu įžeidęs, kuo nuoširdžiausiai atsiprašau už tai ir meldžiu man dovanoti. Maldauju Dievo palaimos ir gerovės karaliui. Visi už mane pasimelskite, ypač čia esantieji katalikai".

T. Evansas, sukalbėjęs kelias maldas, užsilipo kopėčiomis, nuo kurių viršaus dar šitaip prabilo: "Esu tikras, kad čia — geriausia sakykla, iš kurios galima sakyti pamokslą, bet nenorėdamas daug gaišti laiko ir leistis į smulkmenas, pasakau: mirštu už Dievą ir religiją". Atsigręžęs į T. Loidą, kunigas tarė: "Sudiev tik akimirkai, juk mudu netrukus pasimatysime. Visi melskitės už mane, o aš jums atsilyginsiu, jei man Dievas leis gėrėtis palaimintųjų džiaugsmu". Tuomet garsiai, pakartodamas Kristaus žodžius ant kryžiaus, pasakė: "Į Tavo rankas, o Tėve, atiduodu savo sielą", ir tą akimirką budelis nustūmė jį nuo kopėčių, kurios, nelaimei, irgi užgriuvo ant kankinio, todėl neleido kūnui nukristi ir šitaip teprasiilgino jo kančios.

T. Evansas mirė 34 metų amžiaus, o jėzuitu išbuvo keturiolika metų. Juodu su T. Loidu popiežiaus Pijaus XI 1929 gruodžio 15 paskelbti palaimintaisiais, o popiežiaus Pauliaus VI — šventaisiais 1970 spalio 25. T. Evanso šventė minima gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, išsirinkęs iš Anglijos ir Veilso šv. Pilypą Evansą su bičiuliais būti panašiais į Kristų, mirusį už pasaulio išgelbėjimą, išklausyk jų maldų, sustiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, suteik mums savo vienybės dovanų. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia — vienu Dievu — gyvena ir viešpatauja per amžius.

liepos 24

Dievo Tarnas BRAULIJUS MARTINEZAS
(Martínez)
1852–1936
Dievo Tarnas LAURYNAS ISLA
(Isla)
1865–1936

Ispanijos pilietinio karo kankiniai

DU IŠ ISPANIJOS pilietinio karo jėzuitų kankiniai — 84 metų T. BRAULIJUS MARTINEZAS SIMONAS ir 72 metų amžiaus br. LAURYNAS ISLA SANZAS. Braulijus gimė Muršante, Navaroje (Murchante, Navarre) 1852 kovo 26. Į Draugiją įstojo 1887 gruodžio 25. Daugel metų išbuvo vyskupijoje kunigu. Į naujokyną įstojo Verueloje (Veruela). Teologijos žinias gilino Tortosoje (Tortosa) 1889–1891. Padirbėjęs dviejose jėzuitų parapijose, 1898–1900 Taragonos (Tarragona) seminarijoje dėstė kanonų teisę, o paskui Tortosos seminarijoje 1901–1906 — moralinę teologiją. 1906 sugrįžęs Taragonon, vėl dėsto kanonų teisę. Čionai išgyvena 30 metų iki pat mirties. Kadangi tris dešimtmečius mokė vyskupijos kunigus, buvo gerai pažįstamas ir visų didžiai gerbiamas. Net pasitraukęs iš seminarijos, su kunigais ir buvusiais auklėtiniais artimai bendravo.

Brolis Laurynas Isla gimė 1865 rugpjūčio 10 Olvegoje (Olvega), o į Draugiją įstojo Saragosoje (Saragossa) 1890 spalio 10. Po įžadų likosi šiame mieste — dirbo įvairius darbus: naujokyno sode, virtuvėje, skalbykloje ir kitur. 1900 išvažiavo į Tortosos kolegiją, kur susitiko su kitąmet į čia atvažiavusiu T. Martinezu. 1907 br. Isla išvažiavo Valensijon, o 1914 iš ten — į jėzuitų namus Taragonoje. T. Martinezas su br. Isla kartu išgyveno apie 25 metus. Viens kitą jiedu labai gerai pažino, o kai T. Martinezas sulaukė vyresnio amžiaus, br. Isla jį prižiūrėdavo. 1932 Ispanijos jėzuitai sulaukė priespaudos, tad kurios ne kurios bendruomenės išsisklaidė, užtat T. Martinezas kelerius metus dėstė seminarijoje, o br. Isla gyveno nedideliuose jėzuitų namuose.

1936 liepos 18 Ispanijoje įsižiebė pilietinis karas, o 21-ąją Taragonoje jau liepsnojo katalikų bažnyčios. Per seminarijos langą T. Martinezas matė aukštai į padangę šaunančias liepsnas. Kitąryt, liepos 22, seminarijos rektorius, bijodamas, kad ir jų įstaiga netrukus bus užpulta, patarė T. Martinezui per daržus patraukti į Balarto (Balart) vasarnamį. Balartas, geras seminarijos bičiulis, pasiūlė kunigams pasinaudoti savo namu, todėl T. Martinezas neretai ir padirbėdavo tuose soduose. Liepos 23–24 T. Martinezas rytais netoliese esančio Vargšų mažųjų seserų vienuolyne aukojo šv. Mišias. Nors jam buvo pasūlyta nakvynė vienuolyne, kunigas pamanė, kad vasarnamyje jam būsią saugiau. Taip pat ir brolis Isla, dabar taip pat atsikraustęs į čia, pagalvojo, jog kunigui išties viloje būsią geriau. Liepos 24 abu jėzuitai, įspėti savo Vyresniojo, kad dėl susidariusio kunigams pavojaus tenekelia kojos iš savosios pastogės. Jiedu — T. Martinezas su br. Isla — pakluso įsakymui: liepos 25, kai buvo švenčiama didžioji Ispanijos globėjo šv. Jokūbo šventė, jiedu nėjo aukoti šv. Mišių. Tačiau ryte atbėgusi iš vienuolyno seselė perspėjo, jog revoliucionieriai po visus vasarnamius griozdžią kunigų ir vienuolių, todėl ragino sprukti iš čia. Į tokį protingą patarimą T. Martinezas šitaip atsakė: "Esu senas. Ką jie man padarys? Argi jau nužudys! Geriau liksiuos čionai". Kadangi T. Martinezas niekam nebuvo pakenkęs, nesitikėjo, jog kas nors gali ir jį kliudyti, bet nežinota Liaudies Fronto, kuris kęste neapkentė katalikų tikėjimo, — ieškojo progų išlieti tulžį ant kunigų, todėl medžiojo juos nelyginant kokius žvėris dykumoje.

Vidurdienį pietauti abu jėzuitai nutarė po išsikerojusiais medžiais namo pašonėje. Besirengdami tiesti stalą, prie paradinių sodo

vartų jiedu išgirdo garsų triukšmą, — kažkas mėgino brautis vidun. Netrukus pustuzinis milicininkų, šaudydami iš šautuvų ir pistoletų, leidosi keliu prie vilos. Pamatę artėjančius užpuolikus, abudu jėzuitai spruko iš sodo. T. Martinezas nėrė kairėn, br. Isla — dešinėn. Lygiai per pusę pasidaliję kareiviai šoko dviem būriais įkandin savųjų aukų. Br. Isla puolėsi link pušynėlio, o tie į jį pleškino iš ginklų. Kareiviai kelissyk sužeidė bėglį, kuris jau šlakstė savo krauju žemę. Medžiokliai galop pasiviję, dar varpė žaizdotą jo kūną tol, kol paskutinį kvapą išleido. Dabar jau buvo tikri, kad su juo atsiskaitė. T. Martinezas, suskatęs peršokti per tvorą, įsmuko į kaimynų sodą, iš kur pro atvirus laukus pasileido į gryną lauką. Tik kur čia 84 metų seneliui eiti lenkčių su jaunais kareiviais, todėl kaipmat jį pastvėrę nusivedė į vasarnamį pakamantinėti. Apklausai pasibaigus, kunigui liepta eiti kartu su jais, tik šis tarė: "Jūs mane nužudysite. Nežudykite, bet vis viena, kaip su manimi pasielgtumėte, jums atleidžiu, nes nežinote, ką darote", — pakartojo tuos pačius žodžius, kuriuos ištarė mūsų Viešpats, kybodamas ant Kalvarijos kalno kryžiaus. Vienas kariškis, stovėdamas kiek atokiau, nusitaikė ir paleido tiesiai į kunigo širdį kulką. Abiejų jėzuitų kūnai, nuvilkti į vasarnamį ir užmesti apdarais, buvo saugomi sargybinių. Pavakare atskubėjęs vasarnamio šeimininkas apžiūrėjo tysančius kūnus: nuliūdo pamatęs, kad čia nužudyti jo bičiuliai. T. Martinezas atrodė tarytum miegotų su vienintele žaizda krūtinėje, o br. Islos kūnas išvarpytas kulkomis. Balartui paprašius, abiejų jėzuitų palaikai atsidūrė kapinėse jo šeimos rūsyje.

Oficiali vyskupijos komisija Tėvo Braulijaus Martinezo ir brolio Lauryno Islos bylą pradėjo nagrinėti 1950 lapkričio mėn. Taragonoje.

Palaimintasis RUDOLFAS AKVAVIVA
(Acquaviva)
1550–1583

Salseto kankinys

TĖVAS RUDOLFAS AKVAVIVA su keturiais bičiuliais jėzuitais buvo žiauriai nukankintas Salsete (Salsette), Indijoje, tų, kurie neapkentė katalikų tikėjimo. Rudolfas Akvaviva, Atrijo (Atri) kunigaikščio sūnus, gimė 1550 spalio 2 Italijoje, Abruci (Abruzzi) šeimos pilyje. Jų garsioji šaka giminiavosi su įžymiausiomis Italijos šeimomis. Dar kūdikiu būdamas, vaikas matė motiną, lankančią ligonines ir maitinančią vargšus, todėl ir pats iš jaunumės sekė šiuo motinos pavyzdžiu. Jis buvo toks dosnus, kad išmaldoms išdalindavo net paskutinius nuo savo pečių apdarus. Kai tėvo brolis Klaudijus atsisakė popiežiaus rūmų valdytojo kėdės vien tik todėl, kad galėtų įstoti į Draugiją, kunigaikštis paprašė ir gavo šią vietą savo septyniolikmečiui sūnui Rudolfui. Tėvas su sūnumi nuvažiavo Romon, kur, šiam didikui besirūpinant vaiko reikalais popiežiaus Pijaus V rūmuose, jaunuolis jėzuitų namuose prisispyręs maldavo savo dėdės, kad tas prašytų leidimo, kad jis irgi galėtų stoti Draugijon. Kunigaikštis net girdėti apie tai nenorėjo. Rudolfas toks nesubrendęs ir nepatyręs. Kiaurus du mėnesius sūnus tikino tėvą, kad šis žingsnis ne atsitiktinis, o ilgų maldų ir mąstymų vaisius. Galų gale išprašęs sutikimą, 1568 balandžio 2 Rudolfas įstoja į Šv. Andriaus naujokyną Romoje.

1569 baigęs pirmuosius naujokyno metus, Rudolfas pasiunčiamas į Maseratą (Macerata) mokytis kalbų ir literatūros, o 1571 grįžęs į Romos kolegiją imasi teologijos. 1574 išsirengia į Vokiečių kolegiją studijuoti teologijos ir čia išbūna trejus metus. 1577 lapkričio mėn. Rudolfas siunčiamas misijosna į Indiją, kur pakeliui į Lisaboną 1578 kovo mėn. įšventinamas į kunigus. Kovo 24 išplaukė Gojon (Goa).

Čia atsiradęs 1578 rugsėjo 13 T. Akvaviva ima dėstyti Šv. Pauliaus kolegijoje Indijos seminarijoje filosofiją. Pabuvęs čionai metus, 1579 pabaigoje siunčiamas į Feitpurą (Fatehpur) — Didžiojo mogulo Akbaro dvarą. Valdovas sirgo nenumalšinamu žinių ir tiesos troškuliu.

Jo plačiose valdose gyveno musulmonai ir indusai. Kadangi šios religijos tarpusavy šiaušdavosi viena prieš kitą, todėl jis troško jų idėjas suvienyti vienoje religijoje, kad žmonės gyventų taikiai ir darniai. Šiomis temomis kas savaitę savo rūmuose rengdavo disputus. Matyt todėl, kad visai neseniai imperatorius susidūrė su keliais krikščionimis ir pastebėjo jų pavyzdingą teisingumą ir dorą, sumanė į šiuos pokalbius įtraukti ir krikščionių teologų. Pasiuntęs kvietimus per pasiuntinius į Gojos jėzuitų kolegiją, kad pasiųstų į jo dvarą du kunigus kartu su religinėmis knygomis — susipažinti su šia tikyba.

T. Akvaviva buvo vienas iš tų dviejų jėzuitų, išrinktų plėsti krikščionybę Feitpure. Gojos jėzuitai, žinoma, dėjo didžiulių vilčių, kad visa Indija, mogulo skatinama, pasuks krikščionybėn. T. Akvaviva 1580 vasario 28 su savo palyda atvyko į imperijos sostinę Feitpurą 20 mylių į pietus nuo Agros (Agra), kur jie karališkuose rūmuose buvo gražiai sutikti ir prabangiai priimti. Kai T. Akvaviva Akbarui padovanojo Šv. Rašto septyntomį, mogulas kiekvienai knygai parodė kuo didžiausią pagarbą: visas po vieną pabučiavęs, užsidėjo sau ant galvos. T. Akvaviva ginčydavosi šeštadienių vakarais, o Akbaras ne tik atrodė besidomįs krikščionybe, bet ir linkstąs šiomis tiesomis tikėti. Pokalbiai truko savaitė po savaitės ir, nors Akbaras pripažino Kristaus pranašumą prieš Mahometą, jis nedarė jokios aukos: neatsisakė savojo haremo ir juslinio gyvenimo būdo, kurio reikalauja iš jo krikščionybė. Po trejų sunkios kovos dėl Indijos atsivertimo metų T. Akvaviva su liūdesiu prisipažino, jog šio krašto sukrikščioninimas pralaimėtas, — Akbaras niekados neatsivers. 1583 pradžioje nenutraukę draugiškų ryšių su Akbaru, jėzuitai iškeliavo iš Feitpuro į Gojį, kur jie atvyko gegužės mėn.

Vos tik T. Akvaviva įkėlė koją savo bendruomenėn, jis paskiriamas Salseto — pietinės Goja pusiasalio dalies — misijų Vyresniuoju. Salseto gyventojai indusai fanatiškai neapkentė krikščionių. 1550 pusiasalis tapo Portugalijos valdomis, o pirmieji misionieriai į čia atsikraustė 1560 ir mažai ką laimėjo. Didžiuma gyventojų laikėsi savo senojo tikėjimo. Jie gerai atminė baudžiamąją portugalų ekspediciją, išgriovusią jų maldyklas ir šventyklas, todėl liko priešiški viems, kas kėsinosi į jų tikėjimą. Pusiasalyje veikė apie 25 misijų bažnyčios ir koplyčios, kurias aptarnavo 12 jėzuitų. T. Akvavivai 1583 liepos mėn. atvažiavus į misijas, jėzuitai susirinko į Verną (Verna) apsvarstyti, kaip toliau krikščioninti pusiasalį. Jie surengė didžiules, gal daugiau

nei 100 atsivertėlių būrio krikštynas rugpjūčio 5 ir paakino katalikus pasikviesti savo bičiulių nekatalikų. T. Akvaviva ryžosi aplankyti kiekvieną misijų stotį, kur primindavo jėzuitams, kad vicekaralius norįs, kad būtų įkurta bažnyčia ar bent koplyčia 66 pusiasalio kaimuose, kad žmonės priprastų prie Kristaus kryžiaus ir katalikų apeigų. Pagaliau Vyresnysis nusprendė nukeliauti į piečiausius Kunkolimo (Cuncolim) kaimus.

Prieš iškeliaudamas į Kunkolimą, T. Akvaviva iš vakaro susitiko su T. Alfonsu Pašeku (Pacheco), T. Petru Bernu (Berno) ir br. Pranciškum Arania (Aranha) T. Antano Francisko (Francisco) misijoje netoli nuo Orlimo (Orlim), artimiausios krikščioniškos stoties. 1583 liepos 25 penki jėzuitai išsirengė į Kunkolimą, kurio gyventojai buvo iš anksto įspėti apie jėzuitų Vyresniojo apsilankymą. Dar nepasiekus kaimo, jie buvo sutikti vieno genties vado, kuris pareiškė, kad gentainiai dėl vidinių nesutarimų nėra dabar pasirengę sutikti dvasininkus, tad, rasi, jie vėliau galėsią ateiti pasveikinti svečių. Jėzuitai išgirdo šūvius ir triukšmą kaime, bet anaiptol jiems neatėjo į galvą, kad šis triukšmas ir suirutė — šitaip reiškiama jiems neapykanta. Įdienojus triukšmas dar sustiprėjo, todėl T. Akvaviva nusprendė: geriau būsią jiems nesirodyti kaime ir visiškai iš čia dingti. Pažymėję būsimajai naujajai koplyčiai vietą, — kartu atėję su jais du krikščionys iš dviejų pagalių kryžmai sukalė kryžių — ir tenai įsmeigė. Tačiau žvalgai, sekę kiekvieną misionierių žingsnį, pranešė į kaimą, kad katalikai įsmeigę kryžių kaip tik toje vietoje, kur kadaise stovėjusi jų šventykla. Užtat šimtai čiabuvių, šaukdami: "Mirtis jiems, mirtis!" — puolė kunigus. Nespėjus jiems net atsikvošėti, apsupami neapykanta degančių laukinių. Kai burtininkų galva sužinojo, kad T. Akvaviva — šio būrelio Vyresnysis, davė signalą. Prisiartinus vienam čiabuviui, T. Akvaviva tarė: "Iš visos širdies atiduodu savo sielą ir kūną Dievui". Vieninteliu riestanosio kardo švystelėjimu tasai užpuolikas perkirto abu T. Akvavivos šlaunikaulius, ir šis griuvo žemėn. Norėdamas parodyti, kad tikrai yra pasirengęs mirčiai, Vyresnysis, atsisagstęs sutanos apykaklę, rodė nuogą kaklą naujam smūgiui. Tą akimirką kažin kas dukart smogė, — stengėsi nukirsti galvą. Paskui kirtis į pečius, — nulėkė šalin ranka. Pagaliau strėlė, pataikiusi į krūtinę, išvadavo jo kilnią sielą Viešpačiui. Ištaręs paskutiniuosius žodžius: "Atleisk jiems, Viešpatie! Pranciškau Ksaverai, melskis už mane! Jėzau Kristau, priimk mano sielą!" — mirė vos tik 33 metų amžiaus.

Žmogžudžiai, išvydę pirmojo kankinio kraują, nenurimo, kolei buvo pakloti visi penki. Sėkmingai susidorojo su br. Arana, T. Bernu ir paskui su T. Pašeku ir T. Francisku.

T. Rudolfas Akvaviva ir kiti keturi jo bendražygiai šv. Tėvo Leono XII 1893 balandžio 2 paskelbti palaimintaisiais. Salseto kankinių šventė minima vasario 4.

MALDA

VIEŠPATIE, šventumu apdovanojęs savo kankinius — palaimintąjį Rudolfą Akvavivą su bendražygiais — teikis išgirsti jų maldas, jų pagalba leisk ir mums taip gyventi, kaip jie gyveno, aukojo savo gyvenimą, savo darbu šlovino Tavo šventąjį Vardą. Prašome per Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, mūsų Viešpatį, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia — vienu Dievu — gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis PETRAS BERNAS
(Berno)
1553–1583
Palaimintasis PRANCIŠKUS ARANIA
(Aranha)
1551–1583

Salseto kankiniai

TĖVAS PETRAS BERNAS su br. PRANCIŠKUM ARANIA buvo tarp tų penkių Salseto jėzuitų kankinių Indijoje.

Petras Bernas gimė tikriausiai 1553 Šveicarijoje, Madžiore (Maggiore, Ticino) ežero pakrantėje, kur berniuko tėvas buvo vaisių pirklys. Kunigystei Petras rengtis pradėjo savo vyskupijoje, bet tėvui dėl piniginių reikalų persikrausčius Romon, drauge išvažiavo jaunuolis, kuris pabuvo prefektu vokiečių kolegijos, kur kartu galėjo ir studijuoti. 1577 liepos 2, visiškai prieš pat šventimus, Petras įstoja į jėzuitų Šv. Andriaus naujokyną ir po keturių mėnesių išsiunčiamas Indijon į misijas. Lapkričio mėn. iš Romos išvažiuoja kartu su T. Rudolfu Akvaviva, bet pastarajam išvykus tiesiog į Goją (Goa), Bernas likosi Lisabonoje baigti naujokyno. 1579 balandžio 4 sėkmingai įveikęs mokslus, atvyko į Goją spalio 8 ir į kunigus įšventintas apie 1580 pradžią. Kadangi jis ganėtinai spėriai pramoko Konkani (Konkani) kalba sakyti pamokslus ir klausyti išpažinčių, išsiunčiamas misijosna Salseto pusiasalin į Margao. Dėl savo geros sveikatos, gyvo būdo, T. Bernas margaoniečių palankumą laimi nesunkiai. Per trejus metus į krikščionybę jis atvertė daugiau žmonių nei visi kiti Salseto misionieriai kartu paėmus. Kai Portugalija pasiuntė baudžiamąją ekspediciją prieš Kunkolimo (Cuncolim) gyventojus, T. Bernas buvo kartu su baudėjais, pats savo akimis matė indusų šventyklų ir maldyklų sunaikinimą. Jo dalyvavimas šiuose niokiojimuose nebuvo užmirštas.

T. Akvaviva, naujasis misijų Vyresnysis, 1583 liepos mėn. atvykęs į pusiasalį, sušaukė Vernoje (Verna) jėzuitus pasitarti, kaip toliau reiksią atversti klaidatikius. Šiame pasitarime T. Akvaviva kaip tik ir nusprendžia aplankyti kiekvieną stotį ir įkurti ten po nedidelę koplyčią

ir pastatyti misijų kryžių 66 pusiasalio kaimuose. T. Bernas šioje kelionėje į Kunkolimą lydėjo T. Akvavivą, o su jais žygiavo kartu br. Pranciškus Arania, T. Alfonsas Pašekas (Pacheco) su T. Antanu Franciskum (Francisco).

Brolis Arania gimė 1551 Portugalijos mieste Bragoje (Braga). Devynerių ar dešimties metų jis su dėde Kasparu de Leon Pereira (de Leão Pereira), pirmuoju Gojos arkivyskupu, išvažiavo Indijon. 1571 lapkričio 1 įstojo į Draugiją broliu. Tai puikus braižytojas ir architektas, pusiasalyje pastatęs ne vieną bažnyčią. Jis tikėjosi sulaukti to meto, kai galės ręsti maldos namus Kunkolime, pusiasalio krikščionybės opozicijos širdy.

Penki jėzuitai su kokia 50 tikinčiųjų liepos 25 patraukė į Kunkolimą, bet į ten, — kaip jiems buvo pasakyta, — dėl vidinių genties nesutarimų jie negalėję pakliūti. Nors svečiai buvo įspėti, bet liepta neiti kaiman ir laukti, kol bus atskirai pranešta. Tačiau ničniekam neatėjus jų pasikviesti ir kaime triukšmui vis garsėjant, misionieriai paskubomis paženklino naujosios koplyčios vietą. Nelaimei, jie kaip tyčia pasirinko ten, kur anksčiau stovėjusi, bet portugalų sugriauta, indusų maldykla. Katalikams įsmeigus kryžių indusams šventoje vietoje, laukinių pyktis išsiliejo per kraštus, — anie griuvo ant jų šaukdami — "Mirtis!" Pirmasis nuo kraugerių rankos krito T. Akvaviva. Paskui b. Araniai lenktuoju kardu jie nuskynė galvą, o į šoną susmeigė ietį. Broliui pargriuvus žemėn, žudikai atsikreipė į T. Berną, kurio Kunkolimo gyventojai ypač neapkentė už tai, kad jis ne tik išgriovė jų šventyklą, bet ir už tai, kad užtiko jų šventąjį skruzdėlyną ir nudaigojo jų šventąją karvę. Todėl laukiniai suvarė į jo akį metalinį virbą ir išdūrė per dešiniąją ausį. Kai misionieriaus kūnas išseko. kankintojai žvėriškai ant jo užgriuvę visą negailestingai sumaitojo. Įsitikinę, kad T. Bernas jau nebegyvas, atsigręžė į T. Pašeką su T. Franciskum, kuriuodu taip pat abudu nukankino. Kai visi penki jėzuitai, pasruvę kraujais, tysojo pasliki, žmogžudžiai apniko kunigų palydovus: dvylika krikščionių iškart partiesė, o kitus sužalojo.

Atlikę tokį kraugerišką žygdarbį, stabmeldžiai sugrabaliojo kankinių kraujo į savo relikvijų skrynią ir kaip atnašą juo ištepliojo savąjį stabą. Tuomet sugrįžo į kankinimo vietą galutinai susidoroti su kankinių palaikais. Tačiau tenai teužtiko vien keturis lavonus — senutė pasakojo, kad vienas juodai apsitaisęs vyriškis šliaužte nušliaužęs gilyn į mišką, kur nukraujavusį ir nusilpusį kankintojai surado br. Aranią.

Kadangi brolis dar buvo leisgyvis, laukiniai atnaujino savo kerštо puotą: peiliu, lazda, ietimi ar kas ką nustvėręs, badė merdintįjį. Kai net ir šitokios priemonės kankinio dar nenugalavo, brolis nutemptas prie stabo ir priverstas atsistoti bei nusilenkti prieš jį galva. Iš paskutiniųjų sukaupęs jėgas mirštantysis pralemeno: "Nesu nei tiek kvailas, nei toks bailys, kad užuot tikrojo Dievo pagarbinčiau medžio ar akmens gabalą", ir gavo kirvuku per galvą. Šitaip aiškiai paskutinįsyk išpažinęs tikėjimą, kankinys stabo papėdėje virto strėlių taikiniu.

T. Petras Bernas, br. Pranciškus Arania, kartu su T. Rudolfu Akvaviva, T. Alfonsu Pašeku ir T. Antanu Franciskum šv. Tėvo Leono XIII 1893 balandžio 2 buvo paskelbti palaimintaisiais, o šių Salseto kankinių šventė švenčiama vasario 4.

MALDA

VIEŠPATIE, priimk savo palaimintųjų Petro Berno, Pranciškaus Aranios ir jų bendražygių šventąją auką, išgirsk jų maldas ir jų užtarimu išmokyk mus gyventi taip, kaip jie gyveno, aukojosi ir garbino savo darbu Tavo šventąjį Vardą. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia — vienu Dievu — gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis ALFONSAS PAŠEKAS
(Pacheco)
1551–1583
Palaimintasis ANTANAS FRANCISKAS
(Francisco)
1553–1583

Salseto kankiniai

PASKUTINIEJI iš penkių Salseto kankinių — T. Alfonsas Pašekas ir T. Antanas Franciskas. ALFONSO PAŠEKO šeima Kastilijoje (Castille) buvo viena iš seniausiųjų. Jis gimė Ispanijoje, Minajos (Minaya, Toledo) mieste, 1551, o jėzuitų kolegiją lankė Belmonte. Šešiolikmetis įstoja į Vilareho (Villarejo) naujokyną 1567 rugsėjo 8, o paskui studijuoja Alkaloje (Alcalà). Troško važiuoti Japonijon, bet 1574, kai jis savo norą pasakė provincijolui, tasai atsakęs, jog ir Europoj ganėtinai jam esą darbo. Kaip tik tais metais kažkoks T. Valinjanas (Valignano), atsiradęs Alakaloje, kvietė savanorius važiuoti į Tolimųjų Rytų misijas. Nors T. Valinjanas neperkalbėjo pakeisti provincijolą savo nuomonės, jaunuolis jam iš galvos neišėjo. Svečias surinkęs 40 asmenų būrį, iš kurių 12 iš Toledo — Alfonso vyskupijos. Grupei Lisabonoje rengiantis išplaukti, vienas brolis staiga suserga, tad T. Valinjanas prašo Toledo provincijolą, kad tasai susirgusįjį kuo nors kitu pakeistų ir užsimena Alfonsą Pašeką. Įžiūrėjęs čia Dievo valią, provincijolas, atšaukęs savo draudimą, liepia Pašekui keliauti Indijon.

Atplaukęs į Goją, 1574 rugsėjo mėn. jisai įšventintas į kunigus ir pasiųstas Šv. Pauliaus kolegijos vicerektoriumi. Išbuvęs šiose pareigose trejus metus, pasidarė provincijolo pagalbininku. 1578 grįžta Europon tvarkyti Gojos misijų reikalų ir 1581 spalio mėn. su trylika naujų misionierių, tarp kurių pakliuvo ir Antanas Franciskas, vėl išplaukia Indijon. 1583 liepos mėn. sulaukus kankinio vainiko T. Akvavivai, Gojoje T. Pašekas tampa Salseto misijų vyresniuoju.

ANTANAS FRANCISKAS, portugalas, gimė 1553 Koimbroje (Coimbra). Kelerius metus praleido šiame garsaus universiteto mieste. T. Ignaco Azevedo (Azevedo) ir jo bendražygių 1570 mirtis taip sukrėtė jaunuolį, jog šis 1571 įstoja Draugijon, kad galėtų išvykti į misijas. Su T. Pašeku 1581 jis atplaukia į Goją, kur Šv. Pauliaus kolegijoje baigęs teologiją, 1583 įšventintas į kunigus ir išsiųstas į Molukas

(Moluccas), bet laivas, kuriuo plaukė kunigas, ką tik išsiyręs iš Gojos, iškart subiro, todėl misionierius dabar jau išsiunčiamas į Salseto pusiasalio Orlino misijas. Jo aktyvi misijų veikla truko vos tris mėnesius.

T. Akvavivai atvykus į pusiasalį misijų Vyresniuoju, T. Pašekas jam pabuvo vadovu — aprodė visas misijas. Po jėzuitų pasitarimo Vernoje (Verna), T. Akvaviva kartu su T. Pašeku, T. Bernu ir br. Arania liepos 24 visi praleidžia Orline T. Francisko stotyje. Kitąryt paaukojus Mišias, būrelis patraukia į Kunkolimą — šitaip pradėjo lankyti pusiasalio kaimus. Apie tai, kas nutiko jiems atvykus į Kunkolimą ir po to, jau aprašyta liepos 25.

Priešiškai nusiteikę kunkolimiečiai pirmiausia nukankino T. Akvavivą, T. Berną, br. Aranią, o T. Pašekas, pamatęs, kaip pasielgta su jo bendražygiais, sušuko savo kankintojams: "Žudykite mane, — aš esu tas, kuris sunaikino jūsų stabus", — ir tą pačią akimirką ietis pervėrė kalbančiojo krūtinę. Išskėtęs rankas kaip kryžių, pakėlęs akis į dangų, misionierius meldėsi: "Viešpatie, leidai mane perverti ietimi, meldžiu — atleisk visiems, kurie mane sužalojo, tik pasiųsk jiems daugiau misionierių, kurie nuvestų juos dangun". Kadangi kunigas vis dar tebesimeldė, laukinių paleista kita ietis persmeigė gerklę, tad spėjęs ištarti "Jėzau!" — mirė.

Paskutinysis nuo žudikų rankos krito T. Franciskas: jam sutriuškinta galva, o kūnas susmaigstytas strėlėmis. Paskui juodaodžiai dar nugalabijo apie dvylika krikščionių, lydėjusių misionierius į Kunkolimą. Visi penki jėzuitai — pusamžiai tarp 30–33 metų vyrai.

Ištraukus kankinių kūnus iš šulinio, palaikai nugabenti į pusiasalio Rašolą (Rachol), o iš tenai — į Goją.

T. Alfonsas Pašekas su T. Antanu Franciskum ir kitais trimis jėzuitais šv. Tėvo Leono XIII 1893 balandžio mėn. buvo paskelbti palaimintaisiais, o šių Salseto kankinių šventė minima vasario 4.

MALDA

VIEŠPATIE, šventąja savo kankinių auka — palaimintaisiais Alfonsu Pašeku, Antanu Franciskum ir jų bendražygiais, — teikis išgirsti mūsų maldas, kad mes, jų padedami, ir patys gyventume taip, kaip jie save pavertė gyvąja auka, pagarbino Tavąjį Vardą. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia — vienu Dievu — gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas EMANUELIS PEIPOKAS
(Peypoch)
1870–1936

Ispanijos pilietinio karo kankinys

TĖVAS EMANUELIS PEIPOKAS SALA iš 53 Dievo tarnų, nukankintų per Ispanijos pilietinį karą, yra vienintelis, studijavęs JAV. Gimė 1870 gruodžio 2 Estanyje (Estany), netoli Barselonos. Į Draugiją įstojo 1888 liepos 30 Verueloje (Veruela). Baigęs naujokyną ir davęs įžadus, Saragosoje pradėjo studijuoti filosofiją. 1893 išvažiavo į Tortosą baigti filosofijos. Metus praleido Valensijoje (Valencia) — mokėsi graikų k. ir istorijos. 1896 nuvažiavęs į Filipinus, Manilos Ateneume ketverius metus dirbo dėstytoju. 1901 grįžo Ispanijon, o po metų Šv. Liudviko universitete, Misūrio (Missouri) valstijoje baigė teologijos mokslus. Čionai 1905 T. Peipokas gavo kunigystės šventimus ir Florisante (Florissant), Misūrio valstijoje, atliko trimetį. 1907 išvažiavo Manilon, kur 16 metų dirbo dėstytoju. Dėl pašlijusios sveikatos grįžo Ispanijon ir 1926 buvo išsiųstas į Manrėzą (Manresa) poilsio namuose vadovauti šv. Ignaco dvasinėms lavyboms ir parapijos misijoms.

1936 liepos 18 Ispanijoje ūžtelėjus pilietiniam karui, T. Peipokas Manrėzoje vadovavo brolių jėzuitų rekolekcijoms. Pranešęs bičiuliams šią žinią, paprašė melstis už savo tėvynės likimą. Susitelkimas baigėsi 21 ryte, kai revoliucionieriai pradėjo naikinti bažnyčias ir vienuolynus. Kadangi imta gaudyti kunigus, T. Peipokas Manrėzoje paprašė kelių šeimų, kad priimtų po vieną du jėzuitus į savo namus. Žmonės mielai kunigus priglaudė.

T. Peipokas grįžo namo, kur pats gyveno ir turėjo koplytėlę; jon kasdien visi susirinkdavo ir melsdavosi. Liepos 22 keli revoliucinio komiteto nariai atėjo ieškoti T. Peipoko į butą. Valandėlę paklausinėjusi, toji policija išsivedė kunigą į būstinę, kur toliau tardė. Klausinėjamas T. Peipokas prisipažino, jog esąs kunigas ir jėzuitas, dėstąs užsienio kalbas ir daugiausia sakąs pamokslus. Apypietę paleistas namo, susirūpinusiems saviškiams papasakojo, kad nesąs vertas "stoti Viešpaties akivaizdon". Kunigas pridūrė, jog, išeinant iš revoliucionierių būstinės, jam buvo ramiai patarta iš Manrėzos išnykti ir pasislėpti.

Su brolijos nariais T. Peipokas ištuštino koplytėlę, kiek galėdamas suslėpė bažnytinę mantą ir prisiglaudė vieno savo brolijos nario Verso (Vers) šeimoje. Čia būdamas, Tėvas negalėdavo aukoti šv. Mišių, bet sulaukęs liepos 25 dienos, — tada būdavo minima Ispanijos globėjo šv. Jokūbo šventė, — jis, susikvietęs visą šeimą draugėn, kokį pusvalandį visi meldėsi, kalbėjo rožančių, paskaitė iš dvasinio turinio knygos.

Nenorėdamas ilgiau būti našta savo šeimininkams, T. Peipokas nusprendė žygiuoti į Artis ieškotis prieglobsčio. Liepos 28 rytą jis, apsivilkęs švarku ir įsidėjęs kryžių kišenėn, atsisveikino su šeimininkais. Vengdamas viešų kelių, daugiausia žygiavo laukais. Tą naktį praleido vynuogyne. Vos išaušus liepos 29, kunigas vėlei kelyje. Besiartinantį prie Puente de Kabrianės (Puente de Cabrianes) miesto jį netikėtai pamatė kažin kokia moteriškė. T. Peipokas pasuko link užeigos "Kamštis" ("Las Tapies"), su kurios šeimininku jiedu buvo bičiuliai. Prieš ateidamas į čia, kunigas vienoje sodyboje pasiprašė ko nors užkąsti, bet maisto negavo, tik stiklinę vandens. Tuo metu T. Peipokas jau buvo sekamas. Šitai padaryti nebuvo sunku, — mat, brisdamas per šlapias vietas, paliko pėdas. Paryčiukais jis pasibaladojo į užpakalines "Kamščio" duris. Čia draugužio nuoširdžiausiai sutiktas. T. Peipokas viešbučio savininkui pasisakė, kad jisai sekamas, bet tasai, nieko nepaisydamas, pasiūlė kunigui pasistiprinti. Užuot valgęs, T. Peipokas, klampojęs per darganą vynuogynų laukais, išvargo, tad pasiprašė nakvynės. Besirengiant poilsiui, namą apsiautė revoliucionieriai ir ėmė belstis. Išvydęs milicininkus, šeimininkas nustebo ir paklaustas, ar čionai ką tik neapsistojo pakeleivis, negalėjo išsiginti, ką kareiviai tiksliai žinojo. Įsibrovę vidun, šie T. Peipoką suima ir iškeltomis rankomis išsiveda. Pasivėdėję kokias penkias minutes miškan, paleido kelis šūvius į galvą ir kitur. Šitai nutiko 1936 liepos 29 devintą val. ryte. Iškratę lavoną, žmogžudžiai susišlavė jo pinigus ir, sugrįžę viešbutin, už kankinio grašius sočiai prisišveitė. Šitaip ganėtinai pasivaišinę, užeigos savininkui liepė pasikinkius asilėną nugabenti kur norint prie Kalderio (Calders) kelio T. Peipoko lavoną ir tolėliau užkasti. Kitądien viešbučio savininkas iš valdžios gavo leidimą perkelti bičiulio palaikus į Viledekavalio (Viladecavalls) kapines savo šeimos rūsin.

Vyskupijos komisija T. Emanuelio Peipoko bylą Vičyje (Vich) pradėjo tyrinėti 1950 lapkričio mėn. ir šiuomet ji dar nėra baigta.

Šventasis IGNACAS LOJOLA
1491–1556

Jėzaus Draugijos įkūrėjas

IGNACĄ de LOJOLĄ 1521 birželio pradžioje kareiviai atgabeno sužeistą gydyti į senovinę pilį. Nuo 1517 jis tarnavo Najero (Nájera) kunigaikščio daliniuose. Kunigaikščio žinioje jis sėkmingai be jokios žaizdos atlaikė šitiek mūšių. Tačiau, kai prancūzai puolė Pamplonos (Pamplona) tvirtovę 1521 gegužės 20, atklydėlis sviedinys jam sužeidė vieną koją, o kitą — sutrupino. Bičiuliams atvykus į Lojolų pilį, Ignacas karščiavo. Kojos žaizdos negijo. Negana to, ligonis sužinojo, jog sutriuškintosios kojos kaulas turi būti iš naujo sutvarstomas, — operaciją reikėjo daryti be narkozės. Užuot taisęsis, sužeistasis kaskart menko, ir birželio pabaigoje gydytojas patarė pasirengti mirčiai. Tada netikėtai birželio 29 — šv. Petro ir Pauliaus šventės dieną — ryte ligonis pasijuto geriau. Po kelių dienų pavojus jau praslinko. Žaizda užgijo, koja taisėsi. Tačiau, nelaimei, viena koja liko trumpesnė, o žemiau kelio bjauriai kyšojo kaulo galas. Supratęs, kad su šitaip styrančiu kaulu daugiau nebegalės nešioti kojinių ir anuomet madingų pusaulių batų, rūpindamasis daugiau išvaizda nei paisydamas skausmų, kuriuos reikės pakelti, Ignacas liepė chirurgui nupjauti išsikišusį kaulą ir be perstojo tampyti trumpąją koją, kad pailgėtų.

Diena iš dienos Ignacas tysojo lovoje ir ramių ramiausiai kentė tas kančias, kolei galų gale vėlei atrodė grakštus dvariškis. Tačiau šįsyk ne žaizdos kariui sopėjo, o knietėjo nuobodulys. Ligos dienomis Ignacas prašė knygų apie riterius — mėgstamiausio skaitymo, bet jokių romanų Lojolų pilyje neužtikta. Jam atnešamos vienintelės šiuose namuose surastos knygos: viena — kartūzų vienuolio Ludolfo (Ludolph) parašyta — "Kristaus gyvenimas", o kita — "Šventųjų gėlė" (Flos Sanctorum) — šventųjų gyvenimo aprašymai. Ligoniui įnikus jas abidvi skaityti, paaiškėjo, jog jam pakliuvo pačios reikšmingiausios, kokias lig šiol buvo skaitęs.

IGNACAS de LOJOLA (Iñigo de Loyola) gimė 1491 Ispanijoje, Gipuskojoje (Guipúczoa), baskų provincijoje, Aspeitijos (Azpeitia) šeimos pilyje. Jis buvo jauniausias iš 13 Beltrano de Lojolos (Beltrán de Loyola) ir Marinos Sens de Likonos (Marina Saénz de Lico-

na) vaikas. Ignaco vardu kūdikį pakrikštijo Šv. Onjos (Oña) benediktinų abatas. 1507, kai abudu tėvai jau buvo mirę, berniukas pradėjo tarnybą pažu Chuanui Velaskezui (Velázquez), Kastilijos karalystės iždininkui Alkaldui de Arevalo (Alcalde de Arévalo). Kaip Velaskezo šeimyniškis, jis dažnai ieškodavo dvaro ponių palankumo. Dešimt metų ištarnavęs Alkaldui, stojo į Najeros kunigaikščio armiją, ir toji žaizda, gauta prie Pamplonos, Dievo valia jam parodė, kad dera pradėti tarnybą Jo Sūnui, Amžinajam Karaliui.

Taisydamasis iš ligos, Ignacas mąstė apie skaitomą knygą ir, žvelgdamas į savo ankstesnį gyvenimą, savęs klausė: "Kodėl aš negalėčiau žengti tais pačiais keliais, kaip ir šie šventieji?" Juo daugiau mąstė, tuo daugiau įsitikino, jog privalo atsiteisti už kaltes, todėl nusprendžia leistis maldingon kelionėn į Jeruzalę. Vieną pavakarę, rasi apie 1521 rugpjūčio vidurį, jam pasirodė mūsų Geroji Karalienė su Vaikeliu Jėzumi. Šis apsilankymas Ignacui suteikė daug paguodos. Tatai buvo atsivertimo ir pasikeitimo naktis. Jis ėmė purtytis savo ankstesnio gyvenimo ir nusprendė žengti šventųjų pramintais takais. Dar smarkiau ėmus gilintis į knygas, mąstyti, Dievas jam atrodė esąs gyvenimo centras.

1522 kovo mėn. Ignaco dešinė koja jau buvo užtektinai pagijusi, — metas įgyvendinti savo planus. Net neįspėjęs namiškių, išsirengė Jeruzalėn pradėti naują gyvenimą vienam Kristui — išplaukė iš Barselonos uosto. Prieš atkeliaudamas į Švč. M. Marijos šventovę Monseratan (Montserrat), jis nusipirko maldininko apdarą ir basutes. Paskui įsitaisė ilgą tuniką iš šiurkščios drobės, panašią į tokias, iš kurių siuva maišus. Ignacas kovo 21 atvykęs garsiojon šventovėn, susirado nuodėmklausį ir atliko viso gyvenimo išpažintį raštu — šitai padaryti jam užtruko tris dienas. 24-ąją — per Dievo Motinos Apreiškimo išvakares — elgetai atidavęs prašmatniuosius savo drabužius, pats apsitaisė savo šiurkščiuoju trąšinmaišiu. Viską jis darė apgalvotai. Tąnakt jis priešais Marijos altorių, lygiai kaip stojant į riterių luomą, praleido naktį budriai sargyboje: visą naktį klūpojo arba stovėjo. Aušt ant jis ištiesė savo kardą su durklu Dievo Motinai — pakabino ginklus ant koplyčios sienos. Ignacas Lojola nuo šiol tapo Dangaus Karalienės riteris. Ankstų 25 rytą palikęs vienuolyną, iškeliavo Barselonon. Pakeliui jis stabtelėjo Manrezoje, Kardonės (Cardoner) pakrantėje įsikūrusiame mieste, kur ketino pabūti kelias dienas. Tos kelios dienos virto mėnesiais, mat kaip tik Manrėzoje Dievas pradėjo jį mokyti

dvasinio gyvenimo. Susirado urvą, kur po 7 valandas praleisdavo besimelsdamas, o kitas — Šv. Liucijos ligoninėje slaugė sergančius. Duonos pasielgetaudavo, o miegodavo ten, kur jam kas pasiūlydavo. Manrėzoje jis susipažino su kitomis dvasinio gyvenimo knygomis, tarp kitų ir "Kristaus sekimu", kurią jis itin pamėgo. Kai koks nors skirsnelis jam ypač patikdavęs, kaip mat užsirašydavo į nešiojamą su savim užrašų knygelę, tą pačią, kuria jis naudodavosi per mąstymus, ir pasižymėdavo per maldą gautus apšvietimus. Štai iš ko vėliau atsiras "Dvasinių lavybų" knyga.

Išbuvęs Manrėzoje bemaž metus, leidosi Barselonon, o paskui — ramiai traukė Italijon ir Jeruzalėn. 1523 vasario mėn. išplaukęs iš Barselonos, po penkių dienų apie kovo vidurį pasiekė Gajetą (Gaeta). Iš čia kaipmat atsiduria Romoj Verbų sekmadienį — kovo 29. Apsistojęs Amžinajame Mieste, jis susitinka su šv. Tėvu Adrianu VI ir pasiprašo leidimo maldingon kelionėn. Balandžio vidury išplaukęs Venecijon, galų gale liepos 14 pasiekia Šventąją Žemę. Ignacas, kaip paprastų paprasčiausias maldininkas, pirmąsyk Jeruzalę pamato rugsėjo 4. Aplanko šio seno miesto šventąsias vietas, dažnai meldžiasi prie Šventojo Kapo, Alyvų ir į Dangų Žengimo kalne, aplanko Betliejų. Kadaise Lojolų pilyje perskaitytas Kristaus gyvenimas dabar atsistoja akyse kaip gyvas. Štai kodėl maldininkas panūsta liktis Šventojoje Žemėje, bet pranciškonų Vyresnysis, anuomet sergėjęs šventąsias vietas, griežtai atkalbinėja. Nusiminęs Ignacas susirado savo bendrakeleivius, rugsėjo 23 atsisveikino su Šventąja Žeme ir, pučiant priešingiems vėjams, persėdęs iš laivo į laivą, 1524 apie sausio vidurį išlipa Venecijoje.

Kadangi Ignacui nepasisekė liktis Šventojoje Žemėje, dabar jis, jau sulaukęs 33 metų, priverstas iš naujo apmąstyti savo gyvenimą. Trokšta tiktai viena — padėti sieloms, todėl nutaria būti kunigu. Grįžęs 1524 kovo mėn. Barselonon, sėdasi kartu su mažais berniūkščiais suolan ir imasi, Jeronimo Ardevolo (Ardevole) vadovaujamas, mokytis lotynų k. Atliekamu nuo mokslų metu meldžiasi, atgailauja ir elgetauja. Per dvejus metus, išbūtus Barselonoje, Dievas jo sielą užlieja neaprastomis antgamtinėmis malonėmis. Jo akivaizdžios dorybės pastebimos kilmingiausių Barselonos senbuvių, todėl šie malonūs žmonės jam pasiūlo nakvynę.

Galop kaip dera išmokęs lotynų k., 1526 vasarą iškeliauja į atnaujintą Alkalos de Henarų (Alcalá de Henares) universitetą. Šiame di-

deliame universiteto mieste Ignacas suburia studentus ir vyresnius žmones, pasakoja jiems apie maldą, aiškina Dievo Apvaizdos reikšmę, dėsto apie šv. Paulių, Dešimt Dievo ir kitus įsakymus. Gerą darbą, deja, ne visi deramai įvertina: kurie ne kurie ima burbėti: "Kaip čia dabar — kažin koks Ignacas, visiškai nebaigęs mokslų ir ne kunigas, gali kitiems pasakoti apie Dievą!?" Pamokslininkas įskundžiamas inkvizicijai. 1527 gegužės mėn. suimamas, bet po 42 dienų kalėjimo paleidžiamas. Nors jo kalbose ničniekas nerado klaidų — doktrinos pažeidimų, bet dvasininkų ir teisininkų reikalavimu įsakyta pakeisti apaštalavimo linkmę — liautis viešai sakius pamokslus.

Kadangi jam uždrausta Alkaloje (Alcalá) apaštalauti, pasakoti apie Dievą, Ignacas keliauja Salamankon (Salamanca) toliau mokytis garsiajame universitete. Greičiausiai jis čionai atsirado 1527 liepą ir kaipmat nudrožė į gatvę sakyti pamokslų. Praslinkus dviem savaitėms universiteto dominikonai, įtarę jį klaidatikyste, uždarė kalėjiman. Ignaco kaltintojai privertę paaiškinti, kaip jis suprantąs Švč. Trejybę ir Eucharistiją. Galop tardytojai įsitikino, kad jokių klaidų jo moksle nesama. Išlaikytas 22 dienas belangėje paleidžiamas. Jam leista mokyti vaikus. Įsakyta vengti sudėtingų teologinių klausimų. Pajutęs, kad Salamankoje jis nepageidaujamas, Ignacas nusprendė keliauti Paryžiun, kur atsirado 1528 vasario 2.

Septynerius metus Prancūzijos sostinėje Ignacas lukšteno lotynų k. gramatiką Montegiu (Montaigu) kolegijoje (1528–1529), filosofiją — Sant Barbe (1529–1533), o teologiją pas dominikonus (1528–1529). Kad galėtų išsilaikyti, per šį laiką kasmet po du mėnesius vasaromis vaikštinėdamas prašydavo turtingesniųjų Flandrijos pirklių pašalpos. 1531 net buvo atsibastęs Londonan, kur susigraibštė ganėtinai svarų visiems metams.

1529 spalį pradėjęs studijuoti Sant Barbe (Sainte-Barbe), Ignacas gyveno viename kambaryje su Petru Faberiu (Faber) ir Pranciškum Ksaveru (Xavier). Tuomet jis savo bendražygiams išsipasakojo, kaip ketinąs savo gyvenimą pašvęsti sielų gelbėjimui. Faberis, skatinamas tokių pat troškimų, tapo pirmuoju jo parankiniu. Tačiau Ksaveras svajojo siekti pasaulinės šlovės, todėl Ignacui prisiėjo įdėti nemažai pastangų, kol bičiulis buvo palenktas šio pusėn. Tarp universitete besimokančių ispanų dar buvo ir daugiau tokių, kurie troško pašvęsti savo gyvenimą kunigystei ir sielų labui. Iš tokių bendraminčių Ignacas į savo būrį išsirinko Jokūbą Lajinezą (Laynes), Alfonsą Salmeroną

(Salmerón), Nikolą Bobadilą (Bobadilla) ir Simoną Rodrigesą (Rodriguez). Pajutęs, kad šie bendrai jau parengti, visiems jiems patarė išstudijuoti "Dvasines lavybas". Šios lavybos vyrus paakino arčiau pasislinkti prie Dievo.

1534 rugpjūčio pabaigoje septyni bičiuliai nusprendė duoti skaistybės, neturto įžadus (jų laikytis nuo tada, kai visiškai baigs studijas) ir žygiuot Jeruzalėn atversti netikinčiųjų. Tačiau, jei keliauti į Šventąją Žemę būtų neįmanoma, tuomet, nuėjus Romon, pasivesti popiežiaus globon. Įžadų diena pasirinkta Švč. M. Marijos Dangun Ėmimo šventė — rugpjūčio 15. Ankstų šios dienos rytą septyniese susirinko į Šv. Denio (St. Denis) kopyčią Paryžiaus priemiestin Monmartre (Montmartre). Kadangi iš jų tiktai Faberis buvo kunigas — tąmet vos buvo įšventintas, — tik jis aukojo šv. Mišias. Prieš priimdami šv. Komuniją, kiekvienas iš jų davė įžadus. Ši priesaika juos visus labiau suartino, bet nė vienas negalvojo kurti draugiją. Kas dėjosi anąryt toje kriptoje — toji sėkla, iš kurios išaugusi pražys Draugija. Kai Ignacas 1535 kovo mėn. gavo magistro laipsnį, universiteto vadovybė sulotynino jo vardą, tad nuo šiol jis buvo vadinamas Ignacu. Kadangi Ignacas apsigynė magistrą, įrašomas į dominikonų vienuolyną mokytis teologijos, bet tučtuojau jam ima sopėti vidurius. Jo sveikata taip sušlubavo, kad, 1535 pradžioje nutraukęs mokslus, turi grįžti gimtinėn, kur tėviškės oras, — taip spėliojo gydytojai, — jam vėl padėtų atsistoti ant kojų. Prieš išvažiuodamas iš Prancūzijos sostinės, Ignacas Faberį paskiria būrelio vyresniuoju ir visiems primena susirinkti 1537 pavasarį Venecijon. Iki šio laiko visi turėjo baigti teologijos mokslus. Ignacas iškeliavo Ispanijon balandžio pradžioje, o šio mėnesio 30 jau viešėjo gimtojoje Aspeitijoje. Nenorėdamas gyventi su namiškiais tėvų pilyje, jis apsistoja skurdžiame Magdalenos ligoninės pastate, o maisto pasielgetaudavo. Čionai jis panašiai elgėsi, kaip ir Alkaloje: susirinkęs vaikų būrius, pasakodavo jiems apie Dievą, o suaugusiems šnekėdavo triskart į savaitę. Kadangi jo pamokslai išgarsėjo, juos ėmė sakyti kasdien. Liepos mėn. pasijutęs gerėliau, atsisveikinęs su saviškiais ir draugais, išsirengė Venecijon.

Antrąsyk Veneciją jis pasiekia 1535 gruodį. Kadangi laukti bičiulių jam prisireikė daugiau nei dvejus metus, — čia studijavo teologiją, platino "Dvasios lavybas", padėjo ligoniams. Tuomet Faberis Paryžiuje susižvejojo dar tris vienminčius: Klodą le Žei (Claude Le Jay), Pašezą Brojetą (Paschase Broët) ir Joną Kodurą (Codure). Prasidėjus

tarp Prancūzijos ir Ispanijos karui ir Paryžiuje ėmus rodytis nepalankumo ženklų ispanams, šis būrelis iš prancūzų sostinės nutarė dingti dviem mėnesiais anksčiau nei buvo susitarta. Iš čia jie visi susiruošė 1536 lapkričio 15 ir, kelissyk kaktomušais susidūrę su prancūzų kareiviais, kuo ramiausiai pasiekė Italijos sieną. 1537 sausio 8 Ignacą jie užtiko Venecijos ligoninėje.

Kadangi grupė lūkuriavo laivo, kuris galėtų juos nugabenti į Šventąją Žemę, — mat šitai priklausė nuo vasaros plaukiojimo sezono, — jie mielai aptarnavo dvi ligonines, kur prausdavo sergančiuosius, tvarkydavo lovas, šluodavo grindis. Venecijoje šie vyrai buvo vadinami ignatiečiais, o kas tik su jais susidurdavo, sutartinai už jų gerumą ir paslaugumą vis minėdavo geru žodžiu.

Kovo mėn. rengiantis kelionei į Šventąją Žemę, Ignacas savo vyrus pasiunčia Romon, kad gautų leidimą kelionei ir kad negavusieji šventimų galėtų būti pašventinti kunigystei. Didįjį antradienį, balandžio 3, juos pasitiko šv. Tėvas Paulius III. Popiežius buvo maloniai nustebintas šio didžiai išprususio būrelio vyrų mokslumu, todėl ne tik davė jiems leidimą kelionei ir šventimams, bet net padovanojo pinigų kelionei į Jeruzalę. Tačiau šv. Tėvas įspėjo, jog Vidužemio jūroje įtempimas didėja ir kad jie savojo tikslo galį nepasiekti. Grįžę Venecijon, jie vėlei savanoriškai ėmė darbuotis ligoninėse. 1537 liepos 4 Ignacas su keturiais bičiuliais gavo šventimus, tik pirmąsias Mišias jie nutarė kiek atidėti — reikėjo joms gerėliau pasirengti.

Vasarą paaiškėjo, kad dėl Turkijos kaltės vargu laivai su maldininkais galėsią pasiekti Veneciją, todėl vyrai pakeitė planą. Pasidalijęs po du–tris, jie pasklido po šiaurės Italijos miestus, kad ten pas vienuolynų Vyresniuosius galėtų praleisti 40 dienų ir šitaip pasirengti pirmosioms Mišioms. Liepos 25 Ignacas su Lajinezu išsirengė į Vičensą (Vicenza), kur apleistame užmiesčio vienuolyne susirado sau prieglaudą. Šios dienos Ignacą itin dvasiškai praturtino, mat Dievas, kaip ir Manrėzoje, čia jam apsčiai suteikė vidinės paguodos ir vizijų. Praėjus 40 dienų susitelkimui, Ignacas savo pirmąsias Mišias dar metams atidėjo. Jis niekados neatskleisdavo savo paslapčių, bet galimas dalykas, — vis dar tikėjosi aplankyti Jeruzalę ir Mišias aukoti toje šalyje, kur pats Jėzus gyveno. Rugsėjį jis savo būrį pakviečia į Vičensą apsvarstyti ateities planų: Ignacas nutaria nuvykęs Romon pasiūlyti savo paslaugas popiežiui, o kiti tuo tarpu pasklidę po įvairius miestus, Padują (Padua), Sijeną (Siena), Ferarą (Ferrara) ir Boloni-

ją (Bologna) — tesako pamokslus — apaštalauja. Pagaliau dar buvo ir šitaip nutarta: jei kas paklaustų, kas jie tokie, tebūna atsakyta — Jėzaus bičiuliai. Jie vadindavosi "Jėzaus bičiuliais", bet kai šis pavadinimas buvo išverstas lotyniškai, išėjo "Jėzaus Draugija" (Societas Jesu).

Kartu su Faberiu ir Lajinezu Ignacas 1537 lapkritį iškeliavo Romon. Visai netoli miesto pakelėje jie aptiko nedidelę La Stortos (La Storta) koplyčią. Čia T. Ignacas regėjo Dievą, kuris jam tarė: "Romoje tau būsiu palankus". Paguostas tokio palankaus žodžio, jis dar nežinojo, ar bus svetingai sutiktas, ar persekiojamas. Trys maldininkai buvo priimti popiežiaus Pauliaus III ir su savo bičiuliais paimti šv. Tėvo žinion. Šv. Tėvas, prisiminęs, jog čionai stovintys — kuo puikiausiai universitetuose išprusinti teologai, mielai pripažino jų sugebėjimus ir nedelsiant paskyrė Faberį su Lajinezu dėstyti Šv. Rašto ir teologijos Romos Sapienca (Sapienza) kolegijoje, o T. Ignacą pasiliko ypatingam pamokslų ir sielovados darbui.

Gal tik po metų nuo atvykimo Romon, T. Ignacas prisirengė aukoti pirmąsias Mišias. 1538 m. Kalėdų rytą jis su bičiuliais nuėjo į Švč. Marijos Madžiore (Maggiore) bažnyčią, Prakartėlės koplyčion, kur saugojamos Betliejaus relikvijos, aukojo dangiškam Tėvui Jo Sūnaus amžinąją auką.

T. Ignaco ir jo bičiulių jėzuitų triūsas Romoje ir kituose miestuose tarpo. Kadangi Dievas buvo apreiškęs, kad jam bus palankus Italijoje, jie kūrė planus aplankyti Šventąją Žemę. 1539 T. Ignacas liepia jiems susirinkti Romon apsvarstyti, ar jie liks šitaip, ar kurs atskirą ordiną. Iki šiolei jie visiškai negalvojo steigti naujos bendruomenės, bet dabar, kai kelionės į Jeruzalę nutrūko, vertėjo apsvarstyti ateitį. Pirmieji jėzuitai net kelias savaites narpliojo šį klausimą, kol galų gale vienbalsiai nusprendė kurti naują ordiną, jei, žinoma, šiai minčiai pritars šv. Tėvas. Jie save laikė sielų gelbėtojais, gyvenančiais bendruomenėje ir klausančiais savo vyresniojo, kuris paklusnus šv. Tėvui. Jie dėjosi esą Kristaus mokslo mokytojai, pasirengę vykti visur, kur tik juos pasiųs šv. Tėvas. 1539 birželio 24 T. Ignacas surašė santrauką įstatų, kuriais turi remtis ir kokiomis priemonėmis siekti savo tikslo, ir kukliai įteikė šv. Tėvui patvirtinti. Rugsėjį šv. Tėvas žodžiu pasiuntė sutikimą, bet raštu bulė "Kovojančios Bažnyčios valdymas" (Regimini militantis ecclesiae) pasirodė tiktai 1540 rugsėjo 27. Paskelbus šią bulę, Jėzaus Draugija buvo kanoniškai įkurta.

Dabar, Draugiją popiežiui patvirtinus, turėjo būti išrinktas Vyresnysis ir parašyti Įstatai. T. Ignacas sukvietė savo ordino narius Romon per 1541 gavėnią, o tų, kurių nebuvo, paprašė raštu atsiųsti atsakymą, — ką renka Vyresniuoju. Trys negalėjo atvykti: Faberis gyveno Vokietijoje, o Rodrigesas su Ksaveru — Portugalijoje laukė laivo plaukti Rytų Indijon į misijas. Perskaičius balandžio 8 balsavimo biuletenius, paaiškėjo, — visi balsavo už T. Ignacą. Jo pačio biuletenyje buvo įrašyta: "Balsuoju už tą, kas didžiumos bus išrinktas". Nors išryškėjo vieninga brolių jėzuitų nuomonė, T. Ignacas labai nenoromis sutiko būti ordino Vyresniuoju, todėl prašė bičiulių po kelių maldos dienų persvarstyti sprendimą. Balandžio 13 antrasis balsavimas patvirtino pirmojo rezultatus, bet Ignacas vis viena nenorėjo apsiimti šios naštos ir prašė leisti kelias dienas pasimelsti, dar pasitarti su pranciškonų nuodėmklausiu. Patarimą gavo — jis turįs būti Draugijos Generolu, — tokia aiški Visagalio Dievo valia. Patvirtindami šią dieviškosios Apvaizdos valią, T. Ignacas su penkiais savo bičiuliais balandžio 22 — Didįjį Penktadienį — aplankė septynias Romos bažnyčias. Paskutiniąją — Šv. Pauliaus už miesto sienų. Čionai jie vienas kitą išklausė išpažinčių. T. Ignacui paaukojus Švč. M. Marijos — dabar jėzuitų — koplyčioje Mišias, per Komuniją davė naujai sukurtosios Jėzaus Draugijos įžadus.

Penkiolika metų T. Ignacas kūrė ir vadovavo naujajai Draugijai. Rūpinosi jos augimu ir plėtote, parašė jos Konstitucijas. Be to, sakydavo Romos bažnyčiose pamokslus, mokė vaikus krikščioniškojo mokslo. Jis kalbėdavosi su stojančiais į Draugiją kandidatais ir vadovaudavo jų dvasios lavyboms. Su daugeliu žmonių be atvangos susirašinėdavo ne vien tik Draugijos reikalais, bet ir vadovavo daugelio dvasiniam gyvenimui. Draugija neapsiribojo vien tik veikla Romoje, — netrukus jų įsikuria didesniuose Italijos miestuose, taip pat Ispanijoje, Portugalijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Anglijoje ir kituose kraštuose. Dėl to į Draugiją plūdo nesiliaujantis kandidatų srautas Romon. Tarp jų — Petro Kanizijaus (Canisius) ir šv. Pranciškaus Bordžijos (Borgia) mokiniai. Kai jėzuitų įtaka šiuose miestuose išaugo, atidaromos kolegijos, kurios taip sparčiai išaugo, kad 1556 — T. Ignaco mirties metais — 76 namuose 12 provincijų, įskaitant Braziliją, Japoniją ir Indiją, jau gyveno 1.000 narių. Visi jie atsirado vien tiktai per 15 metų!

T. Ignacas turėjo derinti savo veiklą ir su Roma. Jis įkūrė Šv. Mortos namus buvusioms prostitutėms ir prieglaudą jaunoms mergai-

tėms, kurioms grėsdavo pavojus būti ypatingai išnaudojamoms. Įsteigė našlaityną ir pastatė namus maurams bei žydams, kurie panūdo tapti krikščionimis. 1551 jis įsteigė Romos kolegiją — visų pasaulio jėzuitų kolegijų pavyzdį. Norėdamas užbėgti už akių Vokietijoje beplintančiai reformacijai, 1552 Romoje įkuria kolegiją rengti vokiečiams seminaristams, kurie dirbtų Vokietijos bažnyčiose. Be to, popiežius įpareigoja jėzuitus ruošti įvairius disputus su Liuterio šalininkais Vokietijoje, o vėliau juos skiria atstovauti Bažnyčiai didžiojoje Trento Santaryboje.

Beveik nuo Paryžiaus laikų T. Ignacas kentė vidurių skausmus, kurie ypač kankino paskutinį jo gyvenimo dešimtmetį. Vis daugiau atsiradus darbų, ypač susijusių su Draugijos Konstitucijomis, kurias baigė rašyti 1550, jo sveikata pašlijo. 1554 birželį ir liepą išgulėjo lovoje. Kitą žiemą kiek pasitaisė, bet 1556 balandžio mėn. vėl sumenko. Vasarą jo sveikata buvo nekokia, todėl gydytojai patarė važiuoti į Aventino (Aventine) vilą, kurion jis atsidūrė liepos 2. Tačiau šio krašto klimatas jam nepadėjo, — liepos 24 grįžta į Romos centrą. Tąsyk vasara buvo tokia karšta, jog kurie ne kurie jėzuitai susirgo karštine. Kai gydytojai atvažiavo jų apžiūrėti, patikrino ir T. Ignacą. Tačiau Draugijos įkūrėjas nei taisėsi, nei blogo. Kadangi ligonis jau nesyk buvo išsikapstęs iš negalių, gydytojas buvo tikras, kad ir šįkart ligonis nepasiduos ligai. Tačiau Ignacas mąstė kitaip.

Liepos 30, ketvirtadienį, T. Ignacas pasišaukė savo sekretorių Polanką (Polanco) prie lovos ir paprašė tos dienos popietę nuėjus į Vatikaną paprašyti šv. Tėvo palaiminimo ir pareikšti Draugijai savo valią: užtikrinti popiežių, jog Dievo malone iškeliaująs į dangų ir kad ten dar karščiau melsis už Kristaus Vietininką. Nors T. Ignacas buvo įsitikinęs, jog mirtis neišvengiama, Polankas, gydytojo nuomonės laikydamasis, vis tebetikėjo, kad ligonis sveiksta. Todėl T. Ignacui pasakė, jog tądien turįs parašyti kelis laiškus Ispanijon, o į Vatikaną nueisiąs kitądien. T. Ignacas spyrėsi, kad sekretorius nueitų būtinai tą dieną popiet, bet paskui taręs: "Kaip nori, taip daryk!" Užtat Polankas sėdo rašyti laiškų. Vėliau, kai su T. Ignacu Polankas vakarieniavo, jiedu kaip paprastai šnekučiavosi ir net nusprendė, kad gerai pasielgęs. Polankas kuo ramiausiai atsigulė. Netrukus po vidurnakčio T. Ignacas pasijuto nekaip. Kai slaugytojas paryčiu jį užtiko, buvo aišku, kad ligonis gyvena paskutines akimirkas. Brolis slaugytojas nuskubėjo pakviesti į Draugijos įkūrėjo kambarį bent kelis kunigus, o Polankas bėgo Vatikanan

popiežiškojo palaiminimo. Tačiau šiedviem dar nespėjus sugrįžti, T. Ignacas, kadaise buvęs karys, nūnai tapęs Kristaus meilės dalintoju, atidavė sielą Dievui. Vos tik ši žinia pasiekė jėzuitų būstinę ir kūnas buvo parengtas lankymui, ilga kardinolų ir kunigų, Romos diduomenės ir vargšų eilutė nusidriekė — atėjo pabučiuoti garbingo Jėzaus Draugijos įkūrėjo rankos, paliesti rožančiumi jo kūno. Penktadienio vakare, rugpjūčio 1-ąją, T. Ignaco palaikai palaidoti Kelrodės Mergelės Marijos (Madonna della Strada) bažnyčioje, o pastačius Jėzaus Vardo (Gesú) didingą bažnyčią, jo kūnas perkeltas į čia 1587.

Ignacas Lojola paskelbtas palaimintuoju 1609 liepos 27, o po keturių dienų T. Generolas Akvaviva (Acquaviva) aukojo Mišias naujo palaimintojo garbei Kelrodės Mergelės Marijos (Madonna della Strada) Jėzaus Vardo bažnyčios koplyčioje. T. Ignacas kanonizuotas 1622 kovo 12 kartu su šv. Pranciškum Ksaveru šv. Tėvo Grigaliaus XV, o jėzuitai savo mylimojo įkūrėjo šventę mini liepos 31, kai jis atsiskyrė su šiuo pasauliu ir nukeliavo dangun.

MALDA

VIEŠPATIE, savo Apvaizda leidęs ir vadovavęs šv. Ignacui įkurti Jėzaus Draugiją, prašom, papuošk ją širdies, proto ir dvasios dovanomis. Suvienyk visus mus šventumu ir meile, kad pažintume Tavo valią ir taptume ištikimais Tavo tarnais. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis PETRAS FABERIS
(Faber)
1506–1546)

PETRAS FABERIS — pirmasis Ignaco Lojolos naujokas. Gimęs 1506 balandžio 13 Prancūzijoje, Savojoje, Vilare (Villaret) kaime. Jaunystėje Alpių aukštumų ganyklose sergėjo tėvo kaimenes ir išbuvęs vien tik namuose. Apdovanotas neapsakomai nuostabia atmintimi: ryte išgirdęs pamokslą, žodis žodin galėdavo jį pakartoti draugams vakare. Kadangi protas buvo toks imlus, trokšte troško mokslo, bet jo tokia neturtinga šeima niekaip neišgalėjo leisti į mokslus, todėl savo užrašuose po kiek metų rašęs, kad iš skausmo, jog negali mokytis, kasvakar raudodavęs.

Tėvai, girdėdami tuos nesiliaujančius vakarinius žliumbimus, galų gale neiškentę pakluso vaiko norui, — 1516 išleido į mažą parapijos mokyklėlę už septynių mylių pas kunigą. Dešimtmetis Petriukas netrukus pramoko skaityti ir rašyti, o kitąmet iškeliavo už dvylikos mylių į La Roše (La Roche), kur mokėsi tol, kol 1525 įstojo į Paryžiaus universitetą.

1525 spalio mėn. atkeliavęs į Prancūzijos sostinę, apsistojo Šv. Barbe (Sainte-Barbe) kolegijoje, kur kambario draugu tapo Pranciškus Ksaveras. Ksaveras buvo kilęs iš Navare (Navarre), Ispanijos, ir vienmetis su Petru. Abudu įniko į studijas: pradėjo filosofija, baigė — teologija. 1529 spalio mėn. jiedu gavo trečiąjį kambario draugą — Ignacą Lojolą, kuriam išbuvus Paryžiuje daugiau nei metus, buvo sakoma, jog kas tik su juo pabendraująs, neatpažįstamai į gera pasikeičiąs.

Ignacui nesisekė graikų kalba, tad Petras jam padėdavo išnarplioti Aristotelio išmintį. Kaip Petras pagelbėdavo Ignacui gvildenti mokslus, taip Ignacas padėdavo dvasiniam Petro gyvenimui. Nors jau dvidešimtmetis, Petras dar nebuvo apsisprendęs dėl savo ateities. Gal būtų neprošal teisė? O rasi mokykla? Ar kunigu? Vienuoliu? Tik, gyvendamas su Ignacu, jis perprato bičiulio tvirtą pasiryžimą žengti Kristaus pėdomis. Štai kokio vadovo Petrui ir tereikėjo. Ignaco paveiktas, jis nusprendė tapti kunigu, o netrukus prieš pat kunigystės šventimus Ignacas jam surengė 30 dienų "Dvasines lavybas".

Tuo metu, kai Ignacas mokydavo Petrą, išvien jis kalbėdavosi tiek su Ksaveru, tiek ir su kitais studentais. Tuomet, kai Petras buvo įšvęstas į kunigus, — 1534 gegužės 30, — Ignacas jau subūrė apie save panašiai samprotaujančius ir pasiryžusius sekti Kristų neturtu ir skaistybe bei keliauti Jeruzalėn atversti į krikščionybę turkų. Tais pačiais metais rugpjūčio 15 — Švč. M. Marijos Ėmimo Į Dangų Šventės dieną — Monmartre Ignacas su šešiais bičiuliais Šv. Denio koplyčioje (Saint Denis), kai T. Faberis aukojo Mišias — jis tuomet vienintelis iš jų buvo kunigas — davė įžadus. Išvažiuoti į Veneciją ir Šventąją Žemę jie buvo nutarę 1537 sausį, bet iki tolei privalėjo baigti universitete teologijos studijas. Jei kartais kelionė nebūtų įmanoma, nusprendė žygiuoti Romon pasišvęsti popiežiaus tarnybai.

Kai Ignacas kuriam laikui buvo išvykęs Ispanijon pasigydyti, T. Faberis buvo paliktas būrelio Vyresniuoju. Iš Paryžiaus išsirengę 1536 lapkritį, kitų metų sausį atvykę Venecijon, įsitikino, kad Ignacas jau buvo anksčiau čia atvažiavęs. Belaukdami, kada laivai vėl ims plaukti Šventojon Žemėn, vyrai plušo miesto ligoninėse. Kovo mėn Ignacas pasiunčia Faberį pas šv. Tėvą Paulių III Romon, kad sutvarkytų pažadėtosios kelionės reikalus. Nors Jo Šventenybė mielai pritarė jų prašymui, bet įspėjo Faberį, kad visiškai neįtikėtina, jog jų būrelis galėsiąs pasiekti tikslą — karas su Turkija kybojo ant nosies. Faberiui sugrįžus Venecijon, į popiežiaus nuogąstavimus atsižvelgę, jiedu su Ignacu vėlei patraukė Romon pasiūlyti Jėzaus Draugijos paslaugas šv. Tėvui. Kristaus Vietininkas paskyrė T. Faberį Romos Sapiencos kolegijon dėstyti teologijos ir Šv. Rašto. Toks T. Faberio darbas truko lig 1539 gegužės.

1539 vasarą popiežius išsiuntė T. Faberį su Jokūbu Lajinezu, kitu pirmojo jėzuitų būrelio nariu, padėti kardinolui Filonardžiui (Filonardi) sutvarkyti pamokslų tvarką Parmoje, kur metų metais dvasininkai apsileido ir nepaisė ištikimybės tikėjimui. Miestą reikėjo vėlei grąžinti į tikėjimą. Šiedu jėzuitai kalbėjo Šv. Rašto, moralės temomis, ir krikščioniškasis gyvenimas pastebimai pasitaisė. Po tokio intensyvaus darbo metų didžiuma parmiečių vėl ėmė lankyti bažnyčią, bet T. Faberis greitai įsitikino, jog ši sėkmė anaiptol ne nuo jų iškalbos priklausė, o nuo Dievo per "Dvasines lavybas".

T. Faberis Parmoje teišbuvo metus. 1540 vasarą jam liepta palydėti dr. Petrą Ortizą (Ortiz), imperatoriaus Karolio V pasiuntinį Vokietijoje, vykusio religinio pokalbio Vormse (Worms) tarp katalikų ir protestantų metu. Vormsan jiedu atvyko spalio pabaigoje. Nors čionai

buvo liuteroniškas miestas, T. Faberis sakė pamokslus, klausė išpažinčių, platino "Dvasines lavybas". Pasitarimas vėlavo, o kai 1541 sausio 14 prasidėjo, tetruko keturias dienas, — imperatorius perkėlė jį Ratisbonon (Ratisbona). T. Faberis iškeliavo į Ratisboną vasarį ir be atokvėpio ištikimai padirbėjo šešis mėnesius. Tiesiogiai ginčuose tarp katalikų ir protestantų jis nedalyvavo, bet teologų pokalbius itin įdėmiai be perstojo sekė ir, viską laiškuose aprašęs, nuolat siuntinėjo T. Ignacui. Kunigai, prelatai ir valdovai vis tebeprašė T. Faberį surengti jiems "Dvasines lavybas": tų prašymų buvo tiek, kad parašė T. Ignacui, jog čionai Ratisbonoje užtektų darbo dešimčiai jėzuitų. Nelaimei, pasitarimo įkarštis sumenko, o kai pradėta svarstyi Eucharistija ir tikroji Kristaus esmė, dalyvaujančių imta įnirtingiausiai ginčytis, todėl imperatoriaus viltis suvienyti katalikus su protestantais galop žlugo.

Dabar, kai T. Faberis ir dr. Ortizas neprivalėjo ilgiau būti Ratisbonoje, keliaudami Ispanijon, užmegzti ryšių su šio krašto jėzuitais, stabtelėjo Seivojoje (Savoy), kur T. Faberis aplankė savo giminaičius ir bičiulius. Vos tik jiedu 1541 spalio mėn. atsirado Madride, T. Faberis pradėjo misijas, pamokslus, konferencijas ir rekolekcijas kunigams. Jis paaiškino Draugijos tikslus ispanų dvasininkams ir parengė kelią jėzuitams į Ispaniją. Neilgai trukus — po trijų mėnesių — kunigas sausį gauna iš šv. Tėvo Pauliaus laišką, jog jis paskirtas kardinolo Moronės (Morone), popiežiškojo nuncijaus Vokietijoje, padėjėju, tad vėlei jis pėsčiomis žygiuoja per Europą. Atvykęs į Spirą (Spires) balandžio 14, T. Faberis pradėjo įprastinę savo veiklą: pamokslai, išpažintys, susikaupimai. Jis ima skaityti paskaitas Mainco (Mainz) universitete. Jam čia bebūnant, iš Kelno (Koeln) atėjo jo aplankyti teologijos studentas ir prašė papasakoti ką nors daugiau apie Draugiją. Šis studentas buvo Petras Kanizijus, čia pat susipažinęs su "Dvasinėmis lavybomis", T. Faberio vadovaujamas tapo jėzuitu.

1544 liepą T. Faberis paskiriamas Portugalijon reikalavimu karaliaus Jono III, kuris prašė čionai įkurti Draugiją. Dvejus metus išbuvus Portugalijoje ir Ispanijoje, 1546 pavasarį popiežius Paulius jį paskiria popiežiškuoju teologu būsimojon ekumeninėn Trento Santarybon. T. Faberis vėlei pasišovęs kelionėn, tik jo sveikata nuo dažnų karštinės priepuolių gerokai sušlubavo — šitai juto jau kelerius metus. Prieš išsirengdamas šiaurės Italijon į Trentą, jis geidė nukakti Romon pas T. Ignacą. Išplaukęs iš Barselonos, liepos 17 atsirado Romoje. Kadangi T. Faberis savo Vyresniojo nebuvo matęs septynerius me-

tus, juodviejų susitikimas buvo toks karštas, kaip ir Italijos saulė. Nespėjus išsiruošti į Trentą, jį ištiko karštinės priepuolis. Nors tebuvo sulaukęs 40 metų, T. Faberis jau žinojo, kad artėja baigtis ir ramiai jos laukė. Liepos 31 atlikęs išpažintį ir rugpjūčio 1 išklausęs Mišių, priėmė Ligonio sakramentus. Tą popietę, kai buvo atėjęs T. Ignacas, kilniaširdis ir šventas T. Faberis, lydimas angelų, nukeliavo pas Tą, kuriam vieninteliam buvo pasišventęs. T. Faberis palaidotas Kelrodės Marijos bažnyčioje, bet pastačius 1569 Jėzaus Vardo (Gesú) bažnyčią senosios vietoje, T. Faberio ir kitų jėzuitų palaikai perkelti prie pagrindinių Jėzaus bažnyčios durų.

1872 rugsėjo 5 popiežius Pijus IX, pripažinęs Petro Faberio šventumą gimtinėje Savojoje, patvirtino apaštališkuoju dekretu ir pareiškė, jog jis esąs danguje tarp palaimintųjų. Palaimintojo Petro Faberio šventė minima rugpjūčio 2.

MALDA

Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, norėjęs iškelti Petrą Faberį, nuolankų tarną, palaimintuoju už maldą ir tarnybą artimui, leisk, kad mes surastume Tave ir mylėtume visur, ypač kiekviename asmenyje. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris gyvena ir viešpatauja su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, per amžius.

Garbingasis BRIANAS KENSFILDAS (Cansfield) 1582–1645

BRIANAS KENSFILDAS gimė Roberts Hole Lankašyre (Roberts Hall, Lancashire), greičiausiai 1582 metais. Pradžios mokslus ėjo vietos mokykloje, auklėjamas protestantiškai. Tačiau jo broliai buvo katalikai, kurie be perstojo jį kalbino pereiti katalikybėn. Galų gale šešiolikmetis Brianas, stojęs į Šv. Omero (Omer) kolegiją, 1598 tapo kataliku. Trejus metus pasimokęs Šv. Omero kolegijoje, siunčiamas į Romos Anglų kolegiją, kur įregistruotas 1601 spalio 15. Po trejų metų nutaręs stoti į Draugiją, jis grįžta Flandrijon ir 1604 lapkritį tampa jėzuitu. Čionai baigia teologijos mokslus ir įšventinamas kunigu. Pagaliau 1618 T. Briano troškimas — grįžti Anglijon dirbti persekiojamos bažnyčios labui — patenkinamas.

Anglijoje T. Kensfildas pasivadino Kristupo Bensono (Benson) ir Bartono (Barton) slapyvardžiais, o Jorkšyro apylinkes pavertė savo parapija. Per daugel darbo metų Anglijoje jis atvertė nemaža protestantų, o daugybei katalikų — sustiprino tikėjimą. Kaip ir didžiuma į misijas išvykusių kunigų žinojo — bet kuriuo metu jį gali suimti, tačiau, nieko nepaisydamas, savo veiklos nesiaurino. Nors T. Kensfildas suimtas per apsirikimą — palaikytas kitu asmeniu — bet, nelaimei, persekiotojų rankosna pakliuvęs, paguldė galvą.

Vienąsyk 1645 kažin kokio teisėjo (jam reikėdavo nagrinėti Jorkšyre bylas) žmoną į Katalikų Bažnyčią prikalbino kažkoks nežinomas jėzuitas. Todėl sužinojęs, kad žmona išsižadėjo protestantizmo ir perėjo katalikybėn, teisėjas taip įniršo, jog įsakė kunigų medžiokliams tolei griozti Jorkšyrą, kolei tas kunigas bus surastas. Teisėjas prisiekė tol nenurimsiąs, kol tasai dvasininkas nebus pakartas ir ketvirčiuotas. Kunigų persekiotojai ėmėsi kuo uoliausiai ieškoti savo aukų. Per savo medžioklę jie, netikėtai užklupę aukojant Mišias T. Kensfildą, jį sučiupo prie altoriaus. Atvedę pas teisėją, persekiotojai tyčiojosi iš kunigo, daužė jį, koliojo, o tasai viską kantriai ir narsiai ištvėrė, džiaugdamasis galįs dėl Viešpaties aukotis. Kai Tėvas buvo atvestas pas teisėją, šisai neapsakomai pralinksmėjo — galop šis nenaudėlis jo rankose, todėl nedelsiant kunigą grūda į Jorko (York) pilį.

Kalėjimo vadovybė nusprendė, jog T. Kensfildas dar neužtektinai prisikentėjo, todėl jį toliau kamavo. Galų gale paaiškėjo: T. Kensfildas — ne tasai kunigas, kur atvertė teisėjo žmoną. Norėdamas ištaisyti klaidą, teisėjas atšaukė nuosprendį ir kunigą paleido. Iš kalėjimo Tėvas išėjo palaužtas. Jo sveikata per suėmimo metą buvo nekokia, o patirtos įvairios kančios, maisto nepriteklius, drėgna ir šalta kamera visiškai sugriovė jo sveikatą. Nors kunigas išlaisvinamas, bet teisėjo širdyje liko neapykanta katalikams.

T. Kensfildas, apsigyvenęs pas jėzuitus, vylėsi pasitaisyti, bet vos tik po kelių dienų išleistas iš kalėjimo, 1645 rugpjūčio 3 mirė. Tuomet T. Kensfildas buvo apie 63 metų amžiaus, o jėzuitu išbuvo 41 metus. Popiežius Leonas XIII 1886 jį paskelbia palaimintuoju.

rugpjūčio 14

Dievo Tarnas JUOZAPAS VERGES
(Vergés)
1898–1936
Dievo Tarnas LIUDVIKAS BOGUNJA
(Boguñá)
1893–1936
Dievo Tarnas JOAKIMAS VALENTIS
(Valentí)
1884–1936

Ispanijos pilietinio karo kankiniai

NUO 1936 liepos 13 visą savaitę tūkstančiai sodalicijos narių iš Geronos (Gerona) plaukė savo miestan į mūsų Karalienės šventovę. Tėvas Juozapas Vergés de Trias, vienas iš Geronos didžiausių so-

dalicijų galvų, šiam susibūrimui daugiausia vadovavo. Tėvas Liudvikas Bogunja Porta, tvarkęs Barselonos bendruomenę, atkako į Geroną liepos 16, prieš pat baigiantis atlaidų dienoms, bet liepos 18, kai jau turėjo baigtis šis maldingas sambūris, užgriuvo pilietinis karas. Liepsnojant bažnyčioms ir vienuolynams, kunigai turėjo sprukti iš savo namų ir su draugais ieškotis prieglobsčio kitur. T. Verges ir T. Bogunjai pasisekė prisiglausti didesniuose našlės Basols (Bassols) namuose, kur jinai gyveno su dviem seserimis.

T. VERGES buvo vienas iš trijų Geronoje nukankintų jauniausių jėzuitų. Jis gimė 1898 sausio 10 Barselonoje, o į Draugiją įstojo 1916 spalio 11 Gandijoje (Gandía). Po humanitarinių studijų Saragosoje (Saragossa) trejus metus — 1921–1924 — jis dėstė Šv. Dominiko kolegijoje Orihueloje (Orihuela), o paskui mokėsi filosofijos (1924–1926) ir teologijos (1927–1931) Sarijoje (Sarria), netoli Barselonos, kur jis 1930 gavo kunigo šventimus. Vos tik 1932 jam baigus jėzuitams nustatytą lavinimosi programą, Ispanijoje Draugija buvo užgniaužta, todėl išvažiavo į Geroną dirbti kunigo darbą.

TĖVAS BOGUNJA buvo gimęs netoli Barselonos — San Andrės de Palomare (San Andrés de Palomar) 1893 balandžio 14. Į Draugiją įstojo 1909 rugpjūčio 17 Gandijoje. Pirmuosius mokslus baigė Gandijoje ir Saragosoje, o Tortosoje (Tortosa) 1916 pradėjo studijuoti filosofiją. 1919–1923 Saragosoje jėzuitų mokykloje dėstė matematiką ir prancūzų k., o teologijos 1923–1927 metais mokėsi Sarijoje (Sarria), kur 1926 įšventintas kunigu. Po trimečio T. Bogunja paskiriamas į Švenčiausios Širdies kolegiją Barselonon, kur tarp kitų dalykų jis vadovavo sodalicijai Toras y Bages (Torras y Bages) Akademijoje.

Dabar, apsistojęs Basolsų name, T. Verges su T. Bogunja buvo laimingi, kad kasdien galėjo aukoti Mišias, o kadangi miesto bažnyčios buvo sunaikintos, tiems, kurie negalėdavo išklausyti Mišių, išdalindavo Komuniją. Sužinoję, kur atsidūrė seserys, vienuolyną sudeginus, jėzuitai jas aplankė ir padrąsino. Jiedu susitikinėdavo ir su kitais mieste išsislapsčiusiais jėzuitais. Kadangi jiedu dažnai tai išeidavo, tai grįždavo, nujautė, kad jų prieglobstis lengvai galėjo būti susektas, o jie įskųsti, todėl nutarė iš čia išsikelti, bet dar nespėjus jiedviem šitai padaryti, užklupo revoliucionieriai.

T. Bogunja kone kasdien apsilankydavo miesto mokesčių skyriuje, o budintieji sargai šiuos lankymusis pastebėjo. Sužinojusi, kad lankytojas čionai nedirba, apsauga įsidėmėjo tuos vaikščiojimus ir iš-

tyrinėjo, jog draudimo įstaigos viršininkas yra uolus ir šįkart rimtai susirgęs katalikas, todėl nusprendė, jog tasai dažnas lankytojas turįs būti kunigas, kuris jam atneša Švenčiausiąjį. Šitaip Bosolsų namuose buvo išaiškinti jėzuitai.

Tėvas Verges su Bogunja buvo ne vieninteliai kunigai, prisiglaudę po Bosolsų stogu. Vyskupijos kunigas Tėvas Jonas Gviksas (Quix), buvęs kunigas Švč. Širdies bažnyčios, kuri seniai priklausė miesto jėzuitų parapijai, taip pat buvo kartu su anais dviem, prie kurių rugpjūčio 13 prisidėjo dar ir jėzuitas T. Joakimas Valentis (Valenti).

Šis Basolsų šeimą pažinojo iš anksčiau, kai buvo atsidūręs Geronoje, ir nūnai visai nesitikėjo čionai surasti anuodu jėzuitus. TĖVAS VALENTIS gimė Taragonoje (Tarragona) 1884 spalio 17, o Saragosoje 1904 balandžio 9 įstojo į Draugiją. 1910–1913 Tortosoje studijavo filosofiją, o 1913–1916 Sarijos jėzuitų mokykloje dėstė ir 1916–1921 toliau šiame mieste mokėsi teologijos. Baigęs paskutiniuosius mokslus, įšventinamas į kunigus. Kitas jo paskyrimas — Geronos Šv. Juozapo kolegijos lotynų k. dėstytojas Valensijoje 1921–1928 ir iš ten perkeltas Geronos jėzuitų bažnyčios parapijos kunigu. Draugijos priespaudos metais, 1932, tris mėnesius jis praleido Basolsų šeimos globoje, o paskui išvažiavo Barselonon prusinti darbininkų.

T. Valentis, apsitaisęs darbininko drabužiais, rugpjūčio 13 atsirado 9 val. vakaro pas Basolsus su darbininkų profsąjungos leidimu, kuris jam suteikė teisę laisvai sukiotis tarp darbininkų ir taip nepastebimai dirbti kunigo darbą. Jis sakėsi negalės ilgėliau užsibūti, — tik kolei galioja leidimas, — turįs išvykti iš Geronos, mat daugel kas nuo jo priklausė Barselonoj. Su trimis moterimis pavakarieniavę, keturi kunigai poilsiavo: T. Bogunja klausėsi radijo, o T. Verges kortavo su moterimis, T. Valentis vienas sau dėliojo kortas.

Kad niekas nepaspruktų iš namų, tąvakar didelis būrys milicininkų apsupo Basolsų namus. Apie vienuoliktą valandą užpuolikų vadas, lydimas kelių sargybinių, tarp kurių buvo ir apsauginių iš mokesčių valdybos, garsiai pasibeldė į duris. Išėjęs oran kaimynas pasakė, kad čia gyvenančios senos damos visiškai nieko nebegirdi. Į tokius žodžius vienas iš besibraunančių atkirtęs: "Su jomis gyvena dar keli kunigai". Iš pradžių moterys neišdrįso atidaryti durų, bet beldimui tolydžio vis smarkėjant, ponia Basols pagaliau ryžosi.

Ginkluotųjų vadas atsakęs, jog ieško kareivių, kurie pasislėpę šiuose namuose, bet ponia Basols užtikrino, jog čionai tokių nėra.

Rodydamas ant kabyklos paliktą skrybėlę, vyresnysis atsakęs: "Kas šios kepurės savininkas?" Šeimininkė ir vėl pakartojo, kad šiuose namuose jokių kareivių nėra. Tą akimirką laiptais žemyn nusileido T. Verges, o su juo ir T. Valentis. Tada išdygo T. Kviksas ir T. Bogunja. Kadangi kunigai buvo surasti, vadas įsakė iškrėsti visą namą, sodą ir gretimą šiltnamį. Tris valandas kunigai su seserimis buvo išlaikyti svetainėje, o kratai pasibaigus, ginkluotieji išsivedė kunigus. Atsisveikindamas T. Valentis kreipėsi į ponią Basols: "Jei daugiau čia nepasimatysime, susitiksime danguje!"

Varsnas pasivėdėjęs ligi Kan Verei (Can Veray) kryžkelės, būrys juos apgręžė nugaromis ir paleido iš automatų salvę. Du kunigai tiesiog susmuko pačioje kryžkelėje, kiti du šalikelėje. Šitai atsitiko rugpjūčio 14 nakčia apie pusę trijų. Keturių kankinių kūnai užkasti Selros (Celrá) kapuose rugpjūčio 15, o 1939 jų palaikai atkasti ir nuvežti į Geroną. 1951 vyskupijos komisija pradėjo tirti Tėvų — Joakimo Valenčio, Liudviko Bogunjos, Juozapo Verges ir parapijos kunigo Jono Gvikso kankinystės bylą, kuri ligi šiolei tebetyrinėjama.

rugpjūčio 18

Palaimintasis ALBERTAS HURTADAS
(Hurtado)
1901–1952

TĖVO ALBERTO HURTADO vardas Čilėje ir Pietų Amerikoje susijęs su katalikiškąja labdaros "Kristaus namai" ("El Hogar de Cristo") draugija, aprūpinančia benamius pastoge. Albertas Hurtadas gimė Vinjoje del Maroje (Viña del Mar) 1901 sausio 22. Nors jo tėvai pagal kilmę buvo iš senos aristokratų giminės, bet jie gyveno neturtingai viename dvarelyje. Albertui sulaukus ketverių metų, mirė tėvas, todėl, norėdama išmokėti dideles skolas, motina namus turėjo parduoti. Našlė su dviem sūnumis persikraustė pas gimines. Nuo mažumės

Albertas patyrė, ką reiškia būti neturtingam ir dažnai kilnotis iš vienos vietos į kitą. Kadangi jam buvo pažadėta stipendija, berniukas pradėjo lankyti Santjago jėzuitų mokyklą ir tapo Dangaus Karalienės sodalicijos nariu. Jau paaugliu būdamas, pradėjo domėtis atokiuose miesto rajonuose gyvenančiais neturtingaisiais, pas kuriuos lankydavosi kiekvieno sekmadienio popietėmis.

Baigęs Šv. Ignaco kolegiją, 1917 jis ketina stoti į Draugiją, bet dvasios tėvas pataria šitai padaryti tada, — mat jis žinojo, kaip skurdžiai gyvena jo šeima, — kai Alberto jaunesniojo brolio ir motinos gyvenimas pagerės. Vaikinas padirbėdavo popietėmis ir vakarais, tad galėdavo padėti savo motinai, bet tuo pačiu metu jis ganėtinai užsidirbo lėšų, kad galėtų pradėti studijas katalikų universitete mokytis teisės. Vargšai niekad jam neišeidavo iš galvos, todėl, nors jis mokėsi ir dirbo, bet kas sekmadienį popietes praleisdavo skurdžių lūšnose. 1920 mokslus nutraukė dėl karinės tarnybos, o grįžęs universitetą baigė 1923 rugpjūtį. Tą pat mėnesį, būdamas dvidešimt dvejų metų, keturioliktą dieną įstojo į jėzuitų naujokyną Čilane (Chillán).

Pabuvęs aštuoniolika mėnesių Čilane, 1925 pradžioje Argentinoje — Kordoboje — baigė naujokyną ir ten davė pirmuosius įžadus 1925 rugpjūčio 15. Baigęs humanitarines studijas, 1927 išvažiavo Ispanijon mokytis filosofijos. 1931 baigęs pirmuosius teologijos metus, o 1932 Draugiją Ispanijoje prislėgus, lukteli čionai, o paskui išvažiuoja Airijon keliems mėnesiams ir galų gale Liuvene pasirengia kunigystei. Įšventintas Belgijoje 1933 rugpjūčio 24, o paskutiniuosius studijų metus praleidžia Drongene ir Čilėn grįžta 1936 sausio mėn.

Sugrįžęs į Santjagą, Šv. Ignaco kolegijoje T. Hurtadas dėsto tikybą, o katalikų universitete vyresniuose kursuose pedagogiką. Nemaža darbo jis dar turi sodalicijoje ir savo studentus įtraukia į apaštalavimo veiklą, ypač rūpinasi kaimo katekizacija. Pridėtiniai darbai itin jam prie širdies ir, nors jo dienotvarkė ir taip jau buvo perkrauta, vis dar sugebėdavo ką nors įterpti. Kadangi ir tų nenumatytų pridėtinių gyventojų vis dar atsirasdavo, jis pastatė naują namą šalimais jėzuitų naujokyno ir iš tų vaikinų abiem vyskupijoms išėjo nemaža pašaukimų kunigystėn.

1941, kai vienas buvęs universiteto laikų bičiulis, taip pat ir kariuomenės laikų draugas tapo vyskupo pagalbininku, Tėvui Hurtadui pasiūlyta tapti "Katalikų akcijos" pirma vyskupijos, o paskui visos šalies direktoriumi. Sulaukęs spalio mėn. plūstelint moterų, 1944 jis

savo klausytojų paprašęs pagalvoti apie savo miesto neturtinguosius — vyrus, moteris, jaunuolius, vaikus, kurie žiemą mirksta lietuje ir šąla šaltyje. Toji pastaba taip paveikė klausytojus, kad čia pat moterys jam ėmė vargšams nešti aukas. Šitaip ir prasidėjo "Kristaus namai". Iš gautų dosnių aukų Tėvas Albertas Santjage atidarė vieną prieglaudą jaunuoliams, antrą — moterims, taip pat — vaikams. "Hogar" reiškia širdį arba namus, todėl benamiai vargšai surado prieglobstį Kristaus namuose. Prieglaudų kaskart vis augo. Jie čia ne tik gaudavo nakvynę, bet taip pat padėdavo žmonėms atsistoti ant kojų, išprusindavo juos ir išmokydavo krikščioniškų dorybių. 1945 Tėvas Hurtadas aplankė JAV, kur ištyrinėjo, kaip tvarkomas ir valdomas T. Flanagano (Flanagan) Berniukų miestas, — mat pats norėjo šią mintį įgyvendinti tėvynėje. Paskutinius šešerius metus Tėvas Albertas pašventė prieglaudų kūrimui — daugel jų įkurta Čilės miestuose po T. Hurtado mirties, — net ir šiandien Pietų Amerikoje jų atsiranda. T. Albertas 1947–1950 parašė tris knygas: "Apie darbininkų sąjungas", "Socialinis humanizmas" ir "Krikščioniškoji visuomenės sąvoka". 1951 jis pradėjo leisti mėnesinį periodinį žurnalą "Mensaje" ("Pranešimai"), skirtą Katalikų Bažnyčios visuomeniniams mokslams.

1951 metų pabaigoje, nors T. Hurtadas tebuvo išgyvenęs 51 metus, sveikata ėmė šlubuoti. Kitų metų gegužės mėn. visai susirgo, tad gydytojas patarė pailsėti pajūry. Tačiau gegužės pabaigoje sugrįžęs į Santjagą, netikėtai sužino, kad jis serga tulžies vėžiu. Savo ligos metu, kai skausmai kasdien vis smarkėjo, dažnai kartodavo, jog visą kančią jis prisiima tokiais žodžiais: "O Viešpatie, esu patenkintas, esu patenkintas!" Tėvas Albertas ištvėrė ligi 1952 rugpjūčio 18. Jėzuitams susirinkus apie jo lovą palydėti, šis didysis vargšų apaštalas atidavė savo sielą Kūrėjui. Kai mirusiojo kūnas buvo nugabentas į Šv. Ignaco bažnyčią, nesuskaičiuojami jo bičiuliai susirinko atsisveikinti su mylimuoju tėvu, — paskutiniąkart žmonės dieną naktį slinko pro karstą. Dvidešimtąją rugpjūčio įvykusios laidotuvės visų dalyvių nesutalpino, — daugel norinčių liko šiapus.

Tėvas Albertas Hurtadas ypač minėtinas už geraširdiškumą ir krikščionišką meilę vargšams. Kadangi Santjago tikintieji tikėjo Tėvą gyvenus arti Dievo ir per jo tarpininkavimą iš Dievo gavę dvasinių malonių, pradėjo jo šventumą tirti skirtoji komisija ir jo byla tebetyrinėjama Romoje. Paskelbtas palaimintuoju 1994.

Dievo Tarnas TOMAS SITCHARAS su Vienuolika Bičiulių (Sitjar) 1866–1936

Ispanijos pilietinio karo kankiniai

ŠIE DVYLIKA JĖZUITŲ — septyni kunigai ir penki broliai — visi buvo nukankinti Gandijoje (Gandía) ir Valensijoje (Valencia), Ispanijoje, nuo 1936 rugpjūčio 19 iki gruodžio 29. Pirmasis mirė Tėvas TOMAS SITCHARAS FORCIJA (Fortiá), buvęs Gandijos naujokyno rektorius. Kai Draugija 1932 Ispanijoje buvo persekiojama, likę krašte jėzuitai turėjo išsislapstyti po mažus butus mieste. Nors bendruomenė buvo paleista, bet T. Sitcharas liko jos Vyresniuoju.

T. Sitcharas gimė Geronoje (Gerona) 1866 kovo 21, o į jėzuitų naujokyną įstojo 1880 liepos 21 Verueloje (Veruela). Pas Tortosos scholastus užbaigęs filosofijos mokslus, aštuonerius metus — 1889–1897 — Urugvajuje, Montevidėjuje dėstė vyskupijos seminarijoje filosofiją. Grįžęs Tortoson, baigė teologiją ir 1900 įšventinamas į kunigus. 1902–1921 jauniesiems Tortosos ir Sarijos jėzuitams dėsto metafiziką. 1923 spalio mėn. skiriamas Taragonos namų Vyresniuoju, o 1929 vasarį — Gandijoje rektoriumi.

Priespaudos metais Ispanijos jėzuitų veikla buvo nevieša, bet vis viena nesiliovė. Visiškai ji buvo paralyžuota 1936 liepos mėn., prasidėjus pilietiniam karui. T. Sitcharas tąsyk gyveno kartu su broliu Petru Žilaberu (Gelabert). Daugel kas iš saviškių ragino juodu keltis kitur, bet T. Tomas vis spyrėsi: "Jei mus nužudys, tokia jau Dievo valia".

Liepos 25 vakarą, praslinkus savaitei po karo pradžios, kažin kas smarkiai ėmė belstis į T. Sitcharo duris. Tėvas duris atidarė tik tada, kai pro langą iššoko brolis Žilaberas. Tėvas Tomas suimamas. Kadangi kunigui skaudėjo koją ir jis negalėjo taip sparčiai žygiuoti kaip kariškiai, šie Tėvą stumdė, daužė ir netgi kėsinosi iš jo atimti sutaną. Tą naktį suimtasis pakliuvo mokyklon, kuri buvo paversta kalėjimu. Ten rytojaus dieną atgabenamas brolis Žilaberas, T. Konstantinas Karbonelis (Carbonell) ir brolis Raimundas Grimaltas (Grimaltos).

Kadangi kalėjime jėzuitus galėjo lankyti svečiai, draugai jiems pristatė čiužinių atsigulti ir ganėtinai maisto. Galų gale rugpjūčio 17–18 jie pradedami tardyti: kokios jų politinės pažiūros, kokiai partijai priklausą. T. Sitcharas į šį klausimą atšaudavo: "Mes priklausome Dievo partijai!" Suimtieji, vėl grąžinti į kamerą, ramiai sau laukia to, kas jau neišvengiama. Rugpjūčio 19 prieš aušrą Tėvui Sitcharui pasakyta, kad jis paleidžiamas laisvėn, bet, užuot jam davę laisvę, pasičiupę jį komunistai kartu su kitais dviem džentelmenais nusigabeno prie Albaidos plento netoli Palmos de Gandijos (Albaida, Palma de Gandía) ir tenai po alyvmedžiu nužudė. Kai septyniasdešimtmetį Tėvą Sitcharą pervėrė kulka, rankose jis laikė rožančių. Šitai nutiko trečią valandą nakčia.

Su Tėvu Sitcharu kalėjime sėdėję trys kiti kaliniai mirė po keturių dienų. Rugpjūčio 23 vidurdienį Tėvui Karboneliui, broliams — Želaberui ir Grimaltui — su kitais dešimčia kalinių įsakyta rengtis Valensijon. Jie žinojo, kad gabenami myriop, todėl paprašė, kad T. Karbonelis jiems duotų nuodėmių išrišimą. Atsiradę kareiviai nusivarė belaisvius alyvmedžių sodan už Gandijos prie Valensijos kelio. Tėvas Karbonelis, pakėlęs rankas į dangų, meldėsi, o broliai — Žilaberas su Grimaltu — suklupo greta ant kelių. Sargybos vyresniajam davus ženklą, dar trys jėzuitai nukeliavo pas Dievą. Tėvas Karbonelis buvo septyniasdešimties metų amžiaus, brolis Grimaltas — septyniasdešimt penkerių, o brolis Žilaberas — keturiasdešimt devynerių.

Vėliau buvo nukankintas brolis jėzuitas Juozapas Taracas (Tarrats). Prieš neramiuosius priespaudos metus jis kartu su broliu Vincentu Salesu (Sales) ir Tėvu Paulium Boriu (Bori) gyveno prie namo prijungtame priestate, kadaise pastatytame Mažosioms Seserims, kur dabar gyveno keli karšinčiai jėzuitai. Du broliukai kiek galėdavo padėdavo toms seselėms, ir viskas ligi revoliucijos pradžios buvo ramu. Namų kapelionui pasitraukus, T. Boris pradėjo eiti šias pareigas. Po mėnesio praūžus revoliucijai, namų ramybė suiro: 1936 rugpjūčio 24 komunistai čionai apgyvendina savo žmones. Prie kiekvienų durų pastato sargybinius, o koplyčią paverčia valgykla. Šiomis okupacijos savaitėmis T. Boris, nors ir nesitikėjo galėsiąs kada nors daugiau aukoti Mišias, ir toliau dirbo su ligoniais ir karšinčiais; brolis Taracas — ligoninėje, o brolis Salesas — sode. Visi jie tebegyveno jėzuitišką gyvenimą. Deja, rugsėjo 28 brolis Taracas pasmerkiamas myriop, tad jis su kitais trimis iš ligoninės sargybinių tą dieną nulydėtas Valensi-

jos priemiestin, vadinamam Rambleta, kur jie ir pelno kankinių vainikus. Kitą — rugsėjo 29 — dieną Tėvas Boris su broliu Salesu irgi išvaromi iš namų į atokesnę prie kapinių vietą. Čia jie paaukoja paskutinę auką Viešpačiui. Brolis Taracas buvo 58, Tėvas Boris 72, o brolis Salesas 55 metų amžiaus.

Tėvas Darius Hernandesas (Hernández) irgi nukankintas 1936 rugsėjo 29. Šis plačiai žinomas mieste jėzuitas buvo ligi 1928 Valensijos namų Vyresniuoju. Rugpjūčio mėn. ir pirmosiomis rugsėjo dienomis jis dažnai keičia savo pastoges, o turėdamas netikrą asmens pažymėjimą, galėdavo maišytis po miestą ir šitaip atlikti kunigiškas pareigas. Diena iš dienos pavojus didėjo ir pagaliau rugsėjo 13 kunigas sugaunamas ir pasodinamas į kalėjimą. Čionai išbuvęs ligi rugsėjo 29 pusės devynių vakaro, išvedamas į Valensijos priemiestį, žinomą Pikadero de Paternos (Picadero de Pacerna) vardu, kur nugalabijamas.

Kiti du jėzuitai–kankiniai T. Narcizas Bastė (Basté) ir brolis Emanuelis Darderas (Darder). Jiedu apie trisdešimt metų gyveno toje pačioje jėzuitų pastogėje Valensijoje, o bendruomenei išsisklaidžius, jie persikraustė į mažą kambarėlį, kur galėdavo aukoti Mišias ne tik jiedu, bet ir kiti jėzuitai. Revoliucijos pradžioje komunistai dar pakentė Tėvo Bastė veiklą, mat metai iš metų dirbdamas tarp darbininkų, jis daugelsyk jų reikalais rūpinęsis. T. Bastė jau buvo keliskart suėmę. Pirmą sykį — rugpjūčio 17. Tarp karininkų, kurie šį kunigą tardė, pasitaikė vienas, kuris Tėvo patarimo paklausęs, nemaža laimėjo. Užtat jis pasistengė prikalbėti savo draugus, kad T. Bastė su br. Darderu dėl senyvo amžiaus paleistų. Išties T. Bastė buvo 70, o br. Darderas — 74 metų. Kitą kartą T. Bastė suimtas rugsėjo 6 ir vėlei dėl amžiaus buvo paleistas, bet šįsyk jau su įspėjimu: "Tėve, saugokis ir daugiau neik gatvėn! Šį kartą su mumis laimingai baigėsi, o kitąkart su kitais galit įkliūti". Galų gale kunigas su broliuku, spalio 15 užklupti komunistų kareivių, labai nekentusių katalikų tikėjimo, abudu tąpat dieną nužudyti.

Tėvas Alfredas Simonas (Simón) mirė 1936 lapkričio 29. Kadangi jis buvo Valensijoje Šv. Juozapo kolegijos rektoriumi ir užtat plačiai žinomas mieste, revoliucijai atbangavus, jam nebuvo sunku rasti šeimų, kur būtų priglaustas. Nors ne sykį buvo pakeitęs nakvynvietes, bet jau keliskart suimtas ir keliskart arba dėl pažinčių, arba bičiulių pinigais išpirktas į laisvę. Galop lapkričio pabaigoje galutinai suimamas ir 29–ąją nukankinamas.

Paskutinysis iš dvylikos jėzuitų mirė T. Jonas Baptistas Fereres (Ferreres). Tai įžymus Ispanijoje savo raštais profesorius, dėstęs jėzuitams scholastams moralinę teologiją ir kanonų teisę. Užgriuvus revoliucijai, gyveno Barselonoje ir rugpjūčio viduryje buvo įkalintas, bet dėl senyvo amžiaus paleistas. 75 metų senelis buvo silpnas ir paliegęs. Jam buvo išduotas saugus leidimas, su kuriuo galėjo važiuoti į gimtąjį miestą Olerijon (Ollería), netoli Valensijos, kur rugpjūčio 12 jis atsirado. Už kelių dienų komunistų atstovai jį tardė ir paėmė iš jo visus religinius straipsnius. Pagaliau rugpjūčio pabaigoje atgabenamas Valensijon į Šv. Mykolo kalėjimą, kur įkalinamas su šimtais kitų, tik netrukus išsiunčiamas į kalėjimo ligoninę, kurios palikti jau buvo nelemta. Tarp ligonių jis įsigijo nemaža bičiulių. Kadangi jis buvo įžymus profesorius, daug ko būdavo klausinėjamas, o vakarais rinkdavosi pas jį kalbėti kartu rožančiaus. Ligoninėje T. Fereres kentė nuo paralyžiaus, tad, negalėdamas judėti, gavo žaizdotas pragulas. Kadangi čia stigo menkiausios gydymo priežiūros ir sanitarinių sąlygų, jo būklė virto tikrai nekokia. Ligos dienomis jis ypač troško Švenčiausiojo, tad vienas iš kunigų slapčiomis jam parūpino komunikantą, kad ligonis galėtų priimti komuniją. Gavęs Švenčiausiąjį mūsų Viešpatį, T. Fereres tarė: "Aš toks laimingas, kad dabar galiu mirti". Už kelių dienų — 1936 gruodžio 29 — jis ir numirė.

TĖVO SITCHARO BIČIULIAI

KONSTANTINAS KARBONELIS SEMPERE (Carbonell Sempere) gimė 1866 balandžio 12 Alkojoje netoli Alikantės (Alcoy, Alicante). Baigęs filosofiją, Orihuelos (Orihuela) kolegijoje 1893-1898 dirbo dėstytoju; Tortosoje ir Gandijoje baigęs teologiją, įšventintas 1901. Už penkerių metų paskirtas aptarnauti bendruomenę Gandijos naujokyne, o 1920 tapo Tortosos mažosios seminarijos Vyresniuoju. 1922 jis — Alikantės jėzuitų namų Vyresnysis, 1926 grįžęs Gandijon vėlei būna Gandijos kunigu ir T. Sitcharo padėjėju. T. Karbonelis su br. Grimaltu gyveno tik per kelias duris kaimynystėje su T. Sitcharo būstu. Liepos 26 apie penktą valandą ryto, eidami abu į T. Sitcharo kambarį aukoti Mišių, jiedu kalbėjosi apie moterį, kuri gyveno T. Sitcharo ir br. Žilabero kambariuose, kai šių tenai nebuvo. Paskui tą rytą T. Karbonelis su br. Grimaltu suimami ir nugabenti mokyklon, kur jau tupėjo T. Sitcharas. Čia išbuvę iki 1936 rugpjūčio 23, T. Karbonelis su broliais — Grimaltu ir Žilaberu — buvo nukankinti.

Br. REIMUNDAS GRIMALTAS MONLORAS (Grimaltos Monllor) gimė Puebla Largoje, Valensijos provincijoje, 1861 kovo 3. Į Draugiją įstojo 1890 liepos 1, kai buvo 29 metų. Stodamas į Draugiją buvo sodininkas. Gandijon jis atvažiavo 1917. Su T. Karboneliu kartu suimtas ir kartu 1936 rugpjūčio 23 nukankintas.

Br. PETRAS ŽELABERAS AMERIS (Gelabert Amer) gimė Manakore (Manacor), Mahorkos (Majorca) saloje 1887 kovo 3. Jėzuitu tapo Gandijoje 1907 vasario 9. Mažumėlę padirbėjęs Verueloje (Veruela), 1930 atvažiuoja į Gandijos naujokyną. Kai naujokynas 1932 uždaromas, apsigyveno kartu su T. Sitcharu ir jį ligino. Nors jis tą liepos 25 paspruko, bet kitądien, kai namas, kuriame jis slapstėsi, buvo krečiamas, užtiko ir jį. Petras Želaberas kartu su T. Karboneliu ir br. Grimaltu 1936 nužudytas rugpjūčio 23.

Br. JUOZAPAS TARACAS KOMAPOSADA (Tarrats Comaposada) gimė Manrėzoje 1878 rugpjūčio 29, o 1895 įstojo į Draugiją. Pirmuosius dešimt Draugijos metų jis išdirbo Tortosoje pas scholastus siuvėju, o 1910 tapo jėzuitų namų Valensijoje ligonių slaugytoju. Suimtas tuomet, kai slaugė savo ligonius, o kankinio vainiką pelnė 1936 rugsėjo 28.

T. PAULIUS BORIS PUIGAS (Bori Puig) gimė 1864 lapkričio 12 Vilė de Maldoje (Vilet de Maldá), Taragonos provincijoje ir, prieš stodamas į Draugiją, 1891 rugsėjo 7, buvo vyskupijos kunigas. Šiek tiek pabuvęs dėstytoju, padirbęs parapijoje, 1918 tapo patarėju ir Gandijos namų — naujokyno — iždininku, kuriuo išbuvo tol, kol neišvaikė bendruomenės. Kai komunistai užgrobė senelių namus, T. Boris pastoracija pakito — jis lankė ligonius ir slapčiomis klausė išpažinčių. Kai jis su br. Seilu buvo vedami iš namų, rugsėjo 29 savo sargybinių paklausė: "Kuris iš jūsų mane nužudys?" Kai šie atsakė, jis tarė: "Dievo, dėl kurio jūs mane rengiatės nugalabyti ir kuriuo jūs netikite, vardu aš jums atleidžiu". Ir kunigas juos palaimino. Į tuos žodžius paleista salvė, kuri padarė jį Kristaus kankiniu.

Br. VINCENTAS SEILAS GENOVĖ (Sales Genovés) gimė Valensijoje 1881 spalio 15, o į Draugiją įstojo 1915 spalio 9, būdamas 34 metų. Visąlaik išgyveno pas Gandijos jėzuitus. Jis gyveno senelių namuose Valensijoje su br. Taracu, o buvo nukankintas 1936 rugsėjo 29 kartu su T. Boriu.

TĖVAS DARIUS HERNANDESAS MORATO (Hernández Morató) gimė 1880 spalio 25 Bunjole (Bužol), o į Draugiją įstojo 1896

rugsėjo 28. Filosofijos ir teologijos mokslus baigė Tortosoje. Į kunigus įšventintas 1912. Saragosos kolegijoje dėstė retoriką, vėliau Valensijoje ir Barselonoje kunigavo parapijoje, o 1928 rugsėjo mėn. paskiriamas garsiųjų Valensijos jėzuitų namų rektoriumi. Mirties dieną — 1936 rugsėjo 29 — T. Hernandesas buvo sulaukęs 56 metus amžiaus.

TĖVAS NARCIZAS BASTĖ (Basté) gimė San Andrés de Palomare (San Andrés de Palomar) netoli Barselonos 1866 gruodžio 16. 1890 balandžio 29 įstojo į Draugiją. Kunigo šventimus gavo 1899. Po trejų metų išvažiavo į Valensijos namus, o likusį gyvenimą praleido parapijose tarp darbo grupių ir sodalicijų. Suimtas 1936 spalio 15 ir tą pačią dieną nukankintas.

Br. EMANUELIS DARDERAS PALAHIS (Darder Palahí) gimė San Felíu de Lagosterėje (San Felíu de Llagostera) netoli Geronos 1862 sausio 15, o 1885 gruodžio 7 įstojo į Draugiją. Šiek tiek buvo apsistojęs Manrėzoje. Nuo 1894 išvažiavęs Valensijon, ten išbuvo ligi savo mirties. Kartu su T. Bastė buvo suimtas ir spalio 15 nužudytas.

TĖVAS ALFREDAS SIMONAS KOLOMINA (Colomina) gimė Valensijoje 1877 kovo 8, o 1895 gruodžio 18 įstojo į Draugiją. 1909 įšventintas į kunigus. T. Simonas buvo Valensijos Šv. Juozapo kolegijos dekanu, o 1913 tapo šios mokyklos rektoriumi. Nuo 1916 jis jau netoli Barselonos esančios scholastų mokyklos rektorius. 1921 paskiriamas Barselonos jėzuitų namų rektoriumi, o 1927 vėlei grįžta Valensijon Šv. Juozapo kolegijos rektoriumi. Po daugelio suėmimų ir kelių savaičių arešto kalėjime, 55 metų amžiaus T. Simonas 1936 lapkričio 29 pralieja kraują už Kristų.

TĖVAS JONAS BAPTISTAS FERERES BOLUDA (Ferreres Boluda) gimė Olerijoje (Ollería), Valensijos provincijoje 1861 lapkričio 28. Į Jėzaus Draugiją įstojo 1888 liepos 30. Pasimokęs vyskupijos seminarijoje, į kunigus įšventintas 1890, o vėliau ne vienoje provincijos kolegijoje dėstė teologiją. 1899 pradėjo Tortosos scholastams dėstyti moralinę teologiją ir kanonų teisę. Raštai, kuriuos jis išleido šiais abiem dalykais, tapo tipiniais visoje Europoje. Po 16 metų, kuriuos išbuvo Tortosoje, išsikėlė į Sariją ir čia dar dvylika metų toliau dėstė ir rašė knygas. Įsiliepsnojus pilietiniam karui, T. Fereres sveikata buvo pašlijus, todėl suėmimas ir Valensijos kalėjimas visiškai ją sugriovė — jis mirė 1936 gruodžio 29.

T. Tomo Sitcharo ir jo 11 bičiulių kankinystės byla imta tyrinėti Valensijoje 1956 gegužės mėn. ir šiuo metu dar tebetyrinėjama.

Dievo Tarnas MARTYNAS SANTAELA
(Santaella)
1873–1936
Dievo Tarnas ALFONSAS PAJANAS
(Payán)
1873–1936
Dievo Tarnas EMANUELIS LUKVĖ
(Luque)
1856–1936

Ispanijos pilietinio karo kankiniai

PIRMAISIAIS Ispanijos pilietinio karo mėnesiais trys jėzuitų kunigai mirė kankinio mirtimi pietinėje Ispanijos pakrantėje — Almerijoje (Almería). Tėvas MARTYNAS SANTAELA GUTJERESAS (Gutiérrez), prieš stodamas į Draugiją, vyskupijoje dirbo kunigu. Jis gimė Montrefrijo (Montrefrío), Granados provincijoje, 1873 vasario 3. Baigęs savo vyskupijos kunigų seminariją ir gavęs šventimus, paskiriamas kunigu į Algarineho (Algarinejo). Kai panūdo būti jėzuitu, jis jau buvo sulaukęs 44 metų. Naujokyną pradėjo Granadoje 1917 birželio 30. Išbuvęs dvejus bandymų metus, vienerius mokėsi privačiai ir 1920 pasiryžo dirbti misijų parapijoje. Per 15 metų jis keliavo po Andalūziją, lankydamasis tiek po didmiesčius, tiek ir po bažnytkaimius, kurių žmonės prisimena malonų pamokslininką, ypač besirūpinantį vargšais ir stokojančiais. 1935, kai jau įžengė į 62 savo amžiaus metus, tapo keliaujančių pamokslininkų Vyresniuoju Almerijos jėzuitų parapijoje.

1936 liepos mėn. prasidėjus Ispanijos pilietiniam karui, Tėvas Santaela atsisakė rūpintis savo asmens saugumu — slėptis: nusprendė geriau jau liktis parapijoje ir kuo geriau eiti pareigas. Rugpjūčio vidury, kai Tėvas išėjęs oran skaitė brevijorių, komunistai jį suėmė ir nuvarė į laivą "Jokūbas I", kur jis su kitais kunigais ir pasauliečiais buvo uždaryti.

Kaliniai buvo laikomi tamsioje, nevėdinamoje ir neišpasakytai tvankioje patalpoje. Pagaliau rugpjūčio 26 kareiviai, nusileidę į triu-

mą, perskaitė myriop pasmerktųjų sąrašą. Kai visi buvo susirūpinę, ar nėra kurio nors įrašyto į tą raštą, T. Santaela pagalvojo, — dabar būsią gera proga aplankyti kitame laivo gale sergantį kunigą. Bičiuliai atkalbinėjo nuo šio ketinimo, bet nieko nepaisė: rabazdinosi pas tą ligonį. Vienas iš skaičiusiųjų myriop pasmerktųjų sąrašą, pamatęs kunigą šūktelėjo: "Paimkite šį storulį ir nusiųskite su kitais!" Šitaip 63 metų T. Santaela pakliuvo į kankinių tarpą. Išsivedus iš laivo pasmerktuosius, likusieji jėzuitai spėliojo, kad jų bičiulis būsiąs tikriausiai su kitais sušaudytas, bet ničnieko tikra nežinojo. Karui praslinkus, pusiau užkastas T. Santaelos kūnas be galvos buvo rastas maiše Almerijos — Mursijos plento kelkraštyje. Atpažintas pagal apatinių baltinių skalbyklos numerius ir, pagarbiai pargabenus Almerijon, palaidotas kapinėse.

Kiti du Almerijoje žuvę kunigai — Tėvas ALFONSAS PAJANAS PERESAS (Pérez) ir Emanuelis Lukvė Fontanila. T. Pajanas gimė Chinese (Gines) netoli Sevilijos 1877 vasario 20, o 1895 lapkričio 7 įstojo į naujokyną Granadoje. Baigęs filosofiją Granadoje, o teologiją Mursijoje, toliau dėstė Šamartino (Chamartin) jėzuitų kolegijoje ir Vilafrankoje (Villafranca). 1927 jis apsigyveno Granados jėzuitų parapijoje, kur garsėjo kaip įžymus pamokslininkas ir pasižymėjo kaip aiškiai ir visiems suprantamai dėstąs tikėjimo tiesas tikintiesiems. Prieš įsikuriant Ispanijos Respublikai, dukart T. Pajanas buvo suimtas už kalbas prieš diktatorių, bet abusyk dėl įkalčių stokos paleistas. 1936 rugpjūčio mėn. jis išsirengė Almerijon sakyti pamokslų per Švč. Mergelės Marijos skirtą devyndienį, — kaip tik tuomet, kai įsiliepsnojo Pilietinis karas. Nors jam buvo pasiūlyta saugi vieta, bet pasiliko jėzuitų namuose su T. Lukve, kuris tuo metu sulaukė 80 metų.

T. EMANUELIS LUKVĖ gimė Marčenoje (Marchena), netoli Sevilijos 1856 gruodžio 28, o Draugijon įstojo 1887 rugsėjo 11 Mursijoje. Pasimokęs Onjoje (Oña), išvažiavo Ispanijon dėstyti istorijos ir geografijos Vilafrankon, o 1896 tapo Granados seminarijos dvasios tėvu. 1906 jis jau Mursijoje Vyresniuoju, o 1909 Granados jėzuitų parapijoje kunigu. Almerijon atvažiavęs 1913, toliau dirbo pastoracijoje. T. Lukvė net 23 metus praleido Almerijoje ir per tąlaik jis laimėjo daug sielų, — ypač mylėjo vargšus. Dvasininkai taip pat jį gerbė, todėl daugelis iš jų, netgi pats vyskupas, išsirinko sau nuodėmklausiu. Iškilus pilietinio karo pavojams Almerijoje, senutėlis T. Lukvė galvojo: beviltiška ieškoti kur nors prieglobsčio, — ir taip jau buvo

pasišovęs keliauti pas Dievą, tad kuo ramiausiai likosi jėzuitų namuose. Kažkurią rugpjūčio vidurio dieną komunistai, įsibrovę į parapijos namus, suėmė T. Pajaną ir T. Lukvę. Palaikė kalėjime kelias dienas, paskui rugpjūčio 27 nakčia išgabeno juos į laivą "Astoy Mendi" į Almerijos uostą. Triumas, kur buvo sugrūsti kaliniai, atrodė lygiai taip kaip tas, kuriame kalėjo nelaimingieji "Jokūbo I" laive. Kartu su dviem jėzuitais čia kentėjo du vyskupai, 35 kunigai ir 50 pasauliečių. Rugpjūčio 29 kaliniai pagal sąrašus patikrinami ta dingstimi, kad turį būti išvežami į miesto kalėjimą. Toks įvykis kaliniams buvo kaip nuosprendis. Tarp tų, kuriuos reikėjo pergabenti, pakliuvo T. Pajanas su T. Lukve. Kai buvo perskaityta T. Lukvės pavardė, kažkuris iš kalinių išsitarė: "Jei šiam tėvui nėra čia vietos, tai nė vienam iš mūsų negalima liktis". Netgi kai kurie komunistai nusistebėjo, kad T. Lukvė buvo pasmerktas myriop, juk šis nė piršto prie politikos nepridėjęs. T. Lukvė nužudytas greičiausiai rugpjūčio 29, o T. Pajanas galbūt šio mėnesio 30.

Abiejų jėzuitų kūnai surasti kartu su daugelio kitų palaikais giliuose Tabernos (Tabernas) užmiesčio šuliniuose ir, parvežti Granadon, garbingai palaidoti Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje.

Tėvų — Martino Santaelos, Alfonso Pajano ir Emanuelio Lukvės — kankinystė Almerijoje komisijos pradėta tyrinėti 1956 sausio mėn.

Dievo Tarnas ANDRIUS KARIJO (Carrió) 1876–1936

Ispanijos pilietinio karo kankinys

TĖVAS ANDRIUS KARIJO BERTRANAS (Bertrán) 27 savo gyvenimo metus praleido Šv. Dominiko kolegijoje Orihueloje (Orihuela), pietų Ispanijoje. Penkerius metus išbuvo scholastu, o dvidešimt ketverius kunigu. Prieš antrąjį kartą atvažiuodamas, jis dirbo sodalicijoje. Kai Draugija 1932 Ispanijoje buvo imta persekioti, jėzuitai priversti išsikraustyti iš Šv. Dominiko kolegijos ir išsisklaidyti. Jaunesnieji jėzuitai išbėgo tremtin, o vyresnieji pasiliko, tik, išsiskirstę į mažesnius namus, dirbo tarp žmonių. T. Karijo su kitais kunigais nuomojo namą Didžiojoje gatvėje (Calle Mayor) ir iš čia vadovavo kitiems.

Andrius Karijo gimė Salente (Sallent), netoli Barselonos 1876 lapkričio 30. Į naujokyną jis įstojo 1891 rugsėjo 9 Saragosos užmiestyje, o po jo čia dar pasilikęs klasikinėms studijoms ir metus — filosofijai. Užuot toliau gilinęsis į filosofiją, jis penkerius metus išbuvo klierikų prefektu, o paskui 1902 Tortosoje baigė šiuos mokslus. 1904 nuvyko Argentinon į Buenos Aires, dirbo jėzuitų kolegijoje iki 1908, o paskui grįžo į Tortosą Ispanijon mokytis teologijos. Į kunigus įšventinamas 1911, trimetį išbuvo Manrėzoje, o 1912 grįžęs Orihuelon čionai likosi lig mirties.

Dar tebegyvenant jėzuitams savo namuose Didžiojoje gatvėje, keli revoliucionieriai 1936 balandžio 2 įmetė vidun bombą, bet, laimei, ji nedaug pridarė žalos. T. Karijo teisingai suprato, kad šitai vien įspėjimas. Balandžio gale vienąnakt Tėvas išgirdo kelių praeivių pokalbį: "Tuos jėzuitus reikia iššudyti!" Gegužės 1 revoliucionieriai linksminosi ne per toli nuo namų Didžiojoje gatvėje, todėl jėzuitai jausdami, kad daugiau po šiuo stogu saugūs neišbus, iš namų pasklido į visas puses po Orihuelą. T. Karijo atsidūrė kituose jėzuitų namuose, kur su savo bendruomene išbuvo ligi liepos vidurio.

Vos tik prasidėjus revoliucijai — liepos 23 — T. Karijo nusikraustė pas savo pažįstamą Emilį Salarį (Salar). Kolei kunigas gyveno

pas Salarius, galėjo kasdien aukoti Mišias ir, kas tik norėjo, aprūpindavo sakramentais. Kelissyk jam pasisekė aplankyti net mieste kitur išsiblaškiusius jėzuitus ir sužinoti, kaip jiems sekasi. Šitoji taika ir ramybė, vyravusi Salarių namuose, sutriko rugpjūčio 12, kai Orihuelos meras išleido įsaką visų vienuolijų vyrams ir moterims, negimusiems šiame mieste, per 24 valandas išsikraustyti. Kadangi T. Karijo atvažiavo iš šiaurės, jis turėjo ieškoti prieglobsčio kitur. Geras jo bičiulis Juozapas Mesegveris iš Alkverijos (Meseguer, Alquerías) nugabeno kunigą kaiman į dvarą ir privertė jį liktis su šio dvaro šeimininke našle. Rugpjūčio 21 Mesegveris, grįžęs pas T. Karijo, išsivežė jį į kitą vietą — į Alkasarą (Alcázares) pas pažįstamą. Kadangi T. Karijo neturėjo paso, jie turėjo būti atsargūs. Autobuso vairuotojas, tuosyk važiavęs į Alkasarą, pažinojo Mesegverį, todėl ničnieko neklausė apie T. Karijo ir laimingai pasiekė viešbutį, kur T. Karijas čia įsiregistravo pono Andriaus (Andrews) vardu, atsilankiusiu į tenykštes vietines maudykles.

Kadangi T. Karijo ketino traukti į Alikantę (Alicante), Mesegveris pažadėjo jam išrūpinti kelionės pasą ir per draugus šitai jam pasisekė padaryti. Pasas buvo gautas rugpjūčio 25, tad ankstų 26-osios rytą Mesegveris atsirado Alkasaro viešbutyje. Nuėjęs tiesiog į vonias, pasiklausė, kur esąs ponas Andrius. Vedėjas atsakęs, kad šis išvykęs vakar. Netoliese stovėjusi moteris pridūrė: "Taip, jie nugalabijo jį". Nenorėjo daugiau klausinėti, kad nesukeltų įtarimų. Ponui Mesegveriui parūpo, ar bičiulis pats susigalvojo, ar buvo priverstas išvažiuoti. Nuėjęs registratūron, budėtoją paklausė, ar p. Andrius užmokėjęs sąskaitą išvyko, — jam buvo atsakyta, — taip. Kodėl T. Karijo iškeliavo į Alikantę be paso, liko nežinoma.

Rugpjūčio 25 rytą T. Karijo, palikęs Alkasaro viešbutį, nužingsniavo prie autobusų stoties, kuri, nelaimei, buvo įsikūrusi netoli vietinių komunistų būstinės. Pamatę jį laukiant stotyje, revoliucionieriai įtarė jį esant kunigą, kaip jie vėliau pasakys: "dėl dieviškumo žymių veide". Kai tik T. Karijo įsėdo autobusan, kareiviai paskambino į kitą stotį ir pranešė kaimyninio miestelio San Chavijero (San Javier) komunistams, kad sulaikytų, kai atvažiuosiąs autobusas. Šitaip T. Karijo sulaikytas ir iškart nustatyta, jog esąs jėzuitas, — to užteko mirties nuosprendžiui.

Praleidęs tą dieną po laiptais esančiame rūsyje, pavakare paprašė valgio. Jam buvo pasiūlyti du žali kiaušiniai ir pridurta: "Tavo

būsimajai kelionei šitiek pakaks". Kitądien prieš aušrą rugpjūčio 26 paėmę kalinį iš požemio, nuvedė prie San Chaviero — Susinos (Sucina) kelio ir tenai sušaudė. Vėliau kelių ruožo apeiginis, apžiūrinėdamas savo valdas, užtiko lavoną, bet jo nepažino, — iš visko sprendžiant, vyriškis buvo nušautas. Maišelyje apeiginis rado rožančių, kišenėje 75 pesetas ir piniginėje įspaudą, kad ji priklauso Andriui Karijo. Susinos miestelėnai, lavoną išsireikalavę, T. Karijo palaidojo vietos kapinėse.

T. Karijo kankinystės byla pradėta Orihueloje 1954 kovo mėn.

rugpjūčio 25

Palaimintasis MYKOLAS KARVALHO (Carvalho) 1579–1624

Japonijos kankinys

MYKOLAS KARVALHO, vos tik pradėjo jėzuitų naujokyną Portugalijoje Koimbros (Coimbra) mieste, nesiliovė mąstęs apie Japonijos misijas. Kai jis galų gale pakliuvo Rytuosna, čia jam nutiko nesėkmė po nesėkmės. Jo paties nekantrumas jam pakenkė, — vos tik pradėjus misijų darbą, jis nutrūko: kunigas pasodintas į kalėjimą. Trumpa misionieriška T. Karvalho veikla baigėsi be kokių nors pastebimų rezultatų, tačiau Dievas nematuoja kankinio nuopelnų pagal darbus, — žiūri, kokios būta jo širdyje meilės.

T. Karvalho gimė Bragoje (Braga), Portugalijoje, apie 1579. Būdamas 18 metų, įstojo į Draugiją ir 1602 išplaukė į Indiją. Atsiradęs Gojoje (Goa), Šv. Pauliaus kolegijoje baigė studijas ir buvo įšventintas į kunigus. Dabar jau buvo pasirengęs vykti Japonijon, bet paskiriamas Goanos (Goan) seminarijoje dėstyti teologijos. Jis trokšte troško būti misionieriumi, bet vyresniojo ir tuo pačiu Dievo valia privalėjo būti auditorijoje. Per dešimt teologijos dėstymo metų jis nesiliovė domėjęsis Japonija ir pagaliau jo svajonė išsipildė.

1619 pradžioje atsisveikinęs su Goja, patyrė nelaimę jūroje — prie Malakos (Malacca) sudužo laivas, ir metus prasiblaškė, ieškodamas kelių į Japoniją, kolei galop įsėdo laivan, kuris jį nuplukdė į pakrantės uostą Anamą (Anam). Paskui jis pėsčiomis nukanka į Makao (Macao), kinų uostą, ir, nuplaukęs Manilon, patraukia į Nagasakį.

Persirengęs indų kareiviu, T. Karvalho Nagasakį pasiekia 1621 rugpjūčio 21. Vos tik čia jam pasirodžius, prasidėjo Didžiojo Persekiojimo metas prieš katalikus, todėl visiems misionieriams išsislapsčius, tebuvo galima slapčiomis dirbti pastoracinį darbą. T. Karvalho pasiekė nedidukę Amakusos (Amakusa) salelę netoli Nagasakio, kur šioje krikščionybės citadelėje ir dabar bent sąlygiškai saugioje vietoje nepatyręs misionierius galėjo mokytis japoniškai. Po dvejų itin įtempto darbo metų jis galėjo sklandžiai šnekėti, bet jo užsidegimas eiti ir skleisti Dievo žodį, jo įkarštis prieštarauti visa tam, kas nekrikščioniška, neišmintingai privertė atsidurti priešais šios apylinkės nekatalikišką valdžią. Jis pats prisistatė kaip kunigas, jėzuitas, ir atsiradęs čionai skelbti Dievo Žodžio ir pasirengęs gubernatorių atversti į katalikybę. Gubernatorius, nustebintas misionieriaus akiplėšiškumo ir galbūt sužavėtas jo drąsos, įsakė jam kuo greičiau atsisakyti šios minties, kad nebūtų priverstas jo nubausti kaip paskelbtos už įstatymų ribos religijos platintojo.

T. Karvalho atsidūrė Kyjusu (Kyushu) saloje tarp nepažįstamų žmonių, bet Apvaizda atsiuntė du krikščionis, kuriedu Tėvą pažinojo Amakuso saloje, tad nuvedė jį pas Nagasakio jėzuitų provincijolą. T. Pranciškus Pašekas (Pacheco), provincijolas, išpeikė T. Karvalho už neapdairų ir nereikalingą elgesį, kuriuo jis sau tik pakenkė. Jis nusprendė, jei norėtų pradėti apaštalauti misijose, galėtų nukakti į Omurą (Omura), kur krikščionys prašė kunigo, kad jis juos aplankytų ir išklausytų išpažinčių. Gavęs tokią užduotį, T. Karvalho grįžta į Nagasakį 1623 liepos 28, bet čia pasipainioja šnipui, kuris įtaręs, kad šičia galįs būti kunigas, išduoda jį policijai. Tėvas nugabenamas į Omuros kalėjimą, kur susiduria su kitais keturiais kaliniais, laukiančiais bausmės — vienu dominikonu, dviem pranciškonais kunigais ir vienu katechetu. Omuros kalėjimas — tiesiog aptvaras, žardis, surėstas iš rąstgalių, be stogo ir sienų. Karštis kepino, šaltis šaldė, vėjas ir lietus kalinius talžyte talžė. Visas jų maistas — kelios rieškučios ryžių su rytą vakarą vandenio lėkštele. Negalėjo nei nusiprausti, nei baltinių pasikeisti, o ką kalbėti apie išvietę, — tame garde neap-

sakomai dvokė. Laiške, kurį T. Karvalho parašė kitam jėzuitui, minėjo: "Mes visi labai silpni ir sukiužę kūnu, bet užtat palaikomi ir paguodžiami dvasia Dievo malonių, kurios pranoksta mūsų kančias".

T. Karvalho šiame žardyje praleido 13 mėnesių, kol galų gale iš Nagasakio į Omurą atėjo 1624 rugpjūčio 24 žinia — penki kaliniai turi būti sudeginti lėta ugnimi. Ankstų rytą pasmerktieji nuvedami pakrantėn ir įsodinami į luotą, kuris nugabeno juos į Hokonoharą (Hokonohara), netoli Šimbara (Shimbara). Čionai kaliniai su virvėmis ant kaklo nužingsniavo prie stulpų. Visi jie laikė rankose krucifiksus, tad įsmeigę akis į Nukryžiuotąjį giedojo psalmes. Pirmasis pririšamas T. Karvalho, o kolei rišami prie stulpų kiti, aplinkui stovintiesiems jis taria žodį: "Jūs turite suprasti, kad mes — krikščionys — mirštame laisvai ir mielai taip, kaip mirė už tikėjimą mūsų Viešpats — Jėzus Kristus". Kadangi buvo nuteista mirti lėta ugnimi, tad malkos išdėliojamos taip, kad liepsnos šoktų ne iškart, o įsiliepsnotų palengvėle. Pagaliai uždegami, todėl pasidarė neišpasakytai karšta ir kankinių drabužiai užsiplieskė. Penkiese šitaip buvo kankinami apie dvi valandas, kolei T. Karvalho su bičiuliais atidavė savo sielas Sutvėrėjui. Šitaip išsipildė tas begalinis troškimas.

1867 liepos 7 šv. Tėvas IX iškilmingai paskelbė palaimintaisiais 205 kankinius, tarp kurių buvo ir netoli Šimbaros 1624 rugpjūčio 25 penki nukankintieji. T. Mykolo Karvalho šventė jėzuitų liturginiame kalendoriuje pažymėta vasario 4.

MALDA

VISAGALI DIEVE, leisk, kad palaimintojo Mykolo prisiminimas atneštų mums džiaugsmo ir jo maldų užtariami galėtume nueiti į dangų. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Garbingasis ALOYZAS MARIJA SOLARIS
(Solari)
1795–1829

ALOYZAS SOLARIS gimė 1795 gegužės 13 Italijoje, Kiavaryje, Ligurijoje (Chiavari, Liguria). Nors krikšto metu gavo Augustino vardą, bet vėliau jį pasikeitė į Aloyzą. Vienuolikmetį tėvas išsiuntė mokyklon į Savoną (Savona), kur auklėjamas vincentiečių gal atsikratys polinkio malonumams ir surimtės. Po tėvo mirties 1807 jaunuolyje pastebimos permainos: niekieno neverčiamas įninka į studijas, pradeda gauti gerus pažymius, pasidaro pamaldus, ką ima pastebėti mokytojai. Sulaukęs jaunuolio amžiaus, pradeda ilgėtis kunigystės. Kai 1814 po 41 metų pertraukos atgaivinama Draugija, Aloyzas nutaria būti jėzuitu. Našlė motina šiai minčiai iš visų jėgų priešinosi, — juk čia vienturtis sūnus ir kaip be jo galėsianti išsiversti. Nors motinos maldaujamas atideda šį savo ketinimą, bet širdyje tasai troškimas neblėsta. Ima lankyti Genujos universitetą — studijuoja filosofiją, o kitais metais grįžęs namo, augustinijono kunigo T. Piadžio (Piaggio) vadovaujamas, įninka teologijon. Atspėjamu laiku vietinius vaikus moko katekizmo ir lanko ligonines, vargšus ir kalėjimus. Gavęs mažesniuosius šventimus, vėlei neduoda ramybės motinai dėl stojimo į Jėzaus Draugiją, bet ir šįkart negauna leidimo. Šiaip ar taip jis pradeda melstis į šv. Aloyzą Gonzagą, kad padėtų jam tapti šios bendruomenės nariu. 1817 įšventintas diakonu, jis pajuto, kad delsti nėra daugiau prasmės ir, slapčiomis apleidęs namus, atsiduria Genujos jėzuitų naujokyne. Tačiau vyresnieji gerų jaunuolio ketinimų nepriima — neturi motinos sutikimo. Galutinai įsitikinusi, kad jos sūnaus pašaukimas plaukia iš Dievo, motina pagaliau sutinka, ir atsidėkodamas šv. Aloyzui už malonę, pakeičia savo vardą — pasivadina Aloyzu Marija. Aloyzas į naujokyną įstoja 1817 spalio 2, o už dvejų metų — 1819 spalio 3 — davė tris jėzuito įžadus. Užbaigęs mokslus naujokyne, vyresniųjų klasių jėzuitų mokyklos auklėtiniams dėsto retoriką Turine, bet 1920 sausio mėn. dėl pablogėjusios sveikatos ima dėstyti jaunesniųjų klasių moksleiviams gramatiką.

1821 Solaris vyksta Romon baigti mokslų, bet jis pakliūva į tą jėzuitų grupę, kuri siunčiama Neapolin atnaujinti jėzuitų kolegijos,

prieš kažkiek metų uždarytos. Bedėstydamas kolegijoje, pats baigia teologinius mokslus ir 1824 dvidešimt devynerių metų gauna kunigystės šventimus. Tąmet naujasis kunigas išsiunčiamas į Beneventą (Benevento) dėstyti naujai atidarytoje kolegijoje ir kartu dirbti jos parapijoje. T. Solaris buvo iškalbus pamokslininkas ir kas tik jo klausė, tam jo žodis įsmigdavo širdin. Kiekvieną penktadienį jis pakalbėdavo apie Švč. Jėzaus Širdį ir šį pamaldumą jau pradėjo nuo įstojimo į Draugiją laikų, mintyse jis save laikė šios Širdies misionieriumi. Studentai jį laikė pavyzdingu kunigu, todėl dauguma pasirinkdavo savo nuodėmklausiu. Jis pats užsidėdavo tokias atgailas ir apsimarinimus, kad Vyresnysis net turėdavo jį sudrausti. Trokšdamas kankinystės, norėjo išvažiuoti užsienin į misijas, bet iškeliauti į svečias šalis nespėjo — ištiko mirtis.

T. Solaris Benevente tepraleido tik penkerius metus, bet ir tai užteko giliai pamilti Dievą ir pašventėti. Sėkmingai griebęsis darbų, staiga 1829 rugpjūčio pradžioje susirgo, greičiausiai skarlatina, kuri jį rugpjūčio 27 ir pasmaugė. Tesulaukė 34 metų, iš kurių 12 tebuvo jėzuitu, bet ir tų pakako pakilti į šventumo viršūnes.

Tėvo Aloyzo Solario byla Romoje pradėta tyrinėti 1906 gruodžio 12.

Šventasis DOVYDAS LIUVIS
(Lewis)
1616–1679

Veilso kankinys

TĖVAS DOVYDAS LIUVIS per 31 misionieriavimo metus pietų Veilse paprastai buvo žinomas kaip ponas Karolis Beikeris (Baker), bet tikintiesiems, kuriuos jis aptarnaudavo, jis buvo Tedis Tlodionas (Tlodion), "Vargšų tėvas". T. Liuvis savo kilme buvo veilsietis, gimęs 1616 Abergavene, Gvente (Abergavenny, Gwent). Jo tėvas protestantas, o motina katalikė, pagimdžiusi devynis vaikus, iš kurių Dovydas — pats vyriausias ir išauklėtas protestantiškai. Vaikas būdamas lankė Karališkąją gramatikos mokyklą, kurios direktorium buvo jo tėvas, o paskui Londone Midl Temple (Middle Temple) studijavo teisę. Šešiolikmetis išvažiavo Prancūzijon namų mokytoju grafo Savažo (Savage) sūnui ir kaip tik Paryžiuje atsivertė. 1638 rugpjūčio mėn. mirus tėvui, Dovydas išvažiuoja iš Anglijos į Romą — mokytis Anglų kolegijoje. Amžinajame Mieste įšventinamas kunigu 1642 liepos 20. Į jėzuitų naujokyną Romoje įstojo 1644 balandžio 19.

1646 T. Liuvis pasiunčiamas dirbti į Veilsą, bet po vienerių metų vėl grąžinamas į Romą Anglų kolegijos dvasios vadu. Tačiau 1648 jis vėlei atsiranda savo numylėtoje tėvynėje ir įsikuria Cvime (Cwim), mažučiame Heredorfo — Gvento pakrantės kaimelyje (Heredorf, Gwent), kur jėzuitai turėjo Šv. Pranciškaus Ksavero vardu pavadintus namus. Trisdešimt metų T. Liuvis čia be atvangos apaštalavo, ypač rūpinosi, globojo vargšus ir neturtinguosius. Dukart buvo paskirtas šio krašto Vyresniuoju. Titui Outsui surezgus melagingą bylą prieš jėzuitus, tarsi jie būtų kėsinęsi į karaliaus gyvybę ir mėginę atstatyti Katalikų Bažnyčią krašte, siūbtelėjo antikatalikiška neapykantos banga, todėl jėzuitai, iš Cvimo išsisklaidę, turėjo ieškotis saugaus prieglobsčio kitur. T. Liuvis pabandė pasislėpti Lantarname (Llantarnam), Gvento kaimo pirkioje, kur jis iškart buvo išduotas vienos atskalūniškos poros. Vyriškis, vardu Viljamas Džeimsas (James), Cvime buvo tarnas ir vienąsyk neteisėtai bandė iš T. Liuvio iškaulyti pinigų, todėl buvo atleistas. Dabar, kai jėzuitai buvo persekiojami, Džeimsas su

gobšuole žmona Dorotėja nusprendė išduoti T. Liuvį ir šitaip gauti valdžios duodamą 50 svarų premiją už jėzuito išdavimą ir dar 200 svarų, kuriuos pažadėjo Veilso savivaldybės galva, Jonas Arnoldas (Arnold), užkietėjęs kalvinistas, pasiryžęs sučiupti šį kunigą. Sužinoję, kur T. Liuvis apsistojęs, šie sutuoktiniai apskundė kunigą vietos valdžiai. 1678 lapkričio 17 dienai dar neišaušus, kai T. Liuvis jau rengėsi aukoti šv. Mišias, šeši kareiviai įsibrovė pirkion ir išsigabeno kunigą į Lanfoistą (Lanfoist), kur jo laukė Arnoldas su kitais dviem magistrato pareigūnais. Taigi dabar Viljamas, sulaukęs suimtojo, kuo iškilmingiausiai jį nugabeno į Abergavenį, kur buvo apklausinėtas. Dabar Arnoldas su Dorotėja tikrai pasirodė ko verti: paliudijo, jog abudu Cvime buvo tarnai ir ne sykį patarnavę Mišioms. Šito visiškai pakako, kad T. Liuvis būtų išgrūstas į Monmauto (Monmouth) kalėjimą — mat jis buvo katalikų kunigas. Du mėnesius Tėvas Dovydas išbuvo vienišas, o 1679 sausio 13 per sniego pūgą perkeliamas į Usko (Usk) kalėjimą, kur jau bent šiek tiek buvo gerėliau, — mat čionai galėjo aptarnauti įkalintus katalikus, kurie atsisakė pripažinti karaliaus vyresniškumą religijos reikaluose. Į Monmautą kunigas grąžinamas 1679 kovo 29, kai jau keli liudininkai pripažino, kad jis aukojęs Mišias ir teikęs sakramentus. Nors T. Liuvis pasiūlė advokatą, bet tai ničnieko negelbėjo, — teismas nutarė, kad jis kaltas. Šitaip T. Liuvis buvo apkaltintas kaip išdavikas.

Tačiau kunigas dar nebuvo taip greitai nukankintas. Iš Usko gegužės mėnesį nusiunčiamas Londonan, kur dar papildomai tardomas. Jo tardytojais šį kartą buvo Outsas, Bedlou (Bedloe) ir Dagdeilas (Dugdale), patys įžymiausi sąmokslo klastotojai. Po ilgos ir skrupulingos apklausos visiškai nieko nesurado, kuo galėtų apkaltinti T. Liuvį, todėl jis vėlei išsiunčiamas į Usko kalėjimą trims mėnesiams.

Galų gale 1679 rugpjūčio 27 T. Liuvis buvo nutemptas prie kartuvių už Usko tam, kad mirtų už Kristų. Kankinio priešmirtinė kalba buvo tokia įsidėmėtina, kad vėliau ji buvo išspausdinta. Ją T. Liuvis šitaip pradėjo: "Tikiu, kad jūs, kurie čia susirinkote, trokštate pamatyti ne tiktai žūstančius savo krašto žmones, bet ir tikitės išgirsti tuos mirštančius prabylant gimtąja kalba ... Aš mirštu ne kaip žmogžudys, vagis ar šiaip koks nors piktadarys, bet kaip krikščionis, todėl man nė kiek nėra gėda". Tada jis prisipažino, jog visiškai nė kuo dėtas dėl rengto sąmokslo prieš karalių ar karalienę ir pasakęs, kad jo tardytojai Londone neradę jokios kaltės. Toliau dar pridūrė: "Mano

religija yra Romos katalikų. Juo buvau per 40 metų. Dėl to nūnai ir mirštu, mirštu įsitikinęs, jog jei man būtų pasiūlyta viso pasaulio lobiai, kad atsisakyčiau šios tikybos, tai net plauko nuo galvos neduočiau, kuris atskirtų mane nuo Romos Bažnyčios. Esu Romos katalikas. Esu Romos katalikų kunigas ir netgi Jėzaus Draugijos narys, tad tebūna šlovė Dievui, kuris mane savo tarnybon pašaukė ... Prašom įsidėmėti, kad esu nuteistas, jog aukojau šv. Mišias, ...klausiau išpažinčių, aprūpinau sakramentais ... už tuos dalykus mirdamas, mirštu dėl tikėjimo..." Kalbos pabaigoje kunigas palinkėjo susirinkusiems būti tvirtiems tikėjime. T. Liuvio iškalbingumas taip sujaudino žmones, kad budelis pabūgo minios, kad toji nepradėtų laidyti į jį akmenimis, todėl pasitraukė nuo pakylos. Į jo vietą buvo pašauktas kalvis, kuris atliko kruviną darbą. T. Liuvis susitelkė malda ir ištarė paskutinius žodžius: "Mielasis Jėzau, priimk mano sielą", — buvo pakartas ir išbuvo kilpoje tol, kol buvo gyvas. Tada jo kūnas, nuėmus nuo kartuvių, perskrostas ir išimti viduriai, tik tuomet buvo atiduotas bičiuliams, kurie jį palaidojo Usko Švč. M. Marijos vienuolinės bažnyčios šventoriuje.

T. Dovydas Liuvis buvo sulaukęs 63 metų amžiaus. Palaimintuoju paskelbtas 1929 gruodžio 15 popiežiaus Pijaus XI, o šventuoju 1970 spalio 25 šv. Tėvo Pauliaus VI. Švenčiama šventė gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, išsirinkęs iš Anglijos ir Veilso šv. Dovydą Liuvį su jo bičiuliais būti panašiais į Kristų, kuris mirė, norėdamas išgelbėti pasaulį, išgirsk jų maldas, sustiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos apdovanojai, palaimink savo malone vienybę. Prašome per savo Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris gyvena ir viešpatauja su Tavimi ir Šventąja Dvasia, vienu Dievu, per amžius.

Šventasis EDMUNDAS EROUSMITAS
(Arrowsmith)
1585–1628

Anglijos kankinys

EDMUNDAS EROUSMITAS gimė Heidoke (Haydock), Vinviko (Winwick) parapijoje, pietų Lankašyre (Lancashire) 1585. Per krikštą jis gavo Briano (Brian) vardą. Jo tėvai buvo katalikai ir užtat, kad jie savo namuose priglausdavo kunigus ir atsisakydavo atlikti protestantiškas apeigas, buvo negailestingai persekiojami už tvirtą ištikimybę katalikų tikėjimui. Tėvui mirus, vienas senyvas kunigas, gyvenęs kaimynystėje, pasiėmė Brianą pas save ir rūpinosi jo auklyba. Jaunuolis lankė vietos gramatikos mokyklą. Kaip sakoma, eidamas į šią mokyklą, jis giedodavo Švč. M. Marijos valandas — į vieną pusę dalį šių maldų, o grįždamas — kitą dalį. Kadangi visos aukštosios mokyklos buvo protestantiškos, 1605 gruodžio mėn. dvidešimtmetis Brianas keliauja į žemyną (Europon) mokytis Dojė (Douai) anglų kolegijoje. Vos tik į čia atvažiavęs, gauna Sutvirtinimo sakramentą ir nuo šiol vadinasi Edmundu, — mat tokį vardą turėjo jo tėvo brolis, tuometinis Dojė kunigas. Dėl silpnos sveikatos kuriam laikui studijos nutrūko, bet 1612 gruodį jis gavo kunigystės šventimus, o 1613 birželį jau išsiunčiamas Anglijon į misijas.

Lankašyro apylinkėse T. Erousmitas dirbo penkiolika metų. Nors išore nebuvo išnašus, bet iš prigimties nuoširdus, kalboje labai malonus, su neišsenkančia energija atlikdavo savo kunigiškas pareigas.

Maždaug po dešimties metų, kai grįžo Anglijon, apytikriai apie 1622, T. Erousmitas pirmąsyk buvo suimtas ir pasodintas kalėjiman — Lankasterio (Lancaster) pilin. Kalėjimo metais jis drąsiai gynė religijos tiesas, daug ginčydamasis su Česterio (Chester) protestantų vyskupu Jonu Bridžemanu (Bridgeman). Tačiau šįsyk kalėti ilgai neprisiėjo: kadangi Veilso princas pradėjo domėtis princese Marija, karalius Jokūbas, norėdamas sudaryti įspūdį, kad palankiai nusistatęs Katalikų Bažnyčios atžvilgiu, norėdamas parodyti, kad jo sūnus tinkamas prašyti Ispanijos princesės rankos, — kilniadvasiškai suteikė malonę: iš visų Anglijos kalėjimų išleido kunigus.

Kadangi atliko "Dvasines lavybas" pas Dojė jėzuitus, T. Erousmitas galvojo stoti į Jėzaus Draugiją. Šitai jis ir padarė 1623 Klerkenvele (Clerkenwell). Paskui išbuvo apie du mėnesius dvasiniame susitelkime, o penkerius metus ligi gyvenimo pabaigos praleido Lankašyre. 1628 vasarą kunigas vėlei sulaikomas. Šįsyk jį išduoda jaunuolis, kuriam stengėsi kadaise padėti. Šis vaikinas buvo įsipainiojęs į neteisėtą moterystę, todėl T. Erousmitas stengėsi jį išgelbėti iš šios nelaimės, bet jaunavedys atsisakė vykdyti kunigo patarimą ir netgi išdavė jį vietinės valdžios atstovams.

T. Erousmitas buvo įspėtas apie gresiantį pavojų, tad paskubomis ant arklio išjojo į Blekberną (Blackburn). Tačiau kunigų medžiokliai sugavo jį kelyje, nusivarė į Brindl Mosą (Brindle Moss) ir perdavė Lankasterio pilies kalėjimui kaip įtariamą kunigą. Rugpjūčio 26 per tardymą jis nei pripažino, nei paneigė savo kunigystę, — jautė, kad geriau būsią — tegul šitai padaro teismas, nei jis pats. Kai jo paklausė, ar esi kunigas, tasai atsakė: "Argi būčiau vertas būti kunigu?" Nors jokių įrodymų prieš jį nebuvo pateikta, teismas visgi pripažino jį esant kaltu — kunigu, jėzuitu ir kitus mokiusiu katalikų tikėjimo. Kadangi anuomet šie dalykai buvo laikomi didžiausiu nusikaltimu, T. Erousmitas pasmerktas myriop. Išgirdęs tokį nuosprendį, atsiklaupė ant kelių ir, nuleidęs galvą, teištarė: "Dėkui Dievui".

Vėlei nuvestas kalėjiman, dabar įmetamas į mažą ir tamsią skylę, kur neįmanoma net atsisėsti — reikia tūnoti susirietus. Čionai paliktas dviem dienom ir, uždraudus ateiti lankytojams, šį laiką rengėsi kelionei į dangų. Rugpjūčio 28 ketvirtadienio rytą jam pranešta, kad šią dieną jis bus išvežtas ir prieš įdienojant nugabentas i bausmės vietą — už kokios mylios nuo Lankasterio. Prieš išgabenimą protestantų kunigas mėgino jį įkalbinėti: nusilenkti karaliaus malonei, bet į šį pasiūlymą kunigas atsakęs, kad vienintelė malonė — laukianti dangaus palaima. Prisiartinęs prie kartuvių, valandėlę parklupęs ant kelių ir ištarė tokius žodžius: "Savo noru atiduodu savo mirtį, mielasis Jėzau, už savąsias kaltes. Tebūnie tas lašelis kraujo Tau kaip mano auka". Pabučiavęs kopėčias, užlipo į patį viršų ir paprašė tikinčiųjų kartu su juo pasimelsti. Meldėsi už karalių ir karalienę, atleido persekiotojams ir prašė visų atleisti, jei kam yra nusikaltęs. Tuomet dar pridūrė: "Būkite liudininkais, kad mirštu kaip ištikimas Romos katalikas dėl Jėzaus Kristaus šlovės. Mano mirtis tenebūna kliūtis jūsų tobulėjimui ir katalikų tikybos stiprumui, o tebūna kaip paska-

ta". Tada jis nusivožė savo kepurę nuo galvos, susitelkė maldoje ir, ištaręs žodžius: "O gerasis Jėzau!", budelio buvo nustumtas nuo kopėčių. Taip pakabojęs, vėliau buvo paimtas, išskrostas ir ketvirčiuotas, o kūno dalys išdėliotos ant Lankasterio pilies sienų. Mirė 43 metų, penkiolika praleidęs Anglijos misijose, o penkerius metus išbuvęs jėzuitu.

T. Edmundas Erousmitas 1929 gruodžio 15 popiežiaus Pijaus XI paskelbtas palaimintuoju, o Pauliaus VI 1970 spalio 2 — šventuoju. Jo šventė minima gruodžio 1 kartu su kitais broliais jėzuitais, kurie paguldė galvas už tikėjimą Anglijoje ir Veilse.

MALDA

VISAGALI, AMŽINASIS DIEVE, iš Anglijos ir Veilso žemių pasirinkęs šventuoju Edmundą Erousmitą su jo draugais būti panašiais į Kristų, mirusį tam, kad išgelbėtų žmoniją, išklausyk jų maldų, stiprink Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria juos stiprinai, ir palaimink savo vienybės dovanomis. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris gyvena ir viešpatauja su Tavimi ir Šventąja Dvasia, vienu Dievu, per amžius.

Dievo Tarnas JUOZAPAS PIKAS
(Picco)
1867–1946

TĖVAS JUOZAPAS PIKAS niekados Draugijoje ničniekuo nepasižymėjo. Visados jis buvo kažkieno pagalbininkas, bet buvo paprastutis, kuklus ir švento gyvenimo, todėl daugybė žmonių prašė jo patarimo ir prašė išklausyti išpažinties. Gimęs 1867 liepos 4 Nole Kanavese (Nole Canavese), netoli Turino (Turin), šiaurės Italijoje, trečiasis iš dešimties vaikų šeimoje. Pradinių mokslų jį mokė dėdė, parapijos kunigas. 1878 įstojo į apaštališkąją Ortaldos (Ortalda) kanonų mokyklą Turine. 1880, kai suėjo trylika metų, išsikelia į saleziečių mokyklą Lancoje (Lanzo), kur dažnai tarnaudavo šv. Jono Bosko aukojamoms Mišioms. Baigęs Lanco mokyklą, įstoja į vyskupijos seminariją 1883 spalio mėn. Kieryje (Chieri), kur dvejus metus pasimokęs, atlieka rekolekcijas jėzuitų naujokyne ir Šv. Antano dvasinio susitelkimo namuose (Casa di Sant' Antonio), netoli nuo seminarijos. Baigęs šv. Ignaco "Dvasines lavybas", apsisprendžia būti jėzuitu. Nors buvo auklėtas saleziečių ir net pažinojo šv. Joną Bosko, Juozapas tepasakė: "Čia ne mano kelias". Jo kelias — būti jėzuitu.

Įžadus davė 1887 lapkričio 13. Dvejus metus Kieryje studijuoja humanitarinius mokslus. 1889-1891 Turino visuomeniniame institute Šv. Tomo kolegijoje Kuneo (Cuneo). Šiame mieste jis apserga pleuritu, kurio pėdsakai lydi visą gyvenimą. 1891 grįžęs į Kierį, mokosi filosofijos. Domisi Aliaskos (Alaska) misijomis ir 1893 prašosi į šį kraštą, bet su tokia menka sveikata nėra jokios kalbos apie tokį darbą. 1894 jis vėlei Turino visuomeniniame institute, o nuo 1896 spalio mėn. Kieryje jau mokosi teologijos. Juozapas ypač visuomet skyrė daug dėmesio ir meilės ligoniams ir šitas rūpinimasis jau buvo ženklus nuo studijų laikų. 1898 lapkričio mėn. į Šv. Antano namus su paskutinės stadijos pūliuojančiu vėžiu atvažiuoja T. Fumagalis (Fumagalli) laukti mirties. Jam reikia neapsakomai daug pagalbos, bet slaugytojui jau ir taip pernelyg apsčiai darbo, tad Juozapas mielai rūpinasi sergančiu tėvu. Per septynis mėnesius, kai nereikėdavo eiti auditorijon, T. Pikas ligindavo vėžininką, jį prausdavo, prižiūrėdavo. 1899 liepos 5 T. Fumagaliui mirus, Juozapas jau rengėsi to pačio mėn. 31

šventimams. Tačiau Apvaizdos norėta kitaip. Pasišventęs rūpinimasis mirštančiu kunigu visiškai pakirto jo pačio sveikatą, todėl šventimai nukeliami, o primicijantas išsiunčiamas į Monaką pasigydyti. Tiktai 1901 balandžio 8 Juozapas gauna šventimus.

1901–1912 T. Pikas ėjo įvairiausias pareigas: Turino didžiosios seminarijos nuodėmklausis, nuo 1904 Penkių Jėzaus Žaizdų bažnyčioje Genujoje, iš kur nuvažiavo pasitaisyti į poilsio namus "Kambarys prie jūros". Nuo 1909 — dvasios tėvas Kuneo, o 1912 tapo San Remo vikaru. 1912 spalio mėn. išsiunčiamas į Godzano (Gozzano) poilsio namus, netoli Novaros (Novara), kur praleido visą likusį gyvenimą.

T. Piko sveikata visados šlubavo, — dažnai užklupdavo plaučių negalios. Kadangi anuomet medicinos pagalba čia mažai ką padėdavo, vieninteliai vaistai T. Pikui — vasarą praleisti kalnuose. 1902 jis išvažiuoja į Krisolą (Crissolo) atgauti jėgų ir šitaip jis keliaudavo kasvasar iki 1945 metų. Tačiau T. Pikas nepasitenkindavo nė piršto nepajudinęs. Jis iškart imdavo tose vietose apaštalauti, klausydavo išpažinčių vasarotojų, apsilankiusių į Šv. Kiafredo (Cieffredo) šventovę, dalindavo komuniją. Ieškodavo ligonių ir vargšų, juos aprūpindavo sakramentais ir paguosdavo. Mokydavo aplinkinių kaimelių gyventojus katekizmo ir pradėjo gražų paprotį — kasvakar kalbėti rožančių. Per 43 metus T. Pikas Krisolą pavertė savo vasaros namais, tad žmonės jį pamilo, lygiai kaip ir jis pats juos.

Godzane T. Pikas savo apaštalavimo darbą pradėjo 1912, kai tapo paskirtas poilsio namų direktoriaus pavaduotoju. Jis ne tik vadovaudavo šv. Ignaco "Dvasinėms lavyboms", sakydavo pamokslus ir kalbėdavo novenas kaimuose, bet ir sekmadieniais mokydavo vaikus katekizmo. Jis vadovaudavo Ištvermės lygai, klausydavo kelių moterų vienuolijų ir kunigų išpažinčių. T. Pikas ypatingai gerbdavo 40 valandų pamaldas ir itin buvo pasišventęs Švč. Sakramento adoracijai. Kunigystę jis taip aukštai vertino, kad 1902 jis pasiaukojo pats kaip auka už tuos kunigus, kurie neištikimi savo pašaukimui. Šį pasiaukojimą jis kartodavo kasdien. Per I pasaulinį karą, kai Kuneo Šv. Tomo kolegija persikėlė į Godzaną — valdžia mokyklą pavertė karine ligonine, — T. Pikas į Kuneo pasiunčiamas kariuomenės kapelionu. Godzane praleistieji metai tikrai buvo vaisingi, — nors jo darbas, paprastas ir galbūt iš šalies žiūrint visiškai nepasižymintis, bet Dievo akyse labai nuopelningas.

Su metais T. Pikas menko, bet nepalūžo. Tiktai 1946 balandžio 11 pajuto, jog artėja mirtis. Tądien grįžus iš kelionės, — mat vienam sergančiam parapijiečiui buvo nunešęs šv. Komuniją, — ištiko pleurito priepuolis, todėl priverstas atsigulti lovon. Artėjo Didysis Penktadienis, tad šią dieną kunigas ir vylėsi mirti, bet gydytojo apsukrumas jį išgelbėjo. Jis taip pasitaisė, jog per Sekmines dar išdrįso aukoti Mišias. Atšventęs 79-ąsias gimimo metines liepos 4 ir, nors judesiai jau buvo sunkūs ir lėti, vis viena galėjo atlaikyti pamaldas. Rugpjūčio 6 pažįstami, pastebėję, kad jis vaikštinėja, paklausė, bene jam esą geriau. T. Pikas paprasčiausiai atsakęs, kad nėra jam lengviau, bet pridūrė: "Ar žinote, kada aš mirsiu? Ogi per šv. Raimundo Nonato (Nonnatus), t.y. rugpjūčio 31". Šitaip T. Pikas išgyveno ligi mėnesio pabaigos ir, kai jo brolis Julius jį aplankė rugpjūčio 30, T. Pikas prašė už jį rytoj aukoti Mišias, bet Julius visiškai šio prašymo nepaisė. Ankstų rugpjūčio 31 rytą, šeštadienį, Julius nuėjo zakristijon aukoti Mišių, bet, čionai neradęs savo brolio, nuskubėjo žvilgterėti į kambarį. Šviesa tebedegė, o T. Pikas tysojo ant grindų, jau atidavęs savo Kūrėjui sielą. Atėjęs nustatyti mirties, gydytojas tepasakė visiems gerai žinomus žodžius: "Stovime ne prieš paprasto žmogaus, bet priešais šventojo palaikus".

Tėvo Piko kūnas pašarvojamas mažoje poilsio namų koplyčioje tą pačią dieną. Minios žmonių paskutinį kartą ateina atsisveikinti, jį palytėti ir paprašyti, kad užtartų juos danguje. Palaidojamas rugsėjo 2, pirmadienį. Juozapo Piko byla į Romą perduota 1973 gruodžio 10.

Dievo Tarnas ANDRIUS RUDAMINA
(1596–1631)

Lietuvis misionierius Kinijoje

LIETUVOJE, apie 10 kilometrų į pietus nuo Vilniaus, paupelyje išsidriekęs miestelis Rudamina. Tai sena gyvenvietė, dažnai minėta kryžiuočių kronikose. Kryžiuočiai, veržtamiesi į Lietuvą, ne kartą čia kovėsi su lietuvių kariuomene. Kaip pasakoja padavimai, 1387 Lietuvos krikšto metais — miestelio savininkas Rudaminų giminės protėvis su visa šeima ir tarnais buvo pakrikštytas tame Rudaminos upelyje. Tada niekas net neįtarė, kad po 238 metų — 1625 — tos giminės ainis išvyks į Tolimuosius Rytus skelbti Evangelijos — krikštyt kinų ir indų.

ANDRIUS RUDAMINA gimė 1596 metais. Jo tėvas, taip pat Andrius Rudamina, buvo Daugėliškio (dabar Ignalinos rajone) seniūnas. Reikia manyt, kad būsimasis misionierius gimė ir savo jaunystę praleido Daugėliškyje, Rytų Lietuvoje. Kiek pasimokęs namuose, Andrius Rudamina įstojo į Vilniaus jėzuitų kolegiją. Besimokydamas tikriausiai gyveno pas savo gimines, kurie Vilniuje turėjo dvejus namus. Kaip pavyzdingas mokinys, buvo priimtas į Marijos sodaliciją. Jėzuitų religinio auklėjimo ir veiklos Marijos sodalicijoje vaisius — ankstyvoje jaunystėje pajustas troškimas tapti vienuoliu. Tačiau tėvas apie tai nenorėjo nė girdėti — kaip čia vienintelis sūnus stos į vienuolyną! Norėdamas jį apsaugoti nuo Vilniaus jėzuitų įtakos, vos pradėjusį filosofijos studijas Vilniaus universitete sūnų 1614 išsiunčia mokytis į užsienį. Manoma, kad į kurį nors Vokietijos universitetą. Baigęs filosofijos studijas, Andrius Rudamina išvažiuoja į garsųjį Liuveno universitetą, kur mokėsi nemaža įžymių Lietuvos žmonių, tarp kurių ir būsimasis Vilniaus vyskupas Eustachas Valavičius bei garsaus Lietuvos etmono Leono Sapiegos vaikai. Andrius Rudamina šio universiteto studentu tapo 1617 sausio 14. Ką Rudamina čia studijavo, sunku pasakyti — tikriausiai civilinę teisę.

Studijų metais Andrius perskaito Lježo kanauninko ir vyskupo kanclerio Žano de Šokviero (Jean de Choquier) 1611 Romoje išleistą veikalą "Thesaurus politicorum aphorismorum" (Politinių posakių žody-

nas). Knyga jaunajam Rudaminai padarė nepaprastą įspūdį — jis ją išvertė į lenkų kalbą. Nors Šokviero rašinys nepasižymi nei originalumu, nei puikiu stiliumi, bet knygoje dėstomos mintys buvo artimos Andriaus širdžiai — tėvo spaudžiamas pasukti į politinio gyvenimo sūkurį, širdies gilumoje jis nuolat ilgėjos vienuolinio gyvenimo, tarnybos Dievui. O Šokvieras savo knygoje kaip tik ir dėsto, kad visos valstybės, netgi ir pačios galingiausios, yra laikinos, jų valdovų-žmonių laukia mirtis. Valstybės ne tik išnyksta, bet istorijos eigoje iš esmės pasikeičia, pakinta ir santvarkos. Jei šitaip, argi verta paaukoti savo gyvenimą tik valstybės ir žemiškųjų valdovų tarnybai! Argi verta pamiršti amžinąjį, niekada neišnykstantį Dievą? "Juk toliau, — dėsto Lježo kanauninkas, — visi žmonių sukurti dalykai, nors ir didingiausi, pasmerkti žūčiai. Čia, žemėje, gyvenam nykstančių ir praeinančių daiktų karalystėje. Ką Dievo padedami per amžių amžius sunkiu darbu sukuriam, dažnai per vieną dieną sunaikinama ir sugriaunama... Tikrai laimingi tik tie žmonės, kurie visų pirma rūpinasi amžinaisiais dalykais ir tik tada atsižvelgdami į Dievo valią, rūpinasi savo tautos, valstybės gerove. Ši mintis jau ir anksčiau giliai įstrigo Andriaus Rudaminos sielon. Šokviero knyga, Rudaminos išversta į lenkų kalbą, dukart buvo išspausdinta Vilniaus jėzuitų, jau po vertėjo mirties ("O odmiane panstw" — "Apie valstybių kitimą", 1652, ir "Fortuna panstw i panujących" — "Valstybių ir valdovų likimai", 1738).

Vietoje tų leidinių prakalbos — 16 puslapių A. Rudaminos biografija, parašyta remiantis šio misionieriaus Kinijoje viršininko jėzuito Tėvo Benedikto de Matos liudijimais.

Liuvene Andrius tesimokė tik kelis mėnesius, nes jau 1617 rudenį grįžo į Lietuvą ir tėvo buvo įtaisytas tarnybon pas Vilniaus vyskupą Eustachą Valavičių, kurio sesuo Felicijona buvo ištekėjusi už A. Rudaminos pusbrolio Lauryno. Tačiau netrukus jam sugrįžus į Lietuvą, mirė tėvas. Tad Andrius tapo tėvo dvarų ir turtų paveldėtoju. Giminės, žinodami seną Andriaus troškimą tapti vienuoliu, dėjo visas pastangas šitai sutrukdyti, surado žmoną — kilmingą Lietuvos damą — ir rengė vestuves. Jungtuvės turėjo įvykti 1618 tuojau po Velykų. Tačiau Andrius atšaukė savo pirminį sutikimą, duotą tėvui, paliko namus ir, atvykęs į Vilnių 1618 gegužės 31, įstojo į Jėzaus Draugiją. Savo tėvo dvarus — Rastinėnus ir Geležius — užrašė Vilniaus jėzuitų naujokynui. Tos valdos išliko Lietuvos jėzuitų nuosavybe iki pat ordino panaikinimo 1773.

Andriaus Rudaminos pirmuosius žingsnius vienuoliniame gyvenime liudija toks pasakojimas. Kartu su Andriumi į vienuolyną įstojo ir jo buvęs tarnas Mikalojus Vlasauskas, kuris netrukus buvo paskirtas naujokyno virėju. Į virtuvę patarnauti virėjui buvo skiriami naujokai, taip pat ir Andrius. Virėjas, matydamas savo buvusio pono nusižeminimą, ėmė jo gailėtis — Andriui skirdavo darbus, kuriuos pats būdavo beveik padaręs. Duodamas jam plauti lėkštes, pirma pats jas gerai nušveisdavo ir tik tada jas duodavo Rudaminai plauti. Andrius, šitai pastebėjęs, ėmė broliuko prašyti: "Broliuk, užmiršk, kuo mes pasaulyje buvome, dabar įsakinėk man taip, kaip reikalauja vienuolio regulos. Tavo pareiga dabar man įsakinėti, o mano — kaip reikia virtuvėje patarnauti".

1620 birželio 1 Andrius Rudamina baigė naujokyną ir davė pirmuosius įžadus. Kadangi jau anksčiau buvo baigęs filosofijos studijas Vilniaus jėzuitų akademijoje, universitete iš karto pradėjo mokytis teologijos. Vilniaus universitete Rudaminos bendramokslių tarpe buvo šventasis Andrius Bobola, "būsimasis Lietuvos apaštalas" (taip jį praminė bendraamžiai), kankinys bei garsusis jėzuitų poetas Motiejus Kazimieras Sarbievijus. Pastarasis Vilniaus akademijoj atsirado iš Kražių, kur po filosofijos studijų dvejus metus mokytojavo jėzuitų kolegijoje ir kur parašė pirmuosius savo eilėraščius. Rudamina ir Sarbievijus per visą gyvenimą išliko nuoširdūs bičiuliai. 1621 Andriui atnešė nemaža skaudžių pergyvenimų. Tais metais kovose su turkais ties Chocimu žuvo Andriaus pusbrolis Jonas su sūnum Jurgiu. Jų laidotuvių Vilniuje proga M.K. Sarbievijus Andriui paguosti sukūrė 8 odes ir 5 epigramas.

1622 tuometinis Lietuvos jėzuitų provincijolas Augustinas Vivaldis nutarė pasiųsti kelis savo provincijos klierikus teologijos studijoms į Romą. Šioms studijoms buvo parinkti: Osvaldas Kriugeris, Mikalojus Zaviša, Motiejus Kazimieras Sarbievijus ir Andrius Rudamina. Jie visi, lydimi buvusio akademijos rektoriaus T. Jono Gruževskio, dabar vykstančio į provincijų prokuratorių pasitarimą, išvyko į tolimą Romą. Įdomią ir nuotykingą kelionę eilėmis aprašė Sarbievijus. Per Poznanę, Leipcigą, Bambergą, Ingolštadtą ir Brenerio tarpeklį 1622 lapkritį jie pasiekė Romą. Studentai apsigyveno Romos jėzuitų kolegijoje. Vienas iš kelionės draugų — Mikalojus Zaviša — tuoj susirgo ir mirė. Likusieji trys pradėjo trečiuosius teologijos studijų metus Romoje jėzuitų kolegijoje (dabartiniame Grigaliaus universitete). Rudamina

teologijos studijas baigė 1624 vasarą. Kunigu įšventintas kartu su Sarbievijum per 1623 Sekmines.

Rudaminos biografai rašo, kad Andrius, atvykęs į Romą, sapne regėjęs nuostabų vaizdą: žemės rutulys, uždėtas ant jėzuitų pečių, sunkiai spaudė prakaitu išpiltus jo nešėjus, kurie ypač rytinę rutulio dalį vos ne vos galėjo atlaikyti. Taip pat regėjęs, kaip angelai šluostę nešėjų prakaitą, kurio lašai pavirsdavę kvapiausiu smilkalu, skirtu degti prieš Dievo sostą. Amžinajam Tėvui taip patikusi ta auka, kad jis liepęs kiekvienam duoti po vainiką, papuoštą brangiais deimantais ir auksu. Visą tai stebintį Rudaminą vienas angelas paklausęs, ar jis nenorėtų prisidėti prie žemės rutulio nešėjų. Matydamas, kaip labai Dievui patinkąs šis darbas, jis sutikęs ir kitą dieną pasisiūlęs važiuoti į Tolimuosius Rytus, kur labiausiai reikėjo pagalbos.

Romoje, jėzuitų archyve yra du paties A. Rudaminos ranka rašyti prašymai jėzuitų ordino generaliniam viršininkui Mucijui Vitelešiui, (Vitelleschi). Abu laiškai yra be datos, bet aišku, kad jie rašyti Romoje, vienas po kito ir tikriausiai 1623 metais. Iš jų paaiškėja, kad Rudamina pirma žodžiu kreipėsi į Tėvą Generolą, paskui pakartojo prašymą raštu, ir Tėvui Generolui pareikalavus, kad dar gerai apgalvotų, viską dar kartą smulkiai išdėstė raštu. Jis net neužsimena apie sapną.

Mintį pasisiūlyti misijoms nešiojęsis su savimi nuo pat įstojimo į vienuolyną, giliai įsitikinęs, kad tai būsią didesnei Dievo garbei ir jo paties sielos naudai. Viename iš tų prašymų A. Rudamina rašo: "Noriu save visiškai paaukoti Kristui, trokštu tobuliau savęs taip išsižadėti, kad ne tik pasitraukčiau iš tėviškės, nuo draugų, iš savo krašto, bet nuo jų ir atsiskirčiau. Jei taip galima sakyti, atsisveikinčiau su visu pasauliu ir šitaip iš Dievo meilės visiškai atitrūkčiau nuo tų malonumų, kuriais galėčiau džiaugtis, gyvendamas tarp savųjų. Tai noriu skirti Viešpačiui, Jo didesnei garbei kaip didelės vertės ir sunkiai pelnytą auką. Nevengčiau, jei tai patiktų dieviškajai Didybei, net savo kraujo išlieti dėl Jo garbės. Man regis, kad, šitaip atsiskyręs ir išsižadėjęs, galėsiu geriau tarnauti dieviškajai Didybei. Kuo labiau atsipalaiduosiu nuo sutvėrimų paguodos, juo artimiau tikiuosi susijungti su Dievu. Viliuosi Dievu, kad Jo gerumas dėl tokio pasišventimo suteiks man ypatingos pagalbos kuo uoliai tarnauti Jo vardo garbei. Be to, jau pats anuose kraštuose buvimas ir kitų ten uoliai besidarbuojančių pavyzdys bus ypatingas paskatinimas uoliau gyventi... Ir (Lietuvos) provincija gali vertai tikėtis, kad mano išvyki-

mas pasitarnaus didesnei Dievo garbei, nes, atidarius misijų duris, kurios ligi šiol buvo uždarytos, čia pagyvėtų uolumas. Kas norės išvažiuoti, stengsis būti uolus, kad būtų tinkamas gauti leidimą; o tie, kurie norės darbuotis tėvynėje, sakys, kad ir čia ne mažiau reikalingi darbininkai kaip Indijoje, bus priversti, kad jų ryžtas neliktų tuščiais žodžiais nešti darbo naštą panašiai, kaip ją neša Indijos misionieriai. Be to, reikia manyti, kad daugelis gal įstos į Draugiją, kaip tik su viltimi išvykti į misijas. Štai dėl kokių priežasčių išvykstu į Indiją — didesnei Dievo garbei" (Jėzuitų archyvas Romoje, Fondo Gesuitici 732, m. 403).

Generolas patenkino Andriaus Rudaminos prašymą: leido tuojau pat kelionėn į Indiją. Nebeliko laiko nei atsisveikinti, nei paskutinį kartą pamatyti savo tėvynę Lietuvą. 1624 metų rudenį Rudamina iškeliavo į Lisaboną. Mat tais laikais Afrikos, Indijos ir Kinijos misijas globojo Portugalija. Ji turėjo ir privilegiją, pagal kurią į Indiją keliaujantys misionieriai negalėjo išvykti iš kitur, tik iš Lisabonos uosto. Taigi, iš Lisabonos į Tolimuosius Rytus išplaukė ir Rudamina. Studijų draugas Sarbievijus atsisveikinimui sukūrė puikią odę "Ad Andream Rudaminam" (Lyric. 1. II, Ode XXI).

Į Indijos misijas Rudamina išplaukė 1625 pirmosiomis kovo mėnesio dienomis. Kartu plaukė 11 jėzuitų portugalų. Laivas maždaug per 5 mėnesius pasiekė Goją. 1625 rugpjūčio 22 Tėvas Andrius Rudamina išlipo iš laivo tame portugalų mieste, kur dirbo didysis Rytų apaštalas jėzuitas šv. Pranciškus Ksaveras ir kur ilsisi jo žemiškieji palaikai. Nors kelionė fiziškai nuvargino, tačiau su kokiu užsidegimu naujasis misionierius ėmėsi apaštalauti! Dirbo ligoninėse, kalėjimuose, laivuose. Visur, kur būdavo sunkūs ir prigimčiai nemalonūs darbai, jis būdavo pirmasis. Vyresnieji stebėdavosi jo uolumu. Kai šie stengdavosi bent kiek atvėsinti jo uolumą, kad nepakenktų sveikatai, Tėvas Andrius jų prašydavo nežiūrėti jo menkos išvaizdos. Su Dievo pagalba jėgų jam nestigo. Norėdami suteikti džiaugsmo, Vyresnieji jam ir toliau leisdavo taip uoliai darbuotis.

Dievas nereikalavo iš Andriaus Rudaminos kraujo aukos, bet priėmė jo gyvenimo auką. Vos tik atplaukęs į Indiją, jis apsikrėtė maliarija. Vienuolijos Vyresnieji, tikėdamiesi, kad pagyti padės geresnis klimatas, pasiuntė sergantį Tėvą Andrių į portugalų valdomą Makao (Macao) miestą Kinijon. Japonijos-Kinijos jėzuitų katalogai (Catalogus Patrum et Fratrum e Soc. Jesu... in Sinis, 1873) liudija, kad

Tėvas Andrius Rudamina Kinijoje atsirado 1626. Taigi jo darbas Indijoje truko dvejus metus.

Makao tuo metu buvo lyg generalinė Kinijos misijų stotis, lyg didžiulis viešbutis, kur sustodavo visi misionieriai, keliaujantys į Indokiniją. Tačiau buvo daugiau portugališkas, o ne kiniškas miestas. Ne čia buvo rengiamasi misijų darbui Kinijoje. Šiam tikslui reikėjo tikrai kiniškos aplinkos, kur būtų galima iš arti stebėti kasdienį kinų gyvenimą, kuris daug kuo skyrėsi nuo europietiško. Todėl ir Tėvas Rudamina, norėdamas geriau išmokti kinų kalbą ir susipažinti su jų papročiais, persikėlė toliau į šiaurę, į Hančou, Čekiano provinciją. Iš Hančou Tėvas Rudamina 1627 liepos 31 pasiuntė Lietuvos jėzuitų provincijolui Mykolui Ortizui kelias kinų kalba jėzuitų išleistas knygas. Prie siuntinio pridėto laiško originalas yra Jėzuitų archyve Romoje. Hančou mieste Tėvas Rudamina pasveiko nuo maliarijos, bet pradėjo sirgti plaučių džiova. Bet ir ši liga nesutrukdė uoliam misionieriui išmokti sunkią kinų kalbą, sakyti ta kalba pamokslus, net kai ką kinų kalba parašyti ir išspausdinti. Kinijoje Tėvas Rudamina gavo naują vardą ir pavardę — Lou-Ngan Teé Pan She.

Norėdami padėti įveikti džiovą, vienuolijos Vyresnieji 1628 pabaigoje ar 1629 pradžioje perkėlė Tėvą Rudaminą į Fukieno provincijos sostinę Fočou, kur buvo švelnesnis klimatas. Tik prieš trejus metus ten buvo pradėta skelbti Kristaus Evangelija, bet jau buvo keli šimtai krikščionių, tarp jų nemažai šviesuolių. Rudamina stojo į pagalbą jėzuitui Tėvui Julijui Aleni, vadinamam "Vakarų Konfucijui". Rudamina jau buvo tiek pramokęs kinų kalbos, kad galėjo klausyti išpažinčių ir sakyti pamokslus. Kartu su Tėvu J. Aleni parašė kinų kalba knygą "Pasikalbėjimas su kunigu", kurioje išdėstyti atsakymai į įvairius naujiesiems kinų katalikams iškylančius klausimus. Kaip ši knygelė atsirado, pasakojama veikalėlio prakalboje. Pas Tėvą Alenį su Rudamina viešėdavo kinų šviesuoliai. Jie daug ko klausdavo apie tikėjimą. Misionierių atsakymai į tuos klausimus ir sudaro tos knygutės turinį. Manoma, kad Rudamina parašęs antrąjį tos knygelės skyrių. Knyga buvo išleista 1603 Fočou mieste. Antroji knygutės laida tuo pačiu pavadinimu išleista Zikawei mieste 1872, o trečioji laida ten pat jau mūsų amžiuje — 1922.

Tos knygutės atsiradimo istorija liudija, kaip Tėvas Rudamina apaštalavo Kinijoje. Dėl ligos negalėjo leistis į tolimas apaštalines keliones. Šitai atliko kiti tėvai jėzuitai. Rudamina apaštalavimo dar-

bo rasdavo ir namie — kviesdavosi į namus katalikų tikėjimu besidominčius žmones, aiškindavo jiems tikėjimo tiesas, sklaidė iškylančias abejones. Be to, jis su dideliu pasiaukojimu klausė išpažinčių, lankė ligonius, užsiėmė labdarystės darbais. Savo šventumu ir gerumu pelnė Kinijos žmonių pagarbą ir meilę.

Tėvas Andrius Rudamina mirė Fučou mieste 1631 rugsėjo 5, tesulaukęs vos 35 metų amžiaus. Jo darbą Kinijoje, paskutiniąsias dienas ir jo mirtį lydėjusius antgamtinius reiškinius aprašė Tėvas Benediktas de Mattos, jėzuitų namų Fučou mieste Vyresnysis (B. de Mattos, O pobožnym požyciu W. X. Andrzeia Rudominy Societatis Jesu. Choquier, "O admiane panstw..." 1652). Tėvas Rudamina mirė visų laikomas ir po mirties gerbiamas kaip šventai gyvenęs žmogus. Ilgą laiką po jo mirties kinai krikščionys rinkdavosi prie jo kapo, pavesdavo jam save ir savo reikalus. 1640 misionierius Tėvas Jonas Lewickis rašė Lietuvos jėzuitams: "Mus pralenkė šventos atminties Tėvas Andrius Rudamina, kurį kinai laiko išpažintoju, dar ir dabar prie jo kapo eina tikintieji, kreipiasi į jį su savo vargais, pavojais ir gauna didelės paguodos". (A.F Kojalawicz SJ., Miscellanea, 1659, 30 p.).

Kuklus Tėvo Andriaus Rudaminos gyvenimas. Jis ilgai negyveno, didelių darbų nenuveikė. Indijoje ir Kinijoje ne tiek veikė, kiek kentėjo. Tačiau ką jis veikė, darė iš nuoširdžios Dievo ir artimo meilės. Jis buvo Dievo ir artimo meilės kankinys. Meilė ir pasiaukojimas kilniam tikslui visada daro gaivinančios įtakos aplinkai. Nors jau prabėgo daugiau kaip 300 metų nuo Tėvo Andriaus Rudaminos mirties, jis vis prisimenamas. Tai liudija bibliografijos sąrašas.

1900 Amerikos lietuvių vardu buvo įteiktas popiežiui Leonui XIII prašymas paskelbti šventaisiais Tėvą Andrių Rudaminą ir vyskupą Merkelį Giedraitį. ("Vox Americae Lituanorum ad Summum Pontificem Leonem Papam XIII, nec non vitae duorum servorum Dei Lituanorum P. Andreae Rudamina S.J. et Melchioris Ducis Giedroyc Episcop Samogitiensis latien et lituane priimu editae", 20 p. in-u).

Prieš Antrąjį pasaulinį karą Tėvo Andriaus Rudaminos beatifikacijos klausimu rūpinosi Tėvas Benediktas Andriuška, SJ., Lietuvos jėzuitų provincijolas, 1950 miręs sovietiniame kalėjime. Pokario metais Amerikos lietuvių leidžiamose maldaknygėse spausdinama kun. Stasio Ylos (buvusio nacių lagerio Štuthofe kalinio) sukurta malda Tėvo Andriaus Rudaminos beatifikacijai išmelsti. 1987, kai buvo švenčiamas Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejus, nemaža Lietuvos katalikų kuni-

gų kreipėsi į šv. Tėvą ir Lietuvos vyskupus, prašydami Kinijos misionierių Tėvą Andrių Rudaminą paskelbti palaimintuoju. Tuos lietuvių kunigų prašymus galima rasti "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" numeriuose.

MALDA

DIEVE, MŪSŲ VIEŠPATIE, Tu žinai, kokia kūdikiška meile Tavo tarnas Andrius pasitikėjo Tavo gerumu. Jis taip ištikimai Tau tarnavo: aukojo savo gyvenimą artimo meilei misijų kraštuose. Jei tik didesnei Tavo garbei ir mūsų dangiškai laimei būtų naudinga, leisk, kad jis ir žemėje mūsų motinos Bažnyčios būtų pakeltas į altorių garbę. Tebūna jis mūsų vadas pasiaukojančios Dievo ir artimo meilės kelyje pas Tave, kuris esi mūsų visų dangiškasis Tėvas. Prašom per Kristų, mūsų Viešpatį, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šventąja Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis JOKŪBAS BONO
(Bonnaud)
1740–1792
Palaimintasis VILJAMAS DELFO
su Dvylika Bičiulių
(Delfaut)
1733–1792

Prancūzų revoliucijos kankiniai

POPIEŽIUS PIJUS XI 1926 paskelbė palaimintaisiais 191 prancūzų kunigą, nužudytą 1792 rugsėjo pradžioje siautėjusios žiaurios prancūzų revoliucijos pirmosiomis teroro dienomis. Iš jų 23 — jėzuitai. Šių kankinių likimas — revoliucijos, prasidėjusios 1789 liepos 14 Bastilijos puolimu, istorijos dalis. Prancūzų revoliucijos užmačios pagerinti aristokratijos jungą nešančių žmonių lemtį, žingsnis po žingsnio revoliucijos vadų iškraipytos, išaugo į beatodairišką katalikų persekiojimą. Liberaliai nusiteikę revoliucijos vadai pasistengė, kad 1762 Prancūzijoje Jėzaus Draugija būtų uždrausta, — jų mokyklos uždarytos, o jie patys — arba ištremti, arba įsitaisė kur nors kitur dirbti. Vėliau 1773 popiežius Klemensas XIV, negalėdamas atlaikyti kai kurių Europos vyriausybių spaudimo, paklausęs jų reikalavimo, Draugiją uždraudė visame pasaulyje. 23 palaiminti iš anų atmintinų rugsėjo 2 ir 3 dienų kartais vadinami eksjėzuitais, — mat buvo nužudyti jau Draugiją uždraudus, bet jie visados savo troškimais ir tikslais išliko jėzuitais, kaip popiežius Pijus XI juos pavadino palaimintaisiais paskelbimo byloje.

Prancūzų revoliucijos akivaizdų nusistatymą prieš katalikus liudija priimtieji nutarimai. 1789 lapkričio 2 Nacionalinis Steigiamasis susirinkimas nutarė visą Bažnyčios turtą perduoti valstybei. 1790 vasario 13 uždraudė vienuolių įžadus, neleido daugiau priimti į bendruomenes naujų narių ir paskelbė, kad vienuoliai ir vienuolės turį išsikraustyti iš savo vienuolynų. Vos tik Nacionalinis Susirinkimas susidorojo su religinėmis bendruomenėmis, toliau užgriuvo vyskupijų kunigus — 1790 liepos 12 priėmė gėdingą Dvasininkijos pilietinę konstituciją,

kuria Susirinkimas nutarė įkurti visiškai nuo popiežiaus nepriklausomą Prancūzijos bažnyčią. Nuo šiolei vyskupai ir kunigai padaryti valstybės tarnautojais, renkamais žmonių lygiai kaip magistrato nariai.

Steigiamasis susirinkimas žengė dar toliau — 1790 lapkričio 27 nutarė, kad visi dvasininkai turį prisiekti Pilietinei konstitucijai. Dvasininkai šį nutarimą paskelbė kaip nekatalikišką ir prieštaraujantį popiežiaus dvasiai, bet kai kurie davė priesaiką sąlygiškai ir su išlygomis, o kurie ne kurie buvo dar kitokios nuomonės. Nors tiems, kas atsisakė priesaikos, grėsė netekti pilietybės: kunigai turėjo būti persekiojami kaip ramybės drumstėjai, tačiau, atėjus 1791 sausiui, kai reikėjo priimti priesaiką, tiktai vienas trečdalis vyskupijų kunigų ir tik trys iš 44 Prancūzijos vyskupų tą priesaiką priėmė. Tie, kurie atsisakė priesaikos, nedrausmingieji kunigai turėjo nešdintis iš parapijų, kad į jų vietas galėtų atsikraustyti "konstituciniai" dvasininkai. Vieni iš neklusniųjų kunigų iš Prancūzijos išsikraustė į kitus kaimyninius kraštus, kiti suvažiavo Paryžiun, kur gyveno nelegaliai ir slapčiomis aptarnavo ištikimus Bažnyčiai tikinčiuosius. Nemaža kunigų, negalinčių viešai rodytis, pradėjo daugelyje sostinės vienuolynų dirbti kapelionais.

Kadangi Prancūzijos dvasininkija buvo suskaldyta, padaryti tvarkai ir jiems vadovauti prireikė popiežiaus žodžio. Popiežius Pijus VI, kuris kaip niekas kitas tuo metu buvo kuo geriausios nuomonės apie Prancūzijos karalių Liudviką XVI, buvo įsitikinęs, jog šis valdovas gali sėkmingai išspręsti savo šalies problemas, susilaikė nuo bet kokių sprendimų. Tačiau Liudviko neryžtingumas tapo akivaizdus, kai 1790 gruodį buvo patvirtintas įstatymas — kunigijai privaloma prisiekti Pilietinei konstitucijai. Popiežius, supratęs Prancūzijoje susidariusios padėties rimtumą, išleido net du raštus: vieną 1791 kovo 10 ir kitą — balandžio 13. Juose pasmerkė eretiškais principais besiremiančią konstituciją. Šv. Tėvas taip pat paneigė, jog Bažnyčios galia priklauso nuo civilinės valdžios ir kad kunigai gali būti žmonių renkami. Prancūzijoje vos tik popiežiaus raštus paskelbus, daugel kunigų priesaikos atsisakė, o tie, kurie jos buvo nepriėmę, buvo padrąsinti kovoje su priešiškai nusistačiusia vyriausybe. Įstatymus leidžiamąjį susirinkimą 1791 pakeitė Steigiamasis susirinkimas, kuris tarp kitų iš naujo patvirtino nutarimą, — "neteisėtieji" kunigai privalo prisiekti konstitucijai, antraip jie bus laikomi maištininkais. Deja, neklusnieji kunigai pasiliko ištikimi Bažnyčiai.

Kai Prancūzija kentėjo nuo revoliucijos, naujos nelaimės tykojo iš kaimynų. Dvi šalys — Prūsija ir Austrija — Prancūzų revoliuciją įvertino kaip savo grėsmę, tad, norėdamos apginti savo monarchijas, jiedvi užpuolė Prancūziją. Karas paskelbtas 1792 balandžio 10, o Liudviko, kaip nesugebančio valdyti karaliaus, dienos buvo suskaitytos. 1792 rugpjūčio 9 maištininkų minia, pritvinkusi revoliucingos lygybės įniršio, nuvertė karalių ir su visa šeima įgrūdo į kalėjimą. Kitądien Steigiamasis susirinkimas panaikino monarchiją ir paskelbė Komuną. Šitaip įsiviešpatavo teroras. Nuo rugpjūčio 15 ligi 31 Steigiamasis susirinkimas bemaž kasdien paskelbdavo kokį nors įstatymą prieš neklusniuosius kunigus, o 26-ąją buvo nutarta juos ištremti į Pietų Ameriką. Kadangi miesto valdžią į savo rankas buvo paėmusi Komuna, revoliucionieriai naršė po Paryžių tiek, kiek tik galėjo, — ieškojo ir suiminėjo neklusniuosius kunigus. Kalėjimams ir taip esant prikimštiems politinių kalinių, maištininkai kelias Paryžiaus seminarijas ir vienuolynus pavertė laikinais kunigų kalėjimais.

Nors Steigiamasis susirinkimas pasmerkė konstitucijai neklusniuosius kunigus tremtin, tačiau jų likimą sprendė kur kas radikalesni asmenys, kuriems vadovavo kažkoks Melaras (Maillard), siųsdavęs kunigus myriop. Šis komisaras buvo įsakęs saugoti, kad pasmerktieji garsiai nešauktų ir kad nugalabytųjų kraujo pėdsakai būtų kuo rūpestingiausiai išnaikinti. 1792 rugsėjo 2 pasklido žinia, jog prūsai užėmę 150 mylių nuo Paryžiaus esantį Verdeną (Verdun), tad įsibauginę sostinės gyventojai nusprendė, jog dabar eilė ateina jų miestui. Šis gandas revoliucionieriams buvo gera dingstis rugsėjo 2, sekmadienį, įvykdyti savo kėslus. Tos dienos popietę komisaras Melaras su savo sėbrais pradėjo žudynes Sen Žermeno de Prė abatijoje (Saint-Germain-des-Prés) — įsibrovė į šį pastatą. Išsikvietė pagal pavardes visus kalinius, bet visi jie atsisakė prisiekti konstitucijai, — iškart buvo pasmerkti: sukapoti kardais. Abatijoje tąkart žuvo 21 palaimintasis. Baigęs galvažudystę apie pusę ketvirtos, Melaras nusprendė, jog daugiau čionai nėra ko veikti, — patraukė pas karmelitus, kurių koplyčioje buvo įkalinta daugiau nei 100 kunigų.

Melaro būrys, sudurstytas iš atlapaskvernių banditų ir galvažudžių, plūstelėjo pro atdarus vienuolyno vartus. Per tą apypietę vienuolyno kieme buvo gana apstu mąstymą atliekančių kunigų, tad įsibrovėliai, šokę prie jų, mirtinai talžė ir kapojo. Melaras šioms skerdynėms panūdęs suteikti teismo įspūdį, iš lauko koplyčios priedury pasistatęs

stalą, vieną po kito kvietėsi po du kunigus. Stojus prieš komisarą, būdavo liepiama prisiekti. Kai šie atsisakydavo, čia pat ant koplyčios laiptų tapdavo kardais, lazdomis, basliais ir šautuvų salvėmis pakloti. Vienus kūnus nuvilkus šalin, būdavo atvaryti kiti du, ir šitaip kankinio mirtimi krito 95 kunigai. Iš jų 14 — jėzuitų. Čia pat jų sąrašą ir trumpas biografijas galite perskaityti.

T. JOKŪBAS JULIUS BONO (Bonnaud), gimęs 1740 spalio 27 Vakarų Indijoje, Kapo Fransė (šiandien Haitien) mieste. Dar vaikas apie 1753 atsidūrė Prancūzijoje, išauklėtas Paryžiaus La Flešo (La Fléche) jėzuitų mokykloje, o po pradinės mokyklos dvejus metus mokėsi Kvimpere (Quimper). Kai Britanijoje 1762 jėzuitai buvo uždrausti, įstojo į Šv. Firmino (Firmin) seminariją, o paskui iškeliavo Flandrijon, kur apgynė teologijos ir kanonų teisės laipsnį. Grįžęs pradėjo dirbti Paryžiaus vyskupijoje. Parašius kelis mokslo darbus, 1788 perkeliamas į Lijoną, kur vyskupo paskirtas generalvikaru. T. Bono 1789 parašė vyskupo gavėnios metui skirtą ganytojišką laišką, kuriame įspėjo tikinčiuosius apie galimą visuomeninį, politinį ir religinį persekiojimą. Vėliau persikėlęs į Paryžių (1791), toliau rašė brošiūras ir straipsnius prieš revoliucionierius ir antipopiežišką Pilietinį įstatymą. Kadangi atkakliai gynė Bažnyčios teises, rėžė tiesą apie revoliuciją ir jos idealus, maištininkai ypač troško juo atsikratyti. Galų gale jis suimtas 1792 rugpjūčio 10 — pakliuvo tarp tų, kurie kalėjo karmelitų vienuolyne ir rugsėjo 2 mirė už Kristų.

T. VILJAMAS ANTANAS DELFO (Delfaut) gimė 1733 balandžio 5, d'Estanže-de-Lole, prie Daglano (L'Estange-de-Lol, Daglan), šiuolaikinėje Sarlato (Sarlat) vyskupijoje. Į Jėzaus Draugiją įstojo 1752 spalio 21 Tulūzoje. Baigęs pirminius jėzuitų mokslus, kiek laiko dėstė Moriake (Mauriac), Montpeljė (Montpellier) ir Kaore (Cahors), toliau 1761 Turnone mokėsi teologijos. Jam dar bebūnant klieriku Jėzaus Draugija 1762 buvo uždaryta, tad grįžta savo gimtojon vyskupijon baigti studijų. 1764 Sarlate įšventintas kunigu. Iki 1770 seminarijoje profesoriavo. Kunigo Viljamo dėdei pasitraukus pensijon, tapo Daglano kunigų Vyresniuoju. Kai vyskupijos kurija dairėsi, ką čia pasiuntus Versalin į Prancūzijos susirinkimą, jo nariu pasiūlytas T. Delfo (1789). Paryžiuje pastebėjęs bekylantį priešišką katalikams judėjimą, 1790 parašo viešą savo parapijiečiams laišką "Taikos bičiulis, arba Nacionalinio Steigiamojo susirinkimo nario, kuratoriaus, laiškas parapijiečiams gresiančio šiai provincijai pavojaus akistatoje". 1791 sausį T. Delfo

atsisakė prisiekti Pilietinei konstitucijai, todėl kartu su kun. Laportu (Laporte) tais pačiais metais išspausdino savo atsisakymo priežastis "Žodis savo rinkėjams su tam tikromis viešojo įstatymo ir religijos atnaujinimo būtinumo pastabomis". Šiame pareiškime abudu kunigai prisipažino esą pasirengę pralieti kraują religijos labui. Dėl savo tvirtos ir nepalenkiamos laikysenos revoliucijos atžvilgiu T. Delfo ypač buvo įsidėmėtas ir galų gale 1792 rugpjūčio 10 suimtas kongregacijoje, kurią buvo įkūręs šv. Jonas Eudes (Eudes). Uždarytas į karmelitų vienuolyną, kelias valandas prieš kankinio mirtį rugsėjo 2 pasiuntė žodelį draugams: "Pasakykite jiems, kad niekad nesijaučiau geriau ir linksmiau".

T. PRANCIŠKUS BALMENAS (Balmain), gimęs dabartinėje Nevero (Nevers) vyskupijoje 1733 gegužės 25, įstojo pas jėzuitus 1753 liepos 20. Baigęs pirmuosius mokslus, dėstė Reimse (Rheims), Otune (Autun) ir Šomone (Chaumont), paskui išvažiavo į Pon a Musoną (Pont-a-Mousson) studijuoti teologijos ir 1764 rugsėjo 23 buvo įšventintas kunigu. Kadangi Loreno (Lorraine) kunigaikštis atsisakė, kad jo valdose būtų uždrausta Draugija, jėzuitai čia ir toliau tebemokė savo mokyklose, o T. Balmenas, likęs Pon a Musone, tebedėstė teologiją. Tačiau mirus kunigaikščiui, Loreno parlamentas 1768 nubalsavo uždrausti jėzuitų veiklą, todėl T. Balmenas buvo priverstas grįžti į Luzy miestą, kur išbuvo kelerius metus. Vėliau išvažiavo Paryžiun ir 1778 tapo Kryžiaus Dukterų kapelionu. Po 1792 rugpjūčio 10 sugautas eudistų namuose, kur buvo apsistojęs. Uždaromas į karmelitų vienuolyną, o rugsėjo 2 nukankintas.

T. KAROLIS JEREMIJAS BEROLAS diu PERŪ (Berauld Du Perou), gimęs Meusake (Meursac), Rošelės (La Rochelle) vyskupijoje 1737 lapkričio 17, o į Draugiją įstojo Paryžiuje 1753 rugsėjo 19. Baigęs mokslus Paryžiaus Liudviko Didžiojo Jėzuitų kolegijoje, penkerius metus dėstė La Fleše (La Fleche). Kai Draugija 1762 Paryžiuje buvo uždrausta, įstojo į Šv. Firmino seminariją, o 1762 atvažiavo į Pon a Musoną Loreną, kur jėzuitai dar galėjo laikytis mokykloje. Kunigaikščiui 1766 mirus, Loreno valdžia nutarė Jėzaus Draugiją uždrausti, tad T. Berolas galėjo įstoti pas eudistus Paryžiuje. Kelis metus ėjo jų namuose pareigas, kol po 1792 rugpjūčio 10 Paryžiuje šiuose namuose buvo suimtas ir kartu su kitais kunigais karmelitų vienuolyne rugsėjo 2 nukankintas.

T. KLODAS KEI DIUMA (Caryx-Dumas) gimė 1724 lapkričio 6 Martelyje (Martel), netoli Kaoro (Cahors), pietų Prancūzijoje. Į Draugiją įstojo Tulūzoje (Toulouse) 1744 spalio 8, po naujokyno ir filosofijos mokslų, po teologijos ir kunigystės šventimų kelerius metus dėstė Klermonto kolegijoje ir Karkasone. 1762 Paryžiuje Draugiją uždraudus, pasišventė apaštalavimui, — šitą darbą jis dirbo daugiau negu 25 metus, iš kurių 18 išbuvo Paryžiaus vyskupijoje. 1790 tapo uršuliečių seserų kapelionu Versalyje. Sulaukęs 60, išėjo į pensiją — apsigyveno Šv. Pranciškaus Saleziečio kunigų namuose prie Isy (Issy) atokiau nuo Paryžiaus, kur 1792 rugpjūčio 15 buvo suimtas kartu su kitais jėzuitais — T. Klaudijum Ganieru de Granžu ir Pranciškum Varzelu Duilu (Gangnieres des Granges, Vareilhe-Duteil, apie juos — žr. toliau). Pasodinti į karmelitų vienuolyno kalėjimą Paryžiuje, rugsėjo 2 buvo nukankinti.

T. JONAS ČARLTONAS de MILŪ (Charlton De Millou) gimė Lijone 1736 spalio 17, o į Draugiją įstojo 1751 rugsėjo 7 gimtajame mieste. Po naujokyno ir filosofijos studijų dėstė Embrune (Embrun), Burg-en-Brese (Bourg-en-Bresse). Teologijos mokytis pradėjo 1761, bet, uždraudus Draugiją, baigė vyskupijos seminariją ir įšventintas kunigu. 1767 Paryžiaus arkivyskupas paskiria jį Švenčiausiojo Sakramento Seserų kapelionu. Jis buvo garsus Paryžiaus pamokslininkas ir dvasinių susitelkimų vadovas. Dėl šių ypatingų dovanų jis daugelį grąžino Bažnyčiai, bet jo garsas pasiekė ir persekiotojų ausis. Dėl atsargumo jis pakeitė savo pavardę į Milū, bet šitai neišgelbėjo nuo kankintojų rankos. 1792 rugpjūtį suimtas, įmestas į karmelitų vienuolyną, o rugsėjo 2 nukankintas.

T. JOKŪBAS FRITEI DURVĖ (Friteyre Durve) gimė 1725 balandžio 18 Marsake (Marsac), Overne (Auvergne), o į Draugiją įstojo 1742 rugpjūčio 30 Tulūzoje. Iš pradžių padėstęs keliose mokyklose, Turnone (Tournon) baigė teologijos studijas ir 1755 įšventintas į kunigus. Priverstinai uždraudus 1762 Prancūzijoje Draugiją, kiek laiko dirbo tėviškės vyskupijoje, o paskui Paryžiuje pasidarė garsus pamokslininkas. 1775 per gavėnią sako pamokslus karaliaus dvare, o 1777 — Dievo Motinos (Notre Dame) katedroje. Pripažindamas jo nuopelnus, karalius Liudvikas XVI apdovanojo jį išankstine pensija ir padarė jį Šv. Dionizo (Denis) kanauninku. 1784 T. Fritei Durvė pradėjo gyventi eudistų bendruomenėje, bet revoliucijai su visais Bažnyčios persekiojimais užgriuvus, pradėjo verstis kitu amatu. Persirengęs gatvės pirk-

liu, nešiodavo ant nugaros prekes ir šitaip lankė Paryžiaus katalikų namus, ypač tuos, kur būdavo ligonių ir mirštančių. Kaskart vis apsistodavo kur nors kitur, kad jo nepastebėtų persekiotojai, bet vis viena jis buvo suimtas 1792 rugjūčio pabaigoje ir, kadangi atsisakė prisiekti Pilietinei konstitucijai, įmestas į karmelitų vienuolyną. Jis buvo vienas iš pirmųjų nugalabytas rugsėjo 2, mat su kitais vaikštinėdamas po vienuolyno kiemą mąstė, o Melaras, atsibrazdinęs su savo gauja pro sodo vartus, juos iškart iškapojo.

T. KLAUDIJUS GANIERAS de GRANŽAS (Gagnieres des Granges) gimė Šamberyje (Chambéry), Savojoje 1722 gegužės 23, o į Draugiją įstojo 1740 rugsėjo 12 Tulūzoje. Šventimus gavo Paryžiuje 1753 ir sėkmingai dėstė. Vienas iš studentų apie šį dėstytoją taip pasakęs: "Šis žmogus viską perskaitęs ir ničnieko neužmiršęs". Apie jo veiklą nuo 1762, Prancūzijoje uždraudus Jėzaus Draugiją, iki 1792, kai jis buvo nužudytas, beveik nieko nežinoma. Tik aišku, kad 1787, o gal apytikriai tais metais, kun. Granžas gyveno Šv. Pranciškaus Saleziečio namuose prie Isy, kur įsikurdavo įšėję į pensiją kunigai. Jis su kitais kunigais prieglaudoje suimtas 1792 rugpjūčio 15, nuvarytas į karmelitų vienuolyną, įkalintas ir rugsėjo 2 nukankintas.

T. KLAUDIJUS LAPORTAS (Laporte) gimė Breste (Brest), Anglijoje 1734 gruodžio 6. Paryžiuje devyniolikmetis įstojo į Draugiją–1753 rugsėjo 24, įvairiose mokyklose dėstė 1755–1762. Kadangi dar nebuvo gavęs kunigystės šventimų, kai Draugija Prancūzijoje buvo uždrausta, įstojo į vyskupijos seminariją, kurią baigęs maždaug apie 1763 rugsėjį Kvimpere buvo įšvęstas kunigu. 1766 — 1786 Breste Laivyno kolegijoje kapelionas. Nuo to laiko Šv. Liudviko parapijos klebono pagalbininkas savo gimtajame mieste, kiek vėliau — atsisakęs priesaikos, — iškeliavo Paryžiun, kur 1792 rugpjūčio 12 buvo suimtas. Pasodintas į karmelitų vienuolyną, o 1792 rugsėjo 2 nukankintas.

T. MATURINAS NIKALOJUS la VILEKROBENAS (Mathurin Nicholas la Vilecrobain) gimė Renė (Renes) 1731 gruodžio 19. Į Jėzaus Draugiją įstojo 1751 rugsėjo 27, o pradėjus juos 1762 persekioti, tapo benediktinių seserų Belešėzo (Bellechasse) gatvėje vienuolyno kapelionu Paryžiuje. 1792 rugpjūčio paskutinėmis dienomis revoliucionierių suimtas, įkalintas karmelitų vienuolyne ir rugsėjo 2 nugalabytas.

T. KAROLIS le GUE (le Gué) gimė 1724 spalio 5. Paryžiuje 1741 gruodžio 28 įstojęs į Draugiją, po įprastinių jėzuitams privalomų naujokyno ir filosofijos mokslų nuo 1745 lig 1750 dėstė. 1752–1761

praleido Liudviko Didžiojo kolegijoje, iš pradžių kaip teologijos studentas, paskui kaip gabus klierikas po kunigystės šventimų. Prancūzijoje 1762 uždraudus Draugiją ir mokyklas uždarius, T. le Guė pradėjo sakyti pamokslus. Per gavėnią ir adventą paprastai sakydavo pamokslus paryžiečiams bažnyčiose, o per 1783 metų gavėnią — Versalyje karaliaus šeimai. Jis be perstojo jautė polinkį gyventi bendruomenės gyvenimą, todėl 1791 vasario 2 kartu su kun. Petru Juozapu de Kleriujuru ir 4 bendraminčiais kunigais įkūrė Švč. Jėzaus Širdies Draugiją. Apie 1792 rugpjūčio 10 Paryžiuje atsisakęs priesaikos, suimtas ir įmestas į karmelitų vienuolyną, kur rugsėjo 2 nukankintas.

T. VINCENTAS JUOZAPAS LE RUSO de ROSENKO (Le Rousseau De Rosencoat) gimė Kvimpero (Quimper) vyskupijoje, Anglijoje 1726 liepos 3. Mokslus ėjo Kvimpero jėzuitų kolegijoje. Septyniolikmetis Paryžiuje 1743 spalio 11 įstojo į Draugiją. Filosofijos ir teologijos mokslus baigė Liudviko Didžiojo kolegijoje ir gavo kunigystės šventimus. 1754–1762 Nevere (Nevers) dėstė filosofiją, o 1762 uždraudus Jėzaus Draugiją, savo gimtajame mieste kunigavo. 1775–1780 Carė (Carhaix) Normandijoje seselių uršuliečių vienuolyno, paskui Paryžiuje seselių vizitiečių du Bak gatvėje vienuolyno kapelionas. 1792 rugpiūčio gale revoliucionieriai vienuolyne ieškojo kunigų, bet čia radę vien tik Ruso, jį suėmė ir įmetė į karmelitų vienuolyną, kur rugsėjo 2 nugalabijo.

T. LIUDVIKAS TOMAS — Bonotas (Bonnotte) gimė 1719 rugsėjo 13 Entranse (Entrains), Nevero (Nevers) vyskupijoje. Į jėzuitus įstojo Nansyje (Nancy) 1734 rugsėjo 7. Normaliai baigęs mokslus, kunigu įšventintas ir sėkmingai ėmė dėstyti Šv. Raštą, literatūrą ir matematiką. 1762 prancūzų vyriausybei uždraudus Draugiją, grįžta į savo gimtąją vyskupiją ir čia kunigauja lig 1772, paskui nukakęs Paryžiun, pasidaro seserų uršuliečių Šv. Jokūbo gatvėje vienuolyno kapelionu. Suimtas paskutinėmis 1792 rugpjūčio dienomis, kai atsisakė priesaikos, įmestas į karmelitų vienuolyną, o rugsėjo 2 nukankintas. T. Tomas — pats vyriausias amžiumi iš visų 23 prancūzų revoliucijos metais nukankintųjų.

T. PRANCIŠKUS VARELIS DUTEILAS (Vareilhe–Duteil) gimė Feletine (Felletin), Limožė (Limoges) vyskupijoje 1734 birželio 15, o Draugijon įstojo Fontenyje (Fontenay) 1751 lapkričio 22. Filosofiją baigė Bordo (Bordeux) ir Puatjė (Poitiers) mokėsi teologijos mokslų ir čia dėstė. Kai Prancūzijos jėzuitai buvo išgainioti, jis tapo Nan-

sio parapijos kanauninku. 1792 vasarą išvažiavo į Šv. Pranciškaus Saleziečio namus pensininkams kunigams prie Isy už Paryžiaus šiek tiek pailsėti ir čionai trečiadienį, 1792 rugpjūčio 15, su kitais ten poilsiavusiais kunigais, kurie atsisakė prisiekti, suimtas. Tą vakarą nuvarytas į karmelitų vienuolyną ir rugsėjo 2 nukankintas.

Šie 14 jėzuitų ir kiti, rugsėjo 3 atsidūrę sąraše, popiežiaus Pijaus XI 1926 spalio 17 buvo paskelbti palaimintaisiais. Jų šventę jėzuitai mini sausio 19.

MALDA

VIEŠPATIE, gindami Tavosios Bažnyčios teises, šventieji kankiniai, palaimintasis Jokūbas Bono, palaimintasis Viljamas Delfo su bičiuliais atidavė savo gyvybę, tad stiprink Šv. Dvasia mūsų drąsą. Išgirsk mūsų maldas ir išmokyk mus visados mylėti Tavąją Bažnyčią, būti Tavo ištikimais ir pasišventusiais vaikais. Prašom per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šventąja Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

rugsėjo 3

Palaimintasis ALEKSANDRAS LANFANAS
su Aštuoniais Bičiuliais
(Lanfant)
1726–1792

Prancūzų revoliucijos kankiniai

NEGAILESTINGAI susidoroję su pasipriešinusiais pilietiniam įstatymui kunigais Sen Žermeno de Prė (Saint-Germain-des-Prés) abatijoje ir karmelitų vienuolyne, Paryžiaus driskiai dar nebuvo patenkinti kankinių krauju. Ankstyvą 1872 rugsėjo 3 rytmetį minia patraukė į laikinai įrengtą kalėjimą Šv. Firmino seminarijoje, kur dar tebetūnojo įkalintų apie 90 kunigų. Rytmetį apie pusę šešių galvažudžių gauja užplūdo ramią seminariją ir liepė kunigams sustoti prieš gatvėje

"Mirtis! Mirtis jiems!" staugiančią minią. Šitaip kraugeriai tikėjosi įbauginti kunigus, kad prisiektų Pilietiniam įstatymui, betgi skaudžiai apsivylė. Kai kunigai buvo vėlei sugrąžinti seminarijon, kiekvienas stojo prieš paskubom surengtą tribunolą. Per valandą, o gal šiek tiek daugiau žuvo 72 kunigai, mat jie pasirodė ištikimi savo religijai ir Bažnyčiai. Kai kurie neklusnieji nukirsdinti kardais, kiti sukapoti, treti išmesti pro langus, kad būtų sutrypti įsiutusios minios. Kankinių kūnai nudraskyti, žvėriškai sumaitoti ir, suversti į vežimus, buvo išgabenti. Tarp tų, kurie žuvo Šv. Firmino seminarijoje, septyni — jėzuitai.

Skerdynės vis nesiliovė: vos auštant rugsėjo 4, minia garmėjo į La Forsą (La Force), nekenčiamų politinių ir aristokratų kalėjimą, kur keli nedrausmingieji kunigai irgi pakliuvo. Išsirikiavusi dviem eilėm priešais kalėjimą, minia reikalavo "nusikaltėlių", kad galėtų su jais atsiskaityti. Kai nelaimingieji pasirodė pro vartus, jie turėjo žengti tarp tų dviejų eilių, o tie valkatos kunigus daužė, badė, talžė ir spardė. Dar buvo tikėtasi, kad kunigai prisieks Konstitucijai, bet, jiems atsisakius, čia pat buvo sumaitoti. Jų kūnai, suplėšyti į gabalus, išdrabstomi gatvėje. Tarp tų, kurie trise žuvo La Forse, palaimintieji, o vienas iš trijų — jėzuitas T. Pranciškus Le Livekas (Le Livec).

Apskaičiuota, jog tą beprotiškąjį ankstyvą rugsėjo 4 rytmetį žuvo apie 1.400 žmonių, iš kurių 217 dvasininkų. Kadangi neretai trūko reikiamų įrodymų, tiktai 191 iš 217 kunigų buvo paskelbti palaimintaisiais 1926 spalio 17 popiežiaus Pijaus XI. Iš tų palaimintųjų 23 jėzuitai, tad Draugija džiaugsmingai švenčia jų garbei sausio 19.

RUGSĖJO 3-5 PRALIEJĘ KRAUJĄ ŠIE JĖZUITAI:

T. ALEKSANDRAS KAROLIS LANFANAS (Lanfant) gimė Lijone 1726 rugsėjo 9, o į Draugiją įstojo 1741 rugsėjo 7 Avinjone (Avignon). Po jėzuitiškų mokslų ir kunigystės šventimų dėstė E (Aix), Besansone (Besancon) ir Marselyje (Marseilles). 1762 Paryžiuje Draugiją uždraudus, išvažiavo į Loreną (Lorraine), kur kunigaikščio globoje galėjo eiti kunigo pareigas, — mat šis valdovas atsisakė išguiti iš savo valdų jėzuitus. Kunigaikščiui 1766 mirus, Loreno parlamentas 1768 nubalsavo jėzuitus uždrausti. Tada T. Lanfanas atsidūrė Vienoje, kur trejus metus sakė pamokslus imperatorės Marijos Teresės rūmuose. Grįžęs Paryžiun, sakė pamokslus Liudviko XVI dvarui, o 1789-1791

buvo karaliaus nuodėmklausys. Kadangi T. Lanfanas turėjo daug įtakos monarchui, revoliucionieriai ypač kėsinosi jį suimti. Šitai jiems galų gale 1792 rugpjūčio 29-30 naktį pasisekė padaryti ir įkalinti jį Sen Žermen de Prė abatijoje. Keletą dienų prieš suėmimą Pilietinę konstituciją pripažinęs kunigas, kažkokiais reikalais lankydamasis pas knygrišį, T. Lanfaną atpažino, tačiau dėl arešto jis nė kiek nebuvo kaltas. Išgirdęs apie minią, žadančią kalinius iššudyti, "konstitucinis" kunigas prašė pažįstamų miesto pareigūnų, kad T. Lanfano neliestų ir saugiai priglaustų. Kodėl jis rugsėjo 2 nebuvo nukankintas, niekada nesužinota. Vėl to pačio "konstitucinio" kunigo pastangomis kitos dienos popietę buvo paleistas. Išeinantį iš kalėjimo, kai kurie žmonės jį atpažino ir pradėjo reikalauti jo mirties, bet nuo pat kalėjimo sekę policininkai, įsiterpę tarp kunigo ir minios, grąžino į kalėjimą, kad nuo minios išgelbėtų. Rugsėjo 5 kalėjimo vartus atidarius ir revoliucionieriams įėjus, T. Lanfanas buvo atpažintas. Šie buvo taip įsiutę, kad, griebę jį, ištempė į gatvę ir negailestingai nužudė.

T. RENĖ ANDRE (René Andrieux) gimė Renė (Rennes), šiaurės Prancūzijoje 1742 vasario 16. Iš pradžių mokėsi vietos jėzuitų mokykloje, o į Draugiją įstojo 1761 rugsėjo 27, kaip tik metai prieš prancūzų vyriausybės nutarimą ją uždrausti. Kadangi jis buvo nusprendęs būti kunigu, įstojo į Paryžiaus seminariją, tvarkomą grupės kunigų, pasivadinusių Šv. Nikalojaus diu Šardonė bendruomene (Chardonnet). Įstojęs į šią grupę, 1776 tapo jų seminarijos rektoriumi. 1786 išrenkamas šios kongregacijos Vyresniuoju — Generolu. Kai 1791 sausį vyriausybė įsakė prisiekti Pilietinei konstitucijai, T. Andrė su savo kongregacijos nariais griežtai atsisakė. Užtat šioje seminarijoje jis su kitais kongregacijos nariais 1792 rugpjūčio 12 suimtas ir įkalintas Šv. Firmino seminarijoje, kur rugsėjo 3 mirė kankinio mirtimi. Iš 23 Prancūzų revoliucijos metu kritusių jėzuitų T. Andrė — jauniausias.

T. JONAS BENUA-VURLATAS (Benoit-Vourlat) gimė pietų Prancūzijoje, Lijone (Lyons) 1731 kovo 26. Į Draugiją įstojo 1746 rugsėjo 7 savo gimtajame mieste. Baigęs nustatytus Jėzaus Draugijos mokslus ir gavęs kunigystės šventimus, jis dėstė literatūrą ir filosofiją Lijone, Marselyje ir Besansone (Besancon). Šis kunigas turėjo sugebėjimų vadovauti sieloms ir netrukus po Draugijos uždraudimo iškeliavęs Paryžiun čia tapo Nesiliaujančio Švenčiausio Sakramento garbintojų seserų vienuolyno kapelionu. Sulaukęs vyresnio amžiaus, apsigyveno

eudistų namuose, kuriuose jis ir buvo 1792 rugpjūčio 30 suimtas, įkalintas Šv. Firmino seminarijoje, o ten rugsėjo 3 jam nukirsta galva.

T. PETRAS GVERINAS diu ROČERIS (Guérin du Rocher) gimė Sen Onorine La Džiulome (Saint-Honorine-La-Guillaume),, Sėzo (Séez) vyskupijoje 1731 kovo 1. Jėzuitų mokykloje Kaene (Caen) baigęs mokslus, Paryžiuje 1745 rugsėjo 10 įstojo į Draugiją. Filosofiją ir teologiją studijavo Liudviko Didžiojo kolegijoje Paryžiuje. Į kunigus įšventintas 1760. Paskui Burže (Bourges) dėstė filosofiją tol, kol 1762 Prancūzijoje buvo uždrausta Draugija. 1764 pasitraukęs iš Prancūzijos, atsidūrė Italijoje, paskui Vokietijoje. Apsistojęs Lenkijoje, kiek laiko dėstė kanonų teisę ir domėjosi Rytų kalbomis. Šių studijų vaisius — išspausdintas darbas "Tikroji legendinių laikų istorija" (Paryžius, 1777), kur jis nustatė, jog Pentateucho knygose pasakojimai nė kiek nenutolo nuo Egipto legendų, kaip buvo rašoma Prancūzų enciklopedistų, bet buvo remtasi tikrais įvykiais, kurie šiek tiek aprašymuose pakeisti. Kadangi jis savo mokslingumu išgarsėjo, Paryžiaus arkivyskupas jį paskiria naujųjų atsivertėlių namų direktorium, o karalienė Marija Antuanetė pasirenka jį savo nuodėmklausiu. Kaip ant itin įtakingo kunigo revoliucionieriai galando dantį, ir todėl 1792 rugpjūčio 13 jis suimamas kartu su broliu Robertu (apie jį žr. toliau) ir savo pusbroliu Jokūbu de la Lande (de la Lande). Nugabenti į Šv. Firmino vienuolyną, kur rugsėjo 3 nužudyti.

T. ROBERTAS GVERINAS diu ROČERIS (du Rocher) gimė Repe (Repas) Sėzo (Séez) vyskupijoje 1736 spalio 23, o į Draugiją įstojo Paryžiuje 1752 rugsėjo 25, šešeriais metais vėliau negu jo brolis Petras. Baigęs pirmuosius jėzuitų mokslus, 1757 nuvažiavo į Neverą (Nevers) dėstyti, o 1761 Eu dėstė literatūrą. Kai Draugija 1762 buvo uždrausta, Robertas dar nebuvo gavęs šventimų, tad tąmet iškeliauja Mažojon Azijon, atrodo, dirbti Artimųjų Rytų misijose. Tikrai nežinoma, kur ir kokiais metais jis baigė teologiją ir kada buvo įšventintas, bet kunigavo tuomet turkų valdomuose Salonikuose (Salonika) maždaug 1769-1773. Kunigas iš ten tikriausiai išvytas turkų, mat tiek daug žmonių buvo atvertęs, o grįžęs Paryžiun tapo vizitiečių seselių (du Bak gatvėje) dvasios tėvas. 1782 Paryžiuje jis jau Salpetriero (Salpetriere) senelių prieglaudos kapelionas. Prancūzijoje išspausdino "Levanto Apaštališkųjų misijų ir vikaro padėjėjo laišką Paryžiaus arkivyskupui apie dabartinę religijos padėtį Graikijoje". 1790 apsigyveno kartu su broliu Petru, Paryžiaus naujųjų atsivertėlių namų direkto-

rium, kur jis 1792 rugpjūčio 13 suimamas ir pasodinamas į Šv. Firmino vienuolyną, o rugsėjo 3 miršta kankinio mirtimi.

T. ELIJAS ERKVE diu RULE (Herque du Roule) gimė Lijone 1741 gegužės 31. Į Draugiją įstojo 1758 rugsėjo 7. Ne kiek apie jį težinome, gal tik tai, kad 1761-1762 dėstė Marselyje, o iki 1765 Dole, vėliau Paryžiuje pamestinukų prieglaudos kapelionas. Pasodintas į Šv. Firmino vienuolyną, galva nukirsta rugsėjo 3.

T. JONAS SEKONDS (Seconds) gimė Rodeze (Rodez) 1734 rugsėjo 3, o į Jėzaus Draugiją įstojo 1750 lapkričio 6 Tulūzoje. Be jokių trukdymų baigęs mokslus, šventimus gavo kaip tik tais pačiais metais, kai Prancūzijoje buvo išleistas 1762 Draugiją uždraudžiąs įstatymas. Pradėjęs dirbti Gailestingumo Motinos ligoninėje Paryžiuje, neretai sakydavo pamokslus. 1780-1786 keliskart sakė pamokslus karaliui. Suimtas ligoninėje 1792 rugpjūčio 10, mat atsisakė prisiekti Pilietiniam įstatymui, todėl įkalintas Šv. Firmino vienuolyne ir rugsėjo 3 nugalabytas.

T. NIKALOJUS VERONAS (Verron) gimė 1740 lapkričio 7 Kvimperlė (Quimperlé), Anglijoje, o į Draugiją įstojo Paryžiuje 1757 rugsėjo 15. Po kunigystės šventimų paskiriamas dėstyti į Liudviko Didžiojo kolegiją Paryžiuje. Ką jis veikė vos tik paskelbus Jėzaus Draugijos uždraudimo įsakymą, nėra žinių, bet 1774-1778 gyvenęs Nyderlanduose, o 1779 jau buvo Šv. Auros seserų vienuolyno kapelionu iki pat suėmimo. 1792 rugpjūčio 10 pas seseles į vienuolyną įsibrovė revoliucionieriai ir, suėmę T. Veroną rugpjūčio 18, įkalino Šv. Firmino vienuolyne, paskui rugsėjo 3 nukankino.

T. PRANCIŠKUS le LIVEKAS (le Livec) gimė Kvimpere (Quimper), Anglijoje 1726 gegužės 5. Į Jėzaus Draugiją įstojo 1741 rugsėjo 29. Po įžadų filosofijos mokėsi Liudviko Didžiojo kolegijoje Paryžiuje, o paskui 5 metus dėstė Amijene (Amiens). Ruene (Rouen) studijavo teologiją, o paskui po šventimų mieste vadovavo bendruomenei. Anglijoje dėstė filosofiją Vane (Vannes) ir buvo Jėzuitų mokyklos Breste iždininku. Paskelbus jėzuitų uždraudimo įstatymą, 1762 T. Le Livekas išvažiavo Italijon ir Vokietijon, kur dėstė prancūzų kalbą, fiziką ir matematiką, bet po kelerių metų grįžo Prancūzijon, kur iš pradžių tapo Turo (Tours) ligoninės kapelionu, o vėliau persikėlė Paryžiun Kalvarijos dukterų vienuolyno kapelionu. Suimtas po 1792 rugpjūčio 10, pasodintas į La Forso kalėjimą, kur rugsėjo 4 jam nukirsdinta galva.

MALDA

VIEŠPATIE, begindami Tavo Bažnyčios teises, šventieji kankiniai, palaimintasis Aleksandras Lanfanas su bičiuliais atidavė savo gyvybę. Stiprink mus Šventąja Dvasia ir padrąsink. Išgirsk mūsų maldas ir išmokyk mus visuomet mylėti Tavo Bažnyčią kaip ištikimiems ir pasišventusiems vaikams. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šventąja Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

rugsėjo 4

Palaimintasis ANTANAS IŠIDA
(Ishida)
1570–1632

Japonijos kankinys

IŠ 1867 METAIS paskelbtų 205 Japonijos kankinių T. Antanas Išida ir penki ne jėzuitai jo bičiuliai mirė paskutiniai. Didysis persekiojimas, prasidėjęs 1614 imperatoriaus Ijejasu (Iyeyas) pasirašytu dekretu — krikščioniškasis tikėjimas ir visi misionieriai įsakomi bausti — truko dešimt metų po Išidos mirties. Per tą dešimtmetį atsirado daugiau kankinių, o tarp jų kokia 40 jėzuitų.

T. ANTANAS IŠIDA gimė 1570 Šimabaroje (Shimbara) katalikiškoje portugalų šeimoje Pinto. Jėzuitų seminariją lankė Arimoje (Arima) ir kurį laiką su jėzuitais dirbo kaip katechetas. 1589 sausį įstojo į jėzuitų naujokyną. Kai Taikosama Hideoši (Taikosama Hideyoshi) įsakė nukankinti ant Nagasakio kalvos 26 katalikus, tarp kurių pakliuvo jėzuitas Paulius Mikis (Miki) su dviem bičiuliais, Antanas buvo teologijos studentas. Persekiojimui įsisiūbavus, Antanas nuėjo į pogrindį. Kai 1598 Taikosamai mirus vėl sugrįžo ramesni laikai, toliau studijavo ir tikriausiai buvo įšventintas 1608 ar vėliau. T. Išida buvo susipažinęs su budistų mokslais, todėl dažnai dalyvaudavo religi-

niuose ginčuose su budistų bonzomis. Kadangi tuos ginčus su kitatikiais visados laimėdavo, tapo grėsmingas oponentas, tad bonzos jau geriau apsimesdavo sergą, negu stodavo akis į akį su T. Išida pasigalynėti. Tėvas pasižymėjo iškalba ir anuomet buvo vienas iš geriausių Bažnyčios apologetų, savo šlove garsėjęs po visą pietų Japoniją.

Kai tik 1614 buvo išleistas Ijejasu dekretas, T. Išida perėjo dirbti kartu su kitais 24 jėzuitais į pogrindį ir šitaip slapčiomis atlikinėjo kunigiškas pareigas pačioje Hirosimoje ir jos apylinkėse — visuomet keliaudavo persirengęs ir rizikavo savo gyvybe dėl savo avelių. Nuo 1616 trejus metus sėdėjo kalėjime, bet mirus senajam imperatoriui 1619, naujasis jį paleido, todėl kunigas, pasitraukęs į Nagasakį ir besislapstydamas, šitaip išdirbo dešimt metų.

T. Išidos darbai baigėsi tada, kai 1629 lapkričio 14, rengiantis lankyti vieną Nagasakio ligonį, buvo suimtas. Šis jėzuitas buvo sulaikytas dar prieš tai, kai Nagasakio gubernatorius Takenaka Uneme vėlei netrukus griebėsi žiaurių priemonių prieš krikščionis. Šį kartą gubernatorius su savo kaliniu elgėsi pagarbiai ir mandagiai: paprašė padiskutuoti su bonzomis, bet galų gale disputus nutraukė. Uneme labiau domėjosi pačia jėzuito disputo forma negu jos turiniu ir jau buvo linkęs jį paleisti. Tačiau pabūgo, — jei jis šitaip pasielgsiąs, toks įvykis galįs būti praneštas imperatoriui. Užtat T. Išida įmetamas kalėjiman Omuroje (Omura) 1629 gruodžio 10. Čia jis susitiko su kitais penkiais, laukiančiais mirties: trimis augustinijonais kunigais, vienu japonų kunigu ir trečiojo ordino pranciškonu.

T. Išida kalėjime išbuvo dvejus metus ir tik 1631 lapkritį Uneme pabandė jį atkalbinti nuo tikėjimo. Gubernatorius surengė disputą su Konfucijaus šalininkais, konkrečiai su Saito Gonajum (Saito Gonnai), bet po dviejų dienų ginčų T. Išida nei tapo budistu, nei atsisakė krikščionybės. Kai kunigui buvo pasakyta, jog šis ginčas buvo surengtas imperatoriaus noru, T. Išida atsakęs: "Imperatoriaus norai negali būti viršesni už Dievo, visatos Viešpaties, norus". Negalėjęs priversti, kad atsižadėtų tikėjimo, Uneme pradėjo jį kankinti. Šiek tiek nuo Omuros miesto atokesniame užgesusio ugnikalnio krateryje, Unzene (Unzen), kur kunkuliavo karšti sieros šaltiniai, vadinami "pragaro nasrais", dabar ten įrengtas mineralinių vandenų kurortas, bet anomis dienomis čia mirė kankiniai. 1631 gruodžio mėn. į čia buvo atgabentas T. Išida su bičiuliais, nurengti ir pamerkti į verdantį vandenį, kol pūslėm kūnas apteko. Paskui ištrauktus buvo mėgina-

ma gydyti vaistais. Šitokios procedūros būdavo kasdien pakartojamos po šešissyk, kol galų gale po 33 dienų nuo jų kūno ėmė kristi mėsos. Tik iš dangaus duotomis malonėmis T. Išida su savo bičiuliais ištvermingai pajėgė išlikti ištikimi Dievui. Pamatę, kad nieko nelaimės, kareiviai kankinius 1632 sausį vėlei grąžino į Nagasakio kalėjimą.

Gandai apie T. Išidos ir jo bičiulių karžygišką laikyseną kančių metu pasklido po Nagasakio apylinkes, tad daugel japonų krikščionių padrąsino šis elgesys. Dar aštuonis mėnesius galavosi pasmerktieji kalėjime, kol pagaliau Uneme nutarė jais atsikratyti. Rugsėjo 3 visi penki kaliniai slapčiomis buvo nugabenti į kankinių kalvą užmiestyje, kur sukuriama ugnis. Atsiradę prie šios vietos, kunigai pamatė baslius ir aplinkui pridėtų malkų. Čia jie vienas kitą apkabino ir, kadangi neatsižadėjo savo tikėjimo, tučtuojau pririšami prie baslių. Garsiai pasimeldę, paprašė Kristaus suteikti jėgų ištverti ligi pabaigos. Ši malonė jiems buvo duota, — kai ugnis išblėso, kankintojai sužarstė kankinių pelenus ir išbėrė jūron.

T. Išida su penkiais savo bičiuliais buvo vienas iš tų 205 palaimintųjų, kuriuos 1867 liepos 7 popiežius Pijus IX paskelbė kankiniais. T. Išida yra vienas iš 34 jėzuitų, nukankintų per Didįjį persekiojimą, — jų liturginė šventė minima vasario 4.

MALDA

VISAGALI DIEVE, leisk, kad šio kankinio — palaimintojo Antano Išidos — prisiminimas atneštų mums džiaugsmo. Padėk mums, kurie pasitikėjo maldomis, pasiekti dangų. Prašome per Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šventąja Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis TOMAS TSUJIS
(Tsuji)
1571–1627

Japonijos kankinys

TĖVAS TOMAS TSUJIS stovėjo prieš savo teisėją ir, kai buvo paklaustas, kas jis toks ir iš kur atėjęs, ką čia veikiąs, be jokios baimės atsakė: "Prieš daugel metų Nagasakio žmonės pamatė Tomą Tsują, Jėzaus Draugijos sūnų, ir iš jo išgirdo apie Kristaus nešamą Naujieną. Esu tasai, kuris yra pasirengęs savo gyvenimu ir krauju paliudyti tai, ko ištikimai mokiau kitus". Kadangi krikščionybė Japonijoje buvo paskelbta už įstatymo ribų nuo 1614 ir misionieriams buvo uždrausta skelbti tikėjimą, T. Tsujis apkaltintas ir įmestas kalėjiman Omuroje (Omura).

T. Tsujis gimė kilmingoje japonų šeimoje Sonogyje (Sonogi), netoli Omuros apie 1570. Iš pradžių jėzuitų mokslus baigė Arimoje (Arima). Į Draugiją įstojo 1589, o kunigystės šventimus 1608 gavo Nagasakyje. Nuostabaus pamokslininko garsas sklido po visą pietų Japoniją. Kadangi jis nuoširdžiai pasmerkė kai kurių mieste gyvenančių japonų krikščionių netinkamą elgesį, buvo perkeltas į Akatą (Hakata), kur kunigavo iki tol, kol 1614 buvo išleistas ediktas, draudžiąs visiems katalikų kunigams eiti pareigas. Paklusęs šiam įsakymui, kaip padarė kiti 80 jėzuitų, T. Tsujis iškeliavo į Makao (Macao), Kinijon ir čionai išgyveno 4 metus. 1618 apsimetęs pirkliu, grįžo į savo gimtąjį kraštą ir slapčiomis ėmė toliau dirbti tarp krikščionių. Priešingai, kaip europiečiai jėzuitai, dienomis nesirodydavo, o apaštalaudavo vien tik naktimis. T. Tsujis, dienąnakt dirbdamas, sulaukė gan gražių vaisių. Savo misionierišką darbą dirbo apsukriai: vienąsyk jis pasirodydavo kaip pasiturintis japonų savininkas, kitąsyk kaip menininkas, bet užvis labiausiai jam patikdavo būti kukliu malkų pardavėju, kuris nepastebimai pasibelsdavo į krikščionių namų duris.

Kadangi katalikų persekiojimas stiprėjo, o jo pačio darbų našta kaskart didėjo, T. Tsujis pajuto einąs silpnyn. Jo broliai jėzuitai buvo žiauriai nukankinti, tad jo imta dvejoti, ar jis pajėgtų pasekti didvyrišku jų pavyzdžiu. Abejodamas tik savimi, bet ne pačiu tikėjimu,

jausdamas netikrumą ir depresiją, ir, manydamas negalėsiąs toliau gyventi pagal Draugijos reikalavimus, 1619 nuo įžadų atleistas. Netrukus po išstojimo iš Draugijos, T. Tsujis prašėsi atgal priimamas. Iškart atšaukti nutarimą buvo neįmanoma, bet jėzuitų Vyresnieji mielai jam leido atlikti tam tikrą savęs išmėginimo laiką. Per tą išbandymo metą, trukusį 6 metus, jis ne tik įveikė savo depresiją, bet pasirodė dar karštesnis misionierius, daugsyk atsidūręs į pavojingiausias padėtis, kad tik būtų patarnauta krikščionims. Taigi 1626 jis ir vėl atgal priimtas į Draugiją ir tebedirbo Nagasakyje, kur 1626 liepos 22 buvo sulaikytas.

Jis gyveno pas pamaldų krikščionį Liudviką Makį (Maki) ir šio sūnų Joną. 1626 liepos 21 rytą po Mišių, kuriose Makiai dalyvavo, į namus netikėtai įsiveržė kareiviai ir visus tris suėmė. T. Tsujis, iškart pristatytas gubernatoriui, neišsigynė esąs jėzuitas kunigas, todėl įsakyta jį įmesti į Omuros kalėjimą. Liudvikas su Jonu irgi atsidūrė kalėjime: abu apkaltinti susidėję su kunigu ir priėmę į namus.

Kai kalėjime T. Tsujį be atvangos ėmė lankyti artimieji, liepė jam pagalvoti apie šeimą ir nedaryti jiems gėdos, bet kunigas, užuot atsižadėjęs krikščionybės ir, metęs viską, kad toliau su jais gyventų, atrėžė: "Ką man siūlote, — bloga, netiesa, — nors man siūlytumėte net tūkstantį japonų ar net visą pasaulį, niekaip šito nedarysiu".

Po trylikos mėnesių kalėjimo belaisviai 1672 rugsėjį pristatyti į Nagasakio teismą. Rugsėjo 7 išgabenami užmiestin ant šventosios kalvos, kur paguldė galvas šitiek kankinių, ir pririšami prie stulpų. T. Tsujis kalbino savo bičiulius, guodė juos ir ragino pamąstyti apie Kristaus kančią. Kai apie stulpus sudėti žabai buvo padegti, kunigas palaimino savo bičiulius, pakėlė akis į dangų ir ramiai meldėsi. Liepsnų liežuviams ėmus laižyti jo kūną, jėzuitas užgiedojo psalmę: "Šlovinkite Viešpatį visos tautos". Daugelis liudininkų tvirtina, jog keletą minučių prieš mirtį iš prasivėrusios kankinio krūtinės išslydęs ugnies kamuolys iškilo aukštyn ir vis toldamas išnyko visai iš akių. Matyt, T. Tsujo ir jo bičiulių atnašauta auka dangui patikusi.

Popiežius Pijus IX T. Tsujį su bičiuliais ir kitais japonų kankiniais iškilmingai paskelbė palaimintaisiais 1867 liepos 7. Šiandien jėzuitai didvyrišką T. Tsujo auką mini vasario 4, — tą dieną liturgija švenčia 34 jėzuitų, mirusių per Didįjį persekiojimą Japonijoje, šventę.

MALDA

VISAGALI DIEVE, leisk, kad palaimintojo Tomo Tsujo, kankinio, prisiminimas atneštų mums džiaugsmo. Leisk, kad mes, priklausomi nuo jo karštų maldų, įžengtume į dangų. Prašome Tavęs per Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį, Tavo Sūnų, kuris kartu su Tavimi ir Šventąja Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

rugsėjo 6

Palaimintasis RUDOLFAS KORBIS
(Corby)
1598–1644

Anglijos kankinys

TĖVO RUDOLFO KORBIO tėvai buvo atsivertėliai į katalikų tikėjimą. Kadangi dėl savo katalikiškų įsitikinimų Anglijoje, Dareme (Durham), gimtojoje grafystėje, buvo persekiojami, jie išsikėlė į Airiją, kur stojo į darbą pas Kildario (Kildare) didiką. Savo pareigas jie ėjo Mainuto (Maynooth) pilyje. Tenai 1598 kovo 25 gimė jų sūnus Rudolfas (Ralph). Kai vaikui sukako penkeri metai, tėvai vėlei grįžo į Daremo grafystę Anglijon. 1613, kai berniukas sulaukė 15 metų, šeima persikėlė į Šv. Omerą, Flandrijon, kur Rudolfas su broliu pradėjo mokytis Anglų kolegijoje. Žemyne — šešerius metus studijavo humanitarinius mokslus. 1620 jis įstojo į Anglų kolegiją Sevilijoje (Seville), Ispanijoje, bet po metų perėjo į kitą — Valjadolide (Valladolid). 1625 gavęs kunigystės šventimus, grįžo Flandrijon ir 1626 Votene (Watten) įstojo į Jėzaus Draugiją, o paskui toliau studijavo Lježe (Liége) ir galop savo paskutinius jėzuitiškus mokslus baigė Gente (Ghent). 1632 pasiunčiamas Anglijon į misijas.

T. Korbis (taip pat žinomas kaip Korbintonas — Corbington) ne vienintelis iš savo šeimos vienuolis. Jo du broliai, kartu Šv. Omere

su juo mokęsi, tapo jėzuitais kunigais, o trečiasis brolis mirė, besiruošdamas stoti naujokynan. Jo dvi seserys buvo benediktinės vienuolės Briuselyje. Kadangi Korbių namuose nebeliko vaikų, jo tėvas tapo jėzuitu broliuku, būdamas 70 metų amžiaus, o motina — benediktine vienuole Gente, išgyvenusi ligi šimto metų amžiaus.

Būdamas kunigu, T. Korbis daugiausia darbavosi Daremo grafystėje. Kadangi šiame krašte stokojo kunigų, nepaisydamas jokių orų, turėjo daug keliauti. Ilgiausią kelią jis sukardavo pėsčiomis, bet dėl menkos sveikatos prisiėjus sėstis ant arklio, jautėsi lyg turįs atsiprašyti dėl tokios prabangos. Visiškai savęs netausodamas, sveikatą kaipmat nualino. Nors negalėdavo sakyti pamokslų viešai, bet žodžiu vis viena jis daug ką nurodydavo. Dvylika metų rūpinosi šios grafystės katalikais, stiprino jų tikėjimą, aprūpindavo Sakramentais. Jo mylimieji parapijiečiai vadindavo kunigą "mūsų geruoju tėveliu" arba "apaštalu".

Netoli Njukaslio, Hamterlio Hole (Hamsterly Hall, Newcastle), 1644 liepos 8 aukojo Mišias. Apie 9 val. ryto, kai rengėsi skaityti Apaštalų darbus, keli puritonai kareiviai, įsibrovę į namus, jį suėmė. Kunigų medžiokliams netrūko įrodymų, jog jis esąs kunigas, todėl kai suimtasis buvo pristatytas į Sanderlandą (Sunderland) pirminei tardomajai apklausai, kunigas iškart be jokių priešinimųsi prisipažino, kas esąs. Netrukus pasodintas į Londonan plaukiantį laivą sužinojo, kad čia grandinėmis sukaustytas keliauja kartu su pasauliečiu kunigu. T. Jonas Daketas (Fr. John Duckett), sulaikytas kelyje liepos 2, kai ketino pakrikštyti du vaikus. Abu kunigai artimai susibičiuliavo kelionėje ir draugavo kalėjime ligi pat mirties.

Londone abu kunigai nugabenti į Njugeito (Newgate) kalėjimą laukti teismo, kur prasidėjo derybos dėl kalinių iškeitimo. Kažin koks škotas pulkininkas, Vokietijoje imperatoriaus kalinamas, buvo parlamento narių siūlomas pasikeisti kaliniais. Imperatoriaus atstovas Londone pasiūlė, kad šie duotų T. Korbį mainais už škotą pulkininką. Tačiau šį sumanymą perdavus T. Korbiui, paaiškėjo, kad tasai nenorįs tokios malonės ir vietoj savęs siūlo iškeisti T. Daketą, kad šis būtų išlaisvintas, mat tasai kur kas jaunesnis ir gerėlesnės sveikatos, todėl tinkamesnis Bažnyčiai. Tačiau lygiai kaip T. Korbis, taip ir Daketas irgi išsisukinėjo, — abu kaliniai labiau troško kankinystės negu laisvės. Šitaip teismas rugsėjo 4 Ould Beily (Old Bailey) abudu iš anksto prisipažinusius kunigus greitomis nutarė esant kaltais ir paskyrė aukš-

čiausią bausmę — mirtį. Abudu Tėvai — Korbis su Daketu — su džiaugsmu grįžo į kameras, kur, belaukdami bausmės, sulaukė daugelio svečių. Keli ambasadoriai atėjo pasižiūrėti T. Korbio. Kalėjime apsilankė Prancūzijos, Ispanijos ir Bavarijos diplomatai. Prancūzijos ambasadoriui T. Korbis davė medalį, o Prancūzijos karalienei — rožančių ir, kai nukeliaus į rojų, prižadėjo melstis už jų šeimą, už jos tautą. Rugsėjo 7 abu kunigai aukojo šioje žemėje paskutiniąsias Mišias, o apie 10 valandą abudu buvo pakviesti į savo celes, kad galėtų būti nugabenti į Taiberną (Tyburn). Abudu iškeliavo su sutanomis ir šitaip pasirodė, jog esą nuteisti ne už ką kita, o tik už tikėjimą. Kai buvo atvesti į bausmės įvykdymo vietą, abudu, pabučiavę kartuves, užsilipo ant vežimų, pristumtų prie kartuvių papėdės. Tądien buvo baudžiami ir kiti penki kriminaliniai nusikaltėliai kartu su kankiniais. T. Daketas tylėjo, — leido kalbėti T. Korbiui, kuris stovintiems žmonėms aiškino, jog jiedu esą kunigai ir baudžiami už tikėjimą. Tada abu kunigai vienas kitą apkabino ir, kai abu tyliai susikaupę meldėsi, vežimas pamažėle išslydo iš po jų kojų, ir šitaip anie pakibo ant virvių. Abiejų kūnams išimti viduriai ir ketvirčiuoti, bet užuot davus žmonėms kankinių likučius relikvijoms, šerifas liepė kūnus ir drabužius sudeginti.

T. Rudolfas Korbis buvo 46. Jėzuitu išbuvo 14 metų. Abu su T. Daketu buvo paskelbti palaimintaisiais popiežiaus Pijaus XI 1929 gruodžio 15. Jėzuitai T. Korbio šventę mini gruodžio 1, kai švenčiama visų Anglijoje ir Veilse nukankintų jėzuitų diena.

MALDA

VISAGALI AMŽINASIS DIEVE, išsirinkęs iš Anglijos ir Veilso palaimintąjį Rudolfą Korbį ir jo bičiulius būti panašius į Kristų, kuris mirė už pasaulį, išklausyk jų maldų. Sustiprinęs ir mus tuo pačiu tikėjimu ir meile, visados palaimink savo vienybės dovanomis. Prašom per Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, mūsų Viešpatį, kuris kartu su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis STEPONAS PONGRAČAS
(Pongrácz)
1582–1619
Palaimintasis MELCHIORAS GRODZIECKIS
(Grodziecki)
1584–1619
Košico kankiniai

DU TĖVAI JĖZUITAI — Melchioras Grodzieckis su Steponu Pongraču — susitiko pirmosiomis mokslo dienomis, bet niekados nepagalvojo, kad abudu mirs už Dievą ir savo Bažnyčią.

T. PONGRAČAS gimė Alvinko (Alvinc) pilyje, Transilvanijoje, greičiausia 1582. Į Draugiją įstojo Moravijoje, Brno mieste 1602 liepos 8, paskui studijavo Prahoje, Bohemijoje ir Grace, Austrijoje. Po kunigystės šventimų buvo paliktas Humeno (Humenné) jėzuitų kolegijoje. 1619 pradžioje išsiunčiamas į Košice, kuris anuomet priklausė Vengrijai, o šiandien yra Čekoslovakijos dalis. (Nuo 1993 m. Slovakija. *Vert. pastaba.*)

T. MELCHIORAS GRODZIECKIS gimė šeimyninėje Grodzieckių pilyje, netoli Ciešino (Cieszyn) Silezijoje, Lenkijoje 1584. Baigęs Vienos jėzuitų kolegijoje mokslus, 1603 gegužės 22 įstojo Brne į naujokyną, kur susitiko būsimąjį savo kankinystės bičiulį Steponą Pongračą. Po Prahoje baigtų mokslų Melchioras 1614 gavo šventimus ir Prahoje dirbo iki tol, kol buvo išsiųstas į Košice.

XVI a. pradžioje Košice viešpatavo vengrai kalvinai, o išlikusi mieste ir apylinkėse saujelė katalikų jau kiek laiko nebeturėjo kunigo. Mieste gyvenęs karaliaus pasiuntinys Andrius Dočis (Dóczy) pasirūpino surasti du jėzuitus, kad aptarnautų tų apleistų katalikų mažumą ir šitaip mieste atsirado T. Pongračas su Grodzieckiu. Pirmasis buvo vengras ir dirbo tarp savųjų tautiečių, pastarasis — lenkas aptarnavo tiek slaviškai, tiek ir vokiškai kalbančius tikinčiuosius. Dočis buvo toks malonus, kad juodu apgyvendino net valdiškuose savo rūmuose. Kuo pastoracinis darbas tarp katalikų plėtėsi, tuo labiau niršo kalvinai.

Gabrielis Betlenas (Bethlen), Transilvanijos kalvinų galva, begėdiškai įpainiojęs vengrus į Trisdešimtmetį karą, mėgino pasigrobti šią karaliui priklausančią šalį. Betleno kariuomenės vadu tąsyk buvo Jurgis Rakočis (Rákóczy). Tėvai — Pongračas su Grodzieckiu, — išgirdę, kad protestantų kariauna žygiuoja į Košice, palikę bažnytkaimius, kuriuose aprūpino tikinčiuosius, grįžo į miestą padrąsinti savo parapijiečių. Jiedu apsistojo pas kunigą Morkų Kioriosį (Körösi), anuomet tvarkiusį Šeplako (Széplak) netoli Košice abatiją. Nors Kioriosis buvo vyskupijos kunigas, bet mokėsi Vienoje ir Romoje pas jėzuitus, todėl pažinojo T. Grodzieckį su Pongraču. Grįžęs Vengrijon, šis kunigas tapo Esterhomo (Esztergom) seminarijos rektoriumi ir katedros kanauninku. Išgirdęs besiartinančią Rakočio kariuomenę, jis taip pat atsidūrė Košice.

Rakočis miestą paėmė 1619 rugsėjo 5 ir, išgirdęs iš kalvinų kunigužių apie tris čia esančius kunigus, sargybai liepęs juos tučtuojau suimti. Kunigai uždaryti klebonijon, — neleista jiems nei gerti, nei valgyti. Rugsėjo 6 naktį jie vienas kitą išklausė išpažinties, meldėsi, — jau žinojo, kad tai, kas neišvengiama, turi įvykti. Dar nepatekėjus saulei rugsėjo 7, į jų kambarius įsibrovė kareiviai, kurie Rakočio įsakymu stengėsi juos priversti, kad atsižadėtų katalikybės ir priimtų kalvinizmą. Kai kunigai atsisakė, kareiviai, netekę kantrybės, pradėjo juos daužyti, mušti iki sąmonės netekimo. Pirmąja auka kariškiai pasirinko Kioriosį. Nudraskę nuo jo sutaną, daužė kiek įmanydami, laužė pirštus, fakelais degino šonus, kol kaulai pradėjo rodytis, ir galų gale jam nukirto galvą. Tada pradėjo kankinti T. Pongračą. Išmėginę visus tuos žiaurumus kaip ir pirmajam kunigui, tik šiam galvą taip suveržė virve, kad beveik smegenys tiško. Paskui nupjaustė ausis, nosį ir, už balkio pakabinę surištomis rankomis, žvėriškai ėmė laužyti kūną. Palikę leisgyvį T. Pongračą kyboti, jie čiupo maitoti T. Grodzieckį, kuris iškentėjo panašias kančias kaip aniedu ir buvo nukirsdintas. Tvoję kelis smūgius į T. Pongračo galvą, žmogžudžiai visus tris nukankintųjų kūnus suvertė į neišpasakytai dvokiantį atmatų griovį. Nors T. Pongračas dar nebuvo miręs, išbuvo čia gal 20 valandų, kartodamas Jėzaus ir Marijos vardus. Galų gale kankinio vainiką jis pelnė rugsėjo 8 vakare.

Protestantų vadeivos neleido palaidoti trijų kankinių, ir tiktai po šešių mėnesių ištikimoji grafienė išsiprašė iš Betleno leidimą juos tinkamai palaidoti. Kankinių palaikai iš pradžių buvo palikti nedidu-

kėje koplyčioje ir tik 1636 perkelti į klariečių seserų vienuolyną Trnavon (Trnava).

Popiežius Pijus X 1904 lapkričio 1 T. Steponą Pongračą ir Melchiorą Grodzieckį kartu su kanauninku Morkumi Kioriosiu paskelbė palaimintaisiais. Jų šventė minima sausio 19.

MALDA

VIEŠPATIE, šlovingai minint Tavo palaimintuosius kankinius Melchiorą Grodzieckį, Steponą Pongračą ir Morkų Kioriosį, išklausyk jų maldų ir leisk mums pasekti jų tikėjimo pavyzdžiu. Prašom per Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

rugsėjo 8

Dievo Tarnas RIČARDAS TENA
(Tena)
1877–1936

Ispanijos pilietinio karo kankinys

TĖVAS RIČARDAS TENA kankinio mirtimi mirė būdamas 59 metų, — štai kokio amžiaus paguldė galvą už Kristų, kuriam skelbti jis parodė nepaprastos drąsos.

Jis gimė Acuagoje, Estremaduroje (Azuaga, Estremadura), netoli Portugalijos sienos 1877 gruodžio 28. Septyniolikmetis įstojęs į Draugiją, — naujokyną pradėjo Granadoje (Granada) 1894 rugpjūčio 3, — išbuvo čia ligi pirmųjų studijų. 1902–1903 Malagoje (Malaga) vienerius metus dėstė, vėliau grįžęs Granadon, baigė mokslus ir vėlei dirbo dėstytoju Kadise (Cádiz). Sveikatai pašlijus, studijas turėjo atidėti

lig 1914, o tada išvažiavo į Lojolos universitetą. Kunigystės šventimus gavo 1917, o pirmąjį skyrimą po studijų — dirbti į jėzuitų parapiją Badahose (Badajoz). Paskui T. Ričardas persikelia į Madridą, o kai sveikata sustiprėjo, vėl įsikūrė parapijoje ir mokė vaikus katekizmo.

Senstant T. Teno sveikata šlijo: greitai pavargdavo, todėl dažnai reikėdavo sėstis pailsėti. Netgi gryname ore vaikštinėdamas, rankoj nešdavosi sulankstomą kėdelę, kad prireikus galėtų atsisėsti. Ryte paklausęs išpažinčių, T. Tena vis išeidavo į parką, ir, kur nors susiradęs vėsesnę vietelę, skaitinėdavo atsineštą knygą. Šitaip be jokių nuotykių ramiai sau gyveno ligi 1932, kai Ispanijos Respublika paskelbė uždraudžianti Jėzaus Draugiją. Būdamas palieges, nėjo tremtin kaip kiti jaunesni jėzuitai, bet apsigyveno gimtajame mieste su seserimi ir taip melsdamasis, skaitinėdamas, rengėsi keliauti į dangų. Net negalėjo numanyti, kokia mirtis jo laukia.

1936 liepos mėnesį prasidėjus Ispanijos pilietiniam karui, revoliucionieriai nukaršusio kunigo nelietė, bet rugsėjo 6 ilgai jį kamantinėjo. Kadangi jis buvo jėzuitas, tardytojai iš kunigo ėmė tyčiotis ir įžeidinėti. Nepaisydamas nieko, kun. Ričardas viską tylomis iškentė. Kadangi jis pakliuvo revoliucionieriams į nagus, T. Tena laukė mirties ir mėgino save parengti būsimajai kelionei. Apklausai liovusis ir kareiviams išsinešdinus iš sesers namų, T. Tena ramiai sėdęs kėdėn, skaitė brevijorių. Tąvakar atsigulė pavėluotai, — kas akimirką tikėjosi, jog revoliucionieriai galį sugrįžti. Jie pasirodė apie pusę aštuonių kitą rytą ir paliegusį kunigą nusitempė į kalėjimą. Matę šį vaizdą kaimynai patvirtino, kad kunigas buvęs labai linksmas, — mat pasitaikė proga kentėti už Kristų.

Po kelių valandų T. Tena buvo tėkštas ant kalėjimo grindų ir, kadangi jis atrodė toks nevikrus ir lėtas, visai ne kaip tie kalėjimo sargai, šie iš seno kunigo tyčiojosi. Tarsi surengė jam tolesnį tardymą ir įsakė: "Sakyk, kad Dievo nėra!" Arba ir vėl iš naujo: "Sakyk, kad Dievo nėra!" Nors pervargęs nuo patirtų kančių ir negandų, T. Tena, iš lėto pakilęs nuo grindų su ramių ramiausiu veidu atsisuko į savo erzintojus, ėmė kalbėti apie Dievą. Norėdamas jį nutildyti, kažkuris iš sargybinių užriko: "Sakyk, Dievo nėra!" T. Tena Dievo nepaneigė. Jis pasakojo, kad Dievas sukūrė viską, kad už tai jis labai Sutvėrėją mylįs. Išsitraukęs pistoletą iš makščių revoliucionierius atstatė į kunigo krūtinę ir vėlei suriko: "Sakyk — Dievo nėra!" Užuot atsakęs į klausimą, T. Tena ėmė ramiai ir iškilmingai kalbėti "Tikėjimo išpa-

žinimą": "Tikiu Dievą Tėvą, visagalį, dangaus ir žemės Sutvėrėją..." Revoliucionieriaus rankoje laikomas ginklas taip virpėjo prieš drąsų kunigą, kad, išmetęs iš rankos pistoletą, anas suriko: "Negaliu šio žmogaus nužudyti..." T. Tena valandėlei likosi ramybėje.

Vos tik rugsėjo 8 priešaušriu T. Teną iš kalėjimo išvedus, įsakoma žingsniuoti kapų linkui. Kadangi pats kunigas jau nebepajėgė eiti, jam kiti turėjo padėti. Kūnas buvo silpnas, bet užtat dvasia liko nenugalima. Ir čia, kapinėse, revoliucionieriai vertė jį išsižadėti tikėjimo: "Nusikeik prieš Dievą!" T. Tena atsakė: "Esu kunigas. Jūs galit iš manęs atimti laikinąjį gyvenimą, bet nepajėgsite iš manęs atimti sielos ir amžinojo gyvenimo". Sukryžiavęs rankas ant krūtinės, pakėlęs akis į dangų, sušuko tokiu balsu, kuris perskrodė tamsią kapinių gūdumą: "Tegyvuoja Kristus Karalius!" Ištarus šiuos žodžius, buvo nušautas ir užkastas bendroje duobėje. Po trejų metų kankinio palaikai buvo atkasti ir tinkamai palaidoti kitoje kapinių pusėje.

T. Teno kankinystės byla pradėta 1948 lapkritį ir dar tebetrunka.

rugsėjo 9

Šventasis PETRAS KLAVERAS
(Claver)
1580–1654

ISPANIJOJE, Katalonijoje, Verdu (Verdú, Catalonia) kaime 1580 birželio 26 jauniausias iš keturių Petro Klavero vaikų — pasiturinčio krašto fermerio sūnus — Petras buvo pakrikštytas kaimo bažnyčioje savo tėvo vardu. Apie jo vaikystę ir paauglystę bemaž nieko nėra žinoma, gal tik tiek, kad trylikametis jau nusprendė būti kunigu. Šešiolikos metų jis pradėjo studijuoti Barselonos universitete ir kaip tik čionai jis susidūrė su jėzuitais, kurie tvarkė Beleno kolegiją. Petras dabar pasiryžo būti jėzuitu ir kaip tik su šia mintimi atsidūrė pas jėzuitų provincijolą. Kai buvo priimtas, 1602 rugpjūčio 7 pradėjo Taragonoje (Tarragona) naujokyną. Po trejų metų — 1604 rugpjūčio 8 — davė tris įžadus, — tapo Jėzaus Draugijos nariu.

Naujokyno laikui pasibaigus, atėjo metas pradėti studijuoti filosofiją, todėl pasiunčiamas į Montesiono (Montesíon) jėzuitų kolegiją Palmoje (Palma), Mahorka (Majorca) saloje. Su viltimi jis žvelgė į šias permainas todėl, kad jo ausis buvo pasiekęs gandas apie nepaprastą brolį Alfonsą Rodrigesą (Rodríguez), Montesiono durininką, garsėjusį savo šventumu ir puikia dvasine nuovoka. Netrukus po atvykimo į Palmą 1605 lapkričio 11, dvidešimt penkerių metų scholastas Petras susipažįsta su 72 metus turinčiu broliu ir šitaip užsimezga juodviejų dvasinė draugystė. Kone kasdien Petras su Alfonsu kur nors kolegijoje ar šiaip nuošalėj susitikę kalbasi dvasinėmis temomis. Alfonsas pajuto Petro troškimą būti šventu ir norą ką nors gera padaryti Kristui, todėl Alfonsas jam kalbėjo apie Naujojo Pasaulio laukiančią pjūtį ir didvyriškus misionierių darbus. Tada durininkas scholastui pasakė: "Petrai, mielas mano sūnau, tad eik ir tu ieškoti Kristui sielų". Petrui labai giliai įsmigo šie žodžiai, todėl vėliau pasiprašė provincijolo išleisti jį į Naująjį Pasaulį.

Laukdamas atsakymo į savo laišką, Petras 1608 atsisveikina su Montesionu ir išvažiuoja į Barseloną studijuoti teologijos. Mokslus nutraukia 1610 sausio 23 gautas provincijolo laiškas, kur liepiama rengtis į Seviliją, kad ten pasiruoštų kelionei į Naująjį Pasaulį. Balandžio 15 Petras, būsimasis vergų prekybos šventasis, kartu su kitais trimis jėzuitų kunigais, palikęs Ispanijos krantus iškeliauja ieškoti naujų nuotykių. Jų laivas 1610 birželį ar liepą įplaukia į Kartageną Karibijoje (Cartagena — dabartinė Kolumbija), kur Bogotoje (Bogotá) Petras jėzuitų kolegijoje pradeda studijuoti teologiją. 1615 lapkritį sėkmingai užbaigęs mokslus, sugrįžta Kartagenon pradėti darbo su vergais, kurie gabenami į šį kraštą. Vargu ar jis numanys, kad visą likusį gyvenimą jis praleis čia su šiais nelaimingiausiais pasaulyje vargšais. 1616 kovo 19 Petras, dabar jau trisdešimt šešerių metų vyras, pirmasis Kartagenoje įšventinamas jėzuitų kunigu.

Kartagena anuomet buvo svarbus vergų prekybos miestas. Šis turtėjantis ir gerai įrengtas uostas buvo vienerios iš dviejų Ispanijos–Amerikos durų, pro kurias buvo genami vergai iš Vakarų Afrikos. Nustatyta, jog tuo metu, kai čia atsirado kun. Petras, į metus per šį uostą pereidavo maždaug 10.000 vergų. Kai tik žinia apie atplaukiantį su vergais laivą pasiekdavo Petrą, jo akys nušvisdavo ir veidas nuskaidrėdavo, — taip jis trokšdavo nešti Kristaus Gerąją Naujieną nelaimingiesiems. Tada jis pradėdavo belstis nuo durų prie durų, prašydamas

paaukoti ko nors, — vaisių, sausainių ar saldumynų, kad galėtų pradžiuginti bėdžių širdis.

Kai pagaliau laivas įplaukdavo į uostą, juodoji prekė būdavo neapsakomai suvargusi. Kelionė trukdavo kelis mėnesius, ir tą visą laiką negrai tūnodavo sukaustyti vienas prie kito grandinėmis. Jei oras pasitaikydavo tikrai gražus ir jūra būdavo rami, juos išleisdavo į denį, bet kiek dienų jie iškiurksodavo tuose tamsiuose laivo viduriuose. Kietas palubys jiems atstodavo lovas. Maisto būdavo duodama tiek, kad gyvoji prekė neprarastų savo kainos turguje. Čia trūko paprasčiausių higienos sąlygų, tad visokios epidemijos siauste siautė. Būdavo laikoma pasisekusia kelione, jei tik vienas trečdalis krovinio per kelionę išmirdavo.

Kun. Klaveras visados laivo laukdavo uoste. Su savim ant vieno peties jis nešdavosi pintinę su maistu, o iš kitos pusės būdavo vertėjas, turįs reikalingų daiktų ir kryžių. Kai jis įžengdavo į laivą, negrai pamatydavo, jog jo visai nepiktas veidas, o šviečia gerumu, kad jis jų nedaužo, o atneša jiems ramybę. Vertėjai, — o jų kun. Petras turėjo kelis skirtingoms Afrikos kalboms, — patys buvo vienąsyk atplukdyti į Kartageną tais pačiais laivais. Jie visa tai išpasakodavo atplukdytiems vergams. Tuomet Petras kiekvienam vergui padalindavo po vaisių ar sausainį ir juos maloniai apkabindavo. Kai visus pasveikindavo ant denio, leisdavosi žemyn pas ligonius.

Laivo triumas, kur būdavo suvaryti vergai, būdavo toks įkaitęs ir dvokiantis nuo išmatų, kad, nusileidus pas juos apačion, dešimtpenkiolika minučių negalima buvo niekur sau rasti vietos. Tačiau kunigas nieko nepabūgdavo, — išbūdavo čionai tiek, kol viską kaip dera atlikdavo. Pirmiausia jis apžiūrėdavo mirštančiuosius, ir jiems trumpai papasakojęs apie Kristų, pakrikštydavo. Tada apžiūrėdavo sergančiuosius ar sukapotuosius bizūnais, — aptvarkydavo žaizdotas jų nugaras: išvalydavo žaizdas, patepdavo vaistais ir aprišdavo, pasiūlydavo gurkšnelį gėrimo, kad nuo silpnumo atsigautų. Tiktai visus lig vieno apžiūrėjęs, kunigas patraukdavo namo.

Per kokią dvylika dienų nuo laivo atvykimo juodoji prekė būdavo iškrauta į krantą, kur stovėjo išsirikiavusios prie uosto vergų lūšnelės. Kun. Petras padėdavo sugabenti į naujuosius būstus ligonius ir dažnai pats nešdavo paliegusius. Kai vergai atsidurdavo pakrantėje, kunigas imdavo juos lankyti kasdien. Jiems padalindavo pintinėje atsineštų skanėstų, prižiūrėdavo sergančiuosius, besirūpindamas žaizdomis, ap-

klausinėdavo, ar šis krikštytas, ar ne. Visus tokius, kurie dar nekrikštyti, sukviesdavo kartu ir per savo vertėjus arba vaizdinėmis priemonėmis — piešiniais — aiškindavo jiems tikėjimo tiesas. Kunigas negalėdavo gaišti nė kiek laiko: juk nežinia, kada vergas bus parduotas ir nugabentas kur nors į tolimą miestą. Verčiamas tokios būtinybės, kun. Petras dėstydavo labai trumpai ir krikštydavo greičiau, negu paprastai būdavo kunigų daroma. Šitaip daug per trumpą laiką jis suspėjo pakrikštyti, kad prieš savo mirtį į vieno broliuko klausimą, kiek jis galėjęs tų vergų Kartagenoje pakrikštyti, kun. Petras kukliai prasitaręs, jog "gal daugiau nei 300.000".

Kun. Petras visiškai nežinojo, ką reiškia poilsio diena. Tais tarpais, kai nei uoste, nei pakrantės lūšnose nebūdavo negrų, jis lankydavo dvi ligonines: vieną šiaip paprastą, kitą — raupsuotųjų. Be to, jis dar aptarnaudavo danų ir anglų kalinius, kuriuos ispanai sugaudavo Šv. Kristoforo ir Šv. Kotrynos salose. Per 35 metus kunigas Klaveras parodė neįsakomo pasiaukojimo ir paguodos kenčiantiems žmonėms. Jis save padarė vergų vergu ir savo kūną atidavė kankinystei. Jis prisimindavo broliuko Alfonso žodžius: "Įžvelk kiekviename žmoguje Kristų ir tarnauk jam kaip Dievo atvaizdui". Visa tai jis nuostabiai praktiškai įgyvendino.

1650 Kartageną ir artimiausias apylinkes nusiaubė maras, bet kunigas Petras buvo bejėgis kovoti su šia nelaime ir staiga jis pats tapo šios epidemijos auka. Nors jėzuitų bendruomenėje buvo kur kas mažiau progų užsikrėsti šia liga ir keli išlikę tėvai rūpinosi mieste sergančiaisiais, jėzuitai pasamdė buvusį vergą, kad prižiūrėtų kun. Petrą. Paskutinius ketverius metus kun. Petras buvo visiškai priklausomas nuo kitų. Visiškai nebegalėjo aukoti Mišių nei klausyti išpažinčių, retai kada galėdavo pats atsikelti iš lovos ir išeiti oran. Užuot slaugęs, nusamdytasis negras jį iškoliodavo ir įžeidinėdavo, o į šventojo gerumą atsakydavo žiaurumu. Slaugytojas pats sušveisdavo kunigui skirtą valgį, o jam pakišdavo tai, kas atlikdavo. Tasai tarnas atsisakydavo netgi jį nuprausti ir net nepadėdavo atlikti paprasčiausių reikalų. Kunigas niekam apie tai nepasiskųsdavo ir ničniekas nežinojo, kaip jam reikėdavo kentėti.

Kai kun. Petras sulaukė 74 metų, taigi jau 52 išbuvęs Jėzaus Draugijoje, juto, kad mirtis nebe už kalnų. Kartagenos gyventojai, laisvi ir vergai, sužinoję, kad kun. Petras aprūpinamas Ligonių Sakramentais, užplūdo kunigo butą, norėdami paskutinįkart jį pamatyti.

Žmonių buvę tiek daug, jog šį vaizdą matęs liudininkas tvirtina, kad šitaip pasitaikydavę tiktai bažnyčioje. Norėdami ką nors išsinešti kaip relikviją iš mirštančiojo kambario, lankytojai taip viską išgrobstė, kad neliesta teliko vien tik patalynė. 1654 rugsėjo 7 naktį kunigas Petras neteko sąmonės ir kitos dienos pradžioje, tarp pirmos ir antros nakties valandos, kai prasidėjo Švč. M. Marijos Gimimo Dienos šventė, Petras Klaveras, kaip save mėgęs vadinti "visų laikų juodųjų vergų vergas", pagaliau atidavė savo sielą į Vienintelio Mokytojo ir Viešpaties rankas.

Popiežius Pijus IX Petrą Klaverą 1850 liepos 16 paskelbė palaimintuoju, o popiežius Leonas XII 1885 sausio 15 jį paskelbė šventuoju kartu su jo pranokėju broliuku Alfonsu Rodrigesu, kuris jį paskatino vykti į Naująjį Pasaulį, kad ten taptų šventuoju. Šv. Petro Klavero šventė minima rugsėjo 9.

MALDA

VIEŠPATIE DIEVE, pašaukęs šv. Petrą Klaverą būti vergų tarnu ir parodyti didvyriškos meilės pavyzdį, leisk per jo maldas, kad ir mes galėtume priklausyti Kristui, mylėti savo kaimynus ne žodžiais, bet visu gyvenimu. Prašom per Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris kartu su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis KAROLIS SPINOLA
(Spinola)
1564–1622
Palaimintasis SEBASTIJONAS KIMURA
ir Aštuoni Bičiuliai
(Kimura)
1565–1622

Japonijos kankiniai

KAI KAROLIS SPINOLA 1602 atvyko Japonijon, šio krašto krikščionys prie imperatoriaus Ijejasu (Iyeyasu) džiaugėsi ramiu taikos metu, bet valdovas atsisakė krikščionybės, tad niekas nebuvo tikras, kas dėsis toliau. Iš tikrųjų taikus metas baigėsi 1614, kai buvo paskelbtas krikščionybės uždraudimo įsakymas.

T. Karolis Spinola gimė Tasarole prie Genujos (Genoa), Italijoje 1564, grafo Tasarolo (Tassarolo) sūnus. Vaikystę praleido Ispanijoje, o mokslus ėjo jėzuitų mokykloje Noloje (Nola), Italijoje, kur gyveno su savo dėde kardinolu Pilypu Spinola. Italiją pasiekusios žinios apie Rudolfo Akvavivos (Acquaviva) kaip kankinio mirtį (1583) Karolį giliai sukrėtė: didvyriškas Dievo meilės pavyzdys privertė jį pasiryžti — didžiausia laimė mirti už tikėjimą ir Kristų. Užtat jis įstojo į Draugiją ir 1584 tapo jėzuitu — įstojo Noloje į naujokyną. Filosofiją studijavo Neapolyje ir čia 1586 gruodžio 25 davė tris įžadus. Kadangi jaunuolio sveikata buvo nekokia, užbaigti filosofijos mokslų išsiųstas į Milano Brero (Brera) kolegiją, kur baigė ir teologiją. Kunigystės šventimus gavo 1594 Milane. Nors buvo prašęsis išsiųsti jį misijosna, bet užuot gavęs kur nors svetur parapiją, atsidūrė Kremonoje (Cremona).

Galų gale T. Spinola gauna ilgai lauktąjį laišką, kur liepta jam keliauti į misijas — išplaukti iš Genujos 1596 pradžioje. Čia buvo vien tik ilgos daugelio nesėkmių kupinos kelionės pradžia. Laivas, kuriuo jie plaukė, atsitrenkė į uolą ir turėjo grįžti atgal į Genują. Tada T. Karolis išplaukė kitu laivu iš Barselonos. Kadangi jis norėjo

būti Lisabonoje laiku, kad galėtų suspėti į pavasariop Indijon išplaukiantį laivą, visą Ispaniją ir Portugaliją peržygiavo pėsčiomis. Lisabonoje jis susitiko T. Jeronimą de Angelis, su kuriuo abu išsirengė Japonijon 1596 balandžio 10. Birželio vidury jų laivas perkirto tropinę juostą ir pasuko į Gerosios Vilties Ragą, bet siaubinga audra sutrupino jų laivo vairą. Kadangi pataisyti vairo nepasisekė, grįžti į Lisaboną ir toliau plaukti į tolimąją Indiją buvo neįmanoma, kapitonas nusprendė plaukti į Brazilijos uostą. Liepos 25 jie įplaukia į Bahiją (Bahía), kur išlaukia penkis mėnesius, kol pataisė laivą. Gruodžio 12 jie vėl pradėjo plaukti Lisabonon, bet kita audra, juos užklupusi, laivą visai sukiužino. Nuo tos akimirkos visi, kas tik pakrutėjo, stojo siurbti besiveržiančio vandens, — laimė, kad ėmė pūsti palankus vėjas, nešąs juos per Atlantą. Šitaip kovo 25 jie įplaukė į Puerto Riko uostą — visi mirtinai nusikamavę.

Išlaukus dar penkis mėnesius, laivas nebuvo pataisytas, todėl abu Tėvai — Spinola su de Angelu — įsiprašė į kitą rugpjūčio 21 išplaukiantį laivą ir kartu su kitais 7 laivais išplaukė iš Puerto Riko į Lisaboną. Po dviejų dienų vėtra vėl ištaškė šią laivų kavalkadą ir tiktai misionierius vežąs laivas tepasiekė savo tikslą. Pagaliau lapkričio 5 Azorų salyne jie piratų laivu išsileido į Jarmutą (Yarmouth) Anglijon. Iš čia jie vokiečių laivu 1598 sausio pradžioje atplaukė Lisabonon, iš kurios jie prieš dvejus metus buvo išplaukę. Metus pabuvę šiame uoste, galų gale 1599 kovo mėn. vėl išsileido Indijon. Atplaukė Malakon, į Malajus (Malacca, Malaya) 1600 liepą, o iš čia patraukė į Makao (Macao) — Kinijos pakrantėn. Tiktai po 6 metų nuo kelionės pradžios jiedu 1602 liepos mėn. iškelia koją Nagasakyje, Japonijoje.

T. Spinola atsirado Arimos (Arima) seminarijoje studijuoti japonų kalbos ir, kai jos pramokęs, pradėjo dirbti Arijės (Ariye) parapijoje, čia išbuvo dvejus metus. Iš čia jis atsidūrė sostinėje Mijako (Miyako — dabar Kijoto – Kyoto), kur jėzuitų kolegijoje dėstė du labiausiai japonų mėgstamus dalykus — matematiką ir astronomiją. Po 7 metų jis siunčiamas Nagasakin, ten nuo 1611 paskiriamas misijos prokuratorium, kuriuo išbūna iki pat savo suėmimo dienos.

1612 Japonijoje krikščionių jau buvo apie du milijonus, tad kitų religijų vadai šitokį spartų augimą palaikė nacionaline grėsme. Jie visaip stengėsi įtikinti imperatorių Ijajesu, kad misionieriai norį kraštą pavergti Ispanijai. Danijos ir Anglijos prekybininkai, niekados nebuvę palankūs Ispanijai ir katalikybei, pripažino, jog išties yra tokie

misionierių kėslai, — mat šitokiu kurstymu tikėjosi visą prekybą su Japonija perimsią į savo rankas, o Ispanija su Portugalija, ne varžovės. Šių paskalų vaisius — 1614 Ijajasu išleistas ediktas, draudžiąs visiems užsienio misionieriams ir neleidžiąs japonų krikščionims priglausti kunigų nei išpažinti jų tikėjimo. Čia ir buvo Didžiojo persekiojimo pradžia. Apie šimtas jėzuitų pakluso įstatymui ir išsikraustė iš Japonijos, tačiau kokia dvidešimt pasiliko, o tarp jų ir T. Spinola.

Ketverius metus T. Spinola išsisukdavo nuo persekiotojų. Čia jis vadindavosi Kryžiaus Juozapas ir kadangi nepakankamai paslėpdavo savo europietiškos išvaizdos, keliaudavo vis naktimis. 1618 gruodžio 13-14 naktį jis kartu su broliu Ambrozijum Fernandesu (Fernandes) ir katechetu Jonu Čungoku (Chungoku) vieno portugalų krikščionio namuose buvo suimtas.

Visi trys suimtieji, suraišioti virvėmis, buvo įmesti į kelios mylios nuo Nagasakio įrengtą kalėjimą Suzuta prie Omuros. Tasai kalėjimas labiau panašėjo į kažkokį aptvarą, tarsi kokį paukščio lizdą, aptvertą žiogriais, visai be sienų ir stogo, kaip aprašė šį gardą pats T. Spinola. Tas žardis, įrengtas pajūryje, buvo vasarą kepinamas saulės, — tad kaliniai kentė karštį, žiemą — virpėjo nuo šalto lietaus, šlapdribos ir atšiauraus vėjo. Jie niekad negavo nusiprausti nei pasikeisti drabužių. Maisto gaudavo trupinius — saujelę ryžių, o jau smarvė — neapsakoma. 24 kvadratų plote buvo sukimšti 36 žmonės. Net nebuvo kur išsitiesti, — vienas ant kito grumdėsi kaip katile. Nagasakio krikščionys papirkdavo sargybą, tad sykiais šiokio tokio maisto pakliūdavo į gardą kartu su rašymo reikmenimis ir Mišioms aukoti priemonių. Iš pradžių kelis mėnesius T. Spinola Mišias aukodavo savo bičiuliams kasdien.

Po trylikos kalinimo mėnesių ir kankinimų brolis Ambrozijus Fernandesas 1620 sausio 7 mirė. Netrukus po šios netekties, regis, 1620 rudenį, dar keturi kaliniai iškeliavo anapus. Šie pusiau katalikiškai gyvenę netoli Nagasakio savo noru japonai: Antanas Kjuni (Kyuni), Gonsalas Fusajus (Gonzalo Fusai), Petras Sanpo ir Mykolas Sato. Jie visi buvo veiklūs katechetai, padėdavę jėzuitų Vyresniajam mokyti žmones po 1614 paskelbto įstatymo, ir ištremti į Makao. 1616–1617 sugrįžę Japonijon iš tremties, jie Nagasakio apylinkėse pastatė atsiskyrėlių lūšneles, kuriose gyvendami atsidėjo maldai ir atgailai, tarsi atliko savotišką jėzuitų naujokyną. Kadangi jie lankydavo ligonius, padrąsindavo persekiojamus krikščionis ir mokė besirengian-

čiuosius krikštui, ir šie buvo palaikyti kunigais ir todėl suimti. Kadangi jie nesiliovė platinę katalikų tikėjimo, jie buvo įkalinti valdžios nusavintame buvusiame Tėvų jėzuitų Visų Šventųjų naujokyne Nagasakyje. Po 18 mėnesių kalėjimo jie nepanūdo atsisakyti katechetinio darbo, todėl pasiųsti Omuron ir pasodinti kartu su T. Spinola. Šitaip dvejus metus jie buvo šio kunigo dvasinėje priežiūroje ir, jėzuitų provincijolui leidus, keturis iš jų T. Spinola priėmė į Draugijos naujokyną.

1621 vasarą prie šių suimtųjų buvo atgabenti dar keli jėzuitai. Tarp jų buvo:

TĖVAS SEBASTIJONAS KIMURA, pirmasis japonas, įšvęstas kunigu. Jis buvo gimęs Hirandoje (Hirando) krikščionių tėvų šeimoje 1565 ir buvo brolio Leonardo Kimuros (Kimura) pusbrolis. Iš pradžių jis studijavo pas jėzuitus Hirandoje, paskui lankė jų seminariją Arimoje. 1584 įstojęs į Draugiją, kiek laiko pabuvo katechetu Mijako. Vėliau išvykęs į Makao studijuoti teologijos, kai sugrįžo Japonijon, 1601 rugsėjį Nagasakyje gavo kunigystės šventimus.

T. Kimura buvo iškalbus pamokslininkas. Jėzuitams perėjus į pogrindį 1614, jis pradėjo keisti savo išvaizdą. Kartais jis pasirodydavo kaip kareivis ar pirklys, kartais vežikas ar gydytojas. Šitaip kunigas galėdavo aplankyti daugelio krikščionių namus ir netgi kalėjiman atsidūrusiuosius aprūpinti Švč. Sakramentu. Šio kunigo veikla ypač susidomėjo policija ir todėl jis buvo atidžiai sekamas. 1621 birželį iš Nagasakio provincijolas jam buvo pasakęs dingti, kol persekiojimas liausis, bet, nesuspėjęs šiuo perduotu pranešimu pasinaudoti, jis su katechetu Tomu Akabošiu (Akaboshi) ir su jėzuitų namų padėjėju Liudviku Kavara (Kawara) vieno korėjiečio tarno buvo išduotas. Jie suimti 1621 birželio 30 ir įkalinti Suzutoje kartu su T. Spinola ir kitais krikščionimis. Kadangi T. Spinola vadovavo naujokynui kalėjime, Kavara su Akabošiu pasiprašė ir juodu prijungti prie šios grupės naujokų, kaip buvo padaręs Jonas Čungoku.

1622 rugsėjį kaliniai gavo žinią, kad bus išgabenti į Nagasakį. Dabar pajuto, kad jų visų laukia kankinio mirtis. Prieš išvežant į miestą, T. Spinola priėmė septynių naujokų įžadus. Suzutoje rugsėjo 9 dvidešimt keturi kaliniai, kiekvienas su užnerta ant kaklo virve ir visi jėzuitai su sutanomis, kurias jiems slapčiomis buvo parūpinę krikščionys, 400 kareivių lydimi patraukė į Nagasakį. Kai šie suimtieji atsirado ant Kankinių kalvos, čionai susitiko su kitais 33 kaliniais iš miesto. Susidūrusios abi grupės nuoširdžiai pasisveikino, tarp jų T.

Spinola pamatė žmoną Dominiko Jorhės (Jorjes), vienąsyk buvusio jo šeimininku, ir ketverių metukų jų sūnelį Ignacą, kurį jie pakrikštijo Jėzaus Draugijos įkūrėjo vardu. Vieni šio padidėjusio būrio tikintieji buvo pasmerkti mirti lėta ugnimi, o kitiems — nukirsti galvą. Iš jėzuitų vieninteliam Jonui Čungokui nukirsta galva — mat pritrūko stulpų.

Kai T. Spinolą pririšo, tasai pradėjo giedoti psalmę: "Šlovinkite Viešpatį, visos tautos!" Visi kiti kankiniai prisidėjo prie šios giesmės, dėkojo Dievui, kad juos pasirinko būti šios ypatingos meilės liudininkais. Laužai buvo pakurti, bet malkos taip sudėtos, kad jų kančios kuo ilgiau užtruktų. Kadangi po ketverių kalinimo metų T. Spinola buvo nepaprastai iškamuotas, iš viso būrio mirė pats pirmasis, — užteko jam ir pusvalandžio kančios. T. Kimura, pririštas iš kitos pusės, mirė paskutinis: jo kančios truko tris valandas, per kurias jis net nesukrutėjo — išbuvo kaip ant kryžiaus išskėtęs rankas.

1622 rugsėjo 10 ant kankinių kalvos mirė devyni jėzuitai, bet kai Popiežius IX iš 205 Japonijos kankinių 1867 liepos 7 iškilmingai paskelbė palaimintaisiais, brolis Ambrožijus Fernandesas, miręs kalėjime, irgi buvo įtrauktas kartu su kitais. Šių kankinių jėzuitų šventė minima vasario 4. Štai kokios žinios turimos apie brolį Fernandesą ir kitus septynis naujokus, kurie priimti į Draugiją Suzutos kalėjime:

Brolis AMBROZIJUS FERNANDESAS (Fernandes) gimė Sisto (Sisto), Oporto vyskupijoje, Portugalijoje, 1551 rugpjūtį ir 1571 iškeliavo į Indiją laimės ieškoti. Pirma tarnavo portugalų kariuomenėje Salsete, Indijoje, o vėliau dirbo pas turtingus pirklius Gojoje ir Makao. Keliaujant prekybos reikalais į Japoniją, laivą ištiko milžiniška audra. Užbaigęs šeimininko reikalus, prašėsi priimamas į Draugiją, — šitaip išpildė seną troškimą ir sunkioje kelionėje į Japoniją padarytą pažadą. 1579 įstojo broliuku į Nagasakio naujokyną. Savo jėzuitišką gyvenimą praleido tame mieste misionieriumi, rūpinosi savo bendruomenės medžiaginiais reikalais, kartais pabūdavo ir vertėju. Kai misionieriai 1614 buvo iš Japonijos išvaryti, jis pradėjo slapstytis. Kartu su T. Spinola buvo 1618 gruodžio 13-14 naktį suimtas ir po dviejų dienų įmestas į Suzutos kalėjimą. Po trylikos mėnesių žiauraus kalėjimo 1620 sausio 7 mirė, būdamas 69 m. amžiaus.

JONAS ČUNGOKU, KINGOCU (John Chungoku, Kingocu) gimė apie 1573 Jamaguči (Yamaguchi), Japonijoje. Jaunas įstojo įtakingo

riterio tarnybon ir kartu su juo dalyvavo Korėjos kare. Grįžus namo, apie 1600 jį paliko žmona, todėl įsikūrė Arimoje (Arima), kur susitiko su jėzuitais kunigais. Tapo krikščioniu, su jėzuitais dirbo ir juos lydėjo misijų kelionėse. Kartu su T. Spinola ir Br. Fernandesu 1618 gruodžio 13-14 naktį suimtas. T. Spinolos vadovaujamas, Suzutos kalėjime atliko naujokyną ir kelios dienos prieš mirtį davė įžadus. 1622 rugsėjo 10 jam nukirsta galva.

ANTANAS KIJUNIS (Kyuni), kilmingų tėvų sūnus, gimė Mikavoje (Mikawa), Japonijoje, apie 1572. Buvo vedęs, ir neaišku, ar jo žmona mirė, ar, jai sutikus, jis nuvyko į Nagasakį ir pradėjo seminarijoje mokytis. Tapo katechetu, dirbo jėzuitų spaustuvėje ir ambulatorijoje. Po trejų tremties metų Makao kartu su misionieriais grįžo į Nagasakį 1617, pasiryžęs Dievui pasišvęsti, gyventi atsiskyrėliu. Pasirinkęs nuošalią vietą ant kalno tarp Nagasakio ir Himi kaimo, pasistatė lūšnelę sau ir būsimiesiems draugams. 1619 kartu su draugais suimtas ir įkalintas buvusiame jėzuitų naujokyne Nagasakyje. 1620 žiemą jie buvo perkelti į kalėjimą Suzutoje, kur T. Spinolos globoje pradėjo naujokyną.

MYKOLAS ŠUNPO SATO (Shunpo Sato) gimė krikščionių šeimoje Ovaryje (Owari), Japonijoje, 1589. Mokėsi pas jėzuitus Mijake (Miyako), įstojo į Arimos seminariją 1602, tapo katechetu, o vėliau — Mijako bažnyčios zakristijonu. Ištremtas trejiems metams į Makao, Japonijon sugrįžo 1617. Čia norėjo kartu su Antanu Kijuniu gyventi pasistatytose trobelėse netoli Nagasakio. Kadangi buvo įtariami esą kunigai, kartu su draugais buvo suimtas 1619 pabaigoje ir kalinamas buvusiame jėzuitų Visų Šventųjų naujokyne. 1620 žiemą perkelti į kalėjimą Suzutoje, kur pasiprašę priimami į Draugiją. Naujokyną pradėjo T. Spinolos žinioje.

GONSALO FUSAJUS (Gonzalo Fusai) gimė Okajamoje (Okayama), Japonijoje, apie 1580. Kadangi kilęs iš didikų šeimos, kelerius metus gyveno šio rajono princo dvare Bizen-Mimasakoje (Bizen-Mimasaka). Jis lydėjo savo poną Korėjos kare, o vėliau palikęs ir nuvykęs į Nagasakį, atsivertė krikščionybėn, tapo katechetu. Grįžęs iš Makao (Macao) tremties 1617, su savo draugais Antanu Kijuniu ir Mykolu Satu gyveno trobelėje prie Nagasakio. Kartu su jais buvo suimtas ir kalinamas. Į Draugiją įstojo Suzutoje. Įžadus davė prieš mirtį.

PETRAS SANPO (Sanpo) gimė Ošu, Japonijoje, apie 1580. Iš namų iškeliavo geresnio gyvenimo ieškoti, — iškeliavo į Japonijos

vidurį, kur stojo tarnauti žymiam didikui. Persikėlęs Hirosimon, tapo krikščioniu ir vėliau tarnavo Hokio (Hoki) valdovui. Šiam mirus, persikraustė į Nagasakį, nusiskuto galvą ir pasistatė nedidelį šiaudinį namelį šalia jėzuitų naujokyno. Vieno jėzuito patarimu paliko atsiskyrėlio gyvenimą, tapo katechetu ir kartu su misionieriais ėjo tremtin 1614. Iš jos 1616 grįžęs į Nagasakį, slaptai dirbo katechetu, kol prisijungė prie Antano Kijunio atsiskyrėlių būrelio kalne tarp Nagasakio ir Himio (Himi). Kartu su jais suimtas, kalintas ir nukankintas.

LIUDVIKAS KAVARA (Kawara) gimė Arijyje (Arie), Japonijoje, 1583. Jaunystėje tarnavo Arimos (Arima) princo Mykolo dvare, o kai tas išsižadėjo katalikybės, mėgino ir Liudviką taip pat įkalbėti. Nenorėdamas savo pono įžeisti, Liudvikas dėjosi tikėjimą metęs, bet ir toliau krikščioniškai gyveno. Mykolas, supratęs Liudviko klastą, išvarė iš dvaro ir visą turtą nusavino. Liudvikas su šeima pasitraukė į Nagasakį ir čionai skurdžiai gyveno. Mirus žmonai ir vaikams, pasistatė nuošalioje vietoje lūšnelę, pasišventė maldai ir mąstymui. Krikščionys ėmė jį lankyti ir klausytis jo pamokymų. Dėl savo veido europietiškos išvaizdos palaikytas kunigu ir dukart sulaikytas, bet vis paleistas. Tačiau suėmus trečiąsyk kartu su T. Kimura 1621 birželio 30, kartu su juo įkalintas Suzutoje. Paveiktas jau priimtųjų į Draugiją pavyzdžio, ir pats pasiprašė priimamas į jėzuitus. Šiam norui išsipildžius, prieš pat kankinio mirtį davė vienuoliškus įžadus.

TOMAS AKAHOŠIS, AKABOŠIS (Akahochi, Akaboshi) gimė Hige (Higo), Japonijoje, apie 1565 kilmingoje šeimoje. Tarnavo Higo didikui, o žmonai mirus, apsigyveno Nagasakyje ir tapo katechetu pas jėzuitus. Kartu su jais išvytas tremtin, 1614 grįžo Japonijon, dirbo su T. Kimura, su kuriuo kartu ir suimtas. Suzutos kalėjime įstojo į Draugiją, įžadus davė prieš savo mirtį, — buvo gyvas sudegintas.

MALDA

VISAGALI DIEVE, leisk, kad prisiminę šv. kankinius, palaimintąjį Karolį Spinolą, palaimintąjį Sebastijoną Kimurą ir jų bičiulius, sulauktume džiaugsmo. Padėk, kad jų vaisingų maldų užtarti, galėtume patekti į dangų. Prašom per Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris kartu su Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis PRANCIŠKUS GERATĖ
(Gárate)
1857–1929

BROLIS PRANCIŠKUS GERATĖ gimė 1857 vasario 3 Aspeitijos (Azpeitia) apylinkėse, ne taip toli nuo Lojolos, vargingoj ir kuklioj kaimiečių šeimoj iš septynių antrasis sūnus. Iš mažens augo pamaldžioje ir kupinoje pagarbos tėvams aplinkoje. Jis šiokiadieniais dalyvaudavo Mišiose Lojolos bazilikoje, o sekmadienį Aspeitijos parapinėje bažnyčioje. Keturiolikmetis išėjęs iš namų, pradėjo dirbti Mergelės Marijos jėzuitų kolegijoje Ordunoje (Orduña), o po trejų metų nutarė stoti į Draugiją broliuku. Kiti du jo broliai pasekė jo pėdomis, — irgi tapo jėzuitais.

Kadangi jėzuitai iš Ispanijos per 1868 revoliuciją buvo išvyti, Pranas nukeliavo į pietinę Prancūziją, kur ispanai jėzuitai turėjo savo naujokyną tremtyje. 1874 sausio 16 rytą trys jaunuoliai ir du suaugę iš Aspeitijos pradėjo kelionę į Prancūziją. Jaunieji — Pranas ir jo draugai, — visi trys sumanę stoti į jėzuitus. Suaugusieji — Prano ir kito berniuko tėvas. Kadangi dar tęsėsi Karlistų karas, abu tėvai pasiryžo berniukus per kalnus pervesti, kad neužklystų į tas vietas, kur kareiviai apsistoję. Būrelis Pojane (Poyanne) atsidūrė kitą dieną, ir Pranas tuoj pat pradėjo postulatą, — naujoku tapo vasario 2.

Po dvejų metų — 1876 vasario 3 — jis davė neturto, skaistybės ir klusnumo įžadus ir, dar metus pasilikęs Pojane, vykdė jam paskirtus darbus.

1877 spalį jis paskiriamas į La Gvardijos (La Guardia) kolegiją, mieste Ispanijos tolimuose vakaruose prie Atlanto vandenyno ir Portugalijos sienos. Kadangi su kolegija buvo susijusios abidvi mažesnės įstaigos, Pranciškus ir čia ėjo slaugytojo pareigas, — rūpinosi kokiais dviem šimtais jaunų berniukų. Jo atidumas ir meilė ligoniui, beribis gerumas iškart krisdavo kiekvienam į akis. Šiuos bruožus itin vertindavo klierikai, kai jiems reikėdavo gultis į ligoninę jo priežiūron. Pranciškui nieko nereiškė išbūti prie sergančio klieriko pernakt, paskui per visą dieną triūstis. Po dešimties tokių slaugymo metų Pranciškaus sveikata sušlubavo, todėl buvo perkeltas 1888 kovą į Deusto universitetą, netoli Bilbao, šiaurės Ispanijoje, durininku. Deusto universitete jis pats pasirinko prasčiausią namuose kambarį, kuris jam atrodė kuo geriausias, mat buvo arti durų. Jis buvo labai mandagus kiekvienam,

kartais net namų darbus padarydavo, o alkanus pamaitindavo, nusiminusiuosius padrąsindavo ir vargingiau apsitaisiusiuosius paguosdavo. Pats valgydavo saikingai, o kitų nunešioti rūbai jam ypač pritikdavo. 41 Deusto universitete praleistus metus jis pamaldžiai, apsimarindamas ir be perstojo laikėsi Dievo akistatoje. Lygiai kaip jo globėjas Alfonsas Rodrigesas (Rodríguez), kurio paveikslas kabėdavo skurdžiame kambarėlyje. Br. Pranciškus melsdavosi dirbdamas ir melsdamasis dirbdavo. Iš tikrųjų jis bemaž niekad iš rankų neišleisdavo rožančiaus.

Sulaukus 72 metų, sveikata ėmė šlyti. 1929 rugsėjo 8 — Švč. Mergelės Marijos Gimimo dieną, pajuto aštrius skausmus viduriuose. Slaugytojas patarė, kad būtų geriau nuėjus atsigulti lovon. Br. Pranciškus sutiko šitai padaryti, tik dar norėjo baigti kelias psalmes sukalbėti. Galų gale tiktai pavėluotai vakare jis teatsigulė. Tąnakt, žinodamas, jog greit mirsiąs, pasiprašė Švenčiausiojo, ir kadangi labai kankinosi, namų rektorius pakvietė gydytoją. Apie vidurnaktį atsiradęs gydytojas rado užkimštą šlapumo kanalą, tad po nedidelės operacijos ligoniui pagerėjo, tačiau šitai neišgelbėjo. Apie 5 val. ryto jis pasiprašė sakramentų, o ryte jau buvo marinamas. Rugsėjo 9, paryčiais apie 7 val., šv. Petro Klavero šventės dieną, brolis Pranciškus Geratė atidavė savo skaisčią sielą Dievui.

Toji pagarba, kurios taip visą gyvenimą buvo kupinas brolis Pranciškus, aiškiai pasirodė jo mirties akimirką. Nesuskaičiuojami draugai ir buvę studentai apsilankė bent paskutinįsyk žvilgterėti į tą, kuris sugebėjo daugelį paversti savo bičiuliais. Jie savo rožančiais ir kryželiais lietė jo karstą. Atsiradus daugeliui norinčiųjų turėti gerojo broliuko atminimą, jo sutana suplėšyta į skutelius. Kadangi nemaža malonių ir pasveikimų pasitaikydavo per brolio Pranciškaus tarpininkavimą, byla pradėta Romoje 1951. Popiežius Jonas Paulius II br. Geratę paskelbė palaimintuoju 1985 spalio 6, o jėzuitai jo šventę mini rugsėjo 10.

MALDA

DIEVE, dosniai atlygini savo ištikimiesiems, tad ir mums davei palaimintojo Pranciškaus asmenyje nuostabų ištvermingos ištikimybės pavyzdį. Suteik mums, kad jo užtarti atvertume savo širdis Kristui — neturtingiesiems tarnautume. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris būdamas Dievas su Tavimi ir Šventąja Dvasia gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas EMANUELIS GONSALES
(González)
1889–1936
Dievo Tarnas JUOZAPAS SANČESAS
ir du jo Bičiuliai
(Sánchez)
1891-1936

Ispanijos pilietinio karo kankiniai

KAI 1936 LIEPĄ įsisiautėjo Ispanijos pilietinis karas, jėzuitų Siudad Realio (Ciudad Real) namuose tebebuvo tik keturi kunigai, bet čia buvo dirbamas labai didelis apaštalavimo darbas, todėl ateistai revoliucionieriai stengėsi pasodinti juos į kalėjimą ir šitaip juos nutildyti. Tėvai — Emanuelis Gonsales Ernandesas ir Juozapas Sančesas Oliva — buvo draugai nuo naujokyno laikų ir dabar kartu dirbą tuose pačiuose namuose. Čia pat gyveno ir du broliukai jėzuitai — Dominikas Ibarlučea Oregui (Dominic Ibarlucea Oregui) ir Antanas Sanhizas Martinesas (Anthony Sanchiz Martínez) — abu jaunesni už kunigus.

T. GONZALES gimė Banjos de Montemajore (Baños de Montemayor), Kacerės (Cáceres) provincijoje, 1889 spalio 17, o į jėzuitų naujokyną įstojo keturiolikmetis 1903 gruodžio 27. Granadoje (Granada) jis studijavo humanitarinius mokslus ir filosofiją, o kiek vėliau 1913-1917 dėstė gramatiką Siudad Realio jėzuitų mokykloje. Teologijos mokėsi Sarijoje (Sarriá), netoli Barselonos, o kunigystės šventimus gavo 1920 liepos 26. T. Gonsales, sugrįžęs į Siudad Realį 1924, dėstė geografiją ir istoriją mažojoje seminarijoje. 1926-1927 buvo Aranhuezo (Aranjuéz) naujokyno Vyresniojo padėjėju, o paskui grįžęs į Siudad Realį tapo jaunųjų klierikų dvasios vadas.

T. SANČESAS gimė 1891 lapkričio 10 Molinoje de Seguar (Molina de Seguar), Mursijoje (Murcia), ir lygiai kaip T. Gonsales, keturiolikos metų, 1905 gruodžio 7 įstojo į Granados naujokyną. Iš Granados 1913 persikėlęs į Onją (Oña) studijavo filosofiją, o 1916 pradėjo dėstyti Siudad Realyje. 1920 išvažiavęs į Sariją studijuoti teologijos,

1922 liepos 30 buvo įšventintas į kunigus. Po studijų dvejus metus praleido Puerto de Santa Marija (Puerto de Santa Maria) mažojoje seminarijoje, o 1927 nukeliavo į Siudad Realį kaip jėzuitų bendruomenės ir mažosios seminarijos rektorius.

Nors abu Tėvai — Gonsales su Sančesu — buvo labai skirtingo būdo, bet jiedu vienas kitą gerai papildydavo, — jų tvarkoma seminarija puikiai laikėsi. T. Gonzales buvo rimtas ir visados kantrus, supratingas, o T. Sančesas be perstojo šypsojosi ir nepaprastai entuziazmo kupinas.

Brolis IBARLUČEA į Siudad Realį atvažiavo seminarijos slaugytoju 1929. Jis gimė Markvinoje (Marquina), Viskajos (Viscaya) provincijoje, 1906 spalio 6, o į Draugiją įstojo Aranhueze 1925 sausio 8. Brolis Sančesas į Siudad Realį atvažiavo virėjauti. Jis gimė 1906 gruodžio 13 Vijar de Kanjas (Villar de Cañas), Kuenkos (Cuenca) provincijoje, o į Draugiją įstojo 1926 liepos 2 Aranhueze.

Kai Ispanijoje Draugija 1932 buvo uždrausta, jėzuitai iš Siudad Realio turėjo išsikraustyti ir kai kiti iš miesto pasitraukė, šie keturi, susispietę į nediduką namelį, toliau sau tyliai apaštalavo. Ištikus 1936 liepos 18 pilietiniam karui, T. Sančesas mieste vadovavo vienos seserų grupės susitelkimui, o T. Gonsales — kitai grupei Daimielyje. Dėl prasidėjusio sąmyšio, kuris suskaldė tautą, T. Sančesas nutraukė rekolekcijas, kurias turėjo baigti liepos 22, grįžo į savo namus, kur jo laukė abu broliai. Rugpjūčio 18 du policininkai, atėję į šiuos namus, nusivedė T. Sančesą į magistratą, paklausinėjo apie T. Gonsales, kur jis yra ir kur paslėpti ginklai. Tačiau į tokius klausimus T. Sančesas jokių atsakymų negalėjo duoti. Nepatenkinti tokiomis žiniomis policininkai įmetė kunigą į kalėjimą ir nuėjo suimti broliukų.

Kai T. Gonsales, baigęs rekolekcijas Daimielyje, suprato, jog revoliucionieriai pradės jo pasigesti, todėl užuot grįžęs į Siudad Realį, likosi Daimielyje su draugais kokias dvi tris dienas. Tačiau policija galų gale aptiko jo pėdas rugpjūčio 19, kai jis posėdžiavo mažojoje seminarijoje. Tą naktį jis išgabenamas į Siudad Realio kalėjimą, kur jau rado kitus tris jėzuitus.

Kadangi paskutiniaisiais metais T. Gonsales klausa smarkiai nusilpo, beveik visąlaik kalėjime jis meldėsi: bemaž nepaleisdavo rožančiaus iš rankų ir retai su kuo kalbėdavosi. Mat maža kas gebėjo su juo susišnekėti. Priešingai, T. Sančesas liejosi optimizmo upeliais, — jo žodžių pilna visur, kupinų vilties, mėginančių padrąsinti kitus kali-

nius. Po kiek laiko abu kunigai stojo prieš teisėjų tribunolą, kuris juodu mėgino apkaltinti nacionaliniu judėjimu, kaip tik kovojančiu su komunistais. Laikydamasis visų atsargumo priemonių, T. Sančesas mandagiai atsakęs, jog jų pareiga dirbti su darbininkų klase, o tikslas — skelbti Kristų ir platinti jo Gerąją Naujieną. Kadangi šiuo kaltinimu nepasisekė apjuodinti, teisėjai ėmė įžeidinėti, tyčiotis ir galų gale kunigus apšaukė valdžios priešais. T. Sančesas ramiai atsakė: "Na tik pamąstykime apie tą nusikaltimą, kuriuo kaltinate. Visiškai nenoriu savęs teisinti. Ne, mano didžiausias troškimas — mirti už Kristų kankiniu, bet nepildykite jūs šios nuodėmės. Tačiau esu laimingas, kad tie darbininkai, kuriems tiek metų esu tarnavęs, man dabar atvers dangaus vartus. Tegyvuoja Kristus Karalius!"

Rugsėjo 5 abu Tėvai — Gonsales ir Sančesas — iš miesto teismo pervežti į provincijos kalėjimą, kur užtiko anksčiau prieš kelias dienas įkalintus abudu broliukus. Po dviejų dienų — rugsėjo 7 — dar gerokai prieš aušrą iš kalėjimo išvežami devyni kaliniai, tarp kurių T. Gonsales su broliu Ibarlučea. Šiek tiek po rugsėjo 8 vidurnakčio — apie pusę dviejų — devyni kaliniai sunkvežimiu išgabenami į Las Kasas (Las Casas) kapines, kur jie išrikiuojami ir vienas po kito sušaudomi. Žudynės truko tris ketvirčius valandos, bet jokio riksmo nei jokio garso iš aukų burnos neišsprūdo. Kitąryt devyni lavonai buvo užkasti į bendrą kapą.

Po 24 valandų visos apeigos pasikartojo, tik šįkart aštuoniolika kalinių nugabenta ir tarp jų — T. Sančesas su broliu Sanhizu (Sanchiz). Kai juos gabeno iš kalėjimo, kunigai susirinkusiuosius drąsino: "Eime! Kristus mus šaukia!" Kai sunkvežimis atriedėjo prie Karijono (Carrión) kapinių, dar tebuvo ankstus rugsėjo 9 rytas: viršuje padangėje ryškiai švietė mėnulis. Čia kaliniai išrikiuojami ir vienas po kito sušaudomi. Kūnai kaip pakliuvo sumesti į vieną duobę. Po trejų metų, kai ši duobė buvo atkasta, aptikta, jog T. Gonsales galva nukirsta, o T. Sančeso Švč. Mergelės Marijos medalikėlis su kryžiumi, kuriuos jis nešiojo ant krūtinės, sugrūsti į burną.

Oficiali Tėvų Emanuelio Gonzales ir Juozapo Sančeso su broliais Dominiku Ibarluče ir Antanu Sanhizu byla pradėta Siudad Realio vyskupijoje 1947 lapkritį.

Garbingasis PETRAS DIAS
su Vienuolika Bičiulių
(Dias)
1517–1571

Brazilijos kankiniai

TĖVAS PETRAS DIAS buvo vienas iš pirmųjų kelių kunigų, kurie mielai pasirinko sunkų išmėginimą, kai T. Ignacas de Azevedo lankėsi Portugalijoje, ieškodamas Brazilijos misijoms savanorių. Petras Dias gimė Arudos viloje (Villa de Arruda) netoli Lisabonos 1517, o jėzuitu tapo 1548 kovą. Gavęs kunigystės šventimus, buvo jėzuitų kolegijos Koimbroje iždininku ir dėstė moralinę teologiją. Kai 1570 birželio 5 laivų virtinė iš Lisabonos uosto išplaukė į Braziliją, apie 70 jėzuitų misionierių keliavo trijuose laivuose. T. Azevedo su daugiau kaip 40 jėzuitų buvo viename, T. Dias vadovavo dvidešimčiai laive, kuriuo į Braziliją plaukė naujasis gubernatorius Liudvikas de Vaskonselos (Vasconcelos), o T. Pranciškus de Kastro (de Castro) su trimis jėzuitais buvo trečiame laive. Kai flotilė stabtelėjo Madeiros salyno Funkalo (Funchal) uoste prie Afrikos kranto, čia nuleido bures ir visi laivai, o tas, kuriuo plaukė T. Azevedo, patraukė į Kanarų salas apsiprekinti. Kai tik laivas išnyko iš akiračio, T. Azevedo laivą užgriuvo piratai ir jį su kitais 39 bičiuliais už katalikų tikėjimą nužudė.

Vos tik žinia apie 40 didvyriškai žuvusių kankinių mirtį pasiekė Madeiros salyną, T. Dias 1570 rugpjūčio 17 Portugalijos provincijolui parašė laišką apie liūdnuosius įvykius. Gubernatorius įsakė tučtuojau rengti laivus ir plaukti Brazilijon, kol jūroje dar nematyti korsarų. Laivai išplaukė iš Funkalo ir po kelių savaičių plaukimo Atlanto vandenynu jau buvo beprisiartiną prie Brazilijos, bet juos užklupo padūkęs viesulas. Vėtra mėtė laivus, draskė bures ir blaškė vėjas, kur tik norėjo. Keli laivai visiškai dingo vandenyne, bet tie du, kuriais plaukė jėzuitai, išliko nuo audros. T. Diaso aplamdytas laivas, dabar gerokai nukrypęs nuo savo kelio, rado užuoglaudą mažame Santjago uoste Kuboje, o laivas, kuriuo plaukė gubernatorius ir T. Kastro, buvo nupūstas Santo Domingo kryptimi. T. Diaso į griuvenas pavirtusį

laivą turėjo palikti, ir kareiviai su įgula pradėjo ilgą kelią per visą salą į Havaną. Nusikamavę ir pervargę į ten atvyko. 1571 liepos gale ar rugpjūčio pradžioje jėzuitai nusamdė vietų Europon grįžtančiame laive ir, Dievui nuoširdžiai dėkodami, laimingai atplaukė į Angros uostą Azoruose. Čia apsidžiaugė, kad T. Kastro ir kiti jėzuitai misionieriai jau buvo atsiradę, kaip ir pats gubernatorius. Nei Donas Liudvikas, nei T. Dias nenuleido rankų, — pradėta antrąsyk rengtis kelionei į Braziliją. Kadangi apie 28 jėzuitai susirgo, T. Dias juos išsiuntė į Portugaliją, o pats likosi tik su trylika.

Šįkart tinkamai pasirengęs laivas Atlantą ėmė skrosti 1571 rugsėjo 6. Šešias dienas išbuvę kelyje, susidūrė su penkiais piratų laivais netoli Kanarų salyno. Keturi iš šios flotilės buvo Prancūzijos kapitono Žano Keipdevilio (Capdeville) vadovaujami, kitas priklausė anglų plėšikams. Keipdevilis — prancūzų hugenotas, — buvęs Žako Surio (Sourie) pavaduotojas, kai šis nugalabijo T. Azevedą su bičiuliais prieš keturiolika mėnesių tuose pačiuose vandenyse.

Donas Liudvikas drąsiai pasitiko priešus sutartine salve į hugenotų vadovaujamą laivą ir apie 20 korsarų paklojo. Tačiau vienas laivas prieš penkis, žinia, kiek gali atsilaikyti. Nors jų laivas buvo apsuptas, gubernatorius su įgula kovėsi narsiai ir karžygiškai žuvo. T. Dias su T. Kastro (Castro) ir keliais klierikais raišiojo sužeistųjų žaizdas, nešiojo juos į saugesnę vietą, mėgino juos drąsinti beviltiškomis akimirkomis. Tačiau nepaisant nieko, piratai užėmė laivą ir šlavė kardais viską pakeliui, kas pasitaikė. Plėšikų akis nužvelgė juodąsias jėzuitų sutanas, tad T. Kastro sukapojo į gabaliukus ir T. Dias kliuvo kardo smūgių be skaičiaus. Be šių dviejų kunigų, tada žuvo klierikas scholastas ir du naujokai. Tai atsitiko 1571 rugsėjo 13.

Likusieji 9 jėzuitai buvo uždaryti apačioje triume iki rugsėjo 14, paskui po tris išvesti į denį. Jie patyrė nenusakomas kančias ir negirdėtą pažeminimą, paskui gyvi išmesti jūron. Iš devynių, septyni paskendo. Kiti du jėzuitai, Sebastijonas Lopes (Lopes) ir Jokūbas Fernandes (Fernandes), abudu geri plaukikai, mėginę plaukti ir netikėtai buvo išgelbėti vieno piratų laivo. Pasiekę Prancūziją, po kelių savaičių du likę gyvi jėzuitai buvo paleisti kartu su kitais portugalų laivo keleiviais ir papasakojo visą šią liūdną istoriją, kurios patys buvo akivaizdūs liudininkai.

TĖVO PETRO DIAS 11 BIČIULIŲ:

1. FERDINANDAS ALVARES (Alvares), brolis, portugalas iš Viseu, gimęs apie 1534, Draugijon įstojęs 1560 gegužės 28, rugsėjo 14 gyvas įmestas jūron.

2. JONAS ALVARES (Alvares), scholastas, portugalas, kilęs iš Estreito (Oleiros), gimęs apie 1545, Draugijon įstojęs 1564 lapkričio 1, rugsėjo 14 gyvas įmestas jūron.

3. MYKOLAS ARAGONES (Aragonés), scholastas, ispanas, kilęs iš Gnisonos, Katalonijoje (Gnisona, Catalonia), gimęs 1543, Draugijon įstojęs 1567 rugpjūtį, rugsėjo 13 sužeistas ir įmestas jūron.

4. PRANCIŠKUS de KASTRO (de Castro), kunigas, portugalas, kilęs iš Tondelos (Tondela), rugsėjo 14 gyvas įmestas jūron.

5. JOKŪBAS de KARVALIO (de Carvalho), brolis, portugalas, gimęs Montemoline, San Markos (Montemolin, Priorado de S. Marcos) seniūnijoje apie 1535, į Draugiją įstojęs 1560 rugpjūčio 29, sužeistas ir gyvas jūron įmestas rugsėjo 13.

6. PETRAS DIAS (Dias), scholastas, portugalas, gimęs Sotoje (Souto), Vizėje (Viseu), rugsėjo 14 gyvas įmestas jūron.

7. ALFONSAS FERNANDES (Fernandes), scholastas, portugalas, kilęs Vianoje do Alentežo (Viana do Alentejo), rugsėjo 14 gyvas įmestas jūron.

8. PETRAS FERNANDES (Fernandes), brolis, portugalas, rugsėjo 14 gyvas įmestas jūron.

9. GASPARAS GOES (Goes), scholastas, portugalas, kilęs iš Portelio (Portel), nužudytas, rugsėjo 13 kūnas išmestas jūron.

10. ANDRIUS PAIS (Paes), scholastas, portugalas, gimęs apie 1550 Oporte (Oporto), rugsėjo 14 gyvas įmestas jūron.

11. PRANCIŠKUS PAULO (Paulo), brolis, portugalas, rugsėjo 13 gyvas įmestas jūron.

Dievo Tarnas PRANCIŠKUS MARIJA GALUCIS (Galluzzi) 1671–1731

TĖVAS PRANCIŠKUS GALUCIS gimė Florencijoje (Florence), Italijoje, 1671 sausio 9, lankė savo gimtajame mieste jėzuitų San Džiovanio (Giovannina) mokyklą, o 1688 kovo 24 įstojo į Šv. Andriaus Romos naujokyną. Po dvejų metų — 1690 gegužės 25 — davęs įžadus, ėmė mokytis kalbų ir štai kaip pasiryžo: "Aš kur kas labiau domėsiuos pamaldumu nei raštais; daug labiau ieškosiu Dievo negu pasaulio garbės; stipriau remsiuos angelų negu žmonių nuomone". Šiam savo pasiryžimui buvo ištikimas iki gyvenimo pabaigos. Metus dėstė Lorete (1697–1698), nuo 1698 ligi 1700 Romos kolegijoje. Čia pradėjo studijuoti teologiją. Į kunigus įšvęstas 1703. Baigęs teologijos studijas, metus (1705–1706) dėstė filosofiją Prato kolegijoje.

T. Galucis apie save ir apie savo gabumus visados buvo nekokios nuomonės. Eidamas filosofijos mokslus, jis nusprendė kunigystei esąs netinkamas, todėl prašėsi būti broliuku. Jo Vyresnysis buvo kitokios nuomonės. Dabar, kai jau tapo kunigu, prašė, kad jam leistų išvažiuoti į misijas, kur nors į labai nuošalią parapiją arba dirbti tarp netikinčiųjų Naujajame Pasaulyje. Tačiau Apvaizda ir Vyresnysis galvojo kitaip. Užuot pakliuvęs kur nors į atkampią lūšnelę, pasiunčiamas į Romos centrą (1706) uoliai apaštalauti Šv. Pranciškaus Ksavero oratorijon, daugiausia vadinama tais laikais T. Gravitos (Gravita) oratorija, nes šis šimtmečio pradžioje ją įsteigė. Šiandieną vadinama Karavita (Caravita) ir yra prie pat Šv. Ignaco bažnyčios. T. Galucis pasišventė Romos tikintiesiems, tad iš mažutės bažnytėlės ji virto viena iš garsiausių Amžinojo Miesto oratorijų. Jis klausė išpažinčių, mokė katekizmo, lankė ligonines ir kalėjimus, vadovavo kunigams ir parapijiečių dvasiniam gyvenimui, kalbėjo susitelkimuose Romos ir priemiesčių bažnyčiose.

1713 T. Galucis skiriamas Romos kolegijos kapelionu ir klierikų patarėju. Nors tik trejus metus išbuvęs kolegijoje, tačiau įtakos padarė ilgiems laikams. Nemaža jaunuolių jis nukreipęs į kitas religines bendruomenes, iš kur daugiau nei dvylikos gauta atsiliepimų su padėka,

kad jiems buvo pasiųsti geri kandidatai. 1716 jis vėlei grįžo į oratoriją, bet nenutraukė ryšių su Romos kolegija: daugeliui klierikų jis toliau buvo dvasios tėvu.

Be tos plačios veiklos, T. Galucis surado laiko parašyti apie 36 knygas, knygeles apie jėzuitų šventuosius, mąstymų ir novenų. Mirus T. Antanui Baldinučiui 1717, T. Galucis parašo jo biografiją: draugas parašė apie draugą. Jis taip pat stengėsi, kad šventuoju būtų paskelbtas Aloyzas Gonsaga ir parašė po jo paskelbimo šventuoju 1726 jo gyvenimą. Norėdamas kuo daugiau sutaupyti laiko visiems numatytiems darbams, T. Galucis miegodavo tiktai kelias valandas nakčia ir perdien vienąsyk tevalgydavo.

Su amžium jėgos silpo, todėl pasiprašė leisti oratorijoje klausyti išpažinčių, kad ir toliau galėtų padėti savo penitentams. 1731 rugpjūčio 9 jo smarkiai susirgta, tad reikėjo gultis lovon. Kadangi negalėjo nueiti pas savo penitentus, dabar šie atėjo pas jį: būtent aukštojo Romos luomo žmonės — kunigai ir seminaristai. Taip jis buvo gerbiamas dėl savo šventumo, kad net Draugijos Generolas T. Tamburinis atėjo pabučiuoti garbingojo žmogaus rankos ir paprašyti, kad savo maldose jį prisimintų. Popiežius Klemensas XII, kreipdamasis į T. Galucį, pasakė, jog jis niekados nepažinojo kito tokio kunigo, kuris taip liepsnotų Dievo meile ir sielų labui.

T. Pranciškus Galucis mirė 1731 rugsėjo 7, būdamas 60 metų, iš kurių 43 išbuvo Jėzaus Draugijoje. Jo kūnas ilsisi Šv. Ignaco bažnyčioje Romoje, o jo byla pradėta 1917.

Palaimintasis KAMILIUS KOSTANCO
(Costanzo)
1572–1622
Palaimintasis AUGUSTINAS OTA
(Ota)
1570–1622
Japonijos kankiniai

JUODA SUTANA apsitaisęs jėzuitas ryžtingai žengė prie įkasto stulpo. Kai budeliai jį pririšo ir taisė apačioje malkas, jis prabilo į aplinkui kankinimo vietą susirinkusią minią tokiais žodžiais: "Esu Kamilius Kostanco, italas ir Jėzaus Draugijos narys. Matote, būsiu gyvas sudegintas už tai, kad skelbiau Gerąją Kristaus Naujieną ir Dievo Įstatymus. Jūs, krikščionys, nebijokite tų, kurie gali sunaikinti kūną, bet negali nužudyti sielos. Čionai, žemėje, gyvenimas gali būti kupinas sunkumų ir nepriteklių, bet visi jie baigsis Amžinuoju Gyvenimu, kuris neturi ribų".

T. KONSTANCO gimė Bovaline (Bovalino), Kalabrijoje (Calabria), pietų Italijoje apie 1572. Princo Alberto vadovaujamas, dar jaunuolis, Kamilius dalyvavo Ostendo (Ostend) apsiaustyje. Grįžęs iš fronto, vaikinas pradėjo studijuoti teisę Neapolyje, bet 1591 rugsėjo 8 iš teisės pereina pas Neapolio provincijos jėzuitus. Baigęs visus šios bendruomenės nustatytus mokslus ir gavęs 1602 kunigystės šventimus, 1603 kovą iš Italijos išvyksta į Kinijos misijas. Į Makao (Macao) jis atvyksta 1604 kovą, bet kažkam pasirodė, jog kunigas nusižengęs tam tikriems portugalų reikalavimams, todėl įžengti jam į šią šalį buvo neleista. Metus palaukęs, jis atsidūrė Japonijoje ir išlipo Nagasakyje 1605 rugpjūčio 17.

Po metų T. Kostanco jau kalbėjo japoniškai ir pradėjo dirbti su Sakajaus (Sakai) ir šio miesto apylinkių krikščionimis. Dievas laimino jo pastangas — atsivertė apie 800 žmonių. Kai 1614 buvo išleistas į Japoniją įžengti misionieriams draudžiantis dekretas, T. Kostanco persikėlė į Makao ir šešerius metus čionai studijavo budistų raštus, paskui japoniškai parašė apie dvylika Budos mokslą triuškinančių

brošiūrų ir du darbus apie katalikų tikėjimą. 1621 pabaigoje jis jau buvo bepanūstąs grįžti Japonijon. Nors Makao kunigai meldė liktis šiame krašte, jis jautė turįs keliauti kitur. Persirengęs kareiviu, įlipo Nagasakyje, bet kai laivas atplaukė, kapitonas mėgino jį sulaikyti. Kapitonas įtarė, kad jis bus persirengėlis ir norėjo įspėti valdžią, kad laive buvęs kunigas. Tuo metu du krikščionys, kurie su T. Konstanco susidurdavo Sakajuje, jį pažino ir paslėpė nusivedę į krantą. Išsigelbėjęs kunigas pasirinko Firando salą Japonijos vakarinėje pakrantėje, ten susitiko japoną Augustiną Otą (Ota), kuris padarė jį savo misijų pagalbininku.

AUGUSTINAS OTA gimė apie 1572 Ojikoje (Ojika), vienoje iš Goto būrio saloje. Gimęs nekrikščioniškoje šeimoje, todėl studijavo su budistų bonzomis vietos šventykloje. Tačiau 1585, apsistojęs Otoje, čia buvo jėzuitų atverstas, — pasirinko Augustino krikštavardį. Kadangi jis tiesiogiai buvo susipažinęs su budizmu, nepaprastai buvo vertingas misionieriams japonų evangelizavimo darbe. Mirus žmonai ir būdamas bevaikis, jis visą laiką ir jėgas skyrė krikščionybės platinimui. Nors persekiojimas buvo pačiame įkarštyje, jis vis viena savo tautiečius traukė į tikrąjį tikėjimą.

Štai tokiu savo gyvenimo laikotarpiu šis japonas susitiko T. Kostanco. Augustinas, susibičiuliavęs su kunigu, kartu keliaudavo kaip katechetas, ir šitaip jiedu abu išmaišė daugel Japonijos vakarinės dalies salų ir gerą sausžemio plotą. Toks jų bendras ir veiklus darbas tetruko keturis mėnesius ligi 1622 balandžio 24, — tada jie abu buvo suimti.

Krikščionė moteris, gyvenusi Ikitsuki, užsigeidė atversti į katalikybę savo pagonį vyrą ir, sužinojusi, kad saloje atsirado T. Kostanco, įkalbėjo savo žmogų nuėjus pasiklausyti kunigo pamokslų. Iš tikrųjų tasai vyriškis tiktai dėjosi besidomįs tikėjimu, — jam rūpėjo sužinoti, kur apsistojęs kunigas, tada pranešė vietinei valdžiai. Policija juodu susekė Uku saloje ir abudu — T. Kostanco ir Augustiną — nugabeno į Ikinošimos (Ikinoshima) kalėjimą. Pamatęs, jog mirtis ne už kalnų, Augustinas parašė Japonijos jėzuitų provincijolui laišką, kur prašėsi priimamas į Draugiją. Kai buvo sulauktas palankus atsakymas, T. Kostanco jį priėmė į naujokyną ir dieną prieš pat mirtį Augustinas davė visus tris įžadus. Po keturių mėnesių kalėjimo 1622 rugpjūčio 10 Augustinui Otai buvo nukirsta galva, o kūnas įmestas jūron.

T. Kostanco mėnesį dar pagyveno. Buvo pervežtas į Tabirą (Tabira), kuri atsigręžusi į Hirado ir Japonijos jūrą. Rugsėjo 15 čia jis pririšamas prie stulpo ir, kolei budeliai tvarkė malkas, T. Kostanco pasakė susibūrusiems žmonėms pamokslą, paaiškino, kas jis toks ir kodėl nūn žudomas. Paragino krikščionis būti drąsesniems, o nekrikščionims priimti katalikų tikėjimą. Pagaliau laužas įsiliepsnojo ir kai dūmai ėmė kilti, liepsnos liežuviai raitytis apie kankinio kūną, aplinkui stovintieji pamatė, kad kankinio akys žvelgia į dangų: jis giedojo psalmę: "Garbinkite Viešpatį, visos tautos". Baigęs giedoti šią psalmę, mirštantysis pradėjo "Šventas, šventas, šventas" ir kelissyk ją pakartojo nulenkęs galvą, paskui mirė.

T. Kamilius Konstanco ir Augustinas Oto buvo tarp 34 jėzuitų, kuriuos popiežius Pijus IX iškilmingai paskelbė palaimintaisiais 1876 liepos 7. Jų auka jėzuitų prisimenama vasario 4.

MALDA

VISAGALI DIEVE, leisk, kad Tavo šventų kankinių — palaimintojo Kamiliaus Konstanco ir palaimintojo Augustino Otos — prisiminimas atneštų mums džiaugsmo. Padėk mums, kurie priklausome nuo jų maldų, kad galėtume gėrėtis jų garbe danguje. Prašome per Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį, Tavo Sūnų, kuris būdamas Dievas, su Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Šventasis ROBERTAS BELARMINAS
(Bellarmine)
1542–1621

TĖVAS ROBERTAS BELARMINAS buvo įžymus mokslininkas, savo šimtmečio įžymiausias teologas, bebaimis Bažnyčios gynėjas. Skirdamas jį kardinolu, popiežius Klemensas VIII pasakė: "Išrinkome šį žmogų todėl, kad jam nėra lygaus, kas Bažnyčioje taip gerai galėtų žinoti apie Dievą".

Robertas gimė 1542 spalio 4 centrinėje Italijoje, mažame Montepulčiano (Montepulciano) miestelyje. Jis — iš motinos pusės — popiežiaus Marcelijaus II sūnėnas. Iki 1557 lankė vietinę pradžios mokyklą tol, kol gimtajame mieste atidaryta jėzuitų mokykla. Kai Robertas pasisakė norįs būti jėzuitu, tėvas iškart priešinosi, bet paskui atlyžo ir parašė generolui T. Jokūbui Lajinezui (Laynez) Romon laišką, kad priimtų sūnų Draugijon ir prašė, kad vaikas galėtų liktis namuose metus — šitaip būtų išmėgintas jo pašaukimo tikrumas. Kaip didelę išimtį T. Lajinezas pritarė tėvo prašymui, ir tas laikas, kurį jaunuolis išbuvo namuose, jam atstojo naujokyną. Po metų Robertas išvažiuoja Romon ir 1560 rugsėjo 16, vos tik pasirodęs Amžinajame Mieste, nudrožia pas Generolą ir duoda jėzuito įžadus.

Pabuvęs tėviškėje dvi savaites, jaunuolis Romos kolegijoje pradeda studijuoti filosofiją. 1563 Florencijoje ima dėstyti, o kitąmet — Mondovyje, Pjemonte (Mondoví, Piemont). Nors pagal amžių visiškai neatrodė esąs 25, o greičiau aštuoniolikmetis, jis dažnai sakė pamokslus miesto katedroje. Nuo 1567 išsirengė į garsųjį Padujos universitetą studijuoti teologijos, kur kas sekmadienį sakė pamokslus ir šitaip pasidarė vienas mėgstamiausių miesto pamokslininkų. Iš Padujos 1569 gegužės mėn. išvažiuoja į Liuveno (Louvain) universitetą ir, nors gerokai užsiėmęs studijomis, suranda laiko pasakyti lotyniškai universiteto bendruomenei pamokslų. 1570 kovo 25 gavęs kunigystės šventimus ir, tais pačiais metais Liuvene atidarius teologijos fakultetą, tapo pirmuoju teologijos profesoriumi. T. Belarminas septynerius metus išbuvo šiame universitete ir išgarsėjo savo raštais apie reformaciją, ypač apie Liuterį ir Kalviną, anuomet kaipmat paplitusius Euro-

poje. Savo teologijos kursą jis taip dėstė, kad būtų atsakyta reformacijos šalininkam į priekaištus Romos Bažnyčiai.

1576 T. Belarminas kviečiamas į Romą užimti "poleminės teologijos" katedros Romos kolegijoje. Poleminė teologija susijusi su teologiniais prieštaringumais, kurie suskaldė krikščionių Bažnyčią, tam tikra prasme kartu ir Romos Bažnyčią. Vienuoliktieji profesoriavimo metai akademiniu požiūriu jam buvo sėkmingi. Jo paskaitos sudomino daugybę studentų ir jo išsimokslinimas leido popiežiui paskirti jį Popiežiškojon komisijon peržiūrėti Vulgatą, t.y. lotyniškąjį Šv. Raštą ir parengti naują Septuagintos — graikiškosios Biblijos leidimą. 1586 jis išleido pirmąjį savo "Polemikos" tomą, kurio pamatą sudarė jo skaitytos paskaitos. "Polemika" — įžymiausias T. Belarmino veikalas, pasirodęs trimis tomais (antrasis išspausdintas 1588, o trečiasis 1593). Šis kūrinys susilaukė apie dvidešimties leidimų ir lygiai buvo skaitomas katalikų, tiek ir protestantų.

1588 T. Belarminas išvaduojamas nuo paskaitinio darbo, — jam leidžiama parengti spaudai likusį savo išgarsėjusio kūrinio tomą. Nors dabar jis nebeturėjo paskaitų, bet vis viena nenutraukė ryšių su kolegijos studentais, tarp kurių buvo ir Aloyzas Gonzaga, kuriam jis buvo tėvu. 1592 gruodžio 18 jis tapo kolegijos rektoriumi ir savo žinioje turėjo 220 jėzuitų. 1594 lapkričio 24 paskiriamas Neapolio provincijos galva. Taip rūpestingai ėjo provincijolo pareigas, kad per dvejus metus po dukart aplankė visus savo žinioje esamus namus. 1597 vasario mėn., kai jėzuitų kardinolas Pranciškus Toledo, popiežiaus Klemenso VIII teologijos patarėjas, mirė, šv. Tėvas kreipėsi į T. Belarminą su prašymu atvažiuoti Romon ir užimti savo brolio jėzuito pareigas.

Romoje 1598 išspausdino įžymųjį "Katekizmą", kuris sudomino tiek daug skaitytojų, kad išverstas į 62 kalbas ir tebebuvo vartojamas ligi XIX a. vidurio. Kadangi nuo šiol popiežius daug kur priklausė nuo T. Belarmino, Romoje pasklido gandas, kad šis Tėvas būsiąs kardinolu. Nors pats T. Belarminas su Generolu visaip stengėsi šiuos gandus paneigti, tačiau jiedu pakluso šv. Tėvui, kai 1599 kovo 3 T. Belarminą jis pakėlė Romos Bažnyčios kardinolu. Kaip kardinolas, jis turėjo vilkėti raudoną sutaną, buvo apsuptas tarnų ir diduomenės, turėjo progų, kur tik nori, važinėtis karieta, bet asmeniniame gyvenime jis liko paprastas ir savo širdyje jis pasiliko tikras jėzuitas. Kai mėnesinės pajamos pasitaikydavo šiek tiek didesnės ir jų atlikdavo, jas išdalindavo Romos vargšams. Kadangi jis buvo nepamainomas Jo

Šventenybės patarėjas, jam būdavo patikima daugybė reikalų, tarp kurių šv. Tėvas jam patikėjo peržiūrėti Romėniškąją Martyrologiją ir kai kurias brevijoriaus pataisas.

Didžiai kardinolo Belarmino nuostabai, šv. Tėvas 1602 jį paskiria Kapujos (Capua) arkivyskupu. Balandžio 21 jis įšventinamas vyskupu, o po savaitės jis jau apie devyniolika mylių į šiaurę nuo Neapolio savo vyskupijoje. Pastoralą į savo rankas jis rimtai paėmė: kiekvieną sekmadienį katedroje sakydavo pamokslus, per savaitę aplankydavo bent vieną parapiją. Pastoviai su katedros kanauninkais laikydavo šv. Mišias, o savo pamokslais išjudino kelis vienuolynus ir bendruomenes. Tačiau už vis jis garsėjo dosnumu vargšams. Mirus popiežiui Klemensui, dalyvavo konklavoje renkant Leoną XI 1605 balandžio 1. Naujasis popiežius Leonas pagyveno vos mėnesį, tad kardinolas Belarminas antrąsyk atsidūrė konklavoje kaip rimtas kandidatas į šv. Petro kėdę, užtat kasdien jis meldėsi: "Nuo popiežystės apsaugok mane, Viešpatie!" Paulius V išrinktas gegužės 16. Naujasis popiežius paprašė kardinolą Belarminą pasilikti Romoje, kur jis paskiriamas į kelias svarbias kongregacijas, — Tikėjimo platinimo, Apeigų ir Vyskupų.

Jėzuito lavybų Belarminas niekados neapleisdavo, net būdamas kardinolu kasmet aštuonias dienas ištarpuodavo rekolekcijoms. Netrukus šį aštuondienį jis pavertė mėnesiu ir per tą laiką parašė tokias dvasinio turinio knygas: "Minties skrydis į Dievą", 1614, "Amžinoji šventųjų laimė", 1615 ir "Laimingos mirties menas", 1620.

Sulaukęs 77 metų amžiaus, kardinolas pasijuto einąs menkyn: kankino dideli skausmai, ypač gėlė ištinusias kojas. Supratęs, kad neišgyvens daugiau kaip metus, troško grįžti į Romos Šv. Andriaus naujokyną ir gyventi kaip paprastas jėzuitas. Todėl popiežiaus Pauliaus V pasiprašė išleidžiamas pensijon, tačiau atsakyta, kad nei Bažnyčia, nei popiežius šito padaryti negali. Po Pauliaus mirties 1621 sausį ir po Grigaliaus XV rinkimų, jis ir vėlei prašėsi išleidžiamas poilsin, bet ir vėlei jam neleista, mat jo pagalba naujajam Vietininkui buvo nepamainoma. Kaip ir visada paklusnus, kardinolas liko savo pareigose. Galų gale dėl amžiaus kardinolo klausa susilpnėjo ir senatvė jau rodė savo ragus, todėl Grigalius XV leido Belarminui pasitraukti į jėzuitų naujokyną, kur jis atsirado 1621 rugpjūčio 25. Po trijų dienų jį sugriebė smarki karštinė, iš kurios jau nepasisekė išsigelbėti. Ligonio atvažiavo aplankyti popiežius ir daugel kardinolų, vyskupų, kurie prašė mirštančiojo prisiminti juos danguje. Norėdami turėti švento-

jo žmogaus — savo bičiulio — atsiminimą, daugelis kardinolų ir vyskupų, nusiėmę savo kepuraites nuo galvos, paliesdavo jo galvą arba dėdavo ant krūtinės kryžius. Šiuos daiktus jie kuo rūpestingiausiai saugojo kaip didžiausią pagarbos ir meilės ženklą. Kardinolas Belarminas regimai geso, ir rugsėjo 17 rytą tarp 6 ir 7 valandos po paskutinių maldų jo balsas ėmė silpti, o lūpos iš palengvo šnibždėjo: "Jėzau, Jėzau, Jėzau!" Šitaip su mieliausiojo savo Išganytojo vardu lūpose šventasis mokslininkas nuėjo į dangų.

Dešimt metų prieš savo mirtį kardinolas prašėsi palaidojamas prie Palaimintojo Aloyzo Gonzagos kojų, bet kuklias laidotuves popiežiaus įsakymu Bažnyčia pavertė į iškilmes, kurios surengiamos tiems, kas itin nusipelnęs. Iš pradžių kardinolas Belarminas buvo palaidotas Jėzaus bažnyčioje (Gesú) Švč. M. Marijos koplyčioje, bet 1923 buvo perkeltas į Šv. Ignaco bažnyčią, kur ilsisi ir šiandien.

Popiežius Pijus XI 1923 gegužės 13 kardinolą Robertą Belarminą paskelbė palaimintuoju, o 1930 birželio 29 — šventuoju, po metų — 1931 rugsėjo 17 — Visuotinės Bažnyčios Daktaru. Jo šventė minima rugsėjo 17.

MALDA

VIEŠPATIE MŪSŲ DIEVE, pasaulio Kūrėjau, Tavo galia ir dieviškumas atsispindi kiekviename kūrinyje. Žvelgdami į Tavo garbingąją išmintį ir pasimokę iš šventojo Roberto Belarmino, prašom suteikti žmonijai to nuolankumo, kurio kupinas buvo šis šventasis, kad ir mes būtume ištikimi mūsų Viešpačiui, Jėzui Kristui, Tavo Sūnui, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas IGNACAS de VELASKO su Šešiais Bičiuliais (de Velasco) 1890–1936

Ispanijos pilietinio karo kankiniai

ŠIE SEPTYNI JĖZUITAI — penki kunigai ir du broliukai — žuvo Madride nuo komunistų revoliucionierių rankos 1936 rugpjūčio 7 — gruodžio 4.

T. IGNACAS de VELASKO Y NIETO (de Velasco y Nieto) gimė 1890 liepos 19 Las Arenas, Viskajoje (Vizcaya), ir ėjo kalnakasybos inžinieriaus mokslus. Gyvendamas Madride, susipažino su T. Juozapu Rubio (Rubio) ir dažnai jį lydėdavo pas vargšus. Ši bičiulystė su T. Rubio stumtelėjo jį pasukti jėzuito keliu. Taigi, nutraukęs inžinerijos mokslus, įstojo į jėzuitų naujokyną. Tačiau čia ilgai nepabuvo, — sunkiai susirgo jo tėvas, tad buvo priverstas grįžti namo. Užbaigęs inžineriją, į naujokyną įstojo antrąkart Granadoje (Granada) 1917 lapkričio 12, būdamas 27 metų. Po naujokyno 1920–1922 studijavo klasikines kalbas, o 1922-1925 filosofiją. Tada 1925-1927 Madride Kamartino (Chamartin) kolegijoje dėstė matematiką, galų gale Onjoje (Oña) 1927–1931 baigė teologiją. Teologijos studijos jam gana sunkiai ėjosi, mat jis buvo kur kas vyresnis už savo bičiulius ir turėjo nekokią atmintį. Vienu metu jis jau buvo beketinąs tapti broliuku, bet per savo atkaklumą išsilaikė visus egzaminus ir gavo kunigystės šventimus 1930. Po metų galutinai baigęs teologijos mokslus, išvažiavo Portugalijon į trimetį. Kadangi Draugija 1932 Ispanijoje buvo uždrausta, T. Velasko Belgijoje, Lježo (Liège) jėzuitų kolegijoje, dvejus metus dėstė matematiką.

Būdamas kunigu, jis pradėjo domėtis ne inžinerija ir matematika, bet vargšais. Žinodamas, kad Madride daugybė žmonių gyvena skurde ir nepritekliuje, pasiprašė Vyresniojo, atidėjus į šalį matematiką ir inžineriją, pasišvęsti apaštalavimo darbui, kurį kadaise buvo pradėjęs dirbti T. Rubio. Leidimą gavęs, T. Velasko iš Belgijos 1934 grįžta į Madridą, kur ima globoti vargšus. Kunigas gyveno lygiai taip

skurdžiai, kaip tie vargšai, ir kišenėje niekad nė pesetos neturėjo. Šį apaštalavimo darbą nutraukė 1936 tarp komunistų ir nacionalinio judėjimo kilęs karas.

Kadangi dabar Ispanijoje virė karas ir katalikų kunigai komunistų revoliucionierių buvo žiauriai persekiojami, T. Velasko bendruomenė išsisklaidė ir jis buvo priverstas gyventi su savo seserimi. Į kalėjimą pakliuvus jų pusbroliui, kunigo sesuo rugsėjo 20 jį ten aplankiusi ir grįžusi papasakojo, kokie laimingi buvo kaliniai, nes suimtieji kasdien galėdavę išklausyti Mišių ir prieiti komunijos. Pusbrolis išsitaręs, kad visai kaip katakombų laikais — pirmaisiais krikščionybės amžiais. T. Velasko veidas nušvito, išgirdus tokias naujienas, ir jis visai nesišalino kalėjimo, nes tenai galėjo daug gera padaryti kitiems ir dar pridūrė: "O jei mane nužudytų, tai dar geriau, — nereikėtų net skaistyklos, kad nueitum į dangų". Išgirdus tokius žodžius, motina pradėjo verkti, todėl jis ėmė ją guosti: "Neverk, mama, jei mane nužudytų, mirčiau kaip kunigas, kaip jėzuitas, būsiu kankinys ir nueisiu į dangų. Stojau į Jėzaus Draugiją tam, kad mirčiau už Kristų. Todėl aš jus palikau ir savo mokslus. Taigi — neverk!"

T. Velasko noras netrukus išsipildė: kitądien, rugsėjo 21, apie 10 val. keli milicininkai atėję į namus suėmė visą šeimą ir išsigabeno į savo būstinę. Sargybiniai jiems pasakę, jog jie ieško kažkokio asmens ir kai tik jį surasią, tuojau visus paleis. Būstinėje vyrai buvo uždaryti viename kambaryje, o kitame — moterys. Kai T. Velasko buvo pradėtas apklausinėti, šis tiesiai atsakęs, jog esąs jėzuitas. Tardytojai pasiteiravo, kodėl jo asmens dokumentuose pažymėta, jog jis — inžinierius. Tasai trumpai drūtai atrėžęs, jog išties jis taip pat yra ir inžinierius. Kunigas puikiausiai žinojo, kad komunistams nerūpi, jog jis inžinierius; jiems svarbiau, kad jis būtų kunigas.

Dvi dienas Velasko šeima laikoma milicijos būstinėje, paskui rugsėjo 23 apie dvyliktą valandą šiurkštus balsas šūktelėjo į vyrų kambarį: "Ignacas Velasko!" Visiems buvo aišku, ką tat reiškia. Kunigas atsisveikino su kiekvienu ir iškeliavo su kareiviais, kurie jį nusivedė Andalūzijos link einančiu keliu, ir šitaip 46 metų kunigas žuvo kankinio mirtimi. Tai nutiko apie pirmą valandą vidudienį rugsėjo 24. Tą pačią dieną jo kūnas atpažintas ir palaidotas.

Prieš kelias savaites, kai buvo nužudytas T. Velasko, broliukai — IGNACAS ELDUAIJENAS (Elduayen) ir PASKUALAS RUICAS RAMIRESAS (Pascual Ruiz Ramírez) mirė didvyriška kankinių mirti-

mi. Br. Elduaijenas gimė 1884 kovo 9 Askoitijoje, Gipuskoje (Azcoitia in Guipuzcoa) ir į Jėzaus Draugiją įstojo Granadoje (Granada) 1903 liepos 30. Atvažiavęs Madridan 1917 dirbti Kamartino (Chamartín) kolegijoje, bet 1931 paskiriamas Romon į Grigaliaus universitetą. Į Madridą grįžo 1935 ir gyveno Kristoforo Kolumbo akademijoje, buvusioje Kamartino kolegijoje ir prižiūrėjo mokykloje dirbusius pasauliečius. Brolis Ruicas, gimęs 1901 vasario 14 Siudad Realyje (Ciudad Real), į Draugiją įstojo 1917 birželio 14. Granadoje scholastų mokykloje jis trejus metus dirbo siuvėju, o paskui septynerius Šv. Kalisto kolegijoje La Pas (La Paz) mieste Bolivijoje. Grįžęs Madridan, irgi apsistojo Akademijoje.

1936 rugpjūčio 7 apie 9 val. į Akademiją staiga įsibrovę komunistai kareiviai suėmė du broliukus ir penkis pasauliečius darbininkus. Begriozdami po namus, užtiko per Mišias vartojamą taurę ir to užteko, kad žmonės būtų suimti. Septyniese buvo nuvesti milicijos būstinėn apklausai. Br. Elduaijenas buvo nuo kitų atskirtas, o kai jį tardė, kitas brolis Ruicas susitarė su kitais, kad visi atliktų atgailą, o paskui visi kalbėjo rožančių. Visą dieną išlaukę, nežinojo, kas bus toliau, bet galų gale apie pusę dešimtos vakare iš kambario buvo išvesti oran. Broliukai Elduaijenas su Ruicu ir vienu darbininku pasodinami į vieną sunkvežimį, o kiti keturi — į kitą. Abu sunkvežimiai nuriedėjo Posuelo (Pozuelo) keliu, bet kolei antrasis atvažiavo, pasigirdo šautuvų šūviai — abu broliukai — Elduaijenas su Raicu jau nužudyti! — ir kartu su jais buvęs darbininkas Feliksas. Kiti keturi darbininkai irgi buvo nušauti — Mikalojus žuvo, o kiti trys tebuvo sužeisti ir išliko gyvi. Mirtis br. Elduaijeną ištiko 52, o br. Ruicą 35 metų.

T. JĖZUS BALESTA TEHERO (Ballesta Tejero) mirė 1936 rugpjūčio 8, kitądien po brolių — Elduaijeno ir Ruico — mirties. Jis gimė 1903 sausio 1 Veroje da Monkajo (Vera da Moncayo) Saragosos provincijoje, o į Draugijos naujokyną įstojo 1918 sausio 5. Filosofijos ir teologijos mokslus ėjo Sarijoje (Sarriá) netoli Barselonos, o į kunigus įšventintas 1932. Po šventimų metus išbuvo Olandijoje, o kitus — Belgijoje, paskui 1934 grįžo Ispanijon į Madridą. T. Balesta domėjosi darbininkų judėjimu. Kadangi Madride buvo viena tokia ypatinga organizacija, jis ten ir pradėjo darbuotis. Revoliucijai liepos mėn. išblaškius kunigus, T. Balesta, turįs tiktai kunigo pažymėjimą, negalėjo net gatvėje rodytis. Kai jėzuitai išsikėlė į kitus namus, T. Balesta apsigyveno pas vieną šeimą antrajame aukšte ir čia toliau

dirbo savo darbą tol, kol vienas darbininkas jį išdavė. 1936 rugpjūčio 8 komunistai revoliucionieriai, įsibrovę į Balestos namus, šaukė: "Čionai slepiasi kunigas!" Išgirdęs apačioje triukšmą, T. Balesta, palikęs savo kambarį, nulipo pas Gailestingumo seseris. Tačiau kažin kas apačioje pasakęs, jog kareiviams reikią pasižiūrėti kitame aukšte. Kai komunistai pasibeldė į seserų kambarį, įžengę paklausė T. Balestos: "Ar tu išdavikas?" Į tokį klausimą užklaustasis atsakęs: "Išdavikas nesu, tiktai kunigas. Ko norit?" Jie atsakę, jog ieškąs išdaviko. Tada T. Balesta atsakė: "Mano vardas Džezu. Esu 33 metų ir esu pasirengęs mirti už Tą, kuris pirma manęs mirė". T. Balestą komunistai išsivedė iš namų, ir niekas daugiau apie jį nieko nežinojo, kur atsidūrė: kalėjime ar kur nors užmuštas. Galų gale 1940 buvo surasta kažkokia nuotrauka ir nustatyta, jog čia buvęs T. Balesta, — mat įrašyta data — 1936 rugpjūčio 8. Šitai liudija, jog jis greičiausiai buvo nukankintas rugpjūčio 8, kai buvo tądien suimtas, o kūnas rastas rytojaus dieną ir valdžios pareigūnai padarė nuotrauką.

T. JONAS GOMESAS HELINAS (Gomez Hellin) kankinio mirtį sutiko 1936 spalio 2. Gimęs Mursijoje (Murcia), Alguasase (Alguazas), 1899 rugsėjo 15, naujokyną pradėjo Granadoje 1917 birželio 14. Po trejų filosofijos metų — 1923–1926 — dėstė istoriją ir ispanų kalbą Švč. Jėzaus Širdies kolegijoje Sukre, Bolivijoje. Ispanijoje atsirado baigti teologijos mokslų ir 1929 buvo įšventintas į kunigus. Iki 1932, Ispanijoje jėzuitų uždraudimo metų, T. Gomesas dirbo Didaskalione (Didaskalio) berniukų mokykloje netoli Madrido. Prasidėjus pilietiniam karui, jis su kitu jėzuitu nuvyko pas gimines. Du mėnesius T. Gomesas ramiai pagyveno pas bičiulio giminaičius, bet rugsėjo 20 namas buvo iškrėstas. Tačiau jo asmens pažymėjime buvo įrašyta, kad yra mokytojas, todėl jo nekabino. Tačiau po dešimt dienų komunistai vėl sugrįžę jo klausė, ar jis nebuvęs jėzuitas. Kai kunigas prisipažino, kad buvo, jam vien tik ir tepasakė: "Tiek ir užtenka" ir išsivedė. Palaikę dvi dienas, 1936 spalio 2 ankstų rytą prie kelio, einančio į Vikalvaro (Vicálvaro), T. Gomesas buvo nužudytas. Jo kaltė — jėzuitas kunigas.

Vyriausias iš visos šios Madrido septyniukės — T. JUOZAPAS ALEGRE HIMENESAS (Alegre Jiménez). Gimė Kartagenoje, Mursijoje, 1865 lapkričio 1, o į Draugiją įstojo 1881 spalio 7. Baigęs studijas ir visus kitus privalomus lavinimus, daugiausia darbavosi Kamartino (Chamartín) kolegijoje Madride. Kai prasidėjus persekiojimui jėzuitai

turėjo iškrikti, T. Alegre su broliuku apsigyveno ne per toliausiai nuo Marijos seserų vienuolyno, kur buvo kapelionu. Rugpjūčio 10 pirmąsyk čia buvo krata, bet ničnieko nesuėmė. Po aštuonių dienų antrąkart atėję T. Alegre išsivedė į savo būstinę, kur kunigas atvirai išklojęs: "Man nesvarbu, ar jūs mane nušausite, bet tiesiai sakau, kad esu jėzuitas". Kadangi jis buvo 71 metų, revoliucionieriai liepė jam eiti namo ir nesirūpinti. Rugpjūčio pabaigoje jis išvažiavo pas Galego (Gállego) šeimą, kur ramiai beveik tris mėnesius išbuvo. Lapkričio 7 Galego namai buvo iškrėsti ir visi vyrai, žinoma, ir T. Alegre buvo nugabenti į Ieronimitė (Hieronymite) vienuolyną, kuris anuomet buvo paverstas kalėjimu. Ši vieta lapkričio 9 Madrido nacionalinio judėjimo karių buvo smarkiai bombarduota, todėl, atsižvelgiant į didžiulius nuostolius ir sugriautus revoliucionierių planus, komunistai pradėjo kalinius naikinti. Ankstyvą lapkričio 10 rytą, vos auštant, T. Alegre ištrauktas iš rūsio ir už Kristų nukankintas. Kai kunigas buvo varomas iš kalėjimo, vienas iš sargybinių paklausė, kokia šio kalinio kaltė, jam buvo atsakyta: "Jis — jėzuitas!"

Paskutinysis iš kankinių buvo T. EMANUELIS de la SERDA y de las BARCENAS (de la Cerda y de las Bárcenas). Jis gimė Madride 1900 gruodžio 5, o į jėzuitų naujokyną įstojo 1916 spalio 6. Mokslo dienomis jis ypač domėjosi gamtos istorija ir trejus metus studijavo šią sritį 1925–1928 La Pase (La Paz), Bolivijoje. Grįžęs Ispanijon, Onjoje (Oña) mokėsi teologijos. 1931 įšvęstas kunigu. Pilietiniam karui prasidėjus, dėstė Madride, o paskui gyveno su savo tėvais. Kadangi asmens pažymėjime buvo įrašyta, jog jis studentas, tai mieste vaikščioti jam niekas netrukdė ir šitaip galėjo aptarnauti, ką tik norėjo. Tačiau 1936 rugsėjo vidury aplankęs vieną mirštantį, netikėtai buvo sulaikytas ir nuvestas į Modelio kalėjimą. Netgi kalėjime jis nesiliovė ėjęs kunigo pareigų: sakė pamokslus, mokė katekizmo, klausė išpažinčių ir dalijo komuniją. Lapkritį perkeltas į Porlijero (Porlier) kalėjimą, irgi dirbo pastoracinį darbą. Gruodžio 4 ankstų rytą ūmai jo pavardę kažkas garsiai ištarė. T. Serda buvo pasmerktas mirti. Nuėjęs į kamerą pas kitą kunigą, paprašė išrišimo. Atsisveikinęs su visais, kas buvo kalėjime, netrukus buvo nužudytas.

T. Ignaco de Velasko ir kitų šešių jėzuitų byla pradėta Madride 1945 rugsėjį.

Šventasis RENĖ GUPILIS
(Goupil)
1607–1642

Šiaurės Amerikos kankinys

RENĖ GUPILIS buvo pats pirmasis iš 8 Šiaurės Amerikos kankinių, mirusių už tikėjimą. Jis gimė Anžere (Angers), Prancūzijoje 1608 gegužės 13, ir panūdęs būti kunigu, įstojo į naujokyną Paryžiuje. Tačiau po kelių mėnesių dėl silpnos klausos turėjo iš naujokyno išeiti. Pradėjo medicinos mokslus, kurie jam gerai sekėsi, bet Renė ieškojo ne to — norėjo būti jėzuitu. 1639 jis pats sau pasižada Paryžiuje tapti jėzuitų pagalbininku, kuris padeda misionieriams dirbti, jėzuitų Vyresniajam pažada paklusnumą, dirba be atlyginimo ir laikosi celibato.

Kai 1640 Renė atvažiavo į Naująją Prancūziją ir buvo priimtas į Huronų misiją, paskiriamas į Kvebeko (Quebec) ligoninę rūpintis prancūzais naujakuriais ir Algonkvino indėnais gretimoje Silerijos (Sillery) stotyje. Nors jis buvo pririštas prie savo darbo, bet vis daugiau linko dirbti su stabmeldžiais indėnais.

Renė pasitaikė gera proga, kai T. Isakas Žogas (Jogues), 1642 liepą atvykęs į Kvebeką, ieškojo sau pagalbininko dirbti huronų krašte. T. Džogas sutiko pasiimti kartu Renė, mat tokiam darbe visados praverčia nusimanantis apie mediciną žmogus. Tiktai kunigas išaiškino vaikinui, koks gyvenimas laukia tarp indėnų: sunkumai, nepriteklius ir pavojai. Šitai Renė nebaugino.

Šv. Lauryno upe laivelių vilkstinė su T. Žogu, Renė ir huronais išsileido į kelionę, bet netikėtai rugpjūčio 2 buvo užklupti kokios 70 mohaukų, kurie buvo išėję į karo taką prieš prancūzus. Kadangi indėnų mohaukų buvo daug, misionieriai su huronais buvo sučiupti. Užpuolėjai daužė misionierius ir žvėriškai kankino: lupo nagus, graužė dantimis pirštus, kol šitie virto kruvinais skudurais. Po šios kankynės belaisviai, susodinti į valtis, keliauja toliau.

T. Žogas ir Renė sėdėjo vienoje valtyje, tad bent vienas kitą paguodė, padėjo. Per kelias dienas, kolei jie sėdėjo įkalinti valtyje kartu, Renė išsipasakojo apie savo troškimą būti jėzuitu ir kaip jis pašventė savo

gyvenimą Dievo tarnybai. Kadangi rytdiena buvo neaiški, jis pasiprašė, ar negalėtų duoti jėzuito broliuko įžadus ir ar T. Žogas juos priimtų. Kai kanoja įplaukė į ramesnius vandenis, Renė prisiminė kadaise naujokyno laikais išmoktą įžadų formulę ir davė neturto, skaistybės ir klusnumo įžadus. Nuo šiol jis tapo jėzuitu.

Kai tik kanojų vilkstinė atplaukė į tikslą, mohaukai susitiko su kita plaukiančių jiems priešpriešais grupe. Abu būriai išlipo į krantą ir sumanė pasismaginti: mohaukai, išsirikiavę į dvi eiles, pro savo tarpą įsakė bėgti į kalną išsirengusiems kaliniams, o jie daužė juos į galvą, nugarą, kaklą ir pečius. Kai šios kankynės baigėsi, visi patraukė į jų kaimą, Osernenoną (Ossernenon), dabartinį Oriesvilį (Auriesville, N.Y.) ant Mohaukų upės kranto.

Visas šis būrys, atplaukęs rugpjūčio 14, išlipo į krantą, o belaisvius vėl ginė tarp dviejų eilių ir velėjo, kaip kas išmanė. Mohaukai negailestingai daužė Renė veidą ir galvą, kad iš jo burnos teliko vien ištinusi ir kruvina mėsa, iš kurios vien akys tebuvo tos pačios. Kai vaikinas užsidengdavo nuo smūgių iš vienos pusės, atkaklūs indėnai jam smogdavo iš kitos, kad jis negalėtų užsidengti. Paskui misionieriai, kaimo aikštėn atvaryti, kentėjo visokias patyčias — į jų žaizdas būdavo kaišiojami visokie aštrūs gelžgaliai. Po tokios didvyriškos kančios, suvaromi į ilgą pašiūrę, kur pririšami prie stulpų, o vaikai ant jų barstė žaižaruojančias anglis. Šioms Osernenono kančioms pasibaigus, vadas, kuris juodu sugavo, Renė su T. Žogu, pavertė abudu vergais, kuriedu buvo laikomi kaip gyvuliai ir kentė neapsakomus paniekinimus ir vargą.

Renė visados linksmindavo vaikus ir, radęs bet kokią progą, su jais šnekėdavosi ir žaisdavo. Vienąsyk, kai žaidė su keturmečiu berniuku, žuvusio kario sūnumi, jis, paėmęs berniuko rankutes į savąsias, padarė iš jų kryžių. Visiškai nepastebimai iš pašalies juodu stebėjęs vaiko senelis, kuriam kadaise nekatalikas danas yra prasitaręs, jog šis kryžiaus ženklas prišaukiąs piktąsias dvasias, — kaip pašėlęs šoko prie Renė, tėškė jį į šalį ir pasigriebė savo vaikaitį. Išgirdęs apie atsitikimą, atskubėjo pas vaikiną T. Žogas. Jiedu, nuslinkę į netoliese augantį miškelį, kur dažnai eidavo melstis, pasirengė mirčiai. Grįždami atgal kalbėjo rožančių ir pamatė priešais ateinančius du karius. Vienas buvo berniuko dėdė, kuris juodu atsivarė pirmąsyk, kai buvo suimti ir čia atgabenti. T. Žogas pamatė, kaip vaiko dėdė, nusviedęs nuo pečių aprišalą, čiupo tomahauką ir tvojo į Renė galvą. T. Žogas, suklupęs prie nukauto-

jo, laukė kito smūgio, bet jam liepta eiti į lūšną. Šitaip nutiko 1642 rugsėjo 29.

Ankstų rytą T. Žogas išėjo ieškoti Renės kūno ir surado jį siaurame tarpeklyje, seklumoje — išrengtas, nuogas, o kaimo šunys jau taisėsi puotauti. Nutempęs į gilesnius vandenis, užvertęs akmenimis ir, šitaip laikinai bičiulio palaikus paslėpęs, ketino vėliau tinkamai palaidoti. Kitą dieną lavono toje vietoje jau nebebuvo, — pagalvojo, kad pakilęs vanduo galėjo jį nuplauti. Tačiau po kelių mėnesių iš palankaus indėno kunigas sužinojo, kad vaikai, radę Renė kūną, žaidė su juo ir paleido pasroviui. Pamėginęs jo ieškoti, galų gale rado kelis kaulus su kaukole, kuriuos kuo rūpestingiausiai palaidojo.

Vėliau T. Žogas parašė apie Renės mirtį savo Vyresniajam: "Jis ne tik užsitarnavo kankinio vardo todėl, kad buvo nužudytas Dievo ir savo Bažnyčios priešų, kai atliko gerą darbą savo artimui, bet svarbiausia todėl, kad buvo nugalabytas už maldą ir įsidėmėtiną kryžiaus ženklą".

Kartu su T. Isaku Žogu ir kitais 6 jėzuitais, žuvusiais nuo indėnų rankos, Renė Gupilis paskelbtas palaimintuoju popiežiaus Pijaus XI 1925 birželio 21, o šventuoju — 1930 birželio 29. Šv. Renė Gupilio šventė minima kartu su Šiaurės Amerikos kankiniais spalio 19.

MALDA

TĖVE, pašventinęs Šiaurės Amerikos tikėjimą šv. Renė Gupilio ir jo bičiulių malda ir kankinyste, pasitikėdami jų maldomis, prašome, leisk krikščioniškajam tikėjimui toliau plisti pasaulyje. Prašom per Kristų, mūsų Viešpatį, Tavo Sūnų, kur su Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas PRANCIŠKUS RODRIGESAS da KRUSAS (Rodriguez da Cruz)

1859–1948

TĖVAS PRANCIŠKUS RODRIGESAS da KRUSAS, tiktai sulaukęs 81 metų, tapo jėzuitu. Nors jis šios malonės troško 60 metų, bet jam jinai tebuvo suteikta vien aštuoneri metai prieš pat mirtį. Jis gimė Alkokete (Alcochete), netoli Lisabonos, Portugalijoje, 1859 liepos 29, ketvirtas iš šešių šeimos vaikų. Jo tėvas, medienos pirklys, su šeima gyveno miesto pakraštyje, kur buvo matyti Tagus (Tagus) upė. Devynmetis berniukas su broliu tęsė mokslą Pramonės institute ir vėliau licėjuje. Nors Pranciškus nuo pat mažumės troško tapti kunigu, bet tiktai 1875 buvo lemtingi, kai jis nusprendė stoti į Koimbros universitetą ir pradėjo mokslus, kurie subrandino jį kunigystei. Teologijos laipsnį jis apsigynė dar nesulaukęs 21 metų, todėl dėl jauno amžiaus nebegalėjo būti įšventintas į kunigus, užtat 1880 pradėjo dėstyti filosofiją Santaremo (Santarém) seminarijoje. Kai jau galėjo būti įšventintas, sušlubavusi sveikata vertė jį suabejoti, ar tokias ilgas apeigas jis galėsiąs ištverti. Nepaisydamas nieko, 1882 birželio 3 gavęs kunigystės šventimus, toliau dėstė Santareme, bet, sveikatai visiškai pašlijus, priverstas atsisakyti dėstytojo duonos ir važiuoti Bragon (Braga) vadovauti seminarija besidominčių našlaičių mokyklai. Čionai jis per 6 metus taisė sveikatą.

Grįžęs Lisabonon, T. Krusas tapo mažosios kunigų seminarijos dvasios vadu, o sveikatai pasitaisius, paskiriamas kitoms pareigoms. 1905 pasitraukęs iš Lisabonos seminarijos, T. Krusas vis viena lieka sostinėje ir 43 metus be perstojo tarnauja Kristui šiame mieste. Daugiausia per šį laiką jis išbuvo Atgailotojų vienuolyne ir pasišventė vargšams bei kaliniams su ligoniais. Tačiau ypač jam būdavo džiugu, kai padėdavo ar pavaduodavo savo bičiulius kunigus. Jis dažnai kalbėdavo novenas arba rengdavo 40 valandų pamaldas aplinkinėse parapijose. Kai arkivyskupas lankydavo vyskupiją, T. Krusas paprastai jį lydėdavo ir parengdavo parapijiečius bendrajai Komunijai arkivyskupo viešnagės metu. Taip dažnai jis atvažiuodavo parengti arkivyskupo apsilanky-

mui tuos tridienius, kad bičiuliai kunigai juokais jį praminė "kviesliu".

T. Krusas 1913 apsilankė Vila Nova de Ourem ir per pirmąją Komuniją sakė pamokslą. Netrukus po kelių metų, kai Fatimoje 1917 pasirodė Švč. M. Marija, šis kaimelis išgarsėjo. Čionai gyveno jauna šios parapijos mergaitė Liucija dos Santos, ypač gerai mokėjusi tikėjimo tiesas, bet ji dar nebuvo sulaukusi 7 metų, todėl negalėjo eiti prie pirmosios Komunijos. Su ašaromis akyse ši mergytė pasipasakojo T. Krusui savo širdgėlą. Jausdamas Liucijos begalinį troškimą priimti Kristų šv. Komunijoje, jis patikrino jos katechetines žinias, o paskui paprašė klebono, kad leistų šiam kūdikiui priimti Komuniją kartu su kitais vaikais. Po ketverių metų Liucija buvo viena iš tų trijų vaikų, kuriems pasirodė Švč. Mergelė ir prašė melstis už pasaulį. Kadangi parapijos kunigas buvo įsitikinęs, jog Liucija ir abu kiti vaikai buvo velnio suvedžioti, paprašė T. Krusą vaikus apklausinėti ir juos pamokyti. Tačiau su vaikais pasikalbėjęs 1917 birželį ar liepą, T. Krusas pasakė: "Būkite ramūs, nebijokite, — jums ne velnias pasirodė, o Švenčiausioji Mergelė".

Turbūt didžiausias T. Kruso apaštalavimo darbas — išpažintys. Eilės prie jo klausyklos būdavo kuo ilgiausios ne tiktai moterų ar vaikų, bet čia stodavosi darbininkai ir kareiviai, prekybininkai ir valdžios žmonės, kunigai ir vyskupai. Visi, kas ateidavo prie šio langelio, čia rasdavo šventą, nuolankų ir gerą nuodėmklausį. 1925 kardinolas jį norėjo padaryti katedros kapitulos kanauninku ir apie tai parašė jam laišką su paskyrimu. Tačiau T. Krusas atsakė irgi laišku, kad jaučiąs Dievo balsą būti nuskriaustųjų ir vargšų tarnu, kad šitaip galėtų kuo geriausiai atiduoti Dievui garbę ir šlovę. Kardinolas atsižvelgė į šį prašymą, bet kiek vėliau paskyrė jį "Apaštališkosios Vienybės", vyskupijos kunigų, norinčių pagilinti savo dvasios gyvenimą, bendrijos vadu.

Nors T.Krusas buvo vyskupijos kunigas, bet širdyje laikė save jėzuitu. Dar būdamas Koimbros universiteto studentu, jis susipažino su Jėzaus Draugija. 1880 jėzuitų vadovaujamas atliko aštuonių dienų susitelkimą, — mat tarėsi privaląs būti šios vienuolijos nariu. Deja, jo sveikata neleido ilgiau studijuoti ir pakelti vienuolyno gyvenimo pareigas. 1886, kai jau buvo įšventintas į kunigus, jis pasižadėjo, vos tik pagerėjus sveikatai, įstoti į Draugiją. Jis jau apsiprato su jėzuitais ir jų veikla, tad kai jie buvo ištremti 1900 iš Portugalijos, troško kartu su jais nešti tremtinių dalią, tačiau protingas jėzuitų provincijolas

patarė jam liktis Portugalijoje, kad čionai daug gera padarytų Dievui ir Bažnyčiai.

Kai tik jėzuitai pradėjo rinktis iš tremties, ėmė juos lankyti, bet sveikata, kaip tyčia, niekaip neleido numatyti, kad jis galėtų būti jėzuitu. 1929 jėzuitų Generolas T. Ledochovskis (Ledochowski) išsirūpino iš Popiežiaus leidimą 70-mečiui T. Krusui, jei gulėtų mirties patale, duoti jėzuitų įžadus. Nuo to laiko T. Krusas, kur tik atsidurdavo, su savim turėdavo ir įžadų tekstą. Tačiau su kiekvienais prabėgančiais metais kunigas vis labiau nerimaudavo, kad gali ateiti ir mirtis, o jis įžadų niekados ir neduosiąs. Vėlei šv. Tėvas 1940 pakartojo leidimą, kad 81 metų sulaukęs T. Krusas galįs be naujokyno ir gyvenąs su bičiuliais, kurį jie paskutiniu metu prižiūrėdavo, duoti jėzuitų įžadus. Šitaip pats T. Krusas, pasirinkęs 1940 gruodžio mėnesį įžadų dieną, pagaliau savo globėjo šv. Pranciškaus Ksavero šventės proga tapo jėzuitu. Šitaip išsipildė jo karščiausias troškimas.

T. Krusas toliau apaštalavo: klausė išpažinčių, patardavo kunigams, tačiau dabar jis turėjo paklusti jėzuitų Vyresniajam. 1947 gruodį jau nebegalėjo aukoti Mišių, bet kasdien lankydavo ir priimdavo Švč. Sakramentą. 1948 rugsėjo 30 jis, apsilankęs pas Vyresnįjį, aptarė metinio savo susikaupimo planą. Prieš išeidamas iš Vyresniojo namų, paprašė, kad tas išklausytų išpažinties. Kitąryt, spalio 1, kaip paprastai priėmė šv. Komuniją, o po jos melsdamasis — apalpo ir po kelių minučių 89 metų T. Krusas atidavė savo sielą į Išganytojo rankas.

T. Kruso laidotuvės surengtos Lisabonos katedroje. Lisabonos patriarchas kardinolas Sereheira įsakė, kad laidotuvės būtų kaip patriarchui. Puošni bažnyčia prisipildė T. Kruso draugų — pasauliečių ir jėzuitų kunigų, jo dvasiškai vadovautų seselių, jo paramos sulaukusių varguolių. Visi susirinko dar kartą jam dėkoti už jo į Kristų panašią meilę ir maloningumą. Pamoksle kardinolas pasakė: "Šventasis tėvas Krusas visuomet liks vienas tyriausių mūsų patriarchato garbingų žmonių. Dvasininkija jame visados gerbs pasišventusio apaštalo uolų pavyzdį, kunigą, be galo be krašto pasišventusį Dievui ir sielų gelbėjimo labui. Jo asmenyje kunigai ieškojo pavyzdžio ir patarėjo". Po trejų metų, kai mirė T. Krusas, kardinolas pradėjo tyrinėti jo gyvenimą ir šventumą, o dabar byla nagrinėjama Romoje.

Dievo Tarnas JONAS BEIZYMAS
(Beyzym)
1850-1912

TĖVAS JONAS BEIZYMAS iš Lenkijos išvyko 1898 ir savo gyvenimo paskutiniuosius keturiolika metų praleido Madagaskare kaip samarietis, rūpindamasis vargingais ir apleistais raupsuotaisiais. Jonas gimė 1850 gegužės 15 šeimos dvare Didžiuosiuose Beizymuose (Bejzymy Wielkie), Voluinėje. Pats vyriausiasis iš penkių vaikų, pradžios mokslo sėmėsi namie. 1863 sausį per sukilimą šeima, savo dvarų netekusi, turėjo išsiskirti; motina su vaikais prisiglaudė pas savo seserį Podolėje, o Jono tėvas, kazokų ieškomas, iš rusų užimtos Lenkijos perėjo į Austrijos valdomą Galiciją.

Jonas vidurinę mokyklą lankė Kijeve, o ją baigęs 1872 galvojo tapti pasauliečiu kunigu. Aplankė savo tėvą Porudne, — mat jo aštuonerius metus nebuvo matęs, kur papasakojo jam savo troškimą. Atrodo, kad, besikalbėdamas su sūnumi, pats tėvas jam pasiūlė jėzuitus, tad 1872 gruodžio 10 abu drauge nukeliavo į jėzuitų naujokyną Senkiemyje (Stara Wies) prie Bžozovo (Brzozowo), Galicijoje.

Jau naujokyne Jonas susidūrė su kenčiančia žmonija: kai choleros epidemija siautė apylinkėje, Jonui su keliais kitais naujokais buvo leista padėti kunigams ir broliams lankyti sergančiuosius kaimuose. Po studijų Senkiemyje pasiųstas į Tarnopolį (Tarnopol) mokinių prefektu, o dar po metų į Krokuvą studijuoti teologijos. Kunigo šventimus gavo 1881 liepos 26. Sugrįžęs Tarnopolin, mokė prancūzų ir rusų kalbos. 1887 perkeltas į Chirovą mokytojauti ir rūpintis mokyklos ambulatorija.

Kadangi visados taip troško, apie 1897 T. Beizymas prašosi leidimo dirbti tarp raupsuotųjų. Sulaukęs jau daugiau nei 40 metų amžiaus, rašo jėzuitų generolui T. Liudvikui Martinui (Martin): "Labai gerai žinau, kas yra raupsai ir ko laukti, bet šitai manęs negąsdina, o traukia". Pagaliau generolas jį paskyrė į Mangaloro (Mangalore) leprosariumą Indijon, bet dar iškilo viena kliūtis — nemokėjo anglų kalbos. Kadangi mokėjo prancūziškai, iš naujo paskiriamas į Madagaskarą, kur tarp raupsuotųjų dirbo keli prancūzai jėzuitai.

T. Beizymas, iš Marselio išplaukęs 1898 lapkričio 10, per Sueco kanalą, visą Raudonąją jūrą ir Indijos vandenyną, išlipo Madagaskaro vakariniame krante, Majungoje (Majunga). Iš ten nukeliavo į salos sostinę Tananarivę. Prancūzai jėzuitai Madagaskare plušo jau nuo XIX a. vidurio, bet tik keli iš jų dirbo abiejose salos raupsuotųjų prieglaudose. Daugiau jų buvo apsistojusių Ambahivurakoje (Ambahivuraka) prie Tananarivo, mažesnė grupė — Maranoje (Marana) prie Fianarancojos (Fianarantsoa) pietuose.

Kai T. Beizymas atvyko į Ambahivoraką, čia rado visiškai dykumoje apleistų apie 150 sergančių vyrų, moterų ir vaikų. Jie gyveno skurdžiose lūšnelėse, tinkančiose labiau gyvuliams negu žmonėms, be jokios mediciniškos priežiūros. Jų kūnai — žaizdoti, didžiuma jų — be rankų ir kojų. Daug mirdavo, tik ne nuo ligos, o iš bado.

T. Beizymas visų pirma pasielgė ne taip, kaip ligi šiol Madagaskaro misijose būdavo elgiamasi: apsigyveno kartu su raupsuotaisiais, o ne atokiai, kur buvo apsistoję visi kiti. Iš karto čia galėjo panaudoti anksčiau įgytas slaugytojo žinias. Jis, neturėdamas jokių vaistų, žaizdas išvalė ir tvarkingai aprišo. Aptaisė lūšneles, pagamino jiems maisto, parūpino maudymuisi vandens. Kadangi valdžios duodamų ryžių neužtekdavo, ėjo miestan maisto ir drabužių elgetauti, paskui pats tuo kukliu valgiu su ligoniais dalijosi. Kadangi jie buvo ne tik paskutiniai bėdžiai, bet ir dvasiški skurdžiai, — prižiūrėdamas jų žaizdas, rūpinosi ir jų sielomis, — nešė jiems Dievą ir Sakramentus.

Nedaug padirbėjęs, T. Beizymas iškart pamatė, jog čia, Ambahivurakoje, itin stinga ligoninės su gydytojais ir seselių slaugių. Užtatai jėzuitų Vyresniajam pasiūlė visa tai parūpinti, deja, tokiam dideliam sumanymui trūko lėšų. Šios minties neatsisakyta, kad žmonės nenustotų vilties. Tokiam užmojui įvykdyti reikėtų 150.000 frankų. Valdžia sutiko leisti ligoninę kurti, tik abejojo, ar tiek pinigų kunigas surinks. Patikėjęs savo ketinimą Čenstachavos Marijai, T. Beizymas pradėjo rašyti laiškus katalikų misijoms, draugijoms ir žurnalams Lenkijoje, — aprašė ligos vargus, savo žmonių bėdas, išpasakojo visą skurdą. Laiškus išspausdinus, kaipmat atsiliepė daugelis skaitytojų. Aukos pradėjo plaukti iš misijų, bet daugiausia iš pačios Lenkijos ir kitur, iš tokių žmonių, kurie patys neturėjo ko aukoti. Jis suprato, kad ligoninė virs tikrove.

Ligoninei vieta parinkta Marana prie Fianarancojos, kur apstu vandens ir dirvos labiau tiko žemės ūkiui. 1903 prasidėjo statybos.

Pats kunigas Beizymas suplanavo 200 vietų ligoninę su atskirais pastatais vyrams, moterims, vaistine, ambulatorija, misionieriams, su seselių patalpomis ir didele koplyčia. Kadangi mažiau sergančiųjų buvo Maranoje negu Ambahivurakoje, tad jis pats vadovavo statybai, pats kasė ir stūmė karutį. Kiek tik spėdavo, drožė koplyčios vidui puošmenis.

Po poros metų Maranoje T. Beizymas sulaukė visai netikėtos staigmenos. Ambahivurakos ligoniai, kurie tik galėjo paeiti, pėsti visą mėnesį ėjo 400 kilometrų per kalnus ir gilius slėnius į Maraną, kad galėtų vėl būti su savo lenku samariečiu, jiems tiek meilės parodžiusiu ir suteikusiu vilties. Misionierius juos džiaugsmingai sutiko ir kiekvieną apkabino.

Ligoninė pavadinta Čenstachavos Marijos vardu ir atidaryta 1911 rugpjūčio 16. Ją aptarnavo Klunio Šv. Juozapo seserys vienuolės. Ligoniai buvo aprengti uniformomis. Iš jų buvo reikalaujama laikytis ligoninės švaros ir doros. Kadangi jie sudarė didelę šeimyną, kartu dalyvaudavo pamaldose.

Baigus ligoninės statybą, T. Beizymas išgirdo apie lenkų tremtinių pasibaisėtinas sąlygas rusų valdomoje Sachalino saloje į šiaurę nuo Japonijos. Kadangi ligoninė jau tapusi tikrove, Tėvas norėjo ir ten padėti savo tautiečiams. Deja, šio troškimo negalėjo įvykdyti. Darbų, atgailos ir labai asketiško gyvenimo išvargintas, užsikrėtė liga. Mirė 1912 spalio 2, apsuptas tų, kuriuos mylėjo tąja didele meile, kuri gimė iš Didžiausios Meilės. Bažnyčia T. Jono Beizymo gyvenimą baigė tyrinėti Krokuvoje 1986 birželį.

Šventasis PRANCIŠKUS BORDŽIJA
(Borgia)
1510–1572

Šv. PRANCIŠKUS BORDŽIJA (taip pat ir Borja) — trečiasis Draugijos Tėvas Generolas, kurio laikais pirmasis jėzuitas misionierius išvažiavo į Floridą, — tatai buvo pirmosios jėzuitiškos misijos Amerikos žemyne. Jis buvo vyriausiasis trečiojo Gandijos (Gandia) kunigaikščio sūnus, gimęs senojoje Valensijos karaliaus rūmų šeimoje, Ispanijoje, 1510 spalio 28. Jo prosenelis iš tėvo pusės buvo popiežius Aleksandras VI, o motinos senelis — katalikiškasis karalius Ferdinandas. Iš jaunumės, kaip ir visose kilmingose šeimose, jis buvo mokomas jodinėti, medžioti, fechtuotis, šokti. Mirus 1520 motinai, pradėjo gyventi su savo dėde, Saragosos arkivyskupu. Pasimokęs kalbų ir muzikos, 1522 siunčiamas savo jaunutės pusseserės Kotrynos, Karolio V imperatoriaus sesers, kadaise buvusios mirusios motinos bičiulės, karalienės Joanos "pamišėlės" pažu Tordesile (Tordesillas). Kai Kotryna ištekėjo už Portugalijos karaliaus Jono III 1525, Pranciškus Saragosoje ima studijuoti filosofiją.

Imperatoriaus Karolio kvietimu Pranciškus 1528 grįžta į dvarą ir 1529 liepą veda Eleonorą de Kastro, Portugalijos imperatorienės Izabelės pirmąją damą, geriausią bičiulę. Šią jaunavedžių porą — Pranciškų ir Eleonorą — labai myli imperatoriaus šeima: Karolis ir Izabelė. Jaunuosius jiedu tiesiog berte apiberia malonėmis: Pranciškus 1530 padaromas Lombajo (Lombay) markizu ir imperijos namų valdytoju, nors jis tebuvo sulaukęs dar tik 21 metų. Per 10 metų, Bordžija sulaukia 8 vaikų ir laimingai gyvena ligi 1539 gegužės 1, — tada staiga miršta imperatoriaus žmona. Jinai turėjo būti laidojama karališkoje koplyčioje Granadoje, tad kartu su vyskupais bei kitais didikais Pranciškus lydėjo karalienės palaikus į šį pietų miestą. Palyda atvyko gegužės 16, o kitą dieną po Mišių ir prieš laidojimą karstas buvo atidengtas oficialiai apžiūrai. Pranciškus nebematė gražiosios 36 m. amžiaus karalienės veido, bet iškreiptą ir neatpažįstamą veidą. Kiti išgirdo jo aimaną: "Niekad, tikrai niekad nebetarnausiu tokiam valdovui, kuris gali mirti". Imperatorienės mirtis taip sukrečia Pranciškų, —

jis tik dabar pamato tragišką žmogaus gyvenimo trapumą ir materialinių gėrybių laikinumą. Jis visados šią datą laikė savo atsivertimo pradžia ir nuo tada nutaria gyventi kitaip — pamaldžiai, kukliai, santūriai.

Grįžęs iš liūdnos kelionės į Granadą, Pranciškus paskiriamas 1539 birželį Katalonijos vicekaraliumi. Savo pareigas jis eina protingai ir teisingai. 1543 sausio 8 mirus tėvui, Pranciškus tampa ketvirtuoju Gandijos kunigaikščiu ir sugrįžta tėviškėn perimti palikimo. Nuo 1539 jis gyveno gilų vidinį gyvenimą, daug meldėsi. Kai mylima žmona Eleonora 1546 kovo 27 miršta, jis nusprendžia pasišvęsti Dievo tarnybai. Pranciškus jau buvo susipažinęs su jėzuitais, pažinojo T. Petrą Faberį (Faber) ir 1545 lapkritį buvo įkūręs Gandijoje jėzuitų kolegiją. 1546 gegužį kunigaikštis, dabar jau našlys, T. Andriaus Oviedo (Oviedo) vadovaujamas atlieka rekolekcijas ir pasižada, kai tik baigs tvarkyti savo laikinus reikalus, stoti pas jėzuitus. Kai T. Faberis iš Gandijos važiavo Romon, kunigaikštis paprašė pasikalbėti apie jo sprendimą su T. Ignacu. Laišku T. Ignacas praneša kunigaikščiui, kad šis, niekam nesakęs apie savo pasiryžimą, pasirūpintų 8 savo vaikų vedybomis ir pradėtų studijuoti teologiją. Tačiau dabar tegyvena taip, kaip dera aukštam visuomenės žmogui. 1548 vasario mėn. Pranciškus slapčiomis duoda pirmąjį įžadą, o 1550 rugpjūčio 20 apsigina teologijos doktoratą savo įkurtame universitete.

Kadangi 1550 buvo Šventieji metai, todėl Pranciškus norėjo nukeliavęs Romon, į Amžinąjį Miestą, pasimatyti su T. Ignacu ir aptarti, kaip jis galėtų viešai įstoti į Draugiją. Iš Gandijos jis iškeliavo rugpjūčio 30 su sūnumi Jonu (Juan), keliais jėzuitais, pažais, tarnais ir daugiau savo numylėto miesto nematė. Spalio 23 atvykęs į Romą, jis mandagiai atsisakė šv. Tėvo Julijono III pasiūlymo pasinaudoti Vatikane esančiais Bordžijų rūmais, o apsistojo jėzuitų namuose su T. Ignacu. Romoje jis buvo piligrimas ir turistas, lankęs šventoves ir paminklus, bet jėzuitų bendruomenėje jis gyveno kaip jėzuitas ir patarnaudavo prie stalo. 1551 vasario mėn. pradžioje jis išvažiuoja Ispanijon, tiesiai į baskų kraštą, Guipuskoją (Guipúzcoa), tikėdamasis, kad čionai jo niekas nepažinsiąs. Į Onjatę (Oñate) jis atvyko balandį, o po mėnesio jo pusbrolis, imperatorius, priėmė jo atsisakymą nuo savo titulų ir sutiko juos perduoti Pranciškaus sūnui Karoliui. Kai tik Pranciškus perskaitė imperatoriaus laišką, jis pirmąsyk apsivilko jėzuito apdarais. Kunigu jis įšvęstas gegužės 23, o pirmąsias Mišias atnašavo rugpjūčio

1 mažutėje T. Ignaco protėvių Lojolų namų koplyčioje. T. Bordžija trejus metus pabūna paprastu parapijos kunigu, gyvena kukliai, sako pamokslus ir rūpinasi parapijiečiais. Šis ramus gyvenimas nutrūksta, kai T. Ignacas 1552 vasarį jo prašo aplankyti Portugaliją ir nuraminti asmenis, susirūpinusius dėl T. Simono Rodrigeso atšaukimo iš provincijolo pareigų 1551 gruodį. T. Bordžija, nukeliavęs iki Salamankos, balandžio 23 sužinojo, kad kelionė jau nebereikalinga, todėl sugrįžo į Onjatę toliau dirbti pastoracinį darbą.

1554 jis paskiriamas Generaliniu Ispanijos delegatu, kuris prižiūri Ispanijos ir Portugalijos provincijas. Taigi jo žinioje buvo apie 20 kolegijų ir pirmasis Ispanijos naujokynas Simankas (Simancas). Kai po T. Ignaco mirties pirmoji Generalinė kongregacija susirinko 1558 birželio 19, Bordžija nedalyvavo, tačiau pasiuntė du laiškus susirinkusiems Tėvams.

1561 popiežius Pijus IV Bordžiją pasikviečia į Romą. Kai T. Lajinezas (Laynez), tapęs po T. Ignaco antruoju generolu, turėjo išvažiuoti į Trento Tarybą, T. Bordžija išrenkamas generaliniu Draugijos vikaru. Grįžus T. Lajinezui 1564 sausio mėn., T. Bordžija paskiriamas Ispanijos ir Portugalijos asistentu. 1565 sausio 19 mirus T. Lajinezui, jis liepos 2 išrenkamas trečiuoju Jėzaus Draugijos Generolu. T. Bordžija šio ordino vadovu išbuvo 7 metus, parašė ir perskaitė aibes laiškų, atnaujino bendruomenės įstatus, patikrino jų paplitimą, plėtė misijų tinklą Indijoje, Šiaurės ir Pietų Amerikoje. Kaip tik T. Bordžijos laikais pastatyta Jėzaus (Gesú) bažnyčia ir Šv. Andriaus naujokynas Romoje.

T. Bordžija gerai sutarė su popiežium Pijum V, tad Jo Šventenybė prašė, kad jis lydėtų kardinolą Bonelį (Bonelli) kelionėje į Ispaniją. Jie iš Romos išsirengė 1571 birželio 3 ir rugpjūčio pabaigoje pasiekė Barseloną, kur kadaise Bordžija buvo vicekaraliumi. Kiekvienas norėjo pamatyti "šventąjį kunigaikštį", tad triukšmingas sutikimas tiesiog priblokšė kuklų jėzuitą. Jis net netikėjo, kad Ispanijoje jis buvo kaip gyva legenda. Su kardinolu Valensijoje atsidūręs rugsėjį ir, nors nuo Gandijos teskyrė 30 mylių, Pranciškus, prieš 21 metus išvažiavęs iš miesto, niekados į čia nesugrįžo, todėl jo vaikai ir vaikaičiai jį aplankė.

Kelionei į Ispaniją pasibaigus 1571 gruodžio mėn., jau buvo beketiną grįžti Romon jūra, kad nereikėtų keliauti sausžemiu šaltu žiemos oru. Tačiau kardinolas gavo žinią, jog reikia leistis į Prancūziją. O 1571–1572 žiema iš tikrųjų buvo gili, todėl plonai apsitaisęs ir padžiūvęs

T. Bordžija per šią kelionę ypač juto skausmo išsukiotų kaulų gėlą. Tiktai išgirdęs, jog popiežius Pijus V miršta, kardinolas išdrįso grįžti Romon. Kadangi kardinolui trūks plyš reikėjo suspėti, kol dar gyvas šv. Tėvas, jis išvažiavo pirma. T. Bordžija dar nekentė nuo karštinės ir pleurito. Persiristi neštuvais per Alpes buvo taip lėta ir pavojinga, kad pasiekus Turiną, kelias savaites reikėjo ilsėtis. Vasarą pasijutęs šiek tiek gerėliau, išsirengė Feraron (Ferrara) aplankyti savo giminaičių, Deste (d'Este) giminę, kur sužinojo, jog 1572 gegužės 1 mirė popiežius. Karštinė vėl pasikartojo, todėl T. Bordžija čia turėjo ilgiau išbūti nei buvo ketinęs. Galų gale rugsėjo 3 iškeliavo iš Feraros, kad galėtų numirti Romoje. Jo maldos buvo išklausytos: vos tik pasiekęs Amžinąjį Miestą, rugsėjo gale jis turėjo gultis lovon. Išgirdę, kad Generolas jau grįžęs, užgriuvo daugybė lankytojų: princai, kardinolai, ambasadoriai, bičiuliai, kad jis, neiškentęs, turėjo paprašyti: "Palikite mane, kad bent turėčiau trupinėlį laiko pasikalbėti su Dievu". Už trijų dienų, rugsėjo 30 vidurnaktį, 61 metų Tėvas Generolas, ramiai ir tyliai palikęs šią žemišką kelionę, išsirengė į geresnį gyvenimą.

T. Pranciškus Bordžija palaimintuoju buvo paskelbtas popiežiaus Urbono VIII 1624 lapkričio 23, o šventuoju — popiežiaus Klemenso X 1671 balandžio 12. Į Madridą jo kūnas pergabentas 1617 ir pagerbtas profesų namuose, bet 1931 revoliucionieriai šiuos namus sunaikino. Sudeginti palaikai surinkti ir saugomi jėzuitų bažnyčioje Serano gatvėje. Jo šventė minima spalio 3.

MALDA

VIEŠPATIE, MŪSŲ DIEVE, pašaukęs iš karališkų rūmų šv. Pranciškų Bordžiją būti savo tarnu, leisk per jo maldas paprašyti, kad niekas nemirtų su nuodėme, atnaujink pasaulį taip, kad gyvenimas būtų pašvęstas vien Tau. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas SALVADORAS GARSIDUENJAS (Garcidueñas) 1856–1927

TĖVAS SALVADORAS GARSIDUENJAS, meksikietis, gimė Santa Klaroje del Kobre (Santa Clara del Cobre; šiandien — Vila Eskalante — Villa Escalante), Mikoakano (Michoacán) valstijoje, 1856 rugpjūčio 5. Garsiduenjų šeimoje augo aštuoni vaikai. Tėvai, gerai supratę, ką reiškia doras išsilavinimas, persikelia į valstijos sostinę Moreliją, tad Salvadoras, baigęs pradžios mokyklą, lanko čionykštę vidurinę. Sulaukęs dvidešimties metų, Salvadoras panūdo žengti keliu vyresniojo brolio Nikanoro (Nicanor), tuo metu studijavusio vyskupijos seminarijoje, bet paskui nuėjusio mokytis teisės. Tačiau mintis būti kunigu jam nedavė ramybės, todėl, 24 metų baigęs 1879 teisės mokslus, įstoja į Morelijos seminariją. Čionai pabuvęs tik kelis mėnesius, 1880 pradžioje nusprendžia tapti jėzuitu, nors Morelijoje jėzuitų ir nebuvo. Mat netgi dabar, kai 1814 Draugija buvo atkurta, sunku buvo Meksikoje atgaivinti šią bendruomenę, nes antiklerikalinė vyriausybė uždraudė iš naujo steigti religinius namus ar vienuolynus. Tuo laiku, kai Salvadoras rengėsi stoti į Draugiją, krašte tebuvo tik 48 jėzuitai, iš jų 29 buvo daugiausia svetur gimę kunigai. Nežinia, kur jis galėjo išgirsti apie jėzuitus. Rasi kur nors pasiskaitė, kaip ši Draugija buvo persekiojama Meksikoje, kaip jėzuitai buvo išblaškyti ir kaip jie slapčiomis dirbo tarp žmonių. Gal jis kartais kur nors atsitiktinai susidūrė su jėzuitais. Šiaip ar taip, nutaręs tapti šios Draugijos nariu, Salvadoras nukeliavo pas jėzuitų Vyresnįjį į Tepocotlaną (Tepotzotlán) prie Meksikos miesto. Čia jis priimamas kandidatu, ir 1880 balandžio 27 atsidūrė Šv. Simono naujokyne, netoli Samoros (Zamora), vos 100 mylių nuo savo gimtųjų namų. Naujokynas nedidukas. Tiktai koks pustuzinis naujokų, gyveną perstatytoje rančoje. Davęs tris įžadus 1882 balandį, kitąmet jis jau siunčiamas į Pueblą (Puebla) studijuoti filosofijos. 1885 čionai dėstė, 1888 išsiunčiamas į Onją (Oña), Ispanijon, mokytis teologijos, kur 1890 liepos 27 gauna kunigystės šventimus.

Vos tik T. Garsiduenjas grįžta į gimtąjį kraštą, 1890 vasarą skiriamas į Švč. Mergelės Angelų Karalienės šventovę Meksikos Miesto (Mexico City), Los Andželes (Los Angeles) sritį, kur jis praleidžia visus likusiuosius 36 savo gyvenimo metus. Pasirodęs Los Andželes

parapijoje, čia rado muštynes ir žudynes, plėšikavimus ir kruvinus darbus, bet po 10 metų čionai buvo visiškai ramu ir tylu. Policija, kuri dabar retai kada pasirodydavo šiame rajone, šiuos nuopelnus skiria T. Garsiduenjui, tačiau jis, savo ruožtu, visa tai, sako, atsitikę dėl Švč. Mergelės, kurios globai pavedęs šios apylinkės žmones. T. Garsiduenjas mokėdavo nuostabiai paveikti žmones: surasdavo raktą į jų širdis, būdavo kaip tėvas sergantiesiems, jais rūpindavosi ir juos lankydavo. Nuostabiausia, kaip mokėdavo elgtis su vaikais. Kadangi vyriausybė uždarė katalikiškąsias mokyklas ir jų krašte atidarė viešąsias, vaikai kaip laukiniai šėliodavo gatvėse. Jis suburdavo apie save vaikus, ir be atvangos jie traukydavo jį už sutanos. Ar jis su jais žaisdavo, kur nors iškeliaudavo aplankyti kokios nors Meksikos Miesto dalies ar kurios nors šventovės, jis be perstojo jiems kalbėdavo apie Dievą. Jis dažnai jiems aiškindavo katekizmą, ir nepastebimai moksleiviai pradėjo geriau mokytis net kitus dalykus, — vyriausybei nereikėjo daugiau rūpintis jų švietimu. Šitaip jis sugebėjo susitvarkyti. Jis parašė vaikams laisvąsias taisykles ir eidavo iš mokytojų rinkti išmaldos.

T. Garsiduenjo įtaka buvo jaučiama net ir suaugusiesiems, kurie gyveno miesto centre ir priemiesčiuose. Jis garsėjo kaip puikus sielų vadas ir geras nuodėmklausys. Jo ieškodavo be galo daugelis žmonių, o tarp jų ir Meksikos miesto arkivyskupas. Vos tik Los Andželes gyventojai išvysdavo padoriau apsitaisiusį T. Garsiduenjį, sakydavo: "O, mūsų Tėvas žengia pas arkivyskupą!"

Ramus ir taikingas T. Garsiduenjo darbas ir gyvenimas šventovėje nutrūko, kai 1914-1917 atėjo valdžion Karansa (Carranza), — buvo išleistas įstatymas, prasidėjo Bažnyčios persekiojimas. Su T. Salvadoru šventovėje dirbę kunigai turėjo pasitraukti. Likęs vienas, jis mėgino ir toliau tvarkytis, kaip išmanė bažnyčioje. Kiek laiko valdžia bažnyčią buvo pavertusi kareivinėmis, bet šis kunigas visados būdavo pasirengęs padėti žmonėms. Grįžus kitiems kunigams, 1921 vėl viskas ėjo sava vėže, bet prasidėjo prezidento Kales (Calles 1924–1928) persekiojimas, kuris norėjo visiškai nutildyti Bažnyčios balsą ir ją kontroliuoti. Kadangi iš pradžių Kalesui nepasisekė nuslopinti Bažnyčios, jis išleido vadinamąjį 1926 birželio Kaleso įstatymą, kuriuo nutarta bausti užsieniečius kunigus ir vyskupus, taip pat sodinti kalėjiman meksikiečius dvasininkus. Įstatymas įsigaliojo liepos 31. Atsakydami į tokį neteisėtą sprendimą, Meksikos vyskupai įsakė visiškai nieko neaptarnauti visose krašto bažnyčiose. Bažnyčios buvo atidarytos, bet

nebuvo jokių viešų pamaldų. Liepos 30, ką tik prieš pat vyskupų įsakymo paskelbimą, T. Garsiduenjas aukojo tam tyčia savo šventovėje Mišias ir su ašaromis akyse jis paaukojo Los Andželes rajoną Dievo Motinai, prašydamas globoti savo parapijiečius. Po pamaldų visi kunigai išsiskirstė, kiekvienas išsislapstė į pasirengtas slaptavietes, bet T. Salvadoras likosi savo šventovėje. Nors viešos pamaldos buvo uždraustos, jis ir toliau slapčiomis aprūpindavo Sakramentais ir išdalindavo sergantiesiems komuniją. Sekmadieniais žmonės kaip ir seniau rinkdavosi bažnyčion melstis. Nors čia negalėjo būti viešų Mišių, didžiuma kongregacijų susirinkusios balsiai skaitydavo šv. Mišių maldas, o T. Garsiduenjas gretimame prie bažnyčios pastate aukodavo šv. Mišias: kartu su besimeldžiančiaisiais bažnyčioje melsdavosi. Jis surašydavo pamokslus, kuriuos kitas susirinkusiesiems perskaitydavo.

Šiais sunkiaisiais laikais T. Garsiduenjo dvasinis darbas šiek tiek apsilpo, — į pečius įsimetęs vėžys sukeldavo nepaprastus skausmus. 1927 rugpjūčio 3, kai buvo švenčiamas 71-asis jo gimtadienis, keli bičiuliai atėjo į namus paminėti šios progos. Jis prasitarė, jog tatai bus paskutinįsyk, kai jie visi čionai susirenka kartu, bet dėl susitvenkusių akyse ašarų jis negalėjo nei ką pasakyti, nei pasiskųsti, kad jį užpuolė vėžys. Nuo tos atmintinos dienos išties jo imta nykti. Juo toliau, tuo sunkiau jam vaikščioti, ypač laipioti laiptais. Jei kas nors ateidavo pas jį svetainėn išpažinties, savo skausmus aukodavo už tuos žmones Dievui. Nuo spalio 2 galutinai prikaustytas prie lovos gauna Ligonių Sakramentą. Spalio 3 dar labiau pablogėjus, iš lūpų dažnai išsiveržia psalmės žodžiai: "Gailestingumo Viešpats pripildė mane visokių gėrybių". Spalio 4 apie pusę penkių ryto gavęs Švenčiausiąjį, netrukus nukeliauja į kitą pasaulį.

Kadangi buvo tokie persekiojimo laikai, nebuvo galima surengti jam tinkamų laidotuvių. Todėl po mirties susirinkę kunigai jo butan privačioje koplyčioje paaukojo šv. Mišias, pašarvojo ir leido svetainėje ateiti aplankyti T. Garsiduenjo bičiuliams. Nūnai jo palaikai ilsisi Angelų Karalienės šventovės altoriuje, kur jis praleido visus kunigystės metus ir mokėsi šventumo.

Kiekvienas Los Andželes katalikas laiko šį kunigą šventu. Daugel nuostabių stebuklų yra su juo atsitikę: jį daugelis matė pakilusį nuo žemės maldos metu, daugelis jo užtarimu pagiję. Dėl tokios daugybės liudijimų — paplitusio šventumo garso ir dėl tikinčiųjų prašymų — T. Salvadoro Garsiduenjo byla yra tyrinėjama.

Palaimintasis JOKŪBAS ALOYZAS de SAN VITORĖ (de San Vitores) 1627–1672

Marianos kankinys

TĖVAS JOKŪBAS ALOYZAS de SAN VITORĖ, Marianos (Mariana) apaštalas, kankinio mirties sulaukė Guamos (Guam) saloje, vos ketveriems metams praslinkus po to, kai čia atkeliavo iš Ispanijos. Gimė Ispanijos miesto Burgo (Burgos) kilmingų tėvų šeimoje 1627 lapkričio 12. Pradėjęs 1638 studijuoti Madride, nusprendė stoti į Draugiją, bet kadangi vienuolikmetis Jokūbas dar buvo per mažas, provincijolas nariu jo nepriėmė. Juo labiau, kad gimdytojai berniuką norėjo išmokslinti politiniu veikėju, todėl piršti į vienuolyną nesirengė. Nusprendęs, kad Draugija — jo gyvenimo tikslas, berniukas be atvangos meldėsi, kol galų gale tėvai davė jam leidimą. 1640 liepos 30 trylikametis Jokūbas įstoja į Vilarecho de Fuentes (Villarejo de Fuentes) naujokyną. Jį užbaigęs, jaunuolis Alkaloje de Henares (Alcalà de Henares) kibo į kalbas, filosofiją ir teologiją. 1651 gruodžio 23 įšventintas į kunigus.

T. San Vitorė visuomet svajojo apie apaštalo darbą Kinijoje ar Japonijoje, bet užuot pakliuvęs užjūrin, 1655 perkeliamas į Alkalą de Henares dėstyti filosofijos ir čia iškart įstoja į Švč. Mergelės Marijos sodaliciją, su kurios nariais lankė ligonines, guodė ligonius, kuopė jų namus ir šlavė kambarius. Bet kokiu metu nulikęs valandėlę, T. San Vitorė apaštalaudamas suko į priemiesčius. Tiktai 1659 pabaigoje jėzuitų T. Generolas Gosvinas Nikelis (Nickel) jį paskiria ne į Kiniją ar Japoniją, bet į Filipinus.

Iš Kadiso (Cádiz) T. San Vitorė išplaukia 1660 gegužės 15, o Verakruse (Veracruz), Meksikoje, atsiranda liepos 28. Nuvykęs į Meksikos Miestą ir nepasisekus greitai išplaukti į Filipinus, čia ima organizuoti dvasinius susitelkimus, misijas, sako gatvėse pamokslus, kaip buvo įpratęs Alkaloje. Kantriai išlaukęs pusantrų metų, 1662 balandžio 5 visgi kartu su kitais trylika jėzuitų iš Akapulko (Acapulco) išplaukia į Manilą. Liepos 10 pasiekęs tikslą, tris mėnesius mokėsi tagalo-

gų — filipinų kalbos. Kai tik ganėtinai sklandžiai jos pramoko, tapo naujokyno vadovu ir Manilos universiteto dekanu. Tačiau akademinis darbas jam netrukdo lankyti ligonines ir apaštalauti parapijose. Per penkerius Filipinuose išbūtus metus jo įtaka buvo juntama ne vien tik Maniloje, bet taip pat ir už jos ribų, netgi Mindoro (Mindoro) saloje, kur jis skelbė Evangeliją.

T. San Vitorei apaštalaujant Filipinuose, apie 900 mylių į šiaurryčius nuo ten, Landronėje (Landrones), Ispanija nutaria steigti misijas, kurioms vadovauti nutariama skirti tėvą San Vitorę. Iš tikrųjų čia pasirodė Apvaizdos pirštas: laivas, kuriuo atplaukė T. San Vitorė, Landronėje stabtelėjo apsirūpinti atsargomis, išlipęs į krantą misionierius bandė su vietiniais susikalbėti, bet nesėkmingai. Pamatęs, kad čia ničnieko nenutuokia apie krikščionybę, užsidegė ryžtu kada nors į čia atvykęs papasakoti jiems apie Kristų. Dabar tas troškimas jau buvo beišsipildąs, bet prieš įkeliant koją į Landronę, pirma jam reikėjo pasiekti Meksikos Miestą. Išplaukęs iš Manilos 1667 rugpjūčio 7, Akapulką pasiekė 1668 sausio mėn. ir tiesiog nudrožė pas vicekaralių prašyti valdžios skirti misijoms lėšų. Iš Akapulkos išplaukęs 1668 kovo 23, Guamo salose atsirado birželio 16.

Landronė įeina į Mikronezijos salyną, kuris šiandien vadinamas Mariana — Ispanijos karalienės Marijos Onos garbei, — tai ji parėmė T. San Vitorės misijas. Misionieriai buvo sutikti su džiaugsmu todėl, kad čionai nuo 1638 gyveno sudužusio ispanų laivo įgula. Ispanai draugiškai sutarė su keliais čiabuvių vadais, todėl pramynė takus misionieriams. T. San Vitorė savo būstinei pasirinko miestą Guamą (Guam) ir pavadino jį šv. Ignaco vardu (St. Ignatius de Agadža). Tarp pirmųjų atsivertėlių buvo miesto galva Kvipuna (Quipuna), todėl misijų sėkmė buvo užtikrinta. T. San Vitorė stengėsi gyventi paprastai, kaip vietiniai kamorai: vaikščiojo basas, dėvėjo tautiškus nertinius — iš pluošto nuaustus rūbus, visiškai atsisakė žuvų, maitinosi kukliai, dažnai miegodavo ant aslos. Po pusmečio misionieriai iš viso jau turėjo 13.000 pakrikštytų čiabuvių, iš kurių 6.000 gyveno Guame, o 20.000 — kitur, dar tik prižiūrimi.

Be Guamo miesto, T. San Vitorė skelbė Evangeliją didesnėse Saipano (Saipan) ir Tiniano (Tinian) salose, tuo tarpu kiti misionieriai apaštalavo kitose salyno vietose. 1670 Seipano saloje kankinio mirtis ištiko T. Liudviką Mediną (Medina), pirmąjį šios salos jėzuitą. T. San Vitorė irgi dažnai pamąstydavo apie tokią baigtį, neretai melsda-

vosi ir žinojo, kad vieną gražią dieną ir jis šitai sulauksiąs. 1672 balandžio 1 apaštalas su savo bendražygiu Pedru Kalonsoru (Calonsor) ieškojo tarno, kurį norėjo išgelbėti nuo nedoro gyvenimo. Balandžio 2 abu pasišventėliai pasiekė Tumoną (Tumon), kur tikėjosi užtiksią pasprukusį tarną. Įžengę į kaimą, T. San Vitorė pažįstamo bičiulio krikščionio Matapango (Matapang) gryčioje išgirdo kūdikio verksmą. Įėjęs vidun, apaštalas paklausė, ar nenorėtų vaiko pakrikštyti. Matapangas, buvęs vienas iš pirmųjų misionieriaus atsivertėlių ir šio kunigo išgelbėtas žmogus, nemandagiai atrėžęs, jog nenorįs, kad misionieriaus nuodingas vanduo tikštų ant jo dukrelės galvos. Nusistebėjęs tokiu čiabuvio elgesiu, kunigas nuėjo toliau ieškoti pabėgėlio, o Matapanga, susiradęs sėbrą Hirao, tarėsi, kaip nužudyti kunigą.

Suradęs dingusį tarną, T. San Vitorė su Kalonsoru grįžo Matapango pirkion, bet, ničnieko neradę, pakrikštijo kūdikį ir nužygiavo į kaimo pakraštį laukti Matapango. Priešpiečiais Matapangas su Hirao, įžengę pas juodu, nė žodžio netarę, paleido strėlę į Kalonsoro krūtinę. Kai nelaimingasis griuvo prie misionieriaus kojų, T. San Vitorė pasirengė taip ilgai lauktajai akimirkai. Suspaudęs kryžių rankoje, atsiklaupęs ant kelių ir pakėlęs akis į dangų, žvelgdamas į savo buvusį bičiulį, tarė: "Matapangai, tebūna tau Dievas gailestingas". Ištarus tuos atleidimo žodžius, Hirao smogė misionieriui per galvą trumpu kardu taip, kad galva persiskyrė į dvi dalis lig pečių. Tuo metu Matapangas dar smeigė į jo širdį ietį. Tuomet žudikai abu lavonus išrengę surišo ir nutempė prie jūros į kanoją. Gerokai nusiyrę nuo pakraščio, abu išmetė į vandenį. Keturiasdešimt penkerių metų T. San Vitorė nužudytas 1672 balandžio 2.

Palaimintuoju popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbtas 1985 spalio 6, o Draugija liturginę jo šventę mini tą pačią dieną.

MALDA

DIEVE, savo kunigo palaimintojo Jokūbo Aloyzo tarnyba ir kankinio mirtimi apreiškei netikintiesiems Evangelijos šviesą ir Kristaus meilę. Jo užtarimu suteik, kad ir mes būtume Evangelijos tiesos ir meilės liudytojai. Prašom per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris, būdamas Dievas, su Tavimi ir Šventąja Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas EMILIS MARTINESAS (Martínez) 1893–1934
Dievo Tarnas JONAS BAPTISTAS ARKONADA (Arconada) 1890–1934

Ispanijos pilietinio karo kankiniai

TĖVAS EMILIS MARTINESAS su BROLIU JONU BABTISTU ARKONADA mirė už Kristų, kai pakėlė galvą socialistai Ispanijos Antrosios Respublikos metais. 1934 rugsėjo pabaigoje T. Martinesas su broliu Arkonada rengėsi iš Gihono (Gijón) keliauti į Karion de los Kondes (Carrión de los Condes), kur T. Martinesas su broliuku turėjo atvykti į rekolekcijas. Šis susitelkimas baigėsi spalio 2, bet susirinkę kunigai prašė likti kunigų poilsio namuose T. Martinesą, šio susikaupimo vadovą, su broliu Arkonda dar kelias dienas. Kadangi T. Martinesas turėjo grįžti į Gihoną, nes spalio 5 — pirmąjį penktadienį — čia turėjo pamaldas, todėl abu jėzuitai iš Kariono išvažiavo į namus — Palensiją (Palencia) ekspresu. Įsėdę traukinin apie 4 val. ryte, 10 turėjo būti Gihone, bet miesto jiedu nepasiekė.

T. Martinesas gimė 1893 gegužės 28 Ahedo de las Pueblas (Ahedo de las Pueblas), netoli Burgo (Burgos). Šeimai persikėlus į Tudelą de Navarą (Tudela de Navarra), Emilis pradėjo lankyti privačią mokyklą, o paskui Šv. Pranciškaus Ksavero jėzuitų kolegiją, kurią baigė 1912. Tą patį rudenį jis užsirašo į vyskupijos seminariją, bet 1913 balandžio 3 Karione de los Kondes įstoja į jėzuitų naujokyną. Čia jis davė jėzuitų įžadus ir, metus pastudijavęs kalbas, nuo 1916 Burge (Burgos) pradėjo studijuoti retoriką, o Onjoje (Oña) 1918-1921 — filosofiją. 1921–1924 Gihono ir Valjadolido (Valladolid) kolegijose dėstė, paskui 1924–1927 grįžo į Onję mokytis. Onjoje jis pasižymėjo išskirtiniu talentu — sugebėjo perteikti žinias berniukams, mokydavo juos katekizmo, pasakodavo apie Dievą ir krikščionių gyvenimą. Kunigo šventimus gavo 1927 birželio 30 ir išvyko Prancūzijon, Furvijerėn (Fourvière), netoli Lijono baigti scholastinių mokslų.

T. Martinesas Furvijere elgėsi taip, kaip ir Onjoje. Netoli Lijono buvo įsikūrusi 4.000 ispanų kolonija, kur susibūrė atvažiavę į šią šalį ieškoti darbo žmonės. Kadangi jie nemokėjo prancūziškai, negalėjo aptarnauti žmonių. T. Martinesas jiems buvo kapelionu: krikštijo jų vaikus, sutuokdavo ir pan. Po trejų metų T. Martinesas grįžta Ispanijon trimečiui, o 1930 paskiriamas į Gihono kolegiją.

Kai T. Martinesas į čia atsikraustė, brolis Arkonada jau gyveno Gihone. Brolis gimė Karione de los Kondes 1890 vasario 15, o į Draugiją įstojo 1908 liepos 5. Pirmaisiais po įstojimo metais jis dirbo slaugytoju įvairiose kolegijose: Burgo, Ordunjos (Orduña), Bilbao, Salamankoje (Salamanca), Valjadolide (Valladolid). 1929 perkeliamas į Gihono (Gijón) Nekalto Prasidėjimo kolegiją klierikų prižiūrėtoju.

Traukinys, kuriuo anuomet važiavo T. Martinesas su broliu Arkonada į Gihoną, spalio 4 pirmiausia pavėlavo atvykti į Linares 8 val. Keleiviai spėliojo, gal kur nors priekyje ištiko katastrofa, o gal garvežys sugedo. Jie tikriausiai net nenumanė, kad čia dėl visa ko kalti socialistai. Išties traukinys pajudėjo, bet kliūtis sekė kliūtį. Kol traukinys atsirado Uho (Ujo) stotyje spalio 5 apie pusę šešių, tat jau buvo pavėluota devynias valandas, — paaiškėjo itin niūri tiesa. Revoliucionieriai vadovavo traukiniui, o kiti tuo metu krėtė traukinį, ieškojo ginklų ir vertė keleivius išlipti iš vagonų. Apieškoti keleiviai vėl buvo suleisti vagonuosna.

T. Martinesas su broliu Arkonada, grįžę į traukinį, prisiminė, jog Muniso šeima (Muñiz) Uho turi Gihono kolegijoje besimokantį sūnų. Todėl rūpestingas brolis Arkonada, išlipęs iš traukinio, žingsniavo į miestą, kur sėkmingai susirado Denis Muniso, kuris, išgirdęs, jog du jėzuitai pakliuvę bėdon, tučtuojau atidarė savo namų duris. Br. Arkonada vėl sugrįžo prie traukinio atsivesti kartu į surastą prieglobstį ir T. Martinesą. Kadangi jiedu kelyje buvo ničnieko nevalgę, ponia Munis maloniai juos pavaišino ir pasiūlė sutanas pasikeisti į kokį nors savo sūnaus drabužį. Jėzuitai iš šios šeimos išėjo spalio 6 apie 7 val. ryto.

Manydami, kad juodviejų apsilankymas galėjo Munisų šeimai atnešti kokių nors nemalonumų, T. Martinesas su br. Arkonada geriau nutarė žygiuoti per kalnus, kad šitaip pasiektų už 15 mylių esantį Oviedo. Sėkmingai persiritę per kalnagūbrį, pasiekė Santaluno (Santalluno) miestą ir jau buvo tikri, kad čia nuo revoliucionierių saugūs, nusileidę nuo kalno, žygiavo pagrindiniu keliu link Oviedo. Dar nespė-

jus pasiekti kelio, prie pat tilto, netoli Santaluno, juodu netikėtai sulaikomi. Abudu jėzuitai dar bandė aiškintis, kad jų traukinys sustojo Uho, todėl net parodė bilietus, — o dabar žygiuoją į Oviedo. Iš juodvienų elgesio kareiviai nusprendė, jog čia bus kunigai, todėl nusivarė į būstinę į Mijeres (Mieres). Milicijos būstinė buvo įsikūrusi miesto rotušėje, tad, kai suimtieji buvo atvesti pas viršininką, šitie be jokių išsisukinėjimų pasisakė esą jėzuitai. Tačiau komunistų vadas pasakė: "Neturime daugiau kur dėti suimtųjų. Imkite juos ir, kur norite, dėkit". Išvesti iš magistrato salės, su sargybiniais ir keliais žiopliais jie patraukė į miesto pakraštį, kur iš Mijeres ėjo kelias į Santulino. Kai jėzuitai stabtelėjo atsikvėpti ir sėstelėjo ant suolo pasienyje, kažkuris iš sekančios minios žioptelėjo: "Nudėkite juos čia! Nereikės jiems daugiau aukoti Mišių!" Kvėptelėję jie vėlei patraukė keliu ir į Santulino jie atsirado apie trečią valandą popiet. Du jėzuitai buvo įžeidinėjami, o kai išgirsdavo įžeidinėjant Dievą, viešai išpažindavo tikėjimą ir už juos melsdavosi. Santulino magistrato salėje jėzuitai pasmerkti myriop. Kai tik šis nuosprendis buvo paskelbtas, minia sugaudė: "Nudėt juos! Jei tiki Dievą, tegul Dievas padaro stebuklą ir juodu išgelbsti!"

T. Martinesas su br. Arkonada išlaikomi 1934 spalio 7 ligi dešimtos val. vakaro. Sutemus įbrukami į sunkvežimį ir atgabenami į kasyklų šachtas tarp Santulino ir Mijeres. Sunkvežimiui sustojus, jiedviem pasakyta: "Dabar jau judviem paskutinioji". Drąsiai jiedu sustojo tunelio angoje, vienas kitą apkabino ir sušuko visu balsu: "Tegyvuoja Kristus Karalius!" Dar nespėjo aidas nusiristi į gilius požemius, o abu jėzuitai tysojo perverti per krūtines kulkomis. Kareiviai žvėriškai sutraiškė T. Martineso galvą ir sutrankė br. Arkonadą. Abu lavonus kankintojai pasiėmę nuvežė į kapines, kur sumetė prie kitų 40 nužudytų ir visus užvertė bendroje duobėje. Po dviejų savaičių nuo šio įvykio kapas atkastas ir abiejų jėzuitų kūnai palaidoti kitoje kapinių vietoje.

Oficialiai T. Emilio Martineso ir br. Jono Baptisto Arkonado kankinystės tyrinėjimai pradėti Oviede 1952.

Dievo Tarnas JOKŪBAS REMAS
(Rem)
1546–1618

TĖVAS JOKŪBAS REMAS ypač garsus Vokietijoje, Bavarijoje, kur jis nenuilstamai skelbė pamaldumą į Švč. Mergelę Mariją. Gimęs Bregence (Bregenz), Austrijoje, 1546 birželį, o į Draugijos kolegiją Dilingene įstojo 1564, kur pirmąkart ir susidūrė su jėzuitais. Po dvejų mokslo metų jis pasiprašo į ordiną ir, provincijolas T. Petras Kanizijus (Canisius), mielai jį priėmęs, pasiunčia Romon į naujokyną. Šitaip 1566 rugsėjo 8 Jokūbas įstoja į romėniškąjį Šv. Andriaus naujokyną kartu su Stanislovu Kostka ir Rudolfu Akvaviva (Acquaviva). Po 1568 rugsėjį duotųjų įžadų grįžta Vokietijon tęsti teologijos studijų Dilingenan. Į kunigus įšventintas 1573 gegužės 16 Augsburge, o pirmąsias šv. Mišias aukojo 1573 gegužės 21, paskui kunigystės pradžioje dirbo su studentais Dilingene.

T. Remo meilė ir pagarba Švč. Mergelei Marijai buvo tokia didelė, kad jis be perstojo būtų galėjęs kalbėti apie jos grožį ir malones. Šia mintimi jis įkūrė pirmąją Marijos kongregaciją, arba mūsų Karalienės draugiją Vokietijoje 1574 lapkričio 18. Su Sodalicija susipažino Romoje, kur pirmąsyk ji įsteigta 1563. Jis nesistengė, kad ši kongregacija būtų gausi, bet pirmiausia žiūrėjo, kad jai pasišventę jauni žmonės rimtai praktikuotų katalikybę ir mielai pasišvęstų Dangaus Karalienei kaip uolūs Kristaus tarnai. Jų skaičius vėliau išaugo. 1585 iš Dilingeno jis išvažiuoja į Miuncheną, kur irgi įkuria draugiją. Po metų — 1586 — perkeltas į Ingolštatą (Ingolstadt), kur liekasi iki pat mirties — 1618. Čia jis išdirbo 32 metus. Auklėjo studentus. Įkūrė Draugiją, kuri metai iš metų augo ir stiprėjo. 1594 T. Remas, parinkęs savo geriausius narius, sudarė "Marijaninį seminarą" (Colloqium Marianum), kurio dalyviai be atvangos šnekėdavosi religinėmis temomis ir jų tikslas buvo šventumas. T. Remas šiai organizacijai parašė įstatus, kuriuos popiežius Paulius V vėliau patvirtino.

Iš T. Remo meilės Švč. M. Marijai ir jo sukurtųjų mąstymų, iš kurių sudaryta Loreto litanija, vargu ar galima būtų išrinkti geriausią Dievo Motinos dorybę ar malonę. Jis buvo linkęs išskirti "Nuostabiausioji Motina" (Mater admirabilis), tačiau jis geidė sužinoti, kokia

yra pačios Marijos nuomonė. 1604 balandžio 6, kai jis su savo sodalicijos nariais kalbėjo litanijos žodžius: "Nuostabiausioji Motina, melskis už mus!", Švč. Mergelė, jam pasirodžiusi, pasakė, jog šis vardas jai labiausiai patinkąs, ir norinti, kad nariai melstųsi, į ją šiuo vardu kreiptųsi. Tikrai iš visų dangaus šventųjų Marija yra nuostabiausia! Norėdami prisiminti šį nepaprastą įvykį, Ingolštato sodalicijų nariai įprato šį kreipinį pakartoti trissyk, kai kalbėdavo ar giedodavo litaniją.

Baigus jam kolegiją, klierikai vis tebebendraudavo su T. Remu, o jis irgi jų neužmiršdavo. Dėl šio gero pavyzdžio ir švento gyvenimo daugelis iš jų tapo kunigais ir šventaisiais.

Visas vidinis T. Remo gyvenimas buvo nukreiptas į mūsų Viešpatį ir Dangaus Karalienę. Jis niekados visko apie juos nėra pasakęs ir negalėjo nieko jiems atsakyti, nei sugebėjo kitus išmokyti juos garbinti daugiau negu pats tai darė. Tiek Kristus, tiek ir Marija ypatingai jį mylėjo, net keliskart buvo pasirodę per maldą, o nereta, kad jis puldavo ekstazėn, aukodamas Mišias. Jo sodalicijų nariai žinojo, kad jis gali įžvelgti ateitin, kad tai išsipildo, ir žino, kada nariai kituose miestuose atsisako šitokio gyvenimo.

32 metus T. Remas dirbo su savo klierikais Ingolštate. 1618 susirgo, jau daugiau nebepasveiko ir per visą ligos metą savo širdį buvo suvienijęs su Jėzaus Širdimi. Spalio 9 sveikatai pablogėjus, aprūpintas Sakramentais. Spalio 12, ketvirtadienį, ketvirtą valandą po pietų savo sielą atidavęs į Kūrėjo rankas, pradėjo Amžinąjį Gyvenimą su Jėzumi ir Jo Motina Marija. Sulaukęs 72 metų amžiaus, 52 iš jų išbuvo Jėzaus Draugijoje. Jo byla neseniai pradėta ir reikalinga tyrinėjimų.

Garbingasis PAULIUS ANTANAS KAPELIONIS
(Capelloni)
1776–1857

TĖVAS PAULIUS KAPELIONIS, romietis, gimė 1776 vasario 21. Lankė Romos kolegiją, tąsyk tvarkomą pasauliečių kunigų, mat Jėzaus Draugija 1773 buvo uždrausta. Daugelis iš jo dėstytojų — buvę jėzuitai. Paskui jis mokosi Lukarinio (Lucarini) kolegijoje Trevyje (Trevi), o 1794 grįžta Romon ir įstoja į Kapraniką (Capranica), atgaivintą seminariją, kur gyvena ligi 1798, kai prancūzai ją uždaro ir okupuoja miestą. Teologijos studijas baigia kartu su dominikonais ir, būdamas 25 metų, 1801 gauna kunigystės šventimus. Tučtuojau po šventimų paskiriamas markizo Vitelešio (Vitelleshi) dviejų sūnų auklėtoju ir kartu dirba Jėzaus (Gesú) bažnyčioje, kurios kunigai irgi buvę jėzuitai. Kun. Paulius tapo mėgstamas šios šventovės pamokslininkas. Jo žodis skambėdavo dažnai, ypač per Trijų valandų pamaldas Didįjį Penktadienį.

Kadangi T. Paulius Antanas atsisakė duoti lojalumo priesaiką Napoleonui I, iš Romos turėjo išsikraustyti. Išvažiavęs į Rieti 1781, trejus metus gyveno su Vitelešių šeima. Tačiau jis per tą laiką netinginiavo, — dirbo su tokiu įkarščiu, kaip ir Romoje. Kai popiežius Pijus VII atkūrė Jėzaus Draugiją 1814 rugpjūčio 7, kun. Kapelionis grįžo Romon ir įsitikino, jog Dievas jį kviečia būti jėzuitu. 1814 lapkričio 30 įstojęs į Šv. Andriaus naujokyną, trisdešimt aštuonerių metų Paulius Antanas pirmasis įstoja į naujai atkurtąją Jėzaus Draugiją.

Metams prabėgus po naujokyno, 1815 T. Paulius siunčiamas į Ferentinį, į jėzuitų bažnyčią. Jis čia dirba iki 1821, ir vaisiai akivaizdūs ne tik Ferentinio mieste, bet net aplinkiniuose kaimuose ir miestuose, kur važiuodavo sakyti pamokslų. Per šiuos metus jis ypač pasišvęsdavo Sopulingajai Motinai, gegužines pamaldas laikydavo kuo uoliausiai, itin rūpestingai melsdavosi per 40 valandų Švč. Sakramento garbinimą, įkūrė Laimingosios Mirties broliją. Kunigą Paulių labai mėgo parapijiečiai, tad sužinoję, kad jis iškeliamas į Neapolį, prašė palikti jiems. Todėl į savo naują paskyrimo vietą turėjo patyliukais išsmukti iš miesto niekieno nepastebėtas.

Neapolyje jis paskiriamas į naująją Jėzaus bažnyčią, kurią iš naujo sutvarkyti, nuo 1806 metų uždarytą, buvo jo uždavinys. Bažnyčioje anksčiau dirbo T. Juozapas Pinjatelis (Pignatelli) su Tėvais jėzuitais, kurie ištremti į Prancūziją. T. Kapelionis darbo turėjo iki kaklo. Jis ne tik sukvietė atgalios dirbusius šioje bažnyčioje kunigus, bet taip pat ėjo kapeliono pareigas kareivinėse ir kartas nuo karto patarnaudavo karaliaus dvarui. Jis švęsdavo pirmuosius penktadienius Švč. Jėzaus Širdies garbei ir ypač sergėjo, platino pamaldumą į Dievo Motiną, Nekalto Prasidėjimo garbei. Palaimintasis Pranciškus Jeronimas, buvęs anksčiau Neapolio pamokslininkas ir miręs čia 1716, palaimintuoju paskelbtas 1806, tapo ypatingu T. Kapelionio globėju, mat tasai toliau tęsė tą patį apaštalavimo darbą šiame mieste. T. Kapelionis pasirūpino, kad palaimintojo Pranciškaus palaikai būtų grąžinti į Jėzaus bažnyčią, mat anksčiau jie prancūzų okupacijos metu buvo saugomi Pinjatelio sesers namuose. T. Paulius Antanas gerokai pastūmėjo Palaimintojo Pranciškaus bylą priekin, kai jis buvo paskelbtas 1839 šventuoju, parapija šią šventę paminėjo deramomis iškilmėmis.

1836–1837 Neapolyje siautusios choleros epidemijos metu kunigas Paulius dar daugiau turėjo darbo, — kiek tik galėjo, padėjo nelaimės ištiktiesiems. Kai revoliucionieriai 1848 kovą užpuolė jėzuitų namus ir kolegiją, kun. Kapelionis su kitais jėzuitais keliems mėnesiams pasitraukė į Maltą, bet 1849 ir vėl grįžęs stoja prie savo parapijos vairo ir lipa į sakyklą. Vaisingai pasidarbavęs 35 metus, Neapoly trumpai pasirgęs, 81 metų senelis 1857 spalio 13-14 naktį atsisveikina su šiuo pasauliu. Palaidojamas Šv. Pranciškaus Jeronimo Jėzaus bažnyčioje, kur jis dirbo savo apaštališkuosius darbus.

Pripažinus jo gyvenimo dorybes, nuolankumą ir šventumą, T. Kapelionio byla pristatyta Romon 1909 birželio 23.

Šventasis JONAS OGILVĖ
(Ogilvie)
1579–1615
Škotijos kankinys

TĖVAS JONAS OGILVĖ, nebuvęs 22 metus gimtojoje Škotijoje, grįžo tėviškėn 1613 ir pradėjo misijų darbą, kuris tetruko vienuolika mėnesių ir baigėsi kankinio mirtimi. Gimė Drume prie Keito (Drumna-Keith), Banfšyre (Banffshire) 1579. Kadangi jo tėvas laikėsi valstybinės religijos, tad berniukas išauklėjamas kalvinistu. 1591 ar 1592 jis išsileido pakeliauti ir pasimokyti į Prancūziją, Vokietiją ir Italiją. Sulaukęs 16 metų, nusprendė tapti kataliku ir iškeliavo į Liuveną, Belgijon, kur Škotų kolegijoje perėjo į katalikų tikėjimą. Dėl lėšų stokos Škotų kolegijai užsidarius, 1598 birželį jis įstojo Regensburge į Škotų benediktinų kolegiją. Po šešių mėnesių persikelia į Olomouco (Olomouc) jėzuitų kolegiją. Čionai jis nusprendžia stoti į Jėzaus Draugiją ir priimamas į Austrijos provinciją. Į naujokyną įstoja Brno 1599 lapkričio 5. Davęs pirmuosius įžadus 1601 gruodžio 26, trejus metus mokosi filosofijos Grace (Graz), paskui kiek laiko dėsto Vienoje ir grįžta į Olomoucą studijuoti teologijos. 1610 išsiunčiamas Prancūzijon ir metų pabaigoje Paryžiuje gauna kunigystės šventimus.

T. Ogilvė vis veržėsi į Škotiją dirbti su savo tėvynainiais. Tačiau tame krašte buvo pernelyg pavojinga kunigui dirbti, todėl jo Vyresnysis pasiunčia jį į Rueną (Rouen) ir tiktai 1613 gegužę jis sulaukia palankaus atsakymo, kurio taip seniai laukė. Lapkričio mėn. atvyksta prie Škotijos krantų, į Leitą (Leith), kaip persirengęs arklių pirklys, vardu Jonas Votsonas (John Watson). Jis kaipmat nusigauna į Banfšyrą, savo jaunystės kraštą, ir čia kelias savaites pabūna. Tuomet nukeliauja į Edinburgą pradėti savo kunigo darbo. Netrukus savo veiklos sritį praplečia Renferiušyru ir Glazgu (Renfrewshire, Glasgow). Čia gerokai pasidarbuoja tikinčiųjų labui. Jis dažnai važinėdavo tarp Edinburgo ir Glazgo. 1614 spalio 3, grįždamas į Glazgą, ketino aplankyti penkis asmenis ir juos rytojaus dieną grąžinti Bažnyčiai. Deja, tarp tų žmonių pasitaikė ir Adomas Boidas (Boyd), jo išdavikas. Kai T. Ogilvė pasirodė mieste, Boidas pranešė protestantų arkivyskupui Jonui Spotisvudui

(Spottiswoode), kad čia atsiradęs kunigas, ir abu susitaria, kaip jį čia užspendus. Spalio 4, kai T. Ogilvė turgaus aikštėje laukė, kad būtų nuvestas į tą vietą, kur turės būti aukojamos Mišios, to arkivyskupo sargai apsupa jį ir nusiveda į gretimus namus, kur jų laukė arkivyskupas. Kai tik arkivyskupas pamatė kunigą, tuojau rėžė jam į veidą ir piktai suriko: "Pernelyg įsidrąsinai, kad sumanei aukoti Mišias reformacijos šalininkų mieste". Į tokį įžeidimą kunigas teatsakė: "Daužyti žmones ne arkivyskupo, bet budelio darbas". Tada arkivyskupo kareiviai parodė savo antikatalikiškas pažiūras: sudaužė kunigą, įmetė jį į arkivyskupo pilyje esantį kalėjimą. Spalio 5, arkivyskupui vadovaujant, prasidėjo pirmasis tardymas, tačiau pasirodė, kad kalinys nėra linkęs nei jėga įveikiamas, nei įbauginamas pripažinti karaliaus primatą religijos atžvilgiu.

Po tardymo jis įmetamas į tamsų, dvokiantį požemį, kur prirakinamos kojos, kad būtų žiauresnė bausmė, ir ten arkivyskupo įsakymu kankinamas, bet ne tiek, kad visiškai nugeibtų ir toliau jo nebebūtų galima klausinėti. O toks klausinėjimas surengtas gruodžio 12. T. Ogilvė išgabenamas iš Glazgo į Edinburgą ir pristatomas karaliaus Jokūbo I paskirtajai komisijai. Ir vėlei jis tardomas, bet jokių silpnumo ženklų neparodo, todėl jo kankintojai sumano per 8 dienas ir naktis neduoti jam miego, — gal šitaip palūš. Kad negalėtų visiškai sudėti bluosto, tam tyčia pastatyti sargybiniai visąlaik saugojo. Kai tik kalinys sumerks akis, tuojau jį bado ietimi ar durklu. Tokios nežmoniškos kančios truko iki gruodžio 21 ryto, pagaliau paliktas dienai pasirengti būsimajam 22 numatytam tardymui. Nors T. Ogilvė fiziškai nusilpęs ir psichiškai nualintas, vis viena atsisakė išduoti tuos, kurie padėjo jam dirbti ir kurie priklausė Katalikų Bažnyčiai. Negalėdami išpešti iš jo jokių žinių, grąžino atgal gruodžio 24 į Glazgą laukti karaliaus nuosprendžio.

Sėdėdamas Glazgo kalėjime, T. Ogilvė pradėjo rašyti savo suėmimo ir kalėjimo dienoraštį. Vien per kitų kalėjime sėdinčių bičiulių gerumą jis galėjo lakštą po lakšto šituos raštus perduoti jėzuitų Vyresniajam. Ketvirtąkart jis apklaustas 1615 sausio 18. Klausimus pateikęs pats karalius. Jie lietė religinį primatą ir taip suformuluoti, kad T. Ogilvės atsakymai galėjo tik pasmerkti ar išteisinti katalikybę. Į klausimą, kieno primatas, T. Ogilvė be jokių užuominų ir išsisukinėjimo ar baimės tiesiai atsakė, jog tiktai popiežius — ir tiktai jis, o ne karalius — turi svariausią žodį visuose religijos reikaluose

ir galįs ne tiktai ekskomunikuoti karalių, bet ir jį pašalinti. Šie atsakymai buvo pasiųsti į Londoną karaliui. Kadangi T. Ogilvė suprato, jog tatai nulems jo mirtį, grįžęs į savo celę, pradėjo rengtis Amžinybėn.

Jokūbas I T. Ogilvės atsakymą perskaitė vasario pabaigoje ir nusiuntė į Glazgą įsakymą, kad, jei kunigas savo nuomonės nepakeisiąs, jis pasmerkiamas myriop. Tą dieną 11 val. T. Ogilvė susitiko su savo teisėju Tolbutu (Tolbooth) Glazgo aikštėje. Jau dabar nebeliko jokių arkivyskupo Spotisvudo kaltinimų, kad aukojęs Mišias ir protestantus atvertinėjęs katalikybėn, bet atsirado kita: nuneigęs karaliaus primatą dvasiniais reikalais, iškėlęs popiežiaus pirmumą ir paneigęs priesaiką, kuria pripažįstama karaliaus pirmumas religijos požiūriu. Dvi valandas trukęs posėdis nutarė, kad jis kaltas: nuteistas pakarti ir ketvirčiuoti.

Kolei teisėjai ir prisiekusieji pusryčiavo, T. Ogilvė, likęs Tolbute, parpuolęs ant kelių meldėsi. Po trijų valandų šerifas, prisistatęs su sargyba, išsivedė jį viešon akštėn. Varstydamas rožančiaus karolėlius, T. Ogilvė žengė iš paskos. Užlipęs laipteliais ant pakylos, pabučiavo kartuves ir valandėlę susikaupęs meldėsi. Tada budelis surišo jo rankas. Kai tik užlipo kopėčiomis, kalinys dar pasakė balsiai kelis Visų Šventųjų liturgijos tarpsnius ir galop baigė šiais žodžiais: "Viešpatie, būk man gailestingas, priimk mano sielą!" Ir budelis nustūmė jį nuo kopėčių. Kadangi iškart pasmerktasis dar kankinosi agonijoje, tad pribėgęs budelis čiupo už kojų ir žiauriai jį truktelėjo, kad daugiau nesikankintų. Paskui T. Ogilvės kūnas nuimtas, bet, priešingai nuosprendžiui, nebuvo ketvirčiuotas, tik kiek vėliau užkastas užmiestyje toje vietoje, kur būdavo laidojami kriminaliniai nusikaltėliai.

T. Jonas Ogilvė, vienintelis reformacijos laikų kankinys Škotijoje, mirė 36 metų. 1929 gruodžio 22 popiežius Pijus XI paskelbė jį palaimintuoju, o popiežius Paulius VI 1976 spalio 17 — šventuoju. Jėzuitai šio kankinio, atidavusio savo gyvybę už Kristų, šventę mini spalio 14.

MALDA

VIEŠPATIE DIEVE, parodęs savo galią per Šv. Dvasią kankinio šv. Jono Ogilvės gyvenimu, leisk mums, kad, pamokyti jo pavyzdžiu ir užtarti jo maldų, stiprėtume Tavo Bažnyčiai po Kryžiaus vėliava

tarnyboje. Padėk visose pasaulio šalyse taip dirbti, kad būtume verti Tavo Įpėdinio šv. Petro sekėjai. Prašom mūsų Viešpaties, Jėzaus Kristaus, Tavo Sūnaus, kuris kartu su Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

spalio 15

Dievo Tarnas PRANCIŠKUS MASILIONIS 1902–1980

PIRMIEJI JĖZUITAI, atvykę į Lietuvą 1569 m., protestantizman grimstančioje visuomenėje savo veiklą pradėjo Eucharistinio pamaldumo atnaujinimu. Jų šūkis, veiklos gairės — Eucharistija paremtas katalikiško tikėjimo gaivinimas.

Po keturių šimtų metų kitas šv. Ignaco dvasios vyras — T. Pranciškus Masilionis — ateistų siautėjimo metais — Eucharistijos vardu kelia kraštą iš religinės tamsos ir dvasinės mirties.

PRANCIŠKUS MASILIONIS gimė 1902 vasario 26 Pažosų sodžiuje, Joniškėlio parapijoje. Tėvai — pasiturintys ūkininkai, darbštūs ir pamaldūs. Išaugino gausią šeimą: tris sūnus ir šešias dukras. Šiaurės Lietuvos kaimelyje, ant Guobuvos upės kranto, prabėgo Pranciškaus Masilionio vaikystė. Nepaisant neramių laikų — karų ir revoliucijų — tvirtas katalikiškas tikėjimas ir krikščioniškos šeimos tradicijos buvo vidinės sielos ramybės pagrindas. Nors iš prigimties melancholiškas ir todėl linkęs į pesimizmą, bet sveikas krikščioniškas auklėjimas tėvų namuose, o vėliau vienuolyne, paklusnumas dvasios vadams padėjo įveikti skrupulus ir pesimizmo pagundas.

Pranciškus Masilionis 1911–1914 metais mokėsi Pušaloto ir Joniškėlio pradžios mokyklose, vėliau Panevėžio realinėje gimnazijoje. Ją baigęs, 1922 įstojo į Kauno universiteto Teologijos–Filosofijos fakultetą ir vienerius metus studijavo filosofiją. Tačiau po metų pasirinko kunigystę ir 1923 pradėjo mokytis Kauno kunigų seminarijoje. 1927 vyskupas K. Paltarokas įšventino į kunigus. Jis vikaravo Panevėžio katedroje, dirbo kancleriu vyskupijos kurijoje, amatų mokyklos kapelionu.

P. Masilionį vis labiau traukė vienuolinė tarnyba Bažnyčioje. Kaip jis pats ne kartą yra pasakojęs, nuo vaikystės jį žavėjo vienuolių pasiaukojimas Dievui ir Jo tautai. Dirbdamas Panevėžyje, pažino vienuolę seserį, kurios nuolatiniu džiaugsmu pulsuojąs vienuolinis gyvenimas padėjo galutinai apsispręsti. 1929 rugsėjo 15 Kaune jis įstoja į Jėzaus Draugiją. Pirmuosius vienuoliško gyvenimo žingsnius žengė Pagryžuvyje. Vienas Lietuvos kunigas taip prisimena kun. Masilionį naujokyno metais: "Jėzuitų naujokynas buvo netoli Kelmės, Pagryžuvyje. Apie 1930–1933 metus čia pasirodė kun. Masilionis. Tuometinis Kelmės klebonas, artimai bendravęs su jėzuitais, pradėjo jį kviesti sakyti pamokslų. Kunigo Masilionio pamokslai patiko liaudžiai, ypač darė įspūdžio klausytojams jo asketiška išvaizda. Kunigas Pranciškus Masilionis, dažnai klebonijos kambarėlyje klūpodamas, ruošdavosi pamokslui. Jis tada būdavo tarsi ekstazėje! Baigęs naujokyną, kun. Masilionis teologiją studijavo Insbruke (Insbruck, Austrijoje). Po studijų grįžo į Lietuvą, dirbo Šiaulių jėzuitų Šv. Ignaco bažnyčioje. Sovietai 1949 uždaro jėzuitų vienuolyną ir Šv. Ignaco bažnyčią Šiauliuose. Prasideda tėvo Pranciškaus Masilionio kilnojimas iš vienos užkampio parapijos į kitą. Ateistinė valdžia šitaip reikalavo iš bažnytinės vadovybės: 1949 skiriamas Karsakiškio parapijos administratoriumi, 1952 perkeliamas į Palėvenę, kur valdžia jam uždraudžia eiti kunigo pareigas. 1956 paskiriamas į Saločius altaristu, 1967 perkeliamas altaristu į Vyžuonas, 1969 skiriamas Kirklėnų parapijos administratoriumi. Pagaliau 1977 paskiriamas Sidabravo klebonu. Tas pareigas ėjo uoliai iki savo mirties 1980 spalio 14. Visos šios mažos kaimų parapijėlės — toli nuo didžiųjų miestų, atokiai nuo didesnių žmonių sambūrių.

Vienas iš įsimintinų tėvo Pranciškaus Masilionio susidūrimų su ateistine valdžia — kova dėl gaisro nuniokotos Palėvenės bažnyčios atstatymo. 1955 per vienuolyno patalpose vykusį šokių vakarėlį padegtas vienuolyno pastatas. Gaisras nuo vienuolyno persimetė į bažnyčią. Sudegė bažnyčios stogas. Pasinaudoję nelaime, o gal ir patys ją inspiravo, valdžios pareigūnai norėjo bažnyčią uždaryti. Uždraudė bažnyčioje laikyti pamaldas, užantspaudavo bažnyčios duris. Reikalavo, kad tėvas Masilionis atiduotų bažnyčios raktus. Nujausdamas klastą, tėvas Masilionis raktų neatidavė, pamaldas laikė lauke, šventoriuje, nepaisė nei darganų, nei lietaus, nei sniego. Tris mėnesius tėvas Masilionis važinėjo kas savaitę į Vilnių su prašymais, kad būtų leista uždengti sudegusį bažnyčios stogą, atnaujinti bažnyčios vidų ir pradėti bažny-

čioje pamaldas. Po ilgos "kovos" leidimas duotas. Nors tuo metu tėvas Masilionis sirgo tuberkulioze, tačiau bažnyčią suremontavo. Už tai valdžios buvo "premijuotas" — atimtas darbo pažymėjimas, uždrausta eiti kunigo pareigas. Tokį nutarimą užprotestavo vyskupas J. Steponavičius. Darbo pažymėjimas buvo grąžintas, tačiau su sąlyga, kad kunigas Pranciškus Masilionis būtų iškeltas altaristu į Saločius.

Dauguma jo darbų, atliktų pogrindyje, ir liko paslėpta dėl anų laikų ateistinės valdžios persekiojimų.

1945–1949 metais, dirbdamas Šiaulių Šv. Ignaco bažnyčioje, kai buvo uždraustas tikybos mokymas mokykloje, paleistos visos katalikiškos organizacijos, tėvas Masilionis sėkmingai kūrė slaptus moksleivių eucharistijos mylėtojų būrelius. 1947, uždarius vienuolynus, tėvas Pranciškus įkuria naują pogrindinę Eucharistinio Jėzaus seserų vienuoliją. Šios jo įkurtos ir vadovaujamos vienuolijos seserys 1969 suburia tėvo Masilionio globotus Eucharistijos mylėtojų būrelius į vieningą Eucharistijos bičiulių sąjūdį, kuris sunkiais persekiojimo metais rūpinosi jaunimo ir liaudies religiniu švietimu, dvasiniais susitelkimais, tikėjimo ir artimo meilės gaivinimu visoje Lietuvoje.

Ateistinė valdžia nuolat sekė, terorizavo ir verbavo KGB agentais tuomet vienintelės Lietuvoje Kauno kunigų seminarijos dėstytojus ir auklėtinius. Jaunuoliai, padavę pareiškimą stoti į seminariją, tuojau pat būdavo saugumo darbuotojų "auklėjami" ir apklausinėjami. Tėvas Pranciškus Masilionis vadovavo daugybei uždarų susikaupimų tokiems jaunuoliams, seminarijos auklėtiniams. Šitai formuoja jų pašaukimą, drąsina nebijoti persekiojimų, atsilaikyti prieš saugumiečių gundymus. Šį tylų, bet intensyvų tėvo Masilionio darbą laimino, skatino ir rėmė tuometinis seminarijos bendrabučio vedėjas, būsimasis kardinolas Vincentas Sladkevičius. Anot pačio kardinolo: "Eucharistinis sąjūdis — bendras mudviejų su tėvu Pranciškum kūdikis".

Kaip šitai buvo daroma, pasakoja vienas to meto rūsčių vėjų bandytas ir blaškytas seminaristas: "Trečiojo kurso pradžioje mane pašaukė tarnybai į armiją... Armija yra armija: daug naujų svetimų žmonių, svetimas kraštas ir visokių Bažnyčiai nepalankių svetimų idėjų. O siela jauna, imli, jautri viskam... Grįžau į Lietuvą be karšto noro grįžti į seminariją. Iš vienos pusės gailėjau netekti gerų draugų, vedėjo, iš kitos — nauji gyvenimo vėjai pūtė burlaivį tolyn nuo seminarijos... Grįžęs užsukau pas vedėją ir viską išsipasakojau. O jis: "Reikia to šiurkštumo, reikia. Gyvenimas nelepina užuovėjomis. Ką

išpustė, — atstatysite". Ir pasiūlė pavažiuoti į Rytų Lietuvą, į bažnytkaimį prie Lėvens atlikti dvasinį susitelkimą, pamąstyti, pasvarstyti, su Dievu pasikalbėti... Kiek jaunų širdžių po tokių susikaupimų sutvirtėjo savo kunigiškam pašaukimui, kiek atsitiesė palaužtų, kiek pagijo sužeistų sielų..."

Tėvas Pranciškus Masilionis dvasinius susitelkimus surengdavo ne tiktai vienuoliams ir kunigams. Nors tie dvasios susitelkimai kunigams to meto valdžios buvo laikomi antivalstybiniu nusikaltimu. "Uždrausti kunigų rekolekcijas" — buvo vienas iš valdžios reikalavimų. Vilniaus vyskupas Julijonas Steponavičius tokių draudimų nepaklausė, todėl 27 metus buvo ištremtas iš savo vyskupijos. Susitelkimas kunigams, kunigų dvasios stiprinimas — vienas iš didžiųjų tėvo Masilionio rūpesčių. Apie jo susitelkimus kunigams lenkas prelatas Ellertas šitaip pasakęs: "Pas mus Vilniuje prieškariniais laikais susitelkimus rengdavo iš Krokuvos ar Varšuvos pakviesti labai išsilavinę vienuoliai, tačiau šis tėvelis kažkuo pranoko visus". Tėvas Pranciškus Masilionis, nors ir būdamas silpnos sveikatos, nepabūgdavo tolimiausių kelionių, kad tartų padrąsinimo žodį sunkumų prislėgtam kunigui. Garsus Lietuvos katalikų pogrindinės veiklos organizatorius, vėliau paslaptingomis aplinkybėmis žuvęs autoavarijoje kunigas Juozas Zdebskis dirbo tolimoje pietų Lietuvos užkampio parapijoje, kur tikrai vargingas buvo susisiekimas. 13 kilometrų reikėdavo eiti pėsčiomis per miškus. Jis labai nustebo, kai vieną vėlyvą žiemos vakarą per pūgą atėjo kunigas Pranciškus Masilionis, kad padėtų susiorientuoti keblioje situacijoje — kokį kelią pasirinkti kunigiškoje tarnyboje — su persekiojama Kristaus Bažnyčia ar su ateistine valdžia flirtuoti. Tuo metu kunigai buvo įbauginti, suskaldyti, bijodavo tarpusavyje aptarti svarbiausias apaštalavimo, kunigiškos tarnybos problemas. Kunigų kalbos, ypač tarp mažai pažįstamų, sukdavosi apie orą ar kitus buitinius menkniekius. Tėvas Masilionis drąsiai priešinosi tokiam kunigų bendravimo stiliui. Atvykęs pas tuomet dar mažai pažįstamą kunigą Juozą Zdebskį, tiesiai, be jokių užuolankų paklausė: "Su kuo tu, kunige Juozai?". Kunigą Zdebskį taip sujaudino šis tėvo Pranciškaus Masilionio rūpestis Bažnyčios reikalais ir juo asmeniškai, kad ir po daugelio metų vis prisimindavo, kokią didžiulę įtaką jo pasirinktam gyvenimo keliui padarė šis apsilankymas.

Tėvo Masilionio veikla buvo tarsi akmuo, mestas į ramų vandenį, kurio sukeltos bangos išjudino daugelį. Tai buvo kunigų Eucharistinio

sąjūdžio pradžia. Apie tėvo Masilionio darbo vertę akivaizdžiai liudija per dešimt metų kasmet, jo mirties dieną į Sidabravo bažnyčią susirenkančių tikinčiųjų minia, jo kapo lankytojai.

"Abiit, non obiit" — "Išėjo, bet nemirė". Iš amžinybės aukštumų savo malda ir tėviška rūpesčiu jis lydi savo dvasios vaikų kovas ir darbus. Žemėje jį vadino — Meilės jūra. Ar gali kūno mirtis išdžiovinti tą meilės jūrą?

MALDA

VIEŠPATIE, dėkojame Tau, kad sunkiais persekiojimų laikais davei Lietuvos Bažnyčiai uolų Tavo meilės apaštalą kunigą Pranciškų. Uždek šiandien mūsų širdis tokia pat Eucharistijos meile, kokia liepsnojo kunigo Pranciškaus širdyje. Suteik malonę, kad jį galėtume išvysti altoriaus garbėje. Prašom per Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tėvu ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Šventasis IZAOKAS ŽOGAS
(Jogues)
1607–1646
Šventasis JONAS de La LANDE
(de la Lande)
?-1646

Šiaurės Amerikos kankiniai

GRAKŠTUS, aukštaūgis, juodai apsitaisęs vyras stebėjo, kaip laivas iš lėto yrėsi į savo stovėjimo vietą uoste. Iš tos pusės, kur jis stovėjo ant denio, lengvai atskyrė vietinius prancūzus, Kvebeko gyventojus, — mat ir pats buvo prancūzas. Tačiau, laukdamas su kitais ant kranto, pamatė keistus, pusnuogius naujosios šalies žmones — indėnus, kurių kūnai buvo išmarginti ryškiomis spalvomis, o veido bruožai nematyti. Štai dėl tų nepažįstamų pusnuogių jis atsidangino į Naująją Prancūziją. Tasai misionierius buvo T. Izaokas Žogas.

T. ŽOGAS gimė Orleane (Orleans) 1607 sausio 10. Septynioliktmetis 1624 spalio 24 įstoja į Rueno (Rouen) jėzuitų naujokyną, filosofijos mokslus baigė La Fleše (La Flèche), o teologiją — Paryžiuje, Klermono (Clermont) kolegijoje. Gavęs kunigo šventimus 1636 pradžioje ir paaukojęs pirmąsias Mišias vasario 10, balandžio 8 jau keliavo į jėzuitų misijas Kanadon, kur atsirado liepos 2. Laiške motinai jis parašęs, kokį džiaugsmą patyrė, kai ant kranto pamatė laukiančius indėnus, — čia jam taip atrodė didinga, kad, regėjos, pakliuvo rojun. Nors tasai kun. Izaoko džiaugsmas iš tikrųjų buvo didelis, bet įžengė visiškai ne į žemės rojų — T. Žogas atplaukė į Naująjį Pasaulį mirti kankinio mirtimi.

Misionierius paskiriamas į huronų kraštą. Iškeliavo į Trijų Upių, Pietų Kvebeką, kur jo turėjo laukti huronų laiveliai, o su jais nuplauksiąs į paskyrimo vietą. 1636 rugpjūčio 24 galop pasiekė pirmąsias misijas. Huronija buvo už 800 mylių, o keliauti daugiausia reikėjo vandens keliais, bet ir tai indėnai neretai kanojas nešdavo ant pečių daugel mylių, kad išvengtų stačių krioklių ir slenksčių. Po devynioliktos dienų vargingos kelionės galų gale jie pasiekė Ikonatiriją (Ihonatiria)

rugsėjo 11. Šios kelionės metu indėnai, negalį ištarti T. Žogo vardo, jį praminė "Ondesonku" (Ondessonk) — jų kalba — "Maldos paukščiu".

Huronų krašte kun. Izaokas susitiko su savo didvyriu T. Jonu Brebefu (Brébeuf), kuris jam padėjo išmokti huronų kalbos ir įpratinti indėnus įsisavinti tikėjimo tiesas. Kadangi toje šalyje ėmė siausti raupų epidemija ir vietos gydytojai nieko negalėjo jiems padaryti, indėnai nutarė, kad šią nelaimę užtraukė juodaskverniai. Kaip ir pirma čionai gyvenę misionieriai, taip ir T. Izaokas pradėjo mokytis čia gyventi nuolatinės mirties grėsmės šešėlyje, — juk kas gali pasakyti, kada šaus kokiam narsuoliui paleisti tau į galvą tomahauką. Tik, laimei, epidemija liovėsi. Ikonatirijai ištuštėjus, T. Žogas išsikelia į Teanasutaję (Teanasutayé), o iš ten — į Santamariją (Sainte-Marie).

Santamarijos kaimelis gerai stovėjo ant kojų. Misionieriai pamokė indėnus apdirbti žemę, auginti javus, paukščius, kiaules ir galvijus. Jie taip turtingai įsitaisė, jog atėjęs viešnagėn būrys į Santamariją čipevų (Chippewa) indėnų ir pamatęs, kaip jie gerai įsikūrę, juodaskvernius pakvietė ir pas juos įkurti misiją. T. Žogas 1641 rugsėjį aplankęs šį kaimą pamatė, jog čipėvai — taiki ir pasirengusi klausytis apie Dievą gentis. Grįžęs iš tos kelionės, T. Izaokas ragino Vyresnįjį siųsti pas tuos indėnus misionierių. Deja, jėzuitų Naujojoje Prancūzijoje apaštalavo nedaug, ir misijos buvo skirtos evangelizuoti huronams, taigi, tik juos atvertus, tegalima buvo galvoti apie vakarines indėnų gentis.

T. Žogas Santamarijoje praleidžia žiemą ir 1642 pavasarį, rengdamas savo naujuosius parapijiečius krikštui, kuris paprastai būdavo iškilmingai švenčiamas Didįjį Šeštadienį. Vienas iš 120 suaugusių atsivertėlių buvo vienos genties didysis karo vadas Atsistaris (Ahtsistari). Suprantama, jėzuitai jautė, kad čia krikščionybė leidžia savo šaknis. Nors T. Žogas buvo patenkintas sėkminga Santamarijos pjūtimi, tačiau jis ilgėjosi plataus masto veiklos: kad atsiverstų visas huronų kraštas, nors tatai pareikalautų ir iš jo didelių kančių. Vieną dieną melsdamasis pagalvojo, kad jam būtų pasiųsta kokia kūno, sielos ar proto liga, kad tik tikėjimas būtų įskiepytas į šių paprastų žmonių sielas. Kai tik jis šitaip pamąstė, giliai sieloje išgirdo tokius žodžius: "Bus išpildyta, kaip tu nori! Nusiramink! Tik būk tvirtos širdies!" T. Žogas suprato, kad Dievas priėmė jo auką ir kad čia buvo įvyksianti pranašystė.

Birželio mėnesį T. Žogas lydėjo huronų būrį į Tris Upes parsigabenti reikalingų atsargų. Kadangi irokėzai buvo paskelbę prancūzams karą, kunigas suprato, kad tokia kelionė jam pavojinga. Tačiau būrys

su misionierium atplaukė 1642 liepos 17 sėkmingai ir T. Žogas nužygiavo į Kvebeką aplankyti savo bičiulių jėzuitų ir paprašyti huronams misionierių. Kadangi šiam tikslui Draugija neturėjo tinkamų žmonių, Vyresnysis jam pasiūlo Renė Gupilį. Šis nebuvo jėzuitas, bet padėjėjas, ėjęs anuomet pagalbininko pareigas, pažada remti misionierius, bet negali aprūpinti juos nei maistu, nei rūbais, tik jie turį paklusti jėzuitų Vyresniajam ir laikytis celibato. Kadangi Gupilis nusimanė apie medicinos dalykus, buvo tinkamas misijoms.

Grįždami į Santamariją, vos tik dieną tenukeliavus iš Trijų Upių, rugpjūčio 2 jie pastebėjo ant kranto pėdsakus ir netrukus išgirdo šaižius riksmus, karo šūksnius ir salvę strėlių. Mohaukai, apie septyniasdešimties vyrų būrys, pamatę laivelių vilkstinę, nežmoniškai šaukdami, juos užgriuvo. Vienas prancūzas buvo sužeistas. Kai T. Žogas norėjo juo pasirūpinti, mohaukai talžė jį ir barbariškai sukiojo nelaimingojo pirštus, kramtė juos. Sučiupę tris prancūzus ir paėmę nelaisvėn dvidešimt huronų vyrų, mohaukai pasuko Šv. Lauryno upe į Rišeljė (Richelieu) upę, per Šampleino (Champlain), Džiordžio (George) ežerus patraukė į savąjį Osernenono (Ossernenon) kaimą. Šiame lemtingame žygyje į mohaukų kaimą T. Žogas su Renė išsikalbėjo, kad pastarasis norįs būti jėzuitu, broliu, ir klausė, ar Tėvas galįs iš jo čia priimti įžadus. T. Žogas, žinoma, negalėjo atsakyti tokio prašymo ir mielai jį priėmė į jėzuitus.

Dar nepasiekę indėnų gyvenvietės, mohaukai susitiko savo genties žmonių, su kuriais kartu išlipę pakrantėn nutarė pasigardžiuoti kančiomis. Nudraskę kaliniams drabužius, vaikė juos į kalną tarp dviejų greta vienas kito sustojusių indėnų karių, kurie, kaip pakliuvo, talžė nelaiminguosius per galvą, kaklą, nugarą ir pečius. Kadangi T. Žogas bėgo paskutinysis, jam ypatingai daug smūgių kliuvo. Kai laukiniai gerokai pasismagino šitomis kruvinomis žaidynėmis, vėliau visi nuplaukė vandenimis. Rugpjūčio 14 luotų vilkstinė galų gale pasiekė Osernenoną (dabartinį Oriesvilį — Auriesville, N.Y.), Mohaukų upės pakrantę. Sučiuptieji ir vėlei buvo vejami pro rikiuotę, vėl daužomi lazdomis ir kumščiais. Paskui T. Žogas su Renė atvedami aikštėn, kur kaimo gyventojai juos badė ir kapojo. Nepaisant jau ir taip neapsakomų kančių, kažkokia indėnė rantytu kiaukutu nusipjovė T. Žogo kairės rankos nykštį. Tada belaisvius indėnai, nuvedę į ilgą pašiūrę, taip pririšo ir suguldė ant grindų, kad vaikai galėtų ant jų nuogų kūnų barstyti įkaitintas anglis.

Po kokių trijų dienų kankynės abu jėzuitai — T. Žogas su Renė — atiduodami vadui, kuris juodu sugavo, ir dabar jiedu virto jo asmeniniais vergais. Kadangi Renė maždaug po savaitės kryžiaus ženklu peržegnojo kažkokį vaiką, tomahauku vienas karys mirtinai suskaldė jam galvą 1642 rugsėjo 26. Pamatęs savo bičiulį pargriuvusį žemėn, T. Žogas pasilenkęs prie jo laukė ir sau tokio smūgio, bet nesulaukė.

T. Žogas kelis mėnesius išgyveno, vergiškai dirbdamas įvairius darbus ir kęsdamas visokiausią neapykantą. Grobikams jėzuitas buvo niekas daugiau, vien tik našta, bet kitiems, kartu su juo sučiuptiems huronams, jis buvo kunigas, nešąs jiems paguodą ir viltį. Nutaikęs akimirkas, jis nuslinkdavo miškelin prie gyvenvietės ir ten medžio žievėje išsikirtęs kryžių, vienas sau melsdavosi. Miškas T. Žogui atstojo koplyčią.

1643 rugsėjį T. Žogas palydėjo kelis mohaukus, kurie išsirengė į olandų gyvenvietę Fort Oreindžą (Fort Orange-Albany) apsiprekinti. Olandai buvo girdėję apie T. Žogo pagrobimą, kankinimus, tad bandė jį kaip nors išpirkti, bet nepasisekė. Dabar, kai T. Žogas juos aplankė, šie skatino jį pabėgti, bet jėzuitas nesiliovė galvojęs, ką darys tie krikščionys huronai, likę vieni be kunigo. Jei jis grįš į Osernenoną, mirtis jį ištiks vėliau ar anksčiau. T. Žogas visgi nusprendė protingiau būsią pasislėpti viename iš olandų laivų. Ištūnojusį toje slaptavietėje šešias savaites, kolei indėnų pyktis atlyžo, olandai jį nugabeno į Naująjį Amsterdamą (New York). 1643 lapkričio 5 jis kuo laisviausiai iškeliavo Europon.

T. Žogas išlipo į krantą Kornvelyje (Cornwall), Anglijoje. paskui laimingai perplaukė sąsiaurį. Buvo Kalėdų išvakarės — Kūčios. Išlipęs Bretanėje (Brittany) į krantą, jis pirmąsyk po septynerių metų iškėlė koją į Prancūzijos žemę. Užsuko į bažnyčią, kur buvo aukojamos Mišios, priėjo išpažinties ir stovėjo kartu su kaimiečiais, iš visos širdies traukdamas kalėdines giesmes. Po šitiek mėnesių pirmąsyk priėjęs šv. Komunijos, pagaliau jis įsitikino, kad gyvena laisvėje. Iš čia jis nukako į Renė (Rennes) jėzuitų namus, kur Tėvai, sužinoję, kad išties čia esąs T. Žogas, atvykęs pas juos viešnagėn, jį pasitiko kaip didvyrį. Prancūzai, kurie jau buvo girdėję apie jo sugavimą ir kančias, ypač domėjosi misijomis Naujojoje Prancūzijoje, tad dabar jis buvo visų laikomas kaip iš anapus grįžęs kankinys. T. Žogui sopėjo širdį: dėl sužalotų rankų negalėjo aukoti šv. Mišių, — kairiajai trūko nykščio ir smiliaus. Likęs tik stambas, o dešinės nykštys su smiliumi buvo

sumaitoti. Tokiomis sudarkytomis rankomis jis negalėjo tiesiai nulaikyti ostijos, todėl bendrija kreipėsi į popiežių Urboną VIII, kuris mielai leido kunigui aukoti šv. Mišias: "Juk būtų gėda, jei Kristaus kankiniui nebūtų leista gerti Kristaus kraujo", — pasakė šv. Tėvas.

Prancūzijoje T. Žogas ilgai neužtruko, — jo širdis vėlei ilgėjosi misijų, todėl prašėsi į ten išleidžiamas. 1644 balandį aplankęs Orleane gyvenančią motiną, gegužės pradžioje vėl išplaukia atgal į Naująją Prancūziją. Čionai atsiradęs birželį, kitą mėnesį jau dalyvauja taikos konferencijoje prie Trijų Upių, kur indėnai su prancūzais tariasi dėl Irokėzų federacijos. Toji konferencija trunka daugel mėnesių, kol pagaliau taikos sąlygos sutartos, bet jos turėjo būti taip pat priimtos ir mohaukų. T. Žogas išrenkamas atstovu, kuris susitartų su mohaukais. Kartu su dviem algokvinais ir keturiais mohaukais 1646 gegužės 16 jie išsirengė į Osernenoną. Keliantis per Džiordžio ežerą, T. Žogas prisiminė, jog tąsyk kaip tik buvo Kristaus Kūno šventės išvakarės, todėl pavadino šį ežerą "Švč. Sakramento ežeru" — šis pavadinimas jau buvo duotas prieš kelis šimtus metų, kolei buvo pakeistas Anglijos karaliaus Jurgio II garbei.

Delegacija stabtelėjo Fort Oreindže, kur kun. Žogas susitiko su olandų bičiuliais ir jiems atsilygino, kad padėjo išsigelbėti iš indėnų nelaisvės. Birželio 5 delegacija atsirado Osernenone. Mohaukai nepaprastai nustebo, kad jų buvęs vergas dabar atėjo pas juos kaip galingos tautos ambasadorius. T. Žogas, dabar apsitaisęs ne juodais rūbais, bet kaip prancūzai, siūlė jiems vyriausybės dovanas ir aiškino sutarties sąlygas, kurias jie priėmė. Prieš savo išvykimą iš kaimo, jis pasimatė su dar tebekalinčiais keliais huronais krikščionimis, išklausė išpažinčių, o kelis vyresnio amžiaus mohaukus pakrikštijo.

T. Žogas į Kvebeką sugrįžo liepos 3 ir, manydamas, kad mohaukai priims jį kaip misionierių dabar, kai taika sudaryta, pasiprašė Vyresniojo leisti pas juos grįžti. Jam liepta liktis Trijose Upėse, bet jei kokia patogi proga pasitaikytų į ten nukakti, tenukeliauja. Išties tokia proga pasitaikė rugsėjį, kai huronai, kaip pasiuntiniai buvo siunčiami pas mohaukus, kurie kvietėsi išsiaiškinti kai kurių sutarties detalių. Huronai pasiprašė, kad T. Žogas juos palydėtų į šią kelionę, tad kunigas čia įžvelgė Dievo pirštą. Prieš pat išsileisdamas į šį žygį, jėzuitas Prancūzijon parašė tokį laišką: "Keliauju į tą kraštą, bet iš ten daugiau negrįšiu. Čia bus mano laimė, jei Dievas norės pabaigti šią auką, kurią Jis buvo pradėjęs".

Pas mohaukus T. Žogą lydėjo JONAS de la LANDE (de la Lande) ir keli huronai. Kai jėzuitas paprašė sau pagalbininko, Vyresnysis jam pasiūlė jauną pasiuntinį, praktišką ir patyrusį, sumanų ir drąsų medžiotoją De la Lande. Šis jaunuolis buvo gimęs Djepe (Dieppe) ir Naujojon Prancūzijon atvykęs 1642 kaip naujakurys. Čionai jis pasisiūlė būti jėzuitams vedliu ir troško pasišvęsti Dievo tarnybai — dirbti kartu su misionieriais. Išgirdęs, kad T. Žogas ieško palydovo, mielai jam pasisiūlė žygiuoti kartu. Patyręs apaštalas visai nuoširdžiai šiam vaikinui papasakojo, kad misionieriaus darbe apstu sunkumų ir išbandymų, net kančios ir užsiminė, kad gali pakliūti nelaisvėn, būti kankinamas ir stoti mirties akistaton. Tačiau jokie misionieriaus atkalbinėjimai nepalenkė la Landės pasiryžimo. Jis sučiupo sužalotas Tėvo rankas savo delnais ir pasižadėjo dalintis su juo likimu, net jei reikėtų mirti kankinio mirtimi.

Nedidelis pasiuntinių būrys iš Kvebeko išvyko 1646 rugsėjo 27 ir tik už kelių dienų sužinojo, kad mohaukai vėl išėjo į karo taką. Išsigandę tokios žinios, visi huronai, išskyrus tik vieną, grįžo prie Trijų Upių, palikę du misionierius su vienu indėnu toliau keliauti. Tuo metu, kai T. Žogas su dviem palydovais irklavo laivelį link Osernenono, vietiniai kaimelio gyventojai virte užvirė neapykanta prieš misionierių. Andai atvykęs kaip prancūzų vyriausybės pasiuntinys, T. Žogas vienam patikimesniam indėnui paliko pasaugoti juodą dėžę. Kad nesukeltų jokio nereikalingo įtarimo tam mohaukui, jog čia nėra jokių velniškų burtų, jis atidarė ir parodė, kad ten tebuvo vien liturginiai rūbai, knygos ir rožančiai. Dabar, kai nederlius užklupo kaimą ir ėmė siausti epidemija, indėnai nusprendė, jog visų jų nelaimių kaltininkas — toji dėžė. Pačių labiausiai įtūžusių mohaukų būrys išdūmė nugalabyti bent kokio po kojom pasipainiojusio prancūzo. Savo nuostabai šie kraugeriai visai netoli nuo savo kaimo netikėtai užtiko T. Žogą su dviem palydovais. Kai tik indėnai atpažino, jog čia esąs tas nekenčiamas Ondesonkas ("Maldos paukštis"), iš džiaugsmo suklykę, pačiupo misionierių su draugais, nudraskė rūbus ir ėmė mušti. Paskui kalinius, iškilmingai rėkaudami, nusitempė į kaimą. Laukinių minios akivaizdoje įsiutę grobikai draskė mėsos gabalus iš T. Žogo kūno. Misionierius su palydovais į kaimą buvo atgabentas spalio 17.

Vilko ir Vėžlio gentys, įsikūrusios Osernenone, buvo draugiškai nusiteikusios misionieriams ir su prancūzais norėjo taikintis, bet karingai nusiteikusi Meškos gentis troško kraujo ir mirties. Kažkokiais būdais

Vilko genties žmonės sugautuosius tris vyrus norėjo paimti savo globon. Kitądien, spalio 18, kai T. Žogas dar negalėjo atsikvošėti nuo vakarykščių kančių, vienas indėnų karys atėjo kviesti į vado būstinę puotai. T. Žogas tiksliai įžvelgė išdavystę, bet nenorėdamas, kad atsisakius būtų įsižeidę šeimininkai, sutiko eiti viešnagėn. Kai tik misionierius buvo atvestas prie vado trobelės ir į ją žengė, viduje pasislėpęs indėnas tvojo jam į galvą tomahauku. Kunigas žnegtelėjo prie kojų žudiko, kuris nukirto jo galvą, kūną su didžiausiu klyksmu nutempė per visą kaimą.

Išgirdęs, kas atsitiko su T. Žogu, de la Lande nusprendė nekelti kojos iš trobos ir jokiu būdu iš jos nesitraukti. Dabar, kai jau buvo atsiskaityta su T. Žogu, kraugeriai mohaukai troško tą padaryti ir su de la Lande. Jie pamėgino išvilioti vaikiną iš lūšnelės, bet veltui. Jaunuoliui neišėjo iš galvos T. Žogas: jo didingumas, kaip jis dabar atsidūręs danguje, kur nūnai dabar pamestas kaime jo kūnas ir kaip, nakties tamsa prisidengus, būtų galima jį surasti ir bent kokį daikčiuką jo pasiėmus. Tada, jei jam pasisektų šitaip padaryti, tas relikvijas jis nugabentų jėzuitams į Kvebeką. Nakčia patyliukais de la Lande nutarė iš savo gūžtos išlįsti. Tačiau jo nežinota, kad prie pat durų tykota kelių laukinių, kurie, vos tik belaisvis kyštelėjo galvą, tvojo tomahauku. Šitai nutiko spalio 19 ankstyvą rytą. Išaušus abu kūnai įmesti į Mohaukų upę, o jų galvos užmautos ant smaigų ir pastatytos prie kaimo vartų.

Šv. Tėvas Pijus XI 1925 birželio 21 T. Izaoką Žogą ir Joną de la Landę kartu su Renė Gupiliu, broliais Jonu de Brebefu, Gabrieliu Lalemanu, Karoliu Garnijė, Antanu Danieliu ir Noeliu Šabaneliu (Chabanel) paskelbė palaimintaisiais, o šventaisiais — 1930 birželio 30. Šių aštuonių Šiaurės Amerikos kankinių šventė minima spalio 19.

MALDA

TĖVE, kankinių — šv. Izaoko Žogo, šv. Jono de la Landės ir jų bičiulių maldomis ir kančia pašventinęs Šiaurės Amerikos tikėjimo pradžią, leisk, kad krikščioniškąjį tikėjimą ištikimai platintume visame pasaulyje. Prašom per Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį, Tavo Sūnų, kuris kartu su Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Garbingasis ALOYZAS La NUCA
(La Nuza)
1591–1656

TĖVAS ALOYZAS LA NUCA trisdešimt metų keliavo po Siciliją, — sakė pamokslus, kalbėjo susitelkimuose didesniuose miestuose, bažnytkaimiuose ir kaimuose. Jo pamokslai būdavo tokie vertingi, kad siciliečiai kunigą praminė savo apaštalu. Ispanijos artilerijos sūnus Aloyzas gimė 1591 birželio 21 Sicilijoje. Vienuolikmetis berniukas įstoja į jėzuitų mokyklą Palerme (Palermo), į kur persikėlė abu tėvai, ir tapo Sodalicijos nariu. Trejus metus bandė įstoti Draugijon, tik kaskart provincijolas pasakydavo, jog sveikata per silpna vienuoliško gyvenimo reikalavimus atlaikyti. Pagaliau, kai sulaukė aštuoniolikos metų, pradeda lankyti jėzuitų naujokyną Mesinoje (Messina) 1609 vasario 16 ir po dvejų metų davė neturto, skaistybės ir klusnumo įžadus. Po privalomų filosofijos ir teologijos studijų, kelis metus pamokytojavęs, 1623 ar 1624 gauna kunigystės šventimus. Iš pradžių kunigas La Nuca dėsto retoriką, mat šiai disciplinai geriausiai buvo tinkamas, o 1626 skiriamas misijoms Sicilijos salon.

T. Nucos apaštalavimo darbas — skelbti Dievo žodį. Trisdešimt metų sakė Advento ir Gavėnios pamokslus apie Švč. Trejybę, Kristų ir Jo kančią, Eucharistiją, Mariją, šventuosius, mirtį, teismą ir t.t. Laisvesniu metu parapijose vedė misijas T. Ignaco "Dvasinių lavybų" pirmosios savaitės mintimis. T. La Nuca tapo keliaujančiu pamokslininku, skersai išilgai išmaišiusiu Sicilijos salą, pakrančių Lipario ir Pantelerijos salas, net ir Maltą, kartais atsikliūdavo ir Kalabrijos žemyne.

Jam buvo vis viena — bažnytkaimis, miestas ar didmiestis, kaimas ar kaimelis — svarbiausia žmonėms tarti Dievo žodį. Jis kalbėdavo paprastai ir nuoširdžiai, bet kiekvienas jo žodis ir sakinys klausytojų buvo juntamas kaip didelio tikėjimo ir gilaus pamaldumo žmogaus, apsimarinusio ir pasišventusio Dievui. Jis padėdavo ne tik tiems, kurie ateidavo pasiklausyti jo pamokslų ar atlikti išpažinties, bet ir ligoniams, atplaukusiems į uostą laivais, galerose kenčiantiems vergams. Kas tik stokodavo paguodos ir padrąsinimo, tam jis tardavo žodį ar ištiesdavo ranką.

Be perstojo keliauti iš vienos vietos į kitą, sulaukus 60 metų, nėra jau taip paprasta. Karinyje (Carini) prie Palermo 1656 spalio 15 vadovaujant misijoms, sušlubuoja jo sveikata. Miestelin atsiradęs 9, jau kitą dieną pradėjo misijas. Pastebėjęs, kad nedalyvauja apylinkės ūkininkai, suprato, kad jie pamokslų ir pamaldų negalėjo lankyti dėl darbo laukuose. Kadangi jie negali pas jį ateiti, tad jis pas juos nueis.

Šeštadienį, penktąją misijų dieną, prieš generalinę Komuniją sekmadienį, išėjo į ūkius ir iš laukų grįžtančiuosius subūręs jiems pamokslavo. Uoliai pamokslaudamas, smarkiai suprakaitavo. O čia pūstelėjo vėsus vakaro vėjas. Kunigas tiesiai grįžęs į parapiją dar kelias valandas šventoriuje klausė išpažinčių. Tebepūtė šaltas nakties vėjas, bet jis nenorėjo pasitraukti, kol visų nuodėmės nebuvo išrištos. Jautė, jog karščiuoja, bet tikėjosi — po nakties poilsio atsigausiąs. Rytą bandė sakyti pamokslą, bet nebegalėjo ir turėjo atsigulti. Atvykus gydytojui, karštis vis didėjo.

Patikrinus sveikatą, surastas plaučių uždegimas, tad nuvežamas į Palermo jėzuitų namus, bet nepasveiko. Prieš mirtį, regis, spalio 21, paklausė, ar Švč. M. Marijos statula bus padėta prie jo lovos, kad jis galėtų į ją žvilgterėti. Atėjus paskutinio atodūsio metui, kun. Aloyzo akys buvo įsmeigtos į dangiškosios Motinos statulą. Kai tik T. Nuncos mirtį skelbdami prabilo varpai, minios žmonių susirinko prie namų, kur buvo pašarvotas misionierius, kad galėtų su juo atsisveikinti. Kadangi šio kunigo dėka patyrė daug nuostabių dalykų, netgi vieną prikėlęs iš mirusių, tai žmonės norėjo bent prisiliesti prie jo kūno paskutinįsyk ir ko nors paprašyti, nes, buvo tikri, kad jis jau danguje.

T. Aloyzo šventumo byla Romon pristatyta 1713 vasario 17, o 1847 kovo 25 pripažinta, jog praktikuotos šio kunigo dorybės yra nepaprastos.

Šventasis ALFONSAS RODRIGESAS
(Rodríguez)
1533–1617

ALFONSAS RODRIGESAS, — antrasis sūnus iš vienuolikos vaikų, gimė Segovijoje (Segovia), Ispanijoje, 1533 liepos 25. Kadangi jo tėvas sėkmingai prekiavo vilnomis ir drabužiais, šeima gyveno pasiturinčiai. Atkeliavus į Segovijon T. Petrą Faberį, vieną šv. Ignaco bičiulių, sakyti pamokslų, mokyti vaikus katekizmo, Rodrigeso tėvai šį misionierių priglaudžia savo namuose. Po tėvų pastoge Alfonsas pirmąsyk susiduria su jėzuitu, kuris berniuką parengia Pirmajai Komunijai.

Vaikui sulaukus dvylikos metų, tėvas pasiunčia jį į Alkalos jėzuitų kolegiją, bet dėl tėvo mirties tų mokslų jis negalėjo baigti. Sugrįžęs namo, Alfonsas padeda tvarkytis su reikalais ir netrukus visai savarankiškai ima verstis. Sulaukęs 27 metų amžiaus, veda Mariją Suares (Suárez). Jaunoji pora augina tris vaikus: Gasparą, Alfonsą ir Mariją. Tačiau laimė trunka neilgai. Netrukus miršta sūnus Alfonsas, paskui dukrelė Marija. Dar po kiek laiko — žmona ir galų gale — jaunylis Gasparas.

Ne tik Alfonsas nūnai liko be šeimos, bet ir prekyba ima šlubuoti: uždedami labai dideli mokesčiai įvežamai iš svetur vilnai, taip pat ir kitiems jos gaminiams. Kai šis verslas visiškai ėmė smukti, reikėjo galop jo atsisakyti. Jaunasis našlys sau atrodė nevykėlis, todėl, graužaties vejamas, nerimo genamas, ieško dvasinės paspirties pas tuos, kadaise Segovijon atvykusius jėzuitus. Štai kaip per didžiulę savo žmonos ir visos šeimos sielvartingą netektį Dievas pats panūdo nepaprastomis priemonėmis jį priartinti prie savęs. Šiais liūdesio ir vientulystės metais Alfonsas maldoje ir atgailoje ieško Dievo valios, — nuo šiol pradeda bręsti pasiryžimas paklusti Dievui: būti jėzuitu. Pareiškia norą būti kunigu, bet atsakymas jo nenudžiugina: esąs per senas (anuomet jis buvo 35 metų amžiaus), tiek neišsilavinęs, kad pakeltų sunkų Jėzaus Draugijos nario gyvenimo kelią.

Šitokiu atsakymu našlys buvo nusivylęs, bet nepalūžo. 1568 nusigauna Valensijon (Valencia), kur paskiriamas ir jo dvasios tėvas. Čia pradeda lankyti mokyklą, kad galėtų būti kunigu. Po dvejų mokslo metų vėlei pabando stoti į Draugiją, — jei netinkąs kunigu, tepriima jį bent

broliu. Tačiau tasai tėvas jėzuitas, į kurio rankas pakliuvo Alfonsas, padarė tą pačią išvadą, kaip ir anąsyk segoviečiai: per senas ir ne itin kokios sveikatos. Nors egzaminatorius apie jį nepalankiai atsiliepė, bet Tėvas provincijolas, nepaisęs tų nuomonių, leidžia Alfonsui stoti. Jo supratimu, jei kandidatas kartais netiktų nei kunigu, nei broliuku, galų gale jis galėtų būti šventuoju.

1571 sausio 6, būdamas 37 metų amžiaus, Alfonsas įstoja į jėzuitų naujokyną ir po pusmečio jam liepiama keliauti į Palmoje esančią Montesiono jėzuitų kolegiją Ispanijos pakrantėje Madžiorkos saloje baigti naujokyno metų. Į čionai atvažiavęs rugpjūtį, Alfonsas išgyvena visus likusius 46 savo gyvenimo metus. 1573 balandžio 5 davęs tris jėzuitų įžadus, iki 1579 jis dirba visokiausius darbus, kolei tampa kolegijos durininku. Šias pareigas eidamas, jis turėjo pasitikti apsilankiusius į kolegiją svečius, nešioti laiškus ir raštus, ieškoti Tėvų jėzuitų ir klierikų, kviesti juos į laukiamąjį, dalinti išmaldas stokojantiesiems, slaugyti ligonius, sergančiuosius sielos negalavimais, kurie, neturėdami kam širdies išlieti, viską išklodavo Alfonsui, su juo pasitardavo. Kaip rašė savo užrašuose pats Alfonsas, kiekvienąsyk, kai suskambėdavo skambutis, jis tardavosi, jog už durų stovi pats Kristus, norįs rasti įėjimą. Kai žengdavo atidaryti durų, vis sau kartodavo: "Einu, Viešpatie!" Kiekvieną atėjusį į Montesioną lankytoją durininkas pasveikindavo ta pačia laiminga šypsena, kuria jis būtų pasveikinęs ir patį Kristų. Penkiolika metų išbūti šioje vietoje, kuri neteikia jokios garbės ir poaukščių, o vien tik nesiliaujantis ir nuobodus, reikalaująs nuolankumo ir šventumo darbas. Sulaukus 61 metų ir sveikatai susilpnėjus, jo geri Vyresnieji išvadavo nuo tų ilgų sėdėjimo valandų prie durų ir teleido jam padėti kitam naujam durininkui. Kadangi dabar nebereikėjo tiek dirbti, Alfonsas daugiau laiko skiria maldai.

Neatsirastų Montesione nė vieno tuo metu studijavusio klieriko, kuris nejaustų Alfonso įtakos ir pagalbos. Jie užeidavo pas jį patarimo ir padrąsinimo, paprašydavo maldų, o jis mielai už juos melsdavosi ir suprasdavo jų reikalus. Kai pasitaikydavo proga, jis paragindavo jaunuolius kreiptis į Švč. M. Mariją, o pats be perstojo turėdavo rankose rožančių, kuris daugelį šios mokyklos auklėtinių paskatindavo patiems imtis šio mažojo Palaimintosios Mergelės Marijos brevijoriaus. Jo susidomėjimas klierikais niekados neblėso. 1605, kai Alfonsas jau buvo sulaukęs 72 metų, į kolegiją atėjo jaunutis Petras Klaveras (Claver). Pirmokėlis klierikas trokšte troško kuo nors patikti Die-

vui, tik dėl savo jaunumo jis nebežinojo, kaip šitai padaryti. Klierikas Petras susibičiuliavo su Alfonsu, tad jiedu dažnai kur nors seminarijoje susibėgdavo pakalbėti apie maldą, apie šventumo kelius. Alfonsas šį seminaristą prikalbino važiuoti į Pietų Amerikos misijas. Klierikas Petras paklausė savo globėjo patarimo ir atsidūrė Kartagenoje (Cartagena), Kolumbijoje, kur didvyriškai darbavosi tarp atvežtųjų iš Afrikos vergų.

Mažai kas iš žmonių žinojo apie Alfonso vidinės maldos dydį ir gylį. Jis visados būdavo gerbiamas už geraširdiškumą, gerumą, klusnumą ir šventumą, tačiau vien tik po jo mirties, atsivertus jo prisiminimus ir dvasinio pobūdžio svarstymus, tebuvo patirta, kiek šis kuklusis broliukas buvo Dievo apdovanotas mistinėmis dovanomis, ekstazėmis ir Dievo Motinos, mūsų Karalienės, bei šventųjų vizijomis.

Įkopus į 80 metų, Alfonsas dar labiau sumenko, visiškai sudžiūvo ir smarkiau sulinko. Jis jau visai nebegalėjo padėti durininkui, nuo 1615 prikaustomas prie lovos ir teįstengdavo atsikelti, kai būdavo aukojamos Mišios. Paskutiniaisiais mėnesiais sušlubavo atmintis, tad nebeįstengdavo prisiminti net savo pamėgtųjų maldų. Nuo šiol jam užtekdavo kartoti Jėzaus ir Marijos vardus. Visiškai paaiškėjus, kad Alfonsas mirs, Montesiono bendruomenė susirinko į jo kambarėlį palydėti jo sielos pas Dievą. Kai susirinkę jėzuitai užbaigė savo maldas, Alfonsas, pravėręs akis ir apžvelgęs susirinkusiuosius, mostelėjo išsekusia savo ranka į kryželį, pagarbiai pabučiavęs, tarė: "Jėzus!" Su šiuo Išganytojo vardu lūpose brolis Alfonsas Rodrigesas nuėjo pas Dievą 1617 spalio 31.

Popiežius Leonas XII 1825 gegužės 20 paskelbė brolį Alfonsą palaimintuoju, o popiežius Leonas XIII šventuoju — 1888 sausio 15. Tą pačią dieną jo bičiulis Petras Klaveras irgi pakeltas į altorių garbę. Šv. Alfonso šventė minima spalio 31.

MALDA

VIEŠPATIE, mūsų DIEVE, šv. Alfonso, mūsų brolio, pavyzdžiu parodei mums patikimą kelią į džiaugsmą ir ramybę. Padėk mums visados liktis rūpestingais ir paslaugiais bičiuliais Jėzui, kuris buvo visų tarnas, o dabar su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis PETRAS PAULIUS NOVARA
(Novarra)
1560–1622
Palaimintasis PETRAS ONIZUKA
(Onizucca)
1602–1622
Palaimintasis DENIS FUJIŠIMA
(Fujishima)
1583–1622

Japonijos kankiniai

TĖVAS PETRAS PAULIUS NOVARA gimė Pietų Italijoje, Basilikatoje, mažame Laino (Laino) miestelyje 1560 gruodį. Sukakęs aštuoniolika metų, 1579 Petras Neapolyje įstoja į Jėzaus Draugiją ir naujokyno metais pasiprašo išleisti į Japonijos misijas. Šis prašymas patenkinamas: 1584 jau studijuoja Indijoje, Goja (Goa) ir čia 1585 gauna kunigo šventimus. Netrukus jis keliauja Japonijon, kurion atvyko 1586 rugpjūtį.

T. Novara apsistoja Hirado saloje, vakarinėje Japonijoje, kur metus pasimokęs kalbos, dirba Šikoku (Shikoku) ir Hondo misijų stotyse. Jo įsitikinimu, japonus sėkmingai evangelizuoti galima tik pačiam tapus panašiam į juos. Jis pradėjo laisvai japoniškai kalbėti ir rašyti, ėmė japoniškai rengtis ir laikytis jų papročių, netgi lygiai taip, kaip jie valgyti, naudojosi jų stiliaus baldais. Šitaip jis įtikinamai parodė, jog, norint tapti krikščioniu, nereikia atsisakyti nuo žilos senovės įskiepytų papročių ir kultūros tradicijų.

Prasidėjus vietiniam katalikų persekiojimui, kun. Petras persikelia į Šiaurės Kijušu (Kyushu) Bungo karalystę, kur nūnai būrėsi visa apaštalavimo veikla. 1614 paskelbus Ijejasu (Iyeyasu) įsaką — ištremti iš Japonijos visus užsieniečius misionierius, — T. Novara buvo vienas iš tų dvylikos pogrindininkų, kurie nepasitraukė iš šio krašto taip, kaip turėjo išvykti anie šimtas jėzuitų. Septynerius metus jis daugiausia dėmesio skyrė Šimabaros (Shimabara) provincijai vakarinėje Kiju-

šu dalyje. Šiuo metu kunigas apdairiai persirenginėja. Kartais jis apsimeta valkata ar malkų prekiautoju, kitą sykį — ūkininku ar pirkliu. Šitaip apsitaisęs, jis galėdavo pakliūti į krikščionių namus ir aprūpinti Sakramentais, aukoti Mišias. T. Novara buvo tikras, kad yra sekamas, todėl, kad išvengtų suėmimo, kelias dienas pasislėpęs tūnodavo ir kur nors atsidurdavo tiktai nakčia. Šiais laikais jis japoniškai parašė "Krikščionių tikėjimo gynimas prieš stabmeldiškuosius šmeižtus". Jis taip pat išvertė iš italų kalbos vieną knygą apie Švč. Mergelę Mariją.

Paskutiniaisiais darbo metais Šimabaroje (Shimabara) jis susibičiuliavo su dviem pagalbininkais — padėjėjais katechetais: PETRU ONIZUKA ir DENIU FUJIŠIMA (Fujishima). Petras dar nebuvo dvidešimties metų. Nuo vaikystės susitikinėdavo su misionieriais; jo tėvas buvo vienas iš tų tvirtų krikščionių, kurie padėdavo besislapstantiems kunigams ir juos į namus priimdavo. Denis, jau beveik 40 metų vyriškis, apie 1584 gimė Aicu (Aitsu) vietovėje. Kilęs iš kilmingos šeimos ir dar visai jaunas tapo krikščioniu. Buvo vedęs, tačiau žmona jį paliko, atsisakė tikėjimo ir susirado kitą gyvenimą. Denis T. Novarą misijų kelionėse lydėjo nuo 1615.

1621 gruodžio pabaigoje po Kalėdų T. Novara su dviem katechetais ir savo namų tarnu Klemensu Juemonu (Yuemon) sugaunami kunigų medžioklių ir atiduodami į Arimos (Arima) princo rankas. T. Novara apkaltinamas, jog esąs misionierius, skelbiąs uždraustą krikščionių religiją. Nors princas buvo stabmeldis, bet belaisvius laikė savo dvare ir žiūrėjo, kad su jais būtų žmoniškai elgiamasi.

Nugabenę į Šimabarą, laikė juos krikščionio savininko namuose, kur krikščionys galėjo jais rūpintis. Jis leido T. Novarai aukoti šv. Mišias ir pats dažnai su juo pasišnekėdavo. Kaliniams buvo pasiūlyta laisvė, jei išsižadėtų savo tikėjimo, bet princas įsitikino, jog belaisviai geriau norį būti kankinami ir mirti kankinių mirtimi negu išsižadėti tikėjimo. Kadangi princas nenorėjo misionierių nužudyti, jis jau ketino visus juos slapčiomis išvežti į Makao (Macao) salą ir ten paleisti, bet išleidžiamas 1622 spalio 27 imperatoriaus įsakymas: belaisviai turi būti sudeginami lėta ugnimi. Princas labai nenoromis spalio 28 praneša T. Novarai apie šį nuosprendį, o tasai nepaprastai patenkintas rašo jėzuitui T. Jonui Baptistui Zola, savo bičiuliui: "Nuoširdžiai dėkoju Viešpačiui, taip pat prašau ir jus padėkoti Jam už mane. Prašom pasimelsti už mane, kad būčiau ištvermingas iki paskutinio atodūsio".

Atėjus lapkričio 1, mirties įvykdymo dienai, T. Novara paaukojo

Visų Šventųjų Mišias, o du katechetai, Petras su Deniu, prašėsi priimami į Jėzaus Draugiją ir Mišių pabaigoje davė įžadus. Laukdamas atvykstančių budelių, T. Novara dar sėda rašyti paskutinio žodžio savo provincijolui T. Matui de Kuro (de Couros): "Daugel metų meldžiau Dievo šios didžiulės malonės, bet vis su kažkokia baime, kad būsiu dėl daugybės kalčių neišgirstas. Pagaliau gailestingasis Tėvas man suteikė taip ilgai trokštąją malonę. Tebūna jis pašlovintas per amžius!" Po pietų keturi kaliniai, lydimi gal kokios 50 kareivių ir didžiulės minios krikščionių, iškeliavo į bausmės vietą. Visu keliu T. Novara giedojo Švč. M. Marijos litaniją, o jo bičiuliai jam džiaugsmingai atsakinėjo.

Prisiartinus prie pajūrio, kankiniai vienos įlankėlės pakraštyje pamatė į žemę įkastus ir jų belaukiančius stulpus. Princas liepęs kareiviams malkas sudėti kuo arčiau baslių, kad kuo trumpiau truktų kančios. Šitaip liepsnose didvyrišką savo meilę Kristui paliudijo trys jėzuitai — T. Petras Novara, Petras Onizuka, Denis Fujišima — ir jų ištikimas tarnas Klemensas Juemonas.

Kartu su kitais 201 šiuos keturis kankinius popiežius Pijus IX paskelbė palaimintaisiais 1867 liepos 7, o jų liturginė šventė minima vasario 4.

MALDA

VISAGALI DIEVE, leisk, kad šių šv. kankinių — palaimintojo Petro Pauliaus Novaros ir jo bičiulių prisiminimas atneštų mums džiaugsmo. Leisk, kad mes, kurie reikalingi maldų, jų prašomi nueitume į dangų. Meldžiame per Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį, Tavo Sūnų, kuris kartu su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis RUPERTAS MAJERIS
(Mayer)
1876–1945

TĖVAS RUPERTAS MAJERIS gimė Štutgarte, Vokietijoje, 1876 sausio 23. Baigęs vidurinę mokyklą, 1894 tėvui pasisakė norįs būti jėzuitu. Tačiau tasai jam pataręs pirma gauti kunigystės šventimus, o paskui galėsiąs nuspręsti, ar stos į Jėzaus Draugiją. Sūnus priėmė tokį tėvo pasiūlymą ir pradėjo Friburgo, Šveicarijoje (1894–1895), Miuncheno (1895–1896) ir Tiubingeno (1896–1898) universitetuose studijuoti filosofiją ir teologiją, tiktai paskutiniaisiais metais įstojo į Rotenburgo seminariją. 1899 gegužės 2 įšventintas kunigu, gegužės 4 aukojo pirmąsias šv. Mišias.

Metus pabuvęs Špaichingene (Viurtemberge) vikaru, kun. Rupertas 1900 spalio 1 įstojo į Feldkirchės jėzuitų naujokyną Tirolyje. Paskui po naujokyno toliau mokytis išsirengė į Valkenburgą Olandijon. 1906–1911 važinėjo po Vokietiją, Šveicariją ir Olandiją, sakydamas pamokslus tiek mažose, tiek ir didelėse parapijose, bet jo tikrasis apaštalo veidas pasirodė tiktai nuo 1912 Miunchene.

Jo atvykimo į šį miestą laikais čia buvo pilna iš kaimo atvažiavusių smulkių ūkininkų ir miestelėnų, ieškančių kur apsigyventi ir rasti darbą šiame dideliame mieste. Emigrantai slampinėjo po miestą, tad T. Majeris pradėjo jais rūpintis. Jis surado daugeliui kur apsigyventi, kur dirbti, rinko šiems bėdžiams maisto, drabužių ir išdalindavo kam reikia. Kadangi mieste vis daugėjo stabmeldžių, jis dėjo visas pastangas, kad šitie suvažiavėliai neprarastų tikėjimo. Jis platino Švč. M. Marijos sodaliciją tarp universiteto studentų ir pratino juos prie mėnesinės komunijos.

Vokietija netrukus buvo įvelta į I Pasaulinį karą, tad T. Majeris 1914 rugpjūtį įstojo į kariuomenę. Iškart pradėjo dirbti lauko ligoninėje, bet, vėliau pakeltas fronto kariuomenės kapelionu, su daliniais žygiavo į Prancūziją, Lenkiją ir Rumuniją, kur tik vyko karo mūšiai. Jo drąsa kaip legenda sklido iš lūpų į lūpas: kapelionas tūnojo kartu su kariais apkasuose, drąsino juos ir klausė išpažinčių, o kai karys mirdavo, likdavo su juo lig paskutinės akimirkos. Jo drąsa labai veikė

kareivius ir įkvėpdavo jiems vilties. Jam nebuvo sunku kas sekmadienį aštuntą valandą aukoti šv. Mišias, — mat norėjo, kad visi galėtų išklausyti pamaldas ir priimti komuniją. 1915 gruodį jis apdovanojamas Geležiniu Kryžiumi už drąsą, — retas įvykis kariuomenės kapelionui. Tačiau kun. Ruperto kareivystės dienos baigėsi, — 1916 gruodžio 30 sužeistą koją reikėjo nupjauti, todėl 1917 sausio 6 palikęs kovos lauką, išvyksta gydytis.

Grįžęs į Miuncheną pamatė, kad karas labai išvargino žmones. Tad jis ir vėl atsiranda tarp žmonių ir jiems, kuo galėdamas, padeda. 1921 kun. Rupertas paskiriamas vyrų draugijos vadu, ir per 9 metus šios bendruomenės narių išaugo iki 7.000. Vyrai pas jį susirinkdavo iš 53 parapijų. Jei norėdavo kiekvienai grupei tarti žodį ar pasakyti konferenciją, per mėnesį reikėdavo pasakyti 70 pamokslų. Kad būtų patogiau maldininkams, jis Mišias aukodavo prisitaikydamas pagal traukinių tvarkaraštį, ir pirmosios prasidėdavo 3.10 val. T. Majerio parapija virto visas miestas, tad, jei čia buvo viena bendruomenė, jos kunigas buvo kun. Rupertas.

Pokario metais Miunchene pradėjo kurtis komunistų ir socialistų judėjimai, kuriuos iš pat pradžių labai įdėmiai sekė šis kunigas. Jis dalyvaudavo jų susibūrimuose ir lipdavo tribūnon kartu su kitais kalbėtojais, bet ne tam, kad juos girtų, bet tam, kad nurodytų, kur jie klysta ir kur nori patraukti visus savo klausytojus. Jis pats matė, kaip iškilo Adolfas Hitleris, bet kai didžiuma neįstengė įžvelgti klaidingos būsimojo fiurerio propagandos, Tėvas Rupertas drąsiai kalbėjo prieš jį, visados pabrėždamas katalikiškus principus. Anot T. Majerio, katalikas negali būti nacionalinis socialistas, ir štai kodėl ėmė bręsti tarp jo ir nacių judėjimo konfliktas. Jo laikysena nebuvo visai politiška, jo nusistatymas — religinis, nes gerai juto, kad stoja mūšin su velniu, todėl didvyriškai bandė suturėti savo tautą nuo neišvengiamos ir neapgalvotos žūties.

1933 sausio mėn. Hitleris tapo Vokietijos kancleriu ir pradėjo ryškėti tikrasis jo veidas. Jis pradėjo uždarinėti Bažnyčiai priklausomas mokyklas, pradėjo šmeižtų politiką prieš Vokietijos religinius ordinus. T. Majeris rėžė pamokslus iš sakyklos prieš šiuos persekiojimus Šv. Mykolo bažnyčioje. Kadangi Miunchene jis buvo įtakingas, naciai nebegalėjo pakęsti tokios priešiškos jėgos. 1937 gegužės 16 gestapas įsako kunigui viešai nekalbėti. Jis pakluso įsakymui, bet nesiliovė sakęs pamokslus bažnyčioje. Po dviejų savaičių, t.y. birželio 5, jis

suimamas ir laikinai atimamos kunigo teisės. Vyresnieji tramdė kun. Rupertą ir prašė kiek patylėti, kolei naciai patys leisią jam viešai žmonėms kalbėti. Kad nebūtų pati apkaltinta ir nejaustų atsakomybės, bažnytinė vyriausybė jam leidžia lipti į sakyklą. 1938 sausio 5 kun. Rupertas vėl suimamas ir atlieka ankstyvesnę bausmę Landsbergo kalėjime. Gegužės mėn., po bendros amnestijos grįžęs į Miuncheną, jis sukuria nedidelę diskusijų grupę.

Naciai, vėlei pabūgę 63 metų turinčio T. Majerio, dar kartą suima jį 1939 lapkričio 3 ir apkaltinę, jog jis dalyvavęs rojalistų (karaliaus šalininkų) judėjime, 1939 rugpjūčio gale išsiunčia į Oranienburg-Zachsenhauzeno (Oranienburg-Sachsenhausen) koncentracijos stovyklą netoli Berlyno. Septynis mėnesius čia iškalėjęs, 1940 rugpjūtį pasijunta visiškai prastai. Konclagerio vadovybė, pabūgusi, kad čionai gali mirti ir šitaip taptų kankiniu, išsiunčia jį į benediktinų vienuolyną į Bavarijos Alpes, į Etalį (Ettal). Čia praleido laiką melsdamasis, kankindamasis dėl silpnos sveikatos ir laukdamas Dieviškosios Apvaizdos nuosprendžio. 1945 gegužės 6 amerikiečių kareiviai, įžengę į Etalį, kalinius paleido, tad gegužės 11 jis grįžta į Miuncheną, kur vėl pradėjo apaštalauti Šv. Mykolo bažnyčioje.

Kalėjimas ir tremtis nepaliko be pėdsakų senstančiam kunigui. 1945 lapkričio 1 per Visų Šventųjų šventę 8 val. paaukojęs Mišias, Šv. Mykolo bažnyčioje po Evangelijos pradėjo sakyti pamokslą. Jis kalbėjo apie šventuosius danguje ir apie mūsų pareigą — kad būtume panašūs į juos, kad nueitume į rojų. Tačiau per patį pamokslo vidurį, kai buvo bešnekąs apie dangų, kaip mūsų namus, 79-mečio širdis sustojo plakusi, ir T. Majeris netrukus mirė. Palaidotas Pulache (Pullach) jėzuitų kapinėse už Miuncheno. 1948 gegužės 23 kunigo palaikai pergabenti į miestą ir palikti netoli Šv. Mykolo bažnyčios Biurgersalo (Bürgersaal) kriptoje, kur susirinkdavo Švč. M. Marijos Sodalicijos nariai.

T. Rupertas Majeris buvo popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbtas palaimintuoju 1987 lapkričio 3 Miunchene ir tą pačią dieną minimas Draugijos liturginiame kalendoriuje.

MALDA

MALONINGAS TĖVE, palaimintąjį kunigą Rupertą Majerį padarei tvirtu išpažinėju tikėjimo ir dosniu vargšų globėju. Jo užtarimu Baž-

nyčioje pašauk naują ir pavyzdingų Evangelijos skelbėjų, o mums visiems išplėsk širdis, kad suprastume kitų poreikius. Prašom per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris būdamas Dievas su Tavimi ir Šventąja Dvasia gyvena ir viešpatauja per amžius.

lapkričio 4

Dievo Tarnas PRANCIŠKUS AUDIS
(Audí)
1872–1936
Dievo Tarnas JONAS ROVIRA
(Rovira)
1877–1936
Dievo Tarnas JUOZAPAS LATCHĖ
(Llatje)
1893–1936

Ispanijos pilietinio karo kankiniai

IŠ ISPANIJOS pilietinio karo metu žuvusių 53 jėzuitų, kurių bylos tebesvarstomos, trys buvo nukankinti Tortosoje (Tortosa): du tėvai — Pranciškus Audis Sidas (Audi Cid) su Jonu Rovira Orlandis ir vienas brolis Juozapas Latchė Blanšas (Llatje Blanch).

T. PRANCIŠKUS AUDIS, kai buvo su T. Rovira nukankintas, ėjo Tortosos jėzuitų poilsio namų Vyresniojo pareigas. Jis gimė Rokvetas (Roquetas), netoli Tortosos, 1872 vasario 8, o į jėzuitų naujokyną įstojo 1893 rugsėjo 8. Baigęs mokytis klasikines kalbas ir metus pastudijavęs 1899 filosofiją, Tortosoje su scholastais užbaigia filosofiją. 1901 pabūna Šv. Juozapo kolegijoje Valensijoje, 1903 Tortosoje baigęs teologiją, 1906 gauna kunigystės šventimus. Manrėzoje (Manresa) baigęs

trimetį, 1908 paskiriamas į Oriuelos (Orihuela) kolegiją, kur dėsto psichologiją. 1917 persikelia į Tortosos poilsio namus ir čia tampa šios bendruomenės Vyreniuoju 1919. Po penkerių metų skiriamas Hueskos (Huesca) rekolekcijų namų Vyresniuoju, o 1927 vėlei grįžta Tortoson Vyresniuoju.

T. JONAS ROVIRA į rekolekcijų namus atsikraustė 1927. Jo gimtasis miestas Mahorkoje — Palma, kur gimė 1877 spalio 4. Naujokynan įstojo netoli Saragosos 1895 lapkričio 25. 1902–1904 jis praleidžia Madride — baigia kai kuriuos mokslus — ir 1906 vyksta Tortoson studijuoti teologijos. Kunigo šventimus gavo 1909. Trejus metus pabuvęs Romoje — 1911–1914, iš Šv. Rašto apsigynęs darbą, grįžta Ispanijon dėstyti Senojo Testamento netoli Barselonos Sarijos (Sarriá) seminarijoje (1915–1927).

Abu Tėvai — Audis ir Rovira — šiuose namuose gyveno iki 1927. Kai 1932 ši ir visos kitos Ispanijoje esančios jėzuitų bendruomenės buvo uždraustos, šiedu tėvai pasiliko gyventi kartu. 1936 liepą ištikus pilietiniam karui, jiedu kas sau išsiskyrę, pasieškojo prieglaudos pas draugus. 1936 liepos 31 ankstų rytą T. Audis slapčiomis atkeliavo į savo brolio Tomo ūkį — mat brolio Tomo turėta didelio vaismedžių sodo. Rugpjūčio 3 T. Rovira irgi prisidėjo prie T. Audžio, ir taip jiedu ramiai ištūnojo antrame aukšte tris mėnesius. Langinės ir durų sklendės visados būdavo užnabrytos, kunigai retai kada nusileisdavo apačion, kur gyveno Tomas, ir niekad nebuvo išėję laukan. Nors T. Audžio nuotaika buvo kuo puikiausia, bet T. Rovira buvo kitokio būdo: visados rūpinosi, kartais visai puldavo į nevilтį ir daugiausia vienas sau kiūtodavo kambaryje. Sykį jau buvo bekeliaująs į Mahorką (Majorca), tiktai T. Audis atkalbėjo nuo tokio sumanymo, nes buvo tikras, kad bus sugautas ir nugalabytas.

Raudonieji kariai į Tomo sodybą apsilankė lapkričio 3 ta dingstimi, kad čia esanti nelegaliai įrengta radijo stotis. Vos tik išgirdęs T. Audis, kad apačioje kažkas atsitikę, tučtuojau smuko į sodą, bet T. Rovira tebetūnojo savo kambaryje. Krėsdami namą, kareiviai užtiko T. Rovirą ir, nusivedę žemyn, jį apieškojo. Paskui išsivarė į policijos būstinę. Toji kelionė T. Rovirą nukamavo. Tiktai didžiulėmis pastangomis jis galėjo užlipti laiptais į būstinę, kur, jį pamatęs, skyriaus viršininkas piktai užriko: "Betgi čia visai ne kunigas Audis!"

Kareiviai vėlei sugrįžo į sodybą apie vidurdienį, bet T. Audžio čionai dar nebuvo. Jis pasirodė popiet ir ramiai laukė ateinančių komu-

nistų. Šie išties atėjo netrukus ir išsivedė būstinėn. Dabar abu kunigai, pakliuvę į savo nedraugų rankas, buvo negailestingai sumušti. Jiems atsisakius atsižadėti arba keikti Dievą, abudu pradėta dar skaudžiau daužyti ir spardyti. Apie dešimtą valandą vakaro abu jėzuitai išvedami iš kamerų ir varomi ramiomis pakelėmis, kur ne per toliausiai nukankinami už Kristų.

Lapkričio 4, kai tik išaušo, Tomo sūnus su žentu vaikštinėjo pakelėmis Valensijos kryptimi, žiūrėdami, gal ką nors suras. Iš tikrųjų pusiaukelėje tarp Tortosos ir Santa Barbara (Tortosa — Santa Barbara) jiedu griovyje užtiko dviejų kunigų lavonus. Abudu kunigai buvo užpakalyje surištomis rankomis. T. Audis gavęs kelis smūgius galvon, o kūnas mėlynėmis nusėtas, bet miręs nuo kulkų. T. Rovira buvo kur kas daugiau nukentėjęs nuo revoliucionierių: galvos kaušas suskaldytas, veidas ir visas kūnas pamėlynavęs. Kai Audžio šeima kitą dieną norėjo abudu velionius palaidoti kartu, miesto valdžia neleido. Leidimas duotas tiktai T. Audžiui palaidoti šeimyniniame kape, o T. Rovira užkastas kažkur nežinomoje vietoje.

Trečiasis jėzuitas, anksčiau dviem mėnesiais už šituos nukankintas Tortosoje, brolis JUOZAPAS LATCHĖ. Gimė Rokvetas (Roquetas) 1893 rugpjūčio 17, netoli Tortosos, o į Jėzaus Draugiją įstojo Gandijoje (Gandía) 1909 vasario 2. Tortosos seminarijoje scholastams 6 metus (1912-1918) siuvo rūbus, o persikėlęs į Oriuelą Šv. Dominiko vienuolynan, 1918–1925 dirbo skalbykloje. Paskui gyveno Leridoje (Lérida), o persekiojimo laikais vienuolynus uždarius, br. Latchė atsidūrė Barselonoje (Barcelona).

Prasidėjus pilietiniam karui, br. Latchė ketino žygiuoti į Tortosą aplankyti sergančio tėvo. Kadangi anuomet buvo pavojinga keliauti, draugas jį atkalbinėjo nuo šio sumanymo. O jei tikrai jaučiąs, jog būtina išvykti, tegul bent nusivelka sutaną. Bičiulio įspėjimas nebuvo veltui. Br. Latchė išvažiavo naktiniu traukiniu iš Barselonos liepos 28. Jam išlipus liepos 29 paryčiui 4 val. Tortosoje, prisistato prie jo komunistų kareiviai, — jam turį klausimų. Kadangi pasisakė atvažiavęs aplankyti sergančio tėvo, du sargybiniai jį palydėjo iki gimtinės, kur tikrai rado ligonį. Patenkinti, kad broliukas nemelavo, sargybiniai įspėjo: "Tiktai niekur neik iš namų, tau nieko neatsitiks!" Šitaip visą rugpjūtį br. Latchė su šeima praleido namuose. Kai sesuo ėmė būgštauti, jėzuitas nuramino: "Jei jie mus nužudys, kas čia tokio: būsime kankiniai".

Rugsėjo 5 br. Latchės laisvė pasibaigė. Apie pusę dešimtos vakare, kai visi jau buvo sugulę, tiktai jis vienas dar nemiegojo, gal šeši–septyni ginkluoti vyrai, įsibrovę į namus, liepė jam kartu eiti į policijos būstinę, — ten norį jie kažką pranešti. Užtikrinę, jog visa tai kelias minutes tetruksią, tad jis net neįspėjęs saviškių, išėjo. Būriui iš namų dingus, pro langą brolienė tepamatė, kaip kareiviai uždėjo suimtajam antrankius ir įstūmė į automobilį. Paskui ji išgirdo, kaip mašina nuvažiavo ir netrukus triskart nuaidėjo šūviai, o kaipmat atgal per miestą visu greičiu pralėkė ta pati mašina.

Rytojaus dieną Latchė paprašė kito sūnaus, kad tas "paėjėtų pakele ir pasižiūrėtų, kas šiąnakt nutiko". Gal net puskilometrio nenuėjęs, rado brolį, sukniubusį ant žemės, nušautą iš šautuvo. Kūną parsivežę, palaidojo kapinėse.

Oficiali vyskupijos byla kankiniams T. Pranciškui Audžiui, T. Jonui Rovirai ir br. Juozapui Latchė pradėta Tortosoje 1950 lapkritį.

lapkričio 5

VISŲ JĖZAUS DRAUGIJOS ŠVENTŲJŲ IR PALAIMINTŲJŲ ŠVENTĖ

PER ŠIOS DIENOS ŠVENTĘ visa jėzuitų šeima džiaugsmingai prisimena savuosius šventaisiais ir palaimintaisiais paskelbtuosius brolius. Be šios Draugijos 42 šventųjų ir 138 palaimintųjų, dar esama, mūsų įsitikinimu, ir nemaža kitų jėzuitų, kurių meilė Dievui ir kuklus gyvenimas buvo nuostabiai Dievo atlygintas Amžinuoju Gyvenimu danguje. Tokių jėzuitų neįmanoma išvardinti nei vardų, nei pavardžių, bet, tikimės, jog kiekvienas iš jų turėjo tokį tikslą, kurio mes šiandien visi siekiame.

Šiandienė šventė mums liudija, kad viso mūsų gyvenimo tikslas — šventumas. Kai T. Ignacas pamėgino apibrėžti Jėzaus Draugijos tikslą, jis šitai padarė tokiais žodžiais: "Šios Draugijos tikslas —

ne tiktai savo sielas Dievo malonės dėka išganyti, jas tobulinti, bet ir tos pačios malonės pagalba taip pat uoliai darbuotis dėl kitų sielų išganymo ir tobulumo" (General Examen, 1, 2). Taigi galutinis jėzuito tikslas — tapti šventu ir su kuo tik įmanoma susidurti, tą irgi skatinti į šventumą. Šiam uždaviniui — nesvarbu, kur jėzuitas būtų atsikliuvęs: gali jis būti universiteto profesorius, dėstąs biologiją, ar parapijos klebonas, aprūpinąs Sakramentais savo parapijiečius, gali būti virtuvėje sriubą maišąs ir ją dalinąs vargšams virėjas, gali būti kur nors užsienyje skelbiąs apie Dievą Kristaus žodį misionierius. Kur ir ką jis veiktų, dirbtų kitų ir savo paties išganymui. Stengdamasis kitus patraukti Dievo meilėn, jėzuitas pats geriau pažįsta Dievo meilę, o mėgindamas kitus padaryti šventesnius, jis pats labiau prisiartina prie šventumo. Jėzuitai, patys atsidūrę danguje, tikina, jog šventumas yra tikrai pasiekiamas ir kad T. Ignacas neragino savo vyrų siekti to, kas neįmanoma. Per tuos mėnesius, kuriuos jis praleido urve ant Kardonės upės (Cardoner) kranto Manrėzoje (Manresa), šv. Ignacas patyrė daugel Dievo malonių ir pamatė, kaip "Dvasinės lavybos", kurias jis parašė, gali būti patikimas kelias siekti šventumo. Jei kandidatas į Draugiją norėjo stoti, šv. Ignacas reikalavo, kad pirmiausia jis susipažintų su "Dvasinėmis lavybomis" — ko Dievas iš jo trokšta. Per 400 prabėgusių metų "Dvasinės lavybos" yra svarbiausias įrankis sužadinti kituose šventumo troškulį. Didžiuma jėzuitų, kurių gyvenimo aprašymai atsidūrė šioje knygoje, geroką savo apaštalavimo dalį, būdami kunigais, tiek miestų katedrose, tiek kaimų bažnytėlėse dėstė "Dvasinių lavybų" pamatus. Šv. Jonas Pranciškus Redžis (Regis) pasakojo apie jas Pietų Prancūzijoje. Palaimintasis Antanas Baldinučis (Baldinucci) tą patį darė centrinėje Italijoje. Garbingasis Aloyzas La Nuca (La Nuza) aiškino jas Sicilijoje, o Dievo Tarnas Pilypas Jeningenas (Jeningen) supažindino su jomis pietinę Vokietiją. Šventieji, palaimintieji ir visi kiti, kurie šiandien mūsų pagarbiai prisimenami, maitinosi šv. Ignaco "Dvasinėmis lavybomis".

Žmonės patys savaime šventaisiais nepasidaro, — visokio šventumo šaltinis — Dievas. Jei nūnai garbiname mūsų jėzuitus danguje, mes pagerbiame Dievą už viską, ką Jis padarė per savo šventuosius ir šventuosiuose. Jei ką nors per savo gyvenimą šventieji yra padarę, visa tat yra padaręs Dievas. Nors šv. Pranciškus Ksaveras pylė vandenį ant nesuskaičiuojamos daugybės stabmeldžių galvų Indijoje, bet vis viena Dievas juos padarė krikščionimis. Nors šv. Jonas

de Brebefas (de Brébeuf) parodė kankiniams neįtikėtinos drąsos, betgi Dievas jį palaikė ir suteikė jėgų didvyriškai paliudyti tikėjimą. Šventieji viską atiduoda Dievui, o sau nieko nepasilieka: nei garbės, nei turtų, nei kitokių nuopelnų.

Norint būti šventam, pirmiausia reikia būti nusižeminusiam, todėl šv. Ignacas troško šitai įskiepyti savo jėzuitams, kai rašė, jog kandidatas, norįs įstoti į Draugiją, privalo parodyti, kaip daug padeda ir dvasiniam gyvenimui atneša naudos ne šiaip sau, o iš esmės baisėtis visa to, ką pasaulis graibštosi ir ką myli. Mes visomis jėgomis turime trokšti to, ką mūsų Viešpats Kristus mylėjo ir rinkosi. Vaikydamiesi pasaulio, žmonės nepaprastai ieško garbės, rūpinasi išgarsėti, nusipelnyti vardą. O tie, kas žemėje gyvena dvasios gyvenimu ir uoliai seka Jėzumi Kristumi, siekia ir karštai trokšta to, kas pasauliečių troškimams priešinga, — iš meilės ir pagarbos Kristui vilkėti tais pačiais rūbais ir puoštis tomis pačiomis dorybėmis kaip Jis. Nenorint įžeisti dieviškosios Didybės ir nusikalsti artimui, jie norėtų kęsti šmeižtus, melagystes, neteisybes, būti laikomi ir vadinami kvailiais, bet neduodami tam jokios dingsties dėl to, kad geidžia bent kiek panašėti į mūsų Išganytoją, Jėzų Kristų, kuris mūsų dvasinei pažangai parodė pavyzdį, kad visi, kiek tik įmanoma, Dievo malonės padedami, trokštume eiti Jo pėdomis ir Juo sekti, — juk Jis mūsų tikrasis Kelias, vedąs žmones į gyvenimą (*General Examen* 4,44).

Nuolankumo šv. Ignacas reikalavo iš visų savo pasekėjų, nes nuolankumo buvo kupinas pats Kristus, ką šventieji ir palaimintieji akivaizdžiai parodė savo gyvenimu.

Kartais įsivaizduojama, kad šventųjų darbai ar elgesys yra iš tikrųjų nepakartojami, — kas gi iš mūsų gali pakartoti šv. Andriaus Bobolos drąsą arba nenusakomą šv. Alfonso Rodrigeso (Rodríguez) kantrybę? Galbūt mes norime mėgdžioti blogus pavyzdžius? Išties mes galime mokytis iš šventųjų nuolankumo, stengtis, kad būtume savo vidumi ir išore panašūs į Kristų, kad būtume laikomi ir vadinami kvailiais, kaip ir Jis buvo laikomas. Tad jei sieksime nuolankumo, Dievas tuomet duos drąsos savo kankiniams ir nepagailės kantrybės savo išpažinėjams.

Tačiau šiandienos šventė yra visų mūsų, kurie dar tik esame išganymo kelyje, padrąsinimas. Šventumas mums reikalingas, o kadangi mūsų šventieji ir palaimintieji nūnai yra Švenčiausios Trejybės akistatoje, tebūna mums šie broliai tarpininkais, kurie prašytų Dievą

mums malonių, jėgos ir ištvermės, reikalingos tinkamai pateisinti savo pašaukimą.

Vyskupai, susirinkę Romoje per II Vatikano Suvažiavimą, kalbėjo apie mūsų kvietimą šventumui ir skatino mus kreiptis į dangaus šventuosius.

Mums labai dera mylėti šiuos Jėzaus Kristaus draugus ir paveldėjimo dalininkus, kurie drauge yra mūsų broliai ir įžymūs geradariai. Dera dėkoti už juos Dievui ir "nuolankiai į juos kreiptis, šaukiantis maldų bei galingos pagalbos, kai norime išprašyti malonių per jo Sūnų Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį, vienintelį Atpirkėją ir Išganytoją". Juk kiekvienas mūsų aktas, kuriuo tikrai pareiškiame meilę dangaus gyventojams, pačia savo prigimtimi yra nukreiptas ir kyla į Kristų, "visų šventųjų vainiką", o per jį į Dievą, nuostabų ir garbingą savo šventuosiuose (*Lumen Gentium*, 50).

MALDA

VIEŠPATIE DIEVE, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėve, pašaukei mus savo tarnybon, nors žinai, kokie esame silpni. Padėk mums būti gerais Kristaus kariais, kurie tvirtai žengia po kryžiaus vėliava. Patobulink visus darbus, pradėtus rankomis šv. Ignaco ir daugelio jo pasekėjų, dabar vadinamų šventaisiais ir palaimintaisiais. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas JOKŪBAS de MESKITA su Keturiais Bičiuliais (de Mesquita) 1553–1614

VOS KĄ TIK atsivertęs katalikybėn Japonijos princas Europon pasiuntė keturis įžymius pasiuntinius aplankyti Portugalijos, Ispanijos karalius ir pasiūlyti jiems savo klusnumą. Šios delegacijos vadovu ilgon kelionėn skirtas T. JOKŪBAS de MESKITA. Iš pat pradžių vadovauti šiai jaunuoliškai pasiuntinių grupei, — visi apie 14 ar 15 metų amžiaus — buvo paskirtas T. Aleksandras Valinjano (Valignano), o T. Meskita vertėju. 1582 vasario 20 visi jie išplaukė iš Nagasakio (Nagasaki). Tačiau kelionės į Tutikoriną (Tuticorin) Indijon metu T. Meskita susirgo karštine. Laivui įplaukus į uostą, jėzuitas pasiunčiamas į miestą gydytis, o kiti tuo tarpu išplaukė į Goją laukti, kol jis pasveikęs į ten atsiras. Pasitaisęs T. Meskita, iš Tutikorino į Goją atsiradęs 1583 spalį, sužinojo, kad T. Valinjano yra paskirtas Indijos provincijolu, todėl dabar turįs keliauti Europon. Šitaip T. Meskita tapo grupės vadu. Po 30 mėnesių, kai jie išsileido iš Japonijos, su daugeliu stabtelėjimų jie galų gale 1584 rugpjūčio 10 atsirado Lisabonoje.

Kur tik šie keturi įžymūs jaunuoliai pasirodydavo, visur juos karališkai sutikdavo. Kai jie susitiko Portugalijos karalių, tarsi keturios valstybės galvos įžengė į Lisaboną. Per šį ir visus kitus susitikimus T. Meskita jaunuoliams būdavo vertėju. Atplaukę Ispanijon, kelias dienas jie praleido su Pilypu II Eskoriale, o paskui iš Alikantės (Alicante) išsirengė į Livorną ir Romą. Patraukę per Pizą, Florenciją ir Sijeną (Siena), prašmatniai vaišinami, galų gale įžengė į Amžinąjį Miestą 1585 kovo 20. Jie apsistojo jėzuitų namuose, kur T. Generolo Klaudijaus Akvavivos (Acquaviva) buvo svetingai sutikti.

Roma oficialiai pasiuntinius sutiko kovo 23. Apsupti kardinolų ir vyskupų, riterių ir raitelių, keturi jaunuoliai, apsitaisę iškilmingais princų apdarais, surengė romiečiams puikią progą pasigėrėti ištaiginga eisena. Skambant bažnyčių varpams ir aidint trimitams, procesija pasu-

ko į Vatikaną susitikti su sirguliuojančiu popiežiumi Grigalium XIII. Išvydęs pirmuosius krikščioniškosios Japonijos vaisius priešais save, šv. Tėvas jautriai su ašaromis akyse kiekvieną pasiuntinį apkabino ir pasveikino. Kadangi šis popiežius po jų atvykimo aštuonioliktą dieną mirė, didikai jaunuoliai Romoje pasiliko tol, kolei buvo išrinktas kitas popiežius, Sikstas V, kurio įžengimą į sostą jie stebėjo. Iš Romos kilmingieji pasiuntiniai iškeliavo 1585 birželio 3 į Boloniją, paskui į Veneciją, kur Pilypas II savo kaštu parūpino laivą grįžti tėvynėn. Japonijos pasiuntiniai Portugalijos krantus paliko 1586 balandžio 12, o į Goją atplaukė 1587 gegužės 29.

Gojoje T. Valinjano prisidėjo prie keliaujančių Japonijon, bet dabar, kaip Portugalijos vicekaraliaus Indijoje pasiuntinys, išsileido aplankyti Japonijos valdovo Tojotomi Hideoši (Toyotomi Hideyoshi) ir pareikšti portugalų padėką už visa tai, kas buvo padaryta šioje šalyje katalikų Bažnyčiai. Tačiau laivui atplaukus 1588 liepą į Makao (Macao), kunigai išgirdo liūdną žinią: Hideoši 1587 liepos mėn. atsigręžė prieš Bažnyčią, nubaudė visus misionierius ir pradėjo persekiojimą.

Kadangi Hideoši jau nebuvo daugiau palankiai nusiteikęs krikščionims, kaip anksčiau, todėl T. Valinjano, užuot tiesiog vykęs Japonijon, diplomatiškai parašė jam iš Makao, — prašė audiencijos. Hideoši sutiko priimti. Keturi jaunieji pasiuntiniai su T. Valinjano ir T. Meskita bei visa palyda į Nagasakį atkeliavo 1590 liepos 21. Tačiau tiktai 1591 kovo 3 abu tėvai galėjo susitikti su imperatoriumi. Nors abu tėvai jėzuitai negalėjo priversti Hideošio atšaukti baudžiamojo dekreto, bet išgavo nuolaidą, kad nebūtų jo vykdymas griežtai pradėtas bent tol, kol misionieriai atsisako kištis į Japonijos politiką. Imperatorius leido keliems jėzuitams liktis Nagasakyje aptarnauti Portugalijos piliečius ir bendruomenes.

T. Meskita padarė Nagasakį savo veiklos centru. Kadangi jis pats buvo portugalas, gimęs 1553 Meižone Frio (Meijon Frio), jis tapo Nagasakio jėzuitų Vyresniuoju ir ėjo Portugalijos Bažnyčios bei kolegijos rektoriaus pareigas nuo 1598 iki 1611. Pagal Hideoši dekretą tegalėdami aptarnauti tiktai europietiškas bendruomenes, jėzuitai krikščionis lankydavo namuose ir teikdavo jiems Sakramentus. Grįždamas iš Europos, T. Meskita atsivežė spausdintos religinės literatūros ir pats nuo 1591 pradėjo spausdinti katalikiškas knygas. Tų pačių metų liepos mėn. keturi kilmingieji jaunikaičiai, lankęsi Europoje, visi įsto-

jo į Jėzaus Draugiją ir vienas iš jų, Julijonas Nakaura (Nakaura), 1633 mirė kankinio mirtimi.

Apaštalavimo darbas nutrūko 1614 vasarį, kai imperatorius Ijejasu (Iyeyasu) uždraudė visiems misionieriams dirbti ir uždarė visas krikščionių bažnyčias. Jis įsakė misionieriams pradėti kraustytis iš Nagasakio. Iš 80 Japonijoje dirbusių jėzuitų 62 išsikėlė į Nagasakį, o 18 perėjo dirbti pogrindžio sąlygomis — ir toliau aprūpino Japonijos krikščionis. Kai misionieriai atkeliavo į Nagasakį, uoste nebuvo nė vieno laivo. Birželio mėn. atplaukė vienintelis laivas, bet kelis mėnesius negalėjo išplaukti. Todėl misionieriai turėjo gyventi susikimšę kambariuose ir be savo maisto. Nerimaudamas, kad vis negali misionierių nusikratyti, Ijejasu įsako spalio 27 susirinkti pakrantėje ir laukti atplaukiančių laivų. Plikame kaip ant denio pajūryje turėjo nuo kepinančios saulės iš šiaudų pasistatyti lūšnelių. Ir čionai, kur net miesto nebuvo matyti, staiga susirgo T. Meskita. 61 metų, fiziškai po paskutinių sunkių mėnesių išvargintas, buvo visiškai išsekęs. Jėzuitas nenorėjo skirtis su pamiltąja Japonija, todėl meldė Dievą, kad galėtų numirti prieš tai, kol atplauks laivai jų iš čia išsigabenti. Kunigo malda buvo išklausyta: 1614 lapkričio 4 miršta, o juos tremtin išvežti laivai teatplaukė tiktai po trijų dienų.

1901 T. Jokūbo de Meskita byla pradėta Makao ir kartu su juo imti tyrinėti kitų keturių jėzuitų gyvenimai:

T. ANTANAS PRANCIŠKUS de KRITANA (de Critana), ispanas, gimęs apie 1548 mažame Almodovaro del Kampo (Almodovar del Campo) kaimelyje, Toledo vyskupijoje. Dvidešimt vienerių metų stodamas į Draugiją Siguensos jėzuitų kolegijoje (Sigüenza) 1569, jis jau buvo apsigynęs Alkalos (Alcala) universitete filosofijos daktaratą. Po kunigo šventimų septynerius metus dirbo ekonomu Toledo jėzuitų namuose, o 1584 balandžio 10 iš Lisabonos iškeliavo į japonų misijas; Hirade (Hirado) atsirado rugpjūtį. Iš tikrųjų jis turėjo paskyrimą į Bungo provinciją, tik tuo metu ši provincija kariavo su Sacuma (Satsuma), užtat kun. Antanas nusiunčiamas į Jamagučį (Yamaguchi). 1598-1614 buvo Nagasakyje Visų Šventųjų kolegijos bažnyčios prefektu. Kai Ijejaso 1614 dekretu buvo tremiami visi misionieriai, jis kartu su broliais jėzuitais irgi pakrantėje laukė atplaukiančių laivų. Kartu su jais įlipo į vieną laivą lapkričio 7, patirtų ankstyvesnių vargų nualintas. Laive jis susirgo ir 1614 lapkričio 24 mirė maždaug 90 mylių nuo Manilos. Jėzuitų prašymu kūnas neįmestas jūron, bet uždary-

tame karste perkeltas į laivelį. Atplaukus į Filipinus, kūnas Marivelės (Mariveles) apylinkėje palaidotas, o vėliau perkeltas į bažnyčią prie Ignaco kolegijos Maniloje.

T. GASPARAS de KRASTO (de Crasto) gimė apie 1560 Bragoje (Braga), Portugalijoje. Į Jėzaus Draugiją Koimbroje (Coimbra) įstojo broliuku 1580. Anksčiau kolegijoje jis dirbo slaugytoju. 1588 popiežiui Sikstui V paskyrus T. Sebastianą de Morė (de Morais) pirmuoju Japonijos vyskupu, šis pasiprašė, kad br. Krasto jį palydėtų. Per visą ilgą kelionę Indijon broliui labai pravertė medicinos žinios: jis gydė sergančius keleivius ir laivo įgulą. Nelaimei, pats vyskupas susirgo ir Mozambike mirė. Br. Krasto toliau keliavo į Goją (Goa). 1591 vietoj mirusiojo T. Petro Martinso (Martins) paskiriamas naujuoju vyskupu. Kai jau buvo besirengiąs plaukti į Makao (Macao), pasiprašė kartu vykti ir br. Krasto. Jausdamas, kad iš to brolio gali būti geras misionierius, vyskupas jį moko lotynų k. ir moralinės teologijos, paskui 1596 Makao jam suteikia kunigystės šventimus. Tais metais jiedu abu išplaukia Japonijon į Nagasakį, kur atsiranda 1596 rugpjūčio 14. T. Krasto iškart imasi apaštalavimo.

1614 visus misionierius užklumpa dekretas. T. Krasto, dar kiek luktelėjęs, 1615 irgi iš Japonijos persikelia į Makao. 1620 jis vėl atsiranda Japonijoje ir toliau apaštalauja. Išgirdęs, kad T. Pranciškus Pašekas (Pacheco), jėzuitų provincijolas, 1625 gruodį suimtas ir kad visur knibždėte knibžda šnipų, pasigviešusių už pinigus išduoti pirmą pasitaikiusį kunigą, T. Krasto, dabar jau einąs 65 metus, pasislepia. Kadangi per visą žiemą ištūnojo landynėje be tinkamo apšildymo ir maisto, sveikata rimtai pašlijo ir tikrai įsiligojo. Kai krikščionys čia jį surado, nugabeno į saugią vietą Takaku miške, bet jokiais būdais nebegalima buvo atgriebti. Tarp tyliai snaudžiančių medžių jis 1626 gegužės 7 užgeso, kur krikščionys jį ir palaidojo.

T. JONAS BAPTISTAS de BAESA (de Baeza) gimė Ubedoje (Ubeda), Ispanijoje, 1558. Prieš stodamas į Jėzaus Draugiją 1579, jis studijavo Salamankos universitete civilinę ir kanonų teisę. Jau būdamas jėzuitu, jis 1586 išplaukia Indijon. Kadangi laivas netrumpai užtrukdavo Mozambike, Gojoje ir Makao (Macao), T. Baesa, išlipęs į krantą, sakydavo žmonėms pamokslus. Pagaliau į Japoniją atplaukė 1590 liepos 21 ir Hingo (Hingo) karalystėje pradėjo apaštalauti. Sakoma, kad per trejus savo kunigystės metus jis pakrikštijęs apie 70.000 suaugusių žmonių, o be skaičiaus dar ir vaikų. Lygiai kaip ir šv. Pranciškui

Ksaverui, irgi apaštalavusiam Japonijoje, T. Baesai krikščionys turėdavo palaikyti rankas, kad galėtų visus pakrikštyti. Iš Hingo jis išvažiuoja į Šimabarą (Shimabara) generalvikaru pas vyskupą Liudviką Serkeirą (Cerqueira), kurį paskui pakeitė 1598 vyskupas Martins.

Kai iš Šimabaros buvo išvytas 1612, T. Baesa grįžta prie savo darbų šiaurėn. Tačiau po dvejų metų, kai Ijejasu išleido dekretą, jis priverstas dangintis į Nagasakį. Betgi T. Baesa neišsirengia tremtin, pasislėpęs dvylika metų išdirba su Mykolu Nagašima (Nagashima) Nagasakyje. Kai kažin kas paklausė, kaip jam šitiek metų pasisekė išsilaikyti nuo persekiotojų, kunigas atsakęs, jog Dievas jį saugojo nuo nelaimių.

Gyvenimo saulutei besileidžiant už kalno, T. Beasą užklumpa paralyžius. Nebegalėdamas pats judėti, pintinėje iš vieno krikščionio namų pernešamas pas kitą. T. jėzuitas dažnai pagalvodavo, kad mirs nuo kardo, ugnim bus susvilintas, o gal ant kryžiaus, bet su metais jam darėsi vis labiau aišku, kad Dievas jam parinko kankinystę per lėtas kančias ir skausmus. Kadangi jo spėkos tikrai buvo apgailėtinos, bergždžia buvo svajoti nusigauti Kinijon, nes, šiai svajonei dar neišsipildžius, T. Baesa 1626 gegužės 7 miršta.

T. MATAS de KURO (de Couros) gimė Lisabonoje (Lisbon), Portugalijoje, apie 1568, o į Jėzaus Draugiją įstojo 1583 gruodžio 22. Pakviestas važiuoti į misijas, su Lisabona atsisveikina 1586 balandžio mėn. ir tuo pačiu laivu, kuriuo plaukė T. Meskita, su keturiais jaunaisiais japonų didikais išvyksta į Gojos (Goa) pakrantes. Mokėsi Indijoje ir Makao, o 1590 liepos 21 išplaukė į Nagasakį, Japonijon, kur baigė mokslus. 1596 kovo grįžta į Makao, bet tų pačių metų rugpjūčio 14 vėl atsirado Japonijoje. T. Kuro pirmiausia apaštalavo Arimoje (Arima) ir 1614 lapkritį ištremiamas iš Nagasakio. Makao neilgai pabuvęs, 1615 rugpjūtį vėlei grįžta Japonijon. 1617-1621 buvo Japonijos jėzuitų provincijolas, paskui jį pakeitė T. Pranciškus Pašeko. Kai šis buvo suimtas 1625 gruodį, T. Kuro vėl vadovauja misijoms ir ligi pat mirties išbuvo viceprovincijolu.

Didžiumą savo apaštalavimo darbų T. Kuro Japonijoje atlikdavo naktimis, nes kitaip būtų pakliuvęs į šnipų rankas. Jei kur reikėdavo keliauti dieną, būtinai persirengdavo kokiu nors amatininku. Kadangi jis buvo provincijolas, prisieidavo nemažai keliauti, o tai būdavo ne itin saugu, bet Dievo Apvaizdos dėka per tiek metų, kiek dirbo Japonijoje, nebuvo pačiuptas. Kokiose tik jam vietose nekliū-

davo slėptis, bet turbūt dažniausiai nepatogiose duobėse. Viename 1626 rašytame laiške šis kunigas mini tokią landynę. Vienas šeimininkas po žemėmis jam buvo išrausęs urvą, kad jame bemaž išsitekdavo kartu katechetas su tarnu. Čia nebuvo jokios šviesos, tad daugiausia tūnodavo tamsoje, gal tik pasišviesdavo, kai valgydavo, skaitydavo brevijorių ir, jei kaip provincijolui, reikėdavo kam parašyti laišką. Vyrai negalėdavo išlįsti iš slaptavietės, o maistas — menkas, liesas, mat šeimininkas negalėdavo tiek, kiek reikia visiems, nupirkti: gali kas nors įtarti. Iš vienos landynės, kur iškiūtodavo daugiau kaip 30 dienų, persikraustydavo kiton.

Po tiekos badavimo ir vargo metų T. Kuro organizmas daugiau negalėjo atlaikyti kančios. Vienądien, keliaudamas iš Mikajo (dabartinio Kijoto-Kyoto) į Hasamį (Hasami), susirgo ir nebegalėjo toliau judėti. Pamatęs netoliese raupsuotąjį, T. Kuro pasiprašė, ar negalėtų pas jį lūšnoje prisiglausti, mat tikėjosi atgausiąs jėgas. Raupsuotasis mielai įsileido svetį į savo vargingą gūžtą ir pasiūlė tai, ką tik išgalėjo, bet 65 metų amžiaus iškamuotas kunigas nebeatsigavo ir po kelių sunkios ligos dienų mirė. Turbūt 1632 liepos 12.

Palaimintasis ANTANAS BALDINUČIS (Baldinucci) 1665–1717

ANTANAS BALDINUČIS gimė Florencijoje 1665 birželio 19. Devynmetis pradėjo mokytis San Džiovanino (San Giovannino) jėzuitų mokykloje. Kai jo vyresnysis brolis Pilypas įstojo į dominikonų vienuolyną, Antanas buvo panūdęs stoti irgi į tą patį ordiną, tačiau dėl nekokios sveikatos tėvas pataręs nekelti kojos pas dominikonus, o geriau pastudijuoti "Dvasines lavybas" ir, Florencijos jėzuitams padedant, geriau sužinoti Dievo valią. Šio dvasinio susitelkimo vaisius — Antanas pasirenka šv. Ignaco Draugiją. Šešiolikmetis jaunuolis įstoja į Romos Šv. Andriaus naujokyną 1681 balandžio 21.

Kitus šešiolika metų Antanas praleido įvairiose jėzuitų mokyklose. 1683 balandžio 22 davęs tris įžadus, 1684 Romos kolegijoje pradeda studijuoti kalbas. 1687 jis pradeda dėstyti Terni, o 1690 Romoje. Išbuvęs 9 metus Draugijoje, Antanas jau triskart buvo pasiprašęs išleidžiamas į misijas užsienin — Indiją, Kiniją ar Japoniją, — bet kiekvienąsyk dėl silpnos sveikatos jam buvo atsakyta. Dievo Apvaizdos planuose jaunąjį Antaną buvo numatyta padaryti dideliu misionierium, bet tiktai ne svetur, o pačiame savo gimtajame krašte. Studijuodamas Amžinajame Mieste teologiją, sekmadienių popietėmis jis eidavo į viešas aikštes sakyti pamokslų iš įvairių Romos parapijų susirinkusiems tikintiesiems. Turbūt maža jis nutuokė, kad šie sekmadieniniai pamokslai taps jo svarbiausiu darbu. Galų gale 1695 spalio 28 jis gauna kunigo šventimus ir dvejus metus mokosi mokykloje.

1697 T. Baldinučis skiriamas į Fraskačio (Frascati) jėzuitų parapiją už kelių mylių į pietus nuo Romos. Paskirtas vikaru jis, gal keturis mėnesius važinėdamas, sakė aplinkiniuose miestuose, bažnytkaimiuose ir kaimuose pamokslus. Per 20 metų kun. Antanas apaštalavo pamokslais ir susitelkimais, dažniausiai apsistodavęs Fraskatyje arba Viterbo, į šiaurę nuo Romos įsikūrusiam mieste. Per tuos du dešimtmečius jo dienotvarkė beveik nesikeisdavo: į misijų vietą keliaudavo basas (nesvarbu koks oras), nešdamasis krepšį su užrašais, pamokslais ir kitais kasdienai būtiniausiais reikmenimis, su keliauninko laz-

da rankoje. Jei kas paklausdavo, — kodėl šitaip basakojis žygiuoja, atsakydavo: "Kad Dievas būtų sugraudintas mano kančių ir sujudintų mano klausytojų širdis". Jo misijos trukdavo nuo 8 iki 14 dienų. Tai priklausydavo nuo parapijos norų. Savo pamokslus sakydavo iš šv. Ignaco "Dvasinių lavybų". Per tokias misijas jis paprastai surengdavo atgailos procesijas, kurios būdavo pasirengimas išpažinčiai, o kiekvienų misijų pabaigoje — bendroji Komunija, kai visi dalyviai priimdavo mūsų Viešpatį Eucharistijoje. Jei kunigo nebūdavo sakykloje, sėdėdavo klausykloje, mokydavo vaikus katekizmo arba lankydavo ligonius. Misijoms pasibaigus, prie bažnyčios būdavo sukuriamas laužas, į kurį būdavo sumetamos kortos, žaidimo kauliukai, netikusios knygos ir dainuškos. Vienąsyk kunigas suskaičiavo 240 kinžalų ir kitų smulkių ginklų, 21 pistoletą, kurie buvo padėti prie jo kojų. Atėjus laikui žygiuoti į kitą parapiją, pakviesdavo parapijiečius paėjėti procesijoje per kaimą ir pasimelsti, kad ir kitur jam būtų nepagailėta malonių.

Kadangi T. Baldinučis buvo didelio pamaldumo vyras, nepaprastas atgailautojas, žmonės, kuriems jis sakydavo pamokslus, pajusdavo jo šventumą ir būdavo daugelio stebuklų liudininkais. Jo pamokslai būdavo paprasti ir gyvi, kartais net dramatiški, bet visada paveikūs. Iš jo dienoraščio sužinota, kad 1697–1717 jis aplankęs 30 parapijų ir turėjęs 448 misijas — vidutiniškai 22 misijas kasmet.

1717 spalio 18, atkeliavęs kun. Antanas į Pofį pradėti misijų, pajuto, kad šlubuoja jo sveikata, o spalio 26 jam buvo taip bloga, kad turėjo atsigulti lovon. Spalio gale šiek tiek pasitaisė ir, kai kitiems atrodė, jog liga praėjo, jis pats juto, kad ilgai dobilo nemindžios. Lapkričio 5 priėmė Viatiką ir Ligonio Sakramentus. Kitądien jam dar buvo silpniau, o po pietų jau sunkiai ištarė žodžius, bet arčiau lovos stovintieji dar girdėjo, kaip be perstojo kartojo tokius žodžius: "Jėzau, Marija, mano viltie!" Apypiečiu prasidėję traukuliai nesiliovė visą naktį ir rytą. 1717 lapkričio 7 apie 11 val. šis nenuilstantis 52 metų pamokslininkas, praleidęs 35 metus Jėzaus Draugijoje, o 20 metų kaip veiklus Italijos kaimų misionierius, atidavė savo sielą Viešpačiui, kuriam taip ištikimai tarnavo.

T. Antaną Baldinučį 1893 balandžio 16 popiežius Leonas XIII paskelbė palaimintuoju. Jo liturginė šventė minima liepos 2.

MALDA

O, DIEVE, ne tik įkvėpęs palaimintajam Antanui Baldinučiui didžiulį nuolankumą ir asketišką gyvenimą, kuriuo jis garsėjo, bet ir pažadinęs jame didžiulį žmonių sielų gelbėjimo troškulį, leisk per šio palaimintojo nuopelnus ir maldas, kad mes, išsivadavę iš savimylos ir daiktų troškulio, Tau ir sielų išganymui kuo uoliau tarnautume. Prašom per Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

lapkričio 12

Palaimintasis GAJUS
(Gaius)
1572–1624

Japonijos kankinys

GAJUS buvo pirmasis į Jėzaus Draugiją priimtas korėjietis. Jis gimė 1572 ir dar visiškai jaunutį tėvai atidavė į vienuolyną, kur tapo vienuoliu. Tačiau ilgainiui šio vienuolio nepasitenkinimas budistų mokslu apie Dievą vis didėjo, kol pagaliau jis visiškai pasitraukė iš čia prie jūros ir kalnuos gyveno kaip atsiskyrėlis. Čionai tyloje jis mąstė ir meldėsi. Bendraudamas taip artimai su gamta, jis galutinai įsitikino, jog tikrai turįs būti vienas Visatos Viešpats, kur kas galingesnis už visus stabus, kuriems lig šiol jis meldėsi. Kai sulaukė 20 metų, vieną 1592 naktį susapnavo kažkokį pagyvenusį vyriškį, kuris jam pasakęs, jog tais pačiais metais perplauksiąs vandenyną ir po daugelio įvairių kliūčių galų gale jo troškimas išsipildys. Kadangi jis nei ketino, nei norėjo leistis per jūras, to sapno visiškai nepaisė.

Tąmet Japonija įsiveržė į Korėją, ir daugelis šio krašto gyventojų, tarp jų ir Gajus, buvo sugauti ir išgabenti Japonijon kilmingųjų vergais. Laivas, besiartindamas prie japonų salos Cušimos (Tsushima), sudužo, bet Gajus su kitais keleiviais laimingai išsikapstė į krantą. Vaikinas nu-

gabenamas į Mijaką (šiandienį krašto miestą Kijotą–Kyoto), kur nuo pat atvykimo dienos jo šeimininkas pradėjo Gajų mokyti prekybos verslo taip, kad atsivėrė keliai į pasaulį. Dabar atėjo pats laikas spręsti savo gyvenimo klausimą, — jam regėjosi geriausia: vėlei stoti į budistų vienuolyną.

Pasinaudodamas šeimininko įtaka, vaikinas įstoja į prie didžiausios Mijako šventovės įsikūrusį vienuolyną ir tuo pačiu visiškai išlaisvinamas iš vergovės. Tačiau Gajaus dvejonės nesibaigė: netikrumas dėl budistų mokymo vėlei jį ėmė kankinti. Susižino su buvusiu šeimininku, kuris jam padeda per savo giminaitį susisiekti su krikščionimis. Vaikinas pradeda slapčiomis lankyti katekizmo pamokas ir nusprendžia tapti krikščioniu, — gavęs bonzų vyresniojo leidimą, iš vienuolyno išeina.

Pakrikštytas Mijako jėzuitų bažnyčioje, Gajus pasiprašo dirbti su misionieriais ir imtis apaštalavimo. Šis prašymas mielai priimamas, mat jėzuitai suprato, kaip gali praversti korėjietis savo tautiečiams, kurie po karo gyveno Japonijoje. Šitaip jis tapo katechetu pirmiausia Osakoje (Osaka), paskui Sakajuje (Sakai) ir pagaliau Kanazavoje (Kanazawa).

Kai 1614 imperatoriaus Tokugava Ijejasu (Tokugawa Iyeyasu) įsaku užsieniečiai misionieriai iš Japonijos buvo išvaryti, Gajus prašė Vyresniojo, kad būtų paliktas, bet tasai patarė geriau pasitraukti į tremtį. Tuomet jis stoja tarnybon Takajamai Ukonui (Takayama Ukon), buvusiam valdžios vyrui, dabar jau krikščioniui, irgi išvykstančiam į tremtį. Gajus pas Takajamą gyvena lig 1615 vasario, lig šeimininko mirties Maniloje, o paskui rugpjūtį su kitais dviem jėzuitais, persirengę pirkliais, vėlei grįžta Japonijon.

Kadangi Gajus korėjietis, Jagasakio uoste jam nebuvo jokių kliudymų dėl imigracijos. Mieste jis apsigyveno su kitais jėzuitais, anuomet besislapstančiais kunigais. Būdamas laisvas, jis iškart susirado savo misijų darbo barą: mokė krikščionis ir kitatikius, krikštijo vaikus ir atsivertėlius, lankė ligonius ir kalinius, laidojo mirusiuosius. Šitaip Gajus dirbo slaptai pavojaus akivaizdoje ligi 1623, o tada besilankantį pas ispaną dominikoną kunigą Nagasakio kalėjime jį suima. Netrukus po suėmimo miesto valdžia jam siūlo laisvę su sąlyga, kad nustotų apaštalauti, bet Gajus atsakęs, jog nebijąs nei kalėjimo, nei kančios, nei mirties. Taigi miesto galvos nutaria jį užkasti gyvą, bet netrukus šią bausmę pakeičia — Gajus atsiduria kalėjime.

Kalinimas trunka daugiau nei pusantrų metų, tad Gajus siunčia jėzuitams laišką su prašymu priimti jį Draugijon: "Buvau Draugijos nariu, todėl norėčiau juo ir mirti". Leidimas jam buvo duotas, bet toji gera žinia jį pasiekia pavėluotai — po mirties. 1624 lapkričio 15 gubernatorius pasirašo mirties bausmę, ir tą pačią dieną nugabentas ant Nagasakio Kankinių kalvos sudeginamas gyvas. Gajus — vienas iš 205 kankinių, kuriuos 1867 liepos 7 popiežius Pijus IX iškilmingai paskelbė palaimintaisiais. Jėzuitai jo šventę mini vasario 4.

MALDA

VISAGALI DIEVE, leisk, kad Tavo kankinio — palaimintojo Gajaus — prisiminimas atneštų mums džiaugsmo, kad ir mes, jo maldų užtarti, patektume į dangų. Prašom per Tavo Sūnų, Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

lapkričio 13

Šventasis STANISLOVAS KOSTKA
(Kostka)
1550–1568

STANISLOVAS KOSTKA mirė aštuoniolikmetis, jėzuitų naujokyne dar nė metų neišbuvęs. Kilęs iš lenkų didikų šeimos, gimė maždaug mėnesio vidury 1550 Rostkuvų (Rostkow) šeimos dvare, Mazovijoje, Lenkijoje. Jo tėvas — Zakročymo (Zakroczym) kaštelionas ir karalystės senatorius. Nors Stanislovas augo kilmingoje šeimoje ir buvo rengiamas visuomeniniam gyvenimui, tėvai rūpestingai jį auklėjo kataliku: saugojo nuo prabangos ir netenkino jokių užgaidų.

1564, kai Stanislovui sukako 14 metų, tėvas jį su broliu Paulium išleido į neseniai Vienoje atidarytą jėzuitų kolegiją, anuomet labai mėgstamą diduomenės mokyklą. Septynis mėnesius abudu broliai gyveno prie kolegijos esančiuose namuose. Tačiau kai imperatorius Maksi-

milijonas II šiuos namus pasiėmė sau, abudu nuomininkai turėjo kraustytis kitur. Paulius, visados linkęs į prabangą, 1565 kovą išsinuomojo kambarius senatoriaus Kimberkerio (Kimberker) namuose, iš kur broliai lankė mokyklą.

Stanislovas mokėsi kalbų ir buvo Šv. Barboros sodalicijos narys. Būdamas rimtas ir ramaus būdo, jis vengė nereikalingų draugysčių su lankytojais, tenkinosi vien savo studijomis, kaip didiko sūnus rengėsi labai kukliai ir, kadangi daug laiko melsdavosi ir mąstydavo, Paulius pašaipiai jį pravardžiuodavo jėzuitu. Gyvendamas senatoriaus rūmuose ir daugiau nebepriklausydamas nuo jėzuitų priežiūros, Paulius, linkęs į puikavimąsi ir išdidumą, įgimtą savo brolio Stanislovo švelnumą ir nuolankumą vertino kaip savo pasaulietiškumo ir savosios karjeros kliūtį. Vyresnysis pradėjo jaunesniajam broliui neduoti ramybės. Negana to, kad Stanislovas būdavo skriaudžiamas ir erzinamas, Paulius pradėjo jį velėti, kumščiuoti ir žodžiais įžeidinėti. Šitaip jaunylis kentė brolio nedorą elgesį pusantrų metų, bet galų gale jis nusprendė dar ryžtingiau siekti dorybių ir kaip tik stoti į Draugiją.

1565 gruodžio vidury Stanislovas rimtai susirgo kažkokia neaiškia liga ir buvo manoma, kad visiškai nepasveiks. Kadangi tykojo grėsmė gyvybei, ligonis pasiprašė, kad jam būtų atneštas Švč. Sakramentas, tik brolis Paulius atkalbinėjo jį nuo šio žingsnio, aiškindamas, jog nieko tokio grėsmingo čia nėra. Iš tikrųjų, kad nepašauktas kunigas, čia buvo visai dėl kita ko: senatorius Kimberkeras, kurio namuose jiedu abu gyveno, buvo užkietėjęs protestantas, todėl neleido, kad į jo namus įžengtų kunigas su Švenčiausiuoju. Supratęs, kad Paulius neketina kviesti kunigo ir trokšdamas priimti mūsų Viešpatį Šv. Komunijoje, Stanislovas meldžia šv. Barboros, draugijos globėjos, kad paprašytų Aukščiausiąjį, kad būtų leista jam prieš mirtį priimti Komuniją. Toji nuolanki malda buvo išklausyta nuostabiausiu būdu: šv. Barbora su dviem angelais pasirodžiusi kambaryje, atnešė sergančiam jaunuoliui komunikantą. Pasibaigus šiam paguodos apsilankymui, Stanislovui pasirodė su Kūdikėliu ant rankų Švč. M. Marija ir leido dieviškajam Vaikeliui pabūti Stanislovo rankose, paskui paragino jį stoti į Jėzaus Draugiją. Po šių nepaprastų malonių Stanislovas pasveiko ir vėlei galėjo mokytis kolegijoje.

Netrukus jaunuolis jau pas Vienos jėzuitų provincijolą prašosi priimamas į Draugiją, bet šisai, nors nesipriešintų kandidato norui, sakosi visų pirma turįs pasikalbėti su tėvais. Tačiau Stanislovas juk

gerai žino, kad tėvai niekados neduos leidimo būti jėzuitu. Mėgina kreiptis į kitą jėzuitą, kuris pataria iš Augsburgo parsivežti Vokietijos provincijolo T. Petro Kanizijaus (Canisius) leidimą. Niekas negali pakeisti Stanislovo sprendimo. 1567 rugpjūčio 10 išsileidęs iš Vienos ir atsidūręs už miesto, apsitaiso apšepusiais maldininko apdarais ir patraukia į Augsburgą. Įsiutęs, kad šitaip sėkmingai pasisekė ištrūkti, Paulius leidžiasi iš paskos. Nors jis jaunylį brolį pasivijo, bet apsirengusio keliauninko drabužiais nepažinęs, jį pralenkia, manydamas, jog Stanislovas pasuko kitu keliu.

450 mylių pėsčiomis sukoręs, Stanislovas pasiekia Augsburgą ir čia sužino, jog T. Kanizijus išvykęs į Dilingeną (Dillingen), esantį dar už vienos dienos kelio. Kai ryžtingasis Stanislovas vis viena susiranda provincijolą, suklupęs ant kelių, paduoda jam Vienos jėzuitų parašytą rekomendacinį laišką. Stanislovas atveria visą širdį Petrui Kanizijui, kuris, iškart pajutęs jo nuoširdumą, sutinka priimti jį Jėzaus Draugijon. Kadangi Stanislovas juto, jog nuo čia visai netoli Lenkija, tai politinė jo tėvo įtaka nesunkiai gali pasiekti ir Vokietiją, užtat T. Kanizijus sumanė jaunuolį, lydimą dviejų bendrakeleivių, netrukus išleisti į Romą. Tačiau, kolei ateis išvykimo diena, tepatarnauja jis prie Šv. Jeronimo akademijos Dilingene stalo ir čionai studijuojantiems kilmingų tėvų vaikams. Rugsėjo pabaigoje su dviem palydovais Stanislovas iškeliauja ilgon kelionėn per rūsčiąsias Alpes į Romą, kurią trijulė pasiekia spalio 25.

Trims apiplyšusiems pakeleivingiems jėzuitams pasiekus jėzuitų Generolo T. Pranciškaus Bordžijos (Borgia) namus, Stanislovas įteikia jam T. Kanizijaus laišką, kuriame parašyta: "Jis — iš lenkų diduomenės, vardu Stanislovas. Tai puikus išsilavinęs jaunuolis... Jau anksčiau prieš savo atvykimą jis troško įgyvendinti savo karštą svajonę, bet dar nebuvo jam leista įstoti į Jėzaus Draugiją... Jam buvo labai svarbu, kad būtų pasiųstas Romon todėl, kad nebūtų kliudymų iš namų. Jis taip pat pasigviešęs kuo spėriau žengti šventumo keliu... Linkime jam kuo geriausios kloties". Tris mėnesius naujokas pabūna Jėzaus (Gesú) namuose, paskui už mėnesio 1568 — Romos kolegijoje, o likusį laiką praleidžia Šv. Andriaus naujokyne. Stanislovo naujokynas tetruko dešimt mėnesių, bet ir per juos malda praskaidrėjo ir jo susivienijimas su Dievu sustiprėjo.

1568 rugpjūčio pradžioje Stanislovas pajuto, jog šio mėnesio 15 dieną mirs. Rugpjūčio 10 sugriebė karštis, bet nieko rimta neatrodė.

Kai rugpjūčio 14 slaugiusiam jį broliukui pasisakė, jog jis kitą dieną mirsiąs, šisai jo žodžius praleido pro ausis — liga visai neatrodė mirtina. Tačiau tos dienos popietę jam staiga iš tikrųjų smarkiai pablogėjo ir, regis, nustojo visų jėgų. Broliukas pasirūpino, kad jam būtų atneštas Viatikas ir, susirinkus kitiems naujokams, paskutinįsyk priėmė Švenčiausiąjį. Gavęs Ligonio sakramentus, prieš miegą su bičiuliais linksmai paplepėjo. Visiems išsiskirsčius, Stanislovas pasimeldė ir vis kartojo psalmės žodžius: "Mano siela, o Dieve, tavęs pasiilgus!" Ligonis pasiprašė, kad būtų paguldytas ant grindų, kur išbuvo lig pat ryto. Apie trečią val. jis liovėsi melstis ir švytinčiu iš didžiulio džiaugsmo veidu žvalgėsi į kunigus, susirinkusius į jo kambarį ir rodančius į besiartinančią Dangaus Karalienę su angelų ir šventųjų kariuomene paimti jo į dangų. Šitaip aštuoniolikmetis Stanislovas klusniai ir maloningai atidavė savo skaisčią sielą Dievui. Tai kaip tik buvo 1568 rugpjūčio 15 — Švenčiausios Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų — Žolinės — šventė. Stanislovas palaidotas dešinėje jėzuitų bažnyčios pusėje, bet jo palaikai nūnai ilsisi po altoriumi naujos Šv. Andriaus del Kvirinale (Sant' Andrea del Quirinale) bažnyčios Romoje.

MALDA

VIEŠPATIE, MŪSŲ DIEVE, maloningai pažvelgęs į šv. Stanislovą Kostką, kuris savo jaunystę paaukojo Tavo gailestingajai Širdžiai, atnaujink mūsų dvasią, kad ir mes džiaugsmingai žengtume Tavo įsakymų keliu, padėk mums savo dienas pašvęsti geriems darbams, kad šitaip atsilygintume už šį trumpą gyvenimą. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavim ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Šventasis JUOZAPAS PINJATELIS
(Pignatelli)
1737–1811

TĖVAS JUOZAPAS PINJATELIS yra savotiškas ryšys, jungiąs Jėzaus Draugiją priespaudos laikais su jos atkūrimu. Gimė 1737 gruodžio 27 didiko šeimoje: abu tėvai — iš kilmingų, tėvas, italas, o motina — ispanė, — garsiosios Ispanijoje Saragosos (Saragossa) pilies paveldėtojai. Juozapo motinai 1743 mirus, su jaunyliu sūnumi tėvas išsikrausto į savo Neapolio rūmus. Tačiau už 4 metų vaikas netenka ir tėvo. Su savo jaunesniuoju broliu Mikolajum dvylikametis Juozapas pradeda lankyti jėzuitų mokyklą, su ypatinga išimtimi įsikūręs jėzuitų bendruomenėje. Gyvenimas tarp jėzuitų sutvirtino jo pašaukimą: 1753 gegužės 8 įstoja į Taragonos (Tarragona) naujokyną, o tris jėzuitų įžadus davė 1755 gegužės 9. Metus laiko Manrėzoje (Manresa), kur Ignacas 12 mėnesių po savo atsivertimo parašė savo "Dvasines lavybas", — mokosi klasikinių kalbų. Kitus trejus metus studijuoja Kalatajude (Calatayud) filosofiją, o per kitus ketverius, sugrįžęs Saragoson (Saragossa), baigia teologiją.

1762 savaitę prieš Kalėdas gauna kunigystės šventimus. Paskiriamas dėstyti jaunesnio amžiaus berniukams gramatikos į tą mokyklą, kurioje kadaise pats mokėsi, ir vikaru į savo parapiją. Puspenktų metų šis kuklusis ispanų didikas mokė berniūkščius kalbos, katekizmo, lankė vietos kalėjimą ir aprūpindavo sakramentais myriop pasmerktąsias aukas. Tačiau šis vaisingas apaštalavimas nutrūko.

Jėzaus Draugijos priešai, kaip Prancūzijoje, Portugalijoje, taip lygiai ir Ispanijoje, nesnaudė: 1767 balandžio 3 Ispanijos karalius Karolis III, net pats gerai nežinodamas, kodėl taip pasielgė, iš savo karalystės išveja jėzuitus ir nusavina jų turtus. Vienu karaliaus plunksnos brūkštelėjimu 5.000 Ispanijos jėzuitų lieka be pastogės. Kadangi jis buvo kilęs iš kilmingųjų, jam pasiūloma liktis gimtinėje. Tačiau šis didikų kilmės jėzuitas geriau pasirenka tremtį su kitais savo likimo draugais. Buvęs Saragosos rektorius, su dideliu įžvalgumu pasinaudodamas savo įgaliojimais, įpareigoja jauną kunigą vadovauti jėzuitų dvasiniam gyvenimui tremtyje. Kai Draugijos vyrai susirinko Taragono-

je (Tarragona), susitiko su kitais uoste laukiančiais laivo vieno likimo bičiuliais. Tarp šių buvo ir provincijolas, kuris, panašiai kaip ir anas, pasinaudodamas savo galia, įpareigoja T. Pinjatelį būti įgaliotiniu. Šitaip jis tampa faktiškai gal kartais daugiau nei 600 jėzuitų bendruomenės provincijolu. Po trijų ilgų mėnesių kelionės jūra, jiems neleidžiama įplaukti į Vakarų Italijos pakrantės Čivitavekijos (Civitavecchia) uostą nei į Korsikos salos Bastijos (Bastia) prieplauką. Trylika laivų, gabenančių Ispanijos tremtinius, trumpam stabteli Ahačio (Ajaccio), kur jiems leidžiama išlipti į krantą ir apsistoti pas čionykščius jėzuitus, tvarkančius šiame mieste įsikūrusią kolegiją. Po trijų savaičių jie vėlei plaukia ir 1767 rugpjūčio mėn. atsiduria Bonifačijo (Bonifacio) — Korsikos pietiniame iškyšulyje. Per T. Pinjatelio išradingumą jiems čia pasiseka apsistoti jėzuitų namuose. Prancūzijai iš Genujos pareikalavus atiduoti šią salą, 1768 rugsėjį jie ir vėl, susigrūdę į laivus, išplaukia Genujon, iš kur pėsčiomis traukia į Ferarą (Ferrara) — popiežiškos valstybės teritorijon. Nužygiuoti 300 mylių pėsčiomis į šį miestą buvo vargas: kai kurie tėvai seni, kurie ne kurie — ligoti, o ir šiaip visi nusikamavę ir išsekę.

Šiame mieste tremtinius maloniai sutiko T. Pinjatelio pusbrolis ir būsimasis kardinolas monsinjoras Pranciškus Pinjatelis. Atspėjamą laiką melsdamiesi, studijuodami ir tardamiesi, jėzuitai nežinojo, kaip ilgai galėsią naudotis Feraros ramybe, nes T. Pinjatelis būgštavo, kad Europos galvos spirs popiežių uždrausti Draugiją. Klemensas XIII didvyriškai atlaikė šį spaudimą, bet jo įpėdinis, ne tokio sukirpimo žmogus, sugniužo. 1773 liepos 21 išleidžiamas popiežiaus raštas "Mūsų Viešpats ir Išganytojas" (Dominus ac Redemptor noster), kuriuo Klemensas XIV paleidžia Jėzaus Draugiją. Taigi jų daugiau nesaisto jokie įžadai. Tie, kurie buvo kunigai, tokie ir liko, bet tie, kurie nusigręžė, tapo pasauliečiai. Išgirdęs skaitomą šį raštą, T. Pinjatelis savo širdyje didžiai nuliūdo, bet jam dar liko kita išeitis — pasikliauti Dievo valia ir tikėtis Jo Apvaizda.

T. Pinjatelis iškeliavo į Boloniją (Bologna), ir, kiek tik jis įstengė, gyveno kaip jėzuitas ir per 24 metus (1773–1797) palaikė ryšius su savo išsisklaidžiusiais bendražygiais. Šioje tamsos karalystėje blykstelėjo ir šviesos spindulys: Rusijos imperatorė Katerina uždraudė savo šalyje skelbti ir vykdyti išleistąjį raštą. Taigi Baltojoje Rusijoje jėzuitai ir toliau tebedirbo. Išgirdęs apie jų veiklą, T. Pinjatelis rašo jų Vyresniajam laišką ir prašo, kad juos priimtų pas save. Tuo metu

Parmos kunigaikštis Ferdinandas vėl sumanė savo valdose turėti jėzuitų ir dėl to ėmė tartis su Baltąja Rusija. Šia dingstimi 1793 trys jėzuitai jo karalystėje atidarė jėzuitų namus. T. Pinjatelis susisiekė su šia grupe ir 1797 liepos 6, sulaukęs jau 60 metų, jis ir vėlei duoda neturto, skaistybės ir klusnumo įžadus, kaip jau buvo padaręs Ispanijoje 1755. Žinomas dėl savo nuolankumo, geros širdies ir pamaldumo, T. Pinjatelis tapo vienintelio tuometinėje Vakarų Europoje 1799 Kolorno (Colorno) naujokyno magistru. 1803 gegužės 7 Rusijos Vyresnysis jį skiria Italijos provincijolu. Kadangi 1804 Parma okupuojama prancūzų dalinių, jėzuitai išgenami iš šio krašto, bet, laimei, juos priglaudžia Neapolyje, nes Pijus VII specialiai 1804 liepos 30 breve Draugiją atstatė Dviejų Sicilijų karalystėje. Daugelis buvusių jėzuitų sugrįžta pas juos, kad vėl būtų priimti, ir toliau stoja apaštalavimo tarnybon.

T. Pinjatelis Neapolyje tepabūna mažiau kaip dvejus metus, nes Napoleono brolis, Juozapas Bonapartas užgrobė šį kraštą ir 50 ar kiek daugiau į čia atsikrausčiusių jėzuitų išveja iš šios karalystės. Tada jie patraukia į Romą pas popiežių Pijų VII, kuris juos mielai sutinka ir pasiūlo tuo tarpu, kol nesusiras geresnės prieglaudos, apsistoti Romos kolegijoje. Iš tikrųjų jie susirado namą netoli Šv. Pantaleono prie Romos koliziejaus ir čia pradeda reguliarų bendruomenės gyvenimą. Vos tik įkėlę koją į Amžinąjį Miestą, tėvai jėzuitai po kelių mėnesių jau dėsto šešiose skirtingose vyskupijų seminarijose ir atidaro naujokyną Orvijete (Orvieto).

Atsiradęs Romoje, T. Pinjatelis buvo 70 metų amžiaus, iš kurių 40 metų išbuvo tremtyje. Jis dar puoselėjo viltį, kad jam dar gyvam tebesant, jo pamiltoji Jėzaus Draugija oficialiai bus atkurta. Tačiau dabar, kai jo sveikata menko, jau pradėjo dvejoti, ar jis sulauks tos garbingos dienos. Amžius ir visokios negandos pradėjo atsiliepti; paskutiniaisiais dvejais metais kentė nuo kraujavimo, kuris vis pasikartodavo ir nepaprastai sopėdavo, — matyt, jam buvo atsivėrusi piktžaizdė. Per pusmetį toji liga labiau įsisenėjo ir skausmai pasidarė dar didesni. 1811 spalį jis visiškai atgulė lovon. Lapkričio 15, kai susirinkusi bendruomenė meldėsi už jį, Italijos provincijolas ramiai atidavė sielą Viešpačiui. Palaidotas prie pat nedidelės Švč. M. Marijos, Gerosios Patarėjos bažnyčios. Po trejų metų popiežius Pijus VII 1814 rugpjūčio 7 iš naujo atkūrė ir pranešė visam pasauliui, kad puoselėtoji T. Pinjatelio svajonė — išsipildė: Jėzaus Draugija atkurta.

MALDA

VIEŠPATIE DIEVE, išbandymų metais davei šventąjį Juozapą Pinjatelį, kad padrąsintų ir sutelktų išsiblaškiusius Draugijos narius. Tad leisk ir mums visados semtis iš savo brolių stiprybės ir išlaikyk verdančiame mūsų laikų permainų sūkuryje nepalaužiamą mūsų pašaukimą. Prašom per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

lapkričio 15

Šventasis ROKAS GONSALESAS
(González)
1576–1628

La Platos upės kankinys

ROKAS GONSALESAS de SANTA KRUS (Roch Gonzalez de Santa Cruz), bebaimis misionierius, buvo vienas iš Paragvajaus jėzuitų redukcijų prie La Platos upės architektų. Didžiuma tų statybų virto ekonomiškai stipriais centrais. Rokas gimė 1575 krašto sostinėje Asuncione (Asunción) — ankstyvųjų Ispanijos kolonistų palikuonis. Kadangi Rokas troško būti kunigu, mokėsi lotynų kalbos, pas vyskupą, o kai sostinėje 1587 buvo atidaryta jėzuitų mokykla, pradėjo joje lavintis. Kunigystės šventimus gavo 1599 kovo 25, o pirmasis jo paskyrimas — apaštalauti netoli Asunciono tarp indėnų. Kai jam gerai sekėsi dirbti su indėnais, vyskupas jį pasikvietė į miestą dirbti katedron. 1609 jis išgirdo gandus, jog vyskupas, dabar gyvenąs Buenos Airėse, ketinąs jį padaryti generalvikaru. Nors tokia žinia gal būtų paglosčiusi kiekvieno širdį, bet Rokas nuliūdo. Jis neieškojo nei garbės, nei paaukštinimų, bet jų vengdamas, jis tapo jėzuitu ir 1609 gegužės 9 įstojo į naujokyną.

Ne per toliausiai nuo Asunciono Paragvajaus (Paraguay) ir Pilkomajo (Pilcomayo) upių pakrantėse gyveno Gvaikuru (Guaycurú) laukinių gentys. Kaip naujokas, kaip tik pas šituos žmones 1609 buvo nusiųstas Rokas. Jis čionai nešė ne tik krikščionybę, bet ir civilizaciją, kad ispanai kuo trumpiausiu keliu per Gvaikuru žemes galėtų pasiekti Peru. Jau kitais metais T. Gonsalesas regėjo gerus vaisius. Jo parapijiečiai pradėjo geriau gyventi, jis pats pradėjo sklandžiau šnekėti Gvarani (Guarani) šneka ir, nors dar nedaug kas iš Gvaikuru prašėsi pakrikštijamas, bet šimtai jų ėmė ramiau gyventi. Anksčiau jie tiesiog terorizuodavo sostinės gyventojus, o dabar į ten nuėję, ramiai vaikštinėdavo gatvėmis, kuo ramiausiai miegodavo. Jis taip pat mokė juos arti, sėti, prižiūrėti žemę, nuimti derlių. Po dvejų metų kunigas perkeliamas į Šv. Ignaco stotį, kur netrukus čiabuviai irgi ėmė atkusti. Jis padarė viešąją aikštę, patobulino indėnams statomus namus, įkūrė mokyklą ir pastatė bažnyčią. Kun. Rokas mokė vietinius gyventojus ūkininkauti, auginti galvijus ir avis. T. Gonsalesas buvo siųstas į tą kraštą ne gerovės kelti, bet pirmiausia apaštalauti. Jis sakė jiems pamokslus, mokė vaikus katekizmo, o kadangi indėnai ypač mėgo spalvas, muziką ir žaidimus, žinodamas šį jų potraukį, iškilmingai aukodavo Mišias ir per Dievo Kūno šventę surengdavo gatvėmis procesiją.

T. Gonsalesas sėkmingai praleido ketverius metus Šv. Ignaco gyvenvietėje. Kitus dvylika metų jis pašventė apaštalaudamas ir įkurdamas nemaža gyvenviečių, kurios nūnai vadinamos Pietų Brazilija, Paragvajumi, Urugvajumi ir Šiaurės Argentina. 1615 jis pradėjo apgyvendinti Paranos upės pakrantes ir kovo 25 pastatė kryžių, kur turėjo būti viešoji aikštė. Toliau jis rūpinosi namų ir koplyčios statybomis. Šitaip išaugo Itapua, mūsų Mergelės Marijos Įsikūnijimo miestas. Netrukus jis išvydo pirmuosius apaštalavimo vaisius: birželio mėnesį sulaukė pirmųjų krikštų. Būdamas tarp indėnų, T. Gonsalesas gyvendavo taip, kaip ir jie, o valgydavo irgi lygiai su jais. Užėjus badmečiui, jis irgi badavo kaip indėnai, o kai užklupo epidemija, slaugė ir stengėsi kuo greičiau išgydyti. Jam apaštalavimo darbas sekėsi dėl to, kad buvo devynių amatų meistras: statybininkas ir mūrininkas, ūkininkas ir gydytojas, bet jo tikriausias pašaukimas — sielų ganytojas.

1619 iš Urugvajaus džiunglių gilumos atėjęs į Įsikūnijimo gyvenvietę kasikė (cacique), arba indėnų vadas, ir pamatęs, ką T. Gonsalesas yra padaręs Itapua žmonėms, prašęs ateiti pas juos. Urugvajus anuomet dar visai nebuvo pažymėtas žemėlapyje, o T. Rokas buvo

pirmasis į šią šalį įžengęs jėzuitas. 1620 jis įkūrė Nekalto Prasidėjimo (Concepción) miestą Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo garbei. Vėliau — Kandelariją (Candelaria). 1628 rugpjūčio 15 jis įkuria Dangun Ėmimo (Assumpción) miestą Ijuje (Iyui) su 400 indėnų. Po kelių dienų, palikęs čia tvarkytis T. Kastiljo (Castillo), iškeliauja į Itapua, kur susitinka su T. Alfonsu Rodrigesu ir su juo įkuria naują misiją Karo (Caró).

Du jėzuitai į naująją vietą atkeliavo lapkričio 1 ir pavadino ją Visų Šventųjų vardu. Pirmiausia kaimo viduryje jie pastatė kryžių, o po kelių dienų pakrikštijo kelis kūdikius. Vietinis žynys, vardu Nesu (Nezu), nevertino misionierių įtakos kaimo žmonėms nei jam buvo prie širdies jų mokslas, mat jis pats turėjo kelias žmonas. Iš pavydo, kad misionieriams taip sekasi, Nesu susitaria su keliais savo bendrais juodu nudobti. Lapkričio 15 rytą, vos tik paaukojęs Mišias, T. Gonsalesas prie varpinės pamatė stūguriuojant kelis indėnus. Kai kunigas pasilenkė prie varpo šerdies, vienas iš Nesu sėbrų, prišokęs prie misionieriaus, staigiu kirvio smūgiu suskaldė galvos kiaušą. T. Gonsalesas pargriuvo prie žudiko kojų. T. Rodrigesas, išgirdęs triukšmą, irgi išėjo iš koplyčios, o tuosyk žudikas paklojo vietoje ir antrą kunigą. Paskui abudu misionierių kūnus nusikaltėliai įmetė koplyčion ir viską padegė.

Žinios apie kunigų mirtį greit pasiekė artimiausias stotis: iš Kandelarijos lapkričio 17 atkeliauja į Visus Šventuosius T. Romero ir čia, radęs abudu kankinių kūnus, pagarbiai atgabena į misijų centrą. Vėliau misionierių palaikai pervežami į Nekalto Prasidėjimo stotį.

Popiežius Jonas Paulius II 1988 gegužės 16 T. Roką Gonsalesą, T. Joną del Kastiljo ir T. Alfonsą Rodrigesą paskelbia šventaisiais. Jų šventė minima lapkričio 16.

MALDA

VIEŠPATIE, pašaukęs palaimintuosius kankinius Roką Gonsalesą, Alfonsą Rodrigesą ir Joną del Kastiljo iš gimtųjų kraštų į tolimąsias šalis sėti Tavojo žodžio sėklų, leisk, kad jų maldos ir mūsų darbai neštų dabarties laikais šimteriopą derlių ir taiką pasaulyje. Prašom per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius

Šventasis ALFONSAS RODRIGESAS
(Rodríguez)
1598–1628

La Platos upės kankinys

TĖVAS ALFONSAS RODRIGESAS paskutinėje kelionėje pas Pietų Amerikos indėnus lydėjo T. Roką Gonsalesą. T. Gonsalesas buvo patyręs misionierius, gyvenęs tarp indėnų nuo 1609. Jaunasis kunigas žinojo, kad daug ko turi pasimokyti iš patyrusio. Jis buvo laimingas, galėdamas bendrauti su tokiu garsiu misionierium, bet, deja, toji juodviejų draugystė tetruko 15 dienų, — abudu buvo nužudyti.

Alfonsas Rodrigesas gimė Samoroje (Zamora), Ispanijoje, 1598 kovo 10. Į naujokyną įstojo 1614 kovo 25 Vilagarsijoje (Villagarcía), o 1616 išsiunčiamas į ispanų Ameriką misijosna. Išplaukęs iš Ispanijos lapkritį, atvykęs į Buenos Aires, paskui į Kordobą (Córdoba) prieš kunigystės šventimus mokytis filosofijos ir teologijos. Iš Ispanijos jis keliavo kartu su T. Jonu del Kastiljo (Castillo). T. Rodrigesas į kunigus įšventinamas 1624, o paskui išvažiavo į Paragvajų prie La Platos upės. Žinoma, kad jis buvęs Itapuá 1627 ir kaip tik čia T. Gonsalesas, 1628 susitikęs jauną misionierių, paprašė jį palydėti į naują vietą. T. Gonsalesas apsidžiaugė, kad turėsiąs prie šono jauną kunigą, ir jiedu patraukė į Karo (Caró).

Du jėzuitai į čia atkeliavo lapkričio 1, pavadino vietovę Visų Šventųjų vardu ir tučtuojau pasistatė kryžių, kurio papėdėje jiedu ketino skelbti Kristaus mokslą. Kadangi čia kunigams su indėnais sekėsi, todėl čiabuvis burtininkas Nesu (Nezu), pamatęs, kad jo galia ima mažti, nusprendžia, jog, tiktai nugalabijęs misionierius, vėl galėsiąs atgauti prarastąją įtaką. Misionierius jis nutaria nužudyti koplyčios šventoriuje. Lapkričio 15 T. Rodrigesas, nuėjęs į mišką, dairėsi medelio, kad galėtų parsinešęs pakabinti ant jo varpą. Jis su keliais indėnais tempė medį iš miško per kaimą, kai po Mišių iš koplyčios išėjo T. Gonsalesas. Jau beketinąs dabar eiti aukoti Mišių, T. Rodrigesas išgirdo lauke kažkokį bruzdesį, tad išėjo dirstelėti. Nespėjęs pamatyti tysančio ant žemės prie pat varpo T. Gonsaleso kūno, vos tik ištarus jam žodžius: "Kas atsitiko?", du Nesu bendrai šoko ant kunigo ir,

vožę į galvą, susmukdė vietoje. Kunigas teturėjo vos 31 metus. Žudikai abudu lavonus įmetę į paprastutę koplyčią, išgriovė altorius, į gabalėlius sudaužė taurę. Kadangi šis indas pagamintas iš tauriojo metalo, tuos blizgančius geležgalius jie susivėrę pasikabino kaip puošmeną ant kaklo. Surankioję kunigų knygas, drabužius, viską sukrovė prie altoriaus ir uždegė.

Iš gretimos gyvenvietės Kandelarijos (Candelaria) atsiradęs T. Romero Visų Šventųjų sodyboje lapkričio 17 ir, ištraukęs iš degėsių atpažino abudu jėzuitų kunigus, nugabeno juodu į gyvenvietę. Paskui kankinių palaikai perkelti į Nekaltai Pradėtosios redukciją.

T. Alfonsas Rodrigesas su Roku Gonsalesu ir Jonu del Kastiljo paskelbti šventaisiais popiežiaus Jono Pauliaus II 1988 gegužės 16, o jų šventė minima lapkričio 16.

MALDA

VIEŠPATIE, iš jų tėviškių į tolimuosius kraštus pašaukęs palaimintuosius kankinius Alfonsą Rodrigesą, Roką Gonsalesą ir Joną del Kastiljo sėti Tavojo mokslo sėklos, leisk, kad jų aukos ir mūsų dienomis atneštų šimteriopą vaisių, mus paskatintų ryžtingai kovoti dėl taikos ir ramybės. Prašom mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Šventasis JONAS del KASTILJO
(del Castillo)
1596–1628

La Platos upės kankinys

TĖVAS JONAS del KASTILJO buvo trečiasis jėzuitas kankinys, kritęs nuo laukinių indėnų rankos Pietų Amerikoje. Jis gimė Belmonte (Toledo), Ispanijoje, 1596 rugsėjo 14 ir buvo nusprendęs tapti teisininku. Mokėsi Alkalos (Alcalá) universitete, bet jau pirmaisiais mokslo metais įsitikino, jog jo pašaukimas — būti jėzuitu, todėl 1614 kovo 21 Madride įstojo į jėzuitų naujokyną. 1616 lapkritį jis iškeliavo į Pietų Amerikos misijas, o vienas iš jo bendrakeleivių buvo jaunutis Alfonsas Rodrigesas. Laivas sustojo Buenos Airėse ir jaunasis scholastas išsirengė į Kordobą (Córdoba) rengtis paskutinėms studijoms kunigystėn. Jonas buvo įšventintas į kunigus 1625, taip pat žinia, kad jis gyveno Marijos Įsikūnijimo gyvenvietėje Itapua 1628, kai jį čia aplankė T. Rokas Gonsalesas (González). T. Gonsalesas, susitikęs čia jaunąjį T. Kastiljo, tą patį rugpjūtį pasiėmė jį kartu kelionėn į Ijui (Iyuí), kurį jis pavadino Dangun Ėmimo vardu (Assumpción), mat jis buvo įkurtas rugpjūčio 15. T. Gonsalesas paliko T. Kastiljo įpėdiniu, o pats iškeliavo įkurti Visų Šventųjų vietovės Karo (Caró).

T. Kastiljo ničnieko nenujautė, kad neapykantos ir pykčio kupinas vietos burtininkas Nesu, kurio valdose įsikūręs Ijui, griežė dantį ant jėzuitų ir su savo sėbrais buvo nutaręs visus juos iššudyti. Lapkričio 15 jie nugalabijo T. Gonsalesą su T. Rodrigesu Visų Šventųjų gyvenvietėje. Atlikę savo kruviną žygį, žudikai pasipasakojo Nesu, kad jie lengvai susidorojo su kunigais. Lapkričio 17 Nesu įsakė, jog trečioji auka turįs būti T. Kastiljo Ijui. Nesu samdiniai, atėję į Dangun Ėmimo gyvenvietę vidurdienį, T. Kastiljo užtiko skaitantį brevijorių. Atėjūnams pasiteiravus, ką jis čionai veikiąs, kunigas mandagiai atsakė, jog meldžiasi. Jėzuitas visai nieko nežinojo apie liūdną atsitikimą Visų Šventųjų gyvenvietėje, todėl neįtarė, jog šie atėjūnai ką nors galėtų iškrėsti. Žudikai kunigą apsupo, paskui užpuolė, ėmė daužyti, nusivarė miškan, nurengė, surišo rankas ir tolei mušė, kolei visai užmušė. Kūną įmetę į liepsnas, žudikai apiplėšė jo butą ir koply-

čią. Liturginius rūbus ir indus nunešė Nesu, kad tas pasinaudotų. T. Kastiljo kūnas buvo atrastas ir pagarbiai atgabentas gyvenvietėn į Nekaltą Prasidėjimą, kur jis kartu su kitais bičiuliais, kankiniais kunigais T. Roku Gonsalesu ir T. Alfonsu Rodrigesu palaidoti.

1988 gegužės 16 popiežius Jonas Paulius II Visų Šventųjų gyvenvietėje žuvusius kankinius paskelbė šventaisiais. Jų šventė minima lapkričio 16.

MALDA

VIEŠPATIE, pašaukęs palaimintuosius kankinius — Joną Kastiljo, Roką Gonsalesą ir Alfonsą Rodrigesą — iš savo gimtųjų kraštų iškeliauti į tolimiausias šalis sėti Tavojo mokslo sėklų, leisk, kad šitoji auka šimteriopai atneštų teisingumo ir ramybės derlių mūsų neramiais laikais ir mus visus paskatintų kuo uoliausiai Tau tarnauti. Prašom per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavim ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

lapkričio 18

Palaimintasis LEONARDAS KIMURA
(Kimura)
1575–1619

Japonijos kankinys

KIMURŲ (Kimura) šeima buvo pagarsėjusi senosios Japonijos katalikų šeima. 1550 spalį T. Pranciškui Ksaverui aplankius Japonijos vakarinėje pakrantėje Hirado (Hirado) salą, pirmasis žmogus, šio didžio misionieriaus ranka čionai pakrikštytas, buvo Leonardo senelis. Jis į savo namus pasikvietė šventąjį. Leonardo tėvai, išsikėlę iš Hirado į Nagasakį, kuris tapo krikščionių centru, ir čia 1575 gimė Leonardas. Berniukas lankė šio miesto jėzuitų mokyklą ir gal 12 ar šiek tiek daugiau metų padėjo jėzuitams misionieriams, keliaujantiems po šalį,

katekizuoti vaikus. 1602, jau sulaukęs 27 metų amžiaus, Leonardas, įstojęs į Draugiją broliuku, bendruomenėje dirbo virėju ir siuvėju. Vėliau vėl pradėjo katekizuoti vaikus ir keliavo kartu su jėzuitų Tėvais po šalį.

Užuot išsikraustęs iš Japonijos, kaip padarė didžiuma jėzuitų po 1614 išleisto įsako, br. Kimura niekur nejudėjo. Dvejus metus (1615-1616) jis gyveno tikrai kaip bėglys, — nepalikdavo jokių savo pėdsakų, kad galėtų būti suimtas. Tačiau 1616, kai viešėjo Nagasakyje, buvo sučiuptas kartu su saujele krikščionių. Tąsyk jis buvo apsitaisęs kaip japonų ponaitis, todėl suėmėjai nežinojo, kad į jų rankas pakliuvo jėzuitas. Teisme jam buvo siūloma įprastinių 200 japoniškų sidabrinių, kad jis išduotų jėzuitų kunigus, bet br. Kimura sąžiningai atsakė: "Pažįstu vieną jėzuitą, bet šis ne kunigas, o tik broliukas". Tada teisėjas jam pasiūlė, kaip jau buvo nustatyta, 100 sidabrinių už brolį. Į tuos žodžius jėzuitas Kimura atsakęs: "Aš esu tas brolis". Už tokį prisipažinimą pasiųstas kalėjiman.

Kalėjime br. Kimura rado kitus keturis bičiulius, visus teisininkus ir suimtus už tai, kad davė pastogę kunigams. Vienas iš suimtųjų, sesers vyras, Andrius Tokuanas (Tokuan). Kitas — portugalas Dominikas Žoržas (Jorjes), kelerius metus priglaudęs T. Karolį Spinolą (Spinola). Kiti du — Kosmas Takvėjas (Taquea) ir Jonas Ksoumas (Xoum). Jie kalėjo kone ketverius metus, o br. Kimura kaliniams nekatalikams dėstė katalikų tikėjimo tiesas. Per tą kalinimo laiką čia jis atvertė 96 žmones ir kalėjimą padarė kaip vieną bendruomenę, kuri atitinkamu metu meldėsi ir atliko mąstymus. Apie 1619 lapkričio vidurį penkis kalinius atvedė pas gubernatorių Gonroku (Gonroku), kuris br. Kimuros paklausė, kodėl jis pasiliko Japonijoje, jei imperatorius mirties bausmės kaina šitai uždraudęs. Jėzuitas atsakęs: "Likausi todėl, kad mokyčiau jus tiesos apie Dievą ir aiškinčiau jo įsakymus. Ir tol, kol būsiu gyvas, šito neatsisakysiu". Gonroku tepratarė: "Mirs lėta mirtim ant ugnies".

Lapkričio 18 rytą penki kaliniai nuvedami ant netoli Nagasakio esančios mirties kalvos. Eidamas į šią kankinių kalvą, br. Kimura meldėsi už save, už savo bičiulius, prašė mūsų Viešpatį ir Švč. M. Mariją padėti šią atsakingą akimirką. Kankinius pririšus prie stulpų ir aplink apdėjus malkas, liepsna pradėjo laižyti jų kūnus, o br. Kimuros balsas skambėjo ore, šlovindamas katalikų tikėjimą, dėl kurio jis su draugais dabar skęsta laužo liepsnose.

Kaip liudija amžininkai, kankinių nužudymo vietoje galėjo būti susirinkę apie 20.000 žmonių, kurie nusidriekė pakrantėje, o kiti visą šį įvykį stebėjo iš luotelių, plūduriuodami ant vandens. Rasi nekrikščionys tikėjosi išvysti smalsų reginį, kaip penkios aukos raitysis ir šoks liepsnose, bet krikščionys čia atėjo pasižiūrėti, kaip jų broliai keliauja į dangų. Niekas dar nė vieno nematė džiaugsmingiau mirštant, kaip tuos penkis kankinius.

Lapkričio 29, už penkiolikos dienų nuo br. Kimuros mirties, jo tikras brolis, teisininkas Antanas irgi buvo nukankintas ant tos pačios kalvos. Jo sesuo Marija, kurios vyras mirė kartu su br. Kimura, su savo pusbroliu Sebastijonu Kimura taip pat buvo nukankinta 1622 rugsėjo 10. Kimurų šeimos penki asmenys paskelbti palaimintaisiais.

Br. Leonardas Kimura buvo vienas iš 34 jėzuitų, žuvusių kankinio mirtimi Didžiojo persekiojimo metais ir popiežiaus Pijaus IX iškilmingai paskelbtas palaimintuoju 1867 liepos 7. Jėzaus Draugija šių palaimintųjų šventę mini vasario 4.

MALDA

VISAGALI DIEVE, leisk, kad palaimintojo Leonardo Kimuros prisiminimas atneštų mums dangiškojo džiaugsmo ir kad mes, kurie meldžiame jo palaimingų maldų, patektume į dangų. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas JUOZAPAS MORKUS FIGUEROJA
(Figueroa)
1865–1942

BROLIO JUOZAPO FIGUEROJOS gyvenime vienintelis nuostabus dalykas tai tas, kad jis 54 metus Nekalto Prasidėjimo kolegijoje, Santa Fe, Argentinoje, išbuvo durininku. Visa kita jo gyvenime buvo perdėm paprasta ir vienoda. Gimė 1865 spalio 7 mažame Tinajo kaimelyje Kanarų salyne, Lanzarotės (Lanzarote) saloje. Jo tėvas — žemdirbys, bet ūkininkauti saloje varginga ir noras prakutinti savo vaikus privertė su šeima persikelti į Urugvajų, kur septynmetis Juozapas padėjo savo tėvui ūkyje. Kad dar geriau išmoktų apsieiti su namais, tėvas jį pasiunčia keturiems mėnesiams mokyklon. Juozapas išmoko skaityti, rašyti, paprasčiausius aritmetikos veiksmus, kad galėtų suskaičiuoti tėvo ūkyje gaunamas pajamas ir išlaidas.

Tėvai priklausė Šv. Liucijos parapijai. Kunigas pastebėjo, jog Juozukas reguliariai lanko pamaldas ir prieina komunijos. Jis pamatė, kad vaikas blaiviai mąsto ir aiškiai linkęs į auką. Vienądien paklausia vaiko, ar jis nenorėtų daugiau pasidomėti religiniu gyvenimu. Kadangi abiejų — parapijos kunigo ir vaiko — nuomonės sutapo, klebonas jį nusivedė pas Montevideo jėzuitų seminarijos rektorių. Pritaręs kunigui, kad berniukas turi pašaukimą, rektorius jį pristato provincijos Vyresniajam, kuris Juozapą priima broliuku. Atsisveikinęs su šeima 1886 sausio 30, pradeda savo naujas pareigas Montevidėjuje. Susipažįsta su jėzuitų gyvenimu, dirba namų darbus. Praėjus 6 mėnesiams, išsiunčiamas Argentinon į Kordobą (Córdoba) ir 1886 rugpjūčio 15 pradeda naujokyną.

1888 gegužės 29 br. Figueroja perkeliamas į Santa Fe, kur jis talkina slaugytojui ir padeda apsipirkti. Rugpjūčio 15 davęs tris įžadus, kitąmet paskiriamas durininko pagalbininku. Šį darbą pradėjęs 1891, čia dirba lig pat mirties.

Per tuos 54 jėzuitų kolegijoje tarnybos metus br. Figueroja matė daugel permainų: daugėjo tiek klierikų, tiek ir patalpų daugiau pristatydino. Br. Figueroja pažinodavo kiekvieną klieriką, kuris ateidavo ir išeidavo iš seminarijos, o ir baigusieji šią mokyklą su juo toliau bendradarbiavo. Iki 1906 vyskupijos seminarija buvo kolegijos dalis, o kai

tapo atskira vyskupija, seminarija nuo kolegijos atsiskyrė. Kai klierikai gyveno kolegijoje, brolis jiems ypač daug dėmesio skirdavo: juk jie — būsimieji kunigai, tad padėdavo jiems formuoti vidinį dvasinį gyvenimą ir parūpindavo studijoms reikalingų knygų, periodinių leidinių iš svetur. Net ir baigę seminariją, kunigai pasinaudodavo brolio paslaugomis.

Br. Juozapas pirmaisiais metais kolegijoje ne itin labai būdavo darbais apkrautas, tad padėdavo mieste apsipirkti, prižiūrėdavo sodą, kad būtų galima papuošti Švč. M. Marijos statulą, augindavo gėles. Kai kolegija pradėjo plėstis, darbo jam atsirado daugiau. Mat buvo įvesti telefonai, tai padaugėjo visokių pranešimų, reikėdavo dažnai ką surasti ar pranešti apie atvykusius svečius. Tačiau per visą laiką, kai klierikai mokėsi, nesvarbu, kokiu reikalu ar dienos metu kas nors užsukdavo pas br. Juozapą, jis visad būdavo kantrus ir džiaugdavosi apsilankymu, tarsi jam tik tas ir tebūtų rūpėję.

Br. Figueroja stipriai laikėsi ligi 1940, tik tada pradėjo šlubuoti širdis. Ypač pablogėjo 1942 pradžioje: jis greitai pavargdavo, todėl dažnai prisireikdavo pagulėti lovoje. Tačiau po kelių minučių poilsio jis ir vėlei būdavo savo darbo vietoje prie durų. Birželio vidury br. Juozapas suserga plaučių uždegimu, — buvo tikėtasi, kad čia jau bus paskutinioji, bet, visų nuostabai, pasveikęs rugpjūtį, jis jau vėl sėdėjo savo kambarėlyje prie durų. Šitaip jis išbuvo ligi 1942 lapkričio 19, kai širdis, šitiek davusi kitiems, pagaliau visiškai pasišventė vien tiktai Dievui.

Br. Figuerojos pažintys buvo nesuskaičiuojamos. Kai žinia apie jo mirtį pasklido mieste, kiekvienas pasijuto, jog neteko kažko labai artimo. Žmonės, atėję į kolegiją, taikėsi savo rožančiais paliesti jo kūną. Arkivyskupo įsakymu skambino visų Santa Fe bažnyčių varpai, o miesto valdžia įsakė, jog br. Figueroja laidotuvių eisena būtų tokia, kaip aukšto vyriausybės žmogaus.

Br. Juozapas, regis, niekados nebuvo gavęs kokių nors ypatingų malonių, nei vizijų ar ekstazių, tačiau jo šventumas kilo iš nuolankumo, gilaus geraširdiškumo ir didelės Dievo meilės. Netrukus po jo mirties Santa Fe vyskupija pradėjo šventumo bylą, kuri dar ir šiuomet tebetyrinėjama.

Dievo Tarnas ERNANDO de SANTERENAS su Septyniais Bičiuliais (Hernando de Santarén) 1567–1616

Meksikos kankiniai

AŠTUONI JĖZUITAI XVII a. pradžioje buvo nukankinti Tepeuanės (Tepehuane) indėnų, gyvenusių šiauriavakarėje Meksikoje, dabar vadinamoje Durango valstybe. Kelis šių indėnų į krikščionybę yra atvertęs T. Jeronimas Ramiresas (Ramirez), atėjęs pas juos 1596 ir po metų čia įkūręs tris sparčiai išaugusius kaimus: Santjago Papaskvaijaro (Santiago Papasquiaro), Santa Kataliną (Santa Catalina) ir Gvanačėvi (Guanacevie). Kas metai tiek atsivertėlių, tiek ir kaimų skaičius augo. Misionieriai ne tik pasišventė indėnus mokyti tikėjimo tiesų, bet ir pratinti juos įdirbti žemę, auginti javus ir statyti namus. Tačiau tų kaimų valdžia buvo pačių indėnų rankose. Viskas tuose kaimuose buvo ramiai tvarkoma, taikiai su ispanų kolonistais sugyvenama. 1616 indėnai staiga subruzdo.

Tepeuanė sukilo dėl religinių ir politinių priežasčių. Nors indėnai jau buvo apsikrikštiję, tačiau kurie ne kurie nebuvo visiškai atsikratę šundaktarių įtakos. Vienas iš tokių burtininkų, Kvatlatas (Quatlatas), atkritęs iš krikščionybės indėnas, dėjosi visų tokių drumstėjų vadu. Kadangi žynių įtaka, pasirodžius misionieriams, sumenko, Kvatlato supratimu, jėzuitai čia buvo patys didžiausi kaltininkai. Šitokia dingstimi sukurstęs nacionalizmą, ragino visus užsieniečius — misionierius ir ispanus — išnaikinti, kad jų gentys ir vėlei būtų laisvos. Ši mintis įstrigo daugeliui indėnų.

Indėnų sukilimas buvo numatytas pradėti nuo Sapės (Zape) kaimo 1616 lapkričio 21, kai čionai turėjo būti paskelbta Mergelės Marijos pasirodymo šventė ir visi misionieriai čia dalyvaus naujos statulos pašventinime. Kadangi į čia suvažiuos ir didžiuma neginkluotų ispanų, mat ši šventė religinė, tad užpuolikams bus lengva laimėti. Tačiau planas neišdegė, nes maištas įsiliepsnojo visai netikėtai jau prieš kelias dienas.

Pirmasis iš aštuonių nukankintų jėzuitų krito T. ERNANDO de TOVARAS (de Tovar). Jis — vienas iš dviejų čiabuvių šios grupės meksikiečių, gimęs ispanų kolonijoje Kuliakane (Culiacan), Vakarų Meksikoje 1581. Jaunuolis susipažino su jėzuitais, kurių nemaža apsistodavo jo tėvų namuose, kai atvažiuodavo į šį miestą. 1594 T. Ernando de Santarenas (de Santaren), (apie jį žr. toliau) kelis mėnesius gyveno pas juos, o susirgusį kunigą jaunasis Ernando slaugė. Jiedu net negalėjo pagalvoti, kad po 22 metų dėl tos pačios priežasties bus abudu nukankinti.

1598 rugpjūčio 10 Ernando įstojo į Pueblos jėzuitų naujokyną, o po dvejų metų davė jėzuitų įžadus. Pabaigęs Meksikos mieste mokslus, 1608 gauna kunigystės šventimus. Nors jis buvo geras pamokslininkas, bet troško dirbti su indėnais, todėl išsiųstas į Paras (Parras) misiją išdirba čia 7 metus. Visai prieš pat sukilimą T. Tovaras (Tovar) iškeliauja į Kuliakaną, o grįždamas pakeliui užsuka Tepeuanės (Tepehuane) misijosna — į Santa Kataliną (Santa Catalina) 1616 lapkričio 15. Tą patį vakarą mulų varovas, gabenęs drabužius ir kitas prekes turtingiems šio rajono kalnakasiams, netoliese kaime irgi apsistoja nakčiai. Kitąryt indėnai, susivilioję mulais gabenamomis prekėmis, nutarė pradėti sukilimą apiplėšimu.

Tąsyk, kai T. Tovaras jau buvo beketinąs paryčiu savo mulu iškeliauti iš misijos toliau, prisiplėšę indėnai apsimestinai, visai bičiuliškai pasiūlė jo gyvuliui parduoti grūdų. Be jokio perspėjimo vienas iš grobikų tvojo misionieriui į galvą ir pargriovė žemėn. Kai kunigas šitaip bejėgis tysojo, indėnai suvarė jam į krūtinę ietį. Prieš paskutinįsyk atsidusdamas, dar suspėjo ištarti Jėzaus vardą. Lapkričio 16-20 visi jėzuitai dėl savo tikėjimo turėjo būti nugalabyti.

Kiti du kankiniai — T. BERNARDAS DE SISNEROS (Cisneros) ir Jokūbas de Orosko (de Orozco). T. Sisneros gimė 1582 Karijone de los Kondes (Carrión de los Condes), netoli Palensijos (Palencia), Ispanijoje, o į naujokyną įstojo 1600 kovo 21 Vilagarsijoje (Villagarcia). Po trejų metų studijų 1605 jis išsiunčiamas į Meksiką, kur galutinai baigia mokslus ir gauna kunigystės šventimus. 1610 buvo Santjago Papaskvaijaro (Papasquiaro) ir dirbo Tepeunaėje. T. Orosko atėjo į tą patį kaimą 1615 ir tiktai vos metus tebeišdirbo prieš mirtį.

T. OROSKO gimė 1588 Ispanijoje, Plasensijoje de Estremaduroje (Plasencia de Extremadura), o į Vilagarsijos naujokyną įstojo 1603. Jis lydėjo T. Sisneros į Naująją Ispaniją 1605, mokslus ėjo Meksikos

mieste ir 1614 įšventintas į kunigus. Kitąmet išsiunčiamas į Santjago Papaskvaijarą pagelbėti T. Sisneros.

Abu misionieriai jau buvo nugirdę apie galimą indėnų sukilimą. Kai T. Sisneros perdavė šią žinią Papaskvaijaro vadui, tas su kitais trimis pasiuntiniais lapkričio 15 išsirengė ieškoti taikos. Nelaimei, tasai vadas su savo palyda nugalabytas. Šiai žiniai pasiekus kaimą, iškart kokia 200 indėnų ištraukė į karo žygį, o likusieji gyventojai susispietė bažnyčioje, vieninteliame saugesniame ir tvirtesniame toje apylinkėje pastate. Tarp lapkričio 16-18 sukilėliai mėgino įsiveržti į bažnyčią, bet bandymai veltui. Lapkričio 18 apgulėjų skaičius išaugo gal iki 500, — mat atsirado pastiprinimas, — indėnai, kurie lapkričio 16 buvo užpuolę Santa Kataliną (Santa Catalina). Pamatęs, kad prisirinko šitiek apgulėjų, T. Sisneros pabandė tartis. Bet vos tik jis pravėrė bažnyčios duris, iškart strėlių spiečius jį sužeidė.

Netikėtai sukilėliai pareiškę, jog ir jie esą krikščionys, siūlo taiką ir prašo esančių bažnyčioje padėti savo ginklus ir išeiti oran. Pasikliovę sukilėlių krikščionišku pasiūlymu, indėnai išsirikiavo į iškilmingą procesiją su Švenčiausiuoju Sakramentu. Išsyk sukilėliai rodė Švenčiausiajam pagarbą, bet čionai būta vien tik veidmainystės: vos tik visi dalyviai išėjo laukan iš bažnyčios, indėnai įnirtingai griuvo ant nekaltų aukų ir vieną po kito žudė. Jie, stvėrę Švenčiausiąjį iš T. Sisneros rankų, tėškė komunikantus ant žemės, badė ietimis, o jam pačiam suskaldė galvą. T. Orosko buvo persmeigtas strėlėmis ir kirviu perkirstas pusiau.

Kiti du misionieriai, — T. JONAS del VALE (del Valle), su Liudviku de Alaves (de Alavés) — įsikūrę Sapėje (Zape), irgi buvo nužudyti lapkričio 18. T. Vale gimė Vitorijoje (Vitoria), Viskajoje (Vizcaya), Ispanijoje, 1575 spalio mėnesį, o į Jėzaus Draugiją įstojo 1591 balandžio 21 Vilagarsijoje. 1593 atvažiavo į Meksiką, kur, baigęs mokslus, 1603 gauna kunigystės šventimus. Po dvejų metų išsiųstas Tepeuanėn, čia išdirba 12 metų.

T. ALAVES į Sapę atsiduria 1615. Jis gimė Oaksakoje (Oaxaca), Meksikoje, 1589 sausio mėn., o į Tepocotlano (Tepotzotlán) jėzuitų naujokyną įstoja 1607 gegužės 21. Kai 1614 gauna kunigystės šventimus, paskiriamas padėti T. Valei į Sapę. T. Vale buvo pakvietęs visus jėzuitus misionierius ir nemaža ispanų į savo misiją paminėti lapkričio 21, kai rengėsi pašventinti naują Mergelės Marijos statulą priešais bažnyčią. Kadangi čia ketino būti didžiulė šventė, didžiuma indėnų

kaime jai atsidėję rengėsi. Lapkričio 18 rytą keli indėnai, kurie jau buvo dalyvavę Santa Katalinos skerdynėse, to pačio mėnesio 16 Sapę paėmė visai be jokio pasipriešinimo. Jie atsirado čia rytą, kai abudu kunigai atėjo bažnyčion aukoti šv. Mišių. Tikėdamiesi, jog galėsią su šitais plėšikais taikiai susitarti, T. Vale su T. Alaves išėjo iš bažnyčios, kartu nešdamiesi Mergelės Marijos ir Kristaus statulas. Tačiau, dar nespėjus jiems žengti kelių žingsnių, abu kunigai žiauriai užklumpami ir nugalabijami. Indėnai netrukus išpjovė ir kitus Sapės krikščionis.

Kitądien, lapkričio 19, dar du jėzuitai buvo nužudyti: T. JONAS de FONTĖ (de Fonte) ir T. JERONIMAS de MORANTA (de Moranta). T. Fontė gimė Vala de Taraca (Valla de Tarraza) netoli Barselonos, Ispanijoje, 1574, o į Draugiją įstojo 1593 balandį Saragosoje (Saragossa). Kunigystės šventimus gavęs Barselonoje, 1599 išvažiuoja Meksikon pas Tepeuanės indėnus. Jis ypač įsigilino į šios genties kalbą: netgi parengė žodyną, gramatiką ir kitiems misionieriam tinkamą katekizmą. Kai čia įsiliepsnojo sukilimas, kunigas tąsyk buvo apsistojęs Okatlane (Ocatlán). Dešimt metų jis bendravo su T. Jeronimu de Moranta, gimusiu 1575 Palmoje (Palma), Mahorkoje (Majorca), o į Jėzaus Draugiją įstojo 1595. Meksikon jis atkeliavo 1605. Kadangi abu misionieriai ketino dalyvauti Sapėje lapkričio 21 naujosios statulos pašventinime, iš savo misijos jiedu išsirengė lapkričio 19 ir visiškai ne per toliausiai nuo savo namų netikėtai buvo užpulti kraugerių Tepeuanės sukilėlių, kurie susmaigstė juos strėlėmis ir mirtinai basliais uždaužė.

Paskutinysis iš kankinių — T. ERNANDO de SANTARENAS. Šis iš visų aštuonių nužudytųjų kunigų pats vyriausias ir daugiausia patyręs, mat 22 metus praleido tarp Meksikos indėnų. T. Ernando de Santarenas (Hernando de Santarén) gimė Huetė, Kuenkoje (Huete, Cuenco), Ispanijoje, 1567 vasarį. Į Jėzaus Draugiją įstojo greičiausiai 1582 Vijareho de Fuentes (Villarejo de Fuentes). Meksikoj atsirado 1588 spalio mėn. Visus mokslus baigęs, 1593 kovo 19 gauna kunigystės šventimus. Per tuos 20 metų jis daugel kur kaimuose skelbė evangeliją įvairioms indėnų gentims. Pirmąsyk jis paskirtas 1594 į Mokorito (Mocorito), bet, sveikatai sumenkus, nukeliavęs į Kuliakaną (Culiacán) gyvena su T. Ernando šeima tol, kol ir vėl galėjo toliau darbuotis (apie tai jau anksčiau parašyta). 1595 jis apaštalauja Šiaurės Sinalojoje tarp Guasavės (Guazaves, Sinaloa) genčių, paskui 1597 skelbia Kristaus mokslą Topijos (Topia) kasyklų indėnams. Jis dirbęs taip pat ir Pietų Sinalojoje ir netgi vienu metu buvo paskirtas Sinalojos

misijų vyresniuoju. Kažkuriais metais nebonai (Nebones), Šiaurės Meksikoje įsikūrę indėnai, jį parsikvietė, kad jiems skelbtų Evangeliją. Kadangi T. Santarenas buvo patyręs šios Meksikos dalies misionierius ir sparčiai išmokdavo kalbas, vyresnieji 1616 siunčia jį į šias naująsias misijas. Pakeliui, vykdamas į savo paskirties vietą, nutaria stabtelėti lapkričio 21 Sapėje (Zape) įvykstančioje šventėje. Lapkričio 20 — jis tik už vienos dienos kelio nuo Sapės — užtiko visiškai sugriautą kaimą: bažnyčioje altorius sugriautas, paskambinus varpu, ničniekas neatsiliepė. Buvo aišku, kad čia kažkas atsitiko. T. Santarenas visai nieko apie Tepeuanės sukilimą nei apie kelių kaimų sunaikinimą nebuvo girdėjęs. Pasibalnojęs darsyk savo mulą, patraukė keliu į Santjago Papaskvaijaro link. Nelaimei, pakeliui susidūręs su sukilusiais indėnais, buvo apsuptas iš džiaugsmo klykaujančios minios, išverstas iš balno ir tvotas basliu per galvą, kad net smegenys ištiškusios į šalis. Nudraskę kunigo rūbus, žudikai įmetė kūną gretimon upėn.

Šitaip Tepeuanėje (Tepehuanes) nugalabijus aštuonis jėzuitus kankinius 1616 lapkričio 16–20, daugiau šiame krašte misijos nebeatsikūrė. Nors čia ir nebuvo daugiau apaštalauta, bet įsidėmėtina, kad šis kraštas davė Bažnyčiai aštuonis kankinius, kurių bylos tebetyrinėjamos.

Palaimintasis MYKOLAS PRO HUARESAS
(Pro Juárez)
1891–1927

Meksikos kankinys

TĖVAS MYKOLAS PRO HUARESAS (Pro Juárez) mirė už Kristų Karalių. Jis gimė 1891 sausio 13 Gvadalupėje de Sakatekas (Guadalupe de Zacatecas), Meksikoje, kalnų inžinieriaus šeimoje. Pradžios mokslus daugiausia baigęs privačiai. Nuo penkiolikos metų pradėjo dirbti tėvo įstaigoje Kalnakasybos skyriuje iki 20 metų. Antrajai jo seseriai įstojus į vienuolyną 1911 vasario mėn., jis itin pasigedo religinio gyvenimo, kad pats sau tarė: "Kodėl gi ir aš taip negaliu padaryti?" Taigi rugpjūčio 10 stojo į El Lano jėzuitų naujokyną Mičoakane (El Llano, Michoácan). Kai peržengė naujokyno slenkstį, vaikinas dar nebuvo baigęs net vidurinio mokslo, tad jam čia buvo ganėtinai sunku. Jei kartais neįstengdavo išlaikyti egzaminų, sakydavo, jog jis šias spragas užpildys dirbdamas sielų labui. Jo bičiuliai kreipdavosi į jį, kaip į brolį, kuris įsitikinęs, jog Dievas nori, kad jis būtų šventas. Mykolas visiškai nesuklydo, taip galvodamas. 1913 rugpjūčio 15 davęs įžadus, jis likosi El Lano toliau mokytis.

Anuomet Meksikoje politiniai vėjai greitai pasisuko kiton pusėn: šalį užvaldė maištingasis generolas Karansa (Carranza) ir banditas Pančo Vila (Pancho Villa), kuriedu savo veiklos smaigalį atsuko į Bažnyčią ir dvasininkiją. Jie grobstė ir pasaulietino pašventintus pastatus, o kunigus ir tikinčiuosius kankino ir prievartavo. Gandas apie šiuos liūdnus įvykius atsirito ir naujokynan, kur Mykolas įžvelgė Bažnyčios persekiojimą. 1914 rugpjūčio 5 Karansos kariaunos būrys iškratė pagrindinį naujokyno korpusą ir padegė biblioteką. Žinodamas, kad šitie neramumai tik prasidėję, rektorius visiems seminaristams nupirko civilinius rūbus ir liepė smukti, kur kas išmano, o geriausia patraukti į Jungtines Valstijas. Atsisveikinęs su seminarija rugpjūčio 15, Mykolas su dviem draugais atvyksta į Teksasą (Texas), kur jie trumpam apsistoja, prieš išvykdami į Kaliforniją. Kalifornijos jėzuitų provincija mielai atvėrė Los Gatos namų duris pabėgėliams seminaristams spalio 9. Čia išbuvęs metus, 1915 jis išsiunčiamas į Granadą,

Ispanijon, studijuoti filosofijos. 1920 išvažiavęs Nikaragvon (Nicaragua), po dvejų metų vėl grįžęs Ispanijon, toliau mokosi teologijos. 1924 atsidūręs į Engieną (Enghien), netoli Liuveno, Belgijoje, baigia teologiją ir šiek tiek susipažįsta su sociologija. Būsimasis neopresbiteris domėjosi darbininkų judėjimu, mat žinojo, kad šitie dalykai jam pravers, grįžus Meksikon. Kai 1925 rugpjūčio 30 gavo kunigystės šventimus, jau turėjo 34 metus amžiaus. Jam bebūnant Belgijoje, Bažnyčios persekiojimas Meksikoje dar paaštrėjo — mat dar prezidentavo Kalesas (Calles), aršus dvasininkijos priešas.

Iš Europos tėvynėn T. Pro grįžta be jokių kliūčių 1926 birželį. Meksikos Mieste jis jau būna liepą, bet šio mėnesio pabaigoje valdžia išleidžia įsakymą uždrausti visas viešas pamaldas ir uždaryti bažnyčias. Kiekvienas katalikų kunigas dabar buvo kaip nusikaltėlis. Nors vyriausybė išleido tokį įsakymą, bet Meksikos tikintieji ieškojo savo kunigų, kad galėtų naudotis sakramentais. T. Pro pareigas ėjo slapčiomis: jis skirtingose miesto dalyse įsteigė kelis maldos taškus, kur vienąkart per savaitę ateidavo sakyti pamokslų, klausyti išpažinčių, aukoti Mišių ir padalinti Komunijos. Kartais jis išdalindavo po 300 komunikantų, o pirmaisiais penktadieniais šis skaičius net patrigubėdavo. Kadangi kunigo šeima persikėlė į Meksikos Miestą, jis paprastai daugiausia laikydavosi su ja, bet taip pat gal trijose ar keturiose vietose turėjo atsarginius prieglobsčius. Dirbti Bažnyčios labui T. Pro labai pagelbėdavo du broliai — Humbertas su Robertu, kuriedu apsčiai išspausdindavo ir išplatindavo Religijos gynimo lygai literatūros. Nuo to laiko, kai kunigas grįžo tėvynėn, jis gyveno be jokios baimės, — visąlaik meldėsi, kad galėtų Dievas priimti jo auką dėl savo krašto tikėjimo. Jei būtų suimtas, ši malda būtų išklausyta.

T. Pro dirbo pogrindyje nuo 1926 liepos iki lapkričio mėn. Sekmadienį, lapkričio 13, buvo pasikėsinta prieš generolo Obregono (Obregón) gyvybę, — sprogo bomba, bet generolas buvo tik nesunkiai sužeistas. Nei T. Pro, nei jo brolis nebuvo įveltas į pasikėsinimą, bet anksčiau automobilis, kuriuo vienas iš jų važinėjo, kaip tik prieš tą įvykį neseniai buvo parduotas ir juo pasinaudota per atentatą. Užtat broliai numanė, kad policiją jų ieškos, todėl, palikę namus, nusprendė sprukti į Jungtines Amerikos Valstijas.

Lapkričio 17, ketvirtadienį, visai prieš pat tą naktį, kai T. Pro turėjo atsisveikinti su broliais, jis parūpino jiems ir sau kambarį pas katalikę moterį. Tačiau kitos dienos priešaušriu jų namą apsupo karei-

viai ir suėmė visus tris brolius. T. Pro drąsino: "Štai dabar mes aukojame savo gyvybes už Meksikos Bažnyčią. Tegul mūsų trijų auką priima Dievas!" Visi trys nuvedami į policijos būstinę, apklausinėjami ir įmetami į tamsų, bjauriai dvokiantį būstinės požemį. Kai žinios pasklido mieste, kad T. Pro suimtas už pasikėsinimą prieš generolą, sąmokslo organizatorius Liudvikas Segura (Segura) pats pasidavė policijai. Tačiau, nors nusikaltėlis buvo valdžios rankose, prezidentas Kalesas, susikvietęs savo valdinius, įsako, kad tučtuojau būtų bausmė įvykdyta kunigui Pro.

1927 lapkričio 23 būrys kareivių išlydi T. Pro į kalėjimo kiemą, į kurį jau pradėjo rinktis žiūrovai. Kunigas nusiima nuo kaklo nedidelį kryželį ir, pasiėmęs jį dešinėn, o į kairę rožančių, žengia prie mirties vietos. Kai jo paklausia, ko jis pageidautų paskutinį kartą, jis atsako — kelias akimirkas pasimelsti. Atsisakęs akims užrišti raiščio ir pamatęs į jį atsuktus šautuvų vamzdžius, T. Pro nusišypsojo: dabar aišku, — Dievas priima jo auką. Kai pagaliau atsistojo prie kulkomis išvarpytos sienos, išskėtė rankas kaip kryžių, ir nuskambėjus komandai "Ugnis!" — pagarbiai sušuko: "Tegyvuoja Kristus Karalius!" Apie 10:28 val. buvo sušaudytas ir Humbertas. Robertas turėjo būti trečias, tik paskutinę minutę jis paliktas gyvas. Dar du sušaudyti tą patį rytą, iš kurių vienas — Liudvikas Segura. T. Pro tėvas paprašė valdžios, kad leistų pasiimti abiejų sūnų kūnus, tad namuose buvo suruoštos budynės. Tūkstančiai žmonių — tiek darbininkų, tiek ir kareivių atėjo pasižiūrėti mūsų laikų kankinių. Kitą dieną kunigas Pro buvo palaidotas jėzuitų koplyčioje Dolores kapinėse, o brolis Humbertas palaidotas greta.

T. Mykolas Pro 1988 rugsėjo 25 popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbtas palaimintuoju.

MALDA

VIEŠPATIE DIEVE, pakvietęs meksikietį palaimintąjį Mykolą mirti už jo krašto ir viso pasaulio tikinčiuosius, leisk ir mums pasekti šio iš kitų išrinktojo savo tarno auką, kad jos paskatinti nieko nepaisytume ir ligi paskutinio atodūsio Tau ištikimai tarnautume. Prašome per Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Garbingasis EDVARDAS MIKO (Mico) 1630–1678

TĖVAS EDVARDAS MIKO gimė Esekse (Essex) apie 1628 pamaldžioje katalikiškoje šeimoje. Iš jaunų dienų pradėjo mokytis Šv. Omero Anglų kolegijoje Flandrijoje, paskui devyniolikmetis, nuo 1647 spalio 27 atsidūręs Romoje, lankė Anglų kolegiją. Gyvendamas Amžinajame Mieste, jis geriau susipažino su jėzuitais ir todėl pasiprašė Generolo, kad būtų priimtas į Draugiją. Dideliam jo džiaugsmui — buvo priimtas. Nutraukęs filosofijos mokslus, iš Romos išvažiuoja 1650 kovo 28 ir nukeliauja į Anglijos provincijoje įsikūrusį Voteno (Watten) naujokyną Flandrijoje; oficialiai įstoja 1650 birželio 15. Po dvejų naujokyno metų persikelia į Ležą baigti filosofijos ir pradėti teologijos. Į kunigus įšventintas 1657 kovo 31, kiek laiko dėsto Šv. Omero kolegijoje. Į Anglijos misijas galėjo nuvykti apie 1661. Pasivadinęs "Harvėjum" (Harvey) ir "Beinsu" (Baines), kunigavo Hempširo, Viltširio, Susekso ir Dorseto (Hampshire, Wiltshire, Sussex, Dorset) apylinkėse. Paskutiniuosius septynerius gyvenimo metus (1671–1678) buvo trijų provincijolų padėjėjas.

Anglijos provincijolui T. Tomui Vitbredui (Whitbread) išsirengus Belgijon lankyti 1678 anglų jėzuitų seminarijų, T. Miko būna palydovu. Vėlyvą vasarą sugrįžę į Londoną, abudu kunigai dėl kilusio Antverpene maro labai smarkiai peršalo, tad namuose juodu sugriebė pavojinga karštligė. Jų būklė buvo tokia rimta, jog jau galvota apie mirtį. Kaip tik jų ligos metu Titas Outsas (Titus Oates) išsigalvojo tą kunigus apkaltinusią karaliaus pasikėsinimo bylą.

Kai Outsui buvo leista suimti jo paties prasimanytus pasikėsinimo autorius, tuoj pat stengėsi suimti ir jėzuitų provincijolą. Prieš 1678 rugsėjo 29 aušrą kartu su būriu karių įsibrovęs į jėzuitų namus Vildo (Wild) gatvėje, rado tėvus Vitbredą ir Miko sergančius lovoje ir tokius silpnus, kad neįstengia atsikelti. Kadangi rezidencija buvo šalia Ispanijos ambasadoriaus grafo Egmonto (Egmont) namų, todėl buvo jo globojama. T. Miko buvo ir ambasadoriaus kapelionas. Kai kareiviai primygtinai bandė kunigus išsigabenti kalėjiman, grafas sa-

vo autoritetu pagrasino įsibrovėliams, priminė savo nuosavybės neliečiamumą. Priverstas ambasadoriaus reikalavimams paklusti, Outsas prie kiekvieno ligonio paliko po pustuzinį sargybinių. Negalėdami su savimi išsivaryti T. Miko, kareiviai keliskart jam vožė šautuvais ir naršė po kambarį, — ieškojo įtartinų laiškų.

Kai kurie septyniolikto ir aštuoniolikto amžiaus raštai tvirtina, kad keletą savaičių po suėmimo, kai sveikata sustiprėjo, T. Miko buvo kalintas Njugeito kalėjime ir ten dar prieš teismą 1678 gruodžio 3 mirė. Tačiau 1930 vienas mokslininkas Asmeniškos tarybos sąrašuose rado 1678 lapkričio 25 įrašą, kad T. Miko mirė savo bute Vildo gatvėje, dėl ligos kalėjiman neuždarytas. Įraše sąrašuose pažymėta, kad teismo tardytojas turėjo patikrinti, ar kūnas tikrai buvęs T. Miko. Kadangi dokumente nėra kitų duomenų apie T. Miko, galima sakyti, kad pareigūnas patvirtino, jog T. Miko tikrai savo bute miręs. Be to, Šv. Džailo Laukuose (St. Giles-in-the-fields) laidojimo sąrašuose pažymėta, kad "Edvardas Miko" (Micoe) 1678 lapkričio 26 palaidotas (šios parapijos Vildės gatvėje). Dabar mirties data laikoma lapkričio 23.

T. Edvardą Miko popiežius Leonas XIII 1886 paskelbė Garbinguoju. Tuo metu buvo manoma, jog miręs kalėjime. Kadangi suimtas ir kalinamas dienąnakt namuose su sargyba, jis tikrai mirė kaip kalinys.

Šventasis JONAS BERCHMANSAS
(Berchmans)
1599–1621

JONO BERCHMANSO darbai paprasčių paprasčiausiai padarė jį šventuoju. Kokių nors išskirtinių bruožų šventumui nereikia. Jonas gimė 1599 kovo 13 Dyste (Diest), Belgijoje, kur jau nuo mažens jam į kraują įaugo tėvų namuose skiepijamas pamaldumas. Nuo 9 metų pradėjęs lankyti vietos mokyklą, gyveno Notredamo (Notre Dame) parapijos namuose su vaikais, kurie domėjosi kunigyste. Kunigas juos pamokydavo melstis, patarnauti Mišioms ir padėdavo mokytis. Kai berniukas šioje mokykloje praleido trejus metus ir šeimoje tuo metu pragyvenimas pasitaikė keblus, — tėvas iš čia jį perkelia į prekybos mokyklą, kad kuo greičiau galėtų pagelbėti namams. Tasai jo liūdnas nepasitenkinimas iškart buvo pastebėtas, — mat palikdamas aną mokyklą, nustojo vilties kada nors tapti kunigu. Iš tikrųjų tėvai nesugebėjo daugiau mokėti už mokslą. Išgirdęs tokią Berchmanso namų padėtį, Dysto klebonas Bėguinaž (Beguinage) pasiūlė berniuką paimti pas save į kleboniją patarnauti, o už tai jam bus užmokama už mokslą. Jam reikėdavo pagelbėti prie stalo, kur nors nubėgti ką pranešti, parnešti ar pasirūpinti kitais tokiais pačiais gyventojais, kaip ir jis pats, belankančiais katedros parapinę mokyklą. Nesvarbu, kiek čia iš jo bus pareikalauta, jis mielai su viskuo sutiko. Išties nelengva buvo vaikui, visą dieną praleidusiam mokykloje, dirbti. Tačiau Jonas norėjo būti kunigu ir buvo pasirengęs įveikti bet kokius pasitaikančius sunkumus. 1615, kai jėzuitai atidarė parapinę Meklino (Mechlin) kolegiją, berniukas pereina į ten, kur susitikęs su jėzuitais, jau nebenori būti vyskupijos kunigu.

Jono sprendimas būti jėzuitu šeimoje nebuvo palankiai sutiktas, — tėvas iš vyskupijos kunigo tikėjosi daugiau pagalbos. Pagaliau tėvas atlyžęs davė sutikimą, tad Jonas 1616 rugsėjo 24 įstojo į Meklino naujokyną. Tada jis buvo pusaštuonioliktų metų. Visas naujoko pareigas vaikinas ėjo su džiaugsmu ir kuo uoliausiai. Jis išmoko save sutvardyti ir niekad nepasidavė savo jausmams. Prie stalo įprato kuo nors save nugalėti. Ničnieko jam nebuvo per smulku ir žema, — vi-

sur jis įžvelgė Dievo valią. Jam tebūnant naujokyne, 1616 gruodį mirė motina, todėl tuojau po jos mirties tėvas, uždaręs savo batų dirbtuvę, irgi įstojęs į seminariją, 1618 balandį įšventintas į kunigus.

Davęs tris įžadus 1618 rugsėjo 25, Jonas išvažiuoja į Antverpeną studijuoti filosofijos. Tačiau ten pabuvęs vos tris savaites, mokslus jau tęsia Romoje. Prieš kelionę į Amžinąjį Miestą norėjo Mekline pamatyti tėvą, bet, deja, tepabuvęs po šventimų vos pusmetį kunigu, jis jau buvo miręs. Atvykęs Italijon gruodžio 31, klierikas gyvena Romos kolegijoje. Čionai jis lygiai toks pat pareigingas ir pasišventęs religiniam gyvenimui bei studijoms kaip ir naujokyne. Taip sėkmingai viską išnarpliojo per trejus filosofinius metus, kad 1621 pabaigoje jam buvo pasiūlyta šį kursą apsiginti viešai. Paskutiniams egzaminams Jonas taip įsikniaubęs rengėsi, kad pakenkė sveikatai ir, atėjus viešo gynimo laikui — liepos 8, nekaip laikėsi. Jis jau galvojo, kad išmėginimas bus baigtas ir galėsiąs atstatyti savo sveikatą. Tačiau rugpjūčio 6 Graikų kolegijoje buvo numatytas tas viešas disputas, tad kaip geriausias jėzuitų studentas Jonas buvo prašomas atstovauti Romos kolegijai. Taigi reikėjo ten dalyvauti. Nors šiai progai reikėjo gerokai padirbėti, jis apie save negalvojo.

Jono sveikata tiesiog pastebimai šlijo, kai rengėsi tam viešajam gynimui, o, be to, rugpjūtis buvo nepaprastai karštas mėnuo.

Graikų kolegijoje surengtos šventės išvakarėse Jonas suserga dezinterija, paskui taip pakyla karštis, kad klierikas negali pasijudinti. Kai vyresnysis pamatė išbalusį ir nusilpusį Joną, jam liepia gultis į lovą ir gydytis. Liga paūmėjo: įsimetė plaučių uždegimas ir kasdien organizmas silpte silpo. Atėję aplankyti bičiuliai išgirdo, kad ligonis kalba apie rojų, tarsi jis visiškai būtų čia pat. Slaugytojas, pamatęs, kad čia jokių juokų negalima krėsti, pasiūlo atnešti Švenčiausiąjį, nors toji diena dar nebuvo sekmadienis. Kai ligonis išgirdo, jog čia būsianti Paskutinė komunija, dvasinis džiaugsmas apėmė jo sielą.

Tą rytą visa jėzuitų bendruomenė iškilminga procesija nešė ligoniui Viatiką. Priėmęs Viešpaties Jėzaus Kristaus kūną, mirštantysis pasiprašė Ligonių sakramento. Visi susirinkę ašarojo, — šitaip visi jį mylėjo ir gerbė, — tiktai vienintelis Jonas buvo ramus. Nūnai jis pats ėmė rengtis: paprašė paduoti kryželį, rožančių ir įstatų knygelę su tokiais žodžiais: "Šie daiktai man yra brangiausi, su jais man ramu mirti". Kitądien pas jį ėmė plaukti minios jėzuitų ir moksladraugių — paskutinįsyk su juo atsisveikinti. Atėjo netgi jėzuitų Generolas.

Prieš pat mirtį tą naktį jis, nesudėjęs akių, meldėsi. Kitąryt pusę devynių išgirdę skambančius varpus jėzuitai suprato, kad jų mylimasis Jonas jau iškeliavo rojun.

Koks nuostabiai paprastas ir patrauklus buvo šio jaunuolio gyvenimas. Jono rektorius rašė: "Labiausiai jis mus visus žavėjo visomis savo tobulomis dorybėmis, kurias Dievo malone kuo uoliausiai puoselėjo, ir tai, kad visus darbus atlikdavo kuo geriau". Romos jėzuitai buvo įsitikinę, jog Jonas šventas, tad jau po pirmųjų mirties metinių pradėti rinkti jo šventumui įrodyti reikalingi duomenys. Popiežius Pijus IX 1865 gegužės 9 jį paskelbia palaimintuoju, o popiežius Leonas XIII — šventuoju 1888 sausio 15. Jono Berchmanso šventė minima lapkričio 26. Jo palaikai saugojami Šv. Ignaco bažnyčioje Romoje.

MALDA

VIEŠPATIE, MŪSŲ DIEVE, kviečiąs mus kasdien parodyti savo meilę ir pats ją dosniai dalijąs kitiems, duok mums, kaip šv. Jonui Berchmansui, malonės kuo uoliausiai Tavęs ieškoti ir vykdyti Tavo valią. Prašom per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas BALTRAMIEJUS ARBONA su 10 Bičiulių (Arbona) 1862–1936

Ispanijos pilietinio karo kankiniai

ŠIE VIENUOLIKA JĖZUITŲ, nukankintų Ispanijos pilietinio karo metais, mirė Barselonoje ar netoli jos 1936 liepos 21 — 1937 kovo 26. Vyriausias iš šio būrio — T. BALTRAMIEJUS ARBONA ESTADES (Arbona Estades), gimęs 1862 gruodžio 20 Soleryje, Mahorkos saloje (Soller, Majorca). Į Veruelos (Veruela) jėzuitų naujokyną įstojo 1879 gruodžio 6. Klasikinių kalbų mokėsi Verueloje, filosofijos Tortosoje (Tortosa) 1884–1887, paskui Šv. Ignaco kolegijoje Manrėzoje (Manresa) 1887–1891 dėstė graikų kalbą, 1891–1895 grįžęs Tortoson baigia teologiją ir 1894 gauna kunigystės šventimus. 1894–1904 T. Arbona Verueloje dirba kunigu ar būna naujokyno rektoriaus padėjėju, paskui 1906–1909 tapo Šv. Dominiko kolegijos Orihueloje (Orihuela) rektoriumi. Tortosos vyskupijos kunigų seminarijoje 1909 pradėjęs dėstyti moralinę teologiją, 16 metų moko šio dalyko seminaristus. Palikęs profesoriaus duoną, kelerius metus išbūna Barselonos, Alikantės ir Palmos (Barcelona, Alicante, Palma) jėzuitų namuose, o 1932 Ispanijoje uždraudus Jėzuitų Draugiją, T. Arbona su keliais kitais bendraminčiais įsitaiso mažesniame pastate iki 1936 liepos mėn. prasidėjusio pilietinio karo, o jau tada kiekvienas sau turėjo ieškoti pastogės.

T. Arbona, kaip ir visi kiti anuometiniai Ispanijos jėzuitai, kad nebūtų komunistų suimti, dažnai turėjo kaitalioti savo prieglobsčius, kartais tegalėdavo tiktai kelias dienas išbūti vienoje vietoje. Nors ir neretai jis keitė butus, bet visiškai nelindo pogrindin: gal tris mėnesius aprūpino Sakramentais Barselonos ar jos priemiesčių — Sarijos ir Pedralbes (Sarria, Pedralbes) — tikinčiuosius. Aukojo skirtingose vietose ir įvairiomis dienomis šv. Mišias, sakė pamokslus, klausė išpažinčių ir dalijo komuniją. Kadangi dėvėdavo pasiuntinio uniformą, niekas jo negalėdavo įtarti. Kartais atrodydavo, kad jis Barselonos

parke šnekučiuojasi su bičiuliu, o iš tikrųjų klausydavo išpažinčių. Taip pat būdavo ir tuomet, kad jis žingsniuodavo judriomis gatvėmis ar net lankydavosi bankuose ar viešuosiuose pastatuose. Jei kas įspėdavo T. Arboną, kad būtų atsargesnis, tasai atšaudavo: "O kam? Juk 40 metų meldžiausi, kad būčiau kankinys". Kai vienas iš bičiulių jam pasiūlė progą išvažiuoti Prancūzijon, stačiai atkirto: "Dabar kaip tik mūsų valanda! Kristaus kariai neišsibėgioja, lieka savo vietose ir kovoja".

Kadangi bažnyčios buvo sudegintos ir žmonės negalėdavo išklausyti šv. Mišių, T. Arbona sykiais išdalindavo po kelis pakonsekruotus komunikantus, suvyniotus į popierių, kad patys namuose priimtų šv. Komuniją. Sakoma, kad šitaip kunigas per savaitę išdalindavęs daugiau nei tūkstantį ostijų. Tačiau kitiems kunigams toks apaštalavimo būdas nepatikęs, tad kai vyskupas uždraudęs taip elgtis, T. Arbona kaipmat pakluso šiam draudimui. Toks bažnytinės vyriausybės potvarkis buvo priimtas vidury lapkričio, kai 74 metus turinčiam kun. Arbonai teliko keletas savaičių gyventi. Negalėdamas toliau dalinti tikintiesiems šv. Komunijos, dabar jis sėdėdavo parke, lesindavo balandžius ir laukdavo, kol kas nors ateis pas jį išpažinties.

1936 lapkričio 25 ryte T. Arbonos suėmimas buvo visai netikėtas. Jo šeimininkas iš kelių Barselonos bankų susirankiojo santaupas. Apie šiuos pasiimtus indėlius sužinoję keli revoliucionieriai vidurnaktį atėjo apiplėšti namo. Liepę šeimininkui surinkti visus pinigus, patys ėmėsi krėsti visur ir šitaip užtiko kambaryje miegantį T. Arboną. Komunistai liepė jam ristis iš lovos ir apsirengti, o kai vienas kareivis kyštelėjo į kunigo kišenę ranką, iš jos ištraukė popiergalin įvyniotus kelis komunikantus. "Oho, tu esi kunigas!" — šūktelėjo tas plėšikas. T. Arbona visai nesigynė: "Taip yra, kaip pasakei!" Šito nakties svečiams užteko: jie nusitempė kunigą į savo būstinę, kur ištardė, o vakare išgabeno į San Elijas (San Elias) kalėjimą, pirma buvusį Vargdienių klarisių vienuolyną.

Kai šio kalėjimo kaliniai sužinojo, kad su jais kartu sėdi kunigas, prašė išklausyti jų išpažinties. T. Arbona čia išbuvo tris dienas, o lapkričio 29 rytą kaliniai jo pasigedo. Kažin kada vidurnaktį jis išgabentas ir ankstyvą rytmetį nukankintas. Po 40 metų maldos T. Arbonos prašymas buvo išklausytas.

Iš dešimties T. Arbonos bičiulių aštuoni buvo nugalabinti pirma jo. Pilietiniam karui vos tik prasidėjus, 1936 liepos 21 Šv. Juoza-

po rekolekcijų namuose Bonanovoje buvo suimti keturi jėzuitai. T. Juozapas Roma Kareres (Roma Carreres) su broliu Pilypu Iriondo Amundarainu (Iriondo Amundarain) ilsėjosi tuose namuose. Provincijolas T. Juozapas Muralas (Murall) tuo metu kaip tik lankė šiuos jėzuitus, o liepos 21 T. Feliksas Kocas Oliveras irgi atkeliavo pasižiūrėti, kaip jo bendražygiai laikosi šiomis sunkiomis dienomis. T. Kocui atvažiavus prieš pat 9 val., tiesiog už kelių minučių, namą apsupo kokia 20 kareivių, kurie tarėsi iešką paslėptų ginklų. To, ko jie tarėsi iešką, nerado, bet užtat suėmę keturis jėzuitus išsigabeno į savo būstinę! Kol abu automobiliai su jėzuitais stovėjo lauke, juos apsupęs būrys jaunuolių šaipėsi iš kunigų ir skatino kareivius, kad šie kuo greičiau juos nudėtų, — mat esą kunigai. Už penkių minučių mašinos nuriedėjo į jau gerai kaliniams žinomą vietą, vadinamą San Chines dels Agudells (San Gines dels Agudells), kur kunigams išlipus liepta eiti link stūkstančios kalvelės vingiuojančiu keliu. Žengiant jiems į mirties vietą, T. Muralas kareiviams tarė: "Mirštame už Jėzų Kristų! Mes nelinkime jums nieko pikta, priešingai, visiems atleidžiame iš visos širdies!" Tada kareiviai juos visus iššaudė ir paliko taip tysoti ant kelio. Tačiau T. Muralo būta tiktai sunkiai sužeisto, todėl apsižiūrėjęs, kad kiti trys bičiuliai jėzuitai negyvi, jis pamažėle nušliaužė ir buvo priglaustas vienos geros katalikų šeimos.

Kiti du žuvę jėzuitai — T. Pranciškus Ksaveras Tena Kolomas (Tena Colom) ir brolis Juozapas Sampolis Eskalas (Sampol Escalas). Uždarius Ispanijoje jėzuitų mokyklas, T. Tena gyveno kartu su br. Sampoliu ir kitais dviem kunigais. Kai komunistai 1936 liepą visiškai išvaikė vienuolynus, tad artėjant revoliucijai br. Sampolis ir toliau ligino 73 metų T. Teną. Apsižiūrėjęs saugią pastogę, apie rugpjūčio vidurį pergabeno kunigą į namus Pedralbės apylinkėje, kur slapstėsi vienuolės. Tačiau į čia atlydėjusios vienuolės seselės nuogąstavo, jog kunigui ši vieta nesanti saugi, — tik kur anuomet buvo saugu Ispanijoje kunigui! Norėdamas tas moteris nuraminti, kunigas tarė: "Kas mums gali atsitikti? Kankinio mirtis? Tebūna taip, kaip Dievas nori!" Rugpjūčio 22, šeštadienį, išėjęs iš namų parduotuvėn nusipirkti rankogaliams segtukų ir pieštuko, pastebėjo, jog kažkas juo itin susidomėjo. Jo nuojauta pasitvirtino, — apie jį seklio jau buvo pranešta policijai. Netrukus po vidurnakčio — tada buvo sekmadienis, rugpjūčio 23, — penki policininkai pagal šnipo nurodymus nusigavo prie buto ir beldėsi į duris. Vienuolė, kuri priėjo prie durų, atsakė, jog nieko

čia "įtartina" nesą. Tačiau policininkai, vis viena įsibrovę vidun, iškratė kambarius ir surado su bičiuliu besišnekučiuojantį T. Teną. Pasidairę aplinkui, įsibrovėliai pamatė Naująjį Testamentą ir suriko: "Aha, tai judu kunigai!" Šios knygos užteko, kad abudu atsidurtų kalėjime. Komunistams išsivedus T. Teną, ničniekas daugiau apie jį negalėjo pasakyti. Kitądien br. Sampolis teiravosi Barselonos klinikinės ligoninės lavoninėje, ar nesą T. Tenos, kuris nakčia nužudytas, bet nieko čionai broliukas nepešė.

Br. Sampolis buvo suimtas rugpjūčio 27 po to, kai komunistai iškratė kambarį. Ankstyvą rytą po suėmimo dienos jis nužudytas. Jo kūnas kitądien lavoninėje atpažintas vienuolės, kuri abudu buvo priglaudusi name. T. Teną mirtis buvo ištikusi, regis, rugpjūčio 26, vieną dieną prieš brolio Sampolio nužudymą, bet visa šitai buvo sužinota tiktai po revoliucijos, kai buvo peržiūrėtos visų lavonų fotografijos, tuo pačiu ir T. Tenos, kurio nuotrauka datuota rugpjūčio 26.

T. Mykolas Mendosa (Mendoza Reig) buvo Tarasos (Tarrasa) užmiestyje įsikūrusios jėzuitų gydyklos Vyresnysis. Vyriausybei 1932 uždraudus Jėzaus Draugiją, ligonius jis pergabeno į vyskupijos seminariją, o 1936 balandį juos perkelia į Sarijos (Sarria) namus. Liepą, prasidėjus revoliucijai, visiems jiems prisiėjo išsisklaidyti, ir T. Mendosa apsigyvena Delasų (Delas) šeimoje Barselonoje. Vienąkart rugpjūčio pradžioje į jų butą atėjusi policija ieškojo dviejų čia gyvenančių kunigų. Išties čia gyveno dar ir vyskupijos kunigas T. Juozapas Kolomaras (Colomar). Kartu su dviem kunigais policija išsiveda ir šeimininką Delesą. T. Mendosa buvo tardomas vietinėje policijos būstinėje, paskui visi trys nugabenti į centrinę revoliucionierių įstaigą. T. Mendosa jau laukė mirties. Tačiau visų nuostabai, jie buvo paleisti. Niekaip ir nesužinota, kodėl šitaip atsitiko, bet manoma, kad Delasas, Kolumbijos pilietis, todėl tikriausiai komunistai nenorėjo turėti reikalų su užsienio šalimis. Taigi T. Mendosa ir toliau mėnesį gyveno su Delasų šeima, bet rugsėjo 1 atėjusi policija vėl jį suima. Visą dieną abudu Delasai — vyras su žmona — ničnieko nesužinojo apie savo įnamį, tiktai kitądien nuėjo į ligoninės lavoninę pasitikrinti, bene surasią T. Mendosos lavoną. Ir išties surado: visas veidas kruvinas, su trimis žaizdomis ir viena galvoje. Šeimininkas sužinojo, kad lavoninėn jis atgabentas apie 11 val. iš Barselonos miesto parko 1936 rugsėjo 1. T. Mendosa kadaise savo šeimininkui prasitaręs: "Užteks dviejų minučių ir vėl naujas kankinys danguje". Kunigas buvo 47 metų amžiaus.

Paskui nukankintas T. Juozapas Munjosas Albiolis (Muñoz Albiol) — pats jauniausias iš visų vienuolikos kankinių. Jis vos tik ką buvo Olandijoje baigęs trimetį ir Barselonon teatvažiavo prieš dvi dienas, kai prasidėjo čionai revoliucija. Persirengęs ir slapstydamasis, jis dirbo su miestiečiais Barselonoje. Kažkada spalio pradžioje vienas bičiulis, gyvenęs namelyje, iš kurio rengėsi išvažiuoti, pasiūlė juo dabar pasinaudoti T. Munjosui. Kunigas pamanė, kad čia būtų gera išeitis, — juk visi žino, kad namas tuščias. Prieš išvažiuodamas, to namo savininkas anglas susikivirčijo su vienu savo tarnu ir jį atleido. O anas, ieškodamas kliauties, kaip atsikeršyti, šnibžtelėjo revoliucionieriams, kad dabar namas bus negyvenamas, tad jį būtų lengva apiplėšti. Spalio 12 kareiviai, įsilaužę į namus ir pradėję juos švarinti, nuošaliame kambaryje atrado T. Munjosą. Žvalgydamiesi aplinkui, ant stalelio prie lovos jie pamatė kryžių ir brevijorių. Nusprendę, kad jis kunigas, sumušė ir išgabeno į būstinę, kur tasai be jokių išsisukinėjimų prisipažino esąs jėzuitas. Apie šio kunigo mirtį kiti jėzuitai tesužinojo, kai viena moteriškė, nuėjusi spalio 15 į lavoninę, ieškojo savo vyro lavono ir staiga netikėtai užtiko T. Munjosą, kurį nesunkiai atpažino. Paskui sužinojo, kad kunigas atgabentas tos dienos rytą. Toji moteris pastebėjo, kad į kunigo galvą pataikytos dvi kulkos, o į vidurius — trys.

Po penkių dienų kankinio mirtimi mirė T. Demetrijus Surbitu Rekaldė (Zurbitu Recalde). Iš Saragosos, kur tuomet jis dirbo, Barselonon atvažiavo pas Nekaltosios Mergelės Marijos seseris vadovauti metiniam susikaupimui. Šis susitelkimas baigėsi liepos 19, tad, kol jis išsirengė grįžti, prasidėjęs pilietinis karas kunigą užklupo Barselonoje. Su kitais dviem bičiuliais — Ignacu ir Pako Berengeriu (Paco Berenguer) — jis susirado užuoglaudą. Lankydamas tikinčiuosius, slapčiomis klausydamas išpažinčių ir dalindamas šv. Komuniją, T. Surbitu būdavo labai atsargus, kai išeidavo iš savo slaptavietės. Barselonoje gyvenąs Prancūzijos konsulas jam siūlė bėgti, bet T. Surbitu negalėjo palikti savo krašto, nes čia persekiojami katalikai, kuriuos reikia aptarnauti. Jis sau ramiai gyveno ligi 1936 spalio 19, kol keli kareiviai atėjo išsivesti Ignaco Berengverio. Sargybiniams atėjus pusę devynių vakare, namie rado tiktai T. Surbitu. Sargybiniai, ėmę griozti po kambarį, surado nedidelę juodą dėželę su ostijomis ir brevijorių. Iš to jie suprato, kad į jų rankas pakliuvo kunigas, tad iškart jį nusivarė į būstinę, o kiti laukė grįžtančio Ignaco. Kai Ignaco nesulaukė, T.

Surbitu išsigabeno apie pusę dviejų nakties spalio 20 į Monkados (Moncada) kapines ir su kitais nužudė todėl, kad buvo jėzuitų kunigas.

T. Jokūbas Noguera Baro (Noguera Baro) Jėzaus Draugijoje teišbuvo vos 12 metų. Jis buvo ką tik baigęs studijas Olandijoje ir 1935 rugsėjį sugrįžęs į Barseloną. Pilietiniam karui prasidėjus, jis, T. Emanuelio Peipočo (Peypoch) vadovaujamas, atliko metines dvasines lavybas Manrėzoje (Manresa). Sugrįžęs Barselonon liepos 25, buvo priglaustas Oliverių (Oliver) šeimos, kurios sūnus Jonas irgi buvo jėzuitas. T. Noguera šioje šeimoje išbuvo pusmetį. Kadangi fotografas ant jo asmens liudijime padarytos nuotraukos buvo pažymėjęs, jog jis kunigas, jam išeiti iš namų buvo negalima. Taigi visa jo apaštalavimo veikla daugiausia ribojosi beveik tik Oliverių kambariu. Tačiau vieną 1937 vasario 7 rytą atėję du broliai kunigui pasakė, jog netrukus jam bus išduotas pažymėjimas, kur būsią nurodyta, jog jis esąs gydytojas, mat T. Noguera, prieš įstodamas pas jėzuitus, mokėsi medicinos, tad už kelių dienų galėsiąs išeiti į miestą. Kai tiedu broliai išėjo iš namų, juodu sulaikė penkių kareivių būrys ir pasiteiravo, kur buvo užėję. Broliai tiksliai nurodė adresą, o kareiviai į čia ir patraukė. Kai sargybiniai paprašė parodyti dokumentus, T. Noguera suprato, kad čia jau kankinystės pradžia. Komunistai pasodino T. Noguera į San Elijas kalėjimą, kur išlaikė iki vasario 13 nakties, o tada per nacionalinio judėjimo dalinių apšaudomą miestą jis buvo gabenamas į Monkados kapines ir tenai vasario 14 rytą su kitais 32 nužudytas. Liudininkai matė, kai atėjo eilė T. Noguerai būti sušaudytam, jis garsiai sušuko: "Tegyvuoja Kristus Karalius!"

Paskutinysis iš kankinių — brolis Konstantinas Morkus Batles (March Battles). Prasidėjus revoliucijai, br. Morkus apsigyveno su savo vyresniuoju broliu. Kadangi jau dukart brolio namai buvo kratomi, br. Morkus mažai tikėjosi, kad trečiąsyk jis galės išlikti nesuimtas, todėl pasitraukė. Šįkart jis buvo sulaikytas visai netikėtai. Ten, kur jis gyveno, aukštu žemiau apysenė mergina iš Florencijos, Italijos, vis kas sekmadienį klausydavosi šv. Mišių per radiją. Tos moteriškės tarnas įdavė savo šeimininkę policijai, kuri sekmadienį, 1937 vasario 21, atėjo paimti to radijo. Paskutinę akimirką jie nusprendė patikrinti dar kelis to namo butus. T. Morkus tąsyk buvo savo kambaryje, bet policininkams jis parodė dokumentą, jog esąs prekybininkas iš Orihuelos (Orihuela). Jie jau buvo beeiną sau, bet ant sienos pamatė kybantį kryžių ir paklausė, ar tik jis nesąs kunigas. Br. Morkus

prisipažino, jog jis — jėzuitas broliukas. Taigi paimtas į San Elijas kalėjimą ir laikytas ten iki kovo 16. Šios dienos ankstyvą rytą tarp kitų 16 išvardintųjų — daugiausia kunigų — buvo paminėtas ir jis. Visi nugabenti į Monkados (Moncada) kapines ir nužudyti todėl, kad tikėjo į Jėzų Kristų.

T. BALTRAMIEJAUS ARBONOS BIČIULIAI:

T. FELIKSAS KOCAS OLIVERAS (Cots Olvieras) gimė 1895 vasario 1, o į Jėzaus Draugiją įstojo 1909 rugpjūčio 26 Gandijoje (Gandia). Baigęs 1916–1919 filosofijos mokslus, ketverius metus dirbo dėstytoju Santa Fe, Argentinoje, Nekaltai Pradėtosios kolegijoje, o po kitų ketverių metų (1923–1927) baigė teologiją. 1926 įšventintas kunigu po trimečio Barselonos jėzuitų kolegijoje dėstė etiką, vėliau paskiriamas 1930 prekybos mokyklos rektoriumi. Po Draugijos uždraudimo jis būna vienos išblaškytųjų grupės Vyresniuoju, o prasidėjus pilietiniam karui, išsirengė į Bonanovos (Bonanova) rekolekcijų namus apsižvalgyti, gal ko nors vienminčiai stokoja. 1936 liepos 21 suimtas ir tą pačią dieną nukankintas kartu su T. Roma (Romá) ir broliu Iriondo. T. Kocas buvo 41 metų amžiaus.

T. JUOZAPAS ROMA KARERES (Romá Carreres) įstodamas į Draugiją buvo vyskupijos kunigas. Gimė Valensijos provincijos Kastel de Kastelyje (Castell de Castellis, Valencia). 1885 gruodžio 1 įstojo į Jėzaus Draugiją, kai buvo sulaukęs jau 26 metų. Po naujokyno privačiai studijavo filosofiją ir teologiją, o 1918 išvažiavo misijosna į Filipinus. Australijoje metus mokėsi anglų kalbos, o per 15 Filipinuose praleistų metų išbuvo misijų ūkvedžiu ir kartu dirbo Zamboangos (Zamboanga) katedroje. T. Roma Ispanijon grįžo visai prieš pat prasidedant pilietiniam karui ir daugiausia vadovaudavo rekolekcijoms. Suimtas 1936 liepos 21 ir tą pačią dieną nukankintas. Buvo sulaukęs 51 metų.

Br. PILYPAS IRIONDAS AMUNDARAINAS (Iriondo Amundaráin) gimė Guipuskojos provincijoje Baliaraine (Baliarrain, Guipuzcoa) 1869 gegužės 26. Į Veruelos (Veruela) naujokyną įstojo 1894 rugsėjo 8. Po naujokyno jis pradėjo dirbti Gandijos (Gandia) studijų namuose, kur praleido 22 metus. Iš čia jis dar išvažiavo dirbti į Hueską, Saragosą ir Palmą (Huesca, Saragossa, Palma). Draugiją uždraudus, dėstė teologiją Sarijoje (Sarria), paskui persikėlė į Šv. Juozapo

rekolekcijų namus, iš kur jį suima su kitais trimis jėzuitais 1936 liepos 21 ir tą pačią dieną nukankina. Mirė 67 metų.

T. PRANCIŠKUS KSAVERAS TENA KOLOMAS (Tena Colom) gimė Vilafrankoje del Side (Villafranca del Cid) 1863 kovo 9, o į Draugiją įstojo 1880 birželio 12. Filosofijos mokėsi 1884–1887 Tortosoje (Tortosa), dėstė filosofiją Orihuelos Šv. Dominiko kolegijoje 1887–1892, Tortoson grįžęs 1892–1896 mokėsi teologijos, o 1895 gavo kunigystės šventimus. Orihuelos Šv. Dominiko kolegijos rektoriumi tapo 1899, provincijolo pagalbininku, Filipinų misijų Vyresniuoju 1913. Grįžęs Ispanijon 1921, paskirtas mažosios seminarijos Tortosoje Vyresniuoju (1922). Vyskupijos seminarijoje tame pačiame mieste jis dėstė moralinę teologiją. Pablogėjus sveikatai, persikelia Barselonon, kur suimtas ir už Kristų 1936 rugpjūčio 26 mirė kankinio mirtimi.

Br. JUOZAPAS ESKALAS (Escalas) kankiniu mirė vos 37 metų, o Draugijoje išbuvo 13. Gimęs Salinas de Santanyje, Mahorkoje (Salinas de Santanyi, Majorca), 1899 spalio 11, o į Draugiją įstojo Gandijoje (Gandia) 1923 gegužės 10. Po naujokyno dirbo virėju Verueloje ir Sarijoje (Veruela, Sarria), o paskui plušo Šv. Dominiko kolegijoje Orihueloje. Draugiją uždraudus, išsiunčiamas į Argentiną. Ispanijon grįžta prieš pat revoliucijos pradžią 1936. Rugpjūčio 26 komunistų suimtas ir už Kristų nukankintas rugpjūčio 27.

T. MYKOLAS MENDOSA REIGAS (Mendoza Reig), prieš 1916 rugsėjo 29 įstodamas Gandijoje į Jėzaus Draugiją, buvo vyskupijos kunigas. Gimęs Barselonoje 1889 birželio 21. Baigęs naujokyną, nuo 1919 Barselonos seminarijoje dėsto moralinę teologiją, o nuo 1926 jis — Valensijos (Valencia) seminarijos dvasios tėvas. Tikėjimo persekiojimo laikais Ispanijoje kun. Mykolas dirbo pas Tarasos (Tarrasa) jėzuitus. Suimtas 1936 rugsėjo 1 Barselonoje ir tą pačią dieną nukankintas. Mirė 47 metų.

T. JUOZAPAS MUNJOSAS ALBIOLIS (Muñoz Albiol) gimė 1904 lapkričio 12 La Galeroje, netoli Taragonos (La Galera, Tarragona), o į Draugiją įstojo 1920 sausio 2 Gandijoje (Gandia). 1922–1925 klasikinių kalbų mokėsi Verueloje, 1925–1928 Sarijoje (Sarria) — filosofiją, 1928–1931 dėstytojavo Saragosoje. Kai Draugija buvo uždrausta, išvažiavęs Olandijon, mokėsi teologijos ir 1934 įšventintas kunigu. 1936 liepą grįžta Ispanijon. Gimtajame krašte tepadirbėjo vos tris mėnesius, — 1936 spalio 15, būdamas 31 metų amžiaus, miršta kankinio mirtimi.

T. DEMETRIJUS SURBITU REKALDĖ (Zurbitu Recalde) gimė 1866 gruodžio 22 Betelu Navaroje (Betelu, Navare), o į Draugiją Verueloje įstojo jau būdamas 32 metų — 1901 liepos 20. Studijų pradžia Verueloje, filosofija 1907–1910 Tortosoje (Tortosa). Paskui dvejus metus dėsto Gandijoje ir trejus Verueloje. Teologijos mokslus 1915–1919 baigia Sarijoje (Sarriá). Kunigystės šventimus gavo 1918. Romoje metus pastudijavęs Šv. Raštą, 1921 grįžta Barselonon vadovauti prie kolegijos įsteigtoms sodalicijoms. 1926 — 1929 Madride leido religinį žurnalą "Razon y Fe" ("Protas ir tikėjimas"). 1936 spalio 19 kun. Surbitu Barselonoje suimamas ir kitądien nukankinamas. Mirė sulaukęs 69 metų.

T. JOKŪBAS NOGUERA BARO (Noguera Baró) gimė Vilanovoje de Alpikatoje, netoli Leridos (Villanova de Alpicat, Lerida) 1901 rugsėjo 14, o į Gandijos naujokyną įstojo 1924 gruodžio 7. Kadangi jau anksčiau buvo mokęsis medicinos, klasikinių kalbų mokslai jam tetruko dvejus metus (1926–1928) ir tiek pat filosofija (1928 –1930). Baigęs studijuoti teologiją, išvažiavo Olandijon, kur 1933 gavo kunigystės šventimus. Barselonon sugrįžo 1935. Suimtas 1937 vasario 7 ir po savaitės — vasario 14 — trisdešimt penkerių metų mirė kankinio mirtimi.

Br. KONSTANTINAS MORKUS BATLES (March Battles) gimė Manrėzoje (Manresa) 1877 kovo 10, į Draugiją įstojo 1892 rugpjūčio 30. Padirbėjęs pas Veruelos ir Tortosos jėzuitus, 1918 persikėlęs į Saragosos kolegiją, pabūna 6 metus, paskui 1924 pasiunčiamas į Šv. Dominiko kolegiją Orihuelon. Draugijos uždraudimo laikais išsiųstas Romon dirbti jėzuitų kurijoje, o 1934 grįžta Barselonon, kur skiriamas Sarijos Ramono Lulo (Ramon Lull) akademijos iždininku. Suimtas 1937 vasario 21, o mirė kankinio mirtimi kovo 16. Turėjo 60 metų.

T. Bartolomiejaus Arbonos ir jo dešimties bičiulių byla oficialiai Barselonoje pradėta 1950 lapkritį.

Dievo Tarnas BERNARDAS PRANCIŠKUS de HOJOS (de Hoyos) 1711–1735

TĖVO HOJOS gyvenimas visai trumpas. Mirė būdamas 24 metų, bet ir per tą laiką Ispanijoje jis spėjo išgarsėti kaip Jėzaus Širdies garbinimo skleidėjas. Gimė 1711 rugpjūčio 21 Torelobatone, netoli Valjadolido (Torrelobatón, Valladolid), šiauriavakarių Ispanijoje. Nuo 1721 pradėjęs lankyti Medinos del Kampo (Medina del Campo) jėzuitų mokyklą, 1724 įstoja į Vilagarsijos (Villagarcia) jėzuitų kolegiją. Kadangi jėzuitų naujokynas buvo įsikūręs visai šalia kolegijos, Bernardas, šiaip taip išsiprašęs iš motinos našlės leidimą, prašosi į jį priimamas. Jėzuitams nieko kito neliko, tik nepatenkinti jo prašymo: nors keturiolikmetis, bet atrodė kaip dešimties, o sveikata negalėjo pasigirti. Atkaklusis Bernardas pasiliko kolegijoje, bet nesiliovė meldęsis, kad vieną dieną būtų priimtas į Draugiją. Išties jo maldos išklausomos: nesulaukęs nei penkioliktojo gimtadienio, 1726 liepos 11 įstoja į naujokyną ir savo pavyzdžiu pasirenka Joną Berchmansą, kurio pėdomis jis ryžtasi žengti. Vos tik po kelių įstojimo mėnesių patirtos gilios mistinės akimirkos, per kurias Kristus, mūsų Išganytojas, su šventaisiais dažnai jam pasirodydavo per maldą, truko visą gyvenimą. Be šių nepaprastų regėjimų ir džiaugsmo valandų, jis taip pat patirdavo dvasinės sausros ir tamsybių laikotarpių, kurie parengdavo ir nuskaistindavo jo sielą dar didesnėms malonėms.

1728 liepos 12 davęs neturto, skaistybės ir klusnumo įžadus, jau spalio mėn. atsidūręs Medinoje del Kampo (Medina del Campo), pradeda studijuoti filosofiją, o nuo 1731 rugsėjo kimba į teologiją Valjadolide (Valladolid) Šv. Ambroziejaus kolegijoje. Tos nepaprastos Bernardo malonės nė kiek netrukdė jam mokytis ir todėl maža kas apie jas težinojo. Pasižiūrėjus iš šono, jis buvo toks, kaip ir kiti to meto eiliniai scholastai klierikai. Tačiau esminis pasikeitimas ženklus 1773 gegužį.

Vienas jo draugas jėzuitas, gyvenantis Bilbao, paprašė jo išversti T. De Galifė knygą "Pasišventimas dieviškai Jėzaus Širdžiai", kurio-

je rašoma apie Dievo Kūno šventės įsteigimą. Knyga buvo teologijos studentų bibliotekoje. Bičiuliui tos medžiagos reikėjo pamokslui. Bernardas gegužės 3 pradėjo knygą skaityti, ir skaityba tiek jį įkvėpė, kaip jis vėliau savo dvasios tėvui rašė, kad pajuto nepaprastą ir begalinį norą melstis prieš Švenčiausiąjį Sakramentą. Klierikas pasiaukoja skelbti pamaldumą į Švenčiausiąją Širdį. Kitą dieną, kai jo įkarštis plėsti šį pamaldumą labiau sutvirtėjo, Jėzus Kristus pasirodė Bernardui ir pasakė, kad jį pasirinkęs toliau skleisti šį pamaldumą. Kitomis dienomis Viešpats jam parodė savo Širdies lobius, kaip anksčiau šv. Margaritai Marijai Alakok (Alacoque). Kadangi vaikinas dar tebestudijavo, pasiskundė Išganytojui, jog nepajėgsiąs tokios užduoties įvykdyti, tačiau Jėzus užtikrino klieriką, kad jam vadovausiąs.

Dabar Bernardas visą savo dėmesį sutelkė šiam uždaviniui. Visų pažįstamų kunigų, dirbančių parapijose, paprašė sakyti pamokslus apie Švč. Jėzaus Širdį. Įkūrė Ispanijoje Šv. Jėzaus Širdies draugiją, kuri jo rūpesčiu atsirado daugelyje miestų. Jis raštu kreipėsi į karalių ir vyskupus, kad prašytų Šv. Sosto išplėsti Švč. Jėzaus Širdies pamaldumą. Labdaringų žmonių paremtas, išspausdino savo dvasios tėvo parašytą knygą "Paslėptasis lobis" apie Švč. Jėzaus Širdį. Toji knyga atsirado vien Bernardo rūpesčiu. Šios knygos egzempliorių pasiuntė karališkosios šeimos nariams, didikams, vyskupams ir kitiems Bažnyčios vadovams. Kad šis garbingas uždavinys dar būtų rūpestingiau sprendžiamas, iš Romos užsako Švč. Jėzaus Širdies atvirukų ir paveiksliukų, kuriuos išplatina tikintiesiems. Jis net pasistengė išsaugoti klišes, kad šie paveiksliukai galėtų būti spausdinami ir Ispanijoje. Nors visa veikla atėmė laiko, bet Bernardas toliau tebestudijavo teologiją. Kai atėjo laikas jų kursą šventinti į kunigus, Bernardas dar nebuvo kanonų leidžiamo amžiaus šioms iškilmėms, bet, davus leidimą, 1735 sausio 2 gavo šventimus.

1735 rugsėjį Valjadolide (Valladolid) prasideda trečiasis Bernardo išmėginimas — šv. Ignaco trimetis. Šių lavybų metas labai panašus į trečiuosius naujokyno metus. Jo tikslas atnaujinti vidinį jauno jėzuito gyvenimą, kuris per tiekos metų buvo daugiausia sutelktas į studijas. Nors T. Hojos vidinis gyvenimas nebuvo reikalingas jokio atsinaujinimo, — juk jis jau buvo pasiekęs susivienijimą su Kristumi per maldą, — tačiau su viltimi žvelgė į šiuos metus ir tuo pačiu į progą pakartoti darsyk trisdešimties dienų rekolekcijas. Vos tiktai baigė susikaupimą, — suserga. Ligos dienomis dažniausiai jo kartojama malda: "Ak, kaip

gera ilsėtis Švč. Jėzaus Širdyje!" Netgi nuo karščio kliedėdamas, vis kalbėdavo apie Švč. Jėzaus Širdį, tad tuos, kurie ligonį prižiūrėjo, ypač sujaudindavo tokie jo nuoširdūs žodžiai. Kai jo sveikata pasidarė visiškai prasta, lapkričio 29 aprūpinamas Ligonio sakramentais, ką jau buvo pats išsimeldęs. Tada užmerktomis akimis, su šypsena veide atidavė savo sielą į rankas To, kurį taip neapsakomai mylėjo. T. Bernardas de Hojos tesulaukė 24 metų, o kunigu — išbuvo tik kelis mėnesius ir niekados neturėjo progos pasakyti bažnyčioje pamokslo apie Švč. Širdį. Tačiau dar būdamas teologijos fakulteto studentu, jis savo apaštališka veikla toks buvo garsus ir plačiai žinomas kaip pirmasis Švč. Jėzaus Širdies garbinimo skleidėjas visoje Ispanijoje. T. Hojos byla perduota Romon 1914 vasario 11.

gruodžio 1

Šventasis EDMUNDAS KEMPIJONAS
(Campion)
1540–1581

Anglijos kankinys

IŠ PRANCŪZIJOS atkeliavęs 1580 birželio 25 juvelyrinių dirbinių pirklys p. Edmundas, perplaukęs sąsiaurį, išlipo Doverio (Dover) uoste, kurio valdžia uoliai saugojo, kad tik nepasimaišytų katalikų kunigų ir nepatektų Anglijon, todėl jau buvo beįtarią p. Edmundą. Tačiau patikrinę jo dokumentus ir paklausę kelių klausimų, galų gale nusiramino ir leido keliauti po šalį. Jiems net netoptelėjo, kad šis pirklys buvo T. Edmundas Kempijonas (Campion), jėzuitas, kuris tapo vienu iš garsiausių Anglijos kankinių.

EDMUNDAS KEMPIJONAS gimė Londone 1540 birželio 25. Jo tėvai, katalikai, vėliau perėjo į protestantus. Pradžios mokslus ėjęs Kristaus Bažnyčios ligoninėje Njugeito (Newgate) gatvėje, kur 1553 rugpjūčio 3 jis deklamavo sveikinimą karalienei Marijai Tudor, atvyku-

siai į Londoną. Vėliau jis mokėsi Šv. Jono kolegijoje, Oksforde (Oxford). Universitete jis tapo įžymus asmuo ir garsus dėstytojas, kurio klausėsi daugybė studentų, pasivadinusių "kempijonistais". Mirus mokyklos įkūrėjui serui Tomui Vaitui (White) 1564, Edmundas pasakė jo laidotuvėse kalbą, o kai kolegijoje 1566 rugsėjo 3 apsilanko karalienė Elzbieta, 26 metų Edmundas lotyniškai rėžia sveikinamąją kalbą. Tokį didelį įspūdį jo iškalba padarė Jos Didenybei, lordam Sesiliui ir Leičesteriui (Cecil, Leicester), jog šitie kalbino jį stoti karalienės dvaro tarnybon.

Edmundas, taip manoma, duoda priesaiką — pripažįsta karalienės primatą bažnytiniuose reikaluose — 1564, tais pačiais metais baigęs mokslą. 1568 jis gauna anglikonų Bažnyčios diakono šventimus, bet kunigystė jam sukėlė didelių abejonių. Gilindamasis prieš šventimus į senųjų Bažnyčios tėvų raštus, jis įsitikino, jog katalikų Bažnyčios tikėjimas tikras. Kadangi jis Anglijoje negalėjo būti katalikų, po 1569 rugpjūčio 4 iškeliavo į Dubliną. Airijoje pabuvęs ligi 1571 gegužės ir dėl čionai prasidėjusių antikatalikiškų nuotaikų trumpam atsiduria Anglijon. Birželį jis jau Anglų kolegijoje Dujė (Douai), Europos žemyne vos įsikūrusioje seminarijoje, kuri rengė kunigus Anglijai.

Atsidūręs šioje aukštojoje mokykloje, pirmiausia oficialiai susitaikė su Romos Bažnyčia, o jau tada pasišventė studijoms. Apsigynęs darbą, netrukus 1573 sausio 21 išvažiuoja į Romą, kur nutarė įstoti į Jėzaus Draugiją. Amžinąjį Miestą pasiekęs vasario pabaigoje, susisiekė su jėzuitais ir balandį pas juos jau buvo priimtas. Tik čionai nebuvo anglų provincijos nei jokios misijos, todėl Edmundas, skiriamas Austrijos provincijai, iškeliauja į Prahą ir Brno pabūti naujokyne. Davęs įžadus čekoslovakų sostinėje, pradėjo dėstyti ir tikėjosi, kad čia praleisiąs visą gyvenimą. Rašė pjeses, statė jas su studentais, be to, išgarsėjo šiame mieste kaip iškalbus oratorius. Tačiau Romoje esantis Generolas 1597 sumanė pradėti apaštalavimo darbą Anglijoje, tad T. Kempijonas buvo vienas iš pirmųjų, kurie buvo paskirti į šią šalį. 1580 kovo 25 išsirengęs iš Prahos, Romoj atsirado balandžio 5 ir šio mėnesio 18 su T. Robertu Personsu (Persons) ir br. Rudolfu Emersonu (Emerson) drauge patraukia iš Amžinojo Miesto Anglijon. Stabtelėję Šv. Omero kolegijoje, Prancūzijoje susidėję su kitais, irgi keliaujančiais tais pačiais tikslais, pasuko į Angliją. Tačiau žinios apie jų sumanytąjį žygį pasiekė ausis Prancūzijoje pasklidusių karalienės

Elzbietos šnipų, kurie įspėjo Anglijos uostų valdžią apie būsimąjį kunigų atvykimą. Pasiekę prancūzų uostą, jėzuitai išsiskirstė: T. Personsas išplaukė Anglijon apie birželio vidurį, o T. Kempijonas su br. Emersonu po devynių dienų, birželio 24, o į gimtosios šalies krantą išlipo kitos dienos rytą.

T. Kempijonas Anglijoje jau buvo nebuvęs 8 metus. Pasiekęs Londoną, čia trumpam apsistoja. Sostinėje parašo savo apaštalavimo programą, kuri buvo praminta "Kempijono išpažinimu". Šiame pareiškime jis pabrėžė, kad atvykęs Anglijon ne politiniais, kaip valdžia jį vis kaltindavo, o vien religiniais tikslais. Šis kreipimasis, pačiam autoriui visiškai nežinant, turėjo labai didelės reikšmės, — išplatintas po kraštą, — padrąsino katalikus laikytis savo tikėjimo.

T. Kempijonas lankė Berkšyrą (Berkshire), Oksfordą (Oxford), Lankašyrą (Lancashire) ir Jorkšyrą (Yorkshire), vieną dvi naktis pernakvodavo pas katalikus arba aplankydavo ten, kur jie dirbdavo. Jis paprastai atvažiuodavo dieną, o pamokslus sakydavo ir išpažinčių klausydavo vakare, tada aukodavo Mišias ir dalindavo komuniją kitos dienos ryte. Tuomet vėl netrukus keliaudavo tolyn. 1581 gegužės vidury vėl atsirado Londone, — mat turėjo būti išspausdinta jo knygelė "Dešimt argumentų" (Decem Rationes). Knygoje nurodomos protestantizmo klaidos ir katalikų tikėjimo tiesos. Ji skirta akademiniam pasauliui. Knygos 400 egzempliorių birželio 27, kai Oksfordo studentai baigia mokslus ir būna išleistuvės, buvo išdėliotos universiteto Švč. Marijos bažnyčioje ant suolų, kad kiekvienas galėtų pasiėmęs pasiskaityti. Kadangi T. Kempijono vardas Oksfordo universitete buvo gerai žinomas, knyga buvo godžiai skaitoma.

Liepą kunigas ir vėlei patraukė į savo parapijas. Iš Londono pasuko į Norfolką aplankyti Jetų (Yates) šeimos, gyvenančios Leifordo Greindže Berkšyre (Layford Grange, Berkshire) ir rytojaus dieną ištraukė tolyn. Sužinoję, kad čion viešėjo T. Kempijonas, katalikai kaimynai spyrė Jetus, jog šie duotų jam žinią dar kartą į čia ateiti, — mat ir jie nori pasiklausyti įžymaus pamokslininko. Taigi Jetai pasiuntė laišką, kad kunigas vėl pasirodytų, o šis sutiko: pažadėjo pas juos pabūti savaitgalį, o sekmadienį iš Greindžo toliau keliauti. Kaip tyčia tąsyk Greindže buvo kiti du kunigai. Liepos 16, sekmadienį, apie 50 tikinčiųjų susirinko išklausyti Mišių ir pasiklausyti T. Kempijono pamokslo. Kažin koks Jurgis Elijotas (Eliot), užkietėjęs kunigų išdavikas, bet apsimetęs, kad nepaprastai trokštąs pereiti į katalikybę, — irgi

pakliuvo į šiuos namus. Žinodamas, kad Jetų šeima — uolūs katalikai, jis, kur buvęs kur nebuvęs, atsirado todėl, kad čia kunigas aukosiąs Mišias. Iš kokio nors virtuvės tarno išsiprašęs leidimą, įsmuko pamaldosna. Užuot likęs su kitais po Mišių pasivaišinti, Elijotas pasiskubino pranešti vietos valdžiai, jog čia vyksta pamaldos. Paskubomis prisistačiusi gaudymo grupė užtiko besivaišinančius žmones, bet nė vieno kunigo. Elijotas nėrėsi iš kailio, — liepė sargybai budėti visą nakt, ar neišgirs kur nors kokio bruzdesio. Nakčia šeimininkas sumanė pasikalbėti su išlindusiu iš slėptuvės T. Kempijonu. Kitiems irgi išsiskirstant, kažin kuris susibaladojo, matyt, kur užkliuvo, tad į triukšmą sulėkė sargyba. Namas vėlei buvo rūpestingai iškrėstas, šįkart kur kas atidžiau, ir šitaip kunigai surasti.

T. Kempijonas su kitais dviem kunigais išgabenami į Tauerį (Tower) liepos 22. Kalėjime pamokslininkas įmetamas į tokią kamerą, kuri vadinama "be patogumų" — joje suaugęs žmogus neišsiteko nei stovėti, nei atsigulti ant grindų. Po trijų dienų išvežtas į Leičesterio rūmus (Leicester House), kur vėlei susitinka su karaliene Elzbieta ir grafu Leičesteriu. Mat karalienė, kaip paaiškėjo, geidavo šio susitikimo, — ieškojo progos, kad prikalbintų kunigą atsižadėti katalikų tikėjimo ir pereiti į protestantus. Jam buvo leista suprasti, jog naujoje Anglikonų Bažnyčioje jam bus galima iškilti į pačias viršūnes. Kadangi jėzuitas nesutiko išduoti Katalikų Bažnyčios, — geriau jam būti katalikų kankiniu nei anglikonų vyskupu, — atgalios įbrukamas į kalėjimo kamerą ir po penkių dienų sodinamas į kankinimų suolą. Kadangi jo knyga "Dešimt argumentų" reikalavo susitikti su Anglikonų Bažnyčios kunigais, tad tokia proga buvo suteikta, bet prelegentas neturėjo nei knygų, nei laiko pasirengti tokiam susitikimui. Tačiau šitoks susitikimas jam buvo parengtas tučtuojau po to, kai buvo iškankintas kančios suole. Visgi jis nuostabiai apgynė katalikų tikėjimo tiesas. Nors, žinoma, šitokiose varžybose nebuvo jokio laimėtojo, bet nuspręsta, kad T. Kempijonas turi būti nužudytas, tik vyriausybė ieškojo kliauties, tačiau užteko ir tos, kad kaltinamasis — katalikų kunigas. Pagaliau 1581 lapkričio 14 Vestminsterio (Westminster) rūmuose visi kunigai išgirdo paskelbtą teismo sprendimą: Romoje ir Reimse jie organizavę slaptąsias grupes kėsintis prieš karalienės gyvybę, skatino užsieniečius užpulti Angliją, kur stengėsi telkti jėgas sukelti čionai sukilimą. Teismas vyko lapkričio 20. Kai kun. Kempijonui reikėjo per teismą iškelti priesaikai ranką, jis nepajėgė: taip buvo suluošin-

tas per kankinimus. Tačiau vienas iš kunigų, priėjęs artyn, pabučiavo sužalotą ranką ir savosiomis ją iškėlė. Tik vėliau kiti kunigai pastebėjo, kad nuo T. Edmundo pirštų nulupinėti nagai. Teismo metu T. Kempijonas gynė visus teisiamuosius kunigus, — įrodinėjo, kad šie esą lojalūs karalienei ir pripažįsta ją savo valdove visais medžiaginiais reikalais, bet paneigė kaltinimą, kad jie atsidūrę Anglijon politine dingstimi. Teismo nuosprendis paaiškėjo tą pačią dieną: visi nubaudžiami pačia aukščiausia bausme — pakarti, išplėšti vidurius ir ketvirčiuoti. Išgirdę šį teismo nutarimą, kunigai susibūrę draugėn kaip padėką ir pagarbą Dievui užgiedojo "Tave, Dieve, garbinam" (*Te Deum*).

T. Kempijonas dar 11 dienų iškalinamas su geležinėmis grandinėmis, tik gruodžio 11 purvinomis Londono gatvėmis nutempiamas į Taiberną (Tyburn). Kartu su juo bausmės vieton atgabentas pasaulietis kun. Rudolfas Šervinas (Sherwin) ir kartu nuteistasis jėzuitas T. Aleksandras Briantas (Briant). T. Edmundas pirmasis turėjo mirti ir, kai jam buvo liepta gailėtis už savo nusikaltimus, tasai atsakęs: "Esu katalikas ir kunigas, krikščioniškai gyvenau ir katalikas noriu mirti. Jei mano tikėjimą laikote kalte, tada aš esu kaltas, o dėl kitų kaltinimų štai ką atsakau — jų niekad nesu įvykdęs. Dievas tebūna mano teisėjas". Savo paskutiniais žodžiais atleido tiems, kas jį išdavė ir nuteisė. Nuleidus galvą maldai ir sudėjus rankas, vežimas krustelėjo, ir kankinys pakibo ant virvės. Kai kūnas buvo nuleistas žemėn, perpjautas, išimti viduriai, širdis, ir sukapotas į gabalus. Popiežius Leonas XIII 1886 gruodžio 9 paskelbė T. Edmundą Kempijoną palaimintuoju, o popiežius Paulius VI šventuoju 1970 spalio 25. Jo šventė minima gruodžio 1 kartu su kitais 27 Anglijos ir Veilso jėzuitų kankiniais.

MALDA

VISAGALI, AMŽINASIS DIEVE, išsirinkęs iš Anglijos ir Veilso šv. Edmundą Kempijoną su jo bičiuliais, kad būtų panašūs į Kristų, savo mirtimi atpirkusį pasaulį, išklausyk jų maldų, sustiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria stiprinai kadaise juos, ir duok mums savo vienybės dovanų, kad mes būtume panašūs į Tavo ištikimuosius. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Šventasis ALEKSANDRAS BRIANTAS
(Briant)
1553–1581

Anglijos kankinys

TĖVAS ALEKSANDRAS BRIANTAS buvo trečiasis 1581 gruodžio 1 Taiberne (Tyburn) nukankintas kunigas. Iš Tauerio (Tower) kartu su T. Edmundu Kempijonu (Campion) ir pasauliečių kun. Rudolfu Šervinu (Sherwin) atitemptas, matė, kaip jiedu buvo pakarti ir ketvirčiuoti už tikėjimą. Atėjus jo eilei mirti, drąsiai pakėlė galvą, stovėdamas ant vežimo, garsiai išpažino katalikų tikėjimą ir apsidžiaugė, kad Dievas išsirinko jį mirti kartu su šiais dviem kankiniais. Tada budelis ir su juo atitinkamai susidorojo.

T. Briantas gimė apie 1556 Somersetšire (Somersetshire), o mokytis Hathole (Hart Hall), Oksforde, pradėjo 1574. Kadangi Elzbietos peršamas tikėjimas jam nepatiko, 1577 rugpjūtį perplaukęs laivu sąsiaurį, įstoja į Anglų kolegiją Doujė (Douai) ir čia pereina į katalikų tikėjimą. Baigęs teologijos mokslus, 1578 gegužės 29 gauna kunigystės šventimus. 1579 rugpjūtį grįžta Anglijon ir gimtosiose apylinkėse apaštalauja. Tiktai jo pastoracinė veikla truko mažiau nei dvejus metus. Ieškodami T. Personso (Persons), 1580 birželį atvykusio Anglijon jėzuito, kunigų medžiokliai užtiko T. Aleksandrą. 1581 balandį T. Briantas atvažiavo į Londoną aplankyti T. Personso, kurį jau nemaža laiko pažinojo. Kadaise, kai T. Personsas dar nebuvo katalikas, Oksfordo Balliol kolegijoje dėstė T. Briantui. T. Brianto sugrįžimas tėvynėn padėjo Personsui priimti katalikybę. Nuo šiol abudu tėvai labai susibičiuliavo. Balandžio 28 gavę žinių iš šnipo, kur įsikūręs T. Personsas, gaudytojai atėjo jo suimti. Iškratę namus, niekur jo negalėjo užtikti, — mat išėjęs tuo metu į miestą, — todėl pravėrę kitas duris, čia surado T. Briantą.

Policininkai įmetė T. Briantą į Kaunterio kalėjimą, kur alkaną ir be vandens laikė šešias dienas, tikėdamiesi iš peralkusio išpešti kokių žinių. Po šešių dienų jis nugabenamas į Tauerį tardymui. Ten jo buvo klausinėta, kur dabar esąs T. Personsas, kur jis paprastai

aukodavęs šv. Mišias, kas į jas ateidavę, ką jie pasakodavę [illegible] išpažintis, taip pat dar daug apie ką kita. Kadangi T. Briantas atsisakė apie viską pasakoti, panagėsna jam varomos aštrios adatos. Visas kančias pernešė ramiai ir ištvermingai, — vis kartojo 51 psalmę "Pasigailėk manęs, Dieve" (Miserere). Kai šios kančios T. Brianto nepalaužė, tada buvo pasodintas į kankinimo suolą dviem dienom, o kai budelis ryžosi ištempti jam kojas, kunigas jo pastangas juokomis leido. Paskui kankinys buvo laikomas 8 paras tamsiame karceryje, po kurio ir vėl sodintas į kankinio suolą. Visas savo kankinystės smulkmenas jis aprašė laiške jėzuitams: kai pirmąsyk buvo pasodintas ant kankinimo suolo, kunigas Aleksandras įsivaizdavo Kristaus vietoje esąs ir taip įsigilino į Jėzaus vaidmenį, kad visiškai — net pats gerai nesuprato, ar čia būta stebuklo, ar taip, — nejuto skausmo kankinimo metu, o tik tada, kai nustota kankinti. Savo laiške jis sakėsi, todėl rašąs, kad, jei pernešiąs antrąjį kartą kankinimo suolą, įstosiąs į Jėzaus Draugiją, kad būtų išvaduotas iš kalėjimo. Dabar, kai jau viską pakėlė ir neturįs vilties, kad gali būti išleistas, prašo, kad jį priimtų į savo tarpą. Anglijos jėzuitai mielai jį priėmė į Draugiją, kai tik gavo iš kunigo laišką.

Kai 1581 lapkričio 21 T. Kempijonas Vestminsterio rūmuose buvo nuteistas, už dienos kiti šeši kunigai toje pačioje salėje nuteisiami. Kai T. Aleksandrą įvedė į teismo salę, rankose jis laikė savo rankomis išsidroštą medinį kryželį, į kurį per bylą įsmeigęs akis žiūrėjo. Protestantas, stovėjęs greta, išplėšė krucifiksą iš kalinio rankų. Kunigas šiam akiplėšai tarė: "Galite kryžių išplėšti man iš rankų, bet negalite jo išrauti iš mano širdies. Mirsiu už Tą, kuris pirmasis mirė už mane". Nuteistas už tai, kad prisiekęs nugalabyti karalienę Romoje ir Reimse, nors niekados nėra jo koja stovėjusi nei Romoje, nei Reimse, kur tariamasis sąmokslas turėjo įvykti. Nepaisant nieko, pripažintas kaltas ir kaip išdavikas nuteistas myriop.

Mirties bausmė įvykdyta 1581 gruodžio 1 ant Taiberno (Tyburn) kalvos, kur išimtas iš kilpos dar buvo gyvas, todėl dar kentėjo kančias, kai skrodė ir plėšė jo vidurius. Paskui buvo nukirsta jo galva, o kūnas ketvirčiuotas. Mirė 28 metų amžiaus. Kartu su savo likimo bičiuliais — T. Kempijonu (Campion) ir T. Šervinu (Sherwin) — popiežiaus Leono XIII buvo paskelbtas palaimintuoju 1886 gruodžio 29, o kanonizuotas popiežiaus Pauliaus VI 1970 spalio 25. Jo šventė kartu su kitais visoje Anglijoje ir Veilse nukankintais jėzuitais švenčiama gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI, AMŽINASIS DIEVE, išsirinkęs iš Anglijos ir Veilso šv. Aleksandrą Briantą su jo bičiuliais, kad būtų panašūs į Kristų, savo mirtimi atpirkusį pasaulį, išklausyk jų maldos, sustiprink savo Bažnyčią tuo pačiu tikėjimu ir meile, kuria kadaise stiprinai savo kankinius, duok ir mums reikalingų dovanų, kad mes, kuo uoliausiai atlikę savo pareigas, būtume panašūs į Tavo išrinktuosius. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

gruodžio 3

ŠVENTASIS PRANCIŠKUS KSAVERAS
(Xavier)
1506–1552

TĖVAS PRANCIŠKUS KSAVERAS buvo vienas iš didžiausių Bažnyčios misionierių nuo apaštalų laikų. Gimė 1506 balandžio 7 penktasis jauniausias Huano de Jasu ir Marijos de Aspilkueta (Juan de Jassu, Maria Azpilcueta) šeimos sūnus Ksaverų pilyje, Navaroje (Xaviera, Navarre), Ispanijoje. Pradines mokslo žinias gavęs namuose, 1525 rugsėjį devyniolikmetis Pranciškus išvažiuoja semtis žinių į Paryžiaus universitetą. Įstoja į Šv. Barboros kolegiją (Sainte–Barbe), kur jo kambario bičiulis pasitaiko jaunas savojietis Petras Faberis (Faber). Abudu draugai daugiau sielojasi mokslo laipsniais negu ateitimi, tačiau viskas pasikeitė, kai 1529 rugsėjį atvažiavo baskas Ignacas Lojola. Ignacas visai nesunkiai įtikino Petrą, jog reikia tapti kunigais ir dirbti sielų išganymo darbą. Tik ne taip lengva buvo su Pranciškumi: jis turėjo kitokį tikslą — siekti pasaulietiškos karjeros.

1530 pavasarį apsigynęs licenciatą, Pranciškus pradėjo dėstyti Aristotelio mokslą Dormans—Bovė (Dormans—Beauvais) kolegijoje, o kambaryje tebegyveno su senaisiais draugais. Kartą 1533 Petras išvažiavo aplankyti savųjų tėviškėn, tad dabar Ignacas galėjo palaužti vieną pasilikusį Pranciškų. Kaip sklinda šnekos, Ignacas paklausęs:

"Kokia nauda žmogui, jei jis, laimėjęs visą pasaulį, praras savo sielą?" — Pranciškus prieš tokį argumentą neatsilaikė: suprato, kad Dievo malonė prabilo šito ispano bičiulio lūpomis ir jai pakluso. Be šių dviejų savo bičiulių, Petro ir Pranciškaus, Ignacas dar susirado kitus keturis vienminčius studentus, — štai dabar jie jau buvo septyniese: tos pačios minties ir vienos širdies. Ignacas savo troškimu aplankyti Šventąją Žemę užkrėtė ir kitus savo bendražygius, todėl, norėdamas išreikšti savo įsipareigojimus Dievui, šis būrelis 1534 rugpjūčio 15 susirinko Šv. Dionizo koplyčioje Monmartre (St. Denis, Monmartre) privačiai duoti neturto ir skaistybės įžadų, o tada leistis Šventojon Žemėn atversti stabmeldžių.

Pranciškus su Ignacu 1534 pradėjo studijuoti teologiją, tik netrukus Ignacas turi išvažiuoti tėviškėn pataisyti sveikatos. Prieš iškeliaudamas Ispanijon, sutaria su bičiuliais susitikti 1537 Venecijoje, kad galėtų pasirengti kelionei į Jeruzalę. 1536 lapkričio 15 Pranciškus su draugais iš Paryžiaus išsileidžia Venecijon, kurią pasiekia tik sausį. Čionai jų jau laukė Ignacas. Du mėnesius padirbėję Venecijos ligoninėse, bičiuliai patraukė Romon paprašyti šv. Tėvo leidimo į Šventąją Žemę ir gauti šventimų, kurių dar jie neturėjo. Sugrįžę į Veneciją — Pranciškus, Ignacas su kitais keturiais — 1537 birželio 24 gavo šventimus. Tačiau jausdami, kad dar nėra užtektinai pasirengę aukoti pirmųjų Mišių, jie išsisklaidė po įvairius miestus: Pranciškus su Alfonsu Salmeronu (Salmeron) patraukė į Monceličę (Monselice) netoli Padujos (Padua), kad 40 dienų pasimelstų, o po to susitelkimo susitarė susitikti Vičensoje (Vicenza), kur Pranciškus turėjo aukoti pirmąsias Mišias.

Prasidėjęs Venecijos karas su Turkija sutrukdė bičiuliams keliauti į Šventąją Žemę. Užtat bičiuliai prašė T. Ignaco paprašyti popiežiaus, kad jų būrelį pasiliktų savo žinioje, o jie savo ruožtu galėtų eiti į didžiausius universitetus sakyti pamokslų. Taigi T. Pranciškus su Mikalojum Bobadila (Bobadila) iškeliavo į Boloniją, — ten Pranciškus pradėjo savo apaštalavimo darbą, kuris nutruks tiktai su jo mirtimi.

Susirgęs karštine, T. Pranciškus 1538 balandį atvažiuoja Romon, kur iš jo buvo likęs tiktai šešėlis. Atgavęs jėgas, pradeda sakyti pamokslus Šv. Liudviko prancūzų bažnyčioje. Per 1539 gavėnią jis kartu su kitais savo būrelio bičiuliais nutarė įkurti religinę bendruomenę. Nors popiežius dar oficialiai nepripažino Jėzaus Draugijos, bet Jo Šventenybė paprašė atsakyti į pageidavimą Portugalijos karaliaus Jono III,

— jis prašė pasiųsti į portugalų koloniją Indijon du jėzuitus. Iš dešimties jie išrenka į pirmąsias misijas Bobadilą ir Rodrigesą (Rodrigues). Tačiau Bobadilai susirgus, T. Ignacas vietoj jo pasiūlo T. Pranciškų, vienintelį kunigą, dar neturėjusį ypatingo uždavinio. Misionieriai iš Romos išvažiavo 1540 kovo 15, o Portugalijos sostinę jie pasiekia birželio pabaigoje. Kadangi tąmet navigacija jau buvo pasibaigusi, o kitos pradžia galėjo prasidėti tik ateinantį pavasarį, du jėzuitai pradėjo sakyti pamokslus mieste ir lankyti kalėjimus. Kai karalius įsitikino, kad tiedu kunigai sėkmingai darbuojasi, paprašė, kad vienas jėzuitas liktųsi sostinėje ir atidarytų mokyklą. Rodrigesas buvo paliktas Portugalijos sostinėje, o Pranciškus siunčiamas Indijon. Šitaip Apvaizda išsirinko Pranciškų Ksaverą pirmuoju jėzuitų misionierium.

Kai tik Pranciškus įlipo į "Santjago" (Santiago) laivą Lisabonoje, karaliaus pasiuntinys įteikia jam popiežiaus laišką, kuriame esama paskyrimo — jis apaštališkasis nuncijus, turįs visus įgaliojimus Gojos (Goa) portugalų dvasininkams Indijoje. Laivas išplaukia 1541 balandžio 7, Pranciškaus 35-ųjų gimimo metinių dieną. Po ilgos, vargingos, kelis mėnesius trukusios kelionės T. Pranciškus pasiekia Mozambiką (Mozambique), kur jam reikėjo palaukti palankių vėjų. Išbuvęs pusmetį šiame uoste, T. Pranciškus 1542 vasario mėn. vėlei išsileido kelionėn jau kur kas mažesniu laivu ir pasiekė Goją gegužės 6. Taigi po 13 mėnesių, kai atsisveikino su Lisabona.

T. Pranciškus penkis mėnesius išbuvo Gojoje, kur jis sakė portugalams pamokslus ir aukojo raupsuotiesiems Mišias, be to, dar mokėsi tamilų kalbos. Pirmasis jo misijų tikslas — neseniai pasikrikštiję paravai (paravas), perlų ieškotojai, gyvenę pietryčių Indijoje, prie Komorino (Comorin) iškyšulio. Paravai, apie 20.000 gyventojų, buvo apkrikštyti apie 1535–1537 metus, bet ilgai jie išbuvo be kunigo. T. Pranciškui reikėjo juos sugrąžinti į tikėjimo kelią. Negalėdamas šnekėti tamilų kalba, naudojosi vertėjų paslaugomis, žygiavo iš kaimo į kaimą, krikštydamas kiekvieną, ką tik matė esantį pasirengus. Paskui palikdavo budintį katechetą, kad toliau dėstytų tikėjimo tiesas. 1544 pabaigoje T. Pranciškus atsidūrė vakariniame Indijos pakraštyje — prie Travankoro (Travancore). Manoma, kad nuo lapkričio ligi gruodžio jis pakrikštijęs apie 10.000 čiabuvių. 1545 sausį jis išsileido į šiaurėj esantį Kochiną (Cochin), — mat iš keliauninkų išgirdęs, kad Moluka (Molucca) salose užderėjęs derlius laukia pjūties. Šito misionierius kaip tik ir laukė. Toliau jis iš Kochino leidžiasi į San Tomė (Sao Thome, Madras), kur

aplanko apaštalo šv. Tomo kapą. 1545 rugsėjį patraukia į portugalų miestą Malaką Malajuose (Malacca, Malaya).

Didelis prekybos centras Malaka buvo viena iš misionieriaus apaštalavimo vietų. 1546 sausio 1 išplaukia į Molukas (Moluccas), garsiąsias Prieskonių salas, ir išlipa į krantą vasario 14 Amboinoje (Amboina). Per tris mėnesius jis lankė krikščionių kaimus saloje ir netoliese nuo Serano (Seran) pakrikštijo daugiau nei 1000 žmonių. Birželio mėn. išsileidžia į Terneitą (Ternate), stabmeldžių salą, o rugsėjį patraukia į Moro (Moro), vadinamą galvų medžiotojų salą. Neilgai čionai pasižvalgęs, 1547 birželio sugrįžta vėl į Malaką ir savo vietoje palieka kitus du jėzuitus.

Malakoje misionierius susitinka su Andziru (Anjiro), japonų didiku, norinčiu pereiti į katalikų tikėjimą. Šis žmogus paskatino Ksaverą susidomėti Japonija. Sugrįžęs į Goją, T. Pranciškus, kaip Vyresnysis, tvarko misijos reikalus, skirsto naujai atsiradusius jėzuitus į darbus. 1549 balandžio 15 jis su kitais jėzuitais ir Andziru išplaukia Japonijon, kur dar niekas negirdėjo nė žodžio apie krikščionybę.

Grupelė, išsilaipinusi Malakoje, niekaip negalėjo prisiprašyti portugalų kapitonų, kad tie juos nugabentų į Japoniją, — jūreiviai bijosi plaukti į tas šalis, kurios dar nepažymėtos žemėlapyje. Nerasdamas kitos išeities, Pranciškus nusisamdo didžiulę piratų, stabmeldžių vyrų aptarnaujamą burinį laivą, džonką. Išsileidę į kelią 1549 birželio 24, Kagošimą (Kagoshima), gimtąjį Andziro pietinės Japonijos miestą, pasiekia rugpjūčio 15. Andziro parūpino, kad jėzuitus priimtų vietinis princas, daimijo (daimyo), mielai leidęs savo krašte skelbti krikščionybę. Pranciškus dar kelissyk susitiko su princu, bet nieko gero nepešė. Misionierius troško susidurti su imperatorium ir jį kartu su visa tauta atversti, bet ničniekas jam negalėjo pasakyti, kaip nusigauti į Mijako, imperatoriaus sostinę (Miyako). Išbuvęs čionai metus ir tepakrikštijęs vos 100 žmonių, Pranciškus nusprendžia negaišti veltui laiko, ir visi leidžiasi į Hirado, vieną iš Kijušu (Kyushu) uostų, kuriuo naudojasi portugalai.

Per du mėnesius į čia atvažiavęs, jis spėjo pakrikštyti 100 čiabuvių. Tačiau jo troškimas — pasimatyti su imperatorium, todėl neketina ilgiau saloje pasilikti. Išsileidęs išilgai žemyno, pasiekia Jamagučį (Yamaguchi), antrąjį pagal savo dydį Japonijos miestą. Vos savaitę čia pabuvęs, ima gatvėse sakyti pamokslus. Tačiau susitikę su princu, įsitikino, jog reikalai ne taip klostosi, kaip norėtų, ir užtat 1550

gruodį iškeliauja į Sakajų (Sakai). T. Pranciškus su br. Jonu Fernandesu (Fernandez) atkakęs į Sakajų aplanko pirklį, kuris pažada juodu nugabenti į sostinę. Du jėzuitai nusisamdė kaip tarnai princui, keliaujančiam į Mijako, šiandienį Kijoto (Kyjoto). Princo kavalkada sostinėj atsirado 1551 sausį ir štai tada pirmąkart misionieriai galėjo išvysti didžiausią ir prabangiausią Azijos miestą. Vienuolika dienų mėginę kaip nors pasimatyti su Dangaus Sūnumi, prislėgti jėzuitai grįžo į Hirado. Tačiau štai ką jie sužinojo, kad didžiausias šalies valdovas yra ne imperatorius, o Jamagučio princas! Darsyk jie pralaimėjo, bet nemanė visiškai pasiduoti. Šįkart jie nesirodys jam į akis kaip apskurėliai vargšai europiečiai, bet kaip princo dėmesio vertos asmenybės. Su kitais trimis krikščionimis tarnais sugrįžę į žemyną, išsinuomoja arklių ir neštuvus. Apsitaisę spalvingais, besiplaikstančiais, šilkiniais rūbais, užsidėję ant galvų turbanus jie iškilmingai įžengė į Jamagučį. Princo rūmų durys iškart atsidarė šiems puikiems ponaičiams, ir princas net negalėjo įtarti, kad čionai lankosi ne tie patys "barbarai", prieš kelis mėnesius čia pasirodę, o šaunūs "kilmingieji". T. Pranciškus paklojo prieš princą neįkainojamų vertybių — laikrodžių ir grojančių muzikos dėžių, veidrodžių ir krištolo, prašmatniausių apdarų ir vyno. Kai dėkingas daimijo priėmė šias draugiškumo vardan atgabentas dovanas, tada misionieriai įteikė jam savo įgaliojimų raštus, Portugalijos karaliaus Jono III ir popiežiaus Pauliaus III laiškus. Princas į visus T. Pranciškaus prašymus atsakė palankiai ir leido kunigams skelbti krikščionybę visoje imperijoje. Tuo pačiu buvo leista japonams pereiti į krikščionybę, jei tiktai jie to panorėtų. Galų gale jis padovanojo misionieriams mieste vienuolyną, kur jie galėjo apsistoti. Pasirodę kaip įžymūs žmonės ir diplomatai, jėzuitai sulaukė daug svečių japonų ir per pusmetį jie atvertė į krikščionybę apie 500 žmonių.

Pajutęs, kad jau metas išvažiuoti, T. Pranciškus parašė T. Kosmos de Tores (de Torres), kad atvažiuotų į Jamagučį. 1551 rugsėjį T. Pranciškus su br. Jonu išsileido į Bungo, kur jau rado uoste atplaukusį portugalų laivą. Jiedu išplaukė į Malaką ir Indiją, o Japonijon ketino sugrįžti kitąmet. Tačiau nutolus nuo kranto, septintą dieną, jų laivą užklupo uraganas ir pakliuvo į sūkurį. Kol pagaliau jie ištrūko iš to sūkurio, laivas nukrypo nuo kelio apie 1700 km. Gruodžio 17 jie įplaukia į Kantono (Canton) įlanką ir išmeta inkarą Sansijano (Sancian) saloje. T. Pranciškaus akys užkliuvo už dunksančio tolumoje Kinijos žemyno ir štai kur jis pajuto, kad šis tolimasis kraštas jį šaukia. Reikėjo

laukti palankaus vėjo, o kai jis pagaliau papūtė, misionieriai pavėjui išsileido į Singapūrą (Singapore), kurį pasiekė gruodžio pabaigoje. Čionai T. Pranciškus rado jau kadais atsiųstą iš Romos T. Ignaco laišką, kur rašo, kad adresatas 1549 spalio paskirtas "Indijos ir aplinkinių kraštų" provincijolu. Naujasis provincijolas Indiją pasiekia 1552 sausį. Čia suranda kitą laišką, liepiantį jam sugrįžti į Romą ir pranešti, kaip sekasi misijos. Tačiau T. Pranciškus mano, jog tie pranešimai luktelės tol, kol jis dar aplankys Kiniją.

1552 balandį išplaukęs iš Indijos, rugsėjį įplaukia į Kantono įlanką ir išlipa į vienišą Sansijano salą. Toji sala atstojo kinų kontrabandininkams slėptuvę, o portugalų pirkliai ja irgi kuo puikiausiai pasinaudodavo. Nusprendęs pakliūti Kinijon, T. Pranciškus pabandė kalbinti kontrabandininkus, kad jį į ten nugabentų, tik niekas nenorėjo rizikuoti. Jis jau vieną komandą nusisamdė, kad nuvežtų į tą kinų žemyną, bet tie, gavę pinigus, dingo. Todėl T. Pranciškus laukė kitokios progos, bet pats nebežinojo, kad apaštalavimo dienos jau baigėsi. Lapkričio 21 jis suserga karštine ir paguldomas pakrantėje į lapinę bakūžėlę. Jo tarnas Antanas, pakrikštytas kinas, rūpestingai misionierių prižiūrėjo paskutinėmis ligos dienomis ir po kiek metų parašė ataskaitą apie šio šventojo gyvenimą. Lapkričio 28 T. Pranciškus visiškai merdėjo, bet gruodžio 1 dar atgavo sąmonę. Šiomis prabudimo valandomis jis be perstojo meldėsi ligi gruodžio 3, o tada iškeliavo dangun. Kūnas palaidotas ten, kur mirė, — saloje. Pavasariop palaikai pervežti į Malanką, o po kiek metų išgabenti į Goją, kur palaidoti Gerojo Jėzaus (Bom Jesus) bažnyčioje.

Popiežius Paulius V 1619 spalio 21 paskelbia T. Pranciškų Ksaverą palaimintuoju, o popiežius Grigalius XV 1622 kovo 12 — šventuoju. Jo šventė minima gruodžio 3. 1910 jis paskelbiamas Tikėjimo platinimo, o 1927 — dar misijų Globėju.

MALDA

GAILESTINGIAUSIAS IR MALONINGAS VIEŠPATIE DIEVE, šv. Pranciškui Ksaverui atvėrei vartus į Rytus, kad ten skelbtų Tavo Evangeliją. Siųsk ir mus į nūdienį pasaulį, kad padarytume džiaugsmo mūsų Motinai Bažnyčiai ir paliktume pasaulį bent kiek tobulesnį. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Palaimintasis JERONIMAS DE ANDŽELIS
(De Angelis)
1568–1623
Palaimintasis SIMONAS JEMPO
(Yempo)
1580–1623

Japonijos kankiniai

TĖVAS JERONIMAS DE ANDŽELIS su br. Simonu Jempo kartu su pranciškonų kunigais ir 47 pasauliečiais krikščionimis buvo pirmieji imperatoriaus Ijemitsu (Iyemitsu), kuris pakeitė savo tėvą 1623 rugpjūtį, nukankintieji. Ligi pat krikščionybės persekiojimo pabaigos Ijemitsu ištikimai tęsė tėvo ir senelio pradėtą katalikų naikinimą žiauriomis priemonėmis ir dargi atnaujino dekretą 1614, draudžiantį krikščionių religiją ir įsakantį bausti visus užsienio misionierius.

T. De Andželis gimė Enoje (Enna, dabar Kastro – Džiovanis – Castro – Giovanni), Sicilijoje, 1568. Kiek laiko pastudijavęs Palermo universitete teisę, ėmė domėtis šv. Ignaco "Lavybomis" ir, metęs pasaulietinius mokslus, 1586 Mesinoje (Messina) įstoja į Draugiją. Per 9 metus baigęs teologiją, skiriamas į Japonijos misijas, tad nedelsiant iškeliauja Lisabonon, iš kur keliaus į Indiją. Atvyko į Genują (Genova) ir ten 1595 gruodį sutiko T. Karolį Spinolą (Spinola). Jiedu drauge nukeliavo į Lisaboną ir iš Portugalijos sostinės išplaukė Indijon 1596 balandžio 10. Tačiau per 6 metus jie taip ir nepasiekė kelionės tikslo dėl daugybės siaubingų įvykių, aprašytų T. Spinolos biografijoje. 1598, po dvejų klajonės metų, vėlei atsiduria Lisabonon. Prieš antrąjį kartą išplaukiant į Japoniją, T. De Andželis gavo kunigystės šventimus.

Vos tik 1602 gegužę atvykęs į Nagasakį, T. De Andželis siunčiamas į Fušimį (Fushimi) centrinėn Japonijon, o paskui į Surugą (Suruga) įkurti jėzuitų namų ir misijų veiklos centro. Vėliau jis atsiduria Jedo (Yedo, dabartinis Tokijo — Tokyo) su tais pačiais apaštalavimo tikslais. Dvylika metų praleido šioje centrinėje Japonijos dalyje, bet

nelaimingasis 1614 ediktas nutraukė katalikų apaštalavimo darbą Japonijoje. Kai didžiuma jėzuitų buvo priversti pasitraukti tremtin į Manilą ar Makao (Manila, Macao), T. De Andželis perėjo pogrindin Nagasakyje, kad persekiojimo metais galėtų paguosti Japonijos krikščionis. Kad nebūtų pažintas, jis keliaudavo apsitaisęs kaip pirklys ir šitaip toliau aptarnaudavo tikinčiuosius.

Tais pogrindžio laikais T. De Andželis suartėjo su katechetu SIMONU JEMPO (Yempo). Simonas Jempo gimė Nocu, Kijušu (Nozu, Kyushu) 1580 ir, dar jaunuoliu būdamas, įstojo į budistų vienuolyną. Kai 1596 bonzų vyresnysis tapo krikščioniu, lygiai taip padarė ir Simonas. Po dvejų metų, tikėdamasis tapti katechetu ir dirbti su jėzuitais, įstojo į jėzuitų seminariją. Simonas ypatingai buvo pravartus apaštalavimui, mat iš pirmųjų šaltinių susipažinęs su budizmu, jų vienuolinėmis tradicijomis, kuriomis jis pasinaudodavo tuomet, kai pasakodavo savo tautiečiams apie katalikybę. 1614 Simonas kartus su kitais jėzuitais pakliūva tremtin, bet ir vėlei, sugrįžęs tėvynėn, savo sugebėjimus pašvenčia T. De Andželiui.

Kadangi krikščionių persekiojimas nesiliovė, daugelis tikinčiųjų japonų išsikėlė į šiaurinę Hondo salos dalį, o kiti net perplaukė į Jezo salą (Yezo, dabartinę Hokaido — Hokkaido). Kaip darė avys, taip elgėsi ir piemuo: irgi pasitraukė šiaurėn. T. De Andželis buvo pirmasis apaštalas, skelbęs krikščionybę Ošu ir Devos (Oshu, Dewa) 1615. Po trejų metų — 1618 — T. De Andželis kartu su Simonu perplaukė į Jezą, tapo pirmieji europiečiai, įkėlę koją į šią salą, kurioje išbuvo ligi 1622. Kadangi jie gyveno už daugelio mylių nuo vyriausybinių centrų, krikščionių bendruomenės čionai gyveno ramiai ir be baimės. Savo laiškuose provincijolui ir bičiuliams Italijoje De Andželis aprašė Jezo — kraštą, orą, ypač gyventojus, tokius nepanašius į japonus — apžėlusius plaukais ainius. 1622 T. De Andželiui įsakoma grįžti į Jedą (Yedo), kur jis paskiriamas mieste ir apylinkėse apaštalavusių jėzuitų Vyresniuoju. Vėlei jis lenda pogrindin ir apaštalauja naktimis, tamsoje. Šįkart iš naujo atsiradęs Jede, T. De Andželis priima Draugijon brolį Simoną Jempo.

1623 lapkritį nepatenkinti krikščionys pranešė valdžiai, kur apsistojęs T. De Andželis su br. Jempo, bet tąsyk, kai griozdė po jų butus, jiedu abudu buvo kažkur išėję. Tačiau buvo suimtas jų šeimininkas. Iš viso tos kratos metu suimti 47 krikščionys. Išgirdęs apie kratas, kurios kaip tik dėl jo buvo surengtos ir apie suimtuosius, T. De Andželis

nusprendė pats pasiduoti valdžiai, kad tik jų šeimininką išvaduotų. Nenorėdamas skirtis su savo šeimininku misionierium, br. Jempo irgi nuėjo kartu. Deja, šeimininkas nebuvo paleistas.

T. De Andželis ir br. Jempo pakliuvo į skirtingus kalėjimus. T. De Andželis, pakliuvęs į kalėjimą, sakė pamokslus sargams ir aštuonis iš jų atvertė, o br. Jempo irgi šnekėjo apie tikėjimą kalėjimo sargybiniams pagonims, — atsivertė 40. Imperatoriaus įsakymu juos nutarta sudeginti lėta ugnimi, tad gruodžio 4 nuvesti į Jedo lygumą. Budeliai du jėzuitus ir pranciškoną kunigą Pranciškų Galvesą (Galvez) pasilaikė į pačią pabaigą, kad tie galėtų pasižiūrėti, kaip krikščionys svyla liepsnose. Kai tikintieji vienas po kito mirė laužo spirginami, T. De Andželis drąsino juos, ragino laikytis ir išsaugoti meilę Dievui, nes šis pasaulis tik blėsteli ir praeina, o dangaus džiaugsmas tvers amžiams. Kai tik matė, kad kuris nors krikščionių miršta, jis iškėlęs ranką tą peržegnodavo — duodavo išrišimą. Pagaliau atėjo eilė ir patiems kunigams. T. De Andželis, pakėlęs galvą, sakė nuo savojo stulpo, kuris virto tarsi liepsnose paskendusi sakykla, pamokslą: garsiai aiškino susirinkusiems, kad jis su bičiuliais miršta už Kristaus mokslą ir ragino aplinkui stovinčius katalikus būti ištikimiems savo tikėjimui. Liepsnos kopte kopė aukštyn, ir trys vyrai, dabar jau nebylūs kaip ir tie stulpai, aukojo savo paskutines kančias Dievui, kuris jas priėmė.

Iš 50 tądien Jede nukankintųjų tiktai trys popiežiaus Pijaus IX buvo paskelbti palaimintaisiais. Visi kiti kankiniai dėl įrodymų ir išsamesnės informacijos stygiaus, nors ir verti "palaimintojo" vardo, bet neįtraukti į skelbtinųjų sąrašą. Jėzuitai T. Jeronimo De Andželis ir br. Simono Jempo vardus mini vasario 4, tada švenčiama Japonijoje mirusių 34 kankinių šventė.

MALDA

VISAGALI DIEVE, leisk, kad prisimindami kankinių — palaimintųjų Jeronimo De Andželio ir Simono Jempo — kančias, sulauktume džiaugsmo. Leisk, kad per jų maldas ir mes galėtume gėrėtis dangaus laime. Prašome mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris kartu su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas VALTERIS CIŠEKAS
(Ciszek)
1904–1984

TĖVAS VALTERIS CIŠEKAS 23 sunkius metus praleido anapus "geležinės uždangos" Sovietų Sąjungoje — 5 tarybiniuose kalėjimuose, 10 metų sunkaus režimo stovyklose ir 8 bendro režimo darbuose.

Jo tėvai, paskutinį XIX a. dešimtmetį išvažiavę į Jungtines Valstijas, įsikūrė mažame Pensilvanijos miestelyje Šenendou (Pennsylvania, Shenandoah), kur gyveno lenkų bendruomenė. Angliakasio sūnus Valteris gimė 1904 lapkričio 4. Parapinėje Šv. Kazimiero mokykloje jis labiau domėjosi žaidimais negu mokslais. Tačiau jau aštuntoje klasėje besimokydamas, nusprendė tapti kunigu. Nors tėvas niekaip negalėjo suprasti, kad šis "pramuštgalvis" galėtų būti dvasininkas, bet vis viena išleido į Šv. Kirilo ir Metodijaus seminariją Mičigano valstijoje Orčard Leike (Orchard Lake, Michigan). Lankydamas kolegijoje paskaitas ir metai iš metų studijuodamas filosofiją, skaitė šv. Stanislovo Kostkos gyvenimą, kuris jį padrąsino ir sutvirtino ryžtą. Vienais metais per rekolekcijas, kurioms vadovavo jėzuitai, be jokios pašalinės įtakos nusprendžia stoti į Jėzaus Draugiją ir parašo Varšuvos jėzuitams Lenkijon laišką, bet tie pasiūlo stoti į šią bendruomenę Niujorke.

Per 1928 vasaros atostogas Valteris, nieko nelaukęs, netikėtai atsiduria pas jėzuitų provincijolą, kuris su juo pasikalbėjęs, pasako važiuoti namo ir laukti laiško. Žinios sulaukęs, kaip nurodyta, rugsėjo 7 prisistato į Šv. Andriaus naujokyną prie Hudsono (Poughkeepsie, New York). Valteris visados viską darydavo ryžtingai ir šįkart apie jėzuitus tėvams tepasakė tą patį rytą, išvažiuodamas Niujorkan. Jis buvo 24 metų ir išties žinojo, ko ieško.

Naujokyne jis buvo už kitus vyresnis, tad po kelių mėnesių naujokų magistras nusprendė kad Valteris jėzuitų gyvenimui netinkąs ir turįs išstoti. Tačiau jaunuolis ryžtingai įkalbėjo magistrą jį palikti. 1929 pradžioje naujokai supažindinti su popiežiaus Pijaus XI laišku, kur jėzuitai kviečiami mokytis naujai atidarytame Rusų centre Romoje ir

ruoštis apaštalavimo darbui Rusijoje. Išgirdęs šią žinią, Valteris tuoj suprato, kad čia kaip tik jam darbas, ir tuoj pat pasisiūlė, tik magistras patarė palaukti pirmųjų įžadų.

Merylando-Niujorko provincija (Maryland-New York) atidarė antrąjį naujokyną Vernersvilėje (Wernersville), Pensilvanijoje, ir Valteris buvo vienas pirmųjų į ten nusiųstųjų. Čia 1930 rugsėjo 8 davė įžadus ir tuoj pat jėzuitų generolo pasiprašė leisti jį į Rusijos misijas. Siūlymas priimtas, tik liepta palaukti, kol bus pašauktas Romon.

1931 Valteris persikėlė į Vudstoko (Woodstock) kolegiją Merylandijoje filosofijos studijuoti ir ten sulaukė laiško. 1934 vasarą išplaukė ir rudenį pradėjo teologiją Grigaliaus universitete Romoje ir rusų kalbos studijas Rusikume (Russicum). Romoje įšventintas kunigu 1937 birželio 24.

Kadangi anais laikais nebuvo protinga kunigus siųsti į Rusiją, Generolas T. Cižeką paskyrė dirbti tarp rusų katalikų Albertyne (Albertyn), Lenkijoje. 1938 lapkritį atkeliavęs į Albertyną, pradeda pastoraciją. 1939 jau sklido gandai apie karą, o rugsėjo 1 Vokietija puolė Lenkiją. Vokiečiai įžengė iš vakarų, o rusai okupavo iš rytų, — Albertynas užimtas spalio 17.

Kadangi Rusija taip išsiplėtė, T. Cižekas nusprendžia keltis toliau gilumon aptarnauti ten gyvenančius katalikus. Vyresniajam leidus, jis išsirengia į misijas kita pavarde. Tapo Vladimiru Lypinskiu, bevaikiu našliu. Iš Lvovo išvažiavo 1940 kovo 19. Pradėjo dirbti Uralo miško pramonės įmonėse. Po dviejų savaičių kelionės prikimštuose belangiuose ir be jokių patogumų prekiniuose vagonuose savanoriai darbininkai atsirado Čusovoje (Chusovoy). Nuo 1940 balandžio iki 1941 birželio T. Cižekas dirbo miško stovyklose, vilko ir krovė medžius, vairavo sunkvežimį. Algos užteko vos duonai nusipirkti, o kad niekas jam netrukdytų, Mišių aukoti eidavo į mišką.

1941 birželio 22 Vokietija užpuolė Rusiją, o kitą rytą T. Cižekas suimamas kaip Vokietijos šnipas ir išsiunčiamas į Permės kalėjimą. Per pirmąjį tardymą sužinojo, kad rusai nustatė jo tikrąją asmenybę, žinojo tikrąją pavardę ir net tai, kad esąs kunigas. Nuvežtas į Maskvą rugsėjo pradžioje ir įkalintas garsiajame Lubiankos kalėjime. Vienutėje per dienų dienas melsdavosi, mankštinosi, kalbėdavo rožinį, mąstydavo ir kt. pagal laikrodžio dūžius Kremliaus bokšte. Jis dažnai ir įkyriai būdavo tardomas, bet jis visada atsakydavo, kad Rusijon atsidūrė dvasiniais, o ne politiniais tikslais.

Pagaliau 1942 liepos 26 nuteistas kaip "Vatikano šnipas" ir nubaustas penkiolikai metų sunkiųjų darbų. Lubiankos vienutėje išbuvo iki 1944 birželio, paskui laikinai perkeltas į drėgnąjį Butirkos kalėjimą. 1945 kovo, jau vėl Lubiankoje, ir nors karas gegužės mėnesį baigėsi, išlaikytas kalėjime ligi 1946 birželio, kol buvo išvežtas atlikti sunkiųjų darbų bausmės.

1946 birželio T. Cižekas su kitais kaliniais spec. vagonuose dvi savaites gabenamas į Krasnojarską, apie 2.500 km į rytus nuo Maskvos, Sibiro glūdumą. Čia kaliniai suvaromi į baržas ir dvi savaites lėtai plukdomi Jenisiejaus upe iki Dudinkos, jau už Speigiračio. Čia reikėdavo po 12 valandų per dieną krauti į baržas anglis. Lageryje buvo dar kitas kunigas. T. Cižekas vėl galėjo aukoti Mišias, klausyti išpažinčių, dalinti kaliniams Komuniją. Kai anglys buvo sukrautos, jis tampė rąstus, o kai upė užšalo, jis kraudavo sausą ar konservuotą maistą į traukinius.

1946 gruodį perkeltas į Norilsko apylinkę apie 60 km nuo Dudinkos. Čia išbuvo iki 1955. Prisiėjo dirbti įvairius darbus: buvo angliakasys ir statybų darbininkas; padėjo statyti vario fabriką ir plėsti Norilsko miestą; kiek laiko dirbo lagerio ligoninėje, o vėliau akmens skaldykloje. Tuose lageriuose sutiko kitų kunigų, kasdien galėjo aukoti Mišias, klausyti išpažinčių, dalinti Komuniją, vadovauti rekolekcijoms, duoti dvasinių patarimų.

1953 spalį T. Cižekas pasiunčiamas į netolimas Kajerchano kasyklas, o 1955 balandį jam pranešama, kad bus paleistas po keturiolikos metų ir devynių mėnesių kalėjimo, — tris mėnesius laimėjęs už gerą elgesį.

Į laisvę T. Cižekas iš stovyklos išėjo 1955 balandžio 22. Tada nuėjęs iki traukinio stoties, nuvažiavo į Norilską, kur susitiko su keliais mėnesiais anksčiau paleistu lageryje sutiktuoju kunigu. Šio kunigo ir kitų laisvų kalinių dėka susirado butą ir darbą. Čia pradėjo ir slaptą kunigo darbą. Bute kambarys buvo paverstas koplyčia visiems, kurie norėjo ateiti melstis. Po kelių savaičių jau aukodavo po trejas Mišias sekmadieniais įvairiose miesto dalyse, o kiek dar visuomet būdavo krikštų ir santuokų.

Norilsko metais T. Cižeką keliskart pasikvietęs saugumas įspėjo dėl jo "misionieriškos veiklos", bet namuose melstis įstatymai nedraudė, o kunigiškai veikdavo tik privačiuose, taigi jokio nusižengimo nepadarė, todėl net nemanė darbo nutraukti. Kai kitas kunigas turėjo iš Norilsko išvykti, T. Cižekas liko vienas 120.000 gyventojų mieste. Visas Norilskas tapo jo parapija.

Po gausiai suplaukusių maldininkų į 1958 Didžiosios Savaitės ir Velykų apeigas policija jį iš Norilsko išvarė į Krasnojarską laukti nurodymų. Kaip buvo įsakyta, balandžio 13 nuskridęs į Krasnojarską, užsiregistravo viešbutyje. Antrąją dieną atsitiktinai sutiko lietuvį, kuris prasitarė, kad jų kunigas mirė ir kad jie ieško kito kunigo. T. Cižekas prisipažino esąs kunigas ir pasisiūlė patarnauti. Labai greitai susikūrė veikli lietuvių "parapija", bet po dviejų mėnesių milicija vėl jam įsako trauktis kitur.

Nukeliavęs į pietus, gavo automechaniko darbą Abakane, kuriame apsistojo iki 1963. Vieną spalio vakarą saugumas, atėjęs į jo butą įsakė vykti Maskvon. Ten jis pasitinkamas aerouoste ir po kelių dienų vėl atgal į aerouostą atgabentas ir sutiktas Amerikos konsulato pareigūno. Tik tada suprato, kad jis keliaus į Jungtines Valstijas. Kartu su juo namo grįžo jaunas studentas, dvejus metus nekaltai kalėjęs už "šnipinėjimą". Abu vėliau sužinojo, kad juos išmainė už du sovietų šnipus.

T. Cižekas su bendrakeleiviu į Niujorką atskrido 1963 spalio 12. Čia juos pasitiko šeimos nariai ir jėzuitai. JAV T. Cižekas dirbo prie popiežiaus Jono XXIII Centro rytų krikščionių studijoms Fordhamo universitete, kur daugiausia laiko praleido seselėms, kunigams ir klierikams rengdamas rekolekcijas, kurios būdavo įspūdingos ir veiksmingos. Visur būdavo jaučiamas jo gerumas ir nuoširdumas. Jis niekad neparodydavo jokios neapykantos rusams, o tik meilę. Į kalėjimo metus žiūrėjo kaip Dievo valią, kuri jį rengė slaptam ir vaisingam kunigiškam darbui lageriuose ir laisvėje. Kiekviename savo gyvenimo įvykyje matė Dievo Apvaizdos pirštą. Paskutinius aštuonerius metus jį vargino rimta širdies liga ir artritas. Mirė 1984 gruodžio 8. Palaidotas jėzuitų naujokyne Vernersvilėje.

Šventasis KAROLIS GARNIJĖ
(Garnier)
1606–1649

Šiaurės Amerikos kankinys

TĖVAS KAROLIS GARNIJĖ neatrodė tinkamas kandidatas jėzuitų misijoms į Naująją Prancūziją. Gimė 1606 gegužės 25 (26) turtingoje paryžiečių šeimoje, kurios tėvas buvo karaliaus Henriko III dvariškis. Gerai išauklėtas, į Paryžiaus naujokyną įstojo aštuoniolikmetis — 1624 rugsėjo 5. Filosofiją ir teologiją baigęs Paryžiaus Klermonto (Clermont) kolegijoje, kunigystės šventimus gavo 1635. T. Garnijė iškart pasiprašo, kad būtų siunčiamas Indijon į misijas, bet tik dėl tėvo užsispyrimo šis paskyrimas laikinai atidėtas. Karolis pakartotinai prašo, kad būtų pasiųstas 1636, tad šį kartą tėvui nusileidus, T. Garnijė paskiriamas į huronų misijas. Išsirengęs į Djepą (Dieppe), iš Prancūzijos išplaukia 1636 balandžio 8 kartu su kitais misionieriais, iš kurių vienas buvo T. Isakas Žogas (Jogues).

Prancūzų laivas, vežęs misionierius, Kvebeką (Quebec) pasiekė birželio 11, o liepos 1 T. Garnijė jau keliavo prie Trijų Upių sutikti huronų laivų, vykstančių į kasmetinę kailių mugę. Jis su jais iškeliavo apie liepos vidurį ir huronų Ionatirijoje (Ionatiria, Huronia) atsirado rugpjūčio 13. Čia jį kuo nuoširdžiausiai pasitiko T. Jonas Brebefas (de Brebeuf), tad pirmajame savo laiške tėvui rašys: "Nėra pasaulyje kitos tokios vietos, kur galėčiau būti labiau patenkintas".

T. Garnijė dvejus metus, vadovaujamas patyrusio apaštalo T. Brebefo, mokėsi huronų kalbos, o kai jau galėjo laisvai susikalbėti, jis paskiriamas į Osasanės (Ossassane) misiją. 1639 lapkritį jis su T. Žogu sumanė aplankyti Petuno (Petun) indėnus, tačiau čiabuviai šnairomis sutiko juodaskvernius apaštalus. Atrodė, kad petunai dar atminė tuos gandus, paleistus huronų, kad dėl užklydusios epidemijos 1636 Huronijoje buvo apkaltinti misionieriai.

Žiemą praleidę su petunais, abudu misionieriai įsitikino, jog veltui sugaišę laiką, todėl sugrįžo Osasanėn. Tačiau T. Garnijė neatlyžo: pas petunus jis grįžta 1640 rudenį su T. Pižartu (Pijart). Šįkart regėjos, kad indėnai ne tokie priešiški, todėl pas juos pasiliko. Kiek laiko jis

čia pas juos viešėjo, tikrai nežinia, bet tik aišku, kad 1644–1646 jis jau dirbo su huronų krikščionimis Šv. Ignaco (St. Ignace) stotyje. 1647 žiemą pas petunus jis atsiranda kartu su T. Leonardu Garo (Garreau), su kuriuo jis įsteigia dvi misijas. T. Garnijė paskirtas į Etaritą (Etarita), o T. Garo į Ekareniondį (Ekarreniondi). Kadangi T. Garnijė pamatė, jog nūnai petunai jau gerokai pasikeitę į gerąją pusę, negu anais dviem kartais, kai čia lankėsi, abiejose misijose jis pastato po koplyčią ir per trumpą laiką pakrikštija 184 indėnus.

Irokėzų užpuldinėjimai tapo vis dažnesni. Jie nukankino T. Antaną Danielį (Daniel) ir supleškino 1648 liepą Teanostajį (Teanaustaye). 1649 lapkritį huronai pranešė, jog irokėzai išėjo į karo taką prieš petunus, kurių kaimus jie ketino sudeginti kaip tik šią žiemą. Šios grėsmės akistatoje T. Garnijė įsakė savo naujai atvykusiam padėjėjui T. Noeliui Šabanei (Noel Chabanel) grįžti į Santamariją (Sainte-Marie). Nors čia su petunais jis turėjo daug ką nuveikti, bet, pamanė, geriau išgelbėti jauno padėjėjo gyvybę. T. Šabanei iš misijos iškeliavo gruodžio 5. Po dviejų dienų — gruodžio 7 — pavakariais, kai T. Garnijė kaip visados eidavo apžiūrinėti kaimo, Etaritoje išgirdo šauksmus: "Irokėzai, irokėzai!" Užpuolikai skerdė vyrus, moteris ir vaikus. T. Garnijė bėgo per kaimą, ragindamas slėptis, bet pats niekur nėjo. Kai misionierius žengė į vieną degančią lūšnelę pakrikštyti ligonio, irokėzo kulka pervėrė jo krūtinę, o kitas perplėšė jo vidurius. Kai tik jis pargriuvo, laukiniai užgriuvo ant kunigo, nuplėšė sutaną ir paliko šaltyje kankintis. Akimirkai atgavęs sąmonę, netoliese pamatė sužeistą petuną, todėl iš paskutiniųjų stengėsi prie jo prišliaužti, kad prieš mirtį galėtų pakrikštyti. Pasikapstęs kelis žingsnius, kunigas sukniubo. Dar kartą pabandęs, vėl kelis žingsnius žengė prie mirštančio petuno, tik tą akimirką atlėkęs irokėzas pargriovė žemėn, nulupo skalpą ir taip tvojo tamahauku į abudu smilkinius, kad net smegenys ištiško.

Už dvylikos mylių kitame petunų kaime — Šv. Matijo (St. Matthias) T. Garo pamatė iš Eteritos kylančius dūmus ir suprato, koks likimas ištiko kaimynus. Tačiau tiesiog nežinia, kodėl taip nutiko: irokėzai savo kruvinojo darbo toliau nevarė, — štai kaip Šv. Matijas liko sveikas. Gruodžio 8 T. Garo su keliais čiabuviais žvalgais įžengė į Etaritą. Jie surado T. Garnijė lavoną, nuplovė jį gruodžio sniegu, apklojo, iškasė negilią duobę prie koplyčios ir, atkalbėję laidotuvių maldas, nuleido kūną į kapą. 1650, kai misionieriai kraustėsi iš huronų krašto į Kvebeką, kartu pasiėmė ir T. Garnijė palaikus.

1925 birželio 21 popiežius Pijus XI Karolį Garnijė su kitais septyniais jėzuitais, už tikėjimą paaukojusiais savo gyvybę Kanadoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose, paskelbė palaimintaisiais. Šventaisiais jie paskelbti 1930 birželio 29. T. Karolio Garnijė ir kitų Šiaurės Amerikos kankinių šventė minima spalio 19.

MALDA

TĖVE, leidęs Šiaurės Amerikos krikščionių tikėjimą apšlakstyti apaštalų šv. Karolio Garnijė ir kitų jo bičiulių krauju, leisk, kad per jų maldas krikščionybė ir toliau galėtų plisti pasaulyje. Prašome per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

gruodžio 8

Šventasis NOELIS ŠABANEI
(Chabanel)
1613–1649

Šiaurės Amerikos kankinys

NOELIS ŠABANEI — paskutinis iš aštuonių Šiaurės Amerikos kankinių, paguldžiusių galvas už tikėjimą Kanadoje, huronų krašte. Gimė 1613 vasario 2 Soges (Saugues), Pietų Prancūzijoje, o į Jėzaus Draugiją įstojo Tulūzoje (Toulouse) 1630 vasario 9, būdamas septyniolikos metų. Baigęs visus, kiek nustatyta jėzuitų programoje, reikalingus mokslus, po šventimų kelis metus dėstė retoriką Tulūzos jėzuitų kolegijoje.

T. Šabanei į Kvebeką atvyko 1643 rugpjūčio 15, bet dėl irokėzų paskelbtojo karo prancūzams buvo neįmanoma tiesiai keliauti į Huroniją. Štai kodėl jis metus Silerio (Sillery) misijoje pas patyrusį apaštalą T. Joną de Brebefą (de Brebeuf) mokėsi huronų kalbos. Galų gale 1644 rugpjūtį kartu su T. Brebefu jis prisijungia prie huronų vilks-

tinės, vykstančios per šią teritoriją į kasmetinę kailių mugę prie Trijų Upių. Į Santamariją (Sainte-Marie) misionieriai atplaukė rugsėjo 7.

Nors T. Šabanei buvo protingas ir puikus mokytojas, jam nesisekė mokytis kalbos. Jis buvo taip apsipratęs su subtiliais prancūzų kalbos garsais, o tie gomuriniai huronų kalbos votuliojimai jį stumte stūmė. Įgimtas jautrumas priešinte priešinosi tam nevalyvumui indėnų, tarp kurių jis turėjo gyventi, — negalėjo priprasti prie jų papročių, jučiomis nejučiomis jo viduje tvenkėsi jais pasišlykštėjimas. Prancūzijoje jis troško kankinio mirties, bet dabar, kai jis atsidūrė tarp indėnų, norėjo sprukti kur nors kitur. Nepaisydamas to, kad ilgėjosi Prancūzijos, jis tvirtai nusprendė likti Huronijoje, nors čia jam reikėtų kiekvieną dieną būti kryžiuojamam. Suprasdamas, kas dedasi T. Šabanei sieloje, Vyresnysis jam siūlė grįžti tėvynėn, bet jis niekur nesitraukė. Kaip tik todėl jo sielą apgaubė ši gūduma, tamsi naktis, kad Dievas mėgino būsimojo kankinio ištikimybę. Ši vidinė sausra truko kelis metus, o 1647 birželio 20 jis didžiadvasiškai prisiekia Dievui: "Pažadu, kad niekados nesitrauksiu iš huronų misijos". Jis suprato, kad Apvaizdos Ranka atsidūrė šiame krašte ir turi čionai liktis.

Kunigas Noelis kartu su T. Brebefu važinėjo po indėnų kaimus, o nuo 1647 žiemos pradeda dirbti Santamarijoje su algonkvinais. 1649 rudenį išsirengia į Etaritą (Etarita) pagelbėti T. Karoliui Garnijė (Garnier) aptarnauti petunus. Prieš ketindamas iškeliauti, savo artimiausiam bičiuliui jis taip pasakė: "Nuo šiol tikiuosi visiškai pasišvęsti Dievui ir tik Jam vienam priklausyti". T. Šabanei su T. Garnijė teišbuvo tiktai kelias savaites. Irokėzų grėsmė vis kaskart labiau didėjo ir buvo tikimasi, jog tą žiemą jie rengiasi užpulti abudu petunų kaimus ir juos visiškai išnaikinti. Šios grėsmės akivaizdoje T. Garnijė liepęs T. Šabanei grįžti į Santamariją, anuomet buvusį misijų veiklos centrą. Klusnus kaip visados, T. Šabanei gruodžio 5 atsisveikino su T. Garnijė. Iškeliavęs iš čia, tą pačią dieną jis aplanko petunų kaimą Šv. Matijo gyvenvietėje Ekareniondyje (St. Matthias, Ekarreniondi), kur pernakvoja su kitais dviem kunigais gruodžio 5 ir 6-ąją. Septintąją jis su keliais huronais išsileido į sunkų 18 mylių žygį per brūzgynus, o nakčiai užklupus, jie apsistojo nakvynei. Huronai iškart sumigo, o T. Šabanei, nesumerkęs akių, meldėsi. Apie vidurnaktį tolumoje kunigas išgirdo triukšmą, o kai šis priartėjo, suprato, kad čia buvo irokėzų pergalės dainos, sumišusios su liūdnais belaisvių šauksmais. Mat jo visiškai nežinota, kad Etarita tą popietę buvo užpulta ir T.

Garnijė šitų pačių irokėzų gaujos nužudytas. T. Šabanei pažadino huronus, kurie nusprendė grįžti į Šv. Matijo gyvenvietę, bet misionierius buvo toks išvargęs ir alkanas, kad su jais nebesuspėjo žygiuoti. Jau išaušus, jis leidosi link Santamarijos, kaip jam buvo liepta. Priėjęs upę, pamatė, jog perplaukti buvo per gili, todėl laukė, gal kas nors jam padės persikelti kiton pusėn. Vienas indėnas, užtikęs jį čionai, paėmė į savo kanoją. Tačiau T. Šabanei taip kito kranto ir nepasiekė: mat šis indėnas, kadaise pakrikštytas huronas, o dabar atsivertėlis, iš jo viską atėmė, vožė tomahauku galvon ir įmetė lavoną upėn.

Po dvejų metų šis žmogžudys prisipažino, jog tikrai atsikratęs vieno prancūzo: nudobęs įmetė jį vandenin ir padaręs šitaip todėl, kad neapkentė šio tikėjimo ir visų misionierių.

T. Noelis Šabanei mirė 1649 gruodžio 8. Nors jo praleistieji apaštalavimo metai huronų krašte nepasižymėjo nei ypatingais nuotykiais, kaip kitų jo bendražygių, nei kankinyste, tačiau Dievas priėmė jo kilnią auką liktis šiame misijų darbe, nors jo prigimtis ir priešinosi čionykščiam gyvenimo būdui. Kai T. Šabanei mirė kankinio mirtimi, iš tikrųjų Dievas jo troškimą su kaupu išpildė.

Kartu su T. Karoliu Garnijė ir kitais šešiais jėzuitais, anuomet dirbusiais huronų šalyje ir čia sutikusiais mirtį, T. Noelis Šabanei 1925 birželio 21 popiežiaus Pijaus XI paskelbtas palaimintuoju, o 1930 birželio 29 — šventuoju. O Noelio Šabanei šventė minima kartu su kitais Šiaurės Amerikos kankiniais spalio 19.

MALDA

DIEVE TĖVE, kankinių krauju pašlakstęs tikėjimo pradžią Šiaurės Amerikoje ir šv. Noelio Šabanei bei kitų apaštalavimu, leisk, kad per jų maldas ir mūsų ištikimą pareigų atlikimą krikščionybė toliau sėkmingai plistų visame pasaulyje. Prašom per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas LIUDVIKAS STEPONAS RABUSJĖ
(Rabussier)
1831–1897

TĖVAS LIUDVIKAS RABUSJĖ gimė Herblėje, Sein-ė-Uas provincijoje (Herblay, Seine-et-Oise), 1831 gruodžio 12. Būdamas klieriku Versalio (Versailles) vyskupijos seminarijoje nusprendė stoti į jėzuitus. 1851 rugsėjo 6 pradėjo naujokyną Šv. Ašiule (St. Acheul), o pirmuosius įžadus davė 1853 rugsėjo 8. Šešerius metus dėstė Puatjere (Poitiers), Paryžiuje ir vėliau Mece (Metz), o 1860 pradėjo Lavale (Laval) teologiją. Įšventintas 1863 rugsėjo 19, o kai baigė studijas, dėstė Šv. Raštą ir hebrajų kalbą Lavale iki 1866. Susilpnėjus regėjimui, nebedėstė, — savo gabumus panaudojo kitur — šv. Ignaco "Dvasines lavybas" skelbė vienuolynams visoje Prancūzijoje.

Nuo 1867 iki 1884 T. Rabusjė laikėsi jėzuitų namuose Burže (Bourges). Labai vaisingai padėjo kokiai dvylikai vienuolių dvasiškai tobulėti metiniais susikaupimais ir mėnesinėmis konferencijomis. Jo giliu asketinės teologijos pažinimu labiausiai pasinaudojo tiek trapistų ir benediktinų (vyrų ir moterų) vienuolynai, tiek ir karmelitai, Šv. Jėzaus Širdies vienuolija ir Nevero (Nevers) seselės. Jis buvo išmintingas dvasios vadovas, sugebėjęs suprasti širdis. Daug jaunų vyrų ir moterų parengė kunigiškam ar vienuoliškam pašaukimui.

1879 Burže subūrė apaštališkai nusiteikusių jaunų moterų draugiją, kurios net tik siekė dvasinės brandos, bet ir norėjo artimo meilės darbais padėti kitiems. Šios moterys vadinosi Švč. Širdies Uoliosios (Zelatrices), iš kurių nemaža vėliau įstojo į įvairias vienuolijas. Uoliųjų draugija sparčiai plito ir per keletą metų jų skyriai įsikūrė daugelyje Prancūzijos vyskupijų. Šios sėkmingos pastangos nesulaukė visuotinio pritarimo, ypač iš pačių jėzuitų. T. Rabusjė priešininkai tvirtino, kad jau nebereikią dar vienos naujos pamaldžios draugijos, kai jų ir taip daug, sakysime, tretininkai, sodalicija, Marijos vaikai ir kt. Uoliosios nesiribojo tik asmeniniais šventumo tikslais, bet degė uolumu ir šiuo uolumu norėjo pasitarnauti už save vargingesniems. Kadangi baimintasi, jog T. Rabusjė būrelis sumažintų jau veikiančių draugijų narių skaičių, pasipriešinimas vis didėjo, todėl visa ši byla nusiųs-

ta Romon T. Generolui. Viską ištyręs, T. Beksas (Beckx) pranešė T. Rabusjė, kad negalįs tokio sėkmingo Dievo darbo uždrausti, tik priminė taisyklę, jog jėzuitams draudžiama vadovauti religinei moterų organizacijai, todėl prašė, kad T. Rabusjė draugijos nebeskatintų ir atsisakytų direktoriaus pareigų. T. Rabusjė tuoj pat pakluso, o kad nesusidarytų keblumų, 1884 rugsėjį perkeltas į Rueną (Rouen).

Per aštuonerius metus Ruene jis daug dirbo, rengė misijas, rekolekcijas, sakė metinius gavėnios pamokslus. 1889 Šv. Dvasios paskatintas, įsteigė religiniam jaunimo auklėjimui vienuoliją. Mat Prancūzijoje kunigai ir vienuolės nebegalėjo mokyti tikybos mokyklose, — tad vaikai likdavosi be religinio auklėjimo, užtat ši naujoji vienuolija kaip tik tam ir įsteigta. Šį darbą jam padėjo dirbti Marija Ignacija Melin (Ignatia Melin), o vienuolija pavadinta Švč. Širdies Šventosios Šeimos kongregacija. Pirmosios į ją įstojo Uoliųjų Švč. Širdies draugijos narės.

1892 T. Rabusjė sveikata pašlijo — sumažėjo ir dvasiniai susitelkimai. 1897 spalį persikėlė į Puatjė (Puatjê), lapkričio 23 gavo insultą. 26-ąją paralyžius apėmė visą kūną, nebegali net smakro pajudinti, nei valgyti, nei kalbėti. Paskutinėmis gyvenimo dienomis vis kartojo "Jėzau, Marija, Juozapai" ir maldą "Motina Marija, būk mano tikroji motina". Gruodžio 9 prieš pat 7 val. ryto, kitiems jėzuitams kalbant maldas už mirštančiuosius, Prancūzijos devynioliktojo amžiaus didysis dvasinio gyvenimo apaštalas apleido šį pasaulį, kad galėtų amžinai gyventi su Viešpačiu. Sulaukęs 66 m. amžiaus, jėzuitu išbuvęs 47. Jo byla pradėta tirti 1950 vasarį.

Dievo Tarnas JONAS PETRAS MAJORALAS
(Mayoral)
1678–1754

TĖVAS JONAS PETRAS MAJORALAS yra vienas garsių Čilės misionierių. Gimė Madride 1678 spalio 16, lankė gimtajame mieste jėzuitų kolegiją, ten įstojo į Draugiją ir naujokyną pradėjo 1697 rugpjūčio 15. Kitais metais išplaukęs iš Ispanijos į Čilės misijas, į Buenos Aires atvyko 1698 rugpjūčio gale, o į Santjagą (Santiago), Čilėn, atsirado 1699 kovo 4. Baigęs filosofiją ir teologiją, kunigystės šventimus gavo Santjage 1708 liepos 26. Nors negalėjo girtis labai stipria sveikata, bet veikliai misionieriavo tarp laukinių araukanų indėnų centrinėje Čilės dalyje. Šie karingi indėnai sugebėjo daugiau nei 200 metų priešintis ispanų pastangoms juos atversti ir civilizuoti. Tik šios tautos gyventojų skaičiui labai sumažėjus, jie nebegalėjo toliau atsispirti, todėl leido ispanams su misionieriais gyventi jų tarpe. T. Majoralo uždavinys milžiniškas, — evangelizuoti ir kurti civilizaciją. Jis tapo čiabuvių ganytojas ir mokytojas, gydytojas ir stalius. Gyventi tarp araukanų misionieriui buvo sunku ir pavojinga — visuomet grėsė mirties pavojus. T. Majoralas gerai žinojo, kad indėnus atvers, jei gyvens taip pat neturtingai, valgys tokį patį maistą kaip tenykščiai žmonės, iškęs tuos pačius sunkumus — ir jis visa tai mielai darė.

T. Majoralas tarp araukanų indėnų dirbo į pietus nuo Konsepsiono (Concepción) miesto San Kristobal (San Cristobal) kaime. Nuo vargingo misionieriaus gyvenimo T. Majoralo sveikata pradėjo silpnėti. Užtat Vyresnieji jį nusiuntė į Buenos Esperansos kolegiją (šiandien Gerosios Vilties — Rere vietovė), aukštai į Andų kalnus. Dirbo parapijos darbą tol, kol pradėjo varginti kepenų akmenų liga. Priepuoliai priversdavo atsigulti, bet kai galėjo atsikelti, lankė ligonius ar bažnyčioje klausė išpažinčių. Po penkerių skausmingos ligos metų šis visų gerbiamas misionierius mirė 1754 gruodžio 9, melsdamasis į šv. Pranciškų Ksaverą.

Misionierius T. Majoralas visą gyvenimą pasižymėjo šiomis dorybėmis — buvo kuklus ir gyveno neturtingai. Žmonės jį gerbė kaip šventąjį, jame įžvelgė pranašystės ir širdžių pažinimo dovanas. Laikė

jį stebukladariu. 1751 žemės drebėjimas Buena Esperansoje viską sugriovė, o dėka T. Majoralo maldų jėzuitų kolegija liko nepaliesta. Netrukus po jo mirties Konsepsiono vyskupas pradėjo rinkti duomenis apie jo gyvenimą, o byla Romon nusiųsta 1910.

gruodžio 11

Dievo Tarnas HIACINTAS ALEGRĖ
(Alegre)
1874–1930

TĖVO HIACINTO ALEGRĖS vardas susijęs su Barselonos neturtingųjų ligonine Ispanijoje. Tai tarsi vien šio kunigo rūpesčiu atsiradęs paminklas. T. Hiacintas Alegrė Puchalsas (Alegre Pujals) gimė Tarasoje (Tarrasa), Barselonos priemestyje, pačiame 1874 gruodžio 24 vidurnaktyje. 16 metų praleido gimtajame mieste, kur lankė karališkąją kolegiją. Prieš kolegijos mokslo pabaigą pradėjo domėtis jėzuitais, nors jie Tarasoje nebuvo dar įsikūrę. Studijų metais jis perskaitė T. Bernardo de Hojos gyvenimo aprašymą, — šis jaunas ispanų jėzuitas pasišventė paskleisti Švč. Jėzaus Širdies garbinimą, todėl Hiacintas suprato, kad jėzuitų gyvenimas jam kaip tik derantis. Taigi, kai į Tarasą atkeliavo sakyti pamokslų jėzuitas Ildefonsas Roka (Roca), Hiacintas nuėjo su juo pasišnekėti. 1891 baigęs karališkąją kolegiją, jis pasisako motinai, — tėvas jau buvo miręs 1888 — jog norįs būti jėzuitu. Kadangi motina nesutiko prarasti savo sūnaus, Hiacintas įstoja į vyskupijos seminariją Barselonoje. Pabuvus seminarijoje metus, galų gale motina leidžia jam stoti į Draugiją, tad 1892 rugpjūčio 30 Hiacintas jau Veruelos (Veruela) naujokyne.

Hiacintas senajame cistersų vienuolyne Verueloje, kuris dabar buvo paverstas jėzuitų seminarija, praleidžia šešerius metus. Po dvejų naujokyno metų davęs vienuolio įžadus, toliau trejus mokosi kalbų ir vienerius metus filosofijos. 1898 jis perkeliamas į Tortosą užbaigti filosofijos, o 1900 iš pradžių pradėjęs mokytis Valensijoje, toliau studijuoja Barselonoje. 1904 sugrįžęs Tortoson baigti teologijos, 1907 liepos 30 įšvenčiamas į kunigus.

Po trimečio T. Alegrė skiriamas į Barselonos Švenčiausios Jėzaus Širdies kolegiją studentų prižiūrėtoju. Čia jis uoliai sergėjo seminaristus, kad jie laiku mokytųsi, ilsėtųsi ir valgytų. Be to, jaunesniesiems dėstė matematiką. 1918 jis įkuria Švč. M. Marijos studentų sodaliciją, todėl skiriamas jų dvasios tėvu. Kadangi jis pats mokė jaunuosius klierikus melstis ir mylėti Dievą, jo maldos gyvenimas ir meilė Kristui turėjo išaugti lig didvyriškumo laipsnio. Daugelis jo auklėtinių tapo kunigais ar įstojo į vienuolynus. Būdamas sodalicijos dvasios tėvu, T. Alegrė kartu moko katekizmo darbininkus ir lanko Barselonos ligonines.

Minimais darbo metais jis ypač pamilsta sergančiuosius — šis bruožas išlieka ligi pat mirties. Kasdien jis aplankydavo vieną ar dvi ligonines, žmonių praminamas "ligonių apaštalu". Iš visų ligonių jam pirmiausia rūpėjo tie vargšai ir vienišieji, kurių ničniekas neaplanko, niekas nesirūpina. Tokiems T. Alegrė daugiausia skirdavo dėmesio, tad nors jie ir būdavo išleidžiami iš ligoninės, vis viena jis nesiliaudavo juos globojęs ir rūpinęsis. Ta rūpestinga kunigiška širdis ypač nerimo dėl tų vargšų, kolei galų gale gimė mintis, jog reikia tam tyčia ligoninės, kur būtų tokiais rūpinamasi ir liginama. Gerai apmąstė, ką buvo nuveikęs šv. Juozapas Kotolenga (Cottolenga) Turine, Italijoje. 1928 įkūrė mažuosius Dievo Apvaizdos namus sergantiems vargšams ir nelaimingiesiems ligoninę. Tuo metu Turine ši įstaiga buvo pradėta vadinti Kotolengo, jos įkūrėjo, vardu. Išgirdęs apie tokią įstaigą, įkurtą Kotolengo Turine, T. Alegrė norėjo panašią įsteigti Barselonoje. Taigi 1927 jis atvažiuoja Turinan pasižiūrėti, kaip ši ligoninė dirba. Sugrįžęs į Barseloną, pradeda rengti planus ir renka šiam sumanymui lėšas. Tokia ligoninė, pastatyta tiktai po kunigo mirties, buvo pavadinta Tėvo Alegrės Kotolengo (Cottolengo del Padre Alegre) vardu. Be jau esančios Barselonoje, Ispanijoje atsirado dar penkios tokios ligoninės, kur puoselėjama viltis, kad kaip tik T. Alegrė sielojasi nelaimingųjų ligonių sveikata.

1930 gruodžio mėn. paaiškėjo, kad kunigui įsimetęs į nosį auglys, bet jis visai to nepaisė. Kai tasai navikas ištino ir pradėjo skaudėti, jis kreipėsi į gydytojus ir buvo priverstas gulti lovon. Kai gruodžio 6 gydytojas atėjęs pamatė, kas jam atsitikę, stebėjosi, kad jis dar gyvas, o kunigas tik šaipėsi iš savo ligos. Tačiau T. Alegrė jautė, kad nuo šios ligos mirs. Gruodžio 7-8 auglys ištino ir neapsakomai sopėjo, todėl nugabentas gydytis. Jį pradėjęs tikrinti gydytojas manė, jog reikės

operacijos. Tačiau chirurgas, atėjęs apžiūrėti palatos, nustatė, jog gruodžio 10 nuodai iš naviko jau yra pasklidę po ligonio smegenis, todėl operuoti jau visiškai nėra prasmės. Mirtis neišvengiama, todėl žinios apie T. Alegrės sveikatą žaibiškai paplito po Barseloną. Pas ligonį ėmė plūsti tiek jėzuitų vienuolijos, tiek ir kiti broliai.

Gruodžio 10 apie 7 val. vakaro ligonis liovėsi kalbėjęs, tad Rektorius pradėjo maldas už mirusiuosius. Jo bičiuliai atnešė šv. Teresės, Mažosios Gėlelės relikvijas, — gal atsitiks stebuklas, bet T. Alegrė tepasakė: "Šie daiktai yra kitiems, o aš noriu eiti į dangų". Apie 8 val. jo kvėpavimas pasunkėjo ir po 40 minučių kunigo siela nukeliavo dangun.

T. Alegrė buvo palaidotas tarp kitų jėzuitų, bet 1955 jo palaikai perkelti į Barselonos Tėvo Alegrės Kotolengo koplyčią. Jo byla tebetyrinėjama.

gruodžio 12

Palaimintasis Tomas HOLANDAS
(Holland)
1600–1642

Anglijos kankinys

KAI VEILSO princas lankėsi 1623 Madride prašyti princesės Marijos rankos, iš Anglų kolegijų Ispanijoje buvo išrinkta studentų, kad atvyktų sostinėn pasveikinti savo princo Karolio (Charles). Šia įsimintina proga jaunas studentas Tomas Holandas, Šv. Albano seminarijos Valadolide (Valladolid) auklėtinis, buvo išrinktas pasakyti lotyniškai prakalbą. Vargu tad, ar Tomas galėjo pagalvoti, jog tasai princas, kuriam pagarbos kupiną kalbą jis rėžė Madride, taps karalium, už kurį, stovėdamas po kartuvėmis, melsis, kad būtų nukankintas už katalikų tikėjimą.

TOMAS HOLANDAS gimė Sutone, netoli Preskoto, Lankašyre (Sutton, Prescot, Lancashire), 1600. Šešerius metus lankė Šv. Omero Anglų kolegiją Flandrijoje. 1621 jis išvažiuoja į Ispaniją mokytis Valadolido kolegijoje, o kai 1624 sugrįžo Flandrijon, įstojo į Jėzaus Draugiją. Naujokyną išbuvo Votene (Watten), o teologijos mokėsi Lježe (Liė-

ge), kur gavo kunigystės šventimus. Grįžęs į Šv. Omero seminariją dvasios vadu, už nuostabias asketinio gyvenimo plačias žinias klierikų buvo pramintas "Pamaldumo biblioteka". Trumpai pabuvęs Gente (Ghent), dėl nekokios sveikatos 1635 paskirtas į misijas Anglijon, su mintimi, jog pasitaisys.

Atsidūrus tėvynėn, sveikata nepagerėjo todėl, kad čia gyveno apgailėtinomis sąlygomis, — priešingai, net ėmė blogėti. Kadangi Londone buvo pilna kunigų medžiotojų, kurie taip ir tykojo, kad galėtų už išdavystę užsidirbti pinigų, T. Holandas priverstas tūnoti dieną kambaryje, o apaštalauti tiktai naktimis arba ankstyvą rytą. Jis netgi negalėdavo pasivaikščioti namo, kur buvo apsistojęs, sode. Kad nebūtų pažintas, dažnai persirengdavo ir kartais jis būdavo vadinamas tai Sondersenu (Saunderson), tai Hamondu (Hammond). Kadangi laisvai šnekėjo prancūziškai, flandriškai ir ispaniškai, dažnai vaikštinėdavo kaip koks užsienietis. Prie visų vargų prisidėjo dar vienas, — prarado apetitą, dėl ko visai nusilpo. Tačiau išbuvęs septynerius metus Anglijoje, niekad dėl nesveikatos nebuvo nutraukęs apaštalavimo.

1642 spalio 4 grįžtantis iš ligonio T. Holandas buvo sulaikytas, — įtartas esąs kunigas. Du mėnesius laikomas Naujajame Londono kalėjime, paskui perkeltas į Njugeitą (Newgate), kur įvyko teismas. Kalėjime naktis jis dažnai praleisdavo besimelsdamas, bet visai vengė pasirodyti sargams, kad kunigas. Ould Beilio (Old Bailey) teisme gruodžio 7 keturi liudininkai tvirtino, jog jis katalikų kunigas, nors jokių įrodymų nė vienas neturėjo. Kai teismas liepė prisiekti, jog jis nėra kunigas, T. Holandas atsisakė, užtat be jokių įkalčių nuteistas. Kai grįžęs kalėjiman gruodžio 10 sužinojo, kad laukia mirtis, tepasakė: "Ačiū Dievui!" Žengdamas atgal į savo kamerą, ragino kitus katalikus kartu su juo giedoti "Tave, Dieve, garbiname" (*Te Deum*) — padėkos himną.

T. Holandui teliko dvi dienos gyventi. Daugel lankytojų atėję prašė prisiminti juos maldoje. Prancūzijos ambasadorius siūlėsi užtarti karaliui, bet nuolankusis T. Holandas geriau pasirinko mirtį už Kristų, negu laisvę. Sekmadienį kažkokie kapucinai parūpino kunigui reikalingus Mišioms reikmenis, tad jis tądien ir kitąryt aukojo paskutinį sykį atnašą.

Apie dvyliktą dienos T. Holandas nutempiamas į Taiberną bausmės vieton. Aikštėje stūguriavo jo paskutinio žodžio laukianti didelė minia. "Esu čia atgabentas mirti kaip išdavikas, kunigas ir jėzuitas,

bet nė vienas iš šių kaltinimų visiškai neįrodytas", — pasakė kunigas, užlipęs ant vežimo ir užsinėręs virvę ant kaklo. Paskui vėlei prabilo žmonėms: jis iš tikrųjų esąs kunigas ir jėzuitas, todėl atleidžia teisėjui ir prisiekusiems, kurie jį nuteisė myriop. Kunigas sukalbėjo tikėjimo, meilės, vilties ir atgailos aktus, tada pasimeldė už karalių Karolį I, karaliaus šeimą, parlamentą ir anglų tautą: "už jos gerovę ir atsivertimą į katalikų tikėjimą. Jei turėčiau gyvybių tiek, kiek galvos plaukų, kiek turi lašų vandenynas ar žvaigždžių dangaus skliaute, už Angliją viską mielai paaukočiau". Šiuos jėzuito žodžius palydėjo garsūs minios šūksniai. Paskui pasmerktasis atsigręžia į budelį, atleidžia jam už tai, kad jo rankomis bus nužudytas, išsiėmęs kelias monetas iš kišenės jam padovanoja, žvilgteri į minioje įsimaišiusį kunigą, kuris jį peržegnoja — šitaip gauna nuodėmių atleidimą. Vežimas slinkteli iš po jo kojų, kai jis užsimerkęs meldėsi. Neilgai trukus, kai kūnas pakibo kartuvėse, iš kilpos išimamas, nukertama galva, ketvirčiuojamas ir pasmeigiamas ant karčių abipus Londono tilto. T. Holandas mirė 42 metų amžiaus, o Draugijoje išbuvo 18.

Popiežius Pijus XI 1929 gruodžio 15 jį paskelbė palaimintuoju, kurio šventė minima gruodžio 1.

MALDA

VISAGALI, AMŽINASIS DIEVE, pasirinkęs iš Anglijos ir Veilso palaimintąjį Tomą Holandą su kitais bičiuliais būti panašiems į Kristų, mirusį už pasaulio atpirkimą, išklausyk jų maldas, sustiprink savo Bažnyčią tvirtu tikėjimu ir meile, suvienyk ją savo malonių dovanomis, kad ir mes nebūtume užmiršti, — galėtume prisidėti prie didžiojo savo tautos ir viso pasaulio išganymo. Prašom per mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, kuris su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Garbingasis PRANCIŠKUS de PAOLA TARINAS
(de Paola Tarin)
1847–1910

REVOLIUCIONIERIAMS privertus visus vienuolynus iškraustyti iš Ispanijos, dvidešimt šešerių metų ispanas PRANCIŠKUS TARINAS traukė prie Prancūzijos sienos ir, slapčiomis persikraustęs per fronto liniją, atsirado Pojanėje (Poyanne), netoli Dakso (Dax), pietinėje Prancūzijoje, kur Ispanijos jėzuitai įkūrė laikiną naujokyną. Kai Pranciškus pasibeldė į naujokyno duris, pasakė, jog jis norįs būti jėzuitu. Šis vaikino pasirodymas buvo visiškai netikėtas, mat ničniekas atvykėlio nepažinojo. Visgi jėzuitai nepažįstamąjį priima, ir netrukus 1873 spalio 30 jis oficialiai įrašytas į šios įstaigos sąrašus.

Pranciškus — devintasis iš vienuolikos vaikų — gimė Godeletos (Godellata) kaime netoli Valensijos (Valencia) 1847 spalio 7. Iš pradžių lankęs kaimo mokyklą, toliau mokėsi Pijorų kunigų mokykloje Valensijoje. Prieš išvažiuodamas Valensijon, 1866 vasarą pradėjo studijuoti teisę. Nukeliavo į Saragosą aplankyti įžymiosios Pilaro Dievo Motinos (Our Lady of the Pillar) šventovės. Kai ketino priėjęs prie kolonos pabučiuoti, kaip darydavo visi į čionai atsiradę maldininkai, vaikinas pajuto, jog kažkas nori jį vesti kitu, visiškai skirtingu ir tobulesniu gyvenimo keliu. Pranciškus dar nenutuokė, kaip čia reikėtų susigaudyti — gal stoti į vienuolio kelią, bet, matyt, jam dar reikėjo subręsti.

Tiktai Valensijoje 1869, jau studijuodamas teisę, susirgo plaučiais, ir jau buvo visai arti mirties, todėl reikėjo mesti studijas. Grįžęs namolei, kelerius metus padėjo dviem savo broliams prie audimo. Ilgainiui Pranciškus vis labiau ir labiau įsitikino, kad Dievas nori, jog jis būtų jėzuitas. Taigi vieną 1873 rugsėjo sekmadienį, net nesakęs ničnieko apie savo sumanymą tėvams, — apie tai težinojo vien nuodėmklausis, — Pranciškus, patyliukais išsprūdinęs iš Valensijos, išsileidžia tolimon kelionėn į Pietų Prancūzijos naujokyną. Į Pojanę atkeliavęs spalio 9, po 40 dienų kelionės iš namų — daugiausia tuos 550 kilometrų ėjęs pėsčias.

Po dviejų mėnesių — 1875 lapkritį Pranciškus davė tris — neturto, skaistybės ir paklusnumo — įžadus. 1878 grįžęs Ispanijon, toliau mokosi filosofijos iš naujo atidarytoje Palensijos (Palencia) vyskupi-

jos jėzuitų kolegijoje, Karion de los Kondes. Toliau mokslus eina Onjėje (Oña-Burgos), kur baigęs teologiją gauna kunigystės šventimus 1883 liepos 29.

Dar tebestudijuodams teologiją, Pranciškus pradėjo rūpintis vargšais, ir kaip tik čia išryškėja jo, kaip kunigo, pašaukimas. Su kitu bičiuliu jėzuitu įsteigę vakarinę mokyklą suaugusiesiems ir vaikams, kurie gyveno netoliese jų seminarijos, klierikai savo mokinius mokė ne vien tik skaityti, elementarios matematikos, bet jiems dėstė religijos pagrindus ir įkūrė Dievo Motinos sodaliciją.

1884 T. Tarinas iš Onjės siunčiamas dekano pagalbininku į Puerto de Santa netoli Kadiso (Puerto de Santa Maria, Cadiz). Vienądien, žaidžiant su klierikais, jam kažin kuris skaudžiai įspiria į koją. Nuo to karto žaizda negijo ir jam visą gyvenimą sopėjo. Ši liga taip įsismarkavo, jog galų gale prieita net ligi mirties. 1885 Puerto vargšų lūšnas užgriuvo cholera, tad T. Tarinas didvyriškai pusmetį praleido ligoninėje slaugydamas ir žiūrėdamas, kad nė vienas nemirtų be Sakramentų. Nors kunigas tiesiog žaiste žaidė mirties nasruose, ligindamas sergančius cholera, Viešpats jį apsaugojo.

1886 rugsėjį T. Tarinas paskirtas į jėzuitų namus Talaveroje de la Reina. Ten vadovavo Šv. Vincento Pauliečio draugijai, o kitam trimečiui nuvyko į Murciją, kur irgi buvo naujokų. 1888 vasarą persikėlęs Madridan, T. Tarinas pradeda dešimties metų trukusį pamokslų ir susitelkimų darbą parapijose. Jo vadovaujami susikaupimai dažnai trukdavo 8-15 dienų. Trukmė kaip paprastai priklausydavo nuo parapijos dydžio. Per metus jis tokių žygių padarydavo apie 35. Apaštalavimo metais jo dienotvarkė būdavo tiesiog kraute perkrauta. Savo dieną pradėdavo ankstėliausiai: apie pusę ketvirtos — viešas rožančius bažnyčioje arba procesijoje kaimo gatvėmis, — giedama ir meldžiamasi. Tada prasidėdavo Mišios ir pamokslas, po kurio mokydavo vaikus tikėjimo tiesų. Popiet eidavo į namus ir ligonines aprūpinti negaluojančiųjų, o jei netoliese pasitaikydavo kalėjimas, būtinai ir ten sakydavo pamokslą. Grįžęs iš kokio nors žygio, vakarop vėlei nepamiršdavo pamokslo, o tada, nuėjęs klausyklon, dažniausiai pabūdavo ligi išnakčių. Tris–keturias valandas snustelėjęs, misionierius savo dieną vėlei pradėdavo rožančiumi. Dėl tokios neišpasakytai sunkios darbo dienos ir skaudančios kojos kunigui reikėjo poilsio, bet apie tai jis net girdėti nenorėjo. Tačiau jo provincijolas, norėdamas palengvinti darbo naštą, paskiria jį Sevilijos jėzuitų namų Vyresniuoju.

Į šį miestą atsidūręs 1898, išbūna ligi 1904 rugpjūčio, bet jo uolumas nesumažėjo. Suorganizuoja vakarinius kursus suaugusiesiems, įsteigia benamėms moterims namus, toliau tebelanko kalėjimus ir ligonines, vadovauja devyndieniams (novenoms) priemiesčių parapijose. Ką reiškė šitoks tariamai lengvesnis darbas nusikamavusiam ir vėl į sunkaus triūso verpetą įsitraukusiam kunigui, todėl 1904 gegužį jo jėgos visiškai išseko. Neapsakomai sopa koją, o čia, žiūrėk, dar įsimeta džiova ir plaučių uždegimas. 1904 rugpjūčio 13, dideliam parapijiečių sielvartui, jis išgabenamas iš Sevilijos į netoliese Madrido įsikūrusius poilsio namus pataisyti sveikatos. Tačiau į juos atvažiavo toks sunykęs, kad niekas netikėjo, jog gali vėlei atsistoti ant kojų. Deja, atsistojo ir jau mėnesio pabaigoje Siudad Realyje (Ciudad Real) pasirengęs stoti į darbą. 1906 jis padarė 26 žygius į parapijas, 1907 — 32, o 1908 net 39.

1909 T. Tarinas, sugrįžęs Sevilijon, ir toliau neužmiršta kaimų su pamokslais. 1910 pabaigoje jau sirguliavo, bet norėjo pabaigti darbus. Kadangi jau toliau nebegalėjo tartis dėl būsimųjų pamokslų, sėdęs traukinin, kunigas bilda į Seviliją, bet traukinyje kontrolierius visai netikėtai baksteli į tą jo skaudamą koją, nuo ko liga dar pasunkėja. Vargais negalais jis atsiradęs pas rektorių. Vyresnysis jam uždraudžia kelti koją į kitas misijas. T. Tarinas pažada taip daryti ir nusprendžia, jog šįkart jam pačiam reikia susikaupti. Vyresnysis, nugabenęs ligonį medikams, pamatė, jog jo koja nuo kelio lig užkulnio juoda ir sutinusi, atrodanti kaip dervos pripiltas odinis butelis. Tėvas susitelkimą atliko niekur nekeldamas kojos iš kambario, bet tatai maža ką padėjo. Temperatūra kilo, ir gruodžio 4 paaukojo paskutines šv. Mišias. Atėjęs gydytojas pasakė, kad ligonio būklė — beviltiška, todėl misionierius pradeda rengtis mirčiai. Gruodžio 8 gavęs paskutiniuosius Sakramentus, bet prieš priimdamas mūsų Viešpatį Šventojoje Komunijoje, prašė visus atleisti už kaltes ir blogą pavyzdį, taip pat už tai, kad nepadaręs jokios dvasinės pažangos. Merdėdamas per tris dienas, jis vis kartojo: "Liepsnojanti mums savo meile, Švenčiausioji Jėzaus Širdie, uždek savo meile ir mūsų širdį". Gruodžio 11 apalpsta, o kitądien savo sielą atiduoda Viešpačiui — 1910 gruodžio 12 d. 63 metų kunigas palaidojamas Sevilijos Švenčiausios Jėzaus Širdies bažnyčioje. Antkapyje įrašoma šitaip: "Evangelijos skelbėjas, nenuilstantis sielų apaštalas". T. Pranciškus Tarinas 1934 lapkričio 14 pristatytas Romon paskelbti šventuoju, o 1987 sausio 3 paskelbtas dekretas apie jo dorybių kilnumą.

Dievo Tarnas HORACIJUS de VEKIS
(De Vecchi)
1577–1612
Dievo Tarnas MARTYNAS de ARANDA
(de Aranda)
1560–1612
Dievo Tarnas JOKŪBAS de MONTALBANAS
(de Montalbán)
?–1612

Čilės kankiniai

TRYS JĖZUITAI — T. HORACIJUS DE VEKIS su T. MARTYNU DE ARANDA VALDIVIJA (de Aranda Valdivia) ir br. JOKŪBU DE MONTALBANU (James de Montalbán) žiauriai nukankinti araukanų indėnų Elikuroje, Čilėje (Elicura, Chile), pirmojoje septynioliktojo amžiaus pusėje. T. De Vekis gimė Sijenoje (Siena), Italijoje, 1577 spalio 24. Šešiolikmetis pradėjo studijuoti teisę Sijenos universitete, bet 1597 nukeliavo Romon ir rugsėjo 9 įstojo į Draugiją Šv. Andriaus naujokyne. Po naujokyno mokėsi Romos kolegijoje. Vieną rytą, dar naujokas būdamas priėmęs komuniją, jis pajuto Kristaus kvietimą paaukoti savo kraują už indėnus, tik nežinojo kur.

1603 T. De Vekis skiriamas į Peru misijas, todėl čionai baigia mokslus ir gauna kunigystės šventimus. 1608 išsirengia į Vidurio Čilę, Arauko (Arauco) apylinkes, dirbti su indėnais, kurie gražiuoju sugyveno su ispanais. Jo apaštališkasis darbas tetruko 4 metus. Jį nugalabijo ne tie ramūs indėnai, bet dar civilizacijos nepažinusios kerštingosios gentys.

T. Martynas de Aranda gimė 1560 ispanų tėvų šeimoje Vilarikoje araukanų krašte (Villarica, Araucanian). Martynas buvo kavalerijos karininkas, tarnavęs Ispanijos karaliui ir vadovavęs ekspedicijai, kuri nusigavo net į tolimąją šiaurę — į Kvitą (Quito). Jis įkūrė Riobamba miestą ir Peru vicekaraliaus buvo paskirtas gubernatorium. Iškviestas į Limą gauti pakėlimo, čia atlieka šv. Ignaco "Dvasines lavybas" ir įsitikina, jog vienuolynas vienintelis vertas Dievui tarnavimo ke-

lias. Todėl 1592 nusprendžia stoti į Jėzaus Draugiją. Kadangi lotynų kalbos jis nekiek mokėjo, priimamas broliuku, bet kai Vyresnysis įvertino jo talentus ir gabumus, liepė rengtis teologijos studijoms ir kunigystei. Kai 1596 gavo šventimus, paskiriamas pagelbėti T. Mykolui de Urea (de Urea), dirbančiam su Čunčo (Chuncho) indėnais Peru Andų kalnuose. Tačiau kol T. Aranda atvyko į vietą, T. Urea buvo nužudytas. Taigi šitaip kun. Aranda buvo skirtas į gimtuosius Čilės Arauko kraštus ir todėl tapo čia apsistojusių ispanų kapelionu. Misionierius rūpinosi tiek kareivių, tiek ir netoli gyvenusių indėnų dvasios reikalais. Kadangi kareiviai čia jau daugel metų buvo išgyvenę be kunigo, atvykusiam darbo užteko, — po kelių mėnesių nuo jo atsiradimo kareiviai ėmė kasdien klausyti šv. Mišių ir kas mėnesį priimti Komuniją. Tokį darbą jis dirbo iki 1612, kai kartu su T. De Vekiu buvo paskirti evangelizuoti pačių aršiausių araukanų genčių Elikuros (Elicura) slėnyje.

1612 lapkritį gubernatorius su T. Liudviku Valdivija išsileido Elikuros slėnin, vylėsi sudaryti taiką su necivilizuotaisiais araukanų indėnais. Jų kelionė pasisekė: lapkričio 26 gal kokie 400 ispanų priėmė araukanų genčių vadus sutarties pasirašymo ceremonijoms. Tarp šių vadų dalyvavo ir vienas septyniasdešimties metų amžiaus Utableimė (Utablame), kuris didžiavosi tuo, jog kovojo prieš 17 įvairių gubernatorių. Jis sakėsi labai nenoromis skiriasi su savo ginklais, bet kadangi taikos sąlygos priimtinos, tad mielai tiesia ranką draugiškiems žmonėms. Kai Utableimė pasirašė sutartį, kiti irgi taip pat pasielgė ir, parodydami savo gerą valią, kasikės (cacique – vadai) pasiprašė, kad pas juos ateitų ir gyventų misionieriai.

Kurie ne kurie ispanai dvejojo, ar verta tučtuojau leistis misionieriams pas araukanus, — geriau esą luktelėti, mat atsirado vienas priešiškas vadas Anganamonas (Anganamon), kurio trys žmonos — viena pagrobta ispanė ir dvi čiabuvės su savo dukterimis — nuo jo pabėgusios ieškojo prieglobsčio pas ispanus. Anganamonui pareikalavus grįžti žmonoms ir dukterims, indėnų vadui buvo pasakyta, jog ispanė moteris, kuri buvo krikščionė, ir dvi krikščionėmis tapusios indėnės dabar negalinčios grįžti pas vadą. Šitaip su trim žmonomis draudžia gyventi Bažnyčia. Anganamonas grįžo pas savo gentainius, bet kerštas putojo čiabuvio širdyje. Teisingai pažvelgus, atrodė, kad Anganamonas galįs padaryti žalos. Tad ispanų supratimu, būtų neprotinga leistis misionieriams tiesiai į mirties nagus. Tačiau jėzuitų provin-

cijolo nuomonė skyrėsi: jis — priešingai — skiria T. De Vekį su T. Aranda ir br. Jokūbu de Montalbanu Elikuron pradėti apaštalavimo darbą tarp laukinių araukanų.

Br. Montalbanas, dar tik naujokas, gimęs Meksikoje, ir jau buvo dirbęs ispanų kariuomenėje Limoje ir Čilėje siuvėju. 1612 įstojęs į Draugiją ir pabuvęs jėzuitu vos du mėnesius išsiunčiamas išmėginimui į pirmąsias misijas.

Gruodžio 14, vos tik po penkių dienų, kai misionieriai išsirengė į Elikurą misijosna, Anganamonas gal su kokia 200 jaunų karių, netikėtai atsiradęs prieš juos, pareikalavo savo žmonų ir dukterų. Kai apaštalai atsakė, jog tos moterys, dabar krikščionės, norinčios liktis su ispanais, užpuolikų vadas įsakė užpulti būrelį misionierių. T. De Vekiui ietimi buvo perverta gerklė, o dviem kirviais smogta viršum dešinės ausies į smilkinį ir dar dukart į juosmenį. T. Arandos galva sutalžyta ir kūnas sudaužytas lazdomis. Br. Montalbanui irgi buvo suknežinta galva, su šešiomis ieties žaizdomis kūne ir kirviu perkirsta gerklė. Atlikę savo kruviną darbą, indėnai lavonus paliko paukščiams ir laukiniams žvėrims.

Netrukus po trijulės mirties ispanai, suradę žuvusiuosius, atsigabeno į savo įgulą, kur T. Liudvikas de Valdivija paminėjo mirusiuosius gedulingomis pamaldomis. Šitie trys jėzuitai yra pirmieji Čilės kankiniai, kurių byla tebetyrinėjama.

Dievo Tarnas STEPONAS KASAPAS
(Kaszap)
1916–1935

STEPONAS KASAPAS mirė būdamas naujoku. Nesulaukęs 20-tojo gimtadienio, jau pasirodė kančios ir dieviškos meilės jaunas didvyris. Gimė 1916 kovo 25 Sekesfehervare (Szekesfehervar), Vengrijoje, romėnų laikais vadintame Alba Redžija (Alba Regia). Jo motina kadaise pasakojo, kad buvęs labai užsispyręs vaikas, lengvai supykdavo ir norėjo viską daryti savaip. Tik kai tėvai pagrasino policiją pašaukti, sutiko pradėti mokyklą lankyti. Po ketverių pradinės mokyklos metų lankė cistersų Šv. Stepono mokyklą. Iš pradžių nekaip mokėsi, bet tapęs vyresniu ėmė stengtis. Steponas išmoko pyktį suvaldyti, surimtėjo, geriau mokėsi ir paskutiniaisiais metais buvo vienas geriausių klasės mokinių. Rašė dienoraštį, kuriame žymėjo ne tik kasdienius įvykius, bet ir savo dvasinio brendimo išgyvenimus, o tie jauno žmogaus gyvenime retai būna brandūs. Apie mokslus rašė šitaip: "Mano pastangos kuriasi Dievo žodžiu ištikimai savo pareigas vykdyti".

Penkiolikmetis Steponas įstojo į mokyklos sodaliciją ir pradėjo šalia mokyklos esančioje bažnyčioje kasdien lankyti Mišias. Viso laiko neskyrė vien knygoms. Priklausė skautams, mėgo su kitais stovyklauti. Buvo geras sportininkas ir labai geras gimnastas. Paskutiniaisiais mokslo metais dalyvavo Vengrijos vidurinių mokyklų gimnastikos varžybose Budapešte — laimėjo ketvirtą vietą. Iš tos sporto šventės grįžo su keturiais aukso, trimis sidabro ir septyniais bronzos medaliais. Didžiausias jo sportinis laimėjimas — 1934 kovo 17 varžybos gimtajame mieste — laimėjo visas premijas ir tapo Vakarų Vengrijos čempionu. Dėl tokios sėkmės neišpuiko, nes sportą vertino nepaprastai santūriai ir kukliai. 1934 balandžio 19 dienoraštyje savęs klausia: "Kas tikrai žmogų padaro laimingą?" Atsakymas — turtų, garbės, malonumų nevertino, bet priduria: "Vidinis džiaugsmas — švelni ir jautri gėlė, nuvystanti širdyse, kurios vaikosi pinigų, garbės; jos užnuodytos ir malonumų sukietintos. Ji kuo gražiausiai žydi kilniose sielose, pažįstančiose tik vieną siekį: kilniausią ir švenčiausią Amžinąjį Dievą".

Nors visada norėjo būti kunigu, bet Steponas niekad nebuvo pagalvojęs, kurion vienuolijon norėtų stoti. 1934 pavasarį per mokyk-

los susikaupimą perskaitė vyskupo Otokaro Prohaskos (Ottokar Prohaszka) "Keliai ir stotys". Steponas ypač įdėmiai skaitė knygą, nes Prohaska, Seckesfehervaro vyskupas, buvo neseniai (1927) miręs. Vienąme skyriuje vyskupas aprašo maloniai praleistas dienas Vokiečių–Vengrų kolegijoje Romoje ir savo mokslo metus pas jėzuitus. Steponui atrodė, kad jam prie širdies būtų jėzuitų gyvenimas, todėl po kiek laiko šitaip ir apsisprendė.

Aštuoniolikmetis Steponas įstojo į naujokyną prie Budapešto 1934 liepos 31. Šis sveikas, nuotraukose atrodąs dailus vyrukas, naujokyne nemažai kentėjo — liga pamažėli graužė jo kūną. Kaip anksčiau tapęs gimnastikos žvaigžde, įgijo drąsos, savitvardos ir drausmės, taip dabar turėjo su džiaugsmu ir ištvermingai nugalėti kančią.

Prieš 1934 Kalėdas ištino Stepono gurneliai, sąnariai skaudėjo, vos ne vos galėjo pavaikščioti. Ant pirštų, kaklo ir veido pasirodė žaizdos. Ištino migdolinės liaukos, visas kūnas degte degė. Dienoraštyje atsispindi ši nuotaika: "Dievo skirtas kryžius turi būti nešamas mielai ir linksmai". "Liga daugiau mums padeda negu dešimt ar dvidešimt metų sveikatos". Steponas atsigavo, bet sausį žaizdos vėl pasirodė, karštis vėl degino, iš nosies varvėjo kraujas, bet reikėjo mažos operacijos ir kraujagyslė susiūta. Tada kairiojoje šlaunyje atsirado didelė raudona žaizdota dėmė; brolis slaugytojas tuoj pat pašaukė gydytoją, mat įtarė kažkokią ligą (erysipelas). Gydytojas žaizdą sutvarkė ir vieną dieną ligino, bet nė kiek nepagerėjus, Steponas, gavęs Ligonių patepimą, nuvežamas į ligoninę ir 1935 kovo 13 operuojamas.

Šiek tiek atsigavęs, grįžo naujokynan, bet liaukos vėl jį kankino, pūliuojančios žaizdos vėl atsinaujino. Skausmus jo siela pernešė ramiai, tad ir savo "dvasinį testamentą" pradeda tokiais žodžiais: "Švenčiausioji Jėzaus Širdie, padėk man savęs vis daugiau ir daugiau atsižadėti! Nenoriu nieko sau pasilikti, nei savo maldų, nei skausmų". Tai buvo 1935 spalio 18. Kai žaizdos ėmė nykti, pasijuto geriau, todėl gydytojas siūlė pagyventi tėviškėje, pakvėpuoti jos oru. Lapkričio 3 grįžo į Sekesfehervarą su savaisiais. Pasiėmęs graikų kalbos knygas, kelias dienas mokėsi, bet po savaitės pradėjo labai karščiuoti, vėl atsivėrė žaizdos. Netoli namų esančioje ligoninėje pasakyta, kad tikrai rimtai serga (erysipelas). Dvi savaites išgulėjęs, paleidžiamas namo.

Ligoniui pradėjus taisytis, namų gydytojas pasiūlė liaukas išoperuoti, — šitaip Budapešto ligoninėje padaryta gruodžio 4. Namo grįžo gruodžio 14 d. linksmas, — kad ligos priežasties neliko, tad

greit visai pasveiksiąs. Atsitiko kitaip. Tą naktį ligonis pradeda drebėti, smarkiai karščiuoja. Gruodžio 16 gydytojui patikrinus, įtarta, jog gerklėje auga auglys, todėl vėl paguldomas ligoninėn. Augliui didėjant, nebegali kalbėti nei valgyti. Visą naktį kovodamas, pro ašaras žiūri į rankose laikomą kryželį. Gruodžio 17, trečią valandą ryto, chirurgas prapjauna gerklę ir įdeda vamzdelį, kad kvėpuoti būtų lengviau. Kiek atsipeikėjęs, Steponas pirštu ant anklodės parašo: "Noriu kunigo." Slauganti seselė nusprendė, kad nėra mirties pavojaus, tad prašymo neišklausė. Kai 5 val. iš ryto atėjo nauja slaugė, pamatęs kitą seselę prie lovos, jau parašė raščiuką: "Negaliu prie išpažinties prieiti. Noriu išrišimo. Negaliu Komunijos priimti, nes negaliu ryti. Prašau Ligonių Sakramento". Seselė tuoj paskambino šalimais gyvenančiam kunigui. Kai kunigas atsirado, ligonis jau buvo be sąmonės. Jis davė išrišimą, Steponą patepė ir su juo pabuvo iki paskutiniojo atodūsio 1935 gruodžio 17, šeštos val. ryto. Savo delnuose Steponas spaudė kryželį ir Marijos medalikėlį.

Kai Steponas jau buvo nukeliavęs pas Dievą, tik tada surado jo paskutinius, tikriausiai prieš pat mirtį parašytus žodžius: "Sudiev! Susitiksime aukštybėse. Neverkite! Tai mano gimtadienis danguje. Telaimina jus Dievas!"

Įsimintina Stepono tvirta laikysena kančioje ir didvyriškas pasiaukojimas Dievo valiai. Tikėdami, kad jis yra pas Dievą, Sekesfehervaro žmonės savo prašymus siuntė jam — prašė, kad užtartų juos pas Dievą. Kadangi daugybė prašymų išklausoma, vyskupija palaukusi šešerius metus po Stepono mirties pradėjo kanoniškai tirti jo gyvenimą, dorybes, ir šiuo metu byla tebetrunka.

Garbingasis TOMAS BEDINGFILDAS
(Bedingfield)
1617–1678

TĖVAS TOMAS BEDINGFILDAS, kilęs iš Daunsų (Downes) šeimos, gimė Norfolke, Anglijoje, 1617. Kadangi anuomet Anglijoje katalikiškas auklėjimas buvo neįmanomas, jaunuolis tikriausiai 1630 pasiųstas Flandrijon į Šv. Omero (Omer) anglų kolegiją. Paskui turbūt jis mokėsi Valadolido anglų kolegijoje (Valladolid), Ispanijoje, o po metų grįžęs į Flandriją, regis, 1639, būdamas 22 metų, sausio 8 įstoja į Jėzaus Draugiją. Po naujokyno filosofijos mokėsi Lježe (Liege), teologijos — Pont a Musone Lorene (Pont-a-Mousson, Lorraine), Prancūzijoje. Po kunigystės šventimų kelerius metus Votone (Watten) buvo iždininku, vėliau perkeltas į Lježo kolegiją ūkvedžiu, o dar po kiek laiko dirbo Gente (Ghent) dvasios tėvu ir vicerektoriumi. Apie 6 metus pabuvęs Briuselio provincijos prokuratoriumi, grąžintas Anglijon.

Anglijoje jis pasivadina Bedingfildu (Bedingfield) ir Munfordu (Munford), — mergautinėmis savo motinos pavardėmis, — ir paskiriamas Jorko grafo kapelionu. Ši grafystė priklausė tikinčiajam karaliaus Karolio broliui. 1678 liepos–rugsėjo mėn., visiškai nelauktai netikėtai Londone gyvenantiems jėzuitams Tito Outso ir Izraelio Tongės (Titus Oates, Israel Tonge), ypatingai neapkentusių Draugijos asmenų, buvo išsigalvotas sąmokslas, norint sunaikinti jėzuitus. Į Vindsoro pilį, kur gyveno Jorko kunigaikštis, pasiunčiami penki suklastoti laiškai, tarsi parašyti provincijolo ir kitų Londono jėzuitų, bet iš tikrųjų suregzti Outso, kuris vis būgnijo, jog pasikėsinusieji į karaliaus gyvybę gali būti pirma pasitaikusia proga surasti, bet visa tai slepia nuo pačio kunigaikščio. Outsas tikėjosi, jog šie laiškai bus patikrinti ir šitaip į dienos šviesą bus išvilktas "popiežiaus sąmokslas". Tačiau T. Bedingfildas kaip tik užėjo į Vindsoro paštą vos tik atvykęs 1678 rugsėjo 1 ir pamatė, jog jam rašytas laiškas sukeverzotas kažkieno nepažįstama ranka, pilnas rašybos klaidų, yra tiesiog vien prasimanymas. Šią klastotę kunigas nedelsiant parodo kunigaikščiui, kuris, savo ruožtu, supažindina su juo karalių, o tas irgi prisipažįsta, jog jau girdėjęs

apie tą prasimanytąjį sąmokslą, bet užtikrina kunigaikštį, kad tai tik išsigalvoti ir visiškai T. Bedingfildo neliečią gandai. Tada T. Bedingfildas parodo laiškus provincijolui. T. Vitbredas (Whitbread) pagalvojo, gal iš čia jie išsiųsti kurio nors kito jėzuito, gyvenančio mieste. Skaitydamas laiškus, T. Vitbredas pasakė, jog prasidės Draugijos persekiojimas, ir ši pranašystė išsipildė.

Nors Karolis II žinojo, kad tie laiškai šmeižikiški, vis viena jis pakluso vis didėjančiam pykčiui ir leido 61 metų T. Bedingfildą suimti ir, pasodinus į Geithouzo (Gatehouse) kalėjimą, apklausinėti slaptai valstybės tarybai. Kadangi T. Bedingfildo sveikata jau ir taip buvo menka, tad niekšiškas su juo elgesys visiškai ją sugriovė ir jis prieš teismą, kuris tikriausiai jį būtų nuteisęs myriop, užmerkė akis 1678 gruodžio 21. Popiežius Leonas XIII 1886 jį paskelbė garbinguoju.

gruodžio 23

Dievo Tarnas VILJAMAS EBERŠVAILERIS
(Eberschweiler)
1837–1921

EBERŠVAILERIŲ šeima turėjo septynis vaikus, o Viljamas, gimęs Putlingene (Puttlingen, Saar), Vokietijoje, 1837 gruodžio 5, iš penkių sūnų buvo vyriausias. Jam dar mažam esant, šeima persikėlė į Bitburgą (Bitburg), kur jis lankė parapijos mokyklą. Toliau mokslus ėjo Tryre (Trier) ir gyveno vyskupijos išlaikomame bendrabutyje. Čia besimokydamas gavo laišką iš draugo, kuris įstojo Paryžiuje į vincentiečių vienuolyną ir labai buvo patenkintas šios bendruomenės gyvenimu. Bičiulis taip gražiai nupiešė laiške savo išgyvenimus, kad Viljamas jau buvo beketinąs stoti į vincentiečių vienuoliją, bet per mokykloje įvykusias susitelkimo dienas susidūrė su jėzuitais, kurie vadovavo šioms rekolekcijoms. Jis persigalvojo ir jau panūdo būti jėzuitu. Viljamo brolis Fricas (Fritz) tuo metu irgi buvo tame pačiame susikaupime. Visai be jokio susitarimo, ir tas nusprendė tapti jėzuitu,

nors anksčiau buvo svajojęs apie karinę tarnybą. Tėvai buvo patenkinti, kad du sūnūs pasirinko Jėzaus Draugiją, ir abu broliai kartu įstoja į Fridrichsburgo (Friedrichsburg) Miunsteryje naujokyną 1858 rugsėjo 30. Fricas vėliau nukeliavo į Jungtines Valstijas ir apaštalavo Montanoje. Du jaunesni broliai irgi tapo jėzuitais. Karolis, nuvykęs į Ameriką, dirbo tarp indėnų, o vėliau dvasios tėvu Kolumbus, Ohajo valstijoje (Columbus, Ohio), seminarijoje, kur ir mirė.

Kadangi Viljamo sveikata buvo nekokia, jis, dukart mokslus naujokyne nutraukęs, turėjo išvažiuoti į Austriją, Feldkirchan (Feldkirch), kur padėjo pasirengti silpnesniems studentams. Įžadus davė 1861 sausio 6. Užsienio kalbų 1862 mokėsi Miunsteryje, o filosofijos Achene (Aachen). Teologiją baigęs Marija Lache (Maria Laach) ir čia 1868 rugsėjo 13 įšventintas į kunigus.

Jaunasis T. Eberšvaileris į Acheną grįžta vadovauti Dievo Motinos sodalicijai, o 1870 perkeliamas į Gorheimą (Gorheim), netoli Zigmaringeno (Sigmaringen) naujokyno, magistro pagalbininku. Čia jis tedirbo dvejus metus, nes 1872 gruodžio mėn. naujokyną kulturkampfas (Kulturkampf) uždarė, — taip pradėjo savo antikatalikišką veiklą Vokietijoje sąjūdis, gavęs pradžią Prūsijoje. Vokiečių jėzuitai prisiglaudė Prancūzijoje, Italijoje ir Olandijoje, o T. Eberšvaileris tapo ištremtųjų vokiečių Vynandsdradės juniorato rektoriumi. Šias pareigas ėjo iki 1876, o tada paskiriamas jaunųjų jėzuitų dvasios vadu ir 1881 balandį tapo naujokyno vadovu. Nuo 1884 išvažiuoja Anglijon Dito Holo (Ditto Hall) teologijos studentų dvasios tėvu, o po 6 metų vėlei grįžta Vynandsdradėn. Junioratui išsikėlus netoli Eksateno (Exaten) 1894, T. Eberšvaileris irgi su jais išsikrausto ir ligi pat mirties išbūna juniorato dvasios tėvu.

Daugiau kaip 26 metus kun. Viljamas išbuvo jaunesniųjų jėzuitų dvasios tėvu. Šiam darbui jis nepaprastai tiko, mat Dievo buvo apdovanotas daugeliu ypatingų dovanų. Mokėjo kitus pripratinti prie maldos, dvasinio gyvenimo ir siekti kuo didesnės Dievo meilės.

1917 gruodį T. Eberšvaileris, jau sulaukęs 80 metų, atgulė ligoninėn. Patinimas ant dešinės rankos, gydytojui gerai nenustačius ligos, taip išaugo, kad reikėjo pjaustyti. Operuot išoperuota, bet liga neišgydyta ir ranka negijo. Kadangi kitos išeities nebuvo, gydytojų supratimu, reikėjo dalį nykščio nupjauti. Tačiau T. Eberšvaileris prašė luktelėti ir nesiskubinti su operacija, kol jis nesukalbės novenos į šv. Pranciškų Ksaverą. Šio devyndienio buvo išklausyta, bet su tam tikromis

užuolankomis. Tą dieną, kai jau buvo bebaigiąs tą devyndienį, kunigas prabudo su dideliu karščiu: įsimetė plaučių uždegimas, tad piršto pjauti dar nebuvo galima. O pneumonijai praėjus, chirurgas atidėjo operaciją, nes turėjo kelioms dienoms kažin kur iš miesto išvažiuoti. Grįžęs pamatė, kad T. Viljamo nykštys taip atrodė, kad jokių pjaustymų jau nebereikėjo. Nykštys, žinoma, nesilankstė kaip kiti rankos pirštai, bet užtat Mišias buvo galima aukoti.

Penkis mėnesius išbuvęs ligoninėje, T. Eberšvaileris grįžo į savųjų tarpą, pradėjo gyventi taip, kaip bemaž pensininkas. Jis jau žinojo, kad mirtis netoli, tad 1921 gruodžio 11 rašo: "Viešpats jau arti! Viešpats jau čia pat! Džiūgauk, sakau tau, džiūgauk, bet tik Viešpatyje!" Gruodžio 16 aukodamas šv. Mišias, jis ėmė smarkiai drebėti, apėmė neišpasakytas silpnumas. Jo plaučiai pradėjo vargti ir visas kūnas nebegalėjo ilgiau pernešti užkrato. Kai jam pasakyta, jog būklė gana rimta, kunigas teatsakė: "Esu pasirengęs". Pamažėle pradėjo gesti ir gruodžio 22 vien su greta jo sėdinčiu kunigu tegalėjo kartoti skaitomas maldas. Tik staiga visų nuostabai, T. Eberšvaileris paprašo, kad būtų parašytas laiškas bičiuliui kunigui į Jungtines Valstijas. Šiame laiške jis praneša savo draugui, kad Jėzus per 30 paskutiniųjų metų jam ne sykį, bet kelis kartus asmeniškai yra pasakęs, jog jo mirtis būsianti laiminga ir rami. Taigi dabar, kai jinai visiškai nebetoli, jis žvelgia į ją su didžiausiu ramumu ir netgi troškimu. Be to, tame laiške dar primena, jog Dievo Motina taip pat jam užtikrinusi tąpat, ką ir dieviškasis Sūnus jam buvo sakęs. Laišką baigė prašymu, kad tasai bičiulis prisimintų jį savo maldose. Kitą rytą, gruodžio 23, su tvirta viltimi, kad Kristus tikrai bus su juo paskutinę valandą, T. Eberšvaileris iškeliavo Amžinybėn.

Palaidotas gruodžio 25 Eksateno jėzuitų kapinėse, bet 1958 gegužės mėn. perkeltas į Tryrą, kur perlaidotas seminarijos bažnyčioje.

T. Viljamo Eberšvailerio byla tebetyrinėjama Romoje.

Palaimintasis MYKOLAS NAGAŠIMA
(Nagashima)
1582–1628

Japonijos kankinys

BR. MYKOLAS NAGAŠIMA gimė 1582 Machiajuje, šiuolaikinėje Kumamoto prefektūroje, Japonijoje, nekrikščioniškoje šeimoje. Vienuolikmetis berniukas pakrikštijamas jėzuito T. Jono Baptisto Baezos (Baeza), o vėliau jaunuolis privačiai davęs skaistybės įžadus, gyveno pamaldžiai ir atgailavo. Kadangi katalikų tikėjimas Japonijoje buvo persekiojamas ir misionieriai turėjo dirbti pogrindyje, Mykolas pasikviečia T. Baezą gyventi jo namuose Nagasakyje. Čionai misionierius išgyveno 12 metų. T. Baezai mirus 1626, Mykolas į savo namus pasikviečia kitą kunigą. Nors Mykolas žinojo, kad jis, šitaip darydamas, didžiai rizikuoja, bet jam buvo didelis džiaugsmas, kad gali dažnai išklausyti šv. Mišių. Kai tik kunigas būdavo namuose, jis visokiais būdais, kad tik apgautų šnipus, atsivesdavo krikščionių į savo namus beveik kasnakt, kad priimtų šv. Komuniją. Mykolas jau buvo įtartas, jog padeda misionieriams, bet dar nieko neatsitiko. Jis ir toliau tebekviečia krikščionis, bet pavojus kuo toliau, tuo grėsė didesnis. 1627 jis priimamas į Draugiją broliu. Tais pačiais metais rugpjūčio mėn. jį suima rajono valdžia ir, nors jokių įkalčių prieš jį nerasta, bet visus metus sėdėjo namų arešte. Jis priėmė bausmę ramiai ir toliau atgailavo.

Nagasakyje buvo toks paprotys, kad, atėjus bausmės dienai, žmonės apsirūpindavo žabais, kad galėtų po nelaimingųjų kojomis pakurstyti ugnį. 1628 rugsėjo 3 malkų pardavėjas garsino savo prekę prie durų. Mykolas atsakęs, jog nenoris prisidėti prie nekaltų Dievo tarnų mirties. Šie pasakyti žodžiai pasiekė gubernatoriaus ausis: netrukus namas konfiskuojamas, o pats šeimininkas suimamas ir įmetamas į Šimabaros (Shimabara) kalėjimą. Išrengtas nuogai ir taip visas kūnas lazdomis sudaužytas, kad tik atsižadėtų tikėjimo. Paskui budeliai ėmė šokinėti ant jo pilvo. Nors ši siaubinga kankynė kelissyk kartota, br. Mykolas drąsiai laikėsi ir tikėjimo neatsižadėjo. Apie patirtas kančias savo bičiuliui brolis Mykolas rašė: "Kai jau nepakeliamai imdavo skaudėti, šaukdavausi Švč. Mergelės Marijos, ir skausmai kaipmat dingdavo".

Br. Mykolo drąsi laikysena nepaprastai įsiutino budelius, todėl jie gruodžio vidury ryžtasi kankinį išmaudyti sieringuose Unzeno (Unzen) karštuose vandenyse. Japonai šiuos šaltinius vadindavo "pragaro nasrais". Tenai buvo užgesęs ugnikalnis, tiktai iš gelmių tryško burbuliuojančios versmės, apie kurias telkšojo krateryje kelios karštos balos. Štai kaip tik į jas ir buvo atgabentas br. Mykolas. Jo kančios prasidėjo 1628 gruodžio 24. Jo kankintojai pradėjo taip pratinti prie šitų maudyklių: iškart jie privertė jį bristi į negilų tvenkinėlį, kur nuo karščio kunkuliavo vanduo. Kiek palikę tokiam verdančiam klane, jį mesdavo į kitą gilesnį, o kai atsidurdavo gilesniam, nuo kojų dribo nušutintos mėsos. Paskui palaikę dar kiek laiko, pagaliau panardino lig kaklo. O kai br. Nagašima buvo ištrauktas iš paskutinio liūno, visas kūnas buvo pavirtęs viena žaizda, kad net pliki kaulai kyšojo. Gruodžio šaltyje budeliai paliko leisgyvį kankinį atvirame ore nakčia, vien pametę jam šieno kuokštelį, kuris turėjo jam atstoti lovą.

Kitąryt kuo ankstėliausiai, vos aušrai pakirdus, kankynės vėl prasidėjo, tik šįkart br. Nagašima jau neįstengė išstovėti nei bristi giliau į verdantį vandenį, tuomet kankintojai pylė verdantį vandenį ant kankinio galvos ir viso kūno. Šitaip truko dvi valandas tos nežmogiškos kančios ir per tą laiką iš br. Nagašimos burnos teišsprūdo Jėzaus ir Marijos vardai. Kai krikščionys pasaulyje mąstė apie Kristaus gimimą žemėje, br. Nagašima galvojo apie savo gimimą dangui. Tą rytą jis nuėjo pas Dievą.

Popiežius Pijus IX 1867 liepos 7 br. Mykolą Nagašimą paskelbė palaimintuoju kartu su kitais 204 Japonijos kankiniais. Jėzaus Draugijos nariai jo ir kitų 33 jėzuitų garbei persekiojimo laikais nužudytus pagerbia vasario 4.

MALDA

VISAGALI DIEVE, leisk, kad Tavo kankinio palaimintojo Mykolo Nagašimos prisiminimas mums atneštų džiaugsmo, kad mes, pasitikėdami jo karštomis maldomis, šiam prieštaravimų kupinam pasauliui galėtume bent šiek tiek padovanoti ramybės ir, pasimokę iš Tavo kankinių ištvermės, padėtume sieloms ir patiems sau nukeliauti pas Tave. Prašome mūsų Viešpaties, Jėzaus Kristaus, Tavo Sūnaus, kuris kartu su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, gyvena ir viešpatauja per amžius.

Dievo Tarnas OLEGARIJO KORALAS
(Corral)
1871–1936
Dievo Tarnas MARCIALIS MAJORGA
(Mayorga)
1902–1936

Ispanijos pilietinio karo kankiniai

TARP DAUGELIO Ispanijos pilietinio karo metais už tikėjimą nužudytų kunigų ir tikinčiųjų yra jėzuitai T. Olegarijo Koralas Garsija (Olegario Corral Garcia) ir T. Marcialis Majorga Paredes (Martial Mayorga Paredes).

T. KORALAS, vyresnysis iš dviejų per revoliuciją nukankintų jėzuitų, gimė 1871 rugsėjo 17 Sando, netoli Salamankos (Salamanca), kur, prieš įstodamas 1889 birželio 15 į Jėzaus Draugiją, Lojoloje ketverius metus mokėsi Salamankos vyskupijos seminarijoje. Paskui pabaigė visus jėzuitams privalomus mokslus, kalbas, filosofiją, dėstymą Komiloj (Comillas), teologiją ir gavo kunigystės šventimus. 1907 T. Koralas skiriamas dėstyti gramatikos ir iškalbos pirmiausia Salamankon, o 1908–1918 į Karijon des los Kondes (Carrion de los Condes). Iš čia jis iškeliamas į Komilas universitetą dėstyti filosofijos. Jei nuo paskaitų atlikdavo kiek laiko, sakydavo pamokslus ir rašydavo. Jo plunksnai priklauso kelios religinės knygos — "Penkios minutės su Jėzumi Švenčiausiame altoriaus Sakramente", "Sielos pokalbis su Tabernakuliu" ir kt.

1936 rugpjūčio 12 revoliucionieriai, iš Santanderio Liaudies Fronto patraukę į universitetą, jį užgrobia. T. Koralas su daugeliu kitų jėzuitų ir klierikų atgabentas į Santanderį ir apgyvendintas laikinai įkurtame kalėjime. Po kelių dienų T. Koralas kartu su trimis jėzuitais, keliais seminaristais ir studentais išgabenamas į Santanderio pensioną "paviešėti" ir paliekamas čionai puspenkto mėnesio ligi mirties. Per šį kalėjimo laiką jis matė daugelio kunigų ir tikinčiųjų, taip pat ir seminaristų bei universiteto studentų mirtį. Matydamas, kas atsitiko su kitais, žinojo, kad kiekvieną akimirką ir jam pačiam taip pat gali atsitikti. Todėl, kai aukodavo kasdienes šv. Mišias, jam būdavo

visad tarsi paskutinės. Kad veltui neleistų laiko per šį namų arešto metą, T. Koralas parengė antrąją savo knygos laidą.

1936 gruodžio 27 apie 11 valandą eidamas Santanderio gatve, išgirdo sirenų kauksmą, todėl pasiskubino į pirmą pasitaikiusią slėptuvę. Pasigirdus oro pavojaus pabaigos signalui, kai jis su kitais jau rengėsi iš slėptuvės išlįsti, policija pažino, kad jis — buvęs kunigas. Taigi iškart sulaikomas ir tučtuojau pristatomas vienam Santanderio revoliucionieriui lyderiui.

Jo bičiuliai, išgriozdę visą 27 ir 28 dieną, niekur jo nerado: nei keliuose kalėjimuose, nei paskubomis įrengtose daboklėse, tik galų gale užtiko jį pensione, bet sargyba neleido su juo pasimatyti. Kai sargybos buvo paklausta, gal ko nors T. Koralui trūksta, šie atsakę, jog gali atnešti šiek tiek maisto. Kai buvo maisto atnešta, jie niekaip ir nesužinojo, ar jis pakliuvo kunigui, ar ne. Kai kitąsyk buvo atnešti pusryčiai ir pasiteirauta, kaip laikosi kunigas, atsakyta, jog vidurnaktį jis buvo išgabentas. Po tos gruodžio 28 nakties taip niekas jo ir nematęs. Manyta, kad jis, kaip ir daugelis kitų anuomet nukankintųjų, buvo nušautas ir jo kūnas numestas netoli švyturio nuo pašlaitės.

T. MAJORGA gimė 1902 liepos 7 Masuekos (Mazuecos) Palensijos (Palencia) provincijoje. Trokšdamas pasekti vyresniojo brolio Baltazaro (Balthasar) pėdomis, 1915 įstoja į Kamilas vyskupijos seminariją, kur mokosi 6 metus. Užuot vykdęs ankstyvesnį sumanymą tapti vyskupijos kunigu, Marcialis nutaria būti jėzuitu: 1921 įstoja į Karijon de los Kondes naujokyną (Carrion de los Condes), kur 1923 davė įžadus. Paskui 1926–1930 Onjėje (Oña) mokosi teologijos. 1932 vyriausybei išvaikius jėzuitus, Marcialis Portugalijoje, Entrė Os Rijos (Entre-Os-Rios) baigia visus mokslus. Po kunigystės šventimų 1936 grįžta į Komilas dėstyti biologijos ir gamtos istorijos.

T. Majorga Ispanijoje buvo išbuvęs vos kelias savaites, kai liepą užgriuvo revoliucija. Rugpjūčio 12 jis su T. Koralu (Corral) įmestas į Santanderio (Santander) kalėjimą, paskui perkeltas į namų areštą kitoje miesto dalyje. Kartu su juo ten gyveno ir brolis Baltazaras, vyskupijos kunigas, seminarijos dėstytojas. Spalio 11 abudu broliai Majorgos nugabenami į revoliucionierių teismą, kuris įsako juodu pasodinti į vadinamą "Angelų Sargų" kalėjimą. Spalio 14 iš čia išvežami ir 15 naktį Kamargo (Camargo) lygumoje sušaudyti. Kūnai atpažinti ir abu broliai surasti 1937 spalį. T. Olegarijo Koralo ir T. Marcialio Majorgos byla pradėta 1956 gegužę.

Šventasis JONAS PRANCIŠKUS REDŽIS
(Regis)
1597–1640

TĖVAS JONAS PRANCIŠKUS REDŽIS buvo kryžiuotis — jo šarvai: paprasčiausia juoda sutana, o žemė, kurią turėjo užkariauti, — gimtasis kraštas. Gimė Fonkuverte (Fontcouverte), pietų Prancūzijoje, 1597 sausio 31. Palankęs Bėzjė (Beziers) jėzuitų kolegiją 1611–1616, nusprendė būti šios Draugijos nariu. 1616 gruodžio 7 įstojo Tulūzoje (Toulouse) į naujokyną, iš kurio persikėlė į Kahorą (Cahors) mokytis kalbų, o paskui Turnone (Tournon) filosofijos. Prieš teologijos mokslus jis dar Le Pui (Le Puy) ir Oše (Auch) dėstė gramatiką. Tulūzon išvažiavo pasirengti kunigystės šventimams, bet siaubingam marui užpuolus miestą, seminaristai išsiunčiami kitur. Jonas buvo pasiprašęs leidimo ślaugyti maro ištiktuosius, bet šis darbas turėjo būti skirtas kunigams, o ne scholastams. Gyvenimo sąlygos teologijos kurso klierikams nebuvo patogios: ankštoka, seminaristai gyveno po kelis kambaryje. Tad kambario draugas buvo liudininkas, kaip Jonas, vos kelias valandas migtelėjęs, atsikeldavo ir likusią nakties dalį melsdavosi. Tik artumas su Dievu leido šiam vyrui tapti didžiu apaštalu. Kai seminaristai, praėjus visoms negandoms, grįžo atgalios Tulūzon, Jonas 1630 gegužės 19 įšventinamas į kunigus. Tą vasarą maras, jau gal ne toks stiprus, vėl įsisiautė mieste, tad kun. Jonas atsidūrė tarp ligonių kaip koks ramybės angelas, gydąs kūną ir sielas. Jo bičiuliai, prižiūrėję ligonius, visi išmirė užsikrėtę, o T. Redžį Dievo Apvaizda išsaugojo.

Po kunigystės šventimų T. Redžis pirmiausia paskiriamas dėstyti į Pamyrsą (Pamiers), o per atostogas savo bičiuliams jėzuitams padėjo darbuotis vyskupijos parapijose. Kadangi pasirodė esąs geras apaštalas, siunčiamas į Monpeljė (Montpellier) 1632 padėti pagal vyskupo norą sustiprinti šios vyskupijos tikinčiųjų dvasią. Išties atrodė visiškai ničnieko ypatingo jis per tuos 8 metus, keliaudamas kaip pamokslininkas, nenuveikė, bet šio darbo vaisiai stulbinantys. Iki šiol tebekuopianti liūdnas Religinių karų pasekmes — Prancūzija tramdė pilietinius kivirčus tarp kalvinistų ir katalikų. Dar ir tada nemaža pietų Prancūzijos dalis tebebuvo hugenotų rankose, todėl šių kraštų

katalikai netgi buvo verčiami atsižadėti savo tikėjimo. Jų bažnyčios buvo griaunamos, o kunigai žudomi. Nuo tol taika grįžo į tą kraštą, o visa tai dėlto, kad keliaujantis pamokslininkas atstatė čia tikėjimo teises.

Po dvejų metų, kuriuos praleido Monpeljė vyskupijoje, T. Redžis, vyskupo prašymu 1634 persikrausto į Vivjė (Viviers). Ir taip likusį savo gyvenimo laiką jis žygiavo iš miesto į miestą, iš vyskupijos į vyskupiją, kopė per kalnus ir perėjas, nešė Dievo žodį visiems, kas jo nuoširdžiai laukė. Mieste ar kaime kun. Redžis pabūdavo bent kelias dienas. Jo pamokslai buvo paprasti ir visi neprašmatnūs, bet užtat plaukė iš atviros Dievui širdies. Sakė ne vien pamokslus, bet ir išpažinčių klausė, aukojo Mišias, mokė tikėjimo tiesų vaikus. Jis guodė sugrudintas širdis, lankė kalėjimus, rinko drabužius ir maistą bėdžiam, netgi įkūrė namus prostitutėms, kad čia jos galėtų atsistoti ant kojų.

Kartą 1640 gruodžio vidury T. Redžis buvo įspėtas, jog netrukus mirs. Nutraukęs savo apaštalavimo darbą Monregarde (Montregard), skubėjo į Le Pui, kur būdavo apsistojęs. Savo bendražygiui jėzuitui pasakė: "Nebaigiau misijų todėl, kad grįžau pasirengti mirčiai" ir nuėjo ruoštis trijų dienų susitelkimui, po kurio sakėsi atliksiąs paskutinę visuotinę savo gyvenimo išpažintį. Pasibaigus tam tridieniui, šeimininkas prašė, kad kunigas dar pasiliktų ilgėliau, bet T. Redžis teištarė: "Viešpats nenori, kad ilgiau užtrukčiau". Kartu su br. Bido (Bideau), savo bendražygiu, iš Le Pui gruodžio 17 vėlei tąpat dieną pasiekęs Monregardą, toliau tęsė nutrauktas misijas. Abudu jėzuitai iš Monregardo į La Luveską (La Louvesc) ištraukė gruodžio 23. Ten vakare turėjo prasidėti kitos misijos. Bekeliaujant pradėjo snigti, artėjo prieblanda, keliauninkai net iš kelio išklydo ir klaidžiojo kelias valandas po mišką. Netikėtai jiedu užtiko plūktinę lūšną, kur prisiglaudė nuo spiginančio šalčio. Kitąryt, Kūčių dieną, jiedu ištraukė į La Luveską. Atvykę į kaimo bažnyčią jie nustebo, kad žmonės jų jau čionai laukę vakar. Užuot bent kelias minutes kveptelėję, užkandęs ir atsitokėję, T. Redžis iškart žengė į sakyklą ir rėžė pamokslą, paskui klausė išpažinčių ir aukojo šv. Mišias. Tuomet vėlei grįžęs klausyklon, išbuvo čia ligi vidurnakčio, kolei nuėjo vėl aukoti šv. Bernelių Mišių. Kalėdų dieną vėlei išbuvo klausykloje ir tiktai antrosios Kalėdų — gruodžio 26 — vidurdienį apie 2 val. galėjo aukoti kitas Mišias. Žmonių tiek prisigrūdo bažnyčion, kad nebegalėjo prisibrauti klausyklon, todėl klausė išpažinčių presbiterijoje.

Viršum kėdės, kur sėdėjo klausydamas išpažinčių kunigas, buvo išmuštas langas, tad šaltas gruodžio vėjas pūtė tiesiai jam į galvą. Vėliau, gal apie pavakarę, beklausydamas išpažinčių, jis apalpo, todėl žmonės jį nunešė klebonijon. Atgavus sąmonę, žmonės vėl jį prašė grįžti klausyklon, nors jau reikėjo gulėti lovoje. Kai kunigas jau antrąkart susmuko, daugiau nebereikėjo jo varginti: pakviestas gydytojas pasakė, jog plaučių uždegimas ir jam ničnieko padėti negalima. T. Redžis dar išbuvo ligi gruodžio 31, visada su kryžiumi rankoje ir malda lūpose. Prieš pat vidurnaktį atvėręs akis, su šypsena veide, taria šalia stovinčiam broliui Bido: "Broli, matau Kristų su Švč. M. Marija atveriančius man Rojaus vartus". Paskui ramiai sušnibždėjo: "Į tavo rankas, Viešpatie, atiduodu savo sielą". Šitaip baigė žemės kelionę T. Redžis.

Paskutinėje savo misijų vietoje — La Luvesko — bažnyčioje T. Jonas Pranciškus Redžis palaidotas sausio 2. Popiežius Klemensas XI 1716 gegužės 8 paskelbė palaimintuoju, o šventuoju — Popiežius Klemensas XII 1737 birželio 16. Jo šventė minima liepos 2.

MALDA

VIEŠPATIE, mūsų Dieve, pasiuntei savo šventąjį kunigą Joną Pranciškų Redžį nešti kaimams ir miestams Evangelijos žodį, pasikviesk ir mūsų dienomis daugel kitų darbininkų į pjūtį savo Sūnaus, kuris gyvena ir viešpatauja kartu su Tavimi ir Šv. Dvasia, vienu Dievu, per amžius.

I PRIEDAS

Jėzaus Draugijos bendrasis liturginis kalendorius (1995 m.)

Sausis

1	Marijos, Dievo Gimdytojos, ir Šventojo Jėzaus Vardo iškilmė (Svarbiausioji Jėzaus Draugijos šventė).	Iškilmė
19	Pal. Jokūbas Salė, kunigas, ir Viljamas Soltemušas. vienuolis: Pal. Ignacas de Azevedas, kunigas, su bičiuliais; Pal. Jokūbas Bono, kunigas, su bičiuliais, kankiniai; Pal. Juozapas Imbertas ir Jonas Mikalojus Kordjė, kunigai ir kankiniai.	

Vasaris

4	Šv. Jonas de Britas, kunigas; Pal. Rudolfas Akvaviva, kunigas, su bičiuliais. Pal. Pranciškus Pašekas, Karolis Spinola, kunigas, su bičiuliais, Pal. Jokūbas Berdjė, kunigas; Pal. Leonas Manginas, kunigas su bičiuliais, kankiniais.	Minėjimas
6	Šv. Paulius Mikis, vienuolis, su bičiuliais, kankiniais.	
15	Šv. Klaudijus de la Kolombjeras, kunigas.	Minėjimas

Balandis

22	Palaimintoji Mergelė Marija – Jėzaus Draugojos Motina.	Šventė
27	Šv. Petras Kanizijus, kunigas ir Bažnyčios daktaras.	Minėjimas

Gegužė

4	Pal. Juozapas Marija Rubijus, kunigas.	Minėjimas
16	Šv. Andrius Bobola, kunigas ir kankinys.	Minėjimas

Birželis

9	Pal. Juozapas de Anšieta, kunigas.	
21	Šv. Aloyzas Gonzaga, vienuolis.	Minėjimas

Liepa

2	Šv. Bernardinas Realinas; Šv. Jonas Pranciškus Redžis; Šv. Pranciškus Džeromas; Pal. Žulianas Monuaras; Pal. Antanas Baldinučis, kunigai.	Minėjimas
31	Šv. Ignacas Lojola, kunigas, Jėzaus Draugijos steigėjas.	Iškilmė

Rugpjūtis

2	Pal. Petras Faberis, kunigas.	Minėjimas
18	Pal. Albertas Hurtadas, kunigas.	Minėjimas

Rugsėjis

7	Šv. Melchioras Grodzieckis ir Šv. Steponas Pongračas, kunigai, kankiniai.	Minėjimas
9	Šv. Petras Klaveras, kunigas.	Minėjimas
10	Pal. Pranciškus Geratė, vienuolis.	Minėjimas
17	Sv. Robertas Belarminas, vyskupas, Bažnyčios daktaras.	Minėjimas

Spalis

3	Šv. Pranciškus Bordžija, kunigas.	Minėjimas
6	Pal. Jokūbas Aloyzas de San Vitorė, kunigas, kankinys.	Minėjimas
14	Šv. Jonas Ogilvė, kunigas, kankinys.	Minėjimas
19	Šv. Jonas de Brebefas ir Izaokas Žogas, kunigai, su bičiuliais, kankiniai.	Minėjimas
30	Pal. Dominikas Kolinsas	Minėjimas
31	Šv. Alfonsas Rodrigesas, vienuolis.	Minėjimas

Lapkritis

3	Pal. Rupertas Majeris, kunigas.	Minėjimas
5	Visi Jėzaus Draugijos šventieji ir palaimintieji	Šventė
13	Šv. Stanislovas Kostka, vienuolis.	Minėjimas
14	Šv. Juozapas Pinjatelis, kunigas.	Minėjimas
16	Šv. Rokas Gansalesas, Jonas del Kastiljo ir Alfonsas Rodrigesas, kunigai, kankiniai.	Minėjimas
23	Pal. Mykolas Pro, kunigas, kankinys	Minėjimas
26	Šv. Jonas Berchmansas, vienuolis.	Minėjimas

Gruodis

1	Šv. Edmundas Kempijonas ir Robertas Sautvelis, kunigai, ir jų bičiuliai, kankiniai.	Minėjimas
3	Šv. Pranciškus Ksaveras, kunigas.	Šventė

II PRIEDAS

Jėzaus Draugijos šventieji (44)

pagal kanonizacijos data

B=Bishop =Vyskupas P=Priest =Kunigas S=Scholastic =Scholastas C=Coadjutor Brother =Brolis M=Martyrs =Kankinys,

		Mirė	*Kanonizuotas*	*Biografija*
P.	Ignatius of Loyola	1556 07 31	1622 03 12	07 31
P.	Francis Xavier	1552 12 03	1622 05 12	12 03
P.	Francis Borgia	1572 09 30	1671 04 12	10 03
S.	Stanislaus Kostka	1568 08 15	1726 12 31	11 13
S.	Aloysius Gonzaga	1591 06 21	1726 12 31	06 21
P.	John Francis Regis	1640 12 31	1737 06 16	12 31
P.	Francis Jerome	1716 05 11	1839 05 26	05 11
	Japonijos kankiniai			
S. M.	Paul Miki	1597 02 05	1862 06 5	02 06
S. M.	John Soan de Goto	1597 02 05	"	"
C. M.	James Kisai	1597 02 05	"	"
C.	Alphonsus Rodríguez	1617 10 31	1888 01 15	10 31
S.	John Berchmans	1621 08 13	1888 01 15	11 26
P.	Peter Claver	1654 09 08	1888 01 15	09 09
P.	Peter Canisius	1597 12 21	1925 05 21	04 27
B.	Robert Bellarmine	1621 09 17	1930 06 29	09 17
	Šiaurės Amerikos kankiniai			
C. M.	René Goupil	1642 09 29	1930 06 29	09 29
P. M.	Isaac Jogues	1646 10 18	"	10 19
C. M.	John de la Lande	1646 10 19	"	10 19
P. M.	Anthony Daniel	1648 07 04	"	07 04
P. M.	John de Brébeuf	1649 03 16	"	03 16
P. M.	Gabriel Lalemant	1649 03 17	"	03 17
P. M.	Charles Garnier	1649 12 07	"	12 07
P. M.	Noel Chabanel	1649 12 08	"	12 08
P. M.	Andrew Bobola	1657 05 16	1938 04 17	05 16
P.	Bernardine Realino	1616 07 02	1947 06 22	07 02
P. M.	John de Brito	1693 02 04	"	02 04
P.	Joseph Pignatelli	1811 11 15	"	11 14

	Mirė	*Kanonizuotas*	*Biografija*
Anglijos ir Valijos kankiniai			
P. M. Alexander Briant	1581 12 01	1970 10 25	12 02
P. M. Edmund Campion	1581 12 01	"	12 01
P. M. Robert Southwell	1595 02 21	"	02 21
P. M. Henry Walpole	1595 07 07	"	04 07
C. M. Nicholas Owen	1606 03 02	"	03 02
P. M. Thomas Garnet	1608 06 23	"	06 23
P. M. Edmund Arrowsmith	1628 08 28	"	08 28
P. M. Henry Morse	1645 02 01	"	02 01
P. M. Philip Evans	1679 07 22	"	07 22
P. M. David Lewis	1679 08 27	"	08 27
P. M. John Ogilvie	1615 03 10	1976 10 17	10 14
La Platos upyno kankiniai			
P. M. Roch González	1628 11 15	1988 05 16	11 15
P. M. Alphonsus Rodríguez	1628 11 15	"	11 16
P. M. John del Castillo	1628 11 17	"	11 17
P. Claude La Colombière	1682 02 15	1992 05 31	02 15
Kolicės kankiniai			
P. M. Melchior Grodziecki	1619 09 07	1995 07 02	09 07
P. M. Stephen Pongrácz	1619 09 08	1995 07 02	09 07

44 Šventieji = 15 Išpažinėjų ir 29 kankiniai
= 1 vyskupas, 33 kunigai, 5 Scholastai, 5 broliai

III PRIEDAS

Jėzaus Draugijos palaimintieji [140]

Pagal beatifikacijos datą

B=Bishop =Vyskupas P=Priest =Kunigas S=Scholastic =Scholastas C=Coadjutor Brother =Brolis M=Martyrs =Kankinys

Brazilijos kankiniai	*Mirė*	*Beatifikuotas*	*Biografija*
P. M. Ignatius de Azevedo	1570 07 15	1854 05 11	07 15
P. M. James de Andrade	"	"	"
C. M. Emmanuel Alvares	"	"	"
C. M. Francis Alvares	"	"	"
C. M. Gaspar Alvares	"	"	"
C. M. Alphonsus de Baena	"	"	"
S. M. Mark Caldeira	"	"	"
S. M. Bento de Castro	"	"	"
S. M. Anthony Correia	"	"	"
S. M. Louis Correia	"	"	"
S. M. Alexis Delgado	"	"	"
S. M. Nicholas Dinis	"	"	"
C. M. Gregory Escribano	"	"	"
C. M. Anthony Fernandes	"	"	"
C. M. Dominic Fernandes	"	"	"
S. M. John Fernandes [I]	"	"	"
S. M. John Fernandes [II]	"	"	"
S. M. Emmanuel Fernandes	"	"	"
S. M. Peter de Fontoura	"	"	"
S. M. Andrew Gonçalves	"	"	"
S. M. Gonsalvo Henriques	"	"	"
S. M. Simon Lopes	"	"	"
S. M. Francis de Magalhaes	"	"	"
C. M. John de Mayorga	"	"	"
S. M. Alvaro Mendes	"	"	"
S. M. Peter Nunes	"	"	"
S. M. Emmanuel Pacheco	"	"	"
S. M. Francis Pérez Godoy	"	"	"
S. M. James Pires	"	"	"
C. M. Bras Ribeiro	"	"	"
S. M. Emmanuel Rodrigues	"	"	"

	Mirė	*Beatifikuotas*	*Biografija*
S. M. Ferdinand Sánchez	"	"	"
S. M. John de San Martín	"	"	"
S. M. Anthony Soares	"	"	"
C. M. Amaro Vaz	"	"	"
C. M. John de Zafra	"	"	"
C. M. Stephen Zurara	"	"	"
M. John (candidate)	"	"	"
C. M. Simon da Costa	1570 07 16	"	"
Japonijos kankiniai			
P. M. Charles Spinola	1622 09 10	1867 07 07	09 10
P. M. Francis Pacheco	1626 06 20	"	06 20
P. M. John Baptist Machado	1617 05 22	"	05 22
C. M. Leonard Kimura	1619 11 18	"	11 18
C. M. Ambrose Fernandes	1620 01 07	"	09 10
C. M. Augustine Ota	1622 08 10	"	09 15
S. M. Thomas Akaboshi	1622 09 10	"	09 10
S. M. Gonsalvo Fusai	"	"	"
S. M. Louis Kawara	"	"	"
P. M. Sebastian Kimura	"	"	"
S. M. John Chugoku	"	"	"
S. M. Anthony Kyuni	"	"	"
S. M. Michael Sato	"	"	"
S. M. Peter Sanpo	"	"	"
P. M. Camillus Costanzo	1622 09 15	"	09 15
C. M. Denis Fugishima	1622 11 01	"	11 01
P. M. Peter Paul Novarra	"	"	"
C. M. Peter Onizucca Sandaju	"	"	"
P. M. Jerome de Angelis	1623 10 04	"	12 04
C. M. Simon Yempo	1623 12 04	"	12 04
P. M. James Carvalho	1624 02 22	"	02 22
P. M. Michael Carvalho	1624 08 25	"	08 25
S. M. Gaius	1624 11 05	"	11 12
C. M. Vincent Kaun	1626 06 20	"	06 20
C. M. John Kisaku	"	"	"
C. M. Peter Rinsei	"	"	"
C. M. Gaspar Sadamatsu	"	"	"
C. M. Paul Shinsuke	"	"	"
P. M. Balthasar de Torres	"	"	"
C. M. Michael Tozo	"	"	"
P. M. John Baptist Zola	"	"	"
P. M. Thomas Tsuji	1627 09 07	"	09 05
C. M. Michael Nagashima	1628 12 25	"	12 25
P. M. Anthony Ishida	1632 09 03	"	09 04
P. Peter Faber	1546 08 01	1872 09 05	08 02

Anglijos kankiniai	*Mirė*	*Beatifikuotas*	*Biografija*
P. M. Thomas Woodhouse	1573 06 19	1886 12 29	06 22
P. M. John Nelson	1578 02 03	"	02 03
P. M. Thomas Cottam	1582 05 30	"	05 30
P. Anthony Baldinucci	1717 11 07	1893 04 16	12 07
Salseto kankiniai			
P. M. Rudolph Acquaviva	1583 07 25	1893 04 30	07 25
C. M. Francis Aranha	"	"	07 26
P. M. Peter Berno	"	"	07 26
P. M. Anthony Francisco	"	"	07 27
P. M. Alphonsus Pacheco	"	"	07 27
Aubeno kankiniai			
P. M. James Salès	1593 02 06	1926 06 06	01 19
C. M. William Saultemouche	1593 02 06	1926 06 06	01 19
Prancūzų revoliucijos kankiniai			
P. M. James Bonnaud	1792 09 02	1926 10 17	09 02
P. M. Francis Balmain	"	"	"
P. M. Charles Bérauld de Pérou	"	"	"
P. M. Claude Cayx-Dumas	"	"	"
P. M. John Charton de Millou	"	"	"
P. M. William Delfaut	"	"	"
P. M. James Friteyre-Durvé	"	"	"
P. M. Claude Gagnières des Granges	"	"	"
P. M. Claude Laporte	"	"	"
P. M. Charles Le Gué	"	"	"
P. M. Vincent Le Rousseau	"	"	"
P. M. Louis Thomas (Bonnotte)	"	"	"
P. M. Francis Vareilhe-Duteil	"	"	"
P. M. Mathurin de Villecrohain	"	"	"
P. M. René Andrieux	1792 09 03	"	09 03
P. M. John Benoît-Vourlat	"	"	"
P. M. Peter Guérin du Rocher	"	"	"
P. M. Robert Guérin du Rocher	"	"	"
P. M. Elias Herque du Roule	"	"	"
P. M. John Seconds	"	"	"
P. M. Nicholas Verron	"	"	"
P. M. Francis Le Livec	1792 09 04	"	"
P. M. Alexander Lanfant	1792 09 05	"	"

Anglijos kankiniai	*Mirė*	*Beatifikuotas*	*Biografija*
P.M. John Cornelius	1594 07 04	1929 12 15	07 03
P.M. Francis Page	1602 04 20	"	04 20
C. M. Ralph Ashley	1606 04 07	"	04 09
P. M. Edward Oldcorne	1606 04 07	"	04 08
P. M. Thomas Holland	1642 12 12	"	12 12
P. M. Ralph Corby	1644 09 07	"	09 06
P. M. Peter Wright	1651 05 19	"	05 19
P. M. William Ireland	1679 01 24	"	01 24
P. M. John Fenwick	1679 06 20	"	06 18
P. M. John Gavan	"	"	06 19
P. M. William Harcourt	"	"	"
P. M. Anthony Turner	"	"	"
P. M. Thomas Whitbread	"	"	06 18
P. Julian Maunoir	1683 01 28	1951 05 20	01 28
Bokserių sukilimo kankiniai			
P. M. Modeste Andlauer	1900 06 19	1955 04 17	06 17
P. M. Rémy Isoré	1900 06 19	"	06 17
P. M. Paul Denn	1900 07 20	"	06 20
P. M. Leo Ignatius Mangin	1900 07 20	"	07 20
P. M. James Berthieu	1896 06 08	1965 10 17	06 08
P. Joseph de Anchieta	1597 06 09	1980 06 22	06 09
C. Francis Garáte	1929 09 09	1985 10 06	09 10
P. Joseph Mary Rubio	1929 05 02	"	09 10
P. M. Diego de San Vitores	1672 04 02	"	10 06
P. Rupert Mayer	1945 11 01	1987 11 03	11 03
Anglijos kankiniai			
P. M. Roger Filcock	1601 02 27	1987 11 22	02 27
P. M. Robert Middleton	1601 04 03	1987 11 22	04 03
P. M. Michael Pro Juarez	1927 11 23	1988 09 25	11 23
C. M. Dominic Collins	1602 10 31	1992 09 27	
P. Albert Hurtado	1952 08 18	1994 10 16	08 18
Rocheforto kalėjimo kankiniai			
P. M. Joseph Imbert	1794 06 09	1995 10 01	
P. M. John Nicholas Cordier	1794 09 30	1995 10 01	

140 palaimintieji = 8 išpažinėjai ir 132 kankiniai
= 76 kunigai, 32 scholastai, 31 brolių, 1 kandidatas

IV PRIEDAS

Jėzaus Draugijos garbingieji [35]

Pagal mirties datą

B=Bishop =Vyskupas P=Priest =Kunigas S=Scholastic =Scholastas C=Coadjutor Brother =Brolis M=Martyrs =Kankinys

	Mirė	Biografija
P. M. Peter Dias[I]	1571 09 13	09 13
P. M. Francis de Castro	"	"
M. Michael Aragonés	"	"
M. Gaspar Goes	"	"
M. Francis Paulo	"	"
M. Ferdinand Alvares	1571 09 14	"
M. John Alvares	"	"
M. James de Carvalho	"	"
M. Peter Dias [II]	"	"
M. Alphonsus Fernandes	"	"
M. Peter Fernandes	"	"
M. Andrew Paes	"	"
B. Andrew de Oviedo	1577 06 29-07 09	07 09
P. M. Abraham Georgiis	1595 04 30	04 30
P. Louis de La Puente	1624 02 16	02 16
P. M. Gaspar Pais	1635 04 25	04 25
P. M. John Pereira	1635 05 02	04 25
B. M. Apollinaris de Almeida	1638 06 10-15	06 15
P. M. Hyacinth Franceschi	"	"
P. M. Francis Rodrigues	"	"
P. M. Bruno Bruni	1640 04 12	04 12
P. M. Louis Cardeira	1640 04 12	04. 12
P. Brian Cansfield	1645 08 03	08 03
P. Aloysius La Nuza	1656 10 21	10 21
P. Francis del Castillo	1673 04 11	04 11
P. Edward Mico	1678 11 24	11 24
P. Thomas Bedingfield	1678 12 21	12 21
P. Francis Nevill	1679 02 25	02 25
P. Philip Jeningen	1704 02 08	02 08
P. Emmanuel Padial	1725 04 28	04 28
P. Aloysius Mary Solari	1829 08 27	08 26
P. Paul Anthony Capelloni	1857 10 14	10 13
P. Francis de Paola Tarín	1910 12 12	12 13
P. Adolph Petit	1914 05 20	05 20
P. John Beyzym	1912 .10 02	10 02

35 garbingieji = 15 išpažinėjų ir 20 kankiniai
= 2 vyskupai, 23 kunigai, 4 brolis, 6 scholastai

V PRIEDAS

Jėzaus Draugijos Dievo tarnai [115]

Pagal mireties datą

B=Bishop P=Priest S=Scholastic C=Coadjutor Brother M=Martyrs
=Vyskupas =Kunigas =Scholastas =Brolis =Kankinys.

	Mirė	Biografija
P. M. Anthony Criminali	1549 05	05 28
P. M. Gonçalo Silveira	1561 03 15	03 14
P. Matthew Ricci	1610 05 11	05 12
P. M. Horace de Vecchi	1612 12 14	12 14
P. M. Martin de Aranda	"	"
C. M. James de Montalbán	"	"
P. James de Mesquita	1614 11 04	11 04
P. Anthony de Critana	1614 11 24	11 04
P. John Cardim	1615 02 18	02 18
P. M. Hernando de Tovar	1616 11 16	11 20
P. M. Louis de Alavés	1616 11 18	"
P. M. Bernard de Cisneros	"	"
P. M. James de Orozco	"	"
P. M. John del Valle	"	"
P. M. John de Fonte	1616 11 19	"
P. M. Jerome de Moranta	1616 11 19	"
P. M. Hernando de Santarén	1616 11 20	"
P. James Rem	1618 10 12	10 12
P. Gaspar de Crasto	1626 05 07	11 04
P. John Baptist Baeza	1626 05 07	"
P. Andrius Rudamina	1631 09 05	07 01
P. Matthew de Couros	1633 10 29	"
P. M. Sebastian Vieira	1634 06 06	06 06
P. Stephen Le Fèvre	1657 05 10	05 10
P. Eusebio Francisco Kino	1711 03 15	03 15
P. Francis Mary Galluzzi	1731 09 07	09 14
P. Bernard Francis de Hoyos	1735 11 29	11 29
P. Peter John Cayron	1754 01 31	01 31
P. John Peter Mayoral	1754 12 09	12 10
P. Peter Joseph de Clorivière	1820 01 09	01 9
P John Philip Roothaan	1853 05 08	05 8
P. M. Edward Billottet	1860 06 18	06 16
C. M. Ferdinand Bonacina	"	"
C. M. Habib Maksoud	"	"
C. M. Elias Younès	"	"

	Mirė	Biografija
C. M. Alphonsus Haïdar Habeiche	1860 06 21	"
P. M. Alexis Clerc	1871 05 24	05 25
P. M. Leo Ducoudray	1871 05 24	05 25
P. M. Anatole de Bengy	1871 05 26	05 26
P. M. John Caubert	"	"
P. M. Peter Olivaint	"	"
P. Paul Ginhac	1895 01 10	01 10
S. Peter Barbaric	1897 04 15	04 15
P. Louis Stephen Rabussier	1897 12 09	12 09
P. Richard Friedl	1917 02 27	02 26
P. William Eberschweiler	1921 12 23	12 23
P. Adalbert Mary Baudiss	1926 04 25	04 24
P. Saturninus Ibarguren	1927 02 09	02 09
P. Salvador Garcidueñas	1927 10 04	10 04
P. Hyacinth Alegre	1930 12 10	12 11
P. John Sullivan	1933 02 19	02 19
P. Thomas Estebán	1934	01 30
P. M. Emile Martínez	1934 10 07	10 07
C. M. John Baptist Arconada	1934 10 07	10 07
P. Ignatius Arámburu	1935 01 05	01 05
S. Stephen Kaszap	1935 12 17	12 17
P. M. Raymond Artigues	1936 07 20	07 19
P. M. Felix Cots	1936 07 21	11 28
C. M. Philip Iriondo	"	"
P. M. Joseph Romá	"	"
C. M. Lawrence Isla	1936 07 25	07 24
P. M. Braulio Martínez	1936 07 25	07 24
P. M. Emmanuel Peypoch	1936 07 29	07 29
C. M. Ignatius Elduayen	1936 08 07	09 24
C. M. Pascual Ruiz	1936 08 07	09 24
P. M. Jesús Ballesta	1936 08 08	09 24
P. M. Louis Boguñá	1936 08 14	09 14
P. M. Joachim Valentí	"	"
P. M. Joseph Vergés	"	"
P. M. Thomas Sitjar	1936 08 19	08 19
P. M. Constantine Carbonell	1936 08 23	"
C. M. Peter Gelabert	"	"
C. M. Raymond Grimaltos	"	"
P. M. Andrew Carrió	1936 08 26	08 24
P. M. Martin Santaella	"	08 23
P. M. Francis Xavier Tena	"	11 28
C. M. Joseph Sampol	1936 08 27	11 28
P. M. Emmanuel Luque	1936 08 29	08 23
P. M. Alphonsus Payán	1936 08 30	08 23
P. M. Michael Mendoza	1936 09 01	11 28
C. M. Joseph Llatje	1936 09 05	11 03
P. M. Emmanuel González	1936 09 06	09 12

	Mirė	Biografija
C. M. Dominic Ibarlucea	"	09 12
P. M. Richard Tena	"	09 8
P. M. Joseph Sánchez	1936 09 09	09 12
C. M. Anthony Sanchiz	1936 09 09	09 12
P. M. Ignatius de Velasco	1936 09 24	09 24
C. M. Joseph Tarrats	1936 09 28	08 19
P. M. Paul Bori	1936 09 29	"
P. M. Darius Hernández	"	"
C. M. Vincent Sales	"	"
P. M. John Gómez Hellín	1936 10 02	08 24
P. M. Narcissus Basté	1936 10 15	08 19
C. M. Emmanuel Darder	"	08 19
P. M. Martial Mayorga	"	12 28
P. M. Joseph Muñoz	"	11 28
P. M. Demetrius Zurbitu	1936 10 20	11 28
P. M. Francis Audí	1936 11 03	11 03
P. M. John Rovira	1936 11 03	11 03
P. M. Joseph Alegre	1936 11 10	09 24
P. M. Bartholomew Arbona	1936 11 29	11 28
P. M. Alfred Simón	1936 11 29	08 19
P. M. Emmanuel de la Cerda	1936 12 04	09 24
P. M. Olegario Corral	1936 12 28	12 28
P. M. John Baptist Ferreres	1936 12 29	08 19
P. M. James Noguera	1937 02 14	11 28
C. M. Constantine March	1937 03 26	11 28
P. Ferdinand de Huidobro	1937 04 11	04 10
C. Joseph Mark Figueroa	1942 11 19	11 19
P. Joseph Picco	1946 08 31	08 31
P. John Baptist Reus	1947 07 21	07 21
P. Francis Rodrigues da Cruz	1948 10 01	10 01
P. Felix Cappello	1962 03 25	03 25
P. Pranciškus Masilionis	1980 10 15	10 15
P. Walter Ciszek	1984 12 06	12 06

115 Dievo tarnų = 38 išpažinėjai ir 77 kankiniai
= 92 kunigai, 2 Scholastai, 21 broliai

Visi Jėzaus Draugijos šventieji ir palaimintieji

B Acquaviva, Rudolph 244
B Akahoshi, Thomas 465
SG Alavés, Louis de 457
SG Alegre, Hyacinth 507
SG Alegre, Joseph 340
V Almeida, Apollinaris de 182
V Alvares, Ferdinand 352
B Alvares, Francis 228
B Alvares, Gaspar 228
V Alvares, John 352
B Alvares, Manuel 228
B Anchieta, Joseph de 179
B Andlauer, Modeste 189
B Andrade, James de 228
B Andrieux, René 319
V Aragonés, Michael 353
SG Arámburu, Ignatius 5
SG Aranda, Martin de 515
B Aranha, Francis 248
SG Arbona, Bartholomew 468
SG Arconada, John Baptist 387
S Arrowsmith, Edmund 295
SG Artigues, Raymond 231
B Ashley, Ralph 98
SG Audí, Francis 420
B Azevedo, Ignatius de 225
B Baena, Alphonsus de 228
SG Baeza, John Baptist de 430
B Baldinucci, Anthony 433
SG Ballesta, Jesús 365
B Balmain, Francis 313
SG Barbaric, Peter 107
SG Basté, Narcissus 281
SG Baudiss, Adalbert Mary 116
V Bedingfield, Thomas 521
S Bellarmine, Robert 359
SG Bengy, Anatole de 163
B Benolt-Vourlat, John 319
B Bérauld du Pérou, Charles 312
S Berchmans, John 465
B Berno, Peter 248
B Berthieu, James 176
V Beyzym, John 374
SG Billottet, Edward 185
S Bobola, Andrew 145
SG Boguñá, Louis 270
SG Bonacina, Ferdinand 186
B Bonnaud, James 309
S Borgia, Francis 377
SG Bori, Paul 280
S Brébeuf, John de 78
S Briant, Alexander 484
S Brito, John de 35
V Bruni, Bruno 104
B Caldeira, Mark 229
S Campion, Edmund 479
S Canisius, Peter 121
V Cansfield, Brian 269
V Capelloni Paul Anthony 392
SG Cappello, Felix
SG Carbonell, Constantine 279
V Cardeira, Louis 104
SG Cardim, John 52
SG Carrió, Andrew 285
B Carvalho, James 61
V Carvalho, James de 353
B Carvalho, Michael 287
V Castillo, Francis del 102
S Castillo, John del 449
B Castro, Bento de 229
V Castro, Francis de 353
SG Caubert, John 163
SG Cayron, Peter John 26
B Caryx-Dumas, Claude 314

S Chabanel, Noel 501
B Charton de Millou, John 314
B Chungoku, John 342
SG Cisneros, Bernard de 456
SG Ciszek, Walter 495
S Claver, Peter 334
SG Clerc, Alexis 159
SG Clorivière, Peter Joseph de 5
B Corby, Ralph 327
B Cornelius, John 217
SG Corral, Olegario 527
B Correia, Anthony 229
B Correia, Louis 229
B Costa, Simon da 228
B Costanzo, Camillus 356
SG Cots, Felix 474
B Cottam, Thomas 170
SG Couros, Matthew de 431
SG Crasto, Gaspar de 430
SG Criminali, Anthony 167
SG Critana, Anthony de 429
SG Cruz, Francis Rodrigues da 371
S Daniel, Anthony 220
SG Darder, Emmanuel 280
B De Angelis, Jerome 492
B Delfaut, William 309
B Delgado, Alexis 229
B Denn, Paul 233
SG De Vecchi, Horace 515
V Dias, Peter [I] 361
V Dias, Peter [II] 226
B Dinis, Nicholas 229
SG Ducoudray, Leo 159
SG Eberschweiler, William 522
SG Elduayen, Ignatius 364
B Escribano, Gregory 229
SG Esteban, Thomas 22
S Evans, Philip 238
B Faber, Peter 265
B Fenwick, John 192
V Fernandes, Alphonsus 352
B Fernandes, Ambrose 343
B Fernandes, Anthony 229
B Fernandes, Dominic 229
B Fernandes, John [I] 229
B Fernandes, John [II] 229
B Fernandes, Manuel 229
V Fernandes, Peter 352
SG Ferreres, John Baptist 281
SG Figueroa, Joseph Mark 453
B Filcock, Roger 67
SG Fonte, John de 458
B Fontoura, Peter de 229
V Franceschi, Hyacinth 182
B Francisco, Anthony 251
SG Friedl, Richard 65
B Friteyre-Durvé, James 314
B Fugishima, Denis 414
B Fusai, Gonsalo 344
B Gagnières des Granges, Claude 314
B Gaius 435
SG Galluzzi, Francis Mary 354
B Gárate, Francis 346
SG Garcidueñas, Salvador 381
S Garnet, Thomas 211
S Garnier, Charles 4991
B Gavan, John 196
SG Gelabert, Peter 280
V Georgiis, Abraham de 127
SG Ginhac, Paul 9
V Goes, Gaspar 352
B Gonçalves, Andrew 228
S Gonzaga, Aloysius 205
SG González, Emmanuel 348
S González, Roch 444
S Goupil, René 368
SG Grimaltos, Raymond 280
S Grodziecki, Melchior 330
B Guérin du Rocher, Peter 320
B Guérin du Rocher, Robert 320
SG Habeiche, Alphonsus Haïdar 187
B Harcourt, William 196
B Henriques, Gonsalvo
SG Hernández, Darius 280
B Herque du Roule, Elias 321
B Holland, Thomas 509
SG Hoyos, Bernard Francis de 477
SG Huidobro, Ferdinand de 99

B Hurtado, Albert 273
SG Ibarguren, Saturninus 44
SG Ibarlucea, Dominic 348
B Ireland, William 16
SG Iriondo, Philip 474
SG Isla, Lawrence 2411
B Isoré, Rémy 189
B Ishida, Anthony 322
V Jeningen, Philip 42
S Jerome, Francis 137
S Jogues, Isaac 402
B John 228
SG Kaszap, Stephen 518
B Kaun, Vincent 202
B Kawara, Louis 344
B Kimura, Leonard 450
B Kimura, Sebastian 204
SG Kino, Eusebio Francisco 75
S Kisai, James 39
B Kisaku, John 202
S Kostka, Stanislaus 437
B Kyuni, Anthony 344
SG La Cerda, Emmanuel de 366
B La Colombière, Claude 47
S La Lande, John de 402
S Lalemant, Gabriel 84
B Lanfant, A1exander 317
V La Nuza, Aloysius 409
B Laporte, Claude 315
La Puente, Louis de 50
B Le Bous de Villeneuve, Mathurin
B Le Fèvre, Stephen 134
B Le Gué, Charles 315
B Le Livec, Francis 321
B Le Rousseau, Vincent 316
S Lewis, David 292
SG Llatje, Joseph 420
B Lopes, Simon 230
S Loyola, Ignatius of 255
SG Luque, Emmanuel 282
B Machado, John Baptist 153
B Magalhães, Francis de 230
SG Maksoud, Habib 188
B Mangin, Leo Ignatius 233
SG March, Constantine 476
SG Martínez, Braulio 241
SG Martínez, Emile 387
SG Masilionis, Pranas 397
B Maunoir, Julian 19
B Mayer, Rupert 417
SG Mayoral, John Peter 506
B Mayorga, John de 230
SG Mayorga, Martial 527
B Mendes, Alvaro 230
SG Mendoza, Michael 475
SG Mesquita, James de 427
V Mico, Edward 463
B Middleton, Robert 89
S Miki, Paul 39
SG Montalbán, James de 515
SG Moranta, Jerome de 458
S Morse, Henry 29
SG Muñoz, Joseph 475
B Nagashima, Michael 525
B Novarra, Peter Paul 414
B Nelson, John 33
V Nevill, Francis 64
SG Noguera, James 476
B Nunes, Peter 230
S Ogilvie, John 394
B Oldcorne, Edward 94
SG Olivaint, Peter 163
B Onizucca, Peter 414
SG Orozco, James de 456
B Ota, Augustine 356
B Oviedo, Andrew de 222
S Owen, Nicholas 69
B Pacheco, Alphonsus 251
B Pacheco, Francis 200
B Pacheco, Manuel 230
V Padial, Emmanuel 125
V Paes, Andrew 352
B Page, Francis 110
V Pais, Gaspar 119
V Paulo, Francis de 512
SG Payán, Alphonsus 282
V Pereira, John 119
B Pérez Godoy, Francis 230

V Petit, Adolph 150
SG Peypoch, Emmanuel 253
SG Picco, Joseph 298
S Pignatelli, Joseph 441
B Pires, James 230
S Pongrácz, Stephen 330
B Pro, Michael 460
SG Rabussier, Louis Stephen 504
S Realino, Bernardine 213
S Regis, John Francis 529
SG Rem, James 390
SG Reus, John Baptist 236
B Ribeiro, Bras 230
SG Ricci, Matthew 140
B Rinsei, Peter 203
V Rodrigues, Francis 182
B Rodrigues, Louis 230
B Rodrigues, Manuel 230
S Rodríguez, Alphonsus [I] 411
S Rodríguez, Alphonsus [II] 447
SG Roma, Joseph 474
SG Roothaan, John Philip 131
SG Rovira, John 420
B Rubio, Joseph Mary 129
SG Rudamina, Andrius 301
SG Ruiz, Pascual 364
B Sadamatsu, Gaspar 203
B Salès, James 12
SG Sales, Vincent 280
SG Sampol, Joseph 470
B Sánchez, Ferdinand 230
SG Sánchez, Joseph 348
SG Sanchiz, Anthony 348
B San Martín, John de 230
B Sanpo, Peter 344
SG Santaella, Martin 282
SG Santarén, Hernando de 455
B San Vitores, Diego Aloysius de 384
B Saultemouche, William 12
B Seconds, John 321
B Shinsuke, Paul 202
B Shunpo Sato, Michael 344
SG Silveira, Gonçalo da 73
SG Simón, Alfred 278
SG Sitjar, Thomas 276
S Soan de Goto, John 39
B Soares, Anthony 230
V Solari, Aloysius Mary 290
S Southwell, Robert 57
B Spinola, Charles 339
SG Sullivan, John 54
V Tarín, Francis de Paola 512
SG Tarrats, Joseph 280
SG Tena, Prancis Xavier 475
SG Tena, Richard 332
B Thomas-Bonnotte, Loup 316
B Torres, Balthasar de 204
SG Tovar, Hernando de 456
B Tozo, Michacl 204
B Tsuji, Thomas 325
B Turner, Anthony 196
SG Valentí, Joachim 270
SG Valle, John del 457
B Vareilhe-Duteil, Francis 316
B Vaz, Amaro 230
SG Velasco, Ignatius de 363
SG Vergés, Joseph 270
B Verron, Nicholas 321
SG Vieira, Sebastian 172
S Walpole, Henry 91
B Whitbread, Thomas 192
B Woodhouse, Thomas 209
B Wright, Peter 148
S Xavier, Francis 486
B Yempo, Simon 492
SG Younès, Elias 186
B Zafra, John de 231
B Zola, John Baptist 202
B Zurara, Stephen 231
SG Zurbitu, Demetrius 476